

کي ۱۰۰ وڌيڪ گندي. سنه ۱۹۷۰ع جي پڇاڙي ۾ ڌاري،
موجوده ۱۸۶ ٽيلين مرڪزن ۾، ۳۰۰ وڌيڪ مرڪزن چور
اضاعو ٿيڻ لڳو. اهي مرڪز ملڪ جي هر ايراضي ۾ ٽيلين
پروگرام پکڙائي سگهندا. اڳ ۾ آندڙ ماسٽر ٽيلين جو پروگرام
دس جي ڏورانهن ڳوٺن تائين کڻي ويندي. -

سگنل انٽيٽيٽي ٿيڻ وڃڻ جو سرشتو ۴ ٽي سيٽن جي
پکڙائي کي ممڪن ڪري سگهندو. سنه ۱۹۷۰ع ڌاري، ان
ٽين سرشتي جو بنياد پڻ وڌو.

۸۰ سيڪڙو ۽ رلي (Relay) لائينن ۾ ۱۳۰ سيڪڙو
 ۽ آبدي. هڪ جديد رلي لائين، هڪ ئي وقت، ٻه گهڻي
 مفاصلي وارن ۳۰۰۰ ٽيليفون "سنيهن" (Calls) کي منهن
 تي ڏئي ٿي. Coaxial Cable ۱۹۰۰ سيهن کي. Video
 Telephone جي شروعات ڪئي پيئي وڃي. سرويٽ يونين
 ۾ ٽيليفون ۽ ريڊيو ٽيليفون جو سرشتو سؤ کان مٿي ٻين ملڪن
 سان ڳنڍيل آهي.

سوويت يونين ۾ Radio Hams آهڻ؟

انهن جو عدد ڏهن هزارن کان به مٿي آهي. اهي، دنيا
 جي سڀني ملڪن سان، جتي جتي اهو سرشتو آهي، لاڳاپا
 وڌائيندا رهن ٿا. دور ديسن جي دوستن لاءِ هزارين پيغام
 موڪلجن ٿا. ساليانو سوويت ڇاڙت ويو ۽ آئرا ڇاڙت ويو جي
 ذريعي وڌيڪي دوستن سان سندن ٺيهر لک-ملا قانون
 ٽين ٿيون.

SACS ڇا آهي؟

سوويت يونين سنگل آٽوميٽڪ لهه وچڙ جي سرشتي
 (سنگل آٽوميٽڪ ڪميونيڪيشن سسٽم) ۾ خوب ترقي ڪري
 رهن آهي، جا نميڙن واهڻ، شهرن، پراڻن ۽ ٻين وڏن
 مفاصلن کي جاريءَ جي اُٻاڻ جيان ڳنڍي ڇڏيندي. "SACS"
 سڄي ديس جي ٽيليگراف آفيسن کي هڪ ئي آٽوميٽڪ
 ٽيليگراف سرشتي سان ڳنڍي ڇڏيندي. اها ٽيليوين سرشتي

ٿار پهچائڻ ۾ ڪيترو وقت ٿو لڳي؟

ٿار آفيسن ۾ ٿار ٽول ڪان پوءِ ”ضروري ٿار“ هڪ ڪلاڪ ۽ ۵ منٽن جي اندر پهچائي ويندي آهي ۽ رواجي ٿار آفيسن ڪلاڪن جي اندر اندر. هر سال اٽڪل ٽيهه ڪروڙ ٿارون پهچائون وڃن ٿيون. پوسٽ آفيس وارا، اڪثر، اهي ٿارون (سنيها)، ٽيليفون تي ئي ڏٺس. ڪي پهچائيندا آهن ۽ ان طرح پهنچو ٿوڙي گراهڪ جو وقت بچائي وٺندا آهن.

۱۵۰ کن شهرن ۾ اهڙو بندوبست آهي جو سائقي تي ويٺا اندر ٿو ٽيليگرام ۽ پهچائي سگهندا آهن. ڪاغذن جا ۽ دستخطن جا ٽوٽا ۽ تصويرون به ائين پهچائين.

ٽيليفون سرشتي جي ترقي ڪيئن ٿي آهي؟

سنه ۱۹۶۶ع وڏي مٿاهلي لاءِ اٺاويھه ڪروڙ ۵ لک ”لباڀا“ رجسٽر ٿيا. سنه ۱۹۷۰ ڌاري خانگي ٽيليفونن جو انداز ٻيڻو ٿي ويٺو. انوميٽڪ سرشتي ۽ بحري ٿارن تي وڌيڪ ڌيان ڏنو ويٺو.

دنيا جي وڏي ۽ وڏي ٻري ٿارن جي لائنن (ماسڪو کان ولڊاوروسٽاڪ لائن) ۹۳۰۰ ڪلوميٽرن ۾ آهي. ۽ يورپ جي وڏي ۽ وڏي لائنن (ماسڪو کان لاسٽنڊ لائن) ۳۷۰۰ ڪلوميٽرن آهي. اها وچ ايشيا جي مٿاهن تي ماسڪو ٽيليفون جي پروگرام ڏسڻ جو پٺا پورعو ميسر ڪري ٿي ٿئي. اهي ٻئي ۱۹۶۵ ۾ شروع ٿيون.

۱۹۶۵ جي پھت ۾ سنه ۱۹۷۰ ڌاري، بحري ٿارن جي

ٽرام لاء ۳ ڪروپڪ، ٽرالي بس لاء ۴ ڪروپڪ، موٽر بس ۽
 ٽيئر ٽرين لاء ۵ ڪروپڪ پاڙو لڳندو آهي، جنهن لاء
 مفاصلي جو ڪوبه ٻڌڻ ڪونهي. خاص رستن لاء ٽيڪسي
 ۱۰ ڪروپڪ لڳن (مفاصلي جي شرطن تي) ۽ رواجي ٽيڪسي
 لاء ۱۰ ڪروپڪ هڪ ڪلوميٽر جي لاء ٽيڙا پون.
 پر فقط اهو ڪارڊ نه آهي. سمورو ميونسپل انتظام سڌاري
 ۽ واڌاري جي ڪري سهرليڪ پر پوڻي ٿيو آهي. ٽيڪسيون
 به وڌيڪ وسيع پئماني تي ڪم آنديون وڃن ٿيون. مثال طور
 ڏهه هزار ٽيڪسيون ماسڪو ۾ آهن. اتي، هڪ ٽيڪسي هڪ
 هفتي، هڪ مهيني، بلڪه وڌيڪ مدي لاء موٽر ڪار پاڙي
 تي رکي سگهجي ٿي.

۱۹۶۶ع کان ۱۹۷۰ع تائين ٽيئر-ٽرين ريلواين جا ۸۵ ڪلوميٽر
 وڌيڪ جڙي راس ٿيندا. ٽرامن لاء ۱۴۰۰ ڪلوميٽرن ۾ لائين
 پوندي به ٽرالي بسن لاء ۲۹۰۰ ڪلوميٽرن ۾ ٽيئر ٽرين ريلوي
 پٽن لاء ۱۲۰۰ ٽوان ڪوچ، ڏهه هزار ٽرامون ۽ ٻارهن هزار
 ٽرالي بسون به ٺهنديون.

سفر ڪرڻ لاء ڪهڙا خالجي وسيلو رکي سگهجن ٿا؟

موٽر ڪار، موٽر سائيڪل، اسڪوٽر، سائيڪل، موٽر بوٽ
 ۽ ٻيون اهي ڪشتيون، جيڪي پاڙي لاء ڪم ٿيون اچن. اهو
 سڀ ”واهڻ“ سرڪاري ۽ سهڪاري دڪانن تان
 سگهجن ٿا. انهن سڀني لاء، تنهن ۾ به خاص ڪري موٽرن
 گهڻي چڪ آهي.

ڪيواڪ ميٽرن جي ٻههنگ ٿيندي هئي.

سنه ۱۹۷۰ع ڌاري، ٽيل واري پائپ لائين جا ۱۲۰۰۰ ڪلوميٽر ۽ گيس واري پائپ لائن جا ۲۵۰۰۰ ڪلوميٽر نوان لهي ويندا. ٽيل ۽ ٽيل جي شين جي پائپ لائن ٽرانسپورٽ ايتري ٿيندي.

سوويت يونين ۾ هيولسپل ٽرانسپورٽ
۾ ڪهڙي ترقي ٿي آهي؟

انقلاب کان اڳ، ملڪ جي ۳۵ شهرن ۾ ٽرامون هلندون هيون ۽ هيولسپل ٽرانسپورٽ جو اهو هڪ ئي ذريعو هوندو هو. سنه ۱۹۶۶ع ۾ ۱۱۰ شهرن ۾ ٽرامون هلندون هيون. ٽرايڪسيون ۸۰ شهرن ۾ آهن. ۱۶۵۰ شهرن ۾ موٽر بسون ۽ تمام گهڻن شهرن ۾، سائون ٽوڙي مال لاءِ ٽڪسيون فيسر آهن. سنه ۱۹۳۵ع ۾ ماسڪو شهر ۾ پهرين ٽيڪسي-ٽرمينس واپس لائين لهي هئي. هائي لينگراڊ ڪيٽي ٽيڪسي ۾ پڻ ٽيڪسي واپس لائين آهن. باڪو ۽ خاڪوڊو ۾ اهڙيون لائينون تعمير ٿيڻ لڳيون آهن.

هر سال ٽرامن ۾ ٽي-ٽو ڪروڙ ماڻهن کان ٻه وڌيڪ سفر ڪن ٿا. ٽرايڪسيون ۾ پنجاه لک، ٽيڪسي ۾ ٽي-ٽو ڪروڙ ماڻهو ۽ موٽر بسون ۾ ان هزارن ڪروڙن کان ٻه وڌيڪ ماڻهو سفر ڪن ٿا.

سوويت يونين ۾ هيولسپل ٽرانسپورٽ
وڌيڪ پسند ڇو ٿي پوي؟

ڇاڪاڻ ته اهو قابل اعتماد سان هزارن ڀرين ۽ ستر ڀاڱي آهي.

ميسر ٿيندي، جا دنيا جي گهڻن بندرن جي پيٽ ۾ وڌيڪ
هوندي.

سرويت پورين جي اها نيتي آهي ته سامونڊي واپار لاءِ
گهريلو سامگريءَ جو پوراڻو پنهنجو پاڻ مان ئي ڪجي.

مسافرن جي سهوليت لاءِ ڪهڙو بندوبست آهي؟

ڪوئي به خواستمند ڪاڏيءَ يا جهاڙ جي ٺڪيٽ
ٽيليفون تي گهري ٿو سگهي. وڏن مقصدن لاءِ، ايڪسپريس
گاڏين ۾ سمهڻ جو بندوبست هوندو آهي. اهڙن مسافرن لاءِ،
انٽر-ڪنڊ وارين ريلووين تي پائير ايئر ايڊالا وڃندا آهن.
هر ايڪسپريس ڪاڏيءَ ۾ ٻائينگ ڪار (ڪاڏي جو گاڏو)
هوندو آهي. تقاضا ڪرڻ تي ماني گاڏن ۾ ئي پهچائي ويندي
آهي. سڀني گاڏن ۾ ريڊيو سيٽ هوندا آهن ۽ ڪن
ريڊيو ٽيليفون جو انتظام آهي، جنهن ۾ سفر ڪندي ڪندي
مسافر پنهنجي گهر سان يا مٿرن سان ٿو وڃڻ رکڻ چاهين ته
وڪي سگهن. وڏي مفاصلي واري سفر ۾، مسافرن کان ماني
لاءِ به ڪجهه نه ورتو ويندو آهي.

پاٿيپ لائين ٽرانسپورٽ جي
بهبوديءَ لاءِ ڇا ڪيو ويو آهي؟

سنه ۱۹۶۵ع ۾ ريل واريءَ پاٿيپ لائين جي ٻيگهه
ڪلوميٽر هئي ۽ گئس واري پاٿيپ لائين ۴۱۸۰۰ ڪلوميٽر
۷۰۰،۰۰۰، ۲۲۵ ٽن ۽ گئس جي ۱۰۳،۳۰ ڪلوميٽر
ٿيل هي.

تساموندي جهازن ذريعي هلندڙ

واپار کمپن یہ توقعی کری؟

سده ۱۹۶۶ع ڏيکاري ٿي پڇاڙيءَ ٽائين، سرويٽ اٺن جو سامونڊي واپار ۸۰ لک ٽن، زياده هر ۽ اهر دنيا ۾ ڇهون نمبر هو. فقط ۶ سال اڳ، سرويٽ اٺن ٻارهن نمبر هو. جڏهن گذريل ۱۵ سالن ۾ (۱۹۵۰-۱۹۶۵) دنيا جو سامونڊي واپار ۸۹ سيڪڙو وڌو آهي، تڏهن سرويٽ اٺن وڏو ٿي پڇاڙيءَ ۾ ٻهين نمبر واپار ۲۲۰ سيڪڙو وڌاڻو آهي. اڄ ٽائين ڇهون نمبر ۽ ۱۵ لک ٽن ڏيکاري ٿي. ۱۹۶۶ع کان ۱۹۷۰ع ٽائين دنيا جو سراسري واپار ۲۰-۲۵ سيڪڙو ٿيندو، پر سرويٽ اٺن جو واپار ۵۰ سيڪڙو ٿيندو. سالياني سراسري ترقي به ۵ لک ٽن جي ٿيندي.

در حقيقت، سرويت ازمين جي ”سامونڊي واپاري جهاز راني“
 دنيا ۾ ننڍي ۾ ننڍي عمر واري آهي، جنهنجا ۷۸ سيڪڙو
 جهاز گڏريل ڏهن سالن ۾ ئي لاهيا آهن. نون جهازن جو
 لاهڻ متڪرم نموني ۾ وڌندو رهندو. هر طبعي، جهازن جي
 گودان مان به اوان جهاز ٺڪري رهيا آهن. ۱۰-۱۱ سيڪڙو جهاز
 سرويت ازمين جي طلب تي، ٻن ملڪن ۾ پڻ لاهي رهيا آهن.
 سامونڊي واپار وڌيڪي واپار جي واڌاري سان گڏوگڏ ۽ هيو
 آهي. ۱۹۷۰ع ڌاري، ۳۸,۰۰۰ ڪروڙ ٽن چار سامونڊي واپار
 ٿيندو، جو ۱۹۶۵ع ۾ ۲۰,۸۸۰ ڪروڙ ٽن چار هو. ان وقت ڌاري
 سامونڊي بندرن جي ڌڪن جي افواضي به ۴۰ سيڪڙو وڌي
 ويندي. مال لاهڻ جاڙهڻ جي مقبلي ۾ ۹۰ سيڪڙو وڌيڪ

هوائي جهاز TU-144 هڪ سؤ ويهه مسافر کڻي ۶۵۰۰ ڪلوميٽرن جو مفاصلو طيع ڪندو ۽ ۲۵۰۰ ڪ-م في ڪلاڪ جي رفتار سان اڏامي سگهندو.

سنه ۱۹۶۶ع کان سوويت يونين AN-22 يا "انٽيرو" لاهيا آهن، جي دنيا جا وڏي پر وڏا جهاز آهن. اهي ۸۰ ٽن مال تمامان جا يا ۷۲۰ مسافر کڻي پنهنجن هزارن ڪلوميٽرن لاءِ اڏامي سگهندا. اهو جهاز ۴۵ ٽن چيٽرو مال کڻي (۷۴۰ ڪ-م في ڪلاڪ جي رفتار سان) ٻارهن هزار ڪلوميٽرن تائين اڏامي سگهندو.

سوويت يونين "سول ايئر فليٽ" جي پنج قسمن ۾ ڪم ڪن ٿا. ڪم ڪن ٿا جا هيلڪاپٽر آهن، جن ۾ ٽيڙي "گراس هاپر"، KA-26 کان وٺي MI-4 ۽ MI-6 ۽ دنيا جي وڏي پر وڏي هوائي جهاز "فلائنگ ڪرين" B-10 جهڙا به آهن.

سوويت يونين پنهنجا جهاز ۽ هيلڪاپٽر وڪرو ڪندي آهي؟

ضرور ڪندي آهي. "ايروايڪسپورٽ" سوويت وڏي وڏي واپاري جماعت جا واپاري ٽالا ۳۵ کان وڌيڪ ملڪن سان آهن. IL-18, TU-124, AN-24 جهاز ۽ هيلڪاپٽر MI-4 ۽ MI-6 لاءِ نه تمام گهڻي چڪ رهندي آهي. هاڻي "ايروايڪسپورٽ" وارا پنهنجن گراهن کي هيٺيان جديد ماڊل آڻين ٿا:

IL-62 ۽ TU-134 جهاز، هيلڪاپٽر B-8، "فلائنگ ڪرين" B-10 ۽ ٻيا.

اهو انٽر اسٽري انٽر لائين جي طرفان ۱۵ کان وڌيڪ ملڪن
ڏانهن اڏامندو آهي.

TU-114 چئن انجنن وارو، ۱۷۰ ياري ڪنڊڙ (۲۲۰
نيلائي ڪلاس). جهاز جي رفتار آهي ۸۰۰ ڪ.م. ۽ ايراضي
اٽس يارهن هزار ڪلوميٽر.

TU-104 سنه ۱۹۵۶ع ۾ هيءَ دنيا جو پهريون جيت هوائي
جهاز هو. ان کان پوءِ ٻيا ڪيترائي ملڪ اهڙا جهاز ڪم آڻڻ
لڳا آهن. هن ۾ ستر مسافر ويهي سگهن ۽ سندس رفتار ۵۵۰
ڪلاڪ ۾ ۹۰۰-۸۰۰ ڪ.م. آهي.

TU-124 ٻن انجنن وارو هوائي جهاز ڪلاڪ ۾ هڪ هزار
ڪ.م. رفتار سان ۴۴ مسافرن کي کڻي وارو.

سرويت يونين، ايندڙ سال ٻن ۾ وڌيڪ جديد نموني وارا
جهاز تيار ڪري ويندي جن ۾ ڪي هيٺيان آهن:

TU-134 ٻن انجنن وارو جيت لائينر. رفتار ۸۵۰ کان
۹۰۰ ڪ.م. في ڪلاڪ. ايراضي ۳۵۰۰ ڪلوميٽر. ۷۰ مسافرن لاءِ.

IL-62 اٽر. ڪنڊ مسافري ڪنڊڙ. ۱۸۶ مسافر ڪنڊڙ. چئن
انجنن وارو ٽرپو جيت. ايراضي ۹۰۰۰ ڪلوميٽر ۽ رفتار

۹۰۰ ڪ.م. ڪلاڪ ۾.

YAK-40 ٽن انجنن وارو جيت جهاز. مڪاني سروس لاءِ
۲۴ ياري ڪنڊڙ.

TU-154 ٽن انجنن وارو ٽرپو جيت هوائي جهاز، جو ۱۶۰
مسافري کڻي سگهندو. سندس رفتار ۹۰۰ ڪ.م. ڪلاڪ ۾ ۽

ايراضي ۷۰۰۰ ڪلوميٽر. هيءَ لائينر TU-104، 18-IL، ۽
AN-10 جي جاءِ پوندو.

سرويت يونين جو پهريون "سهر ماڻهڪ" مسافرن جو

انهن شهرن ۾ آئيجرس، المستردام، بغداد، برلين، ايڊايسٽ،
 نيشاريسٽ، برازولي، بروسيلز، بيلگرڊ، بيروت، بروڪس،
 وارسا، وائنا، هوالا، دمشق، دهلي، چڪارٽا، ڪابل،
 ڪيريز، ڪراچي، ڪولمبو، ڪواڪري ڪوئيهيگن، لندن،
 مائٽرئيل، انڪرسيا، پيڪنگ، پئرس، ٻراڪ، پوانڪ پوانڪ،
 سونيا، اسٽاڪهولم، الن ٽورو، عارطوم، غيليسڪي، رابٽ،
 رنگون، روم، ٽرڪيو، ٿيونس، طهران آهن. ماڪر ڪان
 ايڊمارڪ ۽ ماڪو ڪان لائرس جا هوائي دستا به ڪوليا ويا آهن.

سوويت ايئر لائين ڪهڙا ڪهڙا هوائي جهاز ٿي هلائي؟

آءِ جي چيهرن صدين ۽ ٻارهن ٻان وارا ننڍا هوائي جهاز
 به آهن نه وڏا شاعري جهاز به آهن جيڪي ۲۲۰ مسافر کڻي لا
 سگهن. هيءَ آءِ جي ڪن پئسيڊر جهازن جي فهرست:

AN - 14 ”پهاڪا“ ٻن انجنين وارو، ڪالي مسافريءَ
 لاءِ آهي جو ۸۰ x ۶۰ ميٽرن جي ميدان تي به لهي سگهي.

AN - 24 ٻن انجنين وارو ”آرڊر پراپ“، چار پنجاه مسافر
 کڻي ۽ ڪلاڪ ۾ ۵۰۰ ڪلوميٽرن جي حساب سان اڏامي. اهو
 سراسري ٻارهن سو ڪلوميٽر مثايلر ملڪ ڪندو آهي.

AN - 10 چئن انجنين وارو، هڪ سو مسافر کڻندڙ هوائي
 جهاز آهي، جنهن جي رفتار ٽي ڪلاڪ ۶۰۰ ڪلوميٽر آهي.

اهر سب هزار ڪلوميٽرن جي ايراضيءَ ۾ اڏامندو آهي.

IL - 18 چئن انجنين وارو، ۱۲۰ مسافر کڻندڙ، چنهنجي
 رفتار آهي ۷۰۰ ڪ-۾ ڪلاڪ ۾ نه ايراضي ۶۵۰۰ ڪلوميٽر.

لک سہ هزار باغڪ لک ستر هزار بالري عروائي ستر ٽا
ڪن ڏينهن تي نه به لک ليروجن.

مسافريءَ جي عروائي جهازن ۾ طئعور انجنيون لڳل آهن
اهي لسڙ ونگسار سان اڏاسن لاءِ وڌيڪ مسافر
8. اوائل ۾، سوويت عروائي رستي تي، ٻي سال ۾ فقط 9
مسافرن ستر ڪيو هو ۽ هاڻي، شادي سوويت عروائي جهاز
ٽي. ۱۱۴۰ اجرامان، ماسڪو کان ٽورڪي تائين، (۴۲۰ ڪم)
فقط ٽيهن منٽن ۾ ٿئي وڃي ٿو پهچائي. مسافرن جو ۸۰ سيڪڙو
وڌن شادي ٿيڻ ونگسار وارن جهازن ۾ ٿئي ستر لک ڪري.
مسافري، ٿيڻ ونگسار، ڪم سڄي ۽ ٿيڻ ۱۰ ڏين جي سڀان،
عروائي جهازن جي مسافري دن ۾ دن وڌيڪ مسافرن کي
ڇڪي رهي آهي. ۱۹۶۷ع ۾ پنج ڪروڙ ٽيهن لکن ماڻهن
عروائي جهازن جي مسافري ڪئي. ڪم ڪروڙ پنجاه لک ٽن
مال ۽ ٽهال جي رسد ۾ عروائي جهازن جي وسيلي ڪئي وئي.
دنيا جي چئن عروائي جهازن مان، اڄ به، ڪم ڪرو مسافر سوويت
اير لائين تي ستر ڪندڙ آهي. سنه ۱۹۶۰ع ڌاري، سوويت
لوائن جا عروائي جهاز ساليانه ڪروڙ مسافر ڪندا.

سوويت ڊيس، عروائي جهازن جي رستي
ڪيڙن ملڪن سان سڌيءَ طرح ڳنڍيل آهي؟

پنجاه کان به وڌيڪ ڊيسن سان سڌيءَ طرح ڳنڍيل آهي.
۱۹۶۱ع جي وچ ڌاري، اير ونگسار (سوويت سول اير لائينس)
عروائي جهاز رالي ٻروم، ايشيا، آرمينيا ۽ آرمينيا جي
۴۱ ملڪن جي راجڌانين سان سڌيءَ طرح ڳنڍيل آهي.

مثال طور، ڪيو. ماسڪو ايڪسپريس ٽرين (۸۵۶ ڪلوميٽر) جي فرسٽ ڪلاس جي ٽڪيٽ تي سترهن روپل ۴۰ ڪروپڪ ٿا لڳن، پر هوائي جهاز جي ٽڪيٽ تي ۱۵ روپل. باقي طرف ماسڪو کان خابروفسڪ ٽائين (۸۵۵۳ ڪ.م.ر.) ٽرين لاءِ ڏجن ٿا ۸۹ روپل ۵۰ ڪروپڪ، ته هوائي جهاز لاءِ ڏجن ٿا ۱۰۸ روپل.

سراسري طور، ٻين ملڪن جي پيٽ ۾ سرويٽ يونين جا پاڙا گهڻو گهٽ آهن. مثال طور، هوائي سفر جا پاڙا آمريڪا جي پيٽ ۾ ۳۰-۵۰ سيڪڙو گهٽ ٿا لڳن.

سوويت يونين ۾ هوائي جهاز رانيءَ جا مکيه رستا ڪهڙا آهن؟

سنه ۱۹۲۳ ڌاري ان سوال جو جواب ڏاڍو سولو ٿئي ها، جڏهن ماسڪو کان گورڪي ٽائين، ۴۲۰ ڪلوميٽرن وارو هڪ ئي هوائي رستو هوندو هو. هاڻي ته اها ڇڏي ڪرڻ ٿي مشڪل آهي. اڄڪلهه هوائي رستن جي ڊيگهه ۵ لک ڪلو ميٽرن کان مٿي ٿيندي، جن ۾ هڪ لک ڪلوميٽر انٽر راشري ٽائين جا به اچي ٿا وڃن. ڏيس پر جي مکيه مکيه شهرن کي ڳنڍڻ لاءِ چار سؤ کن مکيه هوائي رستا آهن، جن تي روزانو ۱۴۰۰ کن اڏامون ٿين ٿيون.

مڪاني هوائي رستن تي ته اڏامون اڃا به وڌيڪ آهن ۽ انهن جو عدد روز بروز ڀر وڌي. مثال طور، يوڪرين ۾ ۵۰۰ ڪرڪستان ۾ ۴۰۰ ۽ ڪاڪيشز ۾ ۳۵۰ هوائي رستا آهن. اڄڪلهه ڪو به اهميت وارو هنڌ ڪونهي جو هوائي جهاز رانيءَ جي رستي ڳنڍيل نه آهي. اونهار ي ۾ روزانو هڪ

جي ٿي ٿي، جڏهن آمريڪا جي پست پيشي آهي. سوويت
 جي زماني ۾ ريلوي لائينون نه ٿي ٺاهيون ٿيون آهن، پر
 نويسوويت جو نظام ۽ بددوست ستابو ٿيو آهي. اهو
 سبب آلمينڪ مشينري، ڊول ۽ ٻولي اڻڄاڻين، جديد هنري
 جاڳ (ايڪنالاجي) جي سببان ممڪن ٿي سگهي ٿي.
 سوويت يونين جي ريلوي لائين، دنيا جي ريلوي لائين جي
 ڏهين حصي جيتري مس آهي، پر دنيا جي ريلوي جو اڌ،
 اها ئي ڪمائي.

سنه ۱۹۶۵ جي پست ۾، سنه ۱۹۶۶-۱۹۷۰ع جي عرصي ۾
 سوويت ريلويون جڏهن ست هزار کن ڪلوميٽرن ۾ وڌيڪ
 ٺهندا ۽ مال جي پٽڙي جي وصال ۾ به ۲۳ سيڪڙو
 واڌ ٿي.

ريگا کان وٺي ولڊيووسٽاڪ تائين سفر ڪرڻ ۾ ڪيترو وقت ٿو لڳي؟

اها مدار آهي ”واهن“ جي چوڌاري. مفاصلو آهي ڏهه
 هزار ۵۰۰ ڪلوميٽر. اهو سراسر ٽرين ۾ جيڪو ۱۸۶ ڪلاڪ
 لڳن. ماسڪو ۾ ٽرين بدلائڻ جو وقت ٽن کان سواءِ ٻڌجي ۽
 پري ۱۰۴ جيڪو هوائي جهاز کي ۱۶ ڪلاڪ ۱۰
 منٽ ٿي لڳندا.

پاڙو، ريل جو يا هوائي جهاز جو دستو آهي؟

اڪثر نه، سڀ کان اول وڌيڪ ستر ٽي ۽ ٻن کان
 نندن مفاصلن تي هوائي جهازن جو پاڙو وڌيڪ ستر ٽي لڳي.

وڃي ٿيا. هاڻي اٽڪل ۵۵۰۰ ڪلوميٽرن جي پٽن تي (ٽرنس) -
 سائبرين ريلوي) ماسڪو کان هائیکل تائين بجلي ٽريسنون
 ٿيون هلن. سنه ۱۹۶۲ع ۾ ۳۴۰۰ ڪلوميٽرن جي پٽن تي بجليءَ
 جو بندوبست ڪيو ويو هو. جو فنلند جي ناز وٽ ليننگراڊ
 کان وٺي، ڪاڪيشز جبلن ۾ ليننگراڊ تائين آهي. جلد ئي
 يورپين - ٽرنس - ٽرنڪ لائين تي هڪ هزار ڪلوميٽرن ۾
 لوڙو کان پراگ تائين، اليڪٽرڪ ٽريسنون هلاڻ لڳيون. هر سال
 ان هزارن کان مٿي ڪلوميٽرن جي پٽن تي بجليءَ جو بندوبست
 ڪيو ٿو وڃي. سنه ۱۹۷۰ع تائين، ڏهن هزارن ڪلوميٽرن
 تائين بجليءَ وارين گاڏين جي آمدرفت ممڪن ٿي ويندي ۽
 گهڻي قدر باق وارين انجنيٽن جي جاءِ تي بجلي ۽ ڊيزل
 واريون انجنيٽون اچي وينديون.

سنه ۱۹۶۷ع ۾ بجليءَ ۽ ڊيزل انجنيٽن لاءِ ۹۷۶۰۰ ڪلوميٽرن
 ۾ پٽ لڳل هئا ۽ ريلوائي کاتي جي مال ڍوڻن جو ۶۲ سيڪڙو
 گرم انهن جي ذريعي ٿو ٿئي.

بجليءَ جي بندوبست وارن ريل جي پٽن جي ڊيگهه جي
 لحاظ کان ۽ جديد ٽرين يوگيه شيوا ۽ تحسين جوڳي بندوبست
 جي لحاظ کان، سوويت يونين سڄي دنيا ۾ پهريون نمبر آهي.

سوويت ڊيس جي ريلوي ڪيترو مال تي ڇوڻي؟

جيترو ٿيڪ سوويت ڊيس جي ريلوي لائين هڪ لک
 ايڪٽيهه هزار چار سؤ ڪلوميٽرن ۾ آهي ۽ آخر ڪا جي ريلوي
 لائين ٿي لک اٺاويھه هزار ڪلوميٽرن ۾ آهي، تڏهن به
 سوويت يونين جي مال جي آمدرفت ٻن لکن ڪروڙن ٽن

سوويت يونين ۾ آمدرفت لاء ڪهڙا
 ”واهڻ“ وڌيڪ پسند ٿا ڏيون؟

سوويت يونين وسيع پکيڙ وارو ملڪ آهي. اولهاري جي
 منڊ ۾ هوائي سفر کي ئي اڳواڻي ڏئي ويندي آهي. ڪن حالتن
 ۾ ۶۰ کان ۸۰ سيڪڙو لائين مسافر، خاص ڪري مرڪن ۾،
 هوائي جهازن ذريعي مسافري ٿا ڪن. ائين اڪثر اولهاري
 ۾ لپندو آهي. هونئن ريل گاڏيءَ جو سڪيو سنهڙو ڪوچ
 وڌيڪ پسند ٿا ڪن. هر سال ڇهويهه ڪروڙ ماڻهو ريل رستي
 ڏکڻ مٿاڻن وارو سفر ڪن ٿا. مڪاني مسافري ۾ سڙ
 پنجالهه ڪروڙ ماڻهو ٿا ڪن.

ٻئي نمبر ۾ آهي هڪ شهر کان ٻئي شهر تائين رولر جي
 مسافري. ٿله سڙ ڪروڙ ماڻهو ان جو لاپ ٿا وٺن. ملڪ ۾
 ۱۱ ٻارهن هزار ۶۰ سڙ رستا اڌروئي آمدرفت جي سهر لپندا
 ٿا آهن.

ٽيون نمبر ذريعي سفر آهي. ڇهين ذريعي، سالانو، هڪ
 سڙ پنجالهه ڪروڙ سڀ لک ماڻهو سفر ٿا ڪن. هوائي مسافري
 ڪندڙ پنجالهه ڪروڙ ڏهه لک ماڻهو آهن ته سامونڊي سفر
 ڪندڙ آهن ٻنهي ڪروڙ ويهه لک ماڻهو.

ٻيليءَ وارين ريل گاڏين جي
 ترقي ڪيئن پيئي ٿئي؟

سن ۱۹۴۰ع ۾ ٻيليءَ جي هلندڙ ريل گاڏين لاء ۹۰۰
 ڪلوميٽرن ۾ ٻيا هئا ۽ ۱۹۶۶ع ۾ اهي اٽڪل ۲۷۰۰۰ ڪلوميٽر

آمد ز فست

سوويت ديس جا ماڻهو سفر جا شوقين آهن ؟

انگه اکر هن سوال جو جواب ٿا ڏين . اهي ٿيکارين ٿا ته هر سال چئن ڪروڙن کان وڌيڪ ماڻهو مسافريءَ لاءِ نڪرن ٿا . سياري ، اونھاري ، بلڪ گھڙيءَ به مند ۾ مسافرن سان مڪاميلو ٿيو وڃي . ملڪ ۾ جي سندر استان تي پنجن هزارن کان به مٿي سيلاني گھومون ٿا ٿيل آهن . سڀر ڪندڙ پنھنجي وڃيءَ آھر چونڊ ڪندا آهن . وٿين ته ٺھڻ تي هلندڙ ڇيڪلا ڪم آڻين ، سيلاني بس جي مٿج ماڻھن ، آسائشي جهازن ۾ سفر ڪن ، خانگي موٽرن ۾ چڪر هڻن يا ماڳھين سيلاني بس يا ٽرين ۾ سڪدائي سفر ڪن . سوويت يونين جا ماڻهو وڌيڪ پائڻائون پڻ ڪن ٿا . سنہ ۱۹۶۶ع ۾ ٽھ لک سوويت سيلانين هڪ سؤ ڇھن دور دراز ملڪن جو سفر ڪيو .

آلٽا جي ۱۱۵۰ کان ۱۲۰۰ لک هيڪٽرن. مٿان اڏامندا، ج
۴۰۰ لکين هيڪٽر اها زمين به اچي ٿي. وڃي جنهن ۾ هرو
جهازن، دوارن، فريلائيزر وڌا ويندا.
: ديھائن ۾ بجليءَ جو ڪاپو وڌي ٿيڻو ٿيندو، جنھنڪري
پسئون پالنا لاءِ هٿ سان پور هون. ڪنڌڙن اسدڙان مشين
کان ڪم وٺبو

وڌيڪ مشينون ڪم آڻڻ، زرعي پيداوار وڌائڻ، پورهيتن
جي بهتر نظريه ۽ کين وڌيڪ لڙاڻا ڏيڻ سان پيداوار وڌائي
سگهجي، جنھنڪري گڏيل ۽ سرڪاري ڪپتن جي پيداوار ۴۰
کان ۴۵ سيڪڙي تائين وڌاءُ ٿيندي.

هن پروگرام هيٺ اميد آهي ته زرعي پيداوار ۾ ڪافي
واڌارو ايندو، جنهن مان سرويٽ جيتا جي سموري گهرج بلڪل
چڱيءَ طرح پوري ٿيندي.

هر هڪ ايراضيءَ جي حالت موجب زمين جي آباديءَ لاءِ
 ڪمڻل اثرات. قدم، زمين سنوارڻ وارا وڏي پيماني تي ڪيل
 پٽن، سڀني قسمن جا بهتر ٻج ڪم آڻڻ، وڌيڪ فرائيزر ۽
 فصل جو بچاءُ ڪندڙ دوائون اثراتي نموني ڪم آڻڻ سان پيداوار
 وڌندي ۽ وڌيڪ زمين پوک هيت ايندي.

چوڻائي مال جي پيداوار وڌيڪ حاصل ڪرڻ لاءِ، مال ۽ مرغ
 لاءِ سڌاريل چارو ميسر ڪرڻ سان ڪين سگهارو ڪيو.
 قدرتي چراگاهن جي اڀرڻ کانسواءِ گڏيل قوت بخش چاري
 جي پيداوار وڌائي ٻيڻي ڪبي. سال ۱۹۷۰ ۾ زرعي کيتر لاءِ
 ۸ کان ۹ لک ٽن ٽائين مثل چارو ميسر ڪيو، گاه پٽي جي
 پيداوار ۲۰ کان ۲۵ لک ٽن ڪٽي ويندي. پسون پالڻ لاءِ اڌڙو گڏيل
 چارو ميسر ڪيو جنهن ۾ جهجها پروٽينس، وٽامن ۽ انٽي
 بايوٽڪس وغيره هوندا جن جي ڪري چارو وڌيڪ
 اثردار ٿئي ٿو.

انهيءَ منشا سان سال ۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ ٽائين زرعي کيتر ۾
 ۷۱ سؤ ڪروڙ روپل سيڙائجي، جن مان ۴۱ سؤ ڪروڙ روپل
 سرڪار ڏيندي. اها رقم گذريل ۵ سالن واري لاڳت کان
 ٻيڻي آهي.

ان ساڳئي عرصي ۾ زرعي کيتر کي، اڳئين عرصي جي ڀيٽ ۾ ۷
 لک وڌيڪ ٽرئڪٽر ڏنا، ۶ لک ۸۰ هزار وڌيڪ لاريون،
 هڪ لک ۷۶ هزار وڌيڪ گريس ڪمبائينس ۽ ۴۰۰ ڪروڙ
 روپلن کان مٿي ملهه وارا ٻيا زرعي اوزار ميسر ڪري ڏنا.
 سرڪاري ۽ گڏيل ڪيترن ئي پيڙو ڪيميائي پلانٽ ڏٺو ويندو.
 زرعي کيتر ۾ هوائي جهاز وڌيڪ ڪم آڻيا. سال ۱۹۷۰ ۾ پوک
 هيت آيل زمين مٿان دوائون چٽڪارڻ لاءِ هوائي جهاز ڪم

مڪيه زرعي پيداش جي سراسري سالياني پيداوار هيٺ
وڌندي:

سراسري سالياني پيداوار سال ۱۹۶۱-۶۵ سال ۱۹۶۶		پيداوار (لکڻ ۾)	آڻاج
۱۶۷۰	۱۳۰۲		شگر بيت
۸۰۰	۵۹۰		ڪڪڙا
۶۰	۵۰		پٽاٽا
۱۰۰۰	۸۱۵		گوشت
۱۱۰	۹۳		کير
۷۱۰	۶۵۰		بيضا (هڪ سؤ ڪروڙن ۾)
۳۴	۲۹		

آڻاج ۽ ٻين فصلن جي پيداوار وڌائڻ جو واحد وسيلو آهي
زمين کيڙڻ ۽ پيداوار وڌائڻ لاءِ ٻين ڪرڻ. انهن زمينن ۾
پيداوار وڌائڻ لاءِ نصلي ايراضي وڌائي ويندي آهي، پر اها
سمجهاوڻا محدود ئي ڇڪي آهي. ڪري زمين يا ڪاڌ سب
غیر آباد ٻيل زمين جي اثاڻ جي پوراءِ، سواريل زمين مان
ڪڍي ويندي يا اها آبادي واري زمين نصلي بدل سڌل
مڪ آندل زمين ۽ ٻين قسمن جي آبادي لاءِ زمين جي
لي ڪندي.
ان مان ڏسڻ ۾ ايندو ته زرعي پيداوار وڌائڻ جو مڪيه
وڌيڪ نسل حاصل ڪرڻ.

تعليم مفت آهي. هر هڪ شاگرد کي وظيفو ملندو آهي. عام وديارئين کي داخل ڪرڻ کان سواءِ، گذريل ۽ سرڪاري ڪيبن وارا به پهنجا چونڊ ڪر ڪندڙ هائير اسڪولن ۾ سڀيا وٺڻ لاءِ موڪليدا آهن جتن سندن ٽي ماڻهن مان وٺڻ ماهره-ميسر ٿي سگهن. اهڙن شاگردن کي وظيفا، ڪيبن وارا ڏيندا آهن.

زرعي ۽ جانوري علاج وياڳن ۾ هڪ هزار کان مٿي ڊاڪٽرس آف سائنس ۽ ائڪل ڏهه هزار ماسٽرس آف سائنس ڪوچنا ڪاريه ۾ رٽييل آهن.

ڪيترن ئي ديهائي اقتصاديت جي ماهرن کي سيڪندري ليڪچرل اسڪولن ۾ سڀيا ملندي آهي. سال ۱۹۶۵-۶۶ واري اسڪولي سال ۾ انهن ۾ ۴ لک ۹۸ هزار شاگرد هئا جن ۾ ۶۹ هزار گرلجوئيٽ هئا.

سيڪندري ۽ هائير اسڪولن ۾ ۵ لک زرعي ماهر رٽييل آهن. زرعي ووڪيشل اسڪولن ۾ مشين آپريٽرس کي سڀيا ملندي آهي. انهن دوازان زرعي ڪيتر لاءِ ۸ لک ٽرانسڪٽر ڊرائيور ڪمپائيس آپريٽر ۽ ٻيا ماهر ميسر ٿيل آهن.

زرعي وڪاس جو آئيندو ڪهڙو آهي؟

ڏيئرو واپار آهي نه سال ۱۹۶۶ ۽ ۱۹۷۰ وچ ۾ سڀني زرعي پيداشن ۾ سراسري طور ۲۵ سيڪڙو واڌ آڻجي جا گذريل ۵ سالن کان وڌيڪ هوندي. پهرين اڳرائي اناج جي پيداش کي ملندي جا ۳۰ سيڪڙو وڌندي.

اها آهي جو ندين جو وهڪرو بائيٽب ڪيو ويو آهي ۽ وڏا
تلاءُ ڪڙا ڪيا ويا آهن. سائو درياھ تي ڪارڊورين تلاءُ
ٺيار ڪرايو پيو وڃي. جنهن ۾ ۵۷۰ ڪروڙ ڪيو بڪ ميٽر
پاڻي جمع رهندو. ساڳئي طرح لوڪو گل تلاءُ به جڙي
رهي آهي جنهن ۾ ۱۹۰۰ ڪروڙ ڪيو بڪ ميٽر پاڻي گڏ ڪيو
ويندو. اهو تلاءُ نارين شاخ تي ٺهرايو پيو وڃي.

وولگا جي نرائيءَ ۾ ٺهرايل وڏن اجلي گهرن دواران غير آباد

زمين آباديءَ هيٺ آندل آهي.

اٺ ڪريمن واھ جنهنڪي ڪاڪوڪا تلاءُ مان پاڻي
ملندو آهي سو يڪرئين جي آبپاشي سلسلي ۾ وڏي ۾ وڏو آهي.
ان هيٺ هڪ لک ۶۵ هزار هيڪٽر آباديءَ هيٺ ايندا. ڏنهور
وارن تلاءُن ذريعي چار لک هيڪٽرن تي آبادي ٿيندي.
ٽرائس ڪاڪيشن پار پٽ وڏا آبپاشي ڪم شروع ڪيل آهن.

سال ۱۹۶۶-۷۰ جي عرصي اندر زمين سنوارڻ جو شاهي
ڪم پورو ڪيو ويندو. اٽڪل ٽيهه لک هيڪٽر آبپاشيءَ هيٺ
آڻا آهن، ست لک هيڪٽرن کي سڪايو ويندو، ٽري لک
هيڪٽر زمين سڌاري ويندي ۽ ٻه ڪروڙ ۸۰ لک ائڊ زمين
۾ چوڏو وڌو ويندو.

ريٽرو ويو آهي ته سال ۱۹۷۰ تائين ڪجهه واري پوک جي ايراضين
۾ آبپاشيءَ ۽ زمين سڌارڻ سبب هر سال ڏهه لک ٽن ڪجهه چر
فصل ٺهندو.

۱۹۷۰ تائين سنواريل زمين دواران هڪ ڪروڙ ۵۵ لکن
ٽن وڌيڪ آناج ميسر ٿيندو ۽ ان مان آدم جي ڇانورن جي
گهرج چڱيءَ طرح پوري ٿيندي، جهجهيون پاڇيون ميسر

هي ڪهڙج پوري ڪري رهي آهي. ۱۹۶۶ تائين سوويت يونين جو آدمي سال ۱۹۴۰ جي ڀيٽ ۾ ۱۹ سيڪڙو وڌيڪ هئو، هرڏانهن صافي زرعي پيداوار وڌي ۸۱ سيڪڙي تي پهتي. سال ۱۹۴۰ ۾ هر هڪ ماڻهو ۱۲۵ ڪلو گرام ڀيٽ ۾ ۱۹۶۵ ۾ وڌي ۲۳۸ روپل يا ۵۲ سيڪڙو تي. ۱۵۷ روپل هئي.

زمين سلوارڻ جو ڪم ڪيئن ٿيو وڪاس ڪري؟

آياشيءَ هٿ آيل ايراضي هڪ ڪروڙ هيڪٽر آهي ۽ هڪ ڪروڙ ڇهه لک هيڪٽرن کي سڪاڻو ڏنو ويو آهي. جن ايراضين ۾ وڌيڪ پوسل آهي اتي پوسل جي ليڪال لاءِ وڏي پيماني تي ڪم شروع ڪيل آهي، جن ۾ روسي هندوستان، بلوريشيا، لٽويا، ليٿونيا، استونيا، پولينڊ ۽ يوگوسلاويا جي اولهه ايراضين واري غر - ڪاري زمين به اچي ٿي وڃي. آباديءَ لائق زمين جي آياشيءَ ۽ سڌاري جو ڪم وچ ايشيا، رهاڪن ۽ ڪوڪستان ۾ وڏي پيماني تي شروع ڪيل آهي. آمريڪا، برطانيا ۽ ڪارائڪ واه جي پاڻيءَ سبب وصال ٿيل ايراضي ميسر ٿيل آهي. تڏهن سواءِ چرگاهه به آهن ۽ ٿيل ۽ ٽڪس واري زمين به آهي.

لوئر آمريڪا، برطانيا ۽ ڪوڪستان ۾ ٽئين آياشي طريقن جو نرمان ٿي رهيو آهي ۽ اتي سارن پوکڻ لاءِ سرڪاري ڪم ڪيا ويا وڃن. ڪل ۱۵ کان ۲۰ لک هيڪٽر زمين سڌاري وڃي. سائوڊيءَ کاتي ۾ لکين هيڪٽر آباديءَ لائق مگر هيترا سال غير آباد ٿيل زمين، پوک هيٺ آندل آهي.

سوويت يونين جي جديد آياشي سرشتي جي خاص ڪري

آل اوان انگر اچرل ایگمیت ملاء آرکنزسن وار
۳۰۰ اوان مرامف موز کوا کیدا ۵۰ هزار کبان مبی خاغر
معارفنا وهدا جالوکا مرامف ۵۰ فارم وورکناپ موز نقین
داگر ای هلاکها

سال ۱۹۶۶ ۽ ۱۹۷۰ جي وچ ۾ زراعت لاءِ بچائيءَ جو ڪاٺو
بنياد ۾ هڪ سو ڪاريءَ ۽ گڏيل ڪم ۾ ٿي. پورهيتن جي بچائيءَ
۴۰ کان ۳۵ سيڪڙي تائين وڌندي هئي.

د اوائلي جي اجليءَ جو کاٻو سال ۱۹۷۰ تائين ۶ هزارن کان
سائون ۴۵ هزارن ڪروڙن ڪلڙواڻي تائين وڌي ويهندو جو
سال ۱۹۸۰ واريءَ بعد کان ٿيو ۽ سال ۱۹۹۰ پر سڄي ديس جي
کائي مان گهٽ سيڪڙو وڌاڪ ٿيندو. سرڪاري بحالي
برامجھن مان سرڪاري ۽ گڏيل کيتن کي ۸۰ کان ۹۰-
سرڪاري ٺاڻن اجلي ميسر ڪئي ويندي. اندر ۱۹۹۷ تائين
سيمنٽ، رٽيل ۽ سرڪاري کيتن لاءِ اجلي ميسر ڪيل هوندي.
روزاني ۽ ڪاروائي ۽ ڪازخانن وغيره بر بحاليءَ جو ڪاٻو بيحد
وڌندو ۽ جدا ميونسپلٽيءَ ۾ رهنديءَ جو معيار اوچو ڪندو.

سورسور، کرمین خدی و یسرون ییدولول،
یسرمتوی اندازم شوید گندی آشی؟

سر بے اور بڈل و سرکاری کیتن کٹن مکہ کٹاج جی جی اٹا
م جی و بڈل و اٹا، سرکاری کٹاج، کٹاج، کٹاج، کٹاج
سر بڈل و اٹا، سرکاری کٹاج، کٹاج، کٹاج، کٹاج
سر بڈل و اٹا، سرکاری کٹاج، کٹاج، کٹاج، کٹاج
سر بڈل و اٹا، سرکاری کٹاج، کٹاج، کٹاج، کٹاج

(زدين جي پشم لاهڻ لاء) وڇڙ مشينون ڪم اينديون آهن. ان جو ڪارڻ هي آهي ته پسون پالڻا لاء گھربل مشينريءَ جو پيچيدو مسئلو اجاڻ نه ٿي سگھيو آهي. هاڻ انهيءَ ڪم لاء گھربل اوزار ۽ مشينري وغيره جهجهي انداز ۾ تيار ڪئي پئي وڃي ۽ ان جو وڪاس ٿي رهيو آهي ۽ اميد آهي ته سال ۱۹۷۰ تائين ان ڏس ۾ هٿ جوڙو ڪندڙن بدوان مشينون ڪم اچي سگھنديون.

سال ۱۹۴۰ جي پيٽ ۾ جيتوڻيڪ سال ۱۹۶۶ ۾ ٽريڪٽرن جي پيداوار ٻارونھوڻي وڌيل هئي ۽ عدد ۳ لک ۸۲ هزار پونٽ هو، ۽ ساڳئي عرصي اندر ڪمپائينس جي پيداوار سٽوڻي وڌيل هئي (۹۲ هزار پونٽ) ته به هن وقت زراعت لاء گھربل پوري مشينري ميسر ناهي. ڪيترن لاء ڪتب واري مشينريءَ جي واڌاري لاء گھڻو ڪجهه ڪيو پيو وڃي.

سال ۱۹۶۶-۷۰ ۾ کيترن لاء ۱۷ لک ۹۰ هزار ٽريڪٽر (جو اڳئين جي پيٽ ۾ سٽ سيڪڙو وڌيڪ آهي)، ۱۱ لک لاريون (جي اڳين ۵ سالن ۾ ۳ لک ۴۹ هزار ڏنل هيون) ۵ لک ۵۰ هزار ڪمپائينس ۽ ٻيا اوزار ميسر ڪيا ويندا جن تي ڪل ۱۰۷۰ ڪروڙ روپل خرچ ٿيندو.

سال ۱۹۷۰ ۾ ٽريڪٽرن جي پيداوار سال ۱۹۶۵ جي پيٽ ۾ ٻيڻي وڃي پهندي ۽ هر سال ۶ لک ۲۵ هزار پونٽ تيار ٿيندا ۽ ڪمپائينس جي پيداوار ۸۴ هزارن مان وڌي هر سال هڪ لک ۲۵ هزارن تي وڃي رسندي.

انهيءَ لاء اٽڪل ۸۰ تون پلانٽ ۽ ورڪشاپ کڙا ڪيا ويندا جن تي سرڪار جي لاڳت ۴۰۰ ڪروڙ روپن کان وڌيڪ ٿيندي.

اسٽيشن (ايم. اي. اس) ڪافي هٿي ڏني. گڏيل ڪيٽن
 کي انهن مدد ڪئي، جن وقت بهرين بهرين مهاڳين مشين
 مرید ڪرڻ جي لڳا هئي، سموري ۽ نيروي وٺڻ هئا انهن
 مشين هلائڻ وارا ماڻهو، انڪري گهوڙن بدوان ٽرينڪٽر ۽
 برائن اوزارن بدلي ٿين ماڻهن مشين جو لکڙو اڀرڻ ڪرڻو
 پيو. گڏيل ڪيٽن جڏهن ڪافي طاقتور بڻيا ۽ آرٽڪ ٽيم ٻاڻ
 ٿي. پاڙو لڳا. ۽ وسيع پئماني تي گڏيل هارين پوک ڪرڻ جو
 ڪافي آزمودو ڀاڙو، تڏهن ڏسڻ هائين پر ان ساء-گوي ميسر
 ڪرڻ جي طريقي ۾ تبديل آندي وئي. سال ۱۹۵۸ع ۾، مشين
 ۽ ٽرينڪٽر اسٽيشن جي ٽين سر ٽيمپر ڪئي وئي، الهڙي
 سار سنڀال ۽ مرامت جو مرڪز بڻايو ويو ۽ سندن تيار ڪيل
 مشينون گڏيل ڪيٽن کي وڪڙڻ ورتون.

سال ۱۹۶۷ جي شروعات ۾ سوليت ٻوٽن جي ذراعت لاءِ
 ۱۷ لک ٽو لکڪٽر (۱۵ هزار ۵۰۰ پونڊن ۾ ۳۲ لک) ۵ لک
 ۴۰ هزار لاري لاءِ ڪمائين مشينون، ۽ تڏهن لکن کان مٿي
 تعداد ۾ لارڊن ۽ ٽيڪ لارڊن ميسر ٿيل هيون،

سال ۱۹۶۶ جي شروعات ۾ ڪيٽي ۽ ٻي ۲۳ ڪروڙ ۶۶ لک
 هارس ٻاور اڇائي شڪتي ڪم آندل هئي. الاح پوکڻ ۽ فصل
 لڻڻ جو سمورو ڪم مشين ڏيڻي ٿئي ٿو. زمين ڪيڙڻ جو
 ڪم ۹۸ سيڪڙو، اڇ ڇڻڻ جو ڪم ۹۷ سيڪڙو، لاڙي جو
 ڪم ۹۰ سيڪڙو مشين سان ٿئي ٿو. ٻين فصلن جو ۶۰ کان
 ۹۸ سيڪڙو لائين ڪم مشين ذريعي ڪيو ويندو آهي،
 جنهنجو مدار ڪم جي نموني تي آهي.

ٻيون ٻالڻا جي ڪم ۾ گهٽ ۾ گهٽ مشين ڪم ايندي
 آهي. ڪن ڪيٽن ۾ ۱۰ سيڪڙو (مٿاني ۽ لاءِ) ۹۵۰۴ سيڪڙو

شراب ڪندا آهن، جن ۾ آسٽريا، انگريزي، فرانس، برطانيه،
 اٽلي، اسپين، آمريڪا ۽ ٻيا ملڪ هوندا آهن. انهن چئائيتين
 ۾ هڪ هزار نمونن کان مٿي شراب، چشڪي لاءِ موڪليا
 ويندا آهن. سال ۱۹۵۵ ۽ ۱۹۶۴ جي وچ ۾ سوويت يونين،
 يگوسلاويا وارين چئائيتين ۾ ۴ دفعا ۽ هنگاريءَ ۾ ۳ دفعا پهرو
 ورتو. هيلٿائين سوويت وائيس، شيمپين ۽ ڪاگنڪس ۴۲۱
 بلا ڪٽيا آهن، جن ۾ ۲۰۸ سونا، ۲۰۰ چاندي ۽ ۱۳ ڪاٺسي
 جا آهن.

هن وقت انگريزي شراب جي پيداوار ۱۳ ڪروڙ ۴۰ لک
 ڊيڪالٽر آهي. جڏهن سال ۱۹۴۰ ۾ هڪ ڪروڙ ۹۷ لک
 ڊيڪالٽر انگريزي شراب تيار ٿيندو هو. سمورو شراب انڊسٽريل
 طريقن تي تيار ڪيو ويندو آهي. هي اهو ذڪر ڪرڻ جائز ٿيندو
 ته انقلاب کان اڳ گهڻو ڪري سمورو شراب هاري ناري
 ٺاهيندا هئا، يا ڏيهي پٺيون تيار ڪندڙن هيٺن. هن وقت
 برائي طريقن موجب شراب ٺاهڻ جا ڪي به انگ اکر ميسر
 ڪونهن. انگريزي شراب کانسواءِ ڊيس انڊر ڪيترا ملڪين
 ڊيڪالٽر فروخت ۽ پيري شراب جا پڻ ٺهندا آهن.

زرعي ڪيتر ۾ بجليءَ ۽ مشينن جو وهڻو گهڙي نموني وڌي رهيو آهي؟

انقلاب کان پوءِ ئي سوويت ڊيس ۾ ٽرئڪٽرن،
 ڪمائيٽس ۽ جديد زرعي مشينن ڪم آڻڻ لاءِ ڪارخانا وڌا
 ويا. ان بعد زراعت لاءِ مشينون ڪم آڻڻ جو ڪم شروع ٿيو.
 زرعي ڪيتر ۾ مشينريءَ جي استعمال ۾ مشين ۽ ٽرئڪٽر

[illegible]

سوویت دیس پر ڪهڙا شراب لهن ٿا؟

اسين آمريڪي قومن جا شريف ٿيل ڪندا آهن. سڀني
 شاهن ۽ آرمينين ڪانگريس، يوڪرئين لئوڪاس (بولنديءَ
 جو ڏس) ڪروئيس، سربيا ۽ بوسنيا جا ڏاڍا واليس
 ٿا وڃن. مان جا ڪورور، آرمينيڪستان جا ماڻهو، سڀني قومن جا
 اڪيڊمڪس ۽ صوفن جا شريف (سائڊر)، ڏاکڻ ۽ اڪيڊمڪس مان
 اٺن شريف شاهن ۽ بولنديءَ جا ۴۵۰ ڪم ٿيندا آهن، انهن
 مان ۱۳۰ ڪم ٿيندا آهن.

سور و سوزن "و-ال، خواب بربکا وارین چنازمن بر
هر دو و سوزنی "عی مکه طرح یگوسلویا : "مکادی" بر

۱۰۰. ہندو بنس و تہذیب و سہولت، ۲۰ ماہ کی کان و ذہان کے

پاچين، پٽائن، فيوي، ڊاڪ ۽ ڇانھ جي

پيداش ۾ گھڙيون تبدیلیون آيل آهن؟

سرويت ديس ۾ پاچين، ميوا، ڦٽن ۽ ڊاڪن جي پوک انهن
ٽائين ڦهلجي چڪي آهي. پرفاني سائبريا ۾ به هندوستان پاچيون
۽ ميوا پوکجن ٿا. سرويت زماني ۾ فروغ ۽ پيريءَ جي پوک
۶ لک ۵۵ هزار هيڪٽرن مان وڌي ۳۶ لک ۲۶ هزارن
هيڪٽرن تي پهتي آهي، ڊاڪن جا منھن ۲۵ لک ۱۵ هزارن
مان وڌي ۱۰ لک ۶۴ هزارن تي پهتا آهن، ۽ ڇانھ جي پوک
هيٺ آيل هيڪٽرن جو انداز ۹۰۰ مان وڌي ۷۱,۱۰۰ هيڪٽر
ٿيو آهي، ٽراچن جي پوک سئو ٽين وڌيل آهي يعني ۴ سال
۱۹۱۳ ۾ جڏهن ۱۶۰ هيڪٽرن ۾ پوک ٿيندي هئي سا هاڻ
۱۶ هزارن هيڪٽرن کي اچي رسي آهي.

ميري ۽ پيريءَ جي پيداش، سال ۱۹۶۰ ۾ ۴۹ لک ٽن هئي
پر ۱۹۶۵ ۾ اها پيداش ۸۱ لک ٽن وڃي پئي.
سال ۱۹۶۶ ۾ پٽائن جو ڪل فصل ۸ ڪروڙ ۷۳ لک ٽن ٿيو
هو. پاچيون هڪ ڪروڙ ۷۳ ٽن ٿيون.

رشيما ۾ گھڙا انڊسٽريل فصل ٿيندا آهن؟

انهن فصلن جا قسم ٽيهن کان مٿي آهن. ڏاڳو، ليل، کنڊ،
رنگ، رگام جي سامگري ۽ ڊوائن لاءِ گھڙيل شيون، ڪي
مڪيه قسم آهن. سال ۱۹۶۶ ۾ انهن قسمن جي پوک هيٺ ايراضي
هڪ ڪروڙ ۵۵ لک هيڪٽر هئي.

سرويت يونين ۾ سڄيءَ دنيا کان وڌ ۾ وڌ شگرينٽ پوکجي

واڌارو ڪير وارا آهي ۽ ڄاڻون ٿا ته هيري ۽ دوا درمل ڪارو وڌارو وارا آهي. ان ڪري ڪيئن ٿئي ٿو ته ان جي وڌارو آهي. سال ۱۹۵۰ جي پهرئين ڏهاڪي کان پيڻي ڪر جي بابت اٽڪل روءِ ۸۵ ڪروڙ وڌيل آهي ۽ سال ۱۹۶۶ ۾ هر هڪ سرڪاري ۽ گڏيل ڪمپني جي ۱۰ هزارن ڪلوگرامن کان وڌيڪ ڪير ميسر ٿيو هئا.

گوشت، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش

ڪيتري ٽڪري پيڻي وڌي؟

ڪيترا سال اڳ سروريت ڏس، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش ۾ آمريڪا کي ۱۰ ڏهاڪي هئي ۽ سال ۱۹۵۹ ۾ وري هر هڪ ٽائي ۽ پيڻي مکڻ جي پيدائش وڌيڪ ٿي.

گوشت ۽ وڌيڪ ميسر ٿي رهيو آهي، پر اهو وڌارو ايترو نه آهي جيترو اسين چاهيو ٿا، ان ڏس ۾ آمريڪا کان سروريت پوئج پوئج آهي.

سروريت پوئج ۾ گوشت، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش جو ڪل عدد هن ريت آهي:

۱۹۶۶	۱۹۶۰	۱۹۴۵	۱۹۳۰	
۱۰۶	۸۱	۳۶	۴۷	گوشت (ڪتل وڌان لکن ٿين ۾)
۱۵۸	۶۱۷	۲۶۴	۳۳۶	ڪير (لکن ٿين ۾)
۱۱۵۷	۸۴۸	۲۴۸	۳۶۶	مکڻ (هزار ٿين ۾)
۳۱۴۶	۲۷۴۴	۴۴۹	۱۲۴۴	بيضا (هڪ ڪروڙ ڏاڻا)

پاڇين، پٽائن، فيوي، ڊاڪ ۽ چانهه جي پيدائش ۾ ڪهڙيون تبديليون آيل آهن؟

سرويت ديس ۾ پاڇين، ميوا، ڦلن ۽ ڊاڪن جي پوک انهن تائين ٿيل آهي. پرغاني سائينري ۾ به هديوت پاڇيون ۽ ميوا پوکجن ٿا. سرويت زماني ۾ فروغ ۽ اڀريءَ جي پوک ۶ لک ۵۵ هزار هيڪٽرن مان وڌي ۳۶ لکن ۲۶ هزارن هيڪٽرن تي پهتي آهي. ڊاڪن جا منهن ۱۵ هزارن مان وڌي ۱۰ لکن ۶۴ هزارن تي پهتا آهن، ۽ چانهه جي پوک هيٺ آيل هيڪٽرن جو انداز ۹۰۰ مان وڌي ۷۱،۱۰۰ هيڪٽر ٿيو آهي، تراجن جي پوک سئو ٽين وڌيل آهي يعني ۴ سال ۱۹۱۳ ۾ جڏهن ۱۶۰ هيڪٽرن ۾ پوک ٿيندي هئي سا هاڻ ۱۶ هزارن هيڪٽرن کي اچي رسي آهي.

ميوو ۽ پوريءَ جي پيدائش، سال ۱۹۶۰ ۾ ۴۹ لک ٽن هڪ پڻ ۱۹۶۵ ۾ اها پيدائش ۸۱ لک ٽن وڃي پيئي.

سال ۱۹۶۶ ۾ پٽائن جو ڪل فصل ۸ ڪروڙ ۷۲ لک ٽن ٿيو هو. پاڇيون هڪ ڪروڙ ۷۲ ٽن ٿيون.

رشيا ۾ ڪهڙا انڊسٽريل فصل ٿيندا آهن؟

انهن فصلن جا قسم ٽيهن کان مٿي آهن. ڏاڳو، تيل، کنڊ، رنگ، رڱاڻي جي سامگري ۽ ڌاتو لاءِ ڪهڙيل شيون، ڪي مکيه قسم آهن. سال ۱۹۶۶ ۾ انهن قسمن جي پوک هيٺ ايراضي هڪ ڪروڙ ۵۵ لک هيڪٽر هئي.

سرويت يونين ۾ سڄيءَ دنيا کان وڌيڪ شگر بيت پوکجي

واڌارو ڪيو. وار آهي ۽ جانورن بابت هنري ۽ دوا درمل
ڪار به وڌارو ويو آهي. ان ڪري ڪيترن ئي دورن جي پيدائش
وڌندڙ آهي. سال ۱۹۵۰ جي پيٽ برقي ڀاڱن ۽ پيٽي ڪير جي
برابري اٽڪل روءِ ۸۵ سيڪڙو وڌيل آهي ۽ سال ۱۹۶۶ ۾
هر هڪ سرڪاري ۽ گڏيل ڪيس تي ٻن هزارن ڪلوگرام کان
وڌيڪ ڪير ميسر ٿيو هو.

گوشت، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش

ڪيتري تڪڙي پيٽي وڌي؟

ڪيترا سال اڳ سوويت ڏس، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش
۾ آمريڪا کي ۱۰ شهه ڏي هئي ۽ سال ۱۹۵۹ ۾ وري هر هڪ ڀاتي
پيٽي مکڻ جي پيداوار وڌيڪ ٿي.

گوشت ۽ وڌيڪ ميسر ٿي رهيو آهي، پر اهو واڌارو ايترو
نه آهي جيترو اسين چاهيو ٿا، ان ڏس ۾ آمريڪا کان، سوويت
ٻولين ٻولي آهي.

سوويت ٻولين ۾ گوشت، ڪير ۽ مکڻ جي پيدائش جو ڪل
عدد هن ريت آهي:

۱۹۶۶	۱۹۶۰	۱۹۴۵	۱۹۳۰
------	------	------	------

۱۰۸	۸۷	۴۶	۴۷	گوشت (ڪيل وزن لکن ٽن ۾)
۷۵۸	۶۱۷	۲۶۴	۳۳۶	ڪير (لکن ٽن ۾)
۱۱۵۷	۸۴۸	۲۴۸	۳۶۶	مکڻ (هزار ٽن ۾)
۳۱۴۶	۲۷۴۴	۴۴۹	۱۲۴۲	بيضا (هڪ سؤ ڪروڙ ڊاڻا)

جي جاگرافيءَ جي حالتن تي اهي وڌيڪ طريقا آڌار ڏي
ڪري ۽ زمين جو آئيندو بچندو آڄل آهي.

چوڻائي مال جي پالنا جو وڪاس
ڪيئن ٿي رهيو آهي؟

ان جا انگ اکر هي آهن :-

(لکين ۾ عدد)

۱۹۶۶	۱۹۶۰	۱۹۴۵	۱۹۴۰
۹۷۱	۷۰۸	۴۷۶	۵۴۸
۴۱۲	۳۳۳	۲۲۹	۲۸۰
۵۸۰	۴۸۷	۱۰۶	۲۷۶
۱۴۱۰	۱۳۹۲	۷۰۰	۹۱۷

چوڻايو مال

گايون

سوتر

ڍڻون ۽ ٻڪريون

سال ۱۹۵۰ ۾ چوڙن جو عدد ۲۹ ڪروڙ ۲۸ لک هو ۽ سال
۱۹۶۶ جي شروعات ۾ اهو انگ ۴۹ ڪروڙ ۵ لکن تي پهتل هو.
گهڻو چوڻايو مال گڏيل ۽ سرڪاري ڪيٽن جي وڌائڻ ۾
ملندو. اٽڪل روءِ ۲۵ سيڪڙو چوڻايو مال خانگي مالڪي تي
هٿ آيل آهي جن ۾ گڏيل ڪڙمي، هنري پورهيت ۽ آفيس
ملازم ۾ آهن. ڪيئن به خانگي مالهن وٽ وڌيڪ پهرستي
آهي (اٽڪل ۷۵ سيڪڙو).

سرڪاري ۽ گڏيل ڪيٽن تي چوڻائي مال جي عددي واڌ
کان سواءِ اتي نسلي چوڻائي مال جي پالنا ڪارڻ ۾ ڪافي

ڪوري زمين جي وڪاس جو ڇا ٿيو؟

انهيءَ جو نتيجو هي نڪتو ته خوراڪ جا وسيلو وڌيا ۽ خاص ڪري اناج ۾ واڌارو ٿيو. ٿوري ئي عرصي اندر زمين ڪيترن سبب ڪوري ۽ غير آباد زمين جا ۴ ڪروڙ ۲۰ لک هڪٽر آباد ٿي ويا. هيٺ آيل سان سرويٽ جيتا، اڏيري ايراضين ۾ اناج جو ٿيون ذخيرا قائم ڪيو آهي، ۽ ان سبب اناج ۽ پيداش جا اٽار لڳي ويا آهن. البت اها حقيقت آهي ته ان ايراضي ۾ فصل جو مدار قدرتي جي ريت ڪن ٿي آهي.

ڪوريءَ زمين تي جديد مڪينس وارا سوين سرڪاري ڪم ڪرا ڪيل آهن ۽ اهي ٽئين ڏينگ وارا پڻ اليڪٽريڪل پيٽرن اڏيل آهن. هيءَ زمين، جا صدين لڳو غير آباد پئي هئي، ان پيٽرن ڏي جيتا ڪي. ڏيڻ شروع ڪيو آهي.

سال ۱۹۴۹ ۽ ۱۹۵۳ جي وچ ۾ انهن ڪيترن ئن ساليانو ۹۹ لک ٽن اناج خريد ڪيو ويو. وڌيڪ وڪاس بعد سال ۱۹۵۴ کان ۱۹۶۳ تائين ساليانو ۲ ڪروڙ ۵۲ لک ٽن اناج اٽار خريد ڪيو ويو. سال ۱۹۶۴ ۾ اها خريداري ۳ ڪروڙ ۷۵ لک ٽن وڃي ايندي هئي.

وڪاس هيٺ آيل ايراضي، آسٽريا، بيلجيم، جرمن فيڊرل ريپبلڪ، فرانس، اٽلي، نيدرلئنڊس، اسپين ۽ سوئيڊن جي سموري نصلي ايراضيءَ کان وڌيڪ آهي. ڪوريءَ ۽ غير آباد زمين جي وسيع وڪاس وقت ڪن ٻين ايراضين کي نه ڪيڙيو ويو جي ڪاڌ هيٺ ايندڙ هيون، پر هن وقت اها زمين پوک هيٺ ڪاڌ ايندي آهي ۽ ڪوري زمين واري ايراضين لاءِ ٽئين وڪيانڪ طريقن جو استعمال ڪيو پيو وڃي ۽ ان ايراضيءَ

ٿيندي آهي. باقي ستر لک هيڪٽر گڙمين ۽ سرڪاري ڪيٽن ۾
ڪم ڪندڙن جي شخصي مالڪيءَ ۾ آيل آهن.

آناج جي پيداوار ڪيئن وڌي رهي آهي؟

سال ۱۹۶۶ ۾ سرڪار ۱۷۰ ڪروڙ ۸ لک ٽن آناج
گڏ ڪيو. سال ۱۹۶۰ ۾ اهو انگ ۱۲۰ ڪروڙ ۵۵ لک هو. سال
۱۹۴۰ ۾ ۹ ڪروڙ ۵۶ لک ٽن آناج گڏ ڪيو ويو هو. آناج جي
وڌيل پيداوار ويجهڙائيءَ ۾ ڪيل ٽئين تنظيم جو نتيجو آهي.

آناج جي لاڀاري تي موزوم جو وڏو اثر رهيو، ڇاڪاڻ
تہ سرڪار ملڪ جون آناج پيدا ڪندڙ مکيه ايراضيون اڪثري
سخت سوڪ، اوائلي پاري ۽ قدرفت جي ٻين راجڪن جو
شڪار ٿيندڙ آهن. اهوئي ڪارڻ آهي جو آناج جي وڌ ۾ وڌ
پيداش حاصل ڪرڻ آناج جي اقتصاديت جو مکيه انگ بنجائيل
آهي. انهيءَ لاءِ زمين سنوارڻ، آباديءَ لائق زمين جو وڌيڪ
اڻائو اڀرڻ، وڌيڪ لاپڻاڪ فصل، واري سر ٻوڪڻ ۽
هر هڪ ايراضيءَ مطابق ٻوڪ جا طريقا اپڻائڻ لاءِ قدم کڻيا
ويندا. آناج جي بهترين جنس وسيع پيماني تي ڪم آڻبي،
فرٽلائيزر ۽ سيلن جي اڇاءُ لاءِ وڌيڪ قدم کڻيا ويندا، درياءُ
سبب زمين جي کاڌ جو مقابلو ڪيو ۽ ان لاءِ احتياط طور وسيع
پيماني تي وڻ ٻوڪيا ويندا.

هن مڙني قديم ڪل سان آناج جي سراسري سالياني
پيداش ۱۶ ڪروڙ ۷۰ لک ٽن وڌيڪ آهي.

آل آرٽن انگريڪلچر ايڪمهيٽا سبلاء آرگنيزيشن، ڪيٽن
ڪي، سينيون ۽ سامگري ميٽر ڪري ڏيندي آهي. سرڪاري
اُناج وصولي ۽ جنوڪر، سرڪاري وصولي ڪاميٽيون
ڪيڊيون آهن.

زراعت جون ڪهڙيون اهم ترين شاخون آهن؟

فصل تيار ڪرڻ ۽ ڇڏائڻ پاڻ جي ڀائٽا ڪرڻ، جنهن ۾
فصل کي مڪي ڄاء ڏنل آهي. فصل جدا جدا قسم جا
زمين ۽ موسوم مطابق تيار ٿيندا آهن، برقي سائيٽ يا گاڏولي
جارجيا جي گرم ايراضي ۽ ٽائين، سرڪاري ايشيا جي سج
جي تابش واري بابائين کان وٺي بالورشيا جي گهميل زمين
۽ سرويٽ بالٽڪ ريلڪ ٽائين پوک ٿئي ٿي. دنيا ۾ چانل
۲۹ قسم جي پوک جي زمين مان ۱۹ قسم سرويٽ ٻوٽن ۾
ملندا. جن ۾ آڇي وڃي ٿي، ڏکڻ واري اڇاڻو ڪاري زمين
ٻاڏڙول، بوسل واري زمين، جنهن جي بوسل ليڪال ڪرڻ
لاءِ ڪافي بندوبست گهرجي ۽ جهجهي اٿسڻ ۾ ترٺلڙي
ڪمندو آهي، جنهن کانپوءِ ئي اڃا زمين پوک لائق بڻبي آهي.
نهن سواءِ ٻوري رنگ واري زمين ۽ جليل ريتي لاءِ آب-هشيءَ
جي ضرورت آهي.

تڏهن ۾ انهن ڏکڻين جي باوجود فصل جي اڻڀار
وڌندي ۽ سڌوندي رهي ٿي. سرويٽ زماني ۾ داس جي
آباديءَ لاءِ ايراضي پڻي ٿي آهي ۽ سال ۱۹۶۶ ۾ ڪل ويهه
ڪروڙ ۷۰ لک هيڪٽر آباديءَ هٿ آيل هئا. جن مان ويهه
ڪروڙن هيڪٽرن تي سرڪاري ۽ ڳڏيل ڪيترن طرفان پوک

اناج جي خريدي جا اگه وڌائڻ ۽ اوج ڏيندڙ اگه مقرر ڪرڻ سبب ڪيترن کي وڏي هٿي ملي آهي. سندن اقتصادي مسئلن وڌي وئي هئي، جيتوڻيڪ موسمي حالتون خراب هيون. گڏيل ڪيٽ پنهنجي پيدائش واپار بندڙن جي سهڪاري سنسٽاٽ کي پڻ وڪڻندا آهن جنهنجو اگه لڳ ڀڳ سرڪاري اگهه جهڙو هوندو آهي، ۽ ڪجهه پيدائش سڌي طرح واپار بندڙن کي ان اگه تي وڪڻندا آهن جيڪر گڏيل ڪيٽن جي بازار ۾ ڇالو هوندو آهي.

زري پر بند جو سنڃاڻ ڪيئن ٿيندو آهي؟

زري پيداوار مٿان سوويت سرڪار ۽ ريلڪن سرڪارن جي زري واپار جي نظرداري رهندي آهي. وزراعت زري پيداوار جي رٿن وچ ۾ سمور ڪم رکندي آهي، ڪندي وڪاس بابت چونڊڻ ۽ آرٽڪل مسئلن بابت فيصلا ڪندي آهي، ڪيترن جي پيداوار جو اڀياس ڪري اگه مقرر ڪندي آهي ۽ اندرئين وڃائڻ جي وڪاس لاءِ پيش ڪندي آهي ۽ زري پيداوار بابت حاصل ڪيل آزمودني جو ڦهلاءَ ۽ اڀيوڳ ڪندي آهي. زري جديد مشينون ميسر ڪرڻ، ڪيميڪلس، ڪيميائي پلان، جيوڙن مارڪ لاءِ ڪم ايندڙ دوائون ميسر ڪرڻ ۽ ٻيا مسئلا حل ڪرڻ جو ڪم به زري واپار ڪندو آهي.

مڪاني (علائقائي، ضلعي) زري کاتو، گڏيل ۽ سرڪاري ڪيترن کي عملي مدد ڪندا آهن.

آهن لهن ڪڍيل ڪيٽ به ڪندا آهن. هو پنهنجي پيدائش جو
 ٻيل حصو سرڪار کي، يا ائين چئجي ته سرڪاري ماحوليات
 جماعتن کي وڪڻندا آهن، ڇو ته اهي هندي ٻيا مسڪين ٻڌا
 گراهڪ آهن. تنهنڪري ڪيترن لاءِ دائما ٻڌل مارڪيٽ ميسر
 آهي. ڪيٽ هي پيدائش جو وصولي اگهه مقرر ڪرڻ وقت
 سرڪار اهو واپار رکندي آهي ته پيداوار جي لاڳت به شمار
 ۾ آئي ٿي ۽ اگهه مقرر ڪجن ۽ ساڳئي وقت اها به خطا ٿي
 ڪئي ويندي آهي ته پيداوار کي هتي ڏيڻ لاءِ گهريل پيدائش
 پاڇي رهي جيئن ڪڙمن جي ڪمائي وڌندي رهي.

هن منطقي ۾ سال ۱۹۶۵ ۾ جيڪو نئون ذريعي رٿا سرشتو
 عمل ۾ آندو ويو هو، انجو ذريعي پيدائش وڌڻ تي ڪافي اثر
 پيو آهي. ڪيترن سالن لاءِ وصولي لاءِ وڌون عمل ۾ آندل
 آهن ۽ هڪ ٻڪري رٿا تاحيل آهي، جنهن هيٺ سال
 ۱۹۶۶-۷۰ ٽالين ۵۰ سال ۵ ڪروڙ ۵۷ لک ٽن پيدائش حاصل
 يا وصول ڪئي ويندي. ڪيٽ جي چوڻائي مال ۽ ٻيءَ پيداوار
 جي حاصلات لاءِ ڪن مقرر سالن ٽالين دائما وڌون رکيل آهن.
 ساڳئي وقت ڪڻڪ، جڙن، چاري، جوئر يا ٻاجهري، جانورن
 ۽ ٻئي اناج جي شريديءَ جا اگهه وڌايا ويا هئا. چوڻائي مال ۾
 پيدائش جي ڪن قسم جا اگهه به وڌايا ويا آهن اهي اگهه ايراضي وار
 حالتن مطابق رکيل هئا. وڌيڪ اگهن جو انهن جي ريزرڪي
 اگهن تي ڪو به اثر ڪونه پيو آهي.

اناج پراپٽ ڪرڻ جي انهيءَ رٿا هيٺ چاڪا ٿي سگهي
 ڏيس جي گهرج ذري ڪالهه ٿي ٿئي، تنهنڪري، وڌيڪ
 اناج ضرورت ڪرڻ جي رٿا عمل ۾ آندل آهي. انهيءَ اناج جو
 اگهه ۵۰ سيڪڙو وڌايل آهي جيئن وڪري ۽ پيداوار کي
 ملي.

گڏيل ڪيٽن وارن آبادگارن جي شخصي ملڪيت جو قانوني طور بچاءُ ڪيل آهي؟

سرويت ديس جي وڌان جي آرٽيڪل ۷ ۾ هڪ هنڌ
چاڻايل آهي: ”گڏيل ڪيٽ جي هر هڪ ڪٽنب کي، گڏيل
ڪيٽ واري مٿل ڪمائيءَ کان سواءِ پنهنجي ڪم لاءِ زمين جو
ننڍو ٽڪر ڏنو ويندو جو سندس گهر سان لاڳو هوندو ۽ سندس
ملڪيت طور رهڻ لاءِ گهر، چؤپايو مال، ڪڪڙ وغيره ۽
ڪيتي ۽ ڇانڊا اوزار جي زرعي آرٽيڪل جي ليمن موجب
هوندا.“

سال ۱۹۶۶ ۾ گڏيل ڪسانن ۽ سرڪاري ڪيٽن جي ڪم
ڪم ڪندڙن ۽ ملازمن جي شخصي طور رکيل چؤپائي مال ۾
۲ ڪروڙ ۹۳ لک ڊيوز، هڪ ڪروڙ ۶۵ لک سرويٽ، ۳ ڪروڙ
۳۳ لک ڊيوز ۽ ٻڪريون ۽ اکين چوڙا هئا. سرڪاري بئڪ
طرفان ڪم ڪندڙن، ملازمن ۽ ڪسانن کي قرض ملندو آهي
جيئن هو ڳايون ۽ گاڏيا وغيره خريد ڪري سگهن.
گڏيل آبادگارن جي شخصي طور رکيل پوليٽري امداد طور
آهي، پر گڏيل چؤپايو مال وغيره گڏيل ڪيٽن وارن جي بهيرديءَ
جو بنياد آهي.

گڏيل ڪيٽن جي پيداوار ڪيئن وڪرو ڪئي ويندي آهي؟

سرويت ديس جي ڇاڻا پيا ڪارخانا وغيره جيئن پنهنجي
پيداوار جي پوڄا ٺاهيندا ۽ انجي نيڪال جو پهرين رڪنڊا

گڏيل ڪيٽن جي ڪمائي ڪهڙي تڪڙي وڌندي آهي؟

هيءَ آهي انگن اکرن جي تصوير جنهن مان اهو پتو پوندو
(پشت ٿيل انگن مان)

۱۹۶۶	۱۹۶۳	۱۹۶۰	۱۹۵۸	۱۹۵۳
۲۳۵۱	۱۶۴۱۰	۱۳۴۳۴	۱۳۴۲۰	۴۴۹۶
گڏيل ڪيٽن جي ڪل ڪمائي (ڪروڙها روپيا ۾)				
۱۰۵۰۶	۹۹۶	۷۸۰۵۷	۷۰۱۴۵	۲۵۲
هڪ ڪمائي پيٽي لقد ڪمائي (روپيا ۾)				

انهن رڪنن ۾ اها رقم شمار ڪيل ڪانهي جا ڪڙمين کي
ورڻي ڏي ڀرنت موجب پيداوار جي لاڳيت پلي جنس ۾ ڏني
ويندي آهي، يا ٻين جي رقم، چاري يا ٻيءَ پيداش جي رقم
جا ڪڙمين جي گهرجن لاءِ ڇڏي ويندي آهي، ڪيٽ جي ڇڙهائي
مال جي واڌاريءَ، نقبن، روڪ ڪرڻ لاءِ ۽ اڏاوتي ڪمن لاءِ ڪم
اهڙو مڪاني سامگريءَ جي لاڳيت پڻ شمار ڪيل ڪانهي. ان
۾ اها رقم اٽل باقي جيڪا گڏيل ڪڙمي، امدادي پهرين پاليا
مان ڪمائيندا آهن.

۱۹۶۶ ۾ اها رقم وڌي ۳۷۰۰ ڪروڙ روپل وڃي پئي هئي.
 جنس ۾ ڪمائي جڏهن مان مارڪيٽ ۾ وڪري واري پيداش
 ڪاٿي ويندي آهي ۽ پوءِ جيڪا ٻيئي سا انهن کيڻ جي
 سوشل فنڊ ۾ ڪم ايندي آهي. پورهيتن کي ٻچ، چارو ۽
 انشورنس فنڊ، سندن پورهيتي عيوض اڃا پري طور ڏٺو ويندو
 آهي ۽ بيمار پورهيتن جي سهائتا فنڊ ۾ ڪم ايندو آهي ته سمنڪن
 جي ڪٽنبن ۽ ٻال گهرن لاءِ به اهو فنڊ ڪم ايندو آهي.

نقد ڪمائيءَ مان وري ڪسانن کي مالي مدد ملندي آهي،
 ان مان هنجي چالو خرچ جي پورٽ ڪبي آهي؛ لئڪس،
 انشورنس، قرض، موريءَ جي سيڙپ، جاپون جوڙاڻا ۽ مشينون
 خريد ڪرڻ بلي خرچ ٿيندي آهي.

گڏيل ڪيٽ جي ڪمائيءَ جو مکيه حصو، گڏيل کيڻ جي
 ملازمن کي لوازم ڏيڻ ۾ لڳايو ويندو آهي. ۳ کان ۴ سيڪڙو
 تائين رقم، آل يونين سوشل انشورنس فنڊ ۾ ڏني ويندي آهي،
 جنهن مان کيڻ جي ڪم ڪندڙن کي گرانٽون ۽ پينشن ملندي
 آهي.

ڪمائيءَ جو ڪجهه حصو انهن ڪم ڪندڙن جي سميتڪ
 سرگرمين جي گهرج پوري ڪرڻ لاءِ ڏنو ويندو آهي، مثال طور
 ڪابن آفيس، ڪنڊرگارٽن قائم ڪرڻ، ٻال گهر اسٽاپ ڪرڻ،
 اسڪول، راندين لاءِ سهوليتون ۽ صحت گهرن ۾ رهايش جو
 پر بند ڪرڻ.

مان کيئن ۽ گڏيل ڪيائين جي ڪمائيءَ ۾ ڪافي واڌ آيل آهي. .
 . اعزلي ڪارڻ آهي جو پارٽيءَ ۽ سرڪار کيئن کي سٺاڻ
 ڪئي آهي. ۽ سرڪاري کيئن وارن پورهيتن لاءِ مٿس ڪيل
 ترخن موجب اجوري ڏيڻ جو هي طريقو عمل ۾ آيو. پيداوار
 جي رفتار، هر هڪ کيئن جي حالتن موجب ۽ انهن حالتن سان
 لڳ ڀڳ نموني فيصل ڪئي ويندي آهي. گڏيل هارين لاءِ
 ماهوار اجوري ڏيڻ جو طريقو شروع ڪرڻ ڏيکاريندو ته کيئن
 جي سموري اُپس جي وراسٽ جي طريقي ۾ بنيادي سڌارو
 آندل آهي.

گڏيل کيت پنهنجي ڪمائيءَ جي ورڇ کيئن ڪندو آهي؟

ٿنديءَ يا جس ۾ ڪمائيءَ جي ورڇ جي رٿا، کيس جو
 معيشت بورڊ تيار ڪندو آهي، جنهن جي چارن جي جنرل
 ٻڌي بحالي ڏيندي آهي. اها وڪري لاءِ ڪيتري پيدائش وڌي وڃي
 انجو فيصلو ڪندي آهي، پورهيتن کي اجوري طور ڪيتري
 پيدائش ۽ ٿڌ رقم ملي اهو نرٽو ڪندي آهي، ۽ عام مالڪيءَ
 وارا ننڍا ڪڙا ڪندي ۽ انهنجي پورس ڪندي آهي.
 گڏيل کيس، غير وراسٽ وارا ننڍا لڳاتار وڌائيندا رهندا
 آهن. اهو گڏيل مالڪيءَ وارو ننڍو هارين جي پهريون ۽
 رهڻيءَ جي درجي اوچي ڪرڻ لاءِ ڪم ايندو آهي، کيس جي
 پيداوار وڌائڻ ۾ ڪتب ايندو آهي، سندن سميت ڪر ڪر ڪر
 کي هتي ڏيندو آهي. سال ۱۹۳۲ ۾، گڏيل کيئن جي غير
 وراسٽ وارن سندن جي رقم ۴۷ ڪروڙ روپل هئي، ۽ سال

ورڪ - ٻي يونٽن تي آهي، پر انجو مدار هر هڪ ورڪ - ٻي
 يونٽ مطابق تيار ڪيل سامگري ۽ ان جي ملهه تي به آهي. ۽
 انهيءَ جي شماريءَ جو مدار وري ڪيت جي حالت تي آهي.
 ڪيٽن ۽ باغن ۾ جيتري پيداوار وڌيل هوندي، ڇوڙائي مال
 جي اوڙي گهڻي وڌيڪ پيدائش ٿيندي ۽ گڏيل ڪيت جي
 جيتري وڌيڪ اٿس ٿيندي، اوڙوئي ورڪ - ٻي يونٽ جي
 حساب موجب مال ۽ نقديءَ جو وڌيڪ واڌارو ٿيل هوندو.
 ان ريت گڏيل هاري جيتري قدر پيداوار وغيره وڌائيندا
 اوڙي قدر ڪين ٿوس لاپ ملندو ۽ گڏيل آرٽيڪ لاپ ٿيندو.
 ورڪ - ٻي يونٽ موجب ڪمائي، سال جي پڇاڙيءَ ۾
 وراهي ويندي آهي ۽ ان وچ ۾ سامگريءَ ۽ نقديءَ جي
 صورت ۾ انڊوانس طور ڪيئن ڪجهه ڏنو ويندو آهي.
 ورڪ - ٻي يونٽ سرشتو گڏيل ڪيٽن ڪڙي ڪرڻ سان
 گڏوگڏ عمل ۾ آندل آهي. تن ڏينهن گڏيل ڪيت
 نهايت ننڍا هئا، ۽ سندن نقد ڪمائي ايڏي ڪانه هئي. پر
 ان بعد حالتون بدليون آهن. هفت مشين ۽ ماهرن جي
 بيهه آهي. وگياڙي سڦلتان جو وڏي پئماني تي استعمال ٿي
 رهيو آهي. ننڍڙا ننڍڙا گڏيل ڪيت وڏن اقتصادي ڪيٽن ۾ ملايا
 ويا آهن، جن مان ڪيترن وڏو مالي واڌارو ڪيو آهي ۽ ان
 سبب پنهنجي مالي حالت مضبوط ڪئي اٿن ۽ ورڪ - ٻي
 يونٽ مطابق ڪمائي وراهه ٻڌان، مقرر نرخن موجب ماهوار
 پگهار ڏيڻ شروع ڪيا اٿن.

گذريل ٽورن سالن ۾ ڪميونسٽ پارٽي ۽ سرويٽ سرڪار
 جيڪي وسيع قدم کڻي زرعي کيتر ۾ پيداوار وڌائي آهي تنجا
 نتيجا نهايت سٺا نڪتا آهن. پبلڪ مالڪيءَ واري اقتصاديت

۱۰ سرڪار چڱي رهر ڏهندي آهي ۽ زمين سٺاڙڻ لاءِ
 ڪي اوائلي خرچ ٿيندا آهن ته جيئن پروسيس ڪندي آهي.
 زرعي وڪاس ٻي سرڪار ڪيترو ٿاڻو خرچيندي آهي ان
 ايترو ڇوڻ ڪافي آهي ته سال ۱۹۶۶ کان ۷۰ ٽائين صرف
 ۱۰ سٺاڙڻ لاءِ سرڪار هزار ڪروڙ رولن خرچ ڪندي.
 ان عرصي اندر زرعي ڪيترو ڪارخانن اڏڻ، ڪيئن لاءِ
 ڳوٺن اوزار ۽ مڪينون خرچ ڪرڻ ٻي سرڪار ۴۱ سؤ ڪروڙ
 رول سٺاڙيندي. سال ۱۹۶۶ کان ۱۹۶۴ ٽائين ڌري گهٽ ايتري
 ئي رهر زرعي ڪيترو سٺاڙي وڃي ٿي.

”ورڪ - ٻي بولٽ“ ڇا آهي؟

اهو گڏيل ڪم ٿي ڪم ڪندڙن لاءِ ڪم ۽ لوازمي جو ماڻو
 آهي. ورڪ - ٻي بولٽ هڪ اقتصادي واپار آهي ۽ ان جو
 ڪم ڪندڙ جي ٽارگيٽ سان واسطو نه آهي. ان ذريعي وڪاس
 جي ماڻ ڪانه ڪري آهي، پر اهو ڪيل ڪم جو اڃوڙو ڏٺو ويٺو
 ڪم ايندو آهي ۽ ان موجب، ڪيل ڪم جو اڃوڙو ڏٺو ويٺو
 آهي. ڪم ٿي جيترو وڌيڪ ڪم ڪيو ويندو آهي ۽ ڪم
 ڪندڙ ۾ ڪم ڪرڻ جي جيتري اوچي سلسلي ڪالي جمع
 هوندي اوترو وڌيڪ ورڪ - ٻي بولٽ سلسلي جي مڃڻ ۾
 ٿيندا آهن. بيدار جي رفتار بابت گڏيل ڪم جي مڃڻ ۾
 ميسر ڪندي آهي ۽ گڏيل ڪم واري جبرل مڃڻ ۾
 جي حالتن وغيره جي مدنظر رکيل ڪندي آهي ۽ ٺاهي
 ڪم جي پيچيدگي ۾ واپار ۾ رکندي آهي.
 گڏيل ڪم جي اهو مدار نه هلا سگهندو ٿو.

ورڪ - ٻي پونئڻ تي آهي، پر انجو مدار هر هڪ ورڪ ٻي
 پونئڻ مطابق تيار ڪيل سامگري ۽ ان جي ملهه تي به آهي. ۽
 انهيءَ جي شماريءَ جو مدار وري ڪيت جي حالت تي آهي.
 ڪيئن ۽ باغن ۾ جيتري پيداوار وڌيل هوندي، ڇوڙائي سال
 جي اوتري گهڻي وڌيڪ پيداش ٿيندي ۽ گڏيل ڪيت جي
 جيتري وڌيڪ آهت ٿيندي، اولوئي ورڪ - ٻي پونئڻ جي
 حساب موجب مال ۽ نقديءَ جو وڌيڪ واڌارو ٿيل هوندو.
 ان ريت گڏيل هاري جيتري قدر پيداوار وغيره وڌائيندا
 اوتري قدر کين نرس لاپ ملندو ۽ گڏيل آرٽڪل لاپ ٿيندو.
 ورڪ - ٻي پونئڻ موجب ڪمائي، سال جي پڇاڙيءَ ۾
 وراهي ويندي آهي ۽ ان وچ ۾ سامگريءَ ۽ نقديءَ جي
 صورت ۾ ائسڊوائس طور ڪيئن ڏٺو ويندو آهي.
 ورڪ - ٻي پونئڻ سرشتو گڏيل ڪيئن ڪري ڪرڻ سان
 گڏوگڏ عمل ۾ آندل آهي. تن ڏينهن گڏيل ڪيت
 نهايت ننڍا هئا، ۽ سندن نقد ڪمائي ايڏي ڪانه هئي، پر
 ان بعد حالتون بدليون آهن. هن وقت مشين ۽ ماهرن جي
 ٻيهه آهي. وگيانڪ سڦلائڻ جو وڏي پئماني تي استعمال ٿي
 رهيو آهي. ننڍڙا ننڍڙا گڏيل ڪيت وڏن اقتصادي ڪيئن ۾ ملايا
 ويا آهن، جن مان ڪيترن وڏو مالي واڌارو ڪيو آهي ۽ ان
 سبب پنهنجي مالي حالت مضبوط ڪئي اٿن ۽ ورڪ - ٻي
 پونئڻ مطابق ڪمائي وراهي بدران، مقرر نرخن موجب ماهوار
 پنجاهه ڏينهن شروع ڪيا اٿن.

گذريل ٽورن سالن ۾ ڪميونسٽ پارٽي ۽ سرويٽ سرڪار
 جيڪي وسيع قدم کڻي زرعي ڪيترن پيداوار وڌائي آهي تنجا
 نتيجا نهايت سٺا نڪتا آهن. بيلڪ مالڪيءَ واري اقتصاديت

سند بر سرڪار چڱي ڇوڪي رقم ڏيندي آهي ۽ زمين سنوارڻ لاءِ
 جيڪي اوائلي خرچ ٿيندا آهن تنجي پوراءِ ڪندي آهي.
 زرعي وڪاس ملي سرڪار ڪيترو تاثر ڇڏيندي آهي ان
 لاءِ ايترو ڇوڙ ڪائي آهي ته سال ۱۹۶۶ کان ۷۰- تائين صرف
 زمين سنوارڻ لاءِ سرڪار هزار ڪروڙ روپيا خرچ ڪندي.
 ان غرضي اندر زرعي ڪيترن ڪارخانن اڏڻ، ڪيترن لاءِ
 گهريل اوزار ۽ مڪينون ڇڏڻ ڪرڻ ملي سرڪار ۴۱ سؤ ڪروڙ
 روپيا موٽائيندي. سال ۱۹۶۶ کان ۱۹۶۴ تائين ذري ٿيڻ ايتري
 ئي رقم زرعي ڪيترن سرزاري وٺي وئي.

”ڦرڪ - ڊي پُلٽ“ ڇا آهي؟

اهو گڏيل ڪيف ٿي نڪر ڪندڙن لاءِ ڪم ۽ لوازمي جو ماڻو
 آهي. ڦرڪ - ڊي پُلٽ هڪ اقتصادي ويچار آهي ۽ ان جو
 ڪهڙو ڇوڙ ٿيڻ سان واسطو نه آهي. ان ذريعي وقت
 جي ماپ ڪانه ڪبي آهي، پر اهو ڪيل ڪم لاءِ پئسائي طرز
 ڪم ايندو آهي ۽ ان موجب، ڪيل ڪم جو اچورو ڏنو ويندو
 آهي. ڪيسه ٿي جيترو وڌيڪ ڪم ڪيو ويندو آهي ۽ ڪم
 ڪندڙ ۾ ڪم ڪرڻ جي جيتري اوچي سگهه ٿيڻ لاءِ
 هوندي اوترو وڌيڪ ڦرڪ - ڊي پُلٽ سندس ڪائي
 ٿيندا آهن. پيداوار جي رفتار ٻاهه گڏيل ڪيف جي مٽيڇيڻ
 نيشنل ڪندي آهي ۽ گڏيل ڪيف واري جهرل مٽيڇي ڪم
 جي حالتن وغيره جي مد نظر ٻال ڪندي آهي ۽ ٻڪالي
 وٺڻ ڪم جي پيچيدگي پڻ ويچار ۾ رکندي آهي.
 پُلٽ ڪم جي آهنگ جو مدار نه فقط سندس گڏ

ورڪ - ٻي يونٽن تي آهي، پر انجو مندار هر هڪ ورڪ ٻي يونٽ مطابق تيار ڪيل سامگريءَ ان جي ملهه تي به آهي. ۽ انهيءَ جي شماريءَ جو مندار وري ڪيت جي حالت تي آهي. ڪيئن ۽ باغن ۾ ڇيتري پيداوار وڌيل هوندي، ڇوڀائي، مال جي اوٽري گهٽي وڌيڪ پيداش ٿيندي ۽ گڏيل ڪيت جي ڇيتري وڌيڪ آهست ٿيندي، اوٽروني ورڪ - ٻي يونٽ جي حساب موجب مال ۽ نقديءَ جو وڌيڪ واڌارو ٿيل هوندو. ان ريت گڏيل هاري ڇيتري قدر پيداوار وغيره وڌائيندا اوٽريقدر ڪين ٿوس لاپ ملندو ۽ گڏيل آرٽيڪ لاپ ٿيندو. ورڪ - ٻي يونٽ موجب ڪمائي، سال جي پڇاڙيءَ ۾ وراهي ويندي آهي ۽ ان وچ ۾ سامگريءَ به نقديءَ جي صورت ۾ انڊوانس طور ڪين ڪجهه ڏنو ويندو آهي. ورڪ - ٻي يونٽ سرشتو گڏيل ڪيئن ڪري ڪرڻ سان گڏوگڏ عمل ۾ آندل آهي. تن ڏينهن گڏيل ڪيت نهايت ننڍا هئا، ۽ سندن نقد ڪمائي ايڏي ڪانه هئي. پر ان بعد حالتون بدليون آهن. هن وقت مشين ۽ ماهرن جي بهه آهي. وگيانڪ سڦلائڻ جو وڏي پئماني تي استعمال ٿي رهيو آهي. ننڍڙا ننڍڙا گڏيل ڪيت وڏن اقتصادي ڪيئن ۾ ملايا ويا آهن، جن مان ڪيترن وڏو مالي واڌارو ڪيو آهي ۽ ان سبب پنهنجي مالي حالت مضبوط ڪئي اٿن ۽ ورڪ - ٻي يونٽ مطابق ڪمائي وراهه ٻڌان، مقرر نرخن موجب ماهوار پگهار ڏيڻ شروع ڪيا اٿن.

گذريل ٽن سالن ۾ ڪميونسٽ پارٽيءَ سرويٽ سرڪار جيڪي وسيع قدم کڻي زرعي ڪيتر ۾ پيداوار وڌائي آهي نتيجا نتيجا نهايت سٺا نڪتا آهن. پبلڪ مالڪيءَ واري اقتصاديت

سند بر سرڪار چڱي رقم ڏيندي آهي ۽ زمين سندس لاءِ
 جيڪي اوائلي خرچ لپندا آهن تنهنجي پورين ڪندي آهي.
 زرعي وڪاس لاءِ سرڪار ڪيترو ٽالڙ خرچيندي آهي ان
 لاءِ ايترو ڇوڙ ڪافي آهي. سال ۱۹۶۶ کان ۷۰ ٽالين صرف
 زمين سندس لاءِ سرڪار هزار ڪروڙ روپيا خرچ ڪندي.
 ان غرضي اندر زرعي ڪيترو به ڪارخانن اڏڻ ۽ ڪيترن لاءِ
 گهريل اوزار ۽ مشينون ڇوڙ ڪرڻ لاءِ سرڪار ۴۱ سؤ ڪروڙ
 روپيا سڙائيندي. سال ۱۹۶۶ کان ۱۹۶۳ ٽالين ذري ڪهت ايتري
 ئي رقم زرعي ڪيترن سڙائي ورتي هئي.

”ورڪ - ڊي پُولٽ“ ڇا آهي ؟

اهو گڏيل ڪم ٿي ڪم ڪندڙن لاءِ ڪم ۽ لواڻي جو ماڻهو
 آهي. ورڪ - ڊي پُولٽ هڪ اقتصادي واپار آهي ۽ ان جو
 ڪم ڪندڙ جي تازين سان واسطو نه آهي. ان ذريعي وقت
 جي ماپ ڪانه ڪبي آهي، پر اهو ڪيل ڪم لاءِ پيماني طور
 ڪم ايندو آهي ۽ ان موجب ڪيل ڪم جو اڃوڙو ڏٺو ويندو
 آهي. ڪم ٿي ڇيٽو وڌيڪ ڪم ڪيو ويندو آهي ۽ ڪم
 ڪندڙ ۾ ڪم ڪرڻ جي ڇيٽي اوچي ۽ ساهيل ۽ لڳاتار
 هوندي اڏڻا وڌيڪ ورڪ - ڊي پُولٽ سندس کاتي ۾
 لپندا آهن. پيداوار جي رفتار بابت گڏيل ڪم جي مشيقيست
 فيصلو ڪندي آهي ۽ گڏيل ڪم واري ڇيٽي ۾ ڪم
 جي حالتن وغيره جي مد نظر ڪال ڪندي آهي ۽ بحالي ڏيڻ
 وقت ڪم جي پيڙهه ۾ واپار ۾ رکندي آهي.
 - گڏيل ڪم جي اڳ ۾ مدار نه فقط سندن گڏ ڪيل

گڏيل ڪيٽن جي سرڪار ڪيئن مدد ڪندي آهي؟

انهن ڪيٽن جي گھربل سامگري، جديد مشينون، ڪيميڪل
۽ پيداوار جا ٻيا سادن ميسر ڪرڻ سان، هزارن ۽ لکين ٽن
لياقتن وارن ڪيٽي ماھرن کي سکيا ڏيئي خاص ماھريت ۾ پڙ
ڪرڻ ۽ گڏيل ڪيٽن کي مالي مدد ڪرڻ، زرعي وڳيان جي
وڪاس ذريعي حاصل ڪيل نتيجا ٻيڙيءَ ۾ آڻي پيداوار وڌائڻ
سان سرڪار مدد ڪندي آهي.

سال ۱۹۶۵ جي شروعات ۾ سرڪار ڪاڇ واري اناج جا اگھ
وڌايا ۽ ڪيٽن تي پيدا ٿيل فالتو (واڌو) شين جي وڪري جا
وڌا اگھ مقرر ڪيا، چوڻائي مال جي پيداوار لاءِ وڌيڪ اگھ
رکيا. جنوري ۱۹۶۶ کانواري زراعت لاءِ ٽرڪن، ٽرئڪٽرن، اوزارن
۽ اي ۽ مشينريءَ جي ٻڌڻ اگھن ۾ ڪٽر وڌي ويئي آهي، گڏيل
ڪيٽن کي سرڪاري بجلي گھرن مان سستي اگھ تي بجلي ميسر
ڪيل آهي. مالي مشڪلاتن سبب ڪمزور ڪيٽن کي مالي
سنسٽائن کان ڪنيل قرضن کان آجو ڪيو ويو. گڏيل ڪيٽن کي
قرض ڏيڻ جو سرشتو سڌاريو ويو. ڍلن جي طريقي ۾ به تبديليون
آنديون ويون. پھرين پھرين انھن ڪيٽن جي ڪل اپٽ تي
ڊارن بسٽ ڪيون وينديون هيون، جنھن پيداوار تي لاڳت به
اچي ٿي ويئي، پر پوءِ صافي ڪمائيءَ تي ڍل وڌي ويئي
آهي. اها صافي ڪمائي، آل يونين سوشل فنڊ ۾ پياريل رقم
ڪاٺ بعد ڪيٽ جي نفعي طور ۱۵ سيڪڙو رقم ڪاٺ کانپوءِ
شمار ڪئي ويندي آهي. انهيءَ سبب ڪيٽن کي اڌ جيترو
انڪم ٽيڪس، پرڻو ٿو پوي. گڏيل هارين جي سوشل انشورنس

۷۰ لک روپون ۽ ٻڪريون ڪٽيون يا جرمني ۽ ڏانهن موڪليون.
جنگ کان هڪ سال پوءِ ملڪ ۾ پينڪر سوڪ پيئي جا ۱۹۲۱
واري سوڪ جهڙي هئي. اڄ سال ۱۹۴۹ ۾ زرعي پيداوار جنگ
کان اڳ واري حد تي رهي چڪي هئي.

ملڪ جي اقتصاديت ۾ گڏيل ڪيٽ ڪهڙو ڀاڱو ادا ٿا ڪن؟

ٽين ۾ ۳۷۱.۰۰ کان مٿي گڏيل ڪيٽ آهن جن ۾ ۶۰۰ گڏيل
لهڙي مڇي مارڻ جا ڪم به آهن.

انهن ڪيٽن جا گڏيل واري جيڪي عام پورهيتي ۾ بهرو
ولندا آهن، لڳ ڀڳ سراسري ساليانو عدد هڪ ڪروڙ ۸۴ لک آهي.
گڏيل ڪيٽن جي فصل واري ڪل ايراضي ۱۰ ڪروڙ ۵۰ لک
هيڪٽر آهي، اتي ۳ ڪروڙ ۹۰ لک کان مٿي ڇڙيا وڙيل،
ايڏائي ڪروڙ ستر، ۵ ڪروڙ ۴۰ لک روپون، ۷ لک ۷۵ هزار
ٽريڪٽر، ۶ لک ۲۵ هزار اناج لٽڙ ۽ ٻيون مشينون آهن.
جديد گڏيل ڪيٽ، شاهي پياني تي ڪڙو ڪل مشين
ڌرمي وڌيڪ ڪارآمد بڻايل ۽ گهٽ خرچ واري پرچا آهي.
سال ۱۹۶۵ ۾ هر هڪ گڏيل ڪيٽ ۾ ۵۰ هزار هيڪٽر زمين
آبادي ۽ لائق هئي جن مان ۳ هزار هيڪٽرن تي فصل ٿيل
عس ۽ اٽي سراسري ۱۰۳۸ ٽون، ۶۶۷ سٽر، ۱۴۶۰ روپون،
سراسري طور ۳۷ ٽريڪٽر (هر هڪ يونٽ ۱۵ هارس ٽاور ڄر)
جنهن ڪمائي ۽ ٻيا اوزار هئا.

مارڪيٽ ۾ جيڪا زرعي پيدايش ايندي آهي ان ۾ گڏيل
ڪيٽن جي پيداوار اڻواڻ هوندي آهي.

مخالف اهي پاڻ ۾ سمائي ڇڏين ٿا.

سرويت سرشتي هيٺ پوئجي وڃي ٿي. ٻي ڀيري به ڪو سوال ٿي نٿو اٿس. ننڍن کان وٺي ڪنهن به سماج وارا وڏا ڪيت ڪڙا ڪرڻ نهايت ضروري هر سدانت تي ٻڌل هون ٿا. ننڍن هارين کي نون سماجي زرعن ۾ ملائجي.

سماج وٽ سدانت ۽ مشين ذريعي زرع وڪاس آڻڻ سبب ڏينهن جي آڻڻ، روزاني ڇيڙن ۽ سڀيتڪ معيار اڻڀري ڪرڻ ۾ انقلابي ڦيرو آيو آهي. ڪسان جو ڪم سولر بڻيو آهي ۽ پيداوار وڌي آهي. ڳوٺن مان غريبي هميشه لاءِ غائب ٿي چڪي آهي. گڏيل ڪيڙن سڀني ڪسانن کي بهتر ڇيڙن ۾ ڪرڻ جا وجهه ڏنا آهن. گڏيل ڪيڙن جي آڻڻ هر سال وڌندڙ آهي. ڏينهن مان به علمي ختم ٿي وئي آهي. سڀيتڪ ڳوٺاڻا ٻار اسڪولن ۾ ويندا آهن ۽ ڪيترا ڪاليجن ۽ يونيورسٽين ۾ تعليم وٺن ٿا. هن وقت گڏيل ڪيڙن وارن هڪ هزار ڪسانن مان ۳۰۵ جڙا سيڪنڊري ۽ هائر تعليم وٺندا آهن.

گڏيل ڪيڙن وارو هي سرشتو جو سرويت ڏيڻ جي ڏينهن لاءِ سماج واري رهائشي دستور بڻجي چڪو آهي. تنهن کين جنگي ڪيڙن سهر لاءِ سمور بڻايو آهي. ڪاهه ڪندڙ فاسٽن، ستر (۷۰) هزارن کان مٿي ڳوٺ ۽ بستيون ڄاڻائي رکڻ ڪري ڇڏيون آهن. ۹۸ هزارن گڏيل ڪيڙن جي ڦرلٽ ڪئي ۽ اهي لتوڙي ڇڏيا. ۱۸۷۶ سرڪاري ڪيت ۽ ۲۸۹۰ مشين ۽ ٽرڪٽر اسٽيشنون ٺاهڻ ڪيون، هنن ۷۰ لک گهوڙا هڪ-ڪروڙ ۷۰ لک ڇوٽا مال، ۲ ڪروڙ سون، ۲ ڪروڙ

ابتدائي دور ۾ پرو ڪيو هو، سرڪاري ڪيبن جي انچوف ۾ بهرو
 ورتو هئائون ۽ عملي طور اها ڄاڻ حاصل ڪئي هئي ته مشين
 دواران ڪهڙو آرٽڪ لاپ مليٿو. سهڪار جو عقل پسند نمونو
 آهي فارمرس آرٽيل يا ”ڪولڪوز“، جتي آبادگار ميمبر جي
 شخصي لاپ سان سيني جي گڏيل لاپ جو خيال رکيو ٿو
 وڃي. انگري اها عجب جي ڳالهه ڪانه هئي جو سال
 ۱۹۲۹ کان ۱۹۳۰ ۾ سڄي ديس اندر گڏيل سهڪاري
 جماعتن جو وڏو ڀڃڪڙو ٿيو. جڏهن
 وچولا ڪسان ڪٽنب جي ڏيهائي عوام جو وڏو حصو هئا تن
 پنهنجي آزمودني مان ڄاڻو ته ننڍي پئماني واري اقتصادي
 حالت کان وڏي پئماني تي بيٺل اهو آرٽڪ پربند وڌيڪ
 ڪارگر آهي. انگري هنن، انهيءَ پربند لاءِ وڌيڪ چاهه
 ڏيکاريو. سال ۱۹۳۷ تائين لکين آبادگار ڪٽنب ادران
 ۲۳۴,۰۰۰ گڏيل ڪيٽ ڪرا ٿي چڪا هئا يعني ته سمورن شخصي
 ڪٽنب جو ۹۳ سيڪڙو انهن ۾ سماجي چڪو هو. سوويت
 ديهانن جي سوشلسٽ بنياد تي نئين سر تنظيم ڪئي وئي.
 هن گڏيل پربند کي اڪڙي، هنري وڪاس هئي ڏني،
 ڇاڪاڻ ته طاقتور انڊسٽريءَ، زرعي سامگري ۽ ٽرڪٽر تيار
 ڪرڻ لاءِ شاهي ڪارخانن بنا، ديهانن کي هيڏي انقلابي پئماني
 تي نئين سر منظم ڪرڻ لاءِ گهربل آرٽڪ بنياد وجهڻ آسميو هو.
 گڏيل ڪيٽن ۾ شريڪ ٿيڻ سان هارين، پيداوار جي بنيادي
 ذريعن - زرعي اوزارن، ڇوٽائي مال، بجه، چاري وغيره کي
 سماجواڻي ڍنگ تي آندو.

گڏيل ڪيٽن ۽ انجي سموريءَ پوئجيءَ جا مالڪ اهي ڪسان
 آهن، سندن ڪيٽن جي هر پربند رکڻ جو ڪين ئي حق حاصل
 آهي، پنهنجي پيداوار جا اڪيلا مالڪ آهن ۽ اهڙن گڏيل ڪيٽن

حڪومت ٽائمر لڳڻ بعد هڪدم ٽوڙا ڪيا ويا هئا. گهڻو ڪري
غريب ڪسان ئي انهنجا ميمبر هئا.

ٻوڏ، جيئن جيئن سال گذرندا ويا تيئن ئي هنن ۾ -
ذريعي سهڪاري جماعتون قائم ڪيون ويون: زمين جي
پر بند لاءِ پاڳڏاڻيون، مشين ۽ زمين سڌارڻ لاءِ شراڪتون،
ذريعي سامگري، مارڪيٽنگ ۽ قرض ڏيڻ لاءِ سهڪاري
سڃاڻون قائم ڪيون ڪيون ويون. ڪمونسٽ پارٽي ۽
سوويت سرڪار هر نموني ڪميونسٽ قائم ڪرڻ ۽ انهن کي
همنائڻ جو ڀڃوڻ ڪيو ۽ اقتصاديه جي گسڏيل طريقن لاءِ
قدم ڪيا آهن.

سندن سمورين سرگرمين جو اڌار لينن جو هي ٻرند
مذمت آهي ته ڪائن جو بالمرادو سهڪار ٺاهڻ ئي سڀل،
سموروئي وارو ۽ ڪارآمد طريقو آهي، جنهن ذريعي لنڊن،
ٽرڊيل، ٻڪرڊيل ڪان ڪٽين کي منظم ڪري ڇڏيو
ساجراڌي سڃاڻون ٺاهي سگهجن ٿيون.

انهن گڏيل ڪٽين کي سوويت سرڪار ڪافي مالي ۽ تنظيمي
مدد مهيا ڪئي آهي. سال ۱۹۲۵ ۾ ديس اندر چنڊا چنڊا
قسم جي گڏيل ذريعي - سهڪاري سڃاڻون جو عدد ۵۵ هزار
هونءَ شگريت پوکيندڙن جي سهڪاري سڃاڻ ۾ ڇهه لک
ڪٽنب شامل ٿيا هئا، ڪو به پوکيندڙن جي سهڪاري جماعتن
۾ ستن لکن ڪٽنب کان وڌيڪ ۽ ٻيڙي ڪراپريٽور ۾
۷ لک ۷۲ هزار ڪٽنب شامل ٿيل هئا. سال ۱۹۲۹ ۾ سڀني
ذريعي سهڪاري سڃاڻن ۾ هڪ ڪروڙ ٽيهه لک پالسي
شامل ٿيل هئا جي غريب ۽ وچولي ڪسان ڪٽنب جو ۵۵
سيڪڙو هئا. انهيءَ عرصي اندر ڪسان، اجتماعي تعليم جو

پورهيتن جهڙا سمورا حق مليل آهن. ڪين ڀڳهار سان موڪلون،
گرائونڊ ۽ پيشن ملندي آهي.

سرڪاري ڪيت جو پڻ بند مئيجر رکندو آهي جو واسطيدار
سرڪاري سندس طرفان مقرر ڪيو ويندو آهي. اهو مئيجر
ڪيت جو ڪاروبار، هڪ اڌڪاريءَ جي اختيارن واري اصول
تي هلائيندو آهي ۽ سندس سمورا فيصل ۽ حڪم صحيح لاءِ سڀ
بديل آهن. البت، ان مئيجر جي ڪم جو مدار گذريل پندرهن
تي آهي. سرڪاري ڪيتن جا سمورا ملازم پيداوار جي پڻ بند
سرگرم بهرو وٺندا آهن. سندن پيداواري ڪانفرنسن ۽ ميٽنگن
۾ سرڪاري تعلق رکندڙ مڙني آرٽڪ سيٽڪ مسئلن تي
بحث ٿيندو آهي ۽ فيصلا ڪيا ويندا آهن.

سرويت سرڪار هاڻ انهن ڪيتن تي ڪاست اڪائونٽنگ
سرشتو چالو ڪرڻ جو فيصلو ڪيو آهي. ان ريت ڪين پنهنجي
آرٽڪ سرگرمين، يوجنا تيار ڪرڻ، پيداوار جي سڃاڻپ ۽
پراپٽي ۾ ڪين وڌيڪ آزادي ملندي. ان ذريعي نفعي حاصل
ڪرڻ جي اهميت وڌندي ۽ سڄو مجموعو، ۽ هر هڪ پورهيت
پنهنجي پورهئي ۾ سڃاڻپ لاپ حاصل ڪرڻ لاءِ انساهيت
ٿيندو. آزادي اڳتي ڏيکارڻ آهي ته ان طريقي سبب
پيداوار وڌي آهي ۽ پورهيتن کي پڻ وڌيڪ روز مليو.

گذريل ڪيت ڇا آهي؟

هي هڪ گذريل مالڪي واري ڪيت آهي، جنهن ۾ هڪ
يا ڪيترن ڏيهائن جا آبادگار پاڻ ۾ گڏجي ڪم ڪندا آهن.
پهرين گذريل ڪيت (ڪولڪوزس) گهڻي پئگي سرويت

ڪيٽن جي ڪل پيداوار ۾ سرڪاري ڪيٽن کي مکيه درجو مليل آهي. مثال طور ۱۹۶۶ ۾ انساج جي پيداوار ۾ انهن ڪيٽن جو حصو ۵۴ سيڪڙو هو. ڪوپر ۾ ۲۰ سيڪڙو، ڀاڄين ۾ ۵۶ سيڪڙو، گوشت ۾ ۴۱ سيڪڙو، ڍنگڙ ۾ ۴۲ سيڪڙو ۽ ٻين ۾ ۴۹ سيڪڙو.

سرڪاري ڊيس ۾ ۱۲ هزارن کان مٿي سرڪاري ڪيٽ آهن. بنيادي پيداوار تيار ڪرڻ ۾ ساليانو سراسري آسٽي لک ٻروهيٽ واپيل رهن ٿا. فصل واري ايراضي ٿوري هزار هيڪٽر آهي. سرڪاري ڪيٽن وٽ ۷ لک ٽرنڪٽر، فصل لڌڻ ۾ ۲۷۰ مشينون ۽ اڏائي ڪروڙ چوٿاڻو مال آهي.

هي سرڪاري ڪيٽ اڪثري زرعي پيداوار جي ڪنهن خاص جنس ۾ خاص ماحريٽ حاصل ڪن ٿا. اهي تمام گهڻي پيدائش ڏيندڙ ڪيٽ آهن ۽ وڏن سڄي ضروري سامگري ميسر آهي. انساج پيدا ڪندڙ هر هڪ سرڪاري ڪيٽ کي سراسري طور ۸۳۲ ٻروهيٽ ڪم ڪندا آهن، وڏن ڪيٽي ۽ لائي ۴۰,۸۰۰ هيڪٽر زمين، جنهن ۾ ۲۳ هزار هيڪٽر فصل واري ايراضي، ۳۳۰۰ چوٿاڻو مال، ۱۶۰۰ سون، ۴ هزار ڍون، ۲۲۶۶ ٽرنڪٽر، (جڳي شڪتي ۱۵ هارس باور جي آهي) ۽ ٻيا اوزار وغيره آهن.

هر هڪ سرڪاري سوشلسٽ ڪارخاني جيان سرڪاري ڪيٽ هائريٽ وٽ پئالڊو منظر ڪيو ويندو آهي.

سرڪاري ڪيٽن کي ڪم ڪندڙ مشيني ٻوڙيٽن ۽ ملازمن کي ٿورا ما ملندا آهن ۽ ريل کان وڌيڪ پيداوار حاصل ڪرڻ سبب ڪي ٻولن پڻ ڏار ويندو آهي. سرڪاري ڪيٽن وارا سمورا ملازم ٿوري ٻولين جماعتن جا ميمبر آهن ۽ ڪنهن ڪمري

پورهين جي چوئين ٻئيءَ کان الٽ مٿي آهي. سرويٽ ڏس
جي ڪل قومي اٽل ۾ زرعي اٽل جو حصو ۲۱۶۵ سيڪڙو آهي.

سرڪاري ڪيٽ ڇا آهي؟

اهو زرعي ڪيٽ سرڪاري ملڪيت آهي.

سال ۱۹۱۷ واري انقلاب کان اُٿل پوءِ پهريان سرڪاري
ڪيٽ (سروڪرو) کڙا ڪيا ويا هئا. پومي قانون هيٺ اُٿل
ٿيل آهي ته خاص آرٽڪل ذريعا جن ۾ ميون جا باغ، نرسريز
۽ اچي ليون وڃن، تن جي وراهست نه ڪئي ويندي، پر
انهن کي آدرشي ڪيٽن ۾ بدلي ڪيو ويندو ۽ هر هڪ کي انجي
ماپ ۽ اهميت مطابق سرڪار يا ڪميون (نيٽ) حوالي ڪيو
ويندو. سال ۱۹۱۸-۱۹۱۹ ۾ انهيءَ بنياد تي هزارين ڪيٽ کڙا
ڪيا ويا. انهن ڪيٽن کي ان مسئلن کي منهن ڏيڻو هو. هڪ
نه بستين کي سستي اگهه تي زرعي پيداوار پهچائين، ۽ پنهنجي
مثال سان آبادگارن کي اُٽاهست ڪن ۽ منجهن وڏي پئماني
تي ڪيٽن قائم ڪرڻ جو احساس پيدا ڪن.

هنن سرڪاري ڪيٽن، آبادگارن سان ڪار چٽاڻي ڪانه ڪئي
الڏو ڪين زرعي پيداوار جو معيار وڌائڻ ۾ واهر ڪئي ۽
گڏيل ڪيٽن کي ٿيڪ نموني منظم ڪرڻ ۽ پرک ڪرڻ ۾ ڪسانن
جي رهبري ڪئي. هندوستان اهي گڏيل ڪيٽ سماجي پيداوار
جي بهترين تنظيم جو، اعليٰ معيار وارو آدرشي مثال پيش ٿا
ڪن، ۽ انهن ذريعي زمين مان گهٽ ۾ گهٽ خرچ ۽ محنت
سان، وڌ ۾ وڌ ۽ سٺي پيداش پراپت ڪري انجو اثرائتو
استعمال ڪري سگهجي ٿو.

جي، ضبط ڪئي ويئي. انقلاب کان اڳ، هارين کي جيڪا زمين آباديءَ لاءِ مليل هئي، انجي ٻيٽ ۾، ۱۵ ڪروڙ هيڪٽر (۴۰ لک هارين کي نذراني طور ملي. جيڪي مڙوڻ معاف ڪيون ويون؛ زمين جي ملهه ۽ موڙن جي ٻيٽي جيڪي ۷۰ ڪروڙ سونا رول، آبادگارن جي ڪنڌي پينل هئا، تنهن رقم کان ڪن آڇو ڪيو ويو. سندن قرضي رد يا معاف ڪيا ويا. صرف زرعي تنهن طرفان، ڏانهن وڃيل اٽڙي قرض جي رقم ۱۵۰۰ ڪروڙ سونا رول هئي. پڇاڙيءَ ۾ آزادگارن کي اهي سمورا اوزار ڏنا ويا جيڪي زميندارن وٽ هئا. انهن جو ملهه ڪروڙن رول هو. ان ريت انقلاب مان هارين کي جهجهوڙي آرٽڪل ۽ لاپ ملو.

ملڪ جي ڪاهوڪي ۽ آڇوڪي اقتصاديت ۾ زراعت کي ڪهڙي جڳهه آهي؟

آڳاٽي رشا زرعي ملڪ هو. ڪم ڪندڙ ماڻهن جو ۷۵ سيڪڙو زراعت ۾ رهيل هو. سماج جي صافي پيداوار ۾ ڪيتري جي پيداوار ۵۷۶۹ سيڪڙو هوندي هئي.

هن وقت حالتون بدليل آهن. ڪيتري جي پيداوار صرف ۱۶۴۵ سيڪڙو وڃي رهي آهي، جيتوڻيڪ سال ۱۹۱۳ جي ٻيٽ ۾ سال ۱۹۶۶ ۾ ڪيتري جي پيداوار ۲۶۷ ڏيڍا وڌيڪ هئي.

ڪاشتڪاريءَ ۾ رٽائيلن جو عدد اڌ جيترو وڃي رهيو آهي ۽ ٻئي طرف اڳين رشا جي ٻيٽ ۾ هيٺي مزدورن جي پيداوار پڇوڙي وڃي پئي آهي. سراسري ساليانو هارين جو عدد ۲ ڪروڙ ۶۰ لک آهي. جو لاپڊائڪ ڪم ڪندڙن ڪل

زراعت

جهوني رشتيا ۾ ڪسان ڪيئن رهندا هئا؟

انقلاب کان اڳائيءَ رشتيا ۾ ۲ ڪروڙ ڪسان ڪتب هوندا هئا، جنهن مان ۵ ڪهت ۾ حصو وٺڻ کي ٻوڏي چڪو هو. مڙي ڪتب جي اٽڪل ۳۰ سيڪڙو وٽ ڪوڙو هوندو ئي ڪونه هو، ۳۴ سيڪڙو وٽ ڪيتي جا اوزار نه هئا ۽ ۱۵ سيڪڙو آبادگار فصل پوکيندا ئي نه هئا. هاري وٽ زمين ڪانه هئي مٿن قرضن جا ڪوٽ چڙهيل هئا، سرڪار ۽ وڏن زميندارن کي ڀل ڏيڻ جو ارادو نه هئڻ هوندو هو.

سال ۱۹۱۷ واري آڪٽوبر انقلاب جي ٻئي ڏينهن روسي ڪسان جي ملڪن مطابق زمين اباست اعلان ڪيو ويو. ان موجب سموري زمين سرڪاري ملڪيت ٺهرائي پورهيتن کي ڏني وئي. وڏن زميندارن جي زمين سواءِ ڪلھن عيرضي ڏيڻ

ميٽر سٽي. ۽ جو ڪروڙ ۴۰۰,۰۰,۰۰۰ ۹۰۰ ميٽر ۽ ۱۰۰ ڪروڙ ۴۰۰ جو
 ان ساڳئي سال چين جي ڪارخاني ۽ ۵۶۱,۰۰,۰۰۰ چين جا
 جرڙا پيدا ڪيا.
 ۱۹۷۰ پر سيني ٽيمن جو ڪروڙ ۹۵۰ ڪروڙن کان ۹۸۰
 ڪروڙ چورس ميٽرن ٽائين لهندو ۽ مڙهيل مال ۱۶۵ ڪروڙ
 کان ۱۷۵ ڪروڙ ٽڪرن ٽائين لهندو ۽ چينون ۶۱ کان ۶۳
 ڪروڙن جوڙن لاءِ لهندون.

جڏاڏار شين جي پيداوار
 ڪيتري ٿڪڙي ٿي وڌي؟

ٽين مهاڀاري جنگ کان اڳ ۽ سڙوٽ پوئين ۽ وڻاڻو
 اٽليون، واشنگ ميٽرن ۽ وٽڪڙم ڪليمرس لٽ. لنڊي
 بيمائي ٿي لهندا هئا. اڄ هن ۽ ٻين جڏاڏار شين جي پيداوار
 ڪروڙن جي تعداد ۾ وڌي ويئي آهي؛ مثال طور ۱۹۶۷ ۾
 سڙوٽ انڊسٽري ۱,۴۱۵,۰۰۰ رپيا ۽ رپيا ڪروڙ ۴۳۰
 ۴,۹۵۵,۰۰۰ ٽيليون سيٽ ۽ ۲۷ لک ريفريجريٽر ۴۳۰ لک
 واشنگ مشينون ۽ ۴۲ لک سائيڪليون ۽ موٽر ۴۰ ٽائڪس
 ۷ لک ۷۴ هزار موٽر سائيڪليون ۽ اسڪوٽر ۳۰ ڪروڙ ۲۴ لک
 واپرن ۽ گهڙيال تيار ڪيا. هن شين جي ٺاهڻ ڏيهون ڏيهن
 وڌندڙ آهي ڇو ته ماڻهن جي هرديءَ جي طاقت ۽ لڳاتار
 وڌندڙ آهي. پر ڪن شين (موٽرن، ريفريجريٽرن) جي
 ضرورت اڃا نه سڄي پوري نه ڪئي ويئي آهي؛ سال ۱۹۷۰
 ۷۵ کان ۷۶ لکن ٽائين رپيا ۽ رپيا ڪروڙ ۷۵ کان
 ۷۷ لکن ٽائين ٽيليون ۽ ۵۳ کان ۵۶ لکن ٽائين ريفريجريٽر
 لهندا. اڄ ڪافي حد ٽائين هن شين جي لاءِ پوري ڪرڻ
 ممڪن آي سگهندو.

هٺڪا ۽ خوراڪ جا ڪارخانا ڪيئن ٻڌا وڌن؟
روزاني واپرائڻ جي شين جي پيداوار وڌائڻ کي خاص

ميس ڏني ٿي وڃي. ان لاءِ ۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ واري سال
انڪل ۳۰۰ وڌڻ ڪارخانن جوڙڻ ۽ ۱۰۰ کان مٿي جهون
ڪارخانن جي نئين سر سڌارن جي رٿا ٺهيل آهي. هٺڪن
وڌندي. خاص ڌيان مڙهيل مال جي ڪارخانن جي رفتار ۲۵ ڏنعا
ڏانهن ڏنو ويندو. پنجن سالن ۾، اهڙيون ۷۵ فئڪٽريون
کڙيون ڪيون وينديون. هڪ سؤ کان مٿي ڪڙن جون
فئڪٽريون ٺهينديون ۽ نوان اهڙا ڪارخانا کڙا ٿيندا جيڪي
۱۲ ڪروڙ رپيا ٺاهيندا. هاڻوڪيون ڪيتريون ٻيون جون
فئڪٽريون نئين سر ٺاهيون وينديون. هٺڪا ڪارخانا، شين
جي قسم ۽ رنگن جو ٻن ۾ سڌارو آڻيندا.

۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ وارن سالن ۾ خوراڪ جي ڪارخانن جي
پيداوار ۴۰ سيڪڙو وڌندي. ان عرصي ۾ سرڪار گشوسف

جي ۵۹۰۰۰۰۰ کان ۶۲۰۰۰۰۰ ٽن ٽائين پيداوار وڌائيندي ۽
۴۰۰۰۰۰۰ جي ۸۵۰۰۰۰۰ کان ۹۰ لک ٽن ٽائين ۽ ڪير ۽ اُن مان
ٺهندڙ شين جي ۱۶۰۰۰۰۰ کان ۱۷۰۰۰۰۰ ٽن ٽائين ۽
۱۱۰۰۰۰۰ ٽن ۽ ۶۲۵۰۰۰۰ کان ۶۷۵۰۰۰۰ ٽن ٽائين ۽
۲۹۰۰۰۰۰ کان ۳۱۰۰۰۰۰ ٽن ٽائين ۽ ڪند (شگر اينٽ
۹۸۰۰۰۰۰ کان ۱۰۰۰۰۰۰ ٽن ٽائين پيداوار وڌائيندي.

شيا ڪيترو ڪڙو ۽ جتيون پيدا ڪري ٿي؟
۱۹۶۷ ۾ ڪهڙي جي ڪارخانن ۾ گل پيداوار ۸۰۴۲۰۰۰۰۰۰

۵۹۱۵۰۰۰۰۰۰ چورس ميٽر
۵۴۷۰۰۰۰۰۰۰ ميٽر گرم ڪهڙو ۶۴۲۰۰۰۰۰۰۰

آهن. هنس وگيائي ۽ انجنيئرنگ ڪوچيا سان لاڳاپو رکندڙ حسان
 جي مسئلن کي حل ڪرڻ ۾ مدد ڪئي آهي. هي، ڪيميڪل،
 تيار، ٽول صاف ڪرڻ، ڏاڻن پگهارڻ ۽ ٻين انڊسٽرين ۾،
 پيداوار کي آئوٽيٽڪ ڪنٽرول ڪرڻ لاءِ، ڪم آندا ويا آهن.
 هنس اليڪٽرانڪ ڪامپيوٽرس جي شاعِي پيچائي تي پيداوار
 ڪئي ٿي وڃي. جن ۾ منسڪ ۲۳، رازدان ۳، ٻُڙول - ۱۱،
 اهي اوزار خرچا جي طريقي سان پُرل آهن ۽ انهن پادگيريءَ
 جا طريقا، جن ۾ مڪينيڪل ٽيپ ڊڪارڊرس ۽ ٽرانزسٽرس
 ڪنٽرول لڳل آهن، سي پڻ رکيل آهن.

مراد اها آهي ته سڀني وڏن هٿي ڪارخانن ۾، پيداوار
 جو هڪ آئوٽيٽڪ ڪنٽرول سسٽم ڪم آڻجي. جڏهن هاڻي به
 هي ”سوچ وڃاڻ ڪندڙ“ مشينون پيداوار جا ڪي مسئلا حل
 ڪن ٿيون، تڏهن آئيندي به ته اهي حساب ڪتاب، رٿا،
 پيداوار جي ضابطي وغيره جا سڀ مسئلا حل ڪندون.
 سرڪار انجنيئرنگ طريقن ۽ مئيجري نوڪري جي ڪم
 کي آئوٽيٽڪ ۽ مشيني بنائڻ جي وڌيڪ لاءِ خاص اپاءَ
 سرچيا آهن. ڪتابي مرڪزن جو سرشتو ڪڍڻ ڀڄڻ وڃي،
 جيڪو اقتصاديهت بابت خبر ڇاو ڪڍي ۽ ڇڏي ڇڏي ڪندو
 ۽ قومي اقتصاديهت تي ضابطي ۽ رٿا، جا، مسئلا حل ڪندو.
 ان کانسواءِ انڊسٽريل ۽ ڊپارٽمينٽل ڪامپيوٽنگ (حساب ڪندڙ)
 مرڪز پڻ ڪرليا ويندا.
 ٻين وزارتي مستائن سان گڏ سهولت برتن جي اڻڪڍي
 آف سائنس کي قومي اقتصاديهت جي، ٻڙي - ٻڙي رٿا،
 حساب ڪتاب، ۽ نظرداريءَ جي ڪم لاءِ وڌيڪ پيدا ٿي
 هڪ ٻڪر سرشتو پيدا ڪرڻ جو ڪم ڏنو ويو آهي.

خبر چار ڏني آهي. اسٽوئنگ "مريدا-۱" جي ٻن ڪاميابي سان آزمائش ڪئي وئي آهي.

ريڊيو اليڪٽرانڪ پي ڪنهن به انڊسٽريءَ کان گهڙي ترقي ڪري رهي آهي. ۱۹۶۶ جي شروعات ۾ ريڊيو اليڪٽرانڪ جي سڀني شاخن جي گل پيداوار ۱۹۵۹ جي پيٽ ۾ ۳۰۰ سيڪڙو واڌارو ڪيو.

اليڪٽرانڪ ڪامپيوٽرس (پجليءَ جي حساب ڪندڙ) ۽ ٻيون مشينون ٺاهيندڙ نوان ڪارخانا کڙا ڪيا ويا آهن ۽ اڳ ئي ٺهيل ڪارخانن کي وري نئين سر ٺاهيو پيو وڃي. ان سلسلي ۾ کوجنا لاءِ وڌيڪ سهوليتون جو بندوبست ڪيو ويو آهي. ريڊيو اليڪٽرانڪ کي هاڻ ڪيميا وگيان، علم حيات ۽ طبابت ۾ پهريون درجو حاصل آهي. ان جو سطح ۽ دائرو ايترو نه وڌيل آهي جو اها اڃا لاءِ اڻردار قدم ڪڍڻ ۾ پٺ ڪمائي ثابت ٿي آهي.

انڊسٽريءَ ۾، اليڪٽرانڪ، ڪيئن ڪم ٿي اچي؟

انڊسٽريءَ ۽ ٽرانسپورٽ ۾ هاڻي "ويچارڊ" "ٽيپو" ۽ "ضابطي ۾ رڪن" وارن دماغن طريقن کي داخل ڪيو ويو آهي. وگيانن جو چوڻ آهي ته رڳو وگيان ۾ ئي هنن طريقن پنهنجي "حياتي" ۾ جيڪو حساب لڳايو آهي، سو ساري انسانذات به هيٺائين نه لڳايو آهي.

رٿائتي اقتصاديت، هنن دماغن طريقن لاءِ سڀني مکيه وٽڪ ڪيترن ۾ گهڻو لاءِ، درڪاري ڇڏيا آهن. سرويٽ ٽين ۾ هاڻي انيڪ قسمن جا ڪامپيوٽرس ڪم اچي رهيا

ڪيترائي اڏڻا مشينون لاهڻ جا ڪارخانا آهن، جي سڄي جا
سڄا آلوميٽڪ آهن.

ٻولي سگهڻ جي پيداوار ۾ ڪيميڪل انڊسٽريءَ ۾،
لوڻ ۽ رڪ جي انڊسٽريءَ ۾، تيل صاف ڪرڻ جي ڪم،
انجنيئرنگ ۾ خاص ڪري موٽر انڊسٽريءَ ۾ ۽ هڪ ڪاڏي
جي ڪارخانن جي ڪيترن حصن ۾ ڪم، آلوميٽڪ مشين
ذريعي ٿئي ٿو. ڪارخانن ۽ فڪٽرين ۾ آپريٽنگ مشين هئڻ جي
باوجود اڃا به انساني پورهيو جيترو گهٽجڻ ڪري، اوترو گهٽجي
نه رهيو آهي. انجو سبب اهو آهي ته مشين جي مکيه ۽ مددي
طرفن جي سطحن جو ٽوڙ ٽوڙ آهي. آئيندي ۾ ۽ جڏهن اڪالڻ
۽ سڄن ڪارخانن جي ڪم کي مکيه ۽ مددي ٻڌڻ
زواجي مزدور جو پورهيو لڳ ڀڳ هڪ انجنيئر ۽ هنرمند جهڙو
ٿيندو ۽ هن جو ڪم آهستي آهستي ٿيڻ وڃي رهندو، آلوميٽڪ
مشين کي ۽ پيداواري طرفن کي پوريءَ طرح لهڪائڻ.

ريڊيو اليڪٽرانڪ جو ڪم

ڪيئن ڀيرو ترقي ڪري؟

سروپڻ اليڪٽرانڪ انجنيئرنگ ڊپارٽمنٽ، ٿوري ٻاهر رهندڙ
ڪروڙين ٽيليفون ڊسٽرڊن لاءِ، سرويٽ آڪاس بائرن کي
آڪاس ۾ ڦرندو ڏيڻ، ممڪن بڻايو آهي. رڳو ٻيو، ٽيليفون،
چنڊ جي پٽي پاسي جا فوٽا ڪڍي ڏئي ۽ ٻي موڪليا آهن ۽
وڪيائين کي شڪر، منگل، ورهيو ۽ ٻڌو ڪرڻ ۽ ٻيو اهو

پر سرويت يونين، دنيا جو وڏي پر وڏي پيداوار ڪندڙ ۽
روانگي ڪندڙ ملڪ آهي. ڪيترن ئي سرويت آئرميٽڪ مشيني
اوزارن، خاص ڪري اليڪٽرانڪ ماڊلن، دنيا جي مارڪيٽ
پر نالو ڪريو آهي.

جلدي ويجهڙائيءَ ۾ سرويت يونين ۾، ٽر ۽ تمام ننڍڙن نشان
ڪندڙ مشيني اوزار، خاص مشينون، پيٽ جون مشينون،
آئرميٽڪ ۽ نيم آئرميٽڪ مشينون ۽ آئرميٽڪ پيداواري لائينون،
ٻڌ وڌيڪ تهذيبون. ۱۹۷۰ ۾، ۲۲۰,۰۰۰ کان ۲۳۰,۰۰۰ تائين
مشينون تهذيبون.

آئرميٽڪ پيداوار بابت ڇا پيو ڪيو وڃي؟

هن وقت مکيه ڌارائون اهي آهن ته پيداواري شڪلي وڌائڻ
۽ پورهيو گهٽائڻ لاءِ، وڏي پئماني تي مشيني ۽ آئرميٽڪ
اوزارن جو استعمال ڪجي. مکيه طرح جيڪي بنيادي پيداواري
ذريعا آهن، تن کي مشيني بڻايو ويو آهي. ڪم ڪندڙ مشيني
اوزارن جو جيڪو اسٽاڪ آهي، سو آڻڻ کان به گهڻو آهي.
ڪيترائي هزارين آئرميٽڪ، نيم آئرميٽڪ ڪارخانا ڪم ڪري
رهيا آهن. ڪاٺين کوٽڻ ۽ کوٽڻ پھچائڻ جا بنيادي طريقا،
سڀ پوريءَ طرح مشيني بڻايا ويا آهن جن ڪاٺ ڪهي
ڪيرائڻ ۽ ٻئي هنڌ پھچائڻ جو ڪم ۱۰۰ سيڪڙو مٿي کوٽڻ
جو ڪم، مال ڏي وٺڻ جو ڪم ۽ اڏاوت جو ڪم ۹۰ سيڪڙو
مشينن ذريعي ٿئي ٿو. هر ڪيڙڻ، اڇو چٽڻ، فصل لڳڻ جو ڪم
به سڄو مشينن رستي ٿئي ٿو ۽ ريلوي ۽ بندرگاهن تي مال
لاڻ چاڙهڻ جو تمام گهڻو ڪم پڻ مشينن ذريعي ٿئي ٿو.

انڊسٽريءَ ۽ ۱۴ کان ۱۵ سيڪڙو ترقي ڪئي آهي يعني نه
ٻيءَ سڄي هنري پيداوار جي ڀيٽ ۾ ۱۹۴۱ دفا وڌيڪ.

ڪيميڪل پيداوار جي لحاظ کان، سوويت يونين دنيا ۾
ٻيو نمبر ملڪ آهي. ۱۹۵۸ کان ۱۹۶۵ وارن سالن ۾ اها اڍائي
دفا وڌي. ان هوندي به، ڪيميٽريءَ جيڪي وجهه
انڊسٽريءَ کي ڏنا آهن، سي مڪمل نموني ۾ استعمال نه
ڪيا ويا آهن. ان سبب ڪري سوويت يونين، وڏي پئماني
واري ڪيميڪل انڊسٽريءَ جي ترقيءَ کي اڳتي وڌائي رهي
آهي، جنهنڪري زراعت، روزاني واپرائڻ جو مال ۽ قومي
اقتصاديت جي ٻين ڪيترن ۾ به ترقيءَ جي رفتار تيز
ٿيندي. ڪيميڪل پيداوار ۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ واري عرصي ۾
بيٽي ٿي ويندي. مٿرل ۾ ٽلائيزر جي پيداوار ساليانو
۶۲,۰۰۰,۰۰۰ کان ۶۵,۰۰۰,۰۰۰ ٽن ٽائين ٿيندي. سنڌيڪ
ريزنس جي پيداوار ۲,۱۰۰,۰۰۰ کان ۲,۳۰۰,۰۰۰ ٽن ٿيندي ۽
ڪيميڪل فائبر جي پيداوار ۸۷۰,۰۰۰ کان ۸۳۰,۰۰۰ ٽن ٽائين
ٿيندي. روزاني واپرائڻ جي ڪيميڪل پيداوار ۽ ٻين گهرو ڪم
جي شين جي پيداوار ۲۶ کان ۳ دفا وڌندي.

انجنيئرنگ ڪيڊن ترقي ڏيئي ڪري ؟

— اڄڪلهه سوويت انجنيئرنگ، مادرِ ن ٿيڪن لاهيءَ جي ڪار،
گهرج پوري ڪري سگهي ٿي. ڪيتريون ئي انجنيئرنگ جون
شيون، ٻين ملڪن ۾ تيار ٿيندڙ شين جهڙيون آهن يا پاڻ بهتر
ٿي آهن. مثال طور ۱۹۶۴ ۾ ڪري وٺي ورتو ۽ چيلينسڪ
جي رڪ جي ڪارخانن ۾ ٺهندڙ باؤمگن جي پيداواري

۾ ٻڌل آهڙا وڏا ايجلي گهر ٺاهيا ٻيا وڃن. انهن مان مکيه آهي
وخش نديءَ تي ٺورڪ، جنهن جي شڪتي ۲۸ لک
ڪلووات آهي.

ڪولا آبپت، جتي ايجلي شڪتيءَ جا ذريعا نهايت ٿورا
آهن، اتي چڙهندڙ وڻ جي آڌار تي ايجلي گهر ٺاهيو پيو وڃي.
جڏهن کان ۱۹۵۴ ۾ سوويت يونين ۾، دنيا جو پهريون،
۵ هزار ڪلووات شڪتي پيدا ڪندڙ، ائٽمڪ ايجلي گهر ٺهيو
آهي، تڏهن کان اتي ائٽمڪ شڪتيءَ جي انڊسٽريءَ،
زبردست ترقي ڪئي آهي.

رشيا ۾ يڪي پاور گرپ جو مسئلو
ڪيئن حل ڪيو پيو وڃي؟

دنيا ۾ سوويت يونين جهڙو ٻيو ملڪ ڪونهي، جنهن جون
ايجلي ڪٿي ويندڙ ٿارون ايڏيءَ لڳائيءَ ۽ ڪشش (۵۰۰ ۽ ۷۰۰
ڪلووات) واريون هجن.

وچ رشيا، ڏاکڻي رشيا ۽ يورلس جي ٽن مکيه طاقتور ايجليءَ
جي سرشتي جي هڪ ٽيٽ سان، يورپي حصي واري سوويت
يونين جو هڪ زبردست يڪو پاور گرپ (Power Grid) ٺهيو
آهي، جنهن ۾ رشيا جي سڀني ايجلي گهرن جو اڌ حصو اچي ٿو
وڃي. هاڻي مسئلو اهو آهي ته يورپي حصي واري پاور گرپ
کي، اتر-اولهه ۾ ايسٽونيا، لتونيا، ۽ بيلوروشين ريپبلڪ
۽ ايجلي سرشتي سان ۽ پوءِ لينننگراڊ، ڪرلا-ڪاريلين ۽
ڪاڪيشز جي ايراضين سان ڪيئن ڳنڍجي. ائين ڪرڻ سان،
سوويت يونين جي يورپي ڀاڱي جي يڪي پاور گرپ مڪمل
ندي. (۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ سالن اندر).

هٽڏرو پاڻو انجبرنگ مڪي طرح سائبريا، وچ ايشيا ۽
ڪڙڪستان ۾ ٿي ٿرڻي ڪندي، جڙ آڻي ٿي ۸۰ سيڪڙو
هٽڏرو پاڻو جا ڌرڻا موجود آهن.

انگرا نديءَ تي آرڪٽڪ ۽ پرنٽڪ بجلي گهرن سان گڏ،
اسٽ-آلسر ۽ بوگڙچن گهر پڻ شامل ٿيندا، جن چئن ئي جڳ
شڪتي ۱ ڪروڙ ۴۰ لک ڪلو واٽ ٿيندي.

پنڀي نديءَ تي آڇا به وڏا ساڻان، ڪرٽسڊيارڪي،
سرڀڏاي، پنڀي ۽ نڙي. ٽيڪس جا بجلي گهر لھڻا آهن، جن
جي ڪل شڪتي ۲ ڪروڙ ۷۰ لک ڪلو واٽ ٿيندي.

وڏي ۾ وڏو ڪرٽسڊيارڪي جو هٽڏرو، اليڪٽرڪ گهر
سائبريا جي پنڀي ندي تي ٿيندو، جنهنجي ڪل شڪتي
۶۰ لک ڪلو واٽ ٿيندي ۽ سالاني شڪتي ۲ هزار ڪروڙ ڪلو واٽ
ڪلاڪ ۾ ٿيندي. ان نديءَ تي هن نسر جي گهرن جو هي
پهرڙون گهر ٿيندي. ۱۹۶۷، ۱۹۶۸، ۵۰۰ ڪلو واٽ شڪتيءَ جا
اولت ڪم ڪرڻ شروع ڪندا. ٻيو نمبر وڏو ساڻان هٽڏرو
اليڪٽرڪ گهر آهي، جنهنجي شڪتي به ۶۰ لک ڪلو واٽ
ٿيندي، پر ان ۾ وڌيڪ شڪتي پيدا ڪرڻ وارا اوڙا ٽڪل
ٿيندا، جنهن ڪري اُهو سالانو ۲۳، ۲۴ ڪروڙ ڪلو واٽ
ڪلاڪ شڪتي ٿا ٿين، پيدا ڪري سگهندو. نڙي. ٻيا هٽڏرو
اليڪٽرڪ گهر، جنهنجي ۲ ڪروڙ ڪلو واٽ جي حيرت انگيز
طاقت هوندي. تنهنجا هالي کان ٿي اٽشا وغيره لبار ڪيا
پيا وڃن.

ٻنهر، وولگا ۽ ڪاما ندين تي، جيڪي اڳي اها آهي
گهر آهن، ان ۾ وڌيڪ پيا گڏيا ويا آهن. وچ ايشيا ۽ ڪڙڪستان

وڃي ٿو، شروع ڪيو ويو. انهي بجلي شڪتي ۲,۳۰,۰۰۰ ڪلو واٽ آهي. اهو بجلي گهر سرمايداري دنيا جي وڏي ۾ وڏي بجلي گهر - گرانڊ ڪولي - کان به وڏو آهي، جيڪو آمريڪا ۾ آهي ۽ بجلي شڪتي ۱,۹۷۴,۰۰۰ ڪلو واٽ اٿس. سепٽمبر ۱۹۶۱ ۾ ۲,۵۶,۰۰۰ ڪلو واٽ شڪتيءَ وارو وولگيا بجلي گهر شروع ڪيو ويو. ۱۹۶۴ جي شروعات ۾ دنيا جو وڏي ۾ وڏو بجلي گهر، سائبريا ۾، انگرانڊيءَ تي ٺهيل، برٽسڪ بجلي گهر پنهنجي پُرپور شڪتي، ۳,۸۰۰,۰۰۰ ڪلو واٽ، سان ڪم ڪرڻ لڳو. ۱۹۶۶ جي پڇاڙيءَ ۾ انهي شڪتي وڌي ۴۰ لک ڪلو واٽ ٿي.

آئيندي ۾ اڃا به وڏي پئماني تي بجلي شڪتي پيدا ڪرڻ جو پروگرام آهي. ۱۹۶۶-۱۹۷۰ واري عرصي ۾، ۶۴,۰۰۰,۰۰۰ ڪلو واٽ واري شڪتيءَ جو بجلي گهر شروع ٿيندو.

سوويت ڊيس ۾ ڪهڙا بجلي گهر ٺهي رهيا آهن؟

بجليءَ جي وڪاس لاءِ مکيه لاڙو اهو ٿيندو ته وڏا ٿرمل پاڻر گهر ٺاهجن، جن جي شڪتي ۲۴ لک ڪلو واٽ ۽ مٿي هجي. ۱۹۶۶ ۾ اتي ۱۲ ٿرمل پاڻر گهر هئا، جن جي شڪتي ۱۰ لک ۽ انهن کان مٿي ڪلو واٽ هئي ۽ ۱۹۷۰ ۾ اهڙا ۳۰ ٿيندا، جن ۾ ڪوناڪو، ڪري ووئي روگ، لٽوينائي، برماڪو ۽ اسٽاروويشوسڪي ٿرمل پاڻر اچي وڃن ٿا. ۱۹۶۷ ۾ پهريون دفعو، نزارووسڪايا ٿرمل گهر ۾، ۵ لک ڪلو واٽ شڪتيءَ وارو لائائي بجلي پرنٽ ڪڙو ڪيو ويندو ۽ سلٽرويسڪايا ٿرمل گهر ۾ ۸ لک شڪتيءَ وارو اهڙو پرنٽ ڪڙو ڪيو ويندو.

ويندي. اها اتي لائن ٿيندي، جيڪا هر سال ۲۱ سؤ ڪروڙ
ڪيرڪ ميٽر گئس پهچائيندي. ۱۹۶۶-۱۹۷۰ واري عرصي ۾
ملڪ جي گئس پائپ لائن جي ڊيگهه گهٽ ۾ گهٽ ۲۵,۰۰۰
ڪلوميٽر وڌيڪ ٿيندي.

اتي ڪيتري بجلي شڪتي پيدا ٿئي ٿي
۽ آئيندي ۾ انهي ڪيتري آمد آهي؟

سزويت يونين، بجلي شڪتيءَ جي پيداوار جي لحاظ کان
يورپ ۾ پهريون نمبر ۽ دنيا ۾ ٻيو نمبر ملڪ آهي.
۱۹۶۷ ۾ سزويت يونين ۵۸,۹۰۰ ڪروڙ ڪلووات ڪلاڪ
بجلي پيدا ڪئي. اها سال ۱۹۷۰ ۾ وڌي ۸۳,۰۰۰ کان ۸۵,۰۰۰
ڪروڙ ڪلووات ڪلاڪ بجلي ٿيندي. سال ۱۹۶۷ جي شروعات
۾ سزويت بجلي گهرن جي ڪڪ ڪيل شڪتي، ۱۲ ڪروڙ
۴۰ لک ڪلووات هئي، يعني ته اها ۱۹۱۳ ۾ پيدا ٿيندڙ شڪتيءَ
کان، هڪ سؤ دفعا وڌيڪ هئي. رڳو ۱۹۶۶ ۾ ئي، هڪ
ڪروڙ ڪلووات بجلي شڪتي پيدا ڪرڻ لاءِ سهوليتون ميسر
ڪيون ويون. بجلي شڪتيءَ جو گهڻو حصو، لومل اسٽيشن
طرفان پيدا ٿئي ٿو، جن مان هڪ ٻنڌنيروويسڪايا
اسٽيشن، جنهنجي شڪتي ۲۴ لک ڪلووات آهي، سا دنيا
جي وڏي ۾ وڏي اسٽيشن آهي.

ٻين مهاڀاري ٺڙائي کا اڳ، رُشا جوسپ کان طاقتور بجلي
گهر هو، ڊانبر، جنهنجي شڪتي هئي ۶۵۰,۰۰۰ ڪلووات.
پر ۱۹۵۸ ۾ وولگا بجلي گهر جيڪر لڻس جي نالي سان سڏبو

وڃي ٿو، شروع ڪيو ويو. انجي بجلي شڪتي ۲,۳۰,۰۰۰
 ڪلووات آهي. اهو بجلي گهر سرمايداري دنيا جي وڏي ۾
 وڏي بجلي گهر - گرانڊ ڪولي - ڪيان - وڏو آهي، جيڪو
 آمريڪا ۾ آهي ۽ بجلي شڪتي ۱,۹۷۴,۰۰۰ ڪلووات اٿس.
 سيپٽمبر ۱۹۶۱ ۾ ۲,۵۶,۰۰۰ ڪلووات شڪتيءَ وارو وولگا
 بجلي گهر شروع ڪيو ويو. ۱۹۶۴ جي شروعات ۾ دنيا جو وڏي ۾ وڏو
 بجلي گهر، سائبيريا ۾، انگرانديءَ تي ٺهيل، برٽسڪ بجلي
 گهر پنهنجي پريئر شڪتي، ۳,۸۰۰,۰۰۰ ڪلووات، سان ڪم
 ڪرڻ لڳو. ۱۹۶۶ جي پڇاڙيءَ ۾ انجي شڪتي وڌي ۴۰ لک
 ڪلووات ٿي.

آئيندي ۾ اڃا به وڏي پئماني تي بجلي شڪتي پيدا ڪرڻ
 جو پروگرام آهي. ۱۹۶۶-۱۹۷۰ واري عرصي ۾، ۶۴,۰۰۰,۰۰۰
 ڪلووات واري شڪتيءَ جو بجلي گهر شروع ٿيندو.

سوويت ڊيس ۾ ڪهڙا بجلي گهر ٺهي رهيا آهن؟

بجليءَ جي وڪاس لاءِ مکيه لاڙو اهو ٿيندو ته وڏا ٽرمل
 پاؤر گهر ٺاهجن، جن جي شڪتي ۲۴ لک ڪلووات ۽ مٿي
 هجي. ۱۹۶۶ ۾ اتي ۱۲ ٽرمل پاؤر گهر هئا، جن جي شڪتي
 ۱۰ لک ۽ انهن کان مٿي ڪلووات هئي ۽ ۱۹۷۰ ۾ اهڙا ۳۰
 ٿيندا، جن ۾ ڪرناڪو، ڪري ووئي روگ، لٽوينائي،
 يرماکوو ۽ استاروويشوسڪي ٽرمل پاؤر اچي وڃن ٿا. ۱۹۶۷
 ۾ پهريون دفعو، نزارووسڪا ۾ ٽرمل گهر ۾، ۵ لک ڪلووات
 شڪتيءَ وارو لائني بجلي پورٽ ڪڙو ڪيو ويندو ۽ سلٽويسڪا ۾
 ٽرمل گهر ۾ ۸ لک شڪتيءَ وارو اهڙو پورٽ ڪڙو ڪيو ويندو.

ويندي. اها اٺي لاکھ ٿيندي، جيڪا هر سال ۲۱ سؤ ڪروڙ
ڪيرڪ ميٽر گئس ٺاهيائيندي. ۱۹۶۶-۱۹۷۰ واري عرصي ۾
ملڪ جي گئس پائپ لائن جي ڊيگهه گهٽ ۾ گهٽ ۲۵۰۰۰
ڪلوميٽر وڌيڪ ٿيندي.

اتي ڪيتري بجلي شڪتي پيدا ٿئي ٿي
۽ اٿيندي ۾ اڃي ڪيتري اُميد آهي؟

سوويت يونين، بجلي شڪتيءَ جي پيداوار جي لحاظ کان
اروپ ۾ ٻهرايون نمبر ۽ دنيا ۾ ٽيون نمبر ملڪ آهي.

۱۹۶۷ ۾ سوويت يونين، ۵۸,۹۰۰ ڪروڙ ڪلووات ڪلاڪ
بجلي پيدا ڪئي. اها سال ۱۹۷۰ ۾ وڌي ۸۳,۰۰۰ کان ۸۵,۰۰۰
ڪروڙ ڪلووات ڪلاڪ بجلي ٿيندي. سال ۱۹۶۷ جي شروعات
۾ سوويت بجلي گهرن جي هڪ ڪيل شڪسي، ۱۲ ڪروڙ
۴۰ لک ڪلووات هئي. يعني ٽي اها، ۱۹۱۳ ۾ پيدا ٿيندڙ شڪتيءَ
کان، هڪ سؤ دنيا وڌيڪ هئي. رڳو ۱۹۶۶ ۾ ئي، هڪ
ڪروڙ ڪلووات بجلي شڪتي پيدا ڪرڻ لاءِ سهوليتون ميسر
ڪيون ويون. بجلي شڪتيءَ جو ڪوٽر حصو، ٽرمل اسٽيشن
طهران پيدا ٿئي ٿو، جن مان هڪ ٻن ڊائيٽرووسڪايا
اسٽيشن، جنهنجي شڪتي ۲۴ لک ڪلووات آهي، سا دنيا
جي وڏي ۾ وڏي اسٽيشن آهي.

ٻن مهاڀاري ٽرائي ڪا اڳوڻا، روسيا جو سڀ کان طاقتور بجلي
گهر هو، ڊائبر، جنهنجي شڪتي هئي ۶۵۰,۰۰۰ ڪلووات.
پر ۱۹۵۸ ۾ وولگا بجلي گهر جيڪو لينن جي نالي سان سڏبو

ڪيا پيا وڃن، جن رستي اهو ممڪن ٿي سگهيو آهي ته
ٿيل جي ڪوهن مان، گهڙو ٿيل ٺڪري ٿو.
۱۹۶۶ ۽ ۱۹۷۰ واري عرصي ۾، جهونن ٿيل جي هٿن

اولهه سائير يا برٽيومين ريجن ۽ ٿيل جي پيداوار وڌندي، ساڳئي وقت
۾ ٿيل ۽ گئس هٿ ڪرڻ جا وڏا مرڪز ڪوٺيا ويا آهن جن ۾
پورو فائڊو ورٽيو ويندو. سال ۱۹۷۰ جي پڇاڙي ۾ اولهه
سائير يا برٽيومين ڪروڙ ٽن ٿيل کان به وڌيڪ ٿيل پيدا ٿيندو،
جيڪو ريشيا جي جهوني ۾ جهوني ٿيل جي مرڪز - آرڊر بائيجان
۾ پيدا ٿيندڙ ٿيل جيترو ٿيندو.

ملڪ ۾ جيڪي اڻاهه ميدان پيا آهن، تن لاءِ ٿيل ۽ گئس جي
ترقي يافتہ پائپ لائين جي ضرورت آهي. اڄ انهن پائپ لائين
جي ڪل ڊيگهه ۷۰,۰۰۰ ڪلوميٽر آهي.

۱۹۶۵ ۾، بخارا - يۇرل گئس پائپ لائين جو پورو حصو شروع
ڪيو ويو. يۇرل ايراضيءَ ۾ به سائير ياڻي گئس، اڱر - نرھني
ٽاگل پائپ لائين معرفت ملي ٿو. مرڪزي ايشيا ۽ مرڪزي
رشيا جي وچ ۾، جيڪا ٽي هزار ڪلوميٽرن کان به وڌي
گئس پائپ لائين ٺاهي پيئي وڃي، سادنيا ۾ وڏي ۾ وڏي
آهي. ان جي پهرين لائين ۱۹۶۷ ۾ ڪم ڪرڻ شروع ڪندي
۽ ٻين ۽ ٽين لائين هڪٻئي اڀرسان پوءِ وڌيون وينديون، اهي
ٽيئي لائينون، مرڪزي رشيا ۽ اولهه ۽ اتر - اولهه واري
ايراضين کي، هر سال ۳ هزار ڪروڙ ڪيوڪ ميٽر گئس
پهچائينديون. ايندڙ سالن ۾، ان گئس لائين جي طاقت اڃا به
گهڻي وڌندي. ايندڙ ٽيون سالن ۾ اولهه سائير ياڻي کان وٺي وچ
۽ اتر - اولهه ايراضين تائين، ٻي هڪ شاهي گئس لائين ٺاهي

ٻڌو آهي. سال ۱۹۴۰ ۾ سوويت يونين ۾، آمريڪا جي ايل جي چوٽي حصي جيترو ليل ٽڪر ٿيو هو. ۱۹۶۵ ۾، ان جي پيداوار ايتري نه وڌي جو اها آمريڪي ليل جي پيداوار کان ڊگھو ۱۷۵ دفعا گهٽ هئي. سال ۱۹۶۷ ۾ سوويت ليل ۱۲۸ ڪروڙ ۸۰ لک ٽن ۽ قدرتي گئس ۱۵,۹۰۰ ڪروڙ ڪيوبڪ ميٽر پيدا ٿي.

۱۹۷۰ ۾ ليل جي پيداوار ۳۴ کان ۳۵ ڪروڙ ٽن ٿيندي. ۽ گئس جي ۲۵۰۰ کان ۲۳۰۰۰ ڪروڙ ڪيوبڪ ميٽر ٿيندي. ريشا جي باهم ٻارڻ جي چوٽي جي پيداوار ۾، ليل ۽ گئس جو حصو جيڪو ۱۹۶۵ ۾ ۵۲ سيڪڙو هو، سو وڌي ۱۹۷۰ ۾ ۶۰ سيڪڙو ٿيندو ۽ اوتري حد تائين ڪرڻي جو حصو گهٽيو، جيتوڻيڪ سطح ٻج ڪرڻي جي پيداوار ۱۰ ڪروڙ ٽن وڌندي ۽ اڃا ۱۹۷۰ ۾ وڌي، ۶۶ کان ۶۷ ڪروڙ ٽن ٿيندي. هائي ٽرينسپورٽ ۽ شهرن ۾ گهرن ۾ گرماش لاءِ ڪوئلر گهٽ ڪم آندو پيو وڃي. اهو ولس ٻيري ڪونهي، جڏهن اڇلي گهرن ۽ رڪ جي ڪارخانن ۾ ڪوئلر باڪل ڪم نه ايندو ۽ اهو ٻيڙو ڪري هڪ ڪيميائي ڪچر مال ٿي ڪم ايندو.

سوويت يونين ۾، ٿڌائيءَ وارن سالن ۾ اٽڪل ۱۵۰۰ ليل ۽ گئس جا هنڌ لڌا ويا آهن، جنهن ڪري هٿڙي اُشمر ڪڍڻ مال جي لينڊر پيداوار گهڻي اضافي جو امڪان آهي. سوويتا انڊسٽري، ليل ڪڍڻ لاءِ، تازه ترين اوڙا جهڙوڪ: ٽرپوڊرل ۽ اليڪٽرڪ ٻول، ڪم آڻي ٿي. سمنڊ جي هيٺان اهو ليل ڪڍڻ آڻ وڃي ۽ تمام اونھائيءَ مان، ليل ڪڍڻ جي هنر، کي پڻ وڌيڪ بهتر ظاهر پيو وڃي.

وڏي پئماني تي ڪهڙو ڪهڙو ليل ڪڍڻ جا ڪران طريقا اختيار

ڪيا پيا وڃن، جن رستي اهو ممڪن ٿي سگهيو آهي ته ٿورن
ٽيل جي ڪوهن مان، گهڻو ٽيل نڪري ٿو.

۱۹۶۶ ۽ ۱۹۷۰ واري عرصي ۾، جهونن ٽيل جي هٿن کي
وري ڪوئلا سان، ٽيل جي پيداوار وڌندي، ساڳئي وقت،
اولهه سائير يا ٻيٽيؤمين وڃي ۽ ڪزڪستان ۾ مئنگيشاڪ ايراضي
۾ ٽيل ۽ گئس هٿ ڪرڻ جا وڏا مرڪز ڪوليا وٽ آهن جنجو
پورو فائدو ورتو ويندو. سال ۱۹۷۰ جي پڇاڙي ۾ اولهه
سائير يا ٻيٽي ڪروڙن ٽيل کان به وڌيڪ ٽيل پيدا ٿيندو،
جيڪو ريشيا جي جهوني ۾ جهوني ٽيل جي مرڪز - آذربائيجان
۾ پيدا ٿيندڙ ٽيل جيترو ٿيندو.

ملڪ ۾ جيڪي اڳاهه ميدان پيا آهن، تن لاءِ ٽيل ۽ گئس جي
ترقي يافته پائپ لائينن جي ضرورت آهي. اڄ انهن پائپ لائينن
جي ڪل ڊيگهه ۷۰,۰۰۰ ڪلوميٽر آهي.

۱۹۶۵ ۾، بخارا - يۇرل گئس پائپ لائين جو پيو حصد شروع
ڪيو ويو. يۇرل ايراضيءَ ۾ به سائير يا ٻيٽي گئس، اڳمر - نرهي
ٽاگل پائپ لائين معرفت ملي ٿو. مرڪزي ايشيا ۽ مرڪزي
رشيا جي وچ ۾، جيڪا ٽي هزار ڪلوميٽرن کان به وڌي
گئس پائپ لائين ٺاهي پيئي وڃي، سائنيا ۾ وڌي ۾ وڌي
آهي. ان جي پهرين لائين ۱۹۶۷ ۾ ڪم ڪرڻ شروع ڪندي
۽ ٻين ۽ ٽين لائين هڪٻئي ڀرسان پوءِ وڌيون وينديون، اهي
ٽيئي لائينون، مرڪزي رشيا ۽ اولهه ۽ اتر - اولهه واري
ايراضين کي، هر سال ۳ هزار ڪروڙ ڪيوڪ ميٽر گئس
پيدا ٿينديون. ايندڙ سالن ۾ ان گئس لائين جي طاقت اڃا به
گهڻي وڌندي. ايندڙ ٿورن سالن ۾ اولهه سائير يا کان وٺي وچ
۽ اتر - اولهه ايراضين تائين، ٻئي هڪ شاهي گئس لائين ٺاهي

۱. طولي ويو آهي. سال ۱۹۴۰ ۾ سوويت يونين ۾، آمريڪا جي ايل جي چوٽين حصي جيترو ليل ٺڪرندو هو. ۱۹۶۵ ۾، ان جي پيداوار ايتري نه وڌي جو، اها آمريڪي ليل جي پيداوار کان وڌيڪ ۱۴۵ دفعا گهٽ هئي. سال ۱۹۶۷ ۾ سوويت ليل ۲۸ ڪروڙ ۸۰ لک ۸۰ ٽن ۽ قدرتي گئس ۱۵،۴۰۰ ڪروڙ ڪيڙيڪ ميٽر پيدا ٿي.

۱۹۷۰ ۾ ليل جي پيداوار ۲۴ ڪروڙ ۳۵۰ ڪروڙ ٽن ٿيندي. ۽ گئس جي ۲۲۵۰۰ کان ۲۳۰۰۰ ڪروڙ ڪيڙيڪ ميٽر ٿيندي. ريشا جي باهه پارٽي جي چوٽين جي پيداوار ۾، ليل ۽ گئس جو حصو جيڪو ۱۹۶۵ ۾ ۵۲ سيڪڙو هو، سو وڌي ۱۹۷۰ ۾ ۶۰ سيڪڙو ٿيندو ۽ اولڙي حد تائين ڪوئلي جو حصو گهٽيو، جيڪو لڪي سچ پاڻ ڪوئلي جي پيداوار ۱۰ ڪروڙ ٽن وڌندي ۽ اها ۱۹۷۰ ۾ وڌي. ۶۶ ڪان ۶۷ ڪروڙ ٽن ٿيندي. هاڻي ٽرانسپورٽ ۽ شهرن ۾، گھون ۾ گرمائش لاءِ ڪوئلو گهٽ ڪم آندو پيو وڃي. اهو وڌندڙ اسري ڪونهي، جڏهن بحالي گھون ۽ رڪ جي ڪارخانن ۾ ڪوئلو بلڪل ڪم نه ايندو ۽ اهو گھڻو ڪري هڪ ڪيميائي ڪچرو مال ٿي ڪم ايندو.

سوويت يونين ۾، ٽرائٽ ۽ وارن سالن ۾ الڪل ۱۵۰۰ ليل ۽ گئس جا عهد لڏا ويا آهن، جنهن ڪري ههڙي آئس ڪچري مال جي ٿيندڙ پيداوار گهڻي اضافي جو امڪان آهي. سوويت انڊسٽري، ليل ڪيڙي لاءِ، تازه ترين اوڙا جهڙوڪ: ٽريولرل ۽ اليڪٽرڪ ٽول، ڪم آڻي ٿي. سمنڊ جي هيٺان به ليل ڪيڙو ٿو وڃي ۽ تمام اولهائيءَ مان، ليل ڪيڙي جي شهر، ڪي ٻيٽ وڌيڪ بيمر ظاهر پيو وڃي.

وڏي پئماني تي ڪوئلو گھڻو ليل ڪيڙي جا ٽران طريقا اختيار

ايندڙ ٽيون سالن ۾ سوويت رڪ جي انڊسٽري اڃا به تيز
 رفتار سان ترقي ڪندي. رٿا موجب ۱۹۷۰ لاءِ ۱۲۴,۰۰۰,۰۰۰
 کان ۱۲۹,۰۰۰,۰۰۰ تڻ رڪ ڄاڻ ۹۵,۰۰۰,۰۰۰ کان ۹۹,۰۰۰,۰۰۰
 تڻ رولڊ اسٽاڪ ڄاڻ ۹۴,۰۰۰,۰۰۰ کان ۹۷,۰۰۰,۰۰۰ تڻ ڳاريل
 لوهه ڄاڻ ۱۴,۰۰۰,۰۰۰ کان ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ تڻ رڪ جي پاڻيون
 ڄا تيار ٿيندا ۽ هاڻي پنجن سالن ۾ ڳاريل لوهه، رڪ ۽ رولڊ
 اسٽاڪ جي جيڪا پيداوار ٿيندي، سا ٻين مهاڀاري لڙائيءَ
 کان اڳ واري زماني کان ٻيڻي ٿيندي.

ڏانن جي جدا جدا قسمن ۾ لڳ وڌ ڪئي ويندي. هلاڪن
 ڏانن، پتل ۽ ملاوئي ڏانن ۽ ٻين اڻلڀ ڏانن جي پيداوار کي
 اڱرائي ڏني ويندي. اليومينم جي پيداوار ٻيڻي ٿيندي، پتل
 جي ۸۰ سيڪڙو وڌندي ۽ نڪل، نئڪيم، غير فولادي ۽ اڻلڀ
 قيمتي ڏانن جي پيداوار وڌائي ويندي.

باهه ٻارڻ جي سامگريءَ ۾ ڪهڙيون
 تبديليون اچي رهيون آهن؟

اڃا تازو، سوويت يونين ۾ ڪوئلو ئي، باهه ٻارڻ جي
 سامگريءَ جو اهم ۽ اهم حصو هو. پر هاڻي جڏهن تيل ۽ گئس
 باهه ٻارڻ لاءِ وڌيڪ اڪڙا ۽ سولا ذريعا ڄاتا وڃن ٿا، تڏهن
 سوويت يونين ۾ انهن ٻن چيزن جي ٺاهڻ کي اڱرائي ڏني وڃي
 ٿي. گذريل ڏک سؤ سالن ۾ جيڪي ۲۳۰ ڪروڙ ٽن لک جا
 چشمن مان ڪڍيا ويا آهن، تن مان اٽڪل ۱۳۰ ڪروڙ ٽن لک
 رڳو گذريل ڏهن سالن ۾ ئي ڪڍيا ويا آهن. ان عرصي ۾،
 سڄي دنيا جي تيل جي خزانن ۾، سوويت يونين جو حصو

۱۰۲,۲۰۰,۰۰۰ ٽن رڪ جا ۽ ۸۱,۷۰۰,۰۰۰ ٽن گول ڏالڻ جا ٺيا ويا
 ڪيا ۽ ۱۶۸,۰۰۰,۰۰۰ ٽن ڇڙو لوھ، ڪاٺين مان ڪرئير.
 دنيا ۾ اڄ سرويٽ يونين، ڪوڪ (ڪوئلي جسر سر) ۽
 رڪ جي پاڻين جي پيداوار ۾ پھريون نمبر آھي ۽ ڏالن جي
 پيداوار ۾ اھو آمريڪا کان پوءِ ٻيو نمبر آھي ۽ انڊي ڏالن جي
 ڪل پيداوار، انگلنڊ، فرانس، فيڊرل جرمنيءَ جي گڏيل
 پيداوار کان به وڌيڪ آھي. البعد و شيا ۾ چيڪا هڪ ماڻھوءَ
 پٺيان ڏالوءَ جي پيداوار ٿئي ٿي، سا اڃا تائين آمريڪا، انگلنڊ،
 فرانس ۽ فيڊرل جرمنيءَ جي اھڙي پيداوار کان گھٽ آھي ۽
 پر ڪڇي لوھ جي اھڙي پيداوار، سواءِ فرانس جي، ھنن ٻين ٽن
 ۱۰۲,۲۰۰,۰۰۰ ٽن رڪ جا ۽ ۸۱,۷۰۰,۰۰۰ ٽن گول ڏالڻ جا ٺيا ويا

ايندڙ ٽورن سالن ۾ سرويٽ رڪ جي انڊسٽري آڃا ۾ ٿين
 وڻار سان ترقي ڪندي ۽ رٿا موجب ۱۹۷۰ لاءِ ۱۲۴,۰۰۰,۰۰۰
 کان ۱۲۹,۰۰۰,۰۰۰ ٽن رڪ جا ۹۵,۰۰۰,۰۰۰ کان ۹۹,۰۰۰,۰۰۰
 ٽن رولڊ اسٽاڪ جا ۹۴,۰۰۰,۰۰۰ کان ۹۷,۰۰۰,۰۰۰ ٽن ڳاريل
 لوھ جا ۱۴,۰۰۰,۰۰۰ کان ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ٽن رڪ جي پاڻين
 جا تيار ٿيندا ۽ هاڻي پنجن سالن ۾ ڳاريل لوھ، رڪ ۽ رولڊ
 اسٽاڪ جي جيڪا پيداوار ٿيندي، سا ٻين مهاڀاري لڙائيءَ
 کان اڳ واري زماني کان ٻيڻي ٿيندي.

ڏانن جي جدا جدا قسمن ۾ پڻ واڌ ڪئي ويندي. هڪ
 ڏانن، پتل ۽ ملاوي ڏانن ۽ ٻين اڻلپ ڏانن جي پيداوار کي
 اڱرائي ڏني ويندي. اَليومينم جي پيداوار ٻيڻي ٿيندي، پتل
 جي ۸۰ سيڪڙو وڌندي ۽ نڪل، ٽنٽيم، غير فولادي ۽ اڻلپ
 قيمتي ڏانن جي پيداوار وڌائي ويندي.

باهه ٻارڻ جي سامگريءَ ۾ ڪهڙيون
 تبديليون اچي رهيون آهن؟

اڃا تازو، سرويٽ يونين ۾ ڪوئلو ئي، باهه ٻارڻ جي
 سامگريءَ جو اهم ۽ ضروري حصو هو. پر هاڻي جڏهن تيل ۽ گئس
 باهه ٻارڻ لاءِ وڌيڪ اڪڙا ۽ سولا ذريعا ڄاڻا وڃن ٿا، تڏهن
 سرويٽ يونين ۾ انهن ٻن چيزن جي ٺاهڻ کي اڱرائي ڏني وڃي
 ٿي. گذريل هڪ سؤ سالن ۾ جيڪي ۲۳۰ ڪروڙ ٽن تيل جا
 چشمن مان ڪڍيا ويا آهن، تن مان اٽڪل ۱۳۰ ڪروڙ ٽن نه
 رڳو گذريل ڏهن سالن ۾ ئي ڪڍيا ويا آهن. ان عرصي ۾،
 سڄي دنيا جي تيل جي خزانن ۾، سرويٽ يونين جو حصو

۱۰۲,۲۰۰,۰۰۰ ٽن رڪ جا ۽ ۸۱,۷۰۰,۰۰۰ ٽن رڪل ڌان جا بار
ڪيا ۽ ۱۶۸,۰۰۰,۰۰۰ ٽن ڪڇو لوهه ڪاٽڻ مان ڪوٺيو.

دنيا ۾ اڄ سرويٽ بولڻ، ڪوڪ (ڪوئلي جو قسم) ۽
رڪ جي ٻانڌن جي پيداوار ۾ ٻهريون نمبر آهي ۽ ڌانن جي
پيداوار ۾ اهو آمريڪا کان پوءِ ٻيو نمبر آهي. ۽ انڊي ڌان جي
ڪل پيداوار، انگلنڊ، فرانس، فيڊرل جرمني ۽ گڏيل
پيداوار کان به وڌيڪ آهي. السعدي ريشيا ۾ جيڪا هڪ ماڻهوءَ
پنهان ڌاتوءَ جي پيداوار ٿئي ٿي، سا اڃا تائين آمريڪا، انگلنڊ،
فرانس ۽ فيڊرل جرمنيءَ جي اهڙي پيداوار کان گهٽ آهي،
پر ڪڇي لوهه جي اهڙي پيداوار، سواءِ فرانس جي، هنن ٻن ٽن
ملڪن کان گهڻو وڌيڪ آهي.

سرويٽ بولڻ جي رڪ جي پيداوار، سڄي دنيا جي
پيداوار جو، پنجون حصو آهي. سرويٽ رڪ ۽ لوهه جي ڪارخاني
۾ نهايت اوچي قسم جا اوزار لڳل آهن. ڪي لوهه ٻار پندڙ ڪورا ۲ هزار
ڪي وڌيڪ ميٽر جي رفتار سان هلندڙ آهن. اهڙا چار ڪورا،
جيڪو لوهه ٺاهيندا آهن، سو لوهه، زار شاهي واريءَ ريشيا جي
۱۲۸ ڪورن ۾ نه ٺاهندو هو.

۱۹۶۵ ۾ جيڪر ۲۳۰۰ ڪي وڌيڪ ميٽرن جي رفتار وارو
اهڙو ڪورو ڪڍيو ويو، سو سڄي دنيا ۾ وڏو ۾ وڏو آهي.
آخر هر سال، ۱۳ لک ٽن ٻاريل لوهه جا ڪڍي لوهه آيا اٿس،
۲۷۰۰ ڪي وڌيڪ ميٽرن جي رفتار وارا ڪورا پڻ ٺهڻ آهن.

۱۹۶۵ ۾، ٻارن ٿيندڙ ستن سالن ۾، رڪ جا لڳ ڀڳ ۳۰۰
نران قسم (گريڊ) ۽ رولنگ اسٽاڪ جا ۲۵۰ نوان حصا شروع
ڪيا ويا. ريشيا ۾ ۳۰۰ رولنگ ملٽن آهن، جن مان ڪي
مڪمل طور آئرمينٽڪ آهن. هند جي سالياني پيداوار ڪيترائي
لک ٽن آهي.

ڪارخانا ٽڙا ڪري سگهجي ها يا پنهنجي آرٽڪ گهٽائي ۽ ٽي
 غالب نه ڀري ها ۽ پنهنجي آزادي ڪرهي وهي ها.
 اڄ هي ملڪ ترقيءَ جي ان درجي تي پهتو آهي، جو
 ساڳئي وقت، ٻنهي هالن ۽ ڳوڙن ڪارخانن جو وڪاس
 ڪري سگهي ٿو. سال ۱۹۶۱-۱۹۶۵ جي وچ ۾ الف ٽوليءَ جي
 پيدايش ۵۸ سيڪڙو وڌي، ب ٽوليءَ جي ۳۶ سيڪڙو وڌي ۽
 سراسري سالياني واڌ جي رفتار ٻنهي جي الڳ- الڳ ۹۶۶ ۽
 ۶۳۷ سيڪڙو هئي. سال ۱۹۶۶-۱۹۷۰ جي عرصي ۾ الف ٽوليءَ
 جي پيدايش ۴۹ کان ۵۲ سيڪڙو وڌندي ۽ ب ٽوليءَ جي ۴۳
 کان ۴۶ سيڪڙو وڌندي ۽ هنن سراسري سالياني واڌ جي
 رفتار الڳ الڳ ۸۶۷ ۽ ۷۶۷ سيڪڙو ٿيندي. ائين آهي ته اڃا
 ٽئين ڳوڙن ڪارخانن کي اڳرائي ڏيڻ وارو اصول قائم آهي،
 ڇو ته نه ته عام پيداوار جو واڌارو ٿي نه سگهندو. پر خود الف
 ٽوليءَ جي واڌاري وقت انهي پيداوار جي بناوٽ ۾ هڪڻ
 ڪارخانن جي فائدي ۾ ٿي وڌيڪ واڌ ٿئي ٿي. ملڪ کي
 هنري بطايع واري زماني ۾، گهڻو ڪري ڳوڙن ڪارخانن
 جي اڏڻ ۽ وڌائڻ لاءِ ٿي ڪافي ڪيل موري ڪم آندي ويئي.
 پر هاڻي هڪڻ ۽ خوراڪ جي ڪارخانن ۽ زراعت جي واڌاري
 لاءِ گهربل مشينون تيار ڪرڻ ۾ ٿي، ڪافي گهڻا ذريعا استعمال
 ڪيا وڃن ٿا.

لوهر ۽ رڪ جي ڪارخانن

ڪيتري ترقي ڪئي آهي؟

۱۹۶۷ ۾ سروريسٽ يونين، ۷۴,۸۰۰,۰۰۰ ٽن لوهر جا،

جي ۱۱ ڪروڙ ۸۲ لک کن هئي. سرويٽ ٻولين ۾ سالياني واڌ هڪ ڪروڙ ۳۷ لک کن هئي، پر آمريڪا جي ۷۹ لک کن هئي.

شيڊيلٽ: ۱۹۵۰ ۾ آمريڪا جي شيڊيلٽ جي پيداوار ۳ ڪروڙ ۸۷ لک کن هئي ۽ سرويٽ ٻولين جي هڪ ڪروڙ ۲ لک کن. پر هاڻي حالتون بلڪل بدلي ويا آهن. سرويٽ ٻولين ۾ ۱۹۶۵ ۾ شيڊيلٽ جي پيداوار ۷ ڪروڙ ۲۴ لک کن هئي، پر آمريڪا جي ۴ ڪروڙ ۵۰ لک کن پيداوار هئي. اعززي سائي تي حالتون پڻ سٺي جي ڪارخانن سان ٻيٽ آهي.

هڪن ۽ ۴ ڳوڙن ڪارخانن جي ترقيءَ جي رفتار ڪيتري آهي؟

ٻنهي قسم جي ڪارخانن جي رفتار وڌي آهي، ۽ اهي آهستي آهستي هڪ ٻئي جي ويجهو اچي رهيا آهن. سال ۱۹۲۹ کان ۱۹۴۰ تائين، سراسري سالياني واڌ جي رفتار، پيداواري چيزن (الف ٽولي) جي، روزاني واپار جي چيزن (ب ٽولي) جي واڌ جي رفتار کان، وڌيڪ هئي. ليڪن اڄ اهو فرق ٻار هڪن ڪارخانن جي فالدي ۾ بدلي آيو آهي. ڪر وقت هو، جڏهن سرويٽ جيتا ڪي، وڏي پئماني وارن ڳوڙن ڪارخانن کي، ٻڌڻو ٻڌڻو آڏو ڪاٺ، هڪن ڪارخانن جي واڌاري کي روڪڻو پيو. ڳوڙن ڪارخانن کانسواءِ سرويٽ ٻولين، وڏي پئماني تي، نه ذراعت لاءِ مشهور ناهي سگهي ۽ نه مادون هڪڙا ۽ ڪروڙ ۸۰ جا

جي سالياني پيداوار ۱۰۶۷ سيڪڙو هئي ته آمريڪا جي ۴۴ سيڪڙو هئي. نتيجي طور ۱۵ سالن ۾ (۱۹۵۱-۱۹۶۵) سرويٽ يونين جي ڪارخانن جي پيداوار ۴۶۶ دفعا وڌي، پر آمريڪا جي رڳو ۱۶۹ دفعا وڌي. هاڻي اچو ته ڏسون ته هر هڪ انڊسٽريءَ ڪهڙي ترقي ڪئي.

ٻاؤر انجنيئرنگ: ۱۹۵۰ ۾، سرويٽ يونين هڪ ڪارخانو کڙو ڪيو، جنهنجي ڪل طاقت ۲۴ لک ڪلو واٽ هئي، پر آمريڪا ۾ ان وقت جيڪو ڪارخانو کڙو ڪيو ويو، سو تمام گهڻي طاقت وارو هو. هدرقت سرويٽ يونين اهڙي قسم جا ڪارخانا، پيداوار جي لحاظ کان، ايترا ئي کڙا ڪري رهي آهي، جيترا آمريڪا.

رڪ: ۱۹۵۰ ۾ سرويٽ ڪارخانن اٽڪل ۱۰۰ ڪروڙ ۷۳ لک کن رڪ جا ٻاريا، پر آمريڪا ٽو ڪروڙ کن. سنه ۱۹۶۵ ۾ رڪ جي پيداوار، سرويٽ يونين ۾، ۹ ڪروڙ ڏهه لک کن هئي ۽ آمريڪا ۾ ۱۲ ڪروڙ ۱۹ لک کن هئي. ٻين لفظن ۾ ائين چئجي ته ان ساڳئي وقت ۾ سرويٽ يونين رڪ جي پيداوار ۶ ڪروڙ ۳۷ لک کن وڌي ته آمريڪا جي ۳ ڪروڙ ۱۹ لک کن وڌي. جيڪا سالياني واڌ ۱۵ سالن (۱۹۵۱-۱۹۶۵) ۾ ٿي. سرويٽ يونين جي هئي ۴۲ لک کن ته آمريڪا جي هئي ۱۸ لک کن.

ڪوئلو: ساڳئي وقت ۾ سرويٽ يونين ۾، سڀني قسمن جي ڪوئلي جي پيداوار ۳۴۳ دفعا وڌي، پر آمريڪا جي فقط ۱۴۴ دفعا وڌي. مثال طور، ساڳئي عرصي ۾، سرويٽ يونين ۾ ليل جي پيداوار ۳ ڪروڙ ۷۹ لک کن مان وڌي، ۲۴ ڪروڙ ۳۰ لک کن ٿي يا اها وڌي ۲۰ ڪروڙ ۵۱ لک کن ٿي، پر آمريڪا

صنعتي پيداوار ۾ آمريڪا ۽ رشييا جي گهڙي پيٽ آهي؟

۱۹۲۶ ۾ سوويت يونين جي صنعتي پيداوار آمريڪي سطح
جي ۵۵ سيڪڙو هئي.

۱۹۱۳ ۾ انقلاب کان اڳ واري رشييا جي صنعتي پيداوار
منجھن ڏليا جي پيداوار جنهن ۴۰ سيڪڙو وڌيڪ هئي. ملڪ ۾ ان
وقت زنگي، تورين، مائون پيداوار، چوڪن، سھڙيون، ھيٺون،
ڪپڙائي، اھڙن قسم جا ڪارخانا ۽ رشييا ۾ رھيا ڪو نه ٿيا.
اڃا اسري رھيا هئا.

۱۹۲۰ ۾، يورپ ۾ ٻي عالمي لڙائي، گهڙو لڙائي ۽ ڌار ڀڻ جي
دست اندازي ۽ ڪري ملڪ جي حالت صاف ڇٽ هئي، ڪارخانن
جي پيداوار گهٽجي، لڙائي کان اڳ واري زماني جي ڇوڪڙي
وڃي پئي، جا آمريڪي سطح جي ۲۰ سيڪڙو وڌيڪ هئي. ان
زماني کان، سوويت يونين ۽ لڙائي بابت سرمايدار ملڪن جي
وچ ۾ آرٽڪ چئپي شروع ٿي.

۱۹۵۰ ۾ سوويت ڪارخانن جي پيداوار آمريڪي پيداوار
جنهن ۳۰ سيڪڙو هئي، ۱۹۵۷ ۾ اڃا ۴۷ سيڪڙو هئي ۽ ۱۹۶۶
۾ اها وڌي ۶۵ سيڪڙو ٿي. ان مان صاف ظاهر آهي ته
سوويت يونين، وچ جو حال ڇڏي رهي آهي. ان جو هڪ
مڪمل سبب آهي سوويت يونين جو آرٽڪ سرشت، يعني ان
جي ڪارخانن جي پيداوار جي ٻي رفتار. مثال طور، لڙائي بعد
(۱۹۴۶-۱۹۶۵) واري زماني ۾ سوويت يونين جي ڪارخانن جي
تالياني پيداوار ۱۱۴ سيڪڙو هئي، ساڳئي وقت آمريڪا جي
۳۴ سيڪڙو هئي ۽ ۱۹۵۱-۱۹۶۵ ۾ سوويت يونين جي ڪارخانن

انهن شاخن مان مکيه جڳه ”الف“ ٽوليءَ (گورا کارخانن) حاصل ٿيل آهي جا سڀني ڪيترن ئي ٽيڪنيڪل طور نئين ٺاهڻ جوڙڻ، بجليءَ اقتصاديت جي بجلي، مڪينيزيشن، آئرميشن ۽ عام ڪيميا جي وڏي پئماني تي استعمال ڪرڻ سان، واسطو رکي ٿي.

۱۹۶۶ جي شروعات ۾، انڊسٽريءَ جي ڪل غير متحرڪ جائداد جو ۱۰۶۶ سيڪڙو لوهر ۽ رڱ جي هٿر لاءِ هو، ۱۳۶۹ سيڪڙو ڪوئلي لاءِ، ۱۴۶۹ سيڪڙو بجلي ۽ لڙيل پاور لاءِ، ۸۶۳ سيڪڙو ڪيميائي هٿر لاءِ، لڳ ڀڳ ۲۰ سيڪڙو مشينن ٺاهڻ ۽ ڏانهن جي هٿرن لاءِ، ۱۳۶۹ هلڪن ۽ کاڌي جي کارخانن لاءِ.

صنعتي پيداوار جي ترقيءَ جي رفتار ڪيتري آهي؟

۱۹۶۶ ۾ کارخانن جي صنعتي پيداوار، ۱۹۱۳ واري پيداوار کان، ۶۶ دفعا گهڻي هئي. ٻئي ڪنهن به ملڪ ۾ ايتري تيز رفتار ڪانهي. مثال طور آمريڪا ۾، ۱۹۱۳ کان ۱۹۶۵ واري عرصي ۾، اها پيداوار ۶۸ دفعا وڌي، انگلند ۾ ۲۴۳ دفعا، فرانس ۳۴۲ دفعا ۽ فيڊرل جرمنيءَ ۾ ۴۶۶ دفعا وڌي. سويٽ يونين ۾ ۱۹۶۶ ۾ ڪل صنعتي پيداوار ۸۶۶ دفعا ٿيل هئي.

۱۹۶۶ ۾ سويٽ انڊسٽري جي ايڏي ته تيز رفتار هئي، اها ۱۹۴۴ واري سطح کان، ۸۶۶ دفعا مٿي هئي. نئين سالي رٿا ۾ به، ترقيءَ جي اها تيز رفتار قائم رکڻي آهي. ۱۹۶۶-۱۹۷۰ ۾ صنعتي پيداوار ۵۰ سيڪڙو وڌندي.

ڇا نئون آرٽڪل سڌارو "سرمایداریءَ ڏانهن موت" آهي؟

ڪي پرڏيهي ليکڪار يا آرٽڪل سڌاري جي ٿيڻ کان
اڻڻاڻف هئڻ سبب يا ٻين ڪن سببن ڪري، ان رايي جا
اهن نه هي سڌارو "سرمایداری ڏانهن موت" آهي.

پر ائين ناهي. سوويت سماج جو بنياد آهي، پيداوار جي
ذريعن جو چٽا جي ملڪيت هئڻ. اهو آرٽڪل بددوست جي
نمونن ۽ روپن کي بهتر بڻائي ٿو، بددوست جي مساوت کي
بدلائي ٿو ۽ ڪارخاني جي قابليت وڌائڻ لاءِ، ان جي وڌيڪ
طرح رئيل مرڪزي رٿا کي سڌاري ٿو.

سوويت اقتصاديت ۾، اڳي نه نفعو، اڳوڻو جهڙن
آرٽڪل ٻين کي، ڪم آندو ويو آهي. اڄ مسئلو آهي انهن کي
قومي اقتصاديت جي ڇالوڙ ڪهڙيئن مطابق، وڌيڪ لاڳاپو
نموني ڪم آڻڻ.

پڙهڻ لاءِ: ڪم آڻڻ لاءِ سڌارو

سوویت یونین پر فرمون، اُچا ٿاڙو ٿاڙو اسپرڊن آھن، جو
 ايسی پيداوار لاءِ گھڻي ڏيان، سھڪار ۽ ماھربھ ڇڏي
 ضرورت مھوس ڪئي وئي. انھن معرفت غير متفق ڪارڊالڊ
 ۽ انساني طاقت جو قابل نموني استعمال ٿي. ٿر ۽ اُچا ميل ۽
 مال واپرائيندڙ وچر سڌي لھ وچر قائم ڪري ٿي.
 هاڻي اتي فرمون آزمائشي منزل مان مٿي چڙهي آھن
 آھن ۽ اھي اُچر ڪي آرٽڪل ڏيکي ۽ چر ٻڪ عام حصو ٿي
 پھتون آھن. اتي اڄ سون فرمون آھن، جنھن ھزارين ڪارخانا
 آھن. انڊسٽريءَ جي لڳ ڀڳ سڀني شاخن ۾ اڻڌاڻ فرمون آھن
 اھي پاڻ سان ٻين ڪنڊيل ڪارخانن کي پاڻ شامل ڪن ٿيون.
 جيڪي هڪ يا ٻن آرٽڪل اراضين ۾ ھولدا آھن ۽ ڪنھن وقت
 ملڪ ۾ وڏي پئماني تي ھلندڙ ھولدا آھن.

سوويت ڊيس ۾ خانگي ڪارخانو ٿي سگھين ٿو؟
 نه، ان اِي بندش آھي جو ڪو خانگي ڪارخانو معيبي ان
 ڪمائيءَ پئسو حاصل ڪرڻ ۽ پاڙيسرا مزدور وٺائڻ ۽ انھن جي
 نوٽ ڪرڻ ڪرڻ، ڪم ۽ فقط ڪم ئي ڪڍڻ جو قانوني ذريعو
 آھي. سوويت پرڏيس ۾ ڪو به ڪارمڻل بيل ٽرينس ڪاروبار
 (Concern) لغو شروع ڪري سگھي. ٺڪر ڪو سٽوھسٽي
 سگھي ٿر ۽ ٻيا محسوس ٿاڻو ڪمائي سگھي ٿر. سوويت
 قانونن مطابق ڪو ھاري يا ڪارگر فقط لھياو ڪارخانو ڪولي
 سگھي ٿر، بشرطڪ اڄ ئي خود مالڪ ڪم ڪري ۽ ٻين کي
 نوڪريءَ ۾ نہ رکي.

سگهي ٿو ۽ پيداواري لياقت وڌائڻ جي لحاظ کان، سگهي
کي گهٽائي وڌائي سگهي ٿو.

ٻيءَ طرح ڊٽريڪٽر جا حق محدود آهن. هو ڪارخانن
”بند“ ڪري ٽيڪس سگهي يا انجي جائداد وڪڻي ٽيڪس سگهي
هو ڪنهن ٻي پوزيشن کي ڪيڊ يا انجي بگهار وڌائڻ يا گهٽائڻ
جو ڪم فقط آڙيد پوزيشن جي منظوريءَ سان ڪري سگهي ٿو.
ڊٽريڪٽر، ڪارخاني جو مالڪ ڪونهي. هو فقط سرڪاري
ڪارخاني کي هلائڻ لاءِ عام جيتا پاران مقرر ڪيل آهي. ان
ڪري هنجي عملي سان، سندس رشتا نانا، عام فائيدن ۽
ٽرسٽر عزت جي بنياد تي ايندا آهن ٿا.

سوويت فرم ڇا آهي؟

اها انهن سرڪاري ڪارخانن جي گڏيل هڪ وڏي
انسوسيشن آهي، جيڪي هڪٻئي ۾، طور طريقي ۽ پيداوار
جي ڪري هميشه ٽيل آهن ۽ ڪافي آرٽڪل ۽ تنظيمي
فرم کي پنهنجي مائين ٿا.

بئڪ اڪائونٽ ۽ آڙيد مارڪ ٿيڻو هيءَ فرم سرمايڊاري
فرم کان انڪري ٿرالي آهي جو هنج پيداوار جا وسيل، خانگي
ملڪيت ڪونهن ۽ محبت ڪندڙن ۽ فرم سنڀاليندڙن جي
مفاد، هڪٻئي جي خلاف نه آهن.

هڪ فرم ۾، بنيادي طرح، هڪ شاهي (Master) ڪارخانو
ٿئي ٿو، جنهن سان جدا جدا شاخون ٻڌيل ٿين رهيون، اهو
يا هي ڪارخانو فرم جون سڀ مکيه شاخون، پنهنجي ضابطي
۾ رکي ٿو.

(د ٽريڪٽر) جو ڪم آهي. ان معيبيجو، د ٽريڪٽر ڏانهن
 سڌي طرح جرابدار آهن. مکيه ڊزائين انجنيئر، مکيه مڪينيڪل
 انجنيئر، مکيه اليڪٽريڪل انجنيئر، مکيه پراسيس انجنيئر، هي
 انجنيئر وڏي پنهنجن پنهنجن ڪالن جي مٿان آهن ۽
 هڪ وڏي ڪارخاني جو بنيادي اڪو هونديو آهي ۽ دوڪان
 ۽ وچولي پائيداري ڪارخاني جو هوندو آهي پيداواري وياڳ.
 د ٽريڪٽر جا ڪهڙا حق آهن؟

د ٽريڪٽر جي مشوري ۽ درخواستي، اوج، انتظامي سپا
 ڪنڊي آهي. هو، هڪ شخص جي رهڻي ۽ جي، اصول تي،
 ڪارخانو هلائي ٿو. هر سڄي ڪاروبار جو انتظام ڪري ٿو ۽
 هونتي پيداوار لاءِ مڪمل، جرابدار آهي. د ٽريڪٽر جا حق هن
 جي، مکيه فرضن مان ٿي پيدا ٿين ٿا: پيداواري، مالي، ۽ ٽائين
 جي ٻڌڻي، عملي جي پر رهڻي ۽ رهڻي جي حالتن ۾ سڌارو
 د ٽريڪٽر، سڀني معين سنڌائن ۾ پنهنجي ڪارخاني جو
 عرصي تي ڪم ڪري ٿو، قانون موجب، ڪارخاني جي سهولتن
 ۽ پئسن تي ضابطو رکي ٿو، ڪارخاني پاران لڪا ڪشي ڪري
 ٿو ۽ بئڪ جو حساب ڪتاب منظور ڪري ٿو. د ٽريڪٽر
 د ٽريڪٽر، پنهنجي عملي لاءِ لکيت، پر فرمان، ڪڍي ٿو.
 هڪي پر رهڻي قانون مطابق، ڪم ڪندڙن کي مشور ڪرڻ ۽
 ڪڍي ڇڏڻ، پئسن ۽ سزائون ڏيڻ جو حق مليل آهي.
 چار آرٽڪل سڌارن موجب، ڪارخاني جا ۽ ساڻ ساڻ د ٽريڪٽر
 جا حق کاتي وڌايا ويندا.
 د ٽريڪٽر، ٽيڪنڪل ۽ معيبيري عملي ۾ ترقي ڪري

(۳) هن سرشتي جي ايڪن ۽ اصولن کي وڌيڪ سمجهڻ
۽ مڪمل بڻائڻ. سڄي قومي اقتصاديت سان هي سرشتو
لاڳو ڪرڻ.

هرڪو درجو هڪ سال ۾ پورو ٿيندو. اهڙي طرح سڄو
پيڌارو ٽن سالن (۱۹۶۶ کان ۱۹۶۸) ۾ عمل ۾ ايندو.
۱۹۶۶ ۾ هي سرشتو ۷۰۴ وڌيڪ ڪارخاني سان لاڳو ڪيو
ويو، جن ۾ ۲۰ لک ڪم ڪندڙ هئا. انهن ڪارخاني پنهنجا
مقرر ڪيل لکڻ يڪدم پورا ڪري ورتا ۽ پنهنجي قابليت ۾
زبردست اضافو آندو.

هنن ڪارخاني ۾ ٺهيل مال سال ۱۹۶۵ جي پيٽ ۾ ۱۰ سيڪڙو
وڌيڪ ٺهيو ۽ ٺهڻ ۲۵ سيڪڙو وڌيڪ، پورهيتن جي پيداواري
طاقت ۸ سيڪڙو وڌيڪ ٿي ۽ انهنجو اٽڪل ۸۰ سيڪڙو
پيداواري واڌ، پيداواري طاقت وڌڻ ڪري هئي. پهرئين ئي
سال ۾ اهو ثابت ٿي ويو ته هي سرشتو تمام گهڻو اثر دار آهي.

شروعاتي ڪارخاني جي بناوت ڪهڙي آهي؟

هڪ ڪارخانو، قومي اقتصاديت جو بنيادي ايڪو آهي.
انهي سرگرمين ۾ هتي ٽيئي ڳالهون آهن. مرڪزي رٿائتو
بندوبست، آزاد ۽ پنهنجي روءِ سوء ڪم ڪرڻ.
ڪارخاني چئو وڌو هڪ ٻئي پڪڙ هوندو آهي. ڪارخاني ۾
رواجي طرح هيٺيان ڪمن جا ڪاٺا ٿيندا آهن: رٿا، پوزهيو ۽
پگهار عملو، مال، خريداري، هنري ضابطو، موري اٽڻ،
حساب ڪتاب وغيره.

ڪارخاني لاءِ هنري بندوبست ڪرڻ، مٿينجڳ ٻئي پڪڙ

تالين) ۾ ورهجي ٿو، جئن گڏيل ڪيئن سا ٻين قسمن جي
 سهڻگاري ڏندن جي حالتن ۾ ٿئي ٿو.
 - سوشلسٽ اقتصاديت ۾ وڌيڪ پيدا ٿيندڙ پيدوار، پيداوار
 جنسي وڪاس جي امڪان ۽ چٽا جي اڀرڻ جي حالت
 سڌارو وڃي، سڌو سنئون تعلق آهي.

سرڪاري ڪارخاني ۾ شعور ڪيئن وڌي ويندو؟

- شعور ٻن حصن ۾ ورهايل ٿي ٿو. هڪ حصو سرڪاري اڳييت
 ۾ وڃي ٿو، جيڪو ان ڪارخاني کي ڪرڻ وغيره لاءِ سرڪار
 خرچ ڪيو هوندو ۽ انهن جي ٽئڪس جي صورت ۾. شعور ٻيو
 اهو حصو ڪارخاني پاران وڪاس ٿيندڙ لاءِ ڪم اچي ٿو. ان ٿيندڙ
 ۾ لائف لاءِ پائيدار وڪيل ٿيڻ، انسداد ٿيندڙ (پروهيٽن کي پوائس
 ۽ گرائين لاءِ) سماجڪ ۽ سياسي ڪهڙن ۽ ڪهڙن لاءِ ٿيندڙ اچي
 وڃن ٿا. انهن ٿيندڙ تي ٿرڻ پوئڻ جي صلاح سان، ٻڌڻيڪر
 ضابطو رکندو آهي.

ان کانسواءِ، شعور فرضن ۽ اوڏو واپس ڪرڻ لاءِ ٻيو صوبو
 ايندو آهي.

سڌارو ڪيئن عمل ۾ آندو ٿو وڃي؟

انجا پهريان نتيجا ڪهڙا لکڻا آهن؟

- هي سڌارو ٽن درجن ۾ عمل ۾ ايندو:

(۱) نئين رٿا جي سرشتي کي، آزمائش طور، ٿيندڙ ڪارخاني
 سان پڻ لاڳو ڪرڻ.

(۲) ان سرشتي کي وڌائي سڄي انڊسٽريءَ سان لاڳو ڪرڻ.

سماجرادي سماج کي، انگريزي لازمي طور کٽ کان وڌيڪ
پيداوار جي ضرورت آهي. رڳو اها وڌيڪ پيداوار ئي، انگري
پنهجي پيداش وڌائڻ لاءِ ۽ ان لاءِ ناڻي کڻي ڪرڻ ۾ مدد ڪري
سگهي ٿي. ان ڪري اهو صاف آهي ته سوشلزم هيٺ نفعو اهڙو
آهي ته نفعو ڪيئن ٿو حاصل ڪجي ۽ اهو ڪنهن جي مفاد لاءِ
ڪم ٿر اچي.

ڪامريڊ لينن، سرويٽ سرڪار جو ٻارو وجهندڙ، اڪثر
ڪري، پيداوار جي نفعي جي اهميت تي زور ڏيندو هو، جو
اهو ئي وڌندڙ وڌيڪ پيداوار جو بنياد آهي. هو نفعي کي،
ڪنهن به ڪارخاني جي قابليت جو، ماپو ليکيندو هو. هو سمجهندو
هو ته هر ڪنهن سرڪاري ڪارخاني لاءِ، اهو ضروري آهي ته
اهو نه رڳو ته جو خرچ پڪو ڪڍي، پر ان مان نفعو به ڏيکاري.
سرويٽ حالتن ۾ نفعو، تازو ترين هيري ڏينگن ڪم آڻڻ،
پيداواري طريقن جي سڌاري، پورهيتن جي قابليت ۽ صرفو
ڪندڙ بندوبست جي ڪري آهي.

سرمائيداري سرشتي هيٺ پيداوار جا وسيلا خانگي ملڪيت
ٿين ٿا.

سوشلزم هيٺ اهي ذريعا سماج جي يا عام جي ملڪيت آهن.
سوشلزم ۾ نفعو، سرمائيداري سرشتي وانگر، ڪن خانگي
شخصن يا ڪمپنين کي ڏنو ملي. اهو يا ته ڪارخاني ۽ سرڪار
(جيڪڏهن ڪارخانو سرڪاري ملڪيت آهي) جي پلائيءَ لاءِ
ڪم اچي ٿو يا ته سهڪاري ڪم ڪندڙن (شيئر هولڊرن ۽

ي. مڪيه اصولن مان هڪ آهي، ان جي هڪ مڪيه نذر آهي؛
 هن بنيادي، مرڪزي رٿا سڃاڻن ڪي، هر هڪ ڪارخاني، لاءِ
 فيصلو، نموني رٿا جي رڪن کان ٻڌايو آهي، جيئن آهي بنيادي
 مسئلن جي حل تي وڌيڪ غور ڪري سگهن. سرڪاري رٿا
 ڪاميٽي هلائي. پنهنجو ڪهڙو وقت هيءَ ڪم ڪرڻ لاءِ نڌاري
 سگهي ٿي، جيئن جڏهن جي وڌيڪ ڀلائي ڪري، سگهجي ٿي، قومي
 اقتصاديات جي وڏي عرصي لاءِ ترقي، پيداواري طاقت جي
 روح، پيداوار جي خوبيءَ جو معيار وڌائڻ ۽ قومي آبهن جي
 وڌندڙ رفتار لاءِ ذريعا ڳولڻ. جدا جدا دائرن جي اصول جي
 آرٽڪل بندوبست جي جدا جدا دائرن جي ڀر ۾ آهي؛ اقتصاديات
 ترقيءَ ڪري، هنري نيتي هڪ سرچڻي ۾ آهي؛ هنري وڌاري
 جي سهڻي شاخن ۽، پيداوار سان وڌيڪ ۽ هنري وڌاري
 ڪرڻ لاءِ، سڃاڻن حالتون پيدا ٿيڻ لڳون.

سماجوادي نفعي ۽ سرمايداري نفعي ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

ڪافي ماهر ”سماجوادي نفعي“ جهڙي واٽار کي اڻڀاڱي
 سمجهن ٿا. ۽ نڌهن ۾ ڪارل مارڪس، ۱۹ صديءَ جي پڄاڙي
 واري حصي ۾، جرمن سرشل ڊيموڪريٽڪ ٽي هڪ جوائنٽ
 سمجهائيندي. ٻڌايو هو، ڪا به سماج، خود ڪميونيٽي سمجهي
 ٿي، جيڪا هڪ سال ۾ پيدايش ڪندي، سا ان سال ۾ ڪم
 ڪرائي نه سگهندي. سماج پنهنجن نذرانن مان، پنهنجن وسيلن
 لاءِ، ڪجهه محتاجن کي ميسر ڪرڻ لاءِ، انتظام جو بندوبست
 ڪرڻ لاءِ ۽ سڀ کان وڌيڪ لڳاتار پيداوار وڌائڻ لاءِ ۽ وڌ
 آدمي کي روزگار ڏيڻ لاءِ ضرور ڪجهه اڇائي رکندي.

(ٽئڪس ڪانپوز) جو سرڪاري بحيت ۾ وڃي ٿو) ان ميان معلوم ڪري سگهجي ٿو ته ان ڪارخاني پنهنجي غير متحرڪ موري ڪيتري قدر ڪم آندي آهي، پنهنجون ٺاهيل شيون ڪيتريون وڪيون اٿس، جو انهن شين جي خريست ۽ انهن ۾ لڳاتار وڌندڙ سڌاري تي مدار ٿو رکي. ڪنهن به ڪارخاني جو وڪاس فنڊ، انسائڊ فنڊ ۽ آڏاوت فنڊ (گھرن ٺاهڻ ۽ ٻين عام گڏيل خدمتن) ۾ لڳائجي ٿو. پيداوار ۾ لڳاتار سڌارو ٿيڻ ڪري، هي فنڊ وڌندا رهن ٿا.

ڪارخانن کي جيڪا اڳي، سرڪاري بحيتن مان مثبت مدد ملندي هئي، سا هاڻي لڳ ڀڳ بند ٿي وئي آهي. اڳ موري ٺاهڻ ۽ پيداوار وڌائڻ لاءِ جيڪو سرڪاري ٽائو ڏنو ويندو هو سو هاڻي آهستي آهستي، وڏي عرصي واري سرڪاري قرضن جي شڪل وٺي رهيو آهي. ان وجهه، چالو جائيدادن کي ننڍي عرصي جي قرضن سان، پڙيو ويندو.

سرڪار وٽان ڪارخانن کي، موري ۽ ٻيو جيڪو سامان ملندو آهي، ان لاءِ کين پئسا ڏيڻا آهن. جيڪي مٽيچر، ڪيل نيڪ، عمل ۾ آڻي نه سگهندا آهن، تن کي نقصان لاءِ قانوني ڪارروائي ڪئي ويندي آهي.

ٽئون آرٽڪل سرشتو، مرڪزي رٿا ۽ بندوبست جي اصولن کي رد ڪري ٿو ڇا؟

نه، اهو ائين نٿو ڪري. آرٽڪل بندوبست جي طريقن کي اهميت ڏيڻ جي لاءِ معنيٰ اصل ڪانهي ته سرڪار، بندوبست جا انتظامي نمونا ٽرڪ ڪيا آهن. مرڪزي رٿا سماجवाद جي

هن ڪيترن سالن کان هلندڙ سڄي بحث مباحثي جا نتيجا،
ڪيترن وڳڻن جا راپا، آخري طور پارٽي ۽ سرڪار جي
بل آراڪ سڌاري جي بيهڪن ۾ داخل ڪيا ويا.

پڻ آرٽيڪل سڌاري جو نت ڇا آهي؟

سڌاري جون اصلي مرادون آهن سرڪاري رٿا جو وڳاڻ
بغير اوچو ڪرڻ، پيداواري بندوبست ۾ ٽيچ آرٽيڪل سمورن
استعمال ڪرڻ ۽ ڪارخاني کي، هلائڻ لاءِ مناسب حالتون پيدا
ڪرڻ. آرٽيڪل بندوبست جي نئين سرشتي هيٺ جدا جدا
ڪارخانن کي گهڻي آزادي ڏني وئي آهي.

هن سڌاري هيٺ، ”مٿان کان“ مڙهيل مقصدن کي گهٽائي
رڳو هيٺين کي قائم رکيو ويو آهي:
— پيدايل چيزن جو انداز

— چيزن جا مکيه قسم

— پورهيتن جو موزوني تعداد

— صاف ڪمائي يا شعور

— سرڪاري ايجيٽ لاءِ پيسو ۽ ڪارخاني لاءِ مقرر ڪيل ايجيٽ.
پا سڀ لکڻ ڪارخانن مان وٺيندو آهي. هي سرشتو
ڪارخانن کي، ”خيس نگهاني“ کان آزاد ٿو ڪري ۽ پوءِ
معيشت، هر هڪ ڪارخاني ۾ موجود حالتن مطابق، آرٽيڪل طور
فائدو ڏيندو ڇوڪري ٿو، جنهن ڪري ڪارخاني جي عملي
کي پنهنجن لباقتن ڏيکارڻ ۽ بدلهي روءِ سرءِ ڪم ڪرڻ
جو مڪمل وجهه ٿو ملي.

هن چالو سڌاري جي هڪ ئي بنيادي خصوصيت آهي
پورهيتن کي آرٽيڪل آگاهه ڏيڻ. جنهن ۾ ڪارخاني جو نا

ان وچ بر آڙڪ ٻندو بست لاء گهر بل بنيادي نون طريقن
عزتا لاء ڪنهن مؤزون انظام جي خاص ضرورت ٿي محسوس
ڪئي يعني اها حد رنجي طور ضرورت اقتضائيت جي خارجي
حالتن مان پيدا ٿي چئن لسٽ پيداوار جو تيزي سان واڌارو به
نئين شاخن جو وجود ۾ اچڻ ۽ موجود شاخن جو نئون پروهي
جي وڌيڪ وڃڻ خاص ماهریت ۽ سهڪار صنعتي بڪار خانن
جو عدد وڌڻ گري بندوبست ۽ عزت جي طرز طريقن ۾
مؤزون وصفي تبديلين جي ضرورت پئجي اڳئين سرشتي جي
مکيه خامي اها هئي ته پيداوار جي وڌندڙ دائري هوندي به
هر ڪنهن ڪارخاني جون سرگرميون بالاجنسٽيون ذري پرزي،
شڪتي سان راڻينديون هيون ان حالت ڪارخاني ۽
ان جي سياليندڙن جي پنهنجي زوء سوء حالن جي قدر
ڪي روڪي ڇڏيو ۽ سياوڪ ڪارخانا پنهنجي مڪمل رفتار
کان گهٽ هلڻ لڳا.

[illegible]

ن ٿيڻ سان، ابتدائي سماج واري طريقي جا قانون ۽
ن ۽ تمام قابل بندوبست جا نمونا، نروار ٿيڻ لڳا ۽ عمل
پيڻ لڳا.

دو اصل، اسانجي سماج جي وڪاس جي، هر هڪ
فاسڪي دور کي پنهنجن حالتن آهر، هڪ مؤزون اوج آرڪ
پيشو، عطا ٿيل هو: مثال طور، هي مهاڀاري ٿرانيءَ کان اڳ
پاڙهي زماني ۾، سويت اقتصاديت ۾ مروج بندوبست يا
مشارڪو جو سرشتو، ان وقت ضروري ۽ اڻڌار هو. ان وقت
سويت جي پنهنجن تقاضائن کي، حالي ۾ هي محدود
رڪن هو، ان لاءِ نه جيئن انڊسٽري ٿري ڪرڻ لاءِ مشينون
جهڙي سگهجن، ڪچو مال ۽ ڪوٺا ميسر ڪري سگهجن. هڪ
ماهي انڊسٽريءَ کان سواءِ، سويت دس پنهنجو بچاءُ نه
ڪري سگهي ها ۽ نه وري جيڪو جيتي سگهي ها ۽ نه
اقتصاديت کي وري جيڪو کان اڳ واريءَ حالت تي پهچائي
سگهي ها.

اڄ عالمن ٻه نوابون آهن. مڪي آرڪ ڪم آهي سويت
جي اڄ جي رهڻيءَ جو معيار تمام بلند ڪرڻ. ان ڪري اڄ اسان
هي آرامي بندوبست جي انهن طريقن جي ضرورت آهي،
جي اسانجي امام ٽڪري وڌندڙ ۽ سڌندڙ خاصيت لاءِ مددگار
هجن. ان لاءِ اهو ضروري آهي ته پنهنجي پيداوار جو هنري
معياري وڌائون، ۽ هر ڪنهن ڪارخاني ۾ ڪم جي وڌيڪ قابليت
حاصل ڪراون. ان مقصد حاصل ڪرڻ لاءِ، آرڪ ڪارو
۽ بندوبست ۾ ڪمزوريون تون نمونا جاري ڪيا ويا آهن
ڪنهن نه ڪنهن طور انتظامي نمونا ۾ مددگار هجن
انهن جو اثر گهرو وقت لاءِ هو.

پورا نه ٿي سگهيا. زرعي پيداوار ۾ ڪمي هٿ ڪري هلڪن ۽ کاڌي جي انڊسٽرين (صنعتن) ۾ به گهربل ڪا شيء پورا ٿي نه سگهيا، جنهن ڪري قومي آيت جي ترقيءَ جي رفتار ڪي ڏک لڳو، جو سياوڪ جنتا جي پلائيءَ لاءِ نقصانڪار ثابت ٿيو. انهن سڀني حالتن ڪري جنتا جي رهڻيءَ جو معيار وڌائڻ لاءِ اهم آڀاءُ ورتا ويا. ڪم جا ڪلاڪ گهٽايا ويا، سراسري ۽ گهٽ ۾ گهٽ مزدوري ۽ پگهار وڌايا ويا، ڪيترن ئي ماڻهن تان ٽئڪس جو بوجھ يا گهٽايو وڌو يا صفا لاٿو ويو ۽ سهڪاري ڪسانن کي سرڪاري پينشن ڏني وئي. جنتا جي حقيقي ڪمائي ۳۰ سيڪڙو وڌي.

آرٽڪل ستاڻو ڇو ضروري هو؟

سويٽ يونين هڪ نئين سماج جي اڏاوت ڪري رهي آهي، اها انھاس جون نئون راهون ڳولي رهي آهي.

سويٽ سماج، سويٽ اقتصاديت، هڪ متحرڪ هستي آهي. ليڊن اڪثر ڪري چونڊو هون ٿا مارڪسواڊ هڪ هنڌ پينل ميب (Dogma) ڪونهي، اهو، ڪم جي لاءِ رهنما آهي. هو ان تي زور ڏيندو هو ته رڳو سوشلزم ۽ ڪميونزم جي اڏاوت جو عمل، روزانو لکين پورهيتن جي جدا جدا ڪيترن ۾ ڪيل ڪوشش، انھنجو حاصل ڪيل آزمودو، اهي سڀ سوشلزم جي اڏاوت جو هڪ بنياد آهن.

سويٽ يونين ۾ سوشلزم جي اڏاوت ۾ اٽڪل مشڪلاتون درپيش آيون. اقتصاديت تدريجي طور بدلائي رهي هئي ۽ ان سان گڏ بدلائي رهيا هئا بندوبست يا ڪاروبار جا طريقا. آزمودو

وري ٻنهن ريلڪ جي سرڪاري رٿا ڪاميٽيون، ٽيٽا ۾
ملائي جدا جدا ريلڪن لاءِ هڪ زليا جتو مسودو تيار
ڪن ٿيون.

گورنمينٽ، انهن مسودن ۽ رٿائن ۽ ڪالمن هي رٿن جي
چڱي طرح ڇڪاس ڪري ٿي ۽ سڄي سرويت ٻنهن جي
آرٽڪل ۽ تهذيبي ٽربي لاءِ هڪ وسيع رٿا جو مسودو تيار
ڪري ٿي، جو وري سرويت ٻنهن جي روزاني ڪائونسل
جاڇندي آهي ۽ پوءِ سهريل سرويت بحال ڪندي آهي.

سٺ سالي رٿا ڪيئن عمل ۾ آڻي وٺي؟

هيءَ رٿا جنوري ۱۹۵۹ ۾ سرويت ڪميونسٽ پارٽيءَ جي ۲۱
ڪانگريس ۾ بحال ڪئي وئي. اها ۱۹۵۹ کان ۱۹۶۵ واري
عرصي لاءِ تيار ڪيل هئي. انهن ستن سالن ۾ ملڪ ۾ صنعتي
پيداوار ۸۴ سيڪڙو وڌي ۽ قومي آمد ۵۳ سيڪڙو وڌي.
غير متحرڪ پيداواري جائداد ۹۲ سيڪڙو وڌي. موڙيءَ
جي اڏاوت ۴۹ سيڪڙو، مال جو پاڙو ۷۲ سيڪڙو، اٽڪل
۱ ڪروڙ ۷۰ لک ٽلٽ ۽ هڪ ڪروڙ ۷۰ لک ٽلٽ گهر ٺهرايا ويا، جن ۾
زليا کان اڳ واري عرصي جي ۴۰ سيڪڙو رهڻ چئي
جڳهه اچي وئي، روزاني شين جو وڪرو ۶۰ سيڪڙو وڌيو،
ڊڪٽري ڪم ڪندڙن جو تعداد ۱ ڪروڙ ۴۰ لک وڌيو،
انجنيرون ۽ آفيس جي ملازمن جو عدد ۷۰ لک وڌيو.

ببائي آمد جا لکڻ جهڙوڪ ڪل صنعتي پيداوار، مال
جو پاڙو سيني کان اول پوڙا ٿي ويا.
پر اڃا به زرعي لکڻ جا انگ اکر ڪيترن ئي شين ڪري

آرٽڪ مسئلن لڏهن تي حل ٿي سگهن ٿا، جڏهن انهن جي
لاڳو رکيل حالتون ڪافي حد تائين پيدا ٿيل هونديون. مثال طور
پورهيتن جي مزدوريءَ ۾ واڌ لڏهن تي ممڪن ٿي سگهي ٿي
جڏهن سماج اعڙيءَ سٽيءَ حالت ۾ هجي. هر ان واڌ جي
حمائيت ڪري سگهي ۽ اهو لڏهن تي سگهندو، جڏهن پيداوار
جي رفتار سلسليوار نموني وڌندڙ هوندي.

اقتصاد جي ڳالهين ۾ داخليت، يعني حقيقي آرٽڪ قانون کي
نظر انداز ڪري فيصلا ڪرڻ، شخص نموني ننڍو وڃي ٿو.
وڌائون ان نمونن جون ٿين ٿيون. هڪڙيون ڇالو، جيڪي
ماهور، سماجي يا هڪ سال لاءِ ٽين ٿيون ۽ ٻيون وڏي عرصي
واريون وڌائون جن ۾ ڪيترن سالن لاءِ، وڏن آرٽڪ ۽ سماج
مسئلن جو حل سمائل هوندو آهي. ٻنهي ڇالو ۽ وڏي عرصي
وارين وڌائون جي صحيح ميلاپ سان ٿي، رٿا جي سلسلي جي
خاطري رهي ٿي ۽ ڪارخانن کي باقاعدي پئسو پنچر، ڪچو
مال ۽ سامگري ملندي رهي ٿي.

سرويت يونين جي ٻڪي آرٽڪ رٿا، جدا جدا ڪارخانن،
۽ ڪيترن ۽ ٻيڪر الڳ شاخن ۽ ايراضين جي وڌائون کي، ڇي سال ۾
رکي ٺاهي ويندي آهي.

سرڪاري رٿا ايجنسين جي بناوٽ ڪهڙي آهي

مرڪزي رٿا ايجنسي جو نالو آهي ”گروپلن“ جا سرويت
يونين جي وزرائي ڪائونسل جي هڪ سرڪاري رٿا ڪاميٽي
آهي، جيڪا وري وزرائي ڪائونسل جي هٿ هيٺ آهي.
گروپلن اقتصاديت جي مکيه شاخن جي هڪ ٻڪي مرڪزي

رٿا جو مطلب آهي ڪنهن جائيداد عرصي اندر، آرنڪ ۽
 سماجڪ مسئلن کي، ٿڌڻي، نموني حل ڪرڻا.
 ان ڪري رٿا رٿا مول صحيح آرنڪ فيصلن ڪرڻ لاءِ
 هڪ وڏي آرڪ-ڊروڪ ۽ وڌيڪ ڪوشش پهرجي ٿي.
 رٿا جا بنيادي اصول ڪهڙا آهن؟

هڪ سماجواڊي حڪومت لاءِ، پٿرن پٿريءَ جسي رٿا،
 هڪ مکيه رٿو آهي. جيتوڻيڪ معرڪا آيا اڀرندڙ ٻي چوڙ حالتن
 جو اڳ جيولي سگهي ٿي ۽ آرنڪ وڪاس جي. وڏي
 رفتار تائين رکڻ لاءِ، ضروري هوري وڌي سگهي ٿي.
 سوويت يونين جي - جتي آرنڪ پڻ وڌيڪن جو مکيه مقصد آهي،
 عام جنتا جو مادي ۽ تعليمي بغير وڌائڻ. اهو ٿڌڻن ممڪن
 ٿئي ٿو، جڏهن ٻُڙون ۽ هلڪن ڪارخاني وڃن، زراعت ۽ صنعت
 وڃن ۽ پيداوار ۽ کاتي وڃن صحيح ۽ ٿيڪ نسب قائم ڪري ٿي.
 جنتا جي لاءِ وڌيڪ جي ڊوچي وڌائڻ خاطر ۽ پيداوار جي
 ترقي ۽ نسب جي رفتار بابت فيصلو ڪرڻ لاءِ، عام مسئلن
 ڪارخانن جا مجموعا ۽ پهرين سرگرم حصو ولڊا آهن. انهن
 ٻالين ۾ رٿا سڃاڻن، سوويت يونين جي سهولت سوويت جي
 نمائندگي ۽ ڪمپوزيت پارٽيءَ جي ڪانگريس جي فيصلن ۾
 وڌيڪ طرح مقرر ٿيل انگن اکرن ۽ اديشن مطابق ٿينديون آهن.
 سوويت رٿا بلڪل وڌيڪ آهي ۽ اها مارڪسواڊ-لينن
 هي وڌندڙ ٿين سر پيداوار جي سڀ انوسار آهي. اها سڀ
 حڪومت ڏانهن ۾ رکي ٿي ته آرنڪ قاعدا خارجي آهن به
 اهي ماڻهوءَ جي مرڪزيءَ کان الڳ آهن. انڪري آرنڪ به
 جو حل ڪن ماڻهن جي خوشي خيالن تي مدار ڪونه ٿو رٿا

طاقت جو مڪمل ۽ عقلمند استعمال؛ وڳيان جو پيداوار سان
 ميلاب؛ ۽ ساڻ ساڻ ٽڪري ٽڪري وڳيانڪ هنري ترقي؛ پورهيت
 جيستائين ڪي اڻ ڪاڇرل ۽ هنري ڊر جي ٽي رسائڻ ۾ مدد
 ڪرڻ؛ ۽ هڪ سرماڊاري ماڻن جي پيٽ ۾ پنهنجي ماڻن
 جي هڪٽين جي پيداواري شڪتي کافي وڌائڻ.

رتائتي اقتصادي انتظام مان ڪهڙا فائدا آهن؟

ماڻن ۾ پيداوار جي بنيادي وسيلن جي عام جي ملڪيت
 هٿ ڪري، جا هڪ يڪي سرڪاري رٿا (پروگرام) ٺهي آهي،
 تنهن اهو ممڪن بڻايو آهي ته پيداوار جي سڀني ڳنڍڻن جي
 وڪاس کي، ڪيئن پاڻ ۾ ملائجي، پيداوار جي سڀني شاخن
 وچ ۾ جهڙوڪ، مال ٺاهڻ ۽ ڪپائڻ وچ ۾، اُڀت ۽ خرچ وچ ۾، ۽
 گهرج ۽ موجودات وچ ۾ ڪيئن صحيح ۽ ٺيڪ ميزان قائم ڪجي.
 اقتصادي انتظام جي رتائتي سرشتي هٿ ڪري، پيداواري
 شڪتين جو مڪمل استعمال ٿئي ٿو، ذريعن کي عقلمند نموني
 وراهي ٿو، سڀني بنيادي جائدادن کي مڪمل نموني ۾
 ڪتب آڻي ٿو. آگاهه مادي وسيلن يا هڪ ڇيڙي تي ڪم
 آڻڻ ٿا يا سولائيءَ سان بدلائي ٻين کي ورتڻ ٿا.
 ان سرشتي جو قطعي فائدو اهو آهي، جو پنهنجي اقتصاديت
 کي، اڳواٽ رٿيل مقصد ڏانهن سرچي سمجهي معنيٰ وڳيانڪ
 نموني ۾، وڌائي سگهجي ٿو.

ان هوندي به رتائتي سرشتو، ڪا رڳي هڪ آرٽڪل سرگرمي
 ٺاهي، جيئن گهڻائي ماڻهو سمجهن ٿا. ان ۾، جيستائين پلائي
 سڌو سنئون اثر ڪندڙ، سماجڪ مسئلا پڻ اچي وڃن ٿا.

ٽي وڏي تعداد ۾ مشينون ۽ ٻي سامگري ٻاهر مرڪلين ٿا.
اڃا به ڪن اڻاسڪ ڪارٽن ڪري پيداواري طاقتن جي
رابط ۾ ڪي سٺڙ آهن. اهي سڀ ايندڙ ۵-۱۰ سالن ۾، نن
ڏين تبديلين رستي دور ڪيا ويندا. سائبريا، ڪزڪستان،
دور اوڀر، وچ ايشيا، وولگا ندي ۽ يورل ايراضن ۾ نوان
ڏورندڙ آرٽڪ مرڪز ڪڙا ڪيا ويندا.

هيٺين ٽن ايراضن جي وڌيڪ ترقي، خاص اهميت واري
ليڪي وڃي ٿي: ڪزڪستان ۾ مٽگيشلڪ آبپت، جتي ليل
جا جهههڻا چشما آهن، اولهه سائبريا ۾ هئاغون حصو، جتي
ٻڌ ليل ۽ گئس جو آڪٽ خزانو آهي ۽ اوڀر سائبريا ۾ ساهون-
شوشيسڪي ايراضيءَ ۾، جتي جلدي پيشي بجلي گهر جي
طائف جي بنياد ٿي ڏک وڏو صنعتي ۽ زرعي مرڪز شروع
ڪيو ويندو.

ڪمپوزر جو مادي ۽ هنري بنياد ڇا آهي؟

۱۹۶۱ ۾ -رويت يونين جي ڪميونسٽ پارٽي پاران ڪمپوزر
۲۲ پارٽي ڪانگريس ۾ پروگرام بحال ڪيو ويو، ان ۾ ڪمپوزر
جون مادي (مٽيريل) ۽ هنري (ٽيڪنيڪل) بنيادي حالتون
مقرر ڪيل آهن: سڄي ملڪ جي ڪند ڪڙج ۾ بجلي پهچائڻ،
جنهن ڪري اقتصاديت جي سڀني پهلن جي پيداوار جو انتظام
۽ هنر (ٽيڪنالاجي) اهر بطور پيداواري طريقن کي وڌي پئماني
ٿي مشيني ۽ آئرميٽڪ بڻائڻ ۽ عام ڪيميا جو وسيع پئماني تي
استعمال ۽ پيداوار جي نئين شاخن جو چؤطرف وڪاس ۽ نور
نئون حال ۽ شڪلي ۽ قدرتي ۽ مادي ذريعن ۽ انساني

جو مڪمل طور هم آهنگ وادارو ۽ قدرتي ۽ انساني طاقت جي ذريعن جو علائقو سمجهي استعمال. سوويت حڪومت رٿا موجب جدا جدا مڪاني هنڌن تي مکيه شاخون اڀا ڪرڻ سان، تمام تروري وقت ۾ وولگا ندي، يورل، سائبيريا، دور اوڀر، ڪرڪستان ۽ وچ ايشيا ۾ همري اڏا ڪڙا ڪيا آهن.

ڊگھو ۵۰ سال اڳي، وچ ايشيا ۾ جاگيرداري سرشتي جو زور هو ۽ دور اتر ۾ ۽ سائبيريا ۽ دور اوڀر جي ڪيترن هنڌن ۾، پٽالڊي (Patriarchal) جي سرشتي جو رواج هو. هنن ايراضين کي آرٿڪ ۽ تهذيبي لحاظ کان، ٽڪري ٽڪري ترقي ڪرڻي هئي. اها هڪ دلچسپ حقيقت آهي ته جڏهن ۱۹۶۷ ۾، سڄي سوويت يونين جي ڪل صنعتي پيداوار، انقلاب جي اڳ واري زماني کان ۶۶ دفعا وڌيڪ هئي، تڏهن اها ڪرڪستان، ڪرگهيزيا ۽ آرمينيا ۾ الڳ الڳ ۱۰۱، ۱۱۷ ۽ ۱۱۹ دفعا وڌيڪ هئي.

هنن ايراضين ۾ وڏا صنعتي مرڪز ڪڙا ڪيا ويا، ريلويون ۽ شاهي رستا ٺاهيا ويا ۽ قدرتي ذريعن کي استعمال ڪرڻ شروع ڪيو ويو. سرڪار، هنن ايراضين ڏانهن تمام گهڻو مال، پئسو، سامان، سروس ۽ آزمودگار ماهر موڪليا. اها مدد اڃا تائين به وڌندڙ بنياد تي ڏني پئي وڃي.

۵۰ سالن ۾ ئي، سوويت وچ ايشيا ۽ ٻين پٺتي پيل ايراضين جي صديون پراڻي پري اورانگهيون آهن. پراچين رنسي واري زماني مان، اليڪٽرانڪ ڪاهيو وٺڻس (بجليءَ جا حساب دان) ۽ آئمي اوزارن واري زماني تي پهتيون آهن. اهي علائقا جي اڳر سڃي ڏاڳي تائين سيڪجهه ٻاهران گهرائيندا هئا، سڀني

۱۹۵۱ کان ۱۹۶۵ جي ۷ سالن ۾، انڊسٽري، ٽرانسپورٽ،
 معاش، گهرن جي آڏاڻا ۽ ڪلچرل سهوليتن ۾ ۲۴,۰۰۰
 روڙ روپل سڙايا ويا. هي سڙپ، سوويت سرڪار جي
 سڀني سالن ۾ ڪيل سڙپ کان وڌيڪ آهي.
 انهن ساڳين ۷ سالن ۾، ۵,۵۰۰ وڏا ڪارخانا چالو ڪيا ويا
 سرڪاري غير متحرڪ جائداد لڳ ڀڳ ٻيڻي ٿي وئي.
 ۱۹۶۶ ۾، سرڪاري موريءَ جي سڙپ ۴,۷۹۰ ڪروڙ
 روپل هئي ۽ سهڪاري ڪيبن ۾ سڙايل موري ۵۶۰ ڪروڙ
 روپل هئي. ماڻهن طرفان سهڪاري (گڏيل مالڪيءَ سان)
 ۽ شخصي گهرن لپرائڻ ۾ ۲۳۰ ڪروڙ روپل سڙايا ويا.
 ۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ واري عرصي ۾، قومي اقتصاديت ۾
 ۳۱,۰۰۰ ڪروڙ روپل سڙائڻ جو فيصلو ڪيل آهي. هي انگ
 گذريل پنجن سالن واري عرصي جي سڙپ جي انگ کان،
 ۴۷ سيڪڙو وڌيڪ آهي. غير متحرڪ جائداد لڳ ڀڳ ۱۴۵
 دفعا وڌندي.

پيداواري طاقتن جي وڌج لاءِ ڪهڙا اصول رکيل آهن؟

پيداواري ذريعا، جنهن جي ملڪيت هئڻ ڪري، پيداواري
 طاقتن جي، اڳواٽ سوچيل رٿا موجب، ورهائڻ ڪري سگهجي
 ٿي. سوويت يونين ۾ هيءُ اصول رهڻي ڪندڙ آهي ته
 انڊسٽريءَ کي، ڪڇي مال، ٻڌي ۽ ڪاٺي جي ايراضي، جي
 ويجهو رکجي. وڏي آدميت واري ڳالهه آهي، ڪارخاني جي
 پاڻ ۾ سهڪار ۽ خاص ماهریت حاصل ڪرڻ، آرٽڪل ايراضي

مطابق، بنيادي آرٽڪلن کي اهميت ڏين ٿيون، جي
مقرر وقت اندر پورا ڪرڻ آهن ۽ انهنجي پوري نسيٽ تي
نظرداري رکڻ ٿيون. عملي طرح وزيرن جي ڪائونسل آرٽڪل
سرگرمين جي نظرداري ڪري ٿي، جنهن کي ان ڪم جي اڪلاءُ
لاءِ پنهنجي انتظامي سٽاءُ جو بندوبست آهي. . . ذرائع ۽
ڪيتريون ڪاميٽيون ۽ ڪالاءِ سڌيءَ طرح سرڪار جي
ماتحت آهن.

هي سڀ ڪاروباري سڃاڻون وري صنعتي واڌاري، اڌاوت،
واپار لاءِ رستن جي پوئواري ڪن ٿيون ۽ پنهنجي هٿ هيٺ
سنسٽائن ۽ ڪارخانن معرفت هڪ سرڪي هنري (ٽيڪنالاجيڪل)
پاليسي عمل ۾ آڻين ٿيون.

يونين و پبلڪن ۾، سڀ آرٽڪل سرگرميون، واسطيدار وڙهون
جون ڪائونسلون، پنهنجين پنهنجين ڪاروباري سياڻن معرفت،
پنهنجي ضابطي هيٺ رڪن ٿيون.

هن سڄي بندوبست جو بنيادي ايڪراهي- ڪارخانو، پڙ
چئن نه هيءَ تمام پيچيدي نموني جي پيداوار آهي جا ٻين
ڪيترين شاخن سان ڳنڍيل ۽ هڪ ٻئي تي مدار رکندڙ ٿئي
ٿي، انڪري ڪارخانن جا وڏا يونٽ ڪرا ڪرڻ لازمي ٿيو
پڙي، جهڙوڪ پيداوار انسوسيشن، ٽرسٽ، فرمون، جيڪي
جدا جدا ڪارخانن جي وچ ۾ سهڪار قائم ڪن ٿيون.

اقتصاديت ۾ ناڻي جي سڀڙ
ڪيتري قدر وڌندڙ آهي؟

سوویت یونین پر ہر روز یہ یا ئی نوان کارخانہ کترا کیا
وجہن ثا۔

ڪم ۽ ۳۷,۰۰۰ سهڪاري رڪبت آهن. هتي ڪيترن ئي مشينري جون گروپون آهن. سڀ کان وڌيڪ ترقي يافته ۽ ترقي يافته ملڪ آهن. سنه ۱۹۶۱ ۽ ۱۹۶۵ جي وچ ۾ ڪل زرعي پيداوار اٽڪل ۷۵ سيڪڙو هئي ۽ ۱۹۶۶ ۾ آمريڪي زرعي پيداوار جي انگ ۸۵ سيڪڙو هئي.

اٽان جي قومي اقتصاديت ڪيئن ٿي هلي ؟

اٽي سڄي اقتصاديت جو بندوبست سرڪار طرفان ٿيندو آهي. گهريلو پيداوار ۽ آمدني ۽ سهوليتون لڳاتار هڪٻئي سان (نيموگريٽيڪ سسٽم) وارو اصول، سڄي قومي اقتصاديت جي انتظام جي، سڙهي جو ڪرنگهه آهي.

هي اصول هينن خاطري ڏئي ٿو: اقتصاديت جو مرڪزي آهڙي ۾ ريل بندوبست، جنهن ۾ مڪاني اعتباري وارن کي هڪ ڪافي آزادي ڏنل آهي ۽ قومي ۽ مڪاني مٿان جو مٿان "هڪ ماڻهو" هڪ بندوبست واري اصول سان گڏ، پنهنجي دعوو ڪم ڪرڻ جي گهڻي ۾ گهڻي آزادي ۽ انفرادي گروپي گڏيل نموني پيداوار اپنائيندڙن جي ٽنهي قومي هي آزادي ڏيڻ.

سڀ سسٽمون، جيڪي قومي اقتصاديت جو بندوبست ڪن ٿيون، سي ان ئي آرٿوگونيٽيڪ مطابق هلائين ٿيون، جيڪا جيتوڻيڪ ڏاڍي لاءِ فيصل ٿيل آهي.

سرويت ٻنهي جي ڪمپوزٽ پارٽي جي مرڪزي ڪاميٽي ۽ وزيرن جي ڪائونسل، پارٽي جي ڪانفرنس ۾ ڪيل فيصلن

سرويت يونين ۾ آرٽڪ ٿرقيءَ
جو سطح ڪيڏو آهي؟

سرويت يونين ۾، تمام ٿرقي ڪيل لائڊسٽري آهي ۽ وڏي
پيماني تي مشينن تي هلندڙ زراعت آهي. اها ڪرڪ، ڪوئلي،
لوهه، ٻيل ۽ بجلي لوڪوموٽرز، ٽرنڪٽر (ڪل هارس پاور
جي لحاظ کان) ڪٽيل ڪاٺ، سيمينٽ، گرم ڪپڙي، مڪڻ ۽
ڪنڊ جي پيداوار جو هڪ مکيه ۽ ملڪ آهي.

در اعل سرويت لائڊسٽري، اها هرڪا چيز ٺاهي ٿي،
جيڪا انساني دماغ ايجاد ڪئي آهي. اصل ننڍين ڪاغذي
ڪلچن کان وٺي، شاهي آڪاشي جهازن تائين. هي ملڪ ڪڇي
مال جي پيداوار ۾، تمام شاهوڪار هٿ ڪري، لوهه ۽ رڪ،
انجنيئرنگ، ڪوئلي ۽ ڪپڙي جي لائڊسٽرين ۾ ٽڪڙي ٿرقي
ڪري رهيو آهي. خاص ڪري نون لائڊسٽرين تي خاص ڌيان
نورپيو وڃي. جهڙوڪ ريڊيز، اليڪٽرانڪ، انٽمي شڪي انجنيئرنگ،
نيمر ڪيميڪل لائڊسٽريون، جيڪي اڄ آرٽڪ انٽيءَ جي
ني ڪيترن ۾ همري واڌارو آڻين ٿيون.

سرويت يونين ۾ ان لکن کان مٿي صنعتي (لائڊسٽريل)
خانا آهن. اُتي ۱۱ هزار وڏيون آڏاوتي سنسٽائون، آڏاوت
ڪيو ڪم ۾ مشغول آهن.

پيداوار جي لحاظ کان، ريشيا دنيا ۾ آمريڪا کان پوءِ
ملڪ آهي. هن ڏيس جي آرٽڪ انٽيءَ لاءِ زراعت،
حصو ادا ڪري ٿي. اُتي ڪل ۱۲,۸۷۳ سرڪاري

بر ٻڪيءَ طرح ڪري ويئي ته پورهيت پيداوار جا مالڪ نه ٿي
ٻيا ۽ ٻرهنجي کي خريد فروخت جي چيز ڪري ان سمجهو
وڌو ۽ وري انهن تي واجبي فائدو ورتو ويو.

مستڪش ڪرڻ کي پنهنجي پورهيت جي انداز ۽ لحاظ
موجب تي مادي دولت ملڻ لڳي.

هڪ اها سماج، جنهن ۾ انهن ۾ ٻين دفعو سماجياتي
ملڪيت جو ٻول بالا آيو آهي، اها پنهنجي واڌاري ۽ قومي
اقتصاديت جي سرڪاري سطح تي، وڌيڪ نموني رٿا ڏئي
سگهي ٿي. ان جي ڪري اها بنا ڪنهن آرٽيڪل گهٽتائي يا
مديءَ جي وڌي ويجهي ٿي، پيداوار ۾ پيدايشن مڪمل
طاقت سان ٿيندي رهي ٿي، پروڊڪٽي ۾، نقطهءِ ماضيءَ جي
نسائي ٻڌي ٿي، مادي ذريعا سماج توڙي هر پورهيت جي
اهڙن مثالن استعمال ٿين ٿا.

سرماداريءَ مان سماجياتي ڏانهن وڌندي، پيداوار جي مقصد
۾ بنيادي ڦيرو اچي ٿو. سرماداري پيداوار، هڪ طرح،
ڀڳيواردار پورهيت کي ٻڌي، ان مان ڪهڙي ۾ ڪهڙو نفعو چوسي
ڪڍي ٿي.

سماجياتي پيداوار جو مقصد آهي، جيترو ٿي سگهي اولو،
هر هڪ شخص ۽ سڄيءَ سماج جي وڌندڙ ضرورتن کي هنري
(نيڪيڪل) ترقيءَ جي بنياد تي ڪيل، سماجياتي پيداوار جي
تڪڙي ۽ لڳاتار ترقيءَ معرست، مڪمل طرح پورو ڪرڻ.

سماجياتي، هڪ شخص ۽ سڄيءَ سماج جي ڀلائي ڀانءِ
ٻنهي ٻئي آهي. سماج جي آرٽيڪل ترقي سڌي طرح هر هڪ
مستڪش ڪرڻ جي بهتريءَ ۾ اضافو آڻي ٿي ۽ اها هندي مادي ۽
دماغي ضرورتن کي بهتر نموني ۾ پورو ڪري ٿي.

قومي اقتصاديت جو انتظام

سماجواڌي ۽ سرمايداري آرٽڪل

سرشتن ۾ ڪهڙو فرق آهي؟

هنس ٻنهي سرشتن جو مکيه فرق سمايل آهي، مالڪي جي نموني ۾، ماڻهن جي آرٽڪلن جي قسم ۾، پيداوار جي مقصد ۾ ۽ مادي ۽ تهذيبي فائدين جي ورڇ جي اصول ۾. سرويٽ يونين ۾ پيداوار جي ذريعن جي عام مالڪي، ان قسمن جي ملڪيت جي آهي ۽ جن جي ترقي ڪجهه سالن جي عرصي اندر ٿي آهي. هڪ قومي (سرڪاري) ملڪيت ۽ ٻي گڏيل (سهڪاري) ملڪيت، جن اٽي جي پيداوار جي رشتن ۾، پورهئي جي نموني ۽ پيداوار جي ورڇ جي روپ ۾، گهڻو ڦيرو آندو آهي.

هڪ ڀيرو عام ملڪيت، قومي اقتصاديت (آرٽڪل اڏاوت)

انجو پاڻو سال ۱۸۸۳ ۾ وڌو ويو هو.

سال ۱۹۶۶ ۾ ان جماعت ۾ ۲۴ هزارن کان مٿي ميمبر هئا. هن جماعت جي ذريعي نظر ميوزيل ميوزمس، آڀيرا، ساهتيڪ ۽ ناليڪ ٿيٽر هالا وٺيا آهن. ماسڪو ۾ ائڪٽرس ڪلب، ليننگراڊ ۾ ڪلا جا محاضرو، ڪزان، اوفا ۽ ٻين شهرن ۾ ائڪٽرس ڪلبون، ماسڪو ۽ ليننگراڊ ۾ رٿائڊ اداڪارن لاءِ گهر، انهيءَ سسٽم هلائيندي آهي.

يونين جي ڪن رٿيلڪن ۾ وري سندن پنهنجون ناليڪ مڊليون آهن.

سڄي ڪم ڪندڙن جي يونين ۾ فلم ڊائريڪٽر، ڪئميرامين ڪهاڻيڪار ۽ فلمي اداڪار آهن ۽ انجو پاڻو سال ۱۹۵۷ ۾ وڌو ويو هو. سال ۱۹۶۶ ۾ انجا چئن هزارن کان وڌيڪ هئا. ان سسٽم پاران اسڪسٽرو ڪينو (فلم ٺاهڻ جو فن) ۽ سرويٽسڪي ايڪران (سرويٽ فلم) نالي مخزنون شايع ٿينديون آهن ۽ ماسڪو ۾ انهي سڄي ڪم ڪندڙن جي هڪ ڪلب آهي. يونين رٿيلڪن ۾ وري سندن پنهنجون سڄي ڪم ڪندڙ جون سيٽون آهن.

تخليقي جماعتن کي ڪهڙا حق آهن؟

هنن کي امانت لاءِ ڀرپور ڪرڻ جو اڌڪار آهي. کين اسٽوڊيو ٽرا ڪرڻ، صحت گهر ۽ آرام گهر ڏيڻ، وڌيڪ ۽ ناليڪ جو ڀرپور ڪرڻ، پيشه هائوس هلائڻ، اخبارون ۽ ڪتاب شايع ڪرڻ جو حق حاصل آهي. اهي پنهنجن ميمبرن جي حقن جو ڏيکين ٿا. انهن ۽ وڌيڪن ۾ سوويت

شخص کي وڊيشن ڏانهن موڪليندي آهي ۽ ان قسم جي وڊيشي سفارتن جو پنهنجي ديس ۾ آڌرڀاءُ ڪندي آهي. مکيه قروي ٽي بهن ۽ موڪلن وقت عام ميٽر سڏائيندي آهي. ساهتيڪ سنگيت ۽ ناٽڪ جي جاسن جو بندوبست ڪندي آهي. وڊيشي مٿرن يا وڊيشن مان واپس آيل سوويت لوڪن جي ليڪچرن ۽ فلمن جو بندوبست ڪندي آهي. وڊيشن ۾ روسي ٻوليءَ جي اڀياس کي همٿائيندي ۽ ان لاءِ مدد ڪندي آهي ۽ پنهنجي ملڪ ۾ وڊيشي ڪتابن جي نماءُ جو ڀرپند ڪندي آهي. هن سنسٽا جي ڪاريءَ جي مهانٽا ٺاهائي آهي جو سوويت جنٽا انجي سرگرمين ۾ ڀرپور پهرو وٺندي آهي. ڏهه هزار ماڻهو انهن سنسٽائن جي مکيه سيائن سان سهڪار ڪندا آهن، جن ۾ مزدور، اجتماعي آبادگار، انجنيئر، مدر، وگيانسي، ليکڪ ۽ ڪلاڪار به اچي ٿا وڃن.

سوويت يونين ۾ ٻيون ڪهڙيون عام سنسٽائون آهن؟

وگيانڪ، ٽيڪنيڪل، سپيٽڪ، راندين جي ۽ ٻين انيڪ پبلڪ سنسٽائن ۾ لکين نگر واسي شريڪ ٿين ٿا. مثال طور ۲۱ وگيانڪ ۽ ٽيڪنيڪل سنسٽائون آهن ۽ ويهن کان وڌيڪ ميڊيڪل رسرچ، سوسائٽيون آهن. اهسي سڀ وگيان جي جدا جدا شاخن جي وڪاس ۾ واهر ڪن ٿيون ۽ وگيانڪ سڦلاتا ۽ ايجادن ۾ مدد ڪنديون آهن. ”زناني“ (گيان) سوسائٽي تمام اهم ڀارت ادا ڪندي آهي. پرست وگيائين، ڪرچنيڪن، ٽيڪنيڪل گيائين ۽ راجنيتي

سنڌاڻن ذريعي سندن حقن جي حفاظت ڪيڏون آهن .
 ليڪن، ڪلاڪارن، سڳيتڪارن، لفظي آرڪيٽڪٽس جي
 يونين کي خاص قدر آهن. جي ٻنهي مهه سرن جي ڪلياڻ ۽
 لفظي سرگرمين وڌائڻ لاءِ - خرچ ڪندڙن آهن .
 انهن جماعتن کي قانوني جيئڻ سان ڪم ڪرڻ جو حق
 مليل آهي. يعني ٻنهي مهه سرن پاران اقرارناما ڪرڻ، جائداد
 رکڻ ۽ عدالتن ۾ مدعي ۽ مدعا عليه طور پريوڊ ڪرڻ جو حق
 مليل آهن .

وڌيڪي ملڪن سان دوستاڻن ۽ سميتڪ
 ٻائن رڳو وارين سوويت سوسائٽين جي
 يونين جو ڪم ڪهڙو آهي ؟

سوويت يونين ۾ چاليهن کان مٿي مٽر مڊل ۽ سميتڪ
 سنڌاڻن آهن جيڪي ۱۲۲ وڌيڪي ملڪن جي سميتڪ ۽ ٻين
 جماعتن سان لائق رهيو ۽ اهي سڀ سوسائٽيون هڪ يونين
 ۾ گڏيل آهن ۽ اها يونين سندن سرگرمين وچ ۾ سهوڪ
 رکدي آهي .

يونين رپبلڪن ۾ سندن مٽر مڊل آهن جن جون شاخون
 وڏن شهرن ۾ ڪوئيل آهن. يونين طرفان ڪيترائي رڙن (لمدن
 ۽ زندگي) نالي مخزن ۽ هٿيار اخبار نڪردي آهي جهڙو
 نالو آهي ماسڪوڪي اروستي (ماسڪو سماچار). اهي ٻئي
 پتر ڪائون انگريزي، فرينچ، جرمن ۽ اسپين ٻولين ۾ شايع
 ٿيندڙ آهن .

هن يونين جون اٺيڪ سرگرميون آهن. اها سوويت سٽارلن ۽ ٻين

انچو پايو سال ۱۸۸۳ ۾ وڌو ويو هو.

سال ۱۹۶۶ ۾ ان جماعت ۾ ۲۴ هزارن کان مٿي ميمبر هئا. هن جماعت جي زيار نظر ميموريل ميوزمس، آپيرا، سياھتيڪ ۽ ناٽڪ ٽيٽر هلايا ويندا آهن. ماسڪو ۾ ائڪٽرس ڪلب، ليننگراڊ ۾ ڪلا جا مخالف ڪزان، اُڙا ۽ ٻين شهرن ۾ ائڪٽرس ڪلبون، ماسڪو ۽ ليننگراڊ ۾ رٿاڙڊ اداڪارن لاءِ گهر، اڻ هيءَ سنڌا هلائيندي آهي.

يونين جي ڪن رپبلڪن ۾ وري سندن پنهنجون ناٽڪ مڊليون آهن.

سڄيما ڪم ڪندڙن جي يونين ۾ فلم ٺاهڻ ڪٿي به ڪم ڪري ڪهاڻيڪار ۽ فلمي اداڪار آهن ۽ انچو پايو سال ۱۹۵۷ ۾ وڌو ويو هو. سال ۱۹۶۶ ۾ انجا چئن هزارن کان وڌيڪ هئا. ان سنڌا پاران اسڪٽرو ڪيو (فلم ٺاهڻ جو فن) ۽ سرويٽسڪي ايڪران (سرويٽ فلم) نالي مخزنون شايع ٿينديون آهن ۽ ماسڪو ۾ انهي سڄيما ڪم ڪندڙن جي هڪ ڪلب آهي. يونين رپبلڪن ۾ وري سندن پنهنجون سڄيما ڪم ڪندڙ جون سپائون آهن.

تخليقي جماعتن کي ڪهڙا حق آهن؟

هنن کي نمائندگي لاءِ پُر ٻڌ ڪرڻ جو اڌ ڪار آهي. کين استوڊيا ڪڙا ڪرڻ، صحيفه گهر ۽ آرام گهر قائم ڪرڻ، وڻاڪيان ۽ ناٽڪ جو پُر ٻڌ ڪرڻ، پبلشنگ هائوس هلائڻ ۽ اخبارون ۽ ڪتاب شايع ڪرڻ جو حق حاصل آهي. اهي پنهنجن ميمبرن جي حقن جو اڌ ڏيڻ بجاءِ ڪندڙن آهن ۽ وڌيڪن ۾ سرويٽ

هتي، جا انهن ليڪن ۽ شاعرن پر ايڪو آئيندي آهي، جن
فني اهميت وارون آدي ۽ تنقيدِي رچنائون شايع ڪيون
هونديون آهن.

سال ۱۹۶۶ ۾ ان ليڪن جي جماعت ۾ اٽڪل ۷۰ هزار
ميمبر هئا. ان طرفان شايع ٿيندڙ پترڪائن ۾ هفتيوار ”لٽريچر نيا
گزيٽا“ (سائينڪ پترڪا) آهي. تنهن سواءِ ماهوار ”مخزن نئون
زور ڏا (ٿارو) زاناميا (جهندو) ڏوروزيا (نارودو) (جتا جي
مترنا) انسٽرانيا لٽريچر (پڙهڻي ساهت) نوري هير (نئين دنيا)
۽ ٻيون پترڪائون به اچي ٿيون. جن ٿيون. ايڪشن جي
جماعت کي پنهنجو پبلشنگ هائوس - ”سروٽسڪي پبليڪيشن“
(سرويت ليڪ) ۽ ماسڪو ۾ مٽسڪو گورڪي ۽ جي نالي پٺيان
ساهت سڀا ۽ ليڪن جو مرڪزي يون آهن.

سڀني يونين ۽ خود مختيار واريڪن ۾ ليڪن جون جماعتون
آهن ۽ ڪن ڪاروباري ايراضين ۽ علائقن ۾ به اهڙيون سنسٽائون
قائم ٿيل آهن.

”اخبار نويسن جي يونين“ جنهن ۾ اخبارن، پترڪائن،
سماچار ايجنسين، ريڊيو ۽ ٽيليويزن ۾ ڪم ڪندڙ پترڪار شامل
آهن، سال ۱۹۵۹ ۾ قائم ڪئي وئي هئي.

سال ۱۹۶۶ ۾ پترڪارن جي ان يونين جا چاليهه هزار ميمبر
هئا. ان جي سهاري هيٺ زورنلسٽ (اخبار نويس) مخزن،
سرويتسڪرائي فوٽو (سرويت فوٽوگرافي) ۽ وديشي اخبارن
جي سالوچيا جي هفتيوار زاريزوم (پاهريان واقعا) شايع ڪيون
وينديون آهن.

اخبار نويسن جي يونين طرفان ماسڪو ۾ پترڪار ڪلب ۽
فرز گرافڪ اسٽوڊيو رهندڙ آهن.

ٿيندو آهي ۽ جدا جدا يونٽن جي ٽيمن ۾ تفسير ٿيل آهن.
جماعت جي بالا اختيارين واري باڊي آهي سينٽرل ڪائونسل
جا وري بنگ ڪميونسٽ ليگ جي سينٽرل ڪاميٽي ۽
ٻيو هدايت ڪر هلائيندي آهي.

بنگ پائونٽرس جي هيءَ جماعت وسيع پيماني تي جدا جدا
سرگرمين ۾ شريڪ ٿيندي آهي. ٻارن جي وينڊر جو پرڀينڊ
ڪندي آهي. ڪن اوائلي اساهه، ڏياريندي آهي، اڀياس ۽
ڪم لاءِ منجهن چاهه پيدا ڪندي آهي، ڪين ايماندار،
پرچسٽي ۽ خوشحال بچڻ ۾ واهر ڪندي آهي.
بنگ پائونٽرس جماعت جي هٿ هٿ هزارين مخالف ۽
جائون، ڪلبون، ديهائي ڪميون، اسٽيڊيم، لسٽرويون
۽ ٽيڪيڪل هائي مرڪز آهن ۽ ٽوگرسٽ ۽ بنگ ٽيڪچرسٽ
مرڪز به انهي هٿ هٿ آهن. ٻارن جو ريلويون ۽ جهاز به وٺن آهن.

نوجوانن جي جماعتن کي
پهچائي پريس آهي ڇا؟

سرويت يونين ۾ ٻن سون کان مٿي جوانن جون مخزنون
۽ اخبارون ۲۵ ٻولين ۾ شايع ٿينديون آهن، جنجو ڪل ڪاپو
۴ ڪروڙ ۷۰ لک ڪاپيون آهي. هر هڪ بنگ ڪميونسٽ ليگ
بنگ پائونٽر لاءِ هڪ هڪ ڪاپي هوندي آهي.
”ڪمپولڪايا پراودا“ جا جوانن جي مرڪزي اخبار
آهي، انجو ڪاپو ۷۰ لک ڪاپيون آهي. بنگ پائونٽرس سنسٽا جي
سنٽرل ڪائونسل ۽ بنگ ڪميونسٽ ليگ جي سينٽرل ڪاميٽي
جي ”پائونٽرس ڪاپا پراودا“ نالي اخبار ڪڍنديون آهن.

سان لهر وچڙ رکندي آهي، سيني انٽر اسٽري سسٽائن سان
نالو رکندي آهي. سال ۱۹۶۶ ۾ سوويت يونين ۽ ۱۵ پروٽ
سٽارشن ۽ ۴۱ هزارن کان مٿي جوان سيلائن جي ميزباني
ڪئي ۽ ۷۰ کان مٿي سوويت پروٽ سٽارٽون ۽ ۲۷ هزارن کان
مٿي جوان سيلائي وڊيسن ڏانهن ويا.

پايونير جوان ڪهڙا آهن؟

حقيقت ۾ ۹ کان ۱۵ سالن جي عمر وارو هر هڪ ٻار هن
جماعت جو ميمبر آهي، ۽ اڃا سسٽا سيني سوويت اسڪرلي
ٻارن لاءِ کليل آهي. ٻنگ پائونيرس، ٽڪڊيون لال ليڪٽاريون
پايندا آهن جا ٽن جماعتن جي ايڪٽا ڇوٽا آهن. اهي ۳
سسٽارٽون آهن ڪمونسٽ، ٻنگ ڪمونسٽ ليگ وارا ۽
ٻنگ پائونيرس.

۱۹ مئي ۱۹۲۲ تي ٻنگ پائونيرس جماعت قائم ڪئي
وئي هئي، جڏهن ٻنگ ڪمونسٽ ليگ جي سيني آل رشن
ڪانفرنس فيصلو ڪيو ته ديش جي سيني ڏيهاڻن ۽ شهرن
۾ ٻنگ پائونيرس گروپ قائم ڪجن. ان ساڳئي سال پهرئين جڳي
جو ماسڪو ۾ جلوس اڪٽو هو، جنهن ۾ ۵۲ ڇوڪرن ۽ ڇوڪريون
پهرو ورتو هو. هن وقت ۲ ڪروڙ ۴۰ لک ٻار لال ليڪٽاريون
پايندا آهن.

سال ۱۹۲۴ ۾ ٻنگ پائونيرس جماعت تي لينن جو نالو ڏريو
وڃي، جنهن سان، ٻارن جي هن ڪمونسٽ جماعت جو سنگٽ
۽ انھاس جڙيل هو.
ٻنگ پائونيرس گروپ جي هڪ ڪائونسل ۽ سينئر اڳيان

آهن آئي ان ليگ جون پرائيمري شاخون ڪوليون ويندي
آهن، جن مان ٽي مرڪزي اختياري قائم ڪئي ويندي
سوويت يونين جي نوجوان سنسٽائن
هي ڪاميٽي ڇا آهي؟

اها هڪ عام جماعت آهي جا انٽر راشٽري يونٽ ۽ انڊو
نوجوان سوويت يونين جي نمائندگي ڪندي آهي. ڪاميٽي
آف يونٽ آرگنائيزيشن جو ڪم آهي سوويت جوانن جي جماعت
جي سرگرمين جو ڇوڪر سمجھ ڪرڻ ۽ اها جماعت ٻين ملڪن
جي جوانن سان ملائي ۽ سهڪار قائم ڪندي آهي ۽ جدا جدا
انٽر راشٽري ريجنل، نيشنل ۽ لوڪل وديشي جوانن ۽ وڏيارين
جي جماعتن سان لهه وچڙ رکندي آهي. سندن گروهن ۽ تحرڪن
۾ شريڪ ٿيندي آهي سوويت يونين ۽ خواه وديشن ۾ هلندڙ
انٽر راشٽري تحرڪن ۾ سوويت جوان شريڪ ٿين ان جو پريست
ڪندي آهي.

هن ڪاميٽي جي هڪ وڏيارائي ڪائونسل آهي جا سوويت
وڏيارين جي جماعتن سان سمجھ رکندي آهي. تنهن سواءِ
ٻين ملڪن نالي نوجوانن جو انٽر راشٽري ٽورنٽس ٿيڻو به آهي
جنهنجو ڪم آهي ديش ۽ وديشن ۾ نوجوان سيلانين جي مٿاستا
ڪرڻ لاءِ پريست رکڻ. ڪميونسٽ يونٽ آرگنائيزيشن ۽ ورلڊ
فيڊريشن آف ڊيموڪريٽڪ يونٽ جي ميمبر آهي ۽ اسٽوڊنٽ
ڪائونسل وري انٽر راشٽري وڏيارائي يونين جي ميمبر آهي.
سوويت يونين جي يونٽ آرگنائيزيشن ڪاميٽي، دنيا جي
۱۰۰ کان مٿي ملڪن جي هڪ هزار کان مٿي نوجوان جماعتن

مهاڻا، مڇي ۽ سمندري جيؤ مارڻ لاءِ شامل ٿيندا آهن.
جائن جوڙائڻ لاءِ هائوسنگ ڪوآپريٽوز جيڪي، جيتا ڪي
گهرن جي حالتن سڌارڻ ۾ مدد ڪندا آهن.

سوويت يونين ۾ نوجوانن جون

ڪهڙيون جماعتون آهن؟

اهي انيڪ آهن، جن مان ڪي هن ريت آهن:-
ڪامسول (Komosmol) يعني نوجوان ڪميونسٽ ليگ،
لينن ينگ، پائوٽر سنسٽا، سرويٽ يونين جي نوجوان سنسٽا،
جي ڪاميٽي، سرويٽ ليگن جي يونين، ڪلاڪارن، شاعرن
۽ آرڪيٽيڪٽس جون يونين ڪميشنون، سرويٽ ناٽڪ سوسائٽي
جا بڙوڪ وياڳ، ريڊ ڪراس ۽ ريڊ ڪريسيٽ سوسائٽين جي
يونين جا بڙوڪ وياڳ ۽ اڪل سرويٽ ون پشور ڪش سوسائٽي.

آل يونين لينن ينگ ڪميونسٽ ليگ ڇا آهي؟

آل يونين لينن ينگ ڪميونسٽ ليگ (Y.C.L) هڪ عام ۽
غير پارٽي جماعت آهي، جنهنجي ميمبرن جي عمر ۱۵ کان ۲۸
سالن اندر ٿئي ٿي. هر هڪ نئين ميمبر کي ڪارڊ ۽ بڇه ڏنو
ويندو آهي. سال ۱۹۶۶ ۾ واءِ سي ايل جا ۲ ڪروڙ ٽيهه لک
ميمبر هئا.

اهي ميمبر پاڻ کي ڪميونسٽن جو سھانڪ سمجهندا آهن.
سال ۱۹۱۸ ۾ نوجوان ڪسانن ۽ پورهيتن جي ليگن جي پهرين
اڪل روسي ڪانگريس ذريعي ڪميونسٽن جي پورن پليواري
دستي ۾ سال ۱۹۲۳ ۾ واءِ سي ايل ٺهي لينن جو نالو

عوامي جماعتون

موريت يونين ۾ ڪهڙيون
سھڪاري سلسلائون آهن؟

موريت يونين ۾ ٻه ڪاٺايل سھڪاري سلسلاون آهن:
گذيل ڪيترن ڏينهن ۾ ڪن شريڪن ليل آهن، جتي هو،
پههجي ڪٽي جي سروري بيادي سامگري آڻي گذ ڪندا
آهن ۽ پوءِ سرڪار طرفان ڪن مليل زمين تي ڪيترائي ڪندا آهن.
اها زمين ڪن، داڻا ڪتب آڻڻ لاءِ ڏنل آهي.
واپس بندڻ (ڪنٽرولرس) جون سھڪاري سلسلاون جن
۾ شريڪ ليل لڙڪ، ديپالي جيتا جي سروري گهرج پوري
ڪندڙ سامان هي رسد ميسر ڪندا آهن ۽ ڪيترائي ڪي وڏو
پيداوار جي وڪري جو پهرين ڪندا آهن.
چئي ماريندڙن جون سھڪاري سلسلاون جن ۾ شريڪ ليل

سامراجشاهي ۽ جي مخالفت ڪرڻ ۽ بيدڪشاهي ختم ڪرڻ ،
شانتميه سهجيون (جدا جدا ملڪن جي الڳ الڳ سماجڪ
سرشتي جي باوجود) لاءِ پتن ڪرڻ ، مڪمل ۽ عام نههٽار بندي ۽
لاءِ ڪوشش ڪرڻ ۽ پورهيتن جي آراڪ ۽ سماجڪ ڏسهرجن
پوراڏن ڪرڻ لاءِ ايڪتا جي ازخود ضرورت آهي .

سرويت ٿرڀڊ يونينون ورلڊ يونين فيڊريشن جون ميمبر
آهن ۽ انٽر راشٽري پورهيت جماعت جي ڪارڊر ۾ اهر وٺندڙون
آهن ۽ يونيسڪو ۾ شرڪت ڪندڙون آهن . ايڪتا خاطر سرويت
ٿرڀڊ يونينون سڄي دنيا جي پورهيت جماعتن سان لڙه وڃڻ
رڪندڙون آهن ، پوءِ ڇاهي انهنجي رغبت ۽ گرميت ڪهڙي
به هجي .

هر سال سرويت يونين ۾ ورڪرسن ۽ ٿرڀڊ يونين جون
۳۰۰ سفارتون اچن ٿيون ۽ اوڻاڙون ئي سرويت سفارتون
وڌيشن ڏانهن وينديون آهن . دنيا جي لڳ ڀڳ ۱۰۰ ملڪن
۾ ٿرڀڊ يونين سان لڙه وڃڻ وڌيڪ آهي .

ٻولين طرفان کڙيل هيون. انهن ڪنهن به ليباري سرچڻ جو
گول-حصو نريه بوليون پويديون آهن.
سوويت يونين ۾ توپڪل گاجر ۽ والدين کي صحت-گذار
هو ذريعو سمجهيو ويندو آهي، ان ڪري انهن سرگرمين جيتر
اخر يارو آهي السهيچور عوامي روپينج-ٽريننگ يونين جي به علاج
لي ڪارخانن ۾ رڳ ڪسرن ڪرڻ لاءِ ۽ نئي ڪئي واسيني
آهي، جن ۾ هن وقت گھڻو ٿورو ڪروڙ ماڻهو شريڪ انسيدا
آهن. تڙپڻ يونين اسهرانس سوسائٽين جي آل يونين ڪائونسل
ٺهرايو ملڪن جي پروهيٽن، تڙپڻ يونين ۽ وڏيارائين جي
اسهرانس سوسائٽين سان لهو وچڙ رکندي آهي. سال ۱۹۶۰ ۾
سوويت تڙپڻ يونين اسهرانس سوسائٽين ۷۸ ولاديئي ملڪن
جي سٽالن جي مڙهائي ڪئي ۽ نري سوويت سٽالستون
ٻوڏايي ملڪن ڏانهن موڪليون.

كريد يولمين حاشتر واشترقي لانا كهز آهن؟

سرويت ٻولين جون ٿرڀڻ ٻوليون ۽ عالمگير ٿرڀڻ ٻولين
 نڪرڻ ۾ ڀر آڻڻ آهن ۽ انهن انٽر اسٽري پورهيٽن جي جدوجهد
 ڪام يار ڪي ڪڏهن به الڳ نه رکيو آهي. اهي ان جدوجهد جي
 حمايت ڪن ٿا، جهڙي ۽ ريسٽ اين ملڪن جا پورو هيٺ ٻوليون
 سرويت پورهيٽن جي ٻولي ڪن ٿا.
 سرويت ٿرڀڻ ٻولين جي انتهائي، دنيا جا پورو هيٺ
 سمجهي سگهن ٿا: پورهيٽن جي شڪلي، سندن سنگهڻن ۾
 سمايل آهي. طبقاتي بنياد تي قائم ڪيل امڪانن، دؤارن، ٽپي
 سڃي ملڪن جون ٿرڀڻ ٻوليون پوءِ جا عام مسئلا ڪاميابيءَ سان
 حل ڪري سگهن ٿيون، خاص ڪري ان لاءِ جدوجهد ڪرڻ

وڏي مدد ڪندا آهن. هو صلاحون ڏيندا آهن. انهيءَ ڪري
۽ سنگيت ٽولين کي اڪثر ڪري ڪم بابت هدايتون ڏيندا
آهن. اميجو تر آرت جلسن وقت ڇوريءَ جو ڪم ڪندا آهن.

ٿرڀڙ يونينن کي راندين جا ڪهڙا درڪر

۽ ٻيون ڪهڙيون سهوليتون آهن؟

اڪثري سيني سرويٽ ڪارخانن ۽ سنسٽائن کي پنهنجون
ڪسٽم ٻالا ٿون ۽ راندين لاءِ ميدان آهن. وڏن ڪارخانن ۽
فڪٽرين کي پنهنجا اسٽيڊيم آهن.

ٿرڀڙ يونينس اسپورٽس سوسائٽين جا ٻن ڪروڙن کان مٿي
ميمبر آهن. سڄي ملڪ ۾ اهڙيون ۲۲ سوسائٽيون آهن، جن مان
وڏيون سوسائٽيون آهن ٿرڀڙ، اروڙ، ڀٽڪ (جنجا ميمبر وڏياري
آهن) ۽ لوڪرو ٿر (جنهنجا ميمبر آهن ريلوي ملازم).

ڪو به ٿرڀڙ يونينسٽ انهن اسپورٽس سوسائٽين ۾ ميمبر
ٿي سگهي ٿو. چنڊو آهي ۳۰ ڪروڙ سال ۾، (داخلي ڪانهي)
۽ اهو ڀرپ سان هو، راندين جون سهوليتون ماڻي ٿو. چٽا پٽين ۾
ڀاڳ وٺي ٿو ۽ آزمودگار هدايتڪارن جي زير نظر راندين جي
سکيا وٺي ٿو. راندين واريون سرگرميون هلائيندڙ سنسٽائون
ڳول ٿا ۽ خرچيندا رهن آهن جو ٿرڀڙ يونينسٽ ميسر ڪنديون آهن.
ٿرڀڙ يونينسٽ طرفان ۵۰ کان مٿي ٿرڀڙسٽ ۽ ماڻهن جي
ڪم جون ڪوٺيل آهن جن ۾ هر سال وڏو ڪم ماڻهن جي ڪم ۾ ٿيندا
آهن ۽ انهن موجب سمورو خرچ يا ڪجهه حصو ٿرڀڙ يونينسٽ
پرنديون آهن. سال ۱۹۶۶ جي اونهاري واري مڪانن ۽ ۵۳
لک پازن پائينٽرس ڪم ۾ بهرو ورتو. اهي ڪم جون ٿرڀڙ

ٿرڀڊ يونين جون ڪهڙيون سهيڙڪ سندس ٿاڻون آهن؟

يونين جون ۳۰ هزارن کان مٿي دائما ۽ گهره وڻندڙيون
آهن ۽ اٽڪل ۲۱ هزار ڪلڙون ۽ سهيڙڪ پون آهن.
ٿرڀڊ يونين وڏي پئماني تي سهيڙڪ ۽ تعليمي ڪاروبار
ڪندڙيون آهن. ٿرڀڊ يونين پورهيتن پر گهڻا ، سڀڻا ۽ ڪلا
لاءِ آهن ٿيل چاهيا پوري ڪرڻ جي ڪوشش ڪندا آهن.
آهن. ٿرڀڊ يونين پاران پبلڪ يونيورسٽيون قائم ڪيل آهن،
جتي سماجڪ بنياد تي وڌندڙن دؤارن وٽن جي سکيا ڏني
ويندي آهي. اميجوٽر ڊراما گروپ ۽ جلسن جو پرايڊ ڪو
ويندو آهي. پوسٽ وگيانن ۽ ڪلاڪارن سان گڏجاڻيون
ڪرائيندا آهن، ٿيٽرون ۽ عجائب گهرن پر ٽوليون موڪلون
ويندڙيون آهن ۽ انهن کي اهميت وارن هنڌن تي گهڻو گهڻو
ويندا آهن. انهن ڪمن پر پڻ ٿرڀڊ يونين کي سرڪار وٽان
ڪافي مدد ملندي آهي. ايترو چوڻ ڪافي گهڻو سهيڙڪ
پون، ڪلڙون ۽ راندين لاءِ سهوليتون سرڪاري نڌ مان ئي
ميسر ڪيون وينديون آهن.

ٿرڀڊ يونين ڪلڙن پر جيڪي اميجوٽر آرٽ گروپس يا
سرڪاس جون گڏجاڻيون ٿينديون آهن تن پر اٽڪل روءِ ستر
لک روپيا وٺندا آهن. اهي هر سال ڏهن لکن کان وڌيڪ
ڪپل ۽ پروگرام ڏيندا آهن.

پورهيتن جا اهي اميجوٽر آرٽ گروپس، پيشور بنياد تي
ڪلاڪار بڻجن لاءِ اساعف ڪرڻ جو ذريعو بڻجي چڪا آهن.
ٿرڀڊ يونين طرفان ٿيندڙ اميجوٽر آرٽ سرگرمين پر اداڪار

عيرضي جي رقم وٺڻ جي، ٿرڊ يونين حوالي ڪيل آهي.
انهن ۸۵ لکن ماڻهن مان سٺ لک ماڻهو مفت ۾ يا ڪافي رعائتي
نرخن تي اتي رهندا آهن.

انهن صحت گهرن جي سنڀال جو خرچ اسٽيٽ انشورنس
فند مان ڪيو ويندو آهي. سال ۱۹۶۶ ۾ آرام گهرن ۽ صحت
گهرن بلي ۵۶ ڪروڙ ۴۳ لک روپل خرچ ڪيا ويا هئا.

انهيءَ رقم خرچ ڪرڻ سبب ۵۸ لکن ۲۱ هزارن ماڻهن کي
(سال ۱۹۶۵ جي پيٽ ۾ ۴ لک ۷۳ هزار وڌيڪ ماڻهن لاپ
ونڊرگاهن ۾ مفت يا ٿوري رقم ڏيڻ سان رهڻ جو لاپ
مليو. ۱۴۰۰ ٽيڪرين پاران ڊاڪٽري صحت گهر قائم ڪيل آهن،
جتي ڪم ٿان لهڻ بعد پورهيت اچي ڊاڪٽري علاج ڪرائيندا
آهن ۽ اتي ڪين، قوت بخش کاڌ وٺندا آهن ۽ آرام ڪندا
پروفيسر ڪوٽلر به سڏيندا آهن) ۷ لکن ۵۰ هزارن ماڻهن لاپ
ورڻو ۽ سندن سنڀال بلي ساڍا چار ڪروڙ کان وڌيڪ رقم
سرڪاري سوشل انشورنس فند مان خرچ ڪئي وئي.
ٻن لاءِ ميڊيڪل مرڪز کوليلا آهن جتي صحت جي سنڀال
۽ رهائش جو بندوبست ٿيڻ ڪيل آهي. اهي ميڊيڪل
مرڪز، سرڪاري صحت کاتي جي ماتحت آهن، پر ٽريڊ
۽ ڪاميٽي پنهنجي ڪاري تي ڪنٽرول رکندي آهي ۽
وقت وقت مدد به ڏيندي آهي. مثال طور ٿرڊ يونين
پيٽي، انهن سنسٽائن جي پرنٽڪ ڪاميٽي ۽ اڳيان ڪارخانن
پيسن مان ميڊيڪل سامگري خريد ڪرڻ لاءِ ڪي رٿون
بندي آهي.

ڪرڻو آهي. سوشل انشورنس پريڊمٽن خود ڪم ڪندڙن جو ضابطو هئڻ گهرجي.

آڪٽوبر انقلاب کان پوءِ ئي هي پروگرام عمل ۾ آيو آهي. سرويٽ سرڪار الباءِ هڪ قانوني دستور تيار ڪيو جنهن هيٺ جڏي هئڻ جي حالت ۾ پورهيس جي سيال يا پالنا ڪئي ويندي آهي ۽ سرويٽ سرڪار پهرين سرڪار آهي جنهن اڃا روزگار لاءِ سهائتا جي پروگرام جي شروعات ڪئي.

هن وقت سرويٽ ديس ۾ ڪردہ جائگي ڏکارڻا ڪاروبار ڪونهي، انڪري سوشل انشورنس ۽ پالنا جو سهرو خرچ سرڪار ڪندي آهي. سوشل انشورنس ٻيٽي پورهيس هڪ ڪوپيڪ نه ڪم ڏيندا آهن.

سوشل انشورنس رٿا هيٺ هر ماڻهي جي پالنا آندل آهي؛ ٻڌايي، دالما ۽ عارضي، جذالي ۽ ڪٽيب جي پالنا ڪندڙ جي نموت ئي وڃڻ جي حالتن ۾ پيشن، ٻيٽ سان گڏ يا ٻار ڄمڻ لاءِ الائونس، ان خرچ ۾ ڊاڪٽري علاج، صحت ۽ آرام گهرن ۾ رهائش، جو خرچ نه آهي ٿو وڃي. تنهن سواءِ ولدن ۽ والدين ۽ سڀيتڪ شيوائن تي به خرچ ڪيو ويندو آهي.

ٿرڊ ٽرسون سوشل انشورنس مان خرچ ڪنديون آهن.

سال ۱۹۶۷ ۾ ان خرچ جو انگ ۱۲۴۰ ڪروڙ روپل هو، يعني سال ۱۹۶۶ کان ۱۲۰ ڪروڙ روپل مٿي خرچ ڪيا ويا هئا.

ڪهڙيون ڊاڪٽري ۽ صحت سنسٽائون ٿرڊ ٽرسون جي حوالي آهن؟

هر سال ۸۵ لک پورهيس صحت ۽ آرام گهرن ۾ موڪل جا ڏينهن گذاريندا آهن ۽ اهي گهر سرڪار طرفان سواءِ ڪنهن

جي بندوبست يا ڪم جي حالتن وارن ٽيمن جو انگهڻ ڪيو
ويو آهي ته هو پنهنجي حڪم سان اها شاپ يا سڄو ڪارخانو
بند رکي سگهن ٿا.

پورهيتن جي بچاء سان واسطو رکندڙ ٽيمن جي پيروي ڪرڻ
بابٽ، ٽيڪنيڪل انسپيڪٽرن جون هدايتون قبول ٿي
منجھيبت ٻڌل آهي.

ٽيڪنيڪل انسپيڪٽر جي حڪم سان ٽي ٽيمن شاپ ڪم
چالو ڪري سگهي ٿي.

جيڪڏهن ڪنهن فئڪٽري ٻرندڙ ٻرندڙ ٽيمن وارن ٽيمن
جو انگهڻ ڪيو هوندو (مثال طور ٽريڊ يونين جي اجازت بنا
اوڙ ٽائيم ڪم شروع ڪيو هوندو) يا سلامتي ٻرندڙ يا پورهيتن
جي بچاء قاعدن جو انگهڻ ڪيو هوندو ته ان حالت ۾
ٽيڪنيڪل انسپيڪٽر کي، انهي پنجاه روپس ٽائين ڏنڊ وجهڻ
جي اختيار آهي ۽ جي انهيءَ هوندي به ڪو تدارڪ نه ٿيو
ته اهو سوال هو ٽريڊ يونين ڪائونسل اڳيان آئي، واسطيدار
معيجز کي هٿاڻ جي طلب ڪندو. ٽريڊ يونين طرفان
ٽيڪنيڪل انسپيڪٽر کانسواءِ صحت، صفائي، ڪاٺين جي
انڊسٽري ۾ سلامتي ۽ بائلس جي ڪم وغيره مٿان سرڪاري
طور پڻ چڪاس ٿيندي آهي.

سوشل انشورنس ۽ پالڻا ۾ ٽريڊ يونينون
ڪهڙو ڀاڱو ادا ڪن ٿيون؟

پنجاه سالن کان مٿي عرصو ٿيو جو ڪميونسٽن، سال ۱۹۱۲
۾ پورهيتن لاءِ ويهي جو پروگرام تيار ڪيو هو. جنهن موجب
سرڪار ۽ خانگي مالڪن کي ويهي جو سمورو خرچ هموار

سے خدای افراتون بر دوج کیل ہوندا آھن۔
 توبہ یونیوں نہ لفظ کمر گورج جی خالاش معان صاحبو
 یکنہوں آھن، ہر ان دس ہر سالہ کرجناکون کندیون رھندیون
 آھن جن آء خانی چوہ کرجنا کیندو قائم کیل آھن۔

پورهين جي بچاءَ ۽ حادثن روڪڻ لاءِ
انسپيڪٽرن جا ڪيترا اڌڪار آهن؟

ٻوڙهيت جي بچاءَ ٻوڙين تي سرڪار ٻارن چوڪسي رکڻ جو ڪم ٿرندو ٻوڙين جا ٽوڪينڪل انسپيڪٽر ڪندا آهن. ڪيترا ڪارخانا جا مئنيجر ائين سمجهندا آهن ته ڪم جي حالتن جي سوال تي جنس ان-سپيڪٽرن کي ”ڊڪٽيٽري“ اڌڪار مليل آهن. ٿرندو ٻوڙين جو واپار آهي ته صرف اٺڙن سڪس ٽائون ۽ وسيع اڌڪارن ڊوارن تي ڪم جون حالتون سڌاري ۽ حادثا روڪي سگهبا. اهي انسپيڪٽر ٿرندو ٻوڙين ڪالونسل جا ڪرمتياري ٿيندا آهن ۽ سندن نوڪريءَ جو مدار ڪارخاني جي ٻوڙينڪن مٿان نه آهي. هر هڪ انسپيڪٽر جي اڌڪار هيٺ مقرر ايراضيءَ جا مقرر ڪارخانا رهندا آهن جتي هر ڪم جي حالتن مٿان ضابطو ۽ چوڪسي رکندا آهن. اهي انسپيڪٽر انجنيئري لياقت ۽ سکيا وارا هوندا آهن ۽ پيداوار باهه کڻڻ جهڙي ڄاڻ هوندي آهي.

نڪيڪيڪل انسپيڪٽرن جا اڌڪار قانون هيٺ نڪتل آھن، جن مان ڪي ھن ريت آھن:

انسپيڪٽر ڏينھن يا رات جو ڪنڙي ۾ دست ڪارخال

جی چکاس کری سگھتائے
جی کڈھن جو دسدا تہ کارخانہ یا ورکشاں پر مبنی

جیسا کہ میں جو دس دنوں کا کارخانہ ہاؤس کتاب پر لکھی

رڪنديون آهن. ٿرڊ يونين جي مڃتا ۽ بحاليءَ بابت ڊڪ به
شايد يا سيڪشن چالو نه ڪيو ويندو آهي. شايد جي ڪم مٿان ٿرڊ يونينون پنهنجي پبلڪ انسپيڪٽرن
معرفت جو ڪسي رڪنديون آهن ۽ اهي انسپيڪٽر ٿرڊ يونين
گروپ جا ميمبر چونڊيندا آهن.

شايد ۽ فڪٽري ٿرڊ يونين ڪاميٽيون پورهيتن جي بچاءَ
ڪميشن جي ٺاهڻ جو انتظام ڪنديون آهن. سالن جي آزمودني
ڏيکاريو آهي ته ان قسم جو پبلڪ ڪنٽرول نهايت اثرائتو آهي
۽ هي ڪنٽرول ڪارخاني جي سڀني وڃاڻن سان لاڳو ڪيل آهي.
وڃهڙائيءَ ۾ ڪيترن ڪارخانن ۾ ٿرڊ يونين جماعتن ٽن
درجن (ٿري اسٽيج) وارو ڪنٽرول سرشتو چالو ڪيو آهي.
پهرين پهرين ڪنهن به شفٽ (پالي) شروع ڪرڻ کان اڳ پورهيتن
جي بچاءَ ۾ پبلڪ انسپيڪٽر ۽ فورمن پنهنجي سيڪشن جي
چڪاس ڪندا آهن ۽ نقص دور ڪرڻ لاءِ ذاتي هدايتون
ڏيندا آهن. ٻيو نمبر چڪاس لاءِ شايد ڪاميٽيءَ جو سينئر
پبلڪ انسپيڪٽر ۽ شايد سپرنٽينڊنٽ روزانو شايد ۾ ايندا آهن.
نقص ۽ انهن کي دور ڪرڻ جو مدو رڪارڊ ۾ درج ڪيو ويندو
آهي. انهيءَ کانسواءِ فڪٽري يونين ڪاميٽيءَ جي ليٽر
پرونيڪشن ڪميشن جو چيئرمين، ڊاڪٽر، سلامتي پرمينٽ وارو
انجنيئر ۽ چيف انجنيئر به ورڪنگ حالتن جي چڪاس
ڪندا آهن.

ڪارخانن ۾ ٿيل هر هڪ اتفاق يا حادثي جي تفصيلوار
چڪاس ٿيندي آهي ۽ ان تي مزدورن جي ميٽنگ ۾ سمجهڻ
بھ ٿيندي آهي. ڏوهين کي سزا ملندي آهي. ورڪنگ
حالتن جي بچاءَ لاءِ مئنيجمينٽ مٿان جيڪي خاص فرض آهن

وڙ وٺي نه ڪيئن ٿي. عجب جو لڳڻ ڪري! ۽ سوويت پورهيت،
هي ئي ڪارخانن جا جڙي مالڪ آهن سڀي ان حالت ۾
اسٽرا ڪيئن ٿي پيئندا؟

پيداوار پريٽ ۾ پورهيتن جي شرڪت ڪرڻ جا ڪم پٽرائي
مقرر ٿيا آهن. ڪميونسٽي سماج ٽرمين ڪاروبار ۾ اهي ڪم
ڪيون جي آزمودني مان پيدا ٿين ٿا. ۽ جن ڪارخانن ۾ پيداوار
پريٽ ۾ پورهيتن کي وجهه ڏنو ويندو آهي، تن ڪارخانن جي
پريٽ پورائين پورڻ پٽرائي ڪندڙن آهن.

ڪم جي حالتن مٿان ٽريڊ يونين جو
ڪهڙو ريت ضابطو رهندو آهي؟

ٽريڊ يونين دن ڪم جي سرانجامي لڪيڪي ڇو ڪاس
۽ پورهيتن جي بچاءَ ۽ ٻاهه ٺاهڻ ڪارن جي ٽريڊ يونين
سان ڪندڙن آهن. اهو ضابطو ان وقت شروع ٿيندو آهي،
جڏهن وقت ٽيبل شاپ جي رٿا ۽ ٽيبل وغيره تيار ٿيندا آهن
ٽريڊ يونين جا عهدي اٿن ٽيبل ۽ ٽيبل (ٽريڊ يونين) جو
ٽريڊ يونين سان اڀياس ڪندا آهن ۽ جيڪڏهن اُنهن ۾ ڪا
ڪاڌي نظر ايندي اٿن ته اهي پراڊڪٽ ڊوس ڪندا آهن.
مثال طور ڊڪ اڇائي ٿو ته ٽيبل يونين وقت اٿن ٿو هڻو.
اها وقت، اڇائي ٿو ته ٽيبل ڪارخانن جي ٽريڊ يونين واري
سينٽرل ڪاميٽي جي ٽريڊ يونين ڊڪ ٿي هڻي، ٽيبل ڪار
ٽيبل ان ۾ ڪم جي حالتن جي سڌاري لاءِ ڪو پريٽ ڊڪ
ٽيبل ڪرڻ ٿو.

اڏاوت ٿيندي سموري ڪم مٿان ٽريڊ يونين ڪنٽرول

پيداوار نسبت سڌايل ڪانفرنس جي رهبري ڪندي آه
پيداوار پر پنت پر پور هيٺ
ڪهڙي ريت حصو وٺن ٿا؟

ٿرڊ يونين ڪم ڪندڙن جي ميٽنگن ۽ ڪانفرنسن
معرفت پور هيٺ، پيداوار پر پنت پر پاڳ وٺندا آهن. ڪانفرنسون
هڪ اهم ذريعو آهن جنهن دوران پيداوار پر پنت پر پور هيٺ
پورو وٺندا آهن. انهن ڪانفرنسن ۾ شرڪ ٿيندڙ، کليل ميٽنگن
۾ هڪ سال لاءِ چونڊيا ويندا آهن ۽ هن ٿرڊ يونين ڪاميٽي ۽
جي رهبري هيٺ پنهنجو ڪارڊ هلائيندا آهن. اسٽيمبڙنگ
پر وڪشن ڪانفرنسن تي اٽڪل پنجاهه اڪ فڪٽري ۽
آفيس ملازم چونڊيل آهن. اهي ڪانفرنسون پيداوار بابت اهم
مسئلن جو ٽرين ڪنديون آهن. اهي مئنيجمينٽ کي پيداوار،
اڳهن مقرر ڪرڻ ۽ ڪم جي حالتن بابت سفارشون ڪنديون
آهن ۽ سندن رپورٽون ٻڌنديون آهن.

آڪٽوبر واري انقلاب بعد، مغربي اخبارن لکيو ته روسي
پور هيٺ، پيداوار جا مسئلا حل ڪونه ڪري سگهندا ۽ نه وري
راج ڪاروبار تي هلائي سگهندا. پر انهن ٽراس اڳڪٿين جي
باوجود، پور هيٺ ٿوري عرصي اندر سمورو ڪم سڪي ويا.
هن وقت ڪڏهن ڪڏهن اسان کان پڇيو ويندو آهي ته:
جيڪڏهن ڪارخانن جي پيداوار جو ڪم سرڪار جو آهي ته
پور هيٺ، انهيءَ ۾ دخل ڇو ٿا ڏين؟ اسانجو جواب آهي
ڪارخاني جو مالڪ جيڪڏهن پيداوار وڌائڻ ۾ دلچسپي

يونين جي نهايت سرگرم ميمبرن دوران اها، سوشل انشورنس تي عمل ڪرائيندي آهي، سوشل انشورنس ڪرائڻون ڏيندي آهي، صحت گهرن ۽ اولهه گهرن ۾ رهن لاءِ ورهاست ڪندي آهي.

پگهارن جي ترخن مقرر ڪرڻ ۾ پئسن ڏيڻ جي دستورن تاح ۾ ۽ پيداوار جي ڪوٽا مقرر ڪرڻ ۾ هميشه اها بهرو وٺندي آهي ۽ چونڪو ۽ ٻئي مقرر وقت لاءِ ڪم ڪندڙن جي بهرست تيار ڪندي آهي.

جائن جوڙاڻا مٿان سندس ڪنٽرول رهندو آهي ۽ ملڪن جي ورهاست ڪندي آهي. سرڪاري ۽ سهڪاري واپار مٿان صابو رکندي آهي.

ٽنڊي ۽ عمر وارن (۱۳ کان ۱۹ ورهين اندر) کي ڪم ۾ رهاڻا ۽ سخت نرالين حالتن ۾ اوڙو ٽائيم مٿان ان جو ڪنٽرول آهي. پيداوار جي سلسلي ۾ ٻي ٿرڊ يونين ڪاميٽي ڪئي، ڪنٽرولون اختيار ڏيون آهن.

گڏيل ادارن ۽ پيداوار بابت رٿا جي نچا آوريءَ متعلق اها مئجسٽريٽ جون رپورٽون ٻڌندي آهي. وڏين اڏاوتن ۽ پيداوار نسبت مسودي ساز ڪرڻ ۾ بهرو وٺندي آهي.

آرائڪ ۽ سرڪاري ايجنسين کي ڪارخاني ۾ ڪم جي بڌائي بابت رٿون ڏيندي آهي. ڪارخاني جي حالت بڌائڻ، سپلائي ۽ بن سرائي نسبت صلاحون ڏيڻ ۽ ڪارخاني جي فنڊن بابت رٿيل تڪميل بحال ڪرڻ جي ان کي اجازتي مليل آهي.

ٿرڊ يونين فئڪٽري ڪاميٽي
جا اڌڪار ڪهڙا آهن؟

اها ڪاميٽي يونين جماعت جي ڪل اختيارن واري عيوضي
آهي ۽ ان جي حقن جو نرسي، پورهيتن جي عام شرڪت سان
گڏ ٿرڊ يونين جي خاص ميٽر ۾ ٺاهيل ٽيمن انوسار ڪيل
آهي ۽ اهي نيم وري سوويت يونين جي سمورين سوويت جي
ٿرڊ يونين طرفان بحال ڪيل آهن.
اهي اڌڪار هن ريت آهن:

ڪنهن به پورهيت کي فئڪٽري يونين ڪاميٽي جي
مڃتا کان سواءِ موقوف نه ڪرڻ آهي؛

پورهيتن بابت ٺاهيل قاعدن ڦاٽڻ ۽ سلامتي ۽ صفائي
کي اها ٿرڊ يونين ڪاميٽي نظرداري رکندي، آهي؛ ڪارخاني
سان نئين ورڪسٽاپ لاڳو ڪرڻ ۾ ڪاميٽي ۽ جو عيوضي شرڪت
ٿيندو آهي؛

پورهيتن جي جھڙن نمبرن وقت آخرين فيصلي ڪرڻ جو
حق ٿرڊ يونين ڪاميٽي کي مليل آهن؛ سندس فيصلي
خلاف معيجمينت صرف عدالت معرفت اپيل ڪري سگهي
ٿي ۽ سو به صرف ان حالت ۾ جڏهن پورهيتن وارن قاعدن جو
الڳ ٿيل هجي؛

جيڪي ڪاروباري گڏيل اقرارن تي عمل نه ڪندا تن کي
هٽائڻ جو سوال اٿاري سگهي ٿي يا جيڪي عملدار خنڊي
وازا هوندا آهن يا پورهيتن بابت قانون جي ڀڃڪڙي ڪندا
آهن تن خلاف پڻ سوال ڪئي سگهي ٿي؛ جڏهن نوان ڪاروباري
مقرر ٿيندا آهن تڏهن فئڪٽري جي يونين ڪاميٽي جو رابر
ويچار ۾ رکيو ويندو آهي؛

مئنيجر کي، پورهيت

قوف ڪري سگهن ٿا؟

پورهيت الين ڪري سگهن ٿا پر اهڙا ڪيس جدا جدا

سرويت ڪارخاني ۾ مئنيجمينٽ ۽ ملازمن جي لاڳاپن ۾
ساد. سماج وادي سڏائين ٿي ٻڌل آهي ۽ يعني نه ڪارخاني
هو انتظام سڌارو ۽ پرسوز ۽ لاپ جو خيال رکڻ ۽ هڪ ٻئي کي
احترام ڪرڻو آهي.

مئنيجر جو ڪم آهي ڪارخاني ۾ ٻڌاوار جي رٿيل ڪم
جي خالصت ڪرڻ ۽ پورهيت کي نه الين لي ڪرڻو آهي.
مئنيجر کي ڪم جي حالت جو اوتڙو ڪرڻو آهي. هنکي الين
پورهيتن جي صلاح وڌي ۽ سندن رائي کي مٿان ڏيڻو
آهي، جنهن ڪارخاني جي ٻڌاوار ۾ سرگرم بهرو وٺندڙ آهن.
جيڪڏهن ڪنهن ڪارخاني جو بالا اڌڪاري، مئنيجر
وڪل وڻاڻ جي لائق ثابت نه ٿيندو آهي، پورهيتن جي
راي کي رهندو آهي، جيڪڏهن هو هوندي يا نوڪريءَ
نهي اختيار ڪندو آهي نه پورهيتن جو ٽڪڙيل حصو ۽ مٿي
مڙن ۽ پيس ۾ ٽيڪا ڪندو آهي. انهيءَ نڪتچي ۽ سڌ
مئنيجر يا اڌڪاري کي پاڻ سڌارو ۽ چوڪ درست ڪرڻ
وجه ملندو آهي. پر جيڪڏهن هو سهانڪ نه ٿيندو آهي
نه هنکي هٿاڻ لاءِ سوال اٿارو ويندو آهي. بالا آڻ
سسٽائون اهڙي ۾ ڪندون آهن نه پورهيتن جي آواز
۾ ملي.

ٿريد يونين فيڪٽري ڪاميٽيءَ
جا اڌڪار ڪهڙا آهن؟

اها ڪاميٽي يونين جماعت جي ڪل اختيارن واري عيوضي
آهي ۽ ان جي حقن جو نرين، پورهيتن جي عام شرڪت سان
گڏ ٿريد يونين جي خاص ميٽر ۾ ٺاهيل ٽيمن انوسار ڪيل
آهي ۽ اهي نير وري سرويٽ يونين جي سوريٽ سرويٽ جي
پريڊيڪٽر طرفان بحال ڪيل آهن.

اهي اڌڪار هن ريت آهن:

ڪنهن به پورهيت کي فيڪٽري يونين ڪاميٽيءَ جي
مڃتا کان سواءِ موقوف نه ڪرڻو آهي.

پورهيتن بابت ٺاهيل قاعدن ڦٽڻن ۽ سلامتيءَ ۽ صفائيءَ
تي اها ٿريد يونين ڪاميٽي نظرداري رکندي، آهي؛ ڪارخاني
سان ٽئين ورڪسٽاپ لاڳو ڪرڻ ۾ ڪاميٽيءَ جو عيوضي شرڪ
ٿيندو آهي.

پورهيتن جي جهڳڙن نمبرن وقت آخرين فيصلي ڪرڻ جو
حق ٿريد يونين ڪاميٽيءَ کي مليل آهن؛ سندس فيصلي
خلاف مئيجسٽرٽ صرف عدالت معرفت اپيل ڪري سگهي
ٿي ۽ سو به صرف ان حالت ۾ جڏهن پورهيتن وارن قاعدن جو
الڳھن ٿيل هجي.

جيڪي ڪاروباري گڏيل اقرارن تي عمل نه ڪندا تن کي
هٽائڻ جو سوال اٿاري سگهي ٿي يا جيڪي عملدار خدڪيءَ
وڙا هوندا آهن يا پورهيتن بابت قانون جي ڀڃڪڙي ڪندا
آهن تن خلاف پڻ سوال ڪئي سگهي ٿي؛ جڏهن توهان ڪاروباري
مقرر ٿيندا آهن تڏهن فيڪٽريءَ جي يونين ڪاميٽيءَ جو رابر
ڀڃڪڙي ۾ رکيو ويندو آهي.

مئنيجر کي، پورهيت

قوف ڪري سگهن ٿا؟

پورهيت ائين ڪري سگهن ٿا پر اهڙا ڪيس جدا جدا

سرويت ڪارخاني ۾ مئنيجمينٽ ۽ ملازمن جي لاڳاپن ۾
پيداوار سميت سڌارن کي بدل آهي، يعني ڪارخاني
جو انتظام سڌارو ۽ پرسونل جو خيال رکڻ ۽ هڪ ٻئي کي
احرام ڪرڻو آهي.

مئنيجر جو ڪم آهي ڪارخاني ۾ پيداوار جي ڊيٽا لکڻ
جتي حاصلات ڪرڻ ۽ پورهيت کي نه ائين ئي ڪرڻو آهي.
مئنيجر کي ڪم جي حالت جو اوزار رکڻو آهي. هن کي انهن
پورهيتن جي صلاح وڌائي ۽ سندن رائي کي سامهون ڏيڻو
آهي، جيڪي ڪارخاني جي پيداوار ۾ سرگرم بهرو وٺيندا آهن.
جيڪڏهن ڪنهن ڪارخاني جو بالا اڌڪاري، مئنيجر
رڪل وڌائڻ جي لائق ثابت نه ٿيندو آهي، پورهيتن جي
رائي کي رٿيندو آهي، جيڪڏهن هو خودي يا نوڪر شاهي
نٿي اختيار ڪندو آهي نه پورهيتن جو تڏيل مشورو
مڙن ۽ پرسنل ۾ ٺيڪا ڪندو آهي. انهيءَ نڪتي تي
مئنيجر يا اڌڪاري کي پاڻ سڌارو ۽ چوڪ درست ڪرڻ
وڃي، ملندو آهي. پر جيڪڏهن هو سھانگ نه ٿيندو آهي
نه ڪي هٿاڻي لاءِ سوال اٿارو وٺندو آهي. بالا آر
سسٽائون اهڙي ريت ڪندون آهن نه پورهيتن جي آواز
۾ ملي.

قریب یولین فیکٹری کامیٹیء
جا اذکار کھڑا آھن؟

اها ڪاميٽي يونين جماعت جي ڪل اختيارن واري عهدي
آهي ۽ ان جي مقرر جو نالو، پروهيٽن جي عام شريڪن سان
ڪڍڻ لاءِ يونين جي خاص ميٽر لاهيل نه آهن ائسار ڪيل
آهي ۽ اهي نير وري سڌو آهون جي شهر سروريت جي
پروهيٽن طرفان بحال ڪيل آهن.
اهي اڌڪار هن ريت آهن:

ڪنهن اڀر رهيمه کي ٺٽڪاري اولهن ڪاهي ٿي، جي
مڃتا کان سواءِ موقوف نه ڪرڻو آهي؛

پورهیتن بامس لاهیل ساعدن فلزون ۽ سلامتی ۽ همدانی ۽
ئی اها لوبد اولین کامیعی لبارداري ۽ کندی آهی ۽ کاروانی
سان بتمین وورکتاب لاکر کرنا ۽ کامیعی ۽ جو عروسی شراک
گیندو آهی ۽

پروھيٽن جي جھڳڙن ۾ وڌيڪ وقت آخرين فيصلي ڪرڻ جو
حق اڀرڻ ۽ ٻين ڪاميٽيءَ کي مليل آھن ۽ سندس فيصلي
غلاف ۾ ڄمڻ ۽ صرف عدالت معرفت اپيل ڪري سگھي
ٿي ۽ سو بہ صرف ان حالت ۾ جڏھن پروھيٽن وارن قاعدن جو
الڳھن ليل ھجي ۽

جيڪي ڪاروباري گڏيل اقرارن تي عمل نه ڪندا ٿي سگهن ٿا، تنهن ڪري انهن کي ڪاروباري سوالن تي ڪم ڪرڻو پوندو. انهن کي ڪاروباري سوالن تي ڪم ڪرڻو پوندو. انهن کي ڪاروباري سوالن تي ڪم ڪرڻو پوندو.

جا مٺيجر کي، پورهيت

موقوف ڪري سگهن ٿا؟

پورهيت ائين ڪري سگهن ٿا پر اهو ڪيس جدا پاسا

ٿي ٿا.

سرويت ڪارخانن ۾ مئيجسٽريٽ ۽ ملازمن جي لاڳاپن جو
بنياد سماج وادي سڌارن تي ٻڌل آهي ۽ يعني ٺڪر ڪارخاني
جو انتظام سڌارن ۽ پرمهر لاءِ جو خيال رکڻ ۽ هڪ ٻئي کي
احترام ڪرڻو آهي.

مٺيجر جو ڪم آهي ڪارخاني ۾ ٻڌاوار جي ريل لڪڻ
جي حاصلات ڪرڻ ۽ پورهيت کي نه ائين ئي ڪرڻو آهي.
مٺيجر کي ڪم جي حالت جو اونڙو رکڻو آهي. هنکي انهن
پورهيتن جي صلاح وٺڻي ۽ سندن رائي کي ميان ڏيڻو
آهي، جيئن ڪارخاني جي ٻڌاوار ۾ سرگرم بهرو وٺندڙ آهن.
جيڪڏهن ڪنهن ڪارخاني جو بالا اڌڪاري، مٺيجر
رڪن، وڙواس جي لائق ثابت نه ٿيندو آهي، پورهيتن جي
راي کي رهنمائي ڪندو آهي، جيڪڏهن هو خودي يا نوڪر شاهي
نهي اختيار ڪندو آهي نه پورهيتن جو گڏيل مجموعو مٺس
مٺڻ ۽ پريس ۾ ٽيڪا ڪندو آهي. انهيءَ ٽڪيڊي سبب
مٺيجر يا اڌڪاريءَ کي پاڻ سڌارن ۽ چوڪ دروست ڪرڻ جو
وجه ملندو آهي. پر جيڪڏهن هو سھانڪ نه ٿيندو آهي
تڏهن هٿان لاءِ سوال اٿارو ويندو آهي. بالا آراءِ
نڪاتون اهو ئي هن ڪندڙن آهن نه پورهيتن جي آواز کي

ٺلي

وجه آھن ۽ ٻين طريقن سان هو پنهنجي جيون جو درجو اڻ
ڪندا رهن ٿا. اهو مقصد ٿرڻد يونين، سرويٽس ۽ سرويٽس
سرڪار وارن سندن عيوضن دٿاران حاصل ڪري سگهجي
ڪنهن پورهيت کي، مٽيجر
موقوف ڪري سگهجي ٿو؟

هاڻا هو ائين ڪري سگهيو پر ٿڌهن جيڏهن واسطيدار
ڪارخاني جي ٿرڻد يونين ڪاميٽي قبوليت ڏئي. نوڪريءَ
مان ڪڍڻ ڳري ۾ ڳري سزا لڳي ويندي آهي. صرف
انهن کي موقوف ڪيو ويندو آهي جيڪي وقت به وقت
پيداوار جي انتظام جو انگهن ڪندا آهن ۽ گڏيل رائي کي
ڪوئي ڌيان نه ڏيندا آهن.

ڪارخانن ۾ شروع ڪيل آڻو مشين ۽ مشين سبب پورهيت
اي روزگار ڪونه ٿيندا آهن. پورهيت کي سندس ڳهار ۾ ڪتر
وجهن کان سواءِ ٻئي ڪم تي لڳايو ويندو آهي. يا (جيڪڏهن
هو قبوليندو آهي ته) کيس ريفريشن ڪورس جي سکيا وٺڻ لاءِ
مهل ڏني ويندي آهي. اڀياس واري وقت ۾ کيس پوزو ڳهار
ملندو آهي. هو جڏهن پنهنجي هٿ جو بهتر اڀياس ڪندو آهي
يا ڪو نئون هٿر سکندو آهي ته قانون پٽائيندڙ، سندس ڳهار
۽ پڙهيءَ ۾، جيڪڏهن ڪوبه اڌڪاري، شخصي سببن

ڪري ڪنهن پورهيت کي ٻي قاعدي نوڪريءَ مان ڪڍندو
۽ هنکي وري نوڪريءَ ۾ رکڻ بابت عدالت جي ٽنل حڪم
جي پيروي ڪرڻ ۾ گهٽندو ته هن تي فوجداري ڏوهه
ليٽ مقدمو هلائي سگهجي ٿو.

وڪيل جي آفيس يا پوليس ڪورٽ ڏهن ڏينهن اندر ڪيس تي واپار ڪرڻ لاءِ ٻڌل آهي. جيڪڏهن ڪنهن پورهيت کي ٻئي قاعدي موجب ريف ڪيو ويو آهي ۽ ان سبب هو ڪنهن معياد ٽائين مڃڻ تي تڪرار وٺڻ هوندو ته ان حالت ۾ سندس مرضي ۽ دلدار بڪار وٺڻ لاءِ ڪس عرصو ڏياريو ويندو آهي ۽ معيجهت ڪيئن شرح ٿيندي آهي.

سوويت يونين ۾ اسٽرائيڪ جو ٿا ٿين؟

سوويت يونين ۾ اسٽرائيڪن تي بدش وڃي ٿو. ڪو قانون ڪونهي، نه ڪيترن سالن تائين اتي پورهيتن اسٽرائيڪ جو قدم نه کيسو آهي.

قديم رشا ۾ قابض، اباچارن، دٻاءُ ۽ پوليس جي ڏلهياريءَ جي باوجود پورهيت، جڏهن جڏهن ضروري سمجهندا هئا ته ڪنهن اسٽرائيڪ ڪندا هئا. مثال طور سال ۱۹۰۵ ۾ آڪٽوبر واري اسٽرائيڪ ۾ ويهن لک کان مٿي پورهيتن بهرو ورتو هو.

سال ۱۹۱۷ واري آڪٽوبر انقلاب بعد پورهيتن ۽ غريبن ڪيترن حڪومت جون اختيارون پنهنجن هٿن ۾ کنيون. عوام پنهنجي مالڪ جا مالڪ بڻيا، پورهيتن ۽ محسوس ڪيو ته هنري وڪاس، آرٽڪل واري ۽ وڌيل ڪٽي ۽ جو مدار هٿن آهي ۽ پوءِ پورهيتن ۾ احساس پيدا ٿيو ته پنهنجي ئي خلاف اسٽرائيڪ ڪرڻ چڱائي آهي.

سوويت ڏيس جي پورهيتن کي پنهنجي حالت سڌارڻ جا

ريستار ٿيڻ، وڃي گهرن ۽ ڪلبن جو بندوبست ڪرڻ. ٿرڀڊ يونين جيڪي رانديس ۽ پسڪ سرگرمين جي معيار اوچي ڪرڻ جي ڏس ۾ قدم کڻن، اهي پڻ درج ٿيل هوندا آهن. انهن گڏيل اقرارن بابت مئيجسٽريٽ ۽ ٿرڀڊ يونينون پورهيتن کي وقت ۽ وقت رپورٽون ڏينديون آهن.

پورهيتن جا جهڳڙا ٿيندا آهن؟

هاڻو، ٿيندا آهن. انهن جو عدد هر هڪ ڪارخاني جي حالت ۾ الڳ الڳ هوندو آهي پر اهي فيصلو ڪرڻ لاءِ سڀني حالتن ۾ دستور هڪ سرڪو ۽ ساڳيو ئي هوندو آهي. ٿرڀڊ يونين ان جو رستار ڪيو آهي ۽ قانوني طور اهو بحال ڪيل آهي.

پورهيتن جي جهڳڙن تي اڃا به سيوٽ ڪميشنس غور ڪندا آهن، جن تي پورهيتن ۽ مئيجسٽريٽ جا هڪ جيترا عيوضي ڪيل هوندا آهن. ڪميشن ۾ جيڪڏهن ٽرپون ڪنهن لاهه تي نه اينديون آهن يا واسطيدار ٽر ڪميشن جو فيصلو نه قبوليندي آهي، ته پوءِ ان حالت ۾ اهو سوال ڏهن ڏينهن اندر يونين ڪاميٽي ۽ ڏانهن وڃي لاءِ موڪليو ويندو آهي.

ٿرڀڊ يونين ڪاميٽي جو فيصلو مئيجسٽريٽ قبول ٿي لاءِ ٻڌل آهي. پر پورهيتن وارن قاعدن جو الڳهن ٿيل هوندو ته ان حالت ۾ عدالت کان فيصلو ڪرائي سگهجي ٿو.

جيڪڏهن ڪڪري يا آفيس ۾ ڪم ڪندڙ ٿرڀڊ يونين ڪاميٽي جي فيصلي سان سهمت نه هوندو آهي ته سرڪار کي پنهنجي بجاءِ لاءِ هون اڀيل ڪري سگهندو آهي، سرڪاري

اهڙن گڏيل اقرارن جو مزل مقصد اهو ئي هوندو آهي ته
پيداوار وڌائي وڃي ۽ انتظام جو معيار اوچو ڪيو وڃي،
ٽيڪنيڪل وڪاس کي اوج اچي، پورهيتن کي انساني ڪرد
لاءِ هنن کي مناسب لوازمات، ڪارخانن ۾ ڪم ڪرڻ جو
حالتون ستاريون وڃن، ملازمن جي مالي خزا، رهڻيءَ جو درجو
ستري ۽ هنن کي تعليمي خزا، رانديشن وغيره جون
سهوليتون ملن.

اهڙن گڏيل اقرارن ۾ رواجي طرح ۴ ڀاڱا ٿيندا آهن. انجي
پهرئين ڀاڱي ۾ پرڀندڪن ۽ ٿرڀندڪن لاءِ خاص فرض ۽ ڪارڊ
جو ذڪر ٿيل هوندو آهي. مثلاً پيداوار ڪيئن وڌائي، ڏيڻ
يوڃيا جي پوري ڪيئن ڪجي، وڌيڪ ۽ ٽيڪنيڪل ڪوچنائون
جس ٽوان نموني ڪيئن پيدا ڪجن، سخت ڪم مشين ذريعي ڪئن
ڪجن، غير متحرڪ ۽ چارو چانداڊ جو بهترهه آپريٽ ڪيئن ڪجي،
ڪنهن مال جي ڪفايت ڪيئن ڪجي، ٺهيل مال جي خاصيت ڪيئن
ستارجي، وڌيڪ ٺهڻ ۽ ٽاپ ڪيئن ڀرائب ڪجي، سماجڙادي
اصولن جي پيرويءَ لاءِ ڪهڙيون حالتون پيدا ڪجن. ان ۾
پرڀندڪن لاءِ ٽريننگ ٿيل هوندو آهي ته ڪاريه سنجالين ۾ ستارو
ڪيئن آڻين، ڪاريگرن ۽ پورهيتن کي ٽئين قسم جي سکيا
ڪيئن ڏين، ٽنڻ ڪيئن مقرر ڪن، ٽيڪنيڪي عملي خزا ٻين
ڪن ملازمن جي لياقت جو درجو ڪيئن وڌائين، پورهيتن لاءِ
مناسب حالتون پيدا ڪن جئن هو نوڪري ڇڏڻ کان سواءِ
وڌيڪ اڀياس ڪري سگهن، ڪوچنائون ڪري سگهن ۽ ٽريننگ
ويچار ڪيئن عمل ۾ آڻين انلاءِ کين وجهه ڏيو.

اقرار جي ٻئي ڀاڱي ۾ پگهار، بونس ۽ پيداوار جي ڪوٽا
جو ذڪر ٿيل هوندو آهي. ڪلاڪن پيٽي. ڪم ڪندڙ کي

تبرڪ جي آزمودني جو ذڪر ڪيل هوندو آهي. ٻانگن وٽان
آيل خط شايع ٿيندا آهن. پورهيتن قسمه ناهيل عوام ٿرڀڊ
يونين جي ملڪ متعلق قانوني صلاح ڏئي ٿي. آهي.
ٿرڀڊ يونين ٻارن، ”ڪلسب“، ”آئمر ڇوڪر آرٽ“
”سرويت مائٽر“ ”ليبر پروفيزڪشن“ ۽ ”سوشل انسٽيٽوٽس“
ٽالن سان موزون رٿيون مقرر ٿي شايع ڪيون وينديون آهن.
ٿرڀڊ يونين کي پيش هو پيشنگ هائوس (Profizdat)
ٺاهي آهي.

مڪسڪو، ڊيموئي عوام سرڪاري ڪيٽن يا ٿرڀڊ يونين
ٻارن مڪي اندرون ٺاهي چيون وينديون آهن.

گڏيل افراد ڪيل آهن؟

هائو، رهي ٿي. افراد نرسنگ ۽ پورهيتن وچر سال
(۱۴۱) کن ٽن ٽن سالن بعد آهن ۽ انهن جو مسدو ٿيڪ سال ٿيندو
آهي. اهڙي طرح افراد ٿي، ٿرڀڊ يونين ڪاميون عوام
پورهيتن ۽ سمورو مجموعو اٽڪل اقراون ٿي نظر ٿا ٿي ڪندا
آهن ۽ ڪيترن ڪندا آهن ٿي انهن ٿي ڪيترن ڪيترن ڪندا
ڪيو ويندو آهي. اوهن ڪارخانن جي ڪم ڪندڙن ۽
ٿيڪيڪن ۽ ٿيڪن سان صلاح ڪري ٿيون رٿون ۽ واپس مٿين
افراد م راج ڪندا آهن. اقراون جي سرطن شروعات ٿي
پورهيتن جي عام مسڪن م ٿيندو آهي ۽ ڪندا
اهي اٽڪل ڪندا آهن. لڏيندڙ اقراون م راج ڪيا ويندا
آهن ۽ پوءِ ڪارخانن جو مشڪل ۽ يونين ڪاميٽي ۽ هو چيئرمين
الراڻي صحتي ڪندا آهن. افراد جو مشڪل پورهيتن ۽ والي
ڪيو ويندو آهي.

ان اخبار ۾ مڪاني ۽ بيروني ٿرڊ يونين جي مسئلن،
راشٽري ۽ انٽر راشٽري حالتن بابت سماچار ڏنل هوندو آهي.
پورهيت ان اخبار سان نالي وڪڻ لاءِ نه فقط ان ڏانهن خط پت
لکندا آهن پر انجا خاطرو به ٿي رهندا آهن. سمهادڪي مبدل
طرفان سپرد ڪيل ڪاريه موجب ٿرڊ يونين سنڌستان جي
ڪم تي ڇوڪسي رکندا آهن. ڪارخانن ۾ ڪم ڪرڻ جي
حالتن جو اڀياس ڪندا آهن ۽ نظرداري رکندا آهن ته پورهيت
جي مسئلن تي ڪهڙي نموني ڌيان ڏنو وڃي ٿو ۽ سندن
سماجواڙي وڪاس لاءِ پريهڻڪ ڪهڙي مدد ڪن ٿا.
ٿرڊ يونين جي اخبارن ۾ مکيه مسئلن جو اڪثري ذڪر
ڪيو ويندو آهي. جنهن جو نتيجو اهو نڪرندو آهي جو
ڪارخانن وغيره ۾ پورهيتن جي حالت سڌارڻ لاءِ جوڳا قدم
ڪيا ويندا آهن.

اخبارن اها ذميواري هموار ڪئي آهي ته گهڻي ۾ گهڻا
پورهيت پنهنجن سرگرم ڪم ڪندڙن جي گروپن ۾ شريڪ ٿين.
انهيءَ مراد سان ڪيترن شهرن ۾ ”ٿرڊ“ طرفان ڪيندر کولي
آهن، جتي پورهيت ابتدا آهن ۽ اچي صلاح مصلحت ڪندا
آهن ۽ پنهنجن رٿن وغيره کان کين واقف ڪندا آهن.

ٿرڊ يونين کي پنهنجي مـاهوار مخزن ”سرويٽ ٿرڊ
يونينس“ جي نالي سان آهي جنهن جون ۳ لک ۶۰ هزار
ڪاپيون وڪامندڙون آهن. ٿرڊ يونين جيون ۽ تحرڪ نسبت
جدا جدا مسئلا ان ۾ درج ڪيل هوندا آهن. انٽر راشٽري
ٿرڊ يونين تحرڪ بابت رٿون ٿيل هوندي آهي. ساهت،
ڪلا، فزيڪل ڪلچر ۽ راندين بابت ليکڪ ۽ سماجچنائون
هوندڙيون آهن. ان مخزن جي هڪ وڇاڳ ۾ ٿرڊ يونين

هرهگ پورهيت کي ٿرڍ پونين
حو ميمبر ٿيڻو آهي ڇا؟

نه. ڪو به شخص جڏهن ڪنهن ڪار ڪرڻ لاءِ وڃي ٿو ته
هن کان اڃا طلب ڪانه ڪئي ويندي آهي ته پونين جو
ميمبر ٿئي.

ڪنهن به شخص کي پونين مان
خارج ڪري سگهجي ٿو؟

جن ماڻهن ساندهه ٽن مڙن کان مٿي وقت لائين نسي ته
پري هوندي ۽ جيڪي ٿرڍ پونين جا ايمپل ٿورڙ پيدا آهن تن
لاءِ وڌيڪ سزا اڃا آهي ڇو، ڪن پونين مان خارج ڪيو ويندو
آهي. ٿرڍ پونين گروپ جي ميٽنگ ۾ ڪيل اعز و مصلو لڏهين
عمل ۾ ايندو آهي، جڏهن پرائمري ٿرڍ پونين سنڌ ۾
ڪاميٽي اهر بحال ڪندي آهي.

اڏڻ وڌڻ واري ڪندو ويندو آهي. گهڻو ڪري ٻيا قدم
استعمال ڪيا ويندا آهن جهڙوڪ چٽاڻ ڏيڻ، بچسب ڪڍڻ يا
الزام ۾ ڇڏڻو موڪلڻ.

ٿرڍ پونين پريس جا آهي؟

ٿرڍ پونين جي بک اشاعت آهي ”ٿرڍ“ - Trud -
(پورٽيف) اخبار، جنهن جو پوراڻو ڪاپو ۲۴ ڪو
ڪاپون آهن.

جي حالت ۾ هر هڪ يونين جو پهرين پنهنجن ميمبرن سان
اسٽور رهندو آهي، ڇاڪاڻ ته سندن اڄيٽ، ميمبرن جي فتن
ان ٺاهي ويندي آهي.

ٿرڊ يونين ميمبرن کي مليل اڌڪار هن ريت آهن:
غير ميمبرن کان وڌيڪ اسٽيٽ سوشل انشورنس جو لاپ
ڪيس ملندو آهي؛

آرام گهرن يا صحت گهرن ۾ رهائش جي حالت ۾ هندي
ٻين مٿان ترجيح ملندي آهي ۽ نرسريز، ڪنڊرگارٽن يا
ٻين اهڙين سهوليتن وقت ٻن ٻين مٿان هندي اڳرائي ڏني
ويندي آهي؛

سندس ٿرڊ يونين هندي مفت قانوني صلاح ۽ سهايتا
ڏيندي آهي، ۽ جيڪڏهن ضرورت هوندي آهي ته ٿرڊ
يونين جي فنڊ مان گرانٽ به ڏيندي آهي؛

ٿرڊ يونين جي راندين ۽ ڪلچرل سهوليتن جو لاپ هن کي
ملندو آهي ۽ پنهنجي ٿرڊ يونين جي پوسٽر سهايتا فنڊ ۾
ڪٽ ڪرڻ جو ڪيس حق مليل آهي.

۱۰۰ سيڪڙو يونين جي ميمبري انڪري ڪانهي جو ميمبر
هنن کي خاص حق مليل ٿا ٿين، پر ان جو ڪارڊ
آهي جو ماڻهن جي دلي چاهيا آهي ته پيداوار، جي اهم
حل ڪرڻ ۾ بهرو وٺڻ، پوجنائن جي بھت ۾ شريڪ ٿيڻ،
ادي سرگرمين ۽ ڪميونسٽ تحريڪ ۾ حصيدار بڻجڻ.
هنن مکيه ۽ مول سنب جنهن ڪري پورهيت طبقو ٿرڊ
جو ميمبر ٿئي ٿو.

ذاتِ بلي گت ايتو آهي.

اهي شرح برائيمري جماعت جي مستگرم حال ڪيا ويا آهن ۽ يونين جي ميمبرن جي جنرل سادي حصن نمونن وٺندي آهي ان موجب شرح حال ڪيا ويندا آهن. نسر يونين عسڪار رقم ميمريءَ جي ڇڏي طور وصول ڪندي آهي انهي سراسري ٽين هتي بيهت گهرن جي پورئسيءَ بابت لکائيندڙن آهن.

باقي رقم جنرل ٿرڊ يونين تحت ۾ ٿيندڙن آهن ها ٻا ٿرڊ يونينون بيهتي مرضيءَ موجب ڪم آڻيندڙن آهن.

يونينن جا فل ٽائيم آرگنائيزر آهن ڇا؟

جواب ۹۱ سڪرو برائيمري ٿرڊ يونين وٽ بگا مل ٽائيم آرگنائيزر ڪونهن. سمورو ڪم جنرل مستگرم يا ڪائونسلن طرفان ڇوڏيل عرصي هلائيندا آهن ۽ اها چونڊ رٿي ووت دراهي هڪ سال لاءِ ڪئي ويندي آهي. ڪيتريون شجري ۽ نمونن صدي جون ٿرڊ يونين ڪاميٽيون يا بگهاردار عملي ڪن سوا ڪم هلائيندڙن آهن. ڪي ريجنل ڪاميٽيون به آهن جي انهن ماڻهن سان ملي ڪم ڪنديون آهن جنکي ڪا ناقاعدي ڪم هوندي آهي.

ٿرڊ يونين ميمبرن کي ڪهڙا فائدا ملندا؟

هڏن ڪنهن بسرو عيس يا ڪن پورعشن جي مثالي کي نشان رسدو آهي، تڏهن انهي پيءُ ڪري لاءِ ٿرڊ يونين سبب قدم کڻنديون آهن پوءِ چاڌي واسطدار شخص يونين جو ميمبر هجي يا نه. پر سوشل انيويٽنس ۽ ڪلچرل ۽ ٻين سروسز

تي حالت ۾ هر هڪ يونين جو پهرين پنهنجن ميمبرن سان
سطر رهندو آهي، ڇاڪاڻ ته سندن بجيٽ، ميمبرن جي فين
ان ٺاهي ويندي آهي.

ٽريڊ يونين ميمبرن کي مليل اڌڪار هن ريت آهن:
غير ميمبرن کان وڌيڪ اسٽيٽ سرشل انٽرنيشنل جو لاپ
ڪيس ملندو آهي.

آرام گهرن يا صحت گهرن ۾ رهائش جي حالت ۾ هنڪي
ٻين مٿان ترجيح ملندي آهي ۽ نرسن، ڪنڊرگارڊن يا
ٻين اهڙين سهوليتن وقت ٻن ٻين مٿان هنڪي اهڙائي ڏني
ويندي آهي.

سندس ٽريڊ يونين هنڪي مٿي قانوني صلاح ۽ سهايتا
ڏيندي آهي، ۽ جيڪڏهن ضرورت هوندي آهي ته ٽريڊ
يونين جي فنڊ مان گرانٽ به ڏيندي آهي.

ٽريڊ يونين جي راندين ۽ ڪلچرل سهوليتن جو لاپ هن کي
ملندو آهي ۽ پنهنجي ٽريڊ يونين جي نرسنر سهايتا فنڊ ۾
شرڪت ڪرڻ جو ڪيس حق مليل آهي.

۱۰۰ سيڪڙو يونين جي ميمبري انڪري ڪانٽي جو ميمبر
طور هن کي خاص حق مليل ٿا ٿين، پر ان جو ڪارڊ
اهو آهي جو ماڻهن جي دلي چاهنا آهي ته پيداوار جي اهم
مسئلن حل ڪرڻ ۾ بهرو وٺن، پوڄنائن جي بچت ۾ شريڪ ٿين،
سماجگادي سرگرمين ۽ ڪميونسٽ تحريڪ ۾ حصيدار بڻجن.
اهي آهن مکيه ۽ مول سبب جنهن ڪري پورهيتا ٽريڊ
يونين جو ميمبر ٿئي ٿو.

بئڙ ڪنٽرول ۾ ڊڪ گهٽ اسي لڪ سرگرم ٿرڻ ۽ يونين
ڪنٽرول ٺاهڻ وٺندا آهن. آرام گهر ۽ صحت گهر به ٿرڻ ۽ يونين
جي اڌڪار اندر اچن ٿا.

ٿرڻ ۽ يونين سرڪاري جماعتون آهن. اهي ۽ سندن
سرڪار وٽ رجسٽر ٿيل ڪنهن ۽ نه وري ڪنهن به ريت ٿر
يونين، سرڪاري باڊيز ڏانهن جوابدار آهن.
پورهيتن کي يونين ٺاهڻ جو اڌڪار سماجوادي سر
يونين جي جوڙجڪ جي فريقي ۱۲۶ هيٺ مليل آهي.

ٿرڻ ۽ يونين پڻ ڪٿان ٿيون آئين؟

هنن يونين جي آپٽ جو مکيه ذريعو آهي داخلا ۽ ماهوار
ڊيو. ميمبريءَ جي ماهوار چندي جو مدار ڪمائيءَ تي آهي،
وڌ ۾ وڌ هڪ سيڪڙو چنڊو رکيل آهي.

ٿرڻ ۽ يونين جي ڪمائيءَ جو ٻيو ذريعو آهي سندن ڪليون.
راندڻن جا ميدان، لاڳو جماعتون ۽ اشاعتون. سندن ماليڪي
مٿان ڪنهن به سرڪاري سندسٽا جو اڌڪار ڪونهي ۽ نه وري
ڪنهن کي حساب ڪتاب ڏيڻ لاءِ ٻڌل آهن. انهيءَ سموري
خرچ مٿان، يونين جا ميمبر پنهنجن چونڊيل آڊٽ ڪميشن
ذريعي مڪمل ڪنٽرول رکندا آهن.

ٿرڻ ۽ يونين رقم ڇا تي خرچي وڃي؟

ٿرڻ ۽ يونين جو وڌ ۾ وڌ خرچ يا خرچ جو ڳول
نيماريءَ جي حالت ۾ ميمبرن کي مدد ڪرڻ، شغل لاءِ ڪي
مدد ڏيڻ، سڀني سرگرمين، راندڻن ۽ يونين کي گرانٽ

آرید یونینون اکر ئی سیئی لیکن مایو ولسندون آهن،
جیکی سرکار طرفان خدا خدا کارخانن ۽ جماعتن پر رٿائن
شروع ڪرڻ بابت چوندا آهن. سال ۱۹۵۶ م انهن يونينن،
سرڪاري پيشن نسبت نصف پر پاڳو. ورتو ۽ سال ۱۹۶۱ پر
سرويت يونن جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جي پروگرام نسبت هر
نصف ٿيو، ان پر شريڪ ٿيون. ۱۹۶۴-۱۵ پر، آرٽڪل ۽ ڪاس جي
وڌائڻ واري پروگرام شامل ٿيون، کارخانن جي پرڏ سڌارن م
اهو ورتائون ۽ آرٽڪل پو هئا جي ٿين طريقي م ساڳ ڏنائون.
سرڪاري اختيارن واريان جماعتن جي عرصي چونڊڻ پر پڻ
سرگرم اهو وٺندون آهن.

پروعتن ۽ سڌرن لڙائون بابت سرويت ڪميونسٽ پارٽيءَ
جي مرڪزي ڪاميٽي خواه سرڪار جيڪي اهم فيصلو ڪندي
اهي سي سڀ آل يونين سينٽرل ڪائونسل آف ٽريڊ يونينس
جي صلاح سان ٿيندا آهن، انهن مان ڪي فيصلو ڪڍڻ ۽ ڇهن
ڪلاڪن وارو روزو اقتصادي جي بيداري شاخن م ملازمن
جي پگهارن جو سرشت سڌارڻ، هٿي م ۵ ڏينهن مقرر ڪرڻ
وارا فيصلو سرويت يونن جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جي مرڪزي
ڪاميٽي، سرويت يونن جي وڌائي ڪائونسل ۽ آل يونين
سينٽرل ڪائونسل آف ٽريڊ يونينس (AUCCTU - آڪٽو)
جي گڏيل صلاح مطابق ٿيندا آهن.

استاد سوشل انشورنس تي ڪيئن عمل ڪيو وڃي ۽
پروعتن بابت ناعيل قاعدن مٿان ضابطو رکڻ جو ڪم ٿرڻ
يونينون ڪندون آهن. سرڪاري جماعتن مان گڏجي اهي
يونينون، مسيونسٽل سروسز، ڪرٽن، جان جوڙائڻ، فلڪتن
جي ورهاست ۽ سڀيتڪ ڪم مٿان ضابطو رکندون آهن.

ڪاميٽي ڪاروبار لاءِ هدايتون ڏيندي آهي. سيڪٽورل ٽريڊ يونين پنهنجي سرگرمين تائين محدود ناهي. ٽريڊ يونين ڪائونسلون (انٽر يونين جماعتون) ٽير ٽير سڌانت موجب چونڊيون وينديون آهن يعني ريجيونس جي سيڪٽورل يونين جي سمور ڪ جو ڪاربه ڪنديون آهن ٽريڊ يونين جا اڌڪار ڪهڙا آهن؟

وڌان هيٺ ٽريڊ يونين کي ڪارخانن وغيره ۾ ڪاربه ڪرڻ جي مڪمل آزادي مليل آهي. هنن کي پنهنجي ميٽنگن لاءِ جڳهون آهن. کين سميٽڪ سرگرمين لاءِ مهل آهن. راندين وڌين، ڪسرت شالائن ۽ ٻين سهنجن لاءِ هنن ڪي جايون ڏنيون ويون آهن. ٽريڊ يونين پنهنجون مخزنون، اخبارون ۽ ڪتاب شايع ڪنديون آهن.

ٽريڊ يونين جماعتن جي قبوليت بنا، پورهيتن بابت ڪو قانون بحال نه ڪيو ويندو آهي. مثال طور پورهيتن جي بنيادي ۽ مول قاعدن تيار ڪرڻ ۾ انهن يونينن پاڳو ورتو ۽ شادي ۽ ڪٽنب نسبت جوڙيل قانونن جا مسودا پڻ تيار ڪيا. سرويٽ ٽريڊ يونين کي بل وغيره آڻڻ جو اڌڪار آهي ۽ وقت به وقت به انهن سرڪاري قانونن پي پيش ڪيا آهن. سال ۱۹۵۷ ۾ آل يونين سينٽرل ڪائونسل (A.U.C.C.T.U.) جي صلاح بڻاندڙ، سرويٽ يونين جي سپريم سرويٽ جي پريزيڊنٽ هڪ قانون بحال ڪيو جنهن ۾ پورهيتن جي جھڳڙن بابت نوان نيم درجه ٿيل آهن ۽ سال ۱۹۵۸ ۾، ڪارخانن ۽ جماعتن ۾ ٽريڊ يونين ڪاميٽين جي اڌڪارين بابت قاعدا بحال ڪيا ويا.

واري ٿرڊ يونين جي ڪائونسل ۾ ڪيو ويو هو.

ٿرڊ يونين جو بنيادي پوئلڳ ڪيئن به ڪارخاني يا صنعت جي ملازم پورهيتن جي ابتدائي ٿرڊ يونين جماعت آهي. سال ۱۹۶۶ ۾ ۵۴۸,۰۰۰ ٿرڊ يونين جماعتون هيون. انهن کان بالا سطح واريون ٿرڊ يونينون آهن شهري، براديشڪ، علائقائي ۽ ريلڪن ٿرڊ يونين ڪاميٽيون جي ڪيتري (سيڪٽورل) بنياد تي ٺاهيل هونديون آهن. سڀ ٿرڊ يونينون - لنڊن کان وٺي وڏن ٽائين - ڳجهي ورت ذريعي چوڌيون وينديون آهن. سڀني ٿرڊ يونين جي بالا ترين جماعت آهي پرو-ايس-ايس-آر ڪانگريس آف ٿرڊ يونينس جا هر چوٿين سال سڏائي ويندي آهي. اها ڪانگريس سرويٽ يونين جي ٿرڊ يونين لاء قاعدا قانون ٺاهيندي آهي، سرڪاري مرڪزي پرچا ۽ آرٽڪل سسٽم جون رپورٽون ٻڌندي آهي ۽ قومي درجنائن جي پيروي ڪرڻ لاء ٿرڊ يونين واسطي پروگرام تيار ڪندي آهي. انهن ۾ روزنن ۽ بگهاردارن جي بهتر حالتن ۽ سياسي ۽ سميٽڪ وڪاس لاء پڻ اسر شامل هوندا آهن. سرويٽ يونين جي ٿرڊ يونين ڪانگريس جي ۱۴ لينڪ ڊسمبر ۱۹۶۷ ۾ ٿي وئي.

ڪانگريس اجلاس جي وچ واري عرصي ۾ ٿرڊ يونين سرگرمين جي رهبري آڻي-يونين سينٽرل ڪائونسل آف ٿرڊ يونينس (AUCCTU) ڪندي آهي.

حرڪ ڪيتري ٿرڊ يونين جي رهنمائي ڪندڙ بالا جماعت انجي ڪانگريس آهي، جنهنجي لينڪ هر ٻن سالن ۾ هڪ دفعو سڏائي ويندي آهي. وٽيا ۾ ۲۴ سيڪٽورل يونينون آهن. ڪانگريس جي لينڪ ٽائين حرڪ پراڻج يونين جي مرڪزي

۱- طور ڪندڙ سرڪاري قانونن ۽ سلامتي جي پابند مٿان ٿر
 يونين جو اڌڪار آهي، ۽ پورهيتن جا جهڙا ٻيا نمبر بدديون آهن
 سوويت ٿرڀد يونين ڪن سرڪاري ڪمن جي پوئواري پاڻ تي
 هموار ڪئي آهي. جهڙوڪ پورهيتن جي مفادن جي حفاظت
 ڪرڻ. انهن جو ٿرڀد يونين جي ”سرڪاري ريجيمينٽس“
 سان ڪو واسطو نه آهي، ڇاڪاڻ ته ٿرڀد يونين، جيڪي
 سرڪاري اختياريسون ڪمبون آهن، سي ڪاروباري ۽
 آرٽڪل سنڌائن سان لاڳو آهن ۽ نه ڊڪٽرين يا آفيسن ۾ ڪم
 ڪندڙ عملي سان. اهي اختياريون هموار ڪرڻ سبب ٿرڀد يونين
 کي ڪافي سهوليت ۽ هٿي ملي آهي ۽ ان سبب اهي جماعتون
 پورهيتن جو بهتر نموني ۾ عيوضي طور ادا ڪن ٿيون ۽ سندن
 فائدين جي سنڀال لهن ٿيون.

ٿرڀد يونينون ڪيئن منظم ٿين ٿيون؟

سوويت ٿرڀد يونين جا ۸ ڪروڙ ميمبر آهن. اهي سڀني
 پورهيتن، روزنڌارن ۽ ڀڳهاردارن کي جنس، جاتي، قوميت،
 مذھب ۽ نگر واسيپٽي جي پيداء کان سواءِ والٽري بنياد تي
 ڪمشت ڪن ٿيون.

تنظيم جو هنري اصول، جنهن موجب هڪ ئي ڪارخاني
 آفيس جا پورهيت خواهه ملازم، ڪرت جي پيد بنا، هڪ
 يونين جا ميمبر هوندا آهن، سو اصول بيهڪ اثراتو ثابت
 آهي. تنظيم جي هن لائڊسٽريل اصول جو پهرين پنهري
 ۱۹۱۷ ۾ ٿرڀد يونين اعلان ڪيو، يعني آڪٽوبر واري
 وادي انقلاب کان ست مهينا اڳ اهو اعلان پيٽروگراڊ

سنڌائون ۽ ٻيون. سال ۱۹۱۷ ۾، ٿرڀڻ يونين سرودھت طاقت جي يڪمشتيءَ ۾ سرگرم ٿي ورتو. ان بعد اهي، اختياري واري پورهيت طئيءَ جون جماعتون بڻيون. هنن هڪدم نئون ڪارڊ هوار ڪيو ۽ پيداوار مٿان پورهيتن جو ضابطو حاصل ڪيو ۽ حڪومت جي پٺڀرائي ڪئي.

آڪٽوبر واري انقلاب سبب پُورڙائي ۽ جاگيردارن جي حڪومت ختم ٿي ۽ ان خال ۾ رڻ لاءِ نئين حڪومت چڙهي اڀري ڪرڻي پئي. ان ڪري مڊل ورڪرس ٿرڀڻڻ ٻولڻ ٻهڻجي ڪم ڪندڙن کي، پمپس لير ڪامبريٽ ۾ موڪليو ۽ لنگرڻ جي وائورڪ ضلعي وارين ڪنگرين وري ٻهڻن پورڀڻن کي پمپس ڪامبريٽ آف ايڊيوڪيشن (تعليمي جماعت) ۾ موڪليو. انقلاب سبب پُورڙائي ۽ جاگيردارن جي عدالتون ختم ٿي ويون. مڊل ورڪرس، ٽيڪسٽائل ورڪرس ۽ چمڙي رڳڻڻڙن جي ٿرڀڻڻ ٻولڻن وري ٻهڻن قابل پورهيت عدالتي جماعتن ۾ موڪليا. ٿرڀڻڻ يونين، قومي اقتصاديت جي بالا ڪائونسل ڪڙي ڪرڻ ۾ پاڳ ورتو ۽ اوڏانهن ٻهڻن جي عرصي موڪلائون. (انهيءَ جماعت ۾ اڌ کان مٿي ڄاڻون ٿرڀڻڻ ٻولڻن سمجهن سان پوڄن ويئون.)

سماج واد استاڻن ٿي چڪي آهي ۽ هاڻ اسن، ڪميونيٽي سماج جي لڙڻ ۾ رڻيل آهيون. هن وقت قومي اقتصاديت جي ٻڌڻ ۽ سڀني ڪارڊ ۾ ٿرڀڻڻ وٺڻ لاءِ گهڻن ٻهڻن کي ڪڍڻ ۾ ٿرڀڻڻ ٻولڻن جو ڪم هونئن کان وڌيڪ اتميت حاصل ڪري چڪو آهي. اهي جيڪي ڪم سرڪار ڪندي هئي انهن مان ڪيترا ڪم هاڻ هونئ ڪندڙن آهن. استيت سوشل انٽرنيٽ (سماج واد) ۽ پورهيتن سان

۵۰. سماجواد ۽ ڪميونزاد وري سڀني کان وڌيڪ ترقي پسند
 ۽ انصاف پسند سماجڪ سرشتو آهي، جنهن ۾ نه فقط انسان،
 بلكي انسان جو ريت، رتو چوسي گهي، پر اهو هڪ اهڙو اعليٰ
 طريقو آهي جنهن مطابق بيداري، شڪستن جي وڪاس لاءِ
 بهترين حالتون ميسر ٿين ٿيون. ان حيث سرمايداري سرشتي جي
 ريت ۾ ئي آدميءَ پٺيان بيدار وڌي ٿي جنهن مان اوس
 لاءِ ملي ٿو ۽ سماج جي هر هڪ انسان کي پنهنجي دليري ۽
 سڀيتڪ گهرج پوري ڪرڻ جي لاءِ رهڻي.

سوويت يونين ۾ سماجواد جي سڏنا ۽ ٻين سماجواڊي ملڪن
 ۾ انهي ڪاميابيءَ مان ثابت ٿئي ٿو ته مارڪس ۽ لينن جو
 سڌايت عملي آهي ۽ انهناس، سرمايداريءَ کان اڳتي وڌي سماجواد
 ۽ ساميواڊ (ڪميونزاد) ڏانهن ترقي ڪري رهيو آهي.

نئون سماجڪ سرشتو جهڙي سرشتي کي آڙس لڏي
 ڇڏيندو. نه ”انٽرواشتري ڪميونزاد جي چالبازين“ سبب جي
 فقط قبائلي خواهشون آهن، يا انقلاب کي، ٻاهر ورائي ڪرڻ سان،
 پر ڇاڪاڻ جو اهو انهناس جو منطق آهي ۽ سماجڪ ترقيءَ جي
 ليڪن نيمن جي اُن ٿو دليل آهي.

مطلب ۽ مقصد اليڪ اليڪ ٿين ٿا، ۽ انهن جو وري مکيه طور مدار ٿئي ٿو، سندن پيداوار جي ذريعن جي رشتن تي. طبقاتي جدوجهد جو وڏي پر وڏو طريقو آهي سماجڪ انقلاب، جنهن جو نتيجو آهي پرولتاري ڊڪٽيٽر شاهي جو وجود ۾ اچڻ.

پرولتاري ڊڪٽيٽر شاهي جي معنيٰ آهي ته صرف هنري مزدورن جو طبقي ٿئي، پنهنجي نظير جي اوچي درجي سبب ۽ ٻين مکيه ڳالهين ڪري، سڀني پورهيتن جي تحرڪن جي رهبري ڪرڻ لائق آهي ۽ سندس اڳواڻي ۽ هيٺ هلايل هلايل سان ئي سماجواد سڦل ٿي سگهي ٿي. پرولتاري ڊڪٽيٽر شاهي، مزدورن جي سرڪار معرفت ئي برپا ڪري سگهجي ٿي ۽ انجو اعليٰ اصول آهي مزدور طبقي ۽ ڪسانن وچ ۾ ميلاب، جنهن ۾ مزدور طبقي کي رهبري ۽ جي شڪتي ٿئي ٿي.

پرولتاري ڊڪٽيٽر شاهي ۽ تاريخ ۾ ڄاڻايل ٻين طبقتن جي ڊڪٽيٽر شاهي ۽ وچ ۾ بنيادي فرق اهو آهي ته پورهيت پنهنجي اها طاقت پنهنجي حڪومت قائم رکڻ لاءِ ڪم ڪون ٿا آڻين، پر ان طاقت ذريعي سڀني طبقتن ۽ طبقاتي پيدن جو آهستي آهستي خاتمو ٿا آڻين، جن ۾ ڪميونسٽ سماج قائم ٿئي، جنهن ۾ جنتا جو ئي راج ٿئي ٿو.

**ڪميونسٽن جي انهن ڪهڙي معنيٰ سمايل آهي
ته دنيا ۾ ڪميونسٽ جي سوپ ٿيڻ آهي؟**

جاگيرداري مٿان سرمايداري ۽ سوپ پاڻي، ڇاڪاڻ ته اهو سرشتو جاگيرداري سرشتي کان وڌيڪ چست ۽ وڌيڪ ترقي پسند

متروپڪ قدوم ۽ سماج جا قانون انسان جي مرضيءَ تي
 مدار نه ٿا رکن، نه ر هو انهن کي ڄاڻي سگهي ٿو ۽ انهن کي
 پنهنجي مالن لاءِ ڪم آڻي سگهي ٿو. دنيا ۾ اهڙو ڪجهه نه
 ڪونهي، جنهنجي حاڪم حاصل ڪري نه سگهجي. ڪي وقت
 اهڙيون عضون آهن، جنجي آڇا ڄاڻ ڪانڊا آهن، پر تن پاس
 اسانکي وڃيان جي وڪاس ۽ اڀياس جي وڌيڪ لکڻ سان،
 ڏڏو ڏيڻ ڄاڻ ملندي رهندي.

وڪاس جي ان قانون کي ظاهر ڪندي مارڪس، انساني
 اڀياس جي اصولن کي سڄي سائنس ۾ درجو ڏنو، جنهن جي
 مدد سان، هر هڪ سماج سرشتي جي نموني کي سمجهائي
 سگهجي ٿو ۽ هڪ سرشتي ۾ ٻئي سرشتي ۾ تبديل ٿيڻ، جن
 قانونن ماتحت آهي، تن جي لکڻ ڪري سگهجي ٿي.

انهيءَ جي معنيٰ نه مارڪسواڊي - نين وادي فيلسوفي،
 انسان کي، سماجڪ نظامن جي پنهنجي ۾ پنهنجيءَ حالت
 کان واقف ڪرڻ سبڪاري ٿي ۽ ڏيکاري ٿي ته تاريخي ٿوريءَ
 جي مک ڌارا کي ڪيئن اڳواڻ ٿي ڏسي سگهجي.

ڇو حاڪمڌاري سرشتي، غلامگيريءَ واريءَ سماج ۾ ڇو جاءِ
 ورتي ۽ سرماڻڌاريءَ ڇو حاڪمڌاريءَ کي ڏي ۽ ڏيو؟ مارڪس
 کان اڳ واري زماني جي فيلسوفن کي انلاءِ هزارين سمجهڻيون
 هون ۽ آخر ۾ هر ان نتيجي تي پهتا ته تاريخ اوچتن انسان
 جي منجهل ٿيڻ آهي، ها ڪولي ٿي سگهجي.

ٻئي طرف، مارڪسواڊ جي اڃا دعويٰ آهي ته جنهنکي
 اسين انساني ريت ڏسڻ ٿا سمجهون انهي بلبل هڪ بڪر نسر
 لڪل آهي. اهو نبر آهي طبقاتي جدوجهد، جنهن جو مطلب
 آهي، ماڻهن جي وڌڻ گروهن جي وچ ۾ ڪشمڪش، جن جا

ڪميونسٽ پارٽيءَ جي وڻڻ وڻڻ ڇڏي ڪهڙي آهي؟

سروايت ڪميونسٽ پارٽيءَ جي وڻڻ وڻڻ مارڪسواڊي ۽
ليننواڊي طريقي جي آهي، انهن ان ڪري ٿو چئي ڇو ته
اها مارڪس ۽ لينن جي وڻڻ جي آڌار تي ئي نهي آهي.
ان ڪميونسٽ وڻڻ وڻڻ جا مکيه عناصر آهن: مارڪسواڊي-
لينن وادي فيلسوفي، جا جدلياتي ۽ تاريخي ماديت ۽ مارڪس
جي رچيل سياسي اقتصاديت تي ٻڌل آهي ۽ وڻڻ ڪميونسٽ
جو مٿس.

ڪميونسٽ فيلسوفيءَ جون
مکيه وصفون ڪهڙيون آهن؟

مارڪسواڊي-لينن وادي فيلسوفيءَ جي شروعات ان خيال
سان ٿي ٿي ته دنيا ذاتي طور مادي يا جڙواڊي آهي. چاهي
هڪ اٽو هجي يا جيترو جزو يا خود ساهوارو، سڀئي لاڻائي
مادي جون الڳ الڳ صورتون آهن. انهن ۾ لڳاتار ترقي
ٿيندي رهي ٿي، جا خارجي قانونن تي ۽ نه ڪنهن جي
مرضيءَ موجب يا ڪنهن اُڙغبي شڪتيءَ جي زور تي ٿئي
ٿي. ان ڪري مارڪسواڊي ماديت کي جدلياتي ماديت
ڪري ڪوٺيو ويندو آهي، جدليات جي معنيٰ آهي ”ترقيءَ
جي تعليم.“

مارڪسواڊي-لينن وادي موجب ته نه فقط قدرت، پر انساني
سماج به خارجي قانونن مطابق ترقي ڪري ٿي، انڪري ئي
مارڪسواڊي ماديت کي، تاريخي ماديت به سڏجي ٿو.

هڪ ٻئي جي نيتي ۽ ڪي ٻار ملائي بهارڻ، هلچل جي آزمودن
جي ڏي وٺ ڪرڻ ۽ نئين سماج جي نرمان لاءِ سدائن ساوڌان
رهڻ آهي. جيڪي اهڙي ۽ ايڪتا واري هلچل کان ڪنارو ٿا
ڪن، جيڪي ايڪي آئسٽ جي ڪوشش ٿا ڪن، سي دنيا
جي مزدور هلچل اڳيان ۽ سڀني ملڪن جا مزدور، جي امن لاءِ
لڙي رهيا آهن ۽ قومي ۽ سماجڪ آزاديءَ لاءِ جدوجهد ڪري
رهيا آهن، تن اڳيان پڻ هو ڳري جوابداري ٿا همار ڪن.

ايڪتا صرف محڪم اصولن جي بنياد تي اچي سگهڻي.
مڪملن تي لبڪ نموني قار پاڻن جي معنيٰ اهائي آهي ته
جنهن طريقي مارڪسواڊي ۽ ليننواڊي ڪميونسٽ پارٽين پر
اڪو آيل آهي، اهائي واٽ اپنائي وڃي ۽ جيڪي پارٽيون
غلط ويچار رکن ٿيون، تنکي اها غلطي سڌارڻ جو وقت ڏجي.
انهيءَ ويچار کان اهو ضروري آهي ته انقلابي هلچل کي هٿي
ڏيڻ جي حال کان جتي جتي انٽر راشري ڪميونسٽ ايڪتا
جي ضرورت هجي، اُتي اها آڻڻ جو خاص پٽن ڪهر وڃي.

لين جي هدايتن موجب سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي، پنهنجا
ويچار ٻين مٿان زوريءَ مڙهڻ جو طريقو بلڪل رد ٿي ڪري
۽ ٻين پارٽين پر دخل يا دست اندازي نٿي ڪري. سرويٽ
ڪميونسٽ پارٽي ٻين پارٽين سان نالا ڳنڍيندي انهن پارٽين
جي نئون نظر ۽ خاص حالتن ۽ اسٽيٽيءَ جو ڌيان رکيندي آهي.
اها سدائن ان ڳالھ جي حمايت ڪندي آهي ته نئين خواه
وڌين پارٽين کي صحيح معنيٰ پر سسترتا ۽ سماتا ڏئي وڃي.

ٿيندو آهي، جڏهن ڪنهن ڪميونسٽ پارٽيءَ جا اڳواڻ مارڪسواڊ جا بنيادي اصول ترڪ ڪندا آهن، ۽ اُٿي ويچار ڌارا اپنائڻ جا اهڙائي هوندا آهن يا دنيا ۾ آيل اهم تبديلين جو احساس ڌارڻ ۾ ناڪامياب ٿيندا آهن ۽ مدي خارج هدايتن کي ڇهڻي پوندا آهن. پنهنجن خام خيالن تي ضد ٻڌڻ سان، اهي اڳواڻ پاڻکي ۽ پنهنجين پارٽين کي سڄيءَ دنيا جي ڪميونسٽ تحريڪ جي برخلاف ڪيو ڇڏين.

تاريخ جي سکياڻ ڏيکارڻو آهي ته جيڪي شڪليون (عناصر) تخليقي مارڪسواڊ - جدلياتي ۽ تاريخي ماديت (dialectical and historical materialism) تي حڪم پئي رهيون آهن سي ئي ڪميونسٽ پارٽين ۾ سوڀارپون پئي ٿيون آهن. جيون خود اهڙن خام خيالن ۽ اُٿي ويچار ڌارا کي رد ڪرڻ لاءِ مجبور ٿي ڪري. هيءَ ڳالهه سماجواڊي ملڪن جي ڪميونسٽ پارٽين سان خاص طور لڳي ٿي، ڇو جو انهن جي اصولي چوڪن سبب آرٽڪ ۽ راجڌيئي وڪاس لاءِ زبردست ڀڃاڻ پيدا ٿي سگهي ٿي ۽ ساميواڊي وڪاس ۾ رٿيدار ڪون پئجي سگهن ٿيون.

انهيءَ درستيءَ کان چئبو ته سڀني ملڪن جي ڪميونسٽن ۽ پورهيتن وچ ۾ اتحاد جي اڳي ايتري ضرورت محسوس نه ڪئي ويئي آهي، جيتري هن وقت ڪئي ٿي وڃي. انجو سبب اهو آهي ته ڪميونسٽ همنوعت صحيح معنيٰ ۾ دنيا جي هٽلر بطجي چڪي آهي ۽ جنهن ۾ گھڻو ڳڻو سمورا ملڪ اچي وڃن ٿا. هن وقت دنيا جي ۸۸ ملڪن ۾ ڪميونسٽ پارٽيون آهن، جنجي ميمبرن جو تعداد ۵ ڪروڙن کان وڌيڪ آهي. هنن کي الڳ الڳ حالتن هيٺ ڪم ڪرڻو ٿو پوي، جنهن ڪري کين

رکي، عمل ۾ آڻڻا آهن.

لبنود سڌائين ۽ هتو ڪم به دنيا جي مزدور طبقي ۽ سموري
ترقي پسند انسان ذات لاءِ آهي. سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي ۽
سانده ان سکيا جي پروي ڪندي، پاڻ کي ڪڏهن به اڪيلي
سر اعليٰ سکيا جو وارث نه سمجهيو آهي. سرويٽ واري نبرد
غرض آهن، جو وڌيڪ ۽ وڌيڪ ماڻهو لهن جي سکيا موجب
جنهن جو نرمان ڪري رهيا آهن. اها حقيقت، لهنن واد جي
آدين ۽ سڌائين جي عمل جو بهمان وڌائي رهي آهي ۽ انجي
سڌائين ۽ عمل کي ٻيو ڀاڱو بڻائي رهي آهي.

سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي ۽ جو وشواس آهي ته ڪميونسٽ
تحريڪ جي وڪاس سميت، ڪوبه وڪاس، متيبدن کان سواءِ
ممڪن نه آهي. پر ساڳئي ئي وقت جدا جدا ڪميونسٽ پارٽين
وچر ڪوبه وروڙ ڪونهي ۽ نه وري ڪڏهن اهڙو وروڙ ٿي
سگهيو، ڇاڪاڻ ته هنن سڀني جو عام آدين آهي، ڪميونسٽ
ساح اسٽاپن ڪرڻ. ڪي به اختلاف، بهت ماضي ڏري، هي
نسل ڪري سگهجن ٿا.

ڪميونسٽ پارٽيون سڌائين چاهينديون رهي رهيون آهن
نه ڪي به متيبد ڇهڪڏهن پيدا ٿين ته اهي مارڪسواد ۽ لبود
جي اصولي لٽ لڳاءِ کان، سڌاوتن سان ميسل ڪيا وڃن.
انهيءَ لاءِ هڪ وقت اها آهي ته جدا جدا پارٽين جي عرضن
جي ڪانفرنس ڪونائي، الي انهن متيبدن تي بهت ڪو وڃي.
اهڙين انٽر راشٽري ڪميونسٽ ڪانفرنس جي اهميت اڄ
انڪري وڌيل آهي، جو ڪميونسٽ تحريڪ ۾ ڪافي مستهائيندڙ
حالتون پيدا ٿيون آهن.

ڪنهن وقت اختلاف بهائين ٿي ٿيندا آهن. اهو ٿڌن

ٿيندو آهي، جڏهن ڪنهن ڪميونسٽ پارٽيءَ جا اڳواڻ مارڪسواڊ جا بنيادي اصول ترڪ ڪندا آهن، ۽ اُٿي ويچار ڌارا اپنائڻ جا اڀرائي هوندا آهن يا دنيا ۾ آيل اهم تبديلين جو احساس ڌارڻ ۾ ناڪامياب ٿيندا آهن ۽ مدي خارج هدايتن کي ڇهڻي پوندا آهن. پنهنجن خام خيالن تي ضد ٻڌڻ سان، اهي اڳواڻ پاڻکي ۽ پنهنجين پارٽين کي سڄي دنيا جي ڪميونسٽ لهرڪ جي برخلاف ڪيو ڇڏين.

تاريخ جي سکيائن ڏيکاريندو آهي ته جيڪي شڪليون (عناصر) تخليقي مارڪسواڊ - جدلياتي ۽ تاريخي ماديت (dialectical and historical materialism) تي حڪم پئي رهيون آهن سي ئي ڪميونسٽ پارٽين ۾ سويارپون پئي ٿيون آهن. جيون خود اهڙن خام خيالن ۽ اُٿي ويچار ڌارا کي رد ڪرڻ لاءِ مجبور ٿي ڪري. هيءُ ڳالهه سماجواڊي ملڪن جي ڪميونسٽ پارٽين سان خاص طور لڳي ٿي، ڇو جو انهن جي اصولي چوڪن سبب آرٽڪل ۽ راجنيتي وڪاس لاءِ زبردست ابتدا پيدا ٿي سگهي ٿي ۽ ساميواڊي وڪاس ۾ رند ڪرڻ پئجي سگهن ٿيون.

انهيءَ درستيءَ کان چٽو نه سڀني ملڪن جي ڪميونسٽن ۽ پورهيتن وچ ۾ اتحاد جي اڳي ايتري ضرورت محسوس نه ڪئي ويئي آهي، جيتري هن وقت ڪئي ٿي وڃي. انجو سبب اهو آهي ته ڪميونسٽ هئوٽل صديح معنيٰ ۾ دنيا جي هالچل بطجي چڪي آهي ۽ جنهن ۾ گھڻو ٿو - مورا ملڪ اچي وڃن ٿا. هن وقت دنيا جي ۸۸ ملڪن ۾ ڪميونسٽ پارٽيون آهن، جنهن ۾ ميمبرن جو تعداد ۵ ڪروڙن کان مٿي آهي. هنن کي الڳ الڳ حالتن هيٺ ڪم ڪرڻو ٿو پوي. جنهن ڪري کيس

رکي، عمل ۾ آڻڻا آهن.

لينڊوڊ سدائن ۽ هڪ وقت ۾ دنيا جي مزدور طئي ۽ سموري
ترقي پسند انسان ڏانهن له آهي. سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي
سانده ان سکيا جي پيروي ڪندي، پاڻ کي ڪڏهن ۾ اڪيلي
سر اعلیٰ سکيا جو وارث نه سمجهيو آهي. سرويٽ واري بيهڊ
خوش آهن، جو وڌيڪ ۽ وڌيڪ ماڻهو لينن جي سکيا موجب
هنن جو نرمان ڪري رهيا آهن. اها حقيقت، لينن واد جي
آدمين ۽ سدائن جي عمل جو پيمانو وڌائي رهي آهي ۽ انجي
سدائن ۽ عمل کي ڀرڀر ڀاڱيڙ ڀڙائي رهي آهي.

سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي ۽ چروشناس آهي ته ڪميونسٽ
تحريڪ جي وڪاس سميت، ڪو به وڪاس، متيبدن کان سواءِ
ممڪن نه آهي، پر ساڳئي ئي وقت جدا جدا ڪميونسٽ پارٽين
وچر ڪو به وڌو ڪونهي ۽ نه وري ڪڏهن اهڙو وڌو لي
سگهيو، ڇاڪاڻ ته هنن سڀني جو عام اڏيس آهي، ڪميونسٽي
سماج اسٽالن ڪرڻ. ڪي به اختلاف، بصورت ماڻهي ڏرا. هي
ميسل ڪري سگهجن ٿا.

ڪميونسٽ پارٽيون سدائن چاهينديون رهي رهنديون آهن
ته ڪي به متيبد جهڙو ڪڏهن ٻڌائين ته اهي مارڪسواڊ ۽ لينڊوڊ
هي اصولي نقطو نگاهه کان، سدڀاونا سان ميسل ڪا وڃن.
انهيءَ له هڪ رات اها آهي ته جدا جدا پارٽين هي عيوضن
جي ڪاٺرس ڪولائي، الي انهن متيبدن تي بصورت ڪم وڃي.
اهڙن انتر راشري ڪميونسٽ ڪانفرنسن جي اڏيس له
انڪري وڌيل آهي، هو ڪميونسٽ تحريڪ ۾ ڪافي متيبدانديڙ
عالمون ٻڌائون آهن.

ڪميونسٽ اختلاف نهايت ئي خيسر ٿيندا آهن. اهو ڏسڻ

مارڪس ۽ لينن جي سکيا جو انٽر راشٽري نمونو يورپي، ايشياڻي، آمريڪن ۽ آفريڪن لوڪن جي اڻيو مان ظاهر آهي ۽ انجو اهڃاڻ انهن ملڪن جي آزمودني مان به مليٿو جن جو سماجڪ ۽ آرٽڪ وڪاس هڪ سريڪو ناهي. مارڪس ۽ لينن جي سکيا کي، ڪميونسٽ هڪ ٻئي سان ڳنڍيل ٿا سمجهن، جا جدا ڪري نٿي سگهجي. انجا ڪي ٻيلو اپنائڻ ۽ ٻيا نظر انداز ڪرڻ ناممڪن آهي، مثال طور، مرالن کي طريقي کان الڳ ڪرڻ، اديشن کي انجي پراپٽي ۽ وارن طريقن کان ڌار ڪرڻ، انقلابي سکيا کي، پورهيتن جي روزاني گهرج پوري ڪرڻ واري هلچل کان الڳ رکڻ ۽ قومي خصوصيتن جي حالتن کي عام انٽر راشٽري فرضن کان پري رکڻ. ڪهڙن به قومي تفاوتن جي حالتن هيٺ مارڪسزم - لينن جي مکيه اصولن کي اهڙي نموني استعمال ڪرڻ کي صحيح نه ٿو نهرائي سگهجي. نه فقط ايترو پر اهو ٿيندو ان سکيا جي مول نت کي مرواڻ ۽ ڦيرائڻ ۽ مارڪسواڊ ۽ لينن واڊ جي واٽ ٽرڪ ڪرڻ ۽ اها حقيقت اڄ نه ته سپان پورهيت طبقي لاءِ مهانگي پوندي. مارڪسواڊ ۽ لينن واڊ بنيادي طور مکيه اديشن ۽ اصولن جي لحاظ کان عالمگير ۽ بين الاقوامي آهي. هن سکيا کي تنگ قومي درستيءَ سان ڏسندڙ ڪنهن به پارٽيءَ يا ملڪ کي ڪو حق ڪونهي ته ان سکيا بنسبت پنهنجا تنگ ويچار بين مٿان مڙهي. انهن ڪرڻ سان نه رڳو ڪميونسٽ پارٽين وچير مريادا ۽ سنڀند جو سلسلو ٽٽي پوندو، پر ان نالي جو انگهن پڻ ٿيندو ۽ اصولي طور مارڪسواڊ ۽ ليننواڊ جي پڻ ايتڙ ٿيندو، ڇاڪاڻ ته اها سکيا اهڙي آهي، جنهن سماجڪ وڪاس جا عالمگير قانون ظاهر ڪيا آهن ۽ اهي قانون هر هڪ ملڪ جي حقيقي استيتي وڃار ۾

بالطبع بوشط جو اونڙو رکڻ. ۽ اهو سياوٽيڪ ئي آهي ڇاڪاڻ ته
ڪميونسٽ اخلاق مر، منهن جوڻ آهي سمورين سوشلن ۽ اعليٰ
سڃاڻن سمايل آهن، جسي تاريخي دوران ۾ هنن حاصل
ڪيون آهن.

سوويت ڪميونسٽ پارٽيءَ جا ٻين ڪميونسٽ پارٽين سان ڪهڙا ناتا آهن؟

سوويت يونين جي ڪميونسٽ پارٽي عالمگيري ۾ رهنما
حزب ۽ بين الاقوامي ڪميونسٽ لڳل جوڙو آهي. سڄيءَ
دنيا جي ڪميونسٽن وچ ۾ ايڪو ۽ دوستي قائم ڪرڻ، انهيءَ
ادبش تي اها قائم آهي ۽ قائم رهندي.

نظما مارڪسزاد. ليننزاد جي اصولن تي ڪميونسٽ
پارٽيون پنهنجو آڌار رکن ٿيون، انڪري عوام جي ترقيءَ جو
اطمينان ڪرائين ٿيون.

سڀني ڪميونسٽ پارٽيون معتبر ۽ سمان آهن. ڪا به
پارٽي، ٻيءَ پارٽيءَ کي ڪي هدايتون يا حڪم ڪانه ڏيندي
آهي. ڪا به پارٽي، ٻيءَ پهاڙي انجو مقدار ڪٽو نه هجي يا ان
جو خرچ ۾ ڪٽو نه ڪيو هجي، سا جيڪي فاصلو ڪندي آهي
سي مڃڻ لاءِ صرف اعائي پارٽي ٻڌل آهي.

انٽر نيشنل ڪميونسٽ حزب جو مقصد ۽ لاءِ حاصل
ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته ڪميونسٽ جي بنيادي اصولن تي
اهڙيءَ طرح عمل ڪيو وڃي جتي جدا جدا ملڪن جون
قومي ۽ حڪومتي علحدگيون ٻڙيءَ طرح وڃياري هٿ آندل
هجن. ڪم پارٽيءَ جي انيڙ کي جيئن جو ٿيڻ ٻين پارٽين جي
سرگرمين سان لاڳو ڪرڻ سان عام مثال کي ئي هاجي رسندي.

”ايڪ، اٺيڪ لاء ۽ اٺيڪ ايڪ لاء“ اهو آدرش اڀرائو ۽
— جدا جدا لوڪن سان پرسهر عزت ڀريو ۽ انساني ناتو
ٺاهو ۽ ائين سمجهو ته انسان، انسان جو دوست، رفيق ۽
ڀاءُ آهي ۽

— ايمانداري، سچائي، اخلاقي پورتا برقرار رکڻ، ڍونگ
نه ڪرڻ ۽ خانگي خواه پنگتي جيون ۾ حليمائي ڏيکارڻ ۽
— ڪٽنبين لاء پرسهر عزت ڏارڻ ۽ ٻارن جو چڱي طرح
نيپاج ڪرڻ ۽

— اٺياء، مفت خوري، دغا، فریب ۽ خود غرضي ۽ خواه
ناٿي هي ڦر ڪرڻ کان باز رهڻ ۽

— سوويت يونين جي سڄي جنتا ڏانهن برادرانو ۽
رفيقي رخ وٺڻ ۽ نسلي خواه قومي پيد پاو جو وروڻ ڪرڻ ۽
— ڪميونزاد جي دشمنن جي برخلافي ڪرڻ ۽ جيڪي
آزاديء جا مخالفتي يا امن جا دشمن آهن، انهن جو مقابلو ڪرڻ ۽
— سڀني ماڻهن ۽ سڀني ماڪن جي پورهيتن سان اتحاد
۽ مترتا رکڻ.

انهيء مان هر ڪو ڏسي سگهندو ته اهي ادبش هن
طبقن ۾ اچن ٿا. هڪڙي ۾ اچي وڃن ٿا انساني روپڪ جيڪي
تئين سماج جي فردن جي خرابين جي ڇاپ ٿا ڏين. مثال طور
هي خرابيون يا گڻ آهن، سماجڪ پوئجي وڌائڻ ۽ انجو بچاءُ
ڪرڻ لاء خيال رکڻ، سماج کليائ لاء پاڻمرادو پورهيو ڪرڻ،
سوويت ديش جي سڀني لوڪن سان مترتا رکڻ ۽ ٻئي طبقي
اهو سڀ ڪجهه اڇيٽو جيڪو سماجواد جي آغاز کان اڳ
ل سڃاتل هو. ايمانداري، سچائي، بهاني بازي نه ڪرڻ،
اٺي ڏيکارڻ، ڪٽنب لاء پرسهر عزت رکڻ، ٻارن جي

ڪمونسٽ جو ڪوٺو، فقط اهو ڪونهي ته پاڻ مثال
ٺاهي، پر کيس اها به چٽاڻ هجي ته غريب پارٽي لوڪن کي
ڪهڙي طريقي سان مطمئن ڪري ته پارٽيءَ هي نيتي آي
نٿي آهي. اها مراد حاصل ڪرڻ لاءِ پاڻ به ايمانداري سان
پارٽيءَ جي نيتي تي عمل ڪري، ۽ ان نيتي تي عمل ڪرائڻ
۾ سرگرم اهو وڃي.

جنتا جي نظر ۾ ڪميونسٽ پارٽيءَ جو عرصي آهي. ان
اڪر جو اڀرڻ تي خود قربانيءَ، ايمانداريءَ، حليمائيءَ ۽ چڱائيءَ
جهڙن گھڻن سان لاڳاپو رکندو آهي. ڪميونسٽ جو وڏي ۾ وڏو
انعام اهو ئي آهي ته هو عوام جو وڏو ۽ وڏو ڏسي ته
سرويت جنتا جي جيون ۾ دن بدن خوشحالي ۽ ترقي اچي ۽
لهنن جي پارٽيءَ جڏهن جو نماندو آهي، انهي ڪوشش
سبب عوام ترقي ڪندو رهي.

ڪميونسٽ جي آڏيندڙ لاءِ اخلاقي ليڪ ڪهڙا آهن؟

انهن ٽين ۾ هيٺ ڄاڻايل مريادا جا اصول درج ٿيل آهن:-
— ڪميونسٽ ۽ انهي ڪاروبار سان وفاداريءَ، سماجواڊي
جنريوسيءَ ۽ ٻين سماجواڊي ملڪن لاءِ پيار
— سماج جي ڀلي لاءِ سچائيءَ سان محبت ڪرڻ ۽ جيڪر
پورو نه ڪندو انهي رويي کان ملندي ۽
— عوام جي پوئجي وڌائڻ ۽ انجي بچاءَ ڪرڻ لاءِ هر ڪم
ڄاڻائڻ

— عوامي مفاد خلاف ڪا به ڪوشش نه ڪرڻ ۽
عام مرض ادائيءَ جو اعليٰ احساس رکڻ ۽
— رفاقي ۽ گھڻيل نموني پوسر سڃاڻڻ جو پاڻ رکڻ ۽

سرويت يونين جي ڪميونسٽ پارٽي جي سينٽرل ڪاميٽيءَ جي اها مڪمل ميٽنگ ۽ ان جون تيارين سرويت ديش واسين جي جيون جا اهم واقعا سمجهيا ويندا آهن.

ڪميونسٽن کي ڪي خاص حق يا اختيار ڏيون آهن ڇا؟

غير پارٽي ميمبرن مٿان، ڪميونسٽن کي ڪي به خاص حق يا اختيار ڏنل ناهن. ڪنهن به سرويت، يا سرڪاري، آرٽڪل يا سميٽڪ سنسٽائن ۾ ڪوبه عهدو، غير پارٽي شخص يا ڪميونسٽ، بنا پيد جي ماڻي سگهيو ۽ ماڻيندو آهي ۽ انجو سڄو مدار سندس ڪم ۽ پنهنجن ذاتي ڳڻن تي رهندو آهي. ليبر، وڪيانڪ ڪوجنائن يا ساهت ۽ ڪلاڪيٽرن ۾ ڏيکاريل ڪمال لاءِ، ڪميونسٽن ۽ غير پارٽي شخصن جي قدرشناسي ڪرڻ ۾ ڪوبه فرق ڪونه رکيو ويندو آهي.

پگهار يا سماجڪ مفاد ۾ پڻ ڪميونسٽن کي ڪو خاص حق ڏنل ڪونهي.

پارٽي ميمبرن جا فرض ڪهڙا آهن؟

پارٽي ميمبر جو فرض آهي ته ملڪ جي سياسي جيون ۾ سرگرم بهرو وٺي، سرڪاري ۽ ملڪي ڪاروباري معاملن ۽ مسئلن ۾ پورو پاڳ وٺي، سميٽڪ ۽ آرٽڪل وڪاس ۾ رٺيل رهي، پنهنجي عوامي فرض ۾ لاڏاڻي مثال پيش ڪري، ڪميونسٽي سماجڪ نائن وڌائڻ ۽ مضبوط ڪرڻ ۾ سهائڪ ٿئي، ۽ سڀ کان وڌيڪ اعليٰ ۽ اخلاقي ۽ مراد جي پورتن جو مجسرم بطجي.

سينٽرل ڪاميٽيءَ جي مڪمل (پلٽري) هيٺنگ ڇا آهي؟

ڪميونٽي ليمبر مان واسطو رکندڙ پارٽي - نٽي جي اصول جي آخر سوالن تي واپار ڪرڻ لاءِ ڪانگريس پبلڪن واوي مدي جي وغير سينٽرل ڪاميٽيءَ جي مڪمل بئنڪ سڏائي ويڊي آهي. انهن موجب اعڙي مڪمل بئنڪ (پلٽري مٽنگ) هر ٻن مهيني هڪ دفعو سڏائي آهي.

انهن مڪمل ميٽنگن ۾ ڪل ميمبرن ۽ پٽال ڪل لهرائن ۾ غير پارٽي ميمبرن ۽ ڪميونسٽن جي گڏيل آزمودن جو اٿاهه عزالو سمائل ٿئي ٿو. اڪثري آخر سوالن تي بهرهن بيلڪ طور نصف ٿيندو آهي ۽ پوءِ اهي سوال مڪمل مٽنگ اڳيان رکيا ويندا آهن. اها بڪي روايت لبسن تي شروع ڪئي هئي ۽ هن ڪميونسٽن کي سڪارڊ نه پهنجا ساسي سڏائڻ ۽ عملي ڪاروبار سماجڪ وڪاس جي طريقي ٺهڻ جي بنياد تي بهارڊو، شخصيتن جي مرضيءَ ۽ پورن تي نه پاڙڊو، پو وڳيان ۽ عوام جي ڏڏيل عملي اٿڙو ۽ دليلن تي پروسو وڪو ۽ جيٽڪي ڪل هجي اٿئي پاڻڪي پورڻ ڊيس راضي نه وڪو ۽ همٿ وڪي چوڪن ۽ ڪولاعين جي اوڳيڙ ڪري اهي درست ڪريو ۽ ساسي ۽ آرٽڪ پرنڊ مان تعلق رکندڙ سوالن جو اٿهراڻيءَ سان ۽ داغلي طور لڙهه نه ڪريو. لينن ورو ڪري دهراڻيندو هو نه مارڪسواد جي آلهي سا نه اٿهراڻي آهي نه نوس اٿي ۽ جي نوس جنڊڄاڻ ڪئي وڃي. گهڻو ڪري مڪمل ميٽنگن ۾ جدا جدا (پلڪس، ريجنس ۽ صلن ها مڪيه ڪرمچاري، وڳيائي ۽ ڪارطانن جا ترقي ڪيل پورجيت ۽ غير پارٽي شخص شريڪ ڪيا، سڏا آهن.

سينٽرل ڪاميٽي مکيه ڪاريه ڪرڻاڻن جي چونڊ ۽ مقرري
ڪندي آهي، پارٽيءَ جون جدا جدا باڊيز کڙيون ڪندي
آهي ۽ پارٽيءَ جي بڻس جي ورڇ ڪندي آهي.

مرڪزي سرڪار ۽ پبلڪ سنسٽائن جي گروهن دواران،
سينٽرل ڪاميٽي، لوڪل باڊيز جي روزانه سرگرمين ۽ ڪاريه
بابت هدايتون ڏيندي ۽ نظرداري رکندي آهي. سرويٽ
يونين جي ڪميونسٽ پارٽي جي، وديشي پارٽين سان ناتن جي
نمائندگي، مرڪزي ڪاميٽي ڪندي آهي. پارٽيءَ جي پولٽ
بيورو، سيڪريٽريٽ ۽ جنرل سيڪريٽريءَ جي چونڊ، سينٽرل
ڪاميٽي ڪندي آهي.

سينٽرل ڪاميٽي هڪ پارٽي ڪنٽرول ڪاميٽي کڙي ڪندي
آهي جا ڪميونسٽن ۽ اڀيدوار ميمبرن طرفان انتظام جي پيرويءَ
تي نظرداري رکندي آهي. جيڪي ڪميونسٽ پارٽي پروگرام
۽ نيمن جي انڪرائي ڪندا آهن تن کان مرڪزي ڪاميٽي
سمجهاڻي وٺندي آهي، هوءَ پارٽيءَ ۽ سرڪاري انتظام ۽
ڪميونسٽ اخلاق جي پيرويءَ تي پڻ ڪنٽرول رکندي آهي.
رپبلڪن پارٽيءَ جون سينٽرل ڪاميٽيون ۽ ريجنل ۽ ضلعي
ڪاميٽيون جيڪي، ميمبريءَ کان خارجي يا انتظام جي
ڀڃڪڙيءَ بابت فيصلا ڪنديون آهن، تن خلاف ڪيل اپيلون
لٻاسيندي آهي.

ضرورت وقت، سرويٽ يونين جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جي
مرڪزي ڪاميٽيءَ کي اختيار مليا آهن ته پارٽي نيتيءَ
متعلق اهم مسئلن حل ڪرڻ لاءِ ڪانگريس بينڪن واري مدي
جي وچ ۾ آل يونين پارٽي ڪانفرنس سڏائي.

جا غير معمولي اجلاس پڻ سڏائي سگهجي ٿي. پارٽيءَ جي ڪنڊيٽن جا گهٽ ۾ گهٽ اڌ ميمبر جهڙو ڪڏهن حاضري هوندا آهن ته ڪانگريس جي بئنڪ باقاعدي سمجهي ويندي آهي. ڪانگريس جي غير معمولي بئنڪ صرف سنٽرل ڪاميٽي جي طلب تي نه پر، گذريل ڪانگريس بئنڪ ۾ شرڪت ڪندڙ ميمبرن جي ٽين ٽيٽيءَ جا عرصي پنهنجن لوڪل ٻاڊيز معرفت پڻ طلب ڪري سگهن ٿا. جيڪڏهن ٻن مهينن جي مدي اندر ڪانگريس جي غير معمولي بئنڪ سڏائڻ ۾ ڪوتاهي ڪئي وڃي ته ان حالت ۾، اهي سنڌون جهڙي غير معمولي اجلاس لاءِ طلب ڪندڙون آهن، ٺڪي حق آهي ته پنهنجي آرگنائيزنگ ڪاميٽي ڪري ڪن جڳهه تي ڪانگريس سڏائڻ لاءِ سنٽرل ڪاميٽيءَ جون اختيارون هونديون.

سوويت گهڊولسٽ پارٽيءَ جي هرڪري گهڊيٽيءَ کي ڪهڙيون اختيارون آهن؟

ڪانگريس - اجلاس جي وچ واري عرصي ۾ سنٽرل ڪاميٽي پارٽيءَ جي بالا سنڌا آهي. ڪانگريس جهڙا ٺهڻي مشرڪي ڪندي آهي انهي عمل مرڪزي ڪاميٽي ڪندي آهي. ان جدا جدا مڪمل ڪارخاني جا ڪمپاري، زرعي، وڳڻائي، سڀيڪ راجدولي ۽ فوجي مرڪزن سان واسطو رکندڙ ۽ ٻئي ڪم ڪارخانن جا ذميدار ڪنل آهن.

پارٽي ڪانگريس فيصلو ڪندي آهي ته سنٽرل ڪاميٽي تي ڪيترا ميمبر چونڊيا وڃن. ان ريت ۲۳ ڪانگريس، ۵۰ ٻولي (Full) ميمبر ۽ ۱۶۵ ٻولي (Alternate) ميمبر سنٽرل ڪاميٽيءَ تي چونڊيا.

ڪانفرنس تي عيوضي موڪلينديون آهن، جا وري ضلعي لاءِ پارٽيءَ جي ڪاميٽي چونڊيندي آهي. پراڊيشڪ ۽ ايراضيदार ڪاميٽيون، واسطيدار ڪانفرنس ۾ چونڊيون وينديون آهن. يونين ريلوڪ ڪميونسٽ پارٽي ڪانگريس، پنهنجي مرڪزي ڪاميٽي چونڊيندي آهي ۽ پارٽيءَ جي آل يونين ڪانگريس وري، سرويت رشا جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جي مرڪزي (سينٽرل) ڪاميٽيءَ جي چونڊ ڪندي آهي. سينٽرل آڊٽنگ ڪميشن به اها چونڊيندي آهي.

پارٽيءَ جي سيني ميمبرن کي، اهو لامحدود حق حاصل آهي ته جنهن مهل اميدوارن جي فهرست تي بحث هلي ان وقت اميدوارن کي لڪارين ۽ مٿن نڪتچيني ڪن. چونڊ ڳجهي ووت ذريعي ٿيندي آهي.

پارٽيءَ جي بالا بادي (سنسٽا) ڪهڙي آهي؟

بالا بادي آهي پارٽي ڪانگريس، جنهنجي اينڪ گهٽ ۾ گهٽ هر چوٿين سال سڏائي آهي. اها ڪانگريس، سينٽرل ڪاميٽيءَ جي رپورٽ ٻڌي بحال ڪندي آهي ۽ آڊٽنگ ڪميشن جو پيش ڪيل ليڪو بحال ڪندي آهي، ڏيکي ۽ پرڏيکي معاملن بنسبت نيتي نشيت ڪندي آهي، ڪميونسٽ تعمير سان تعلق رکندڙ مڙني اهم سوالن تي غور ڪندي آهي. نير ۽ پروگرام بحال ڪندي آهي ۽ انهن ۾ ضروري درستيون ۽ ڦيرون ڦارون ڪندي آهي. سينٽرل ڪاميٽي ۽ سينٽرل آڊٽنگ ڪميشن چونڊيندي آهي. ڪانگريس جا ڪيل فيصلو پارٽيءَ جون سڀ سنسٽائون قبول ٿي لاءِ ٻڌل آهن.

نير ٻڌن ڪانگريس اجلاس ڪانسواءِ پارٽي، ڪانگريس

جيئن آهي پنهنجن اوتارن دور ڪري سگهن.

نهن مهل هر هڪ ڪميونسٽ کي، ڪنهن به سر تي
ٽپڪا ڪرڻ يا ڪنهن به پارٽي ميمبر تي ٺڪڻي ڪرڻ
هي ڏرڻي ملل آهي. انهيءَ اذڪار جو انگهن، سخت ننڍا
جڙو آهي ۽ هڪو اعزي انحرافي ڪندو آهي، انکي سخت
سزا ملندي آهي ۽ کيس پارٽيءَ مان نمڪالي به ڏني ويندي آهي.

سوويت ڪميونسٽ پارٽي پڻ سو ڪيئن ڪلو ڪندي آهي؟

سوويت ڪميونسٽ پارٽي، ميمبرن جي چندي ۽ چيل
ساحب جي وڪري مان ٻڌا ڪندا ڪندي آهي. پارٽي اڄي
جي ۶۵ لک ۷۰ هزار ميمبرن جي چندي مان ممبر ٿي لڳي.
چيل ساحب جي وڪري مان هر سال وڌيل رقم ملندي رهي
ٿي. آمدني ۽ خرچ ٻئي ئي سينٽرل آڊٽ ڪمشن نظرداري
رکندي آهي ۽ انجي پارٽي - ڪانگريس کي رپورٽ
موڪليندي آهي.

پارٽيءَ جون جماعتون ڪيئن چونڊيون آهن؟

هنري ڪارخانن، سنڪاري ۽ سرڪاري ڪپڻ ۽ جدا جدا
سرڪاري سنڌائن ۾ گروپ ڪيل ابتدائي يا ٻيهر جماعتون
پارٽيءَ جو، مول آڌار آهن.

ابتدائي پارٽيءَ جي جنرل ٻاڊي، بالا اعتبارن واري جماعت
آهي، ها ٻورو يا ڪاميٽي چونڊيندي آهي ۽ اها ڪاميٽي
چالر ڪاروبار هلائيندي آهي. ٻيهر جماعتون ضلعي

پارٽي ميٽنگن ۾ پنهنجن رايي ۽ ويچارن ظاهر ڪرڻ جو، هر هڪ ميمبر کي حق مليل آهي ۽ ڪانفرنس ۽ ڪانگريس بينڪن ۽ پارٽي جي سرگرم ميمبرن جي ميٽن ۾، هو پنهنجي ان حق جو استعمال ڪندا آهن. پر جيڪڏهن ڪو ميمبر، گهڻائيءَ کي پنهنجي ويچارن جي تسلي نه ڪرائي سگهندو آهي، ته هو صحيح آهي، يا سندس رفيق رئين سمجهندا آهن ته هن جا ويچار غلط آهن ته ان حالت ۾ اڳي کي گهڻائيءَ جو فيصلو ضرور قبول ٿو آهي. هڪ شخص يا ڪن ٿورن جو رايو، هڪ طرف يا غلط ٿي سگهي ٿو. ٻئي طرف گڏيل رايو، جنهن ۾ هر هڪ پنهنجي شخصي آزمودي موجب ويچار ظاهر ڪري واسطيدار معاملي جي پهلو ڏانهن، سڀني جو ڌيان ڇڪايو هوندو، سو ئي صحيح رايو آهي.

پارٽي نيمن ۾ ڄاڻايل آهي ته: ”پارٽيءَ جي اڳواڻيءَ جو مکيه اصول آهي گڏيل رهبري.“ انجي معنيٰ آهي ته پارٽي، انفراديت ۽ جدا جدا گروهن جي گروهنديءَ جي خلاف آهي. نيمن ۾ ڄاڻايل آهي ته جيڪي اسمز اڻ چٽا، اڻ پورا يا واد واد جهڙا هجن، تن ئي هر هڪ جماعت يا سڄي پارٽيءَ اندر، بحث ڪيو وڃي. پارٽيءَ جون جدا جدا جماعتون (ريجنل يا رپبلڪن سطح تي) جيڪڏهن عرض ڪنديون آهن ته ان حالت ۾ عام بحث ڪرڻ ضروري سمجهيو ويندو آهي، جيڪڏهن سينٽرل ڪاميٽيءَ ۾ پڪي گهڻائي نه هوندي يا سينٽرل ڪاميٽي، پارٽيءَ سان صلاح ڪرڻ جي ضرورت محسوس ڪندي ته ان حالت ۾، سڄي پارٽي ان اسم تي بحث ڪندي. پنهنجي جماعتن کي، پارٽيءَ پاران نه فقط نڪتيني ڪرڻ جو حق ڏنل آهي، پر اها انهن جماعتن کي انلاءِ هٿائيندي آهي،

پارٽيءَ هي قومي نياوڪ مان، ملڪ جي جدا جدا قومن جي مطلب جو عڪس نظر اچي ٿو۔ پارٽيءَ ۾، جدا جدا هڪ سؤ جائين جا عرصي آهن.

ڪميونسٽ پارٽي ڪيئن منظم ڪئي ويندي آهي؟

پارٽيءَ جي انتظامي نياوڪ جو مول مقصد آهي لوڪشاهي مرڪزيت (Democratic Centralism) جنهن جو مطلب آهي: — پارٽيءَ جي مکيه جماعتن، هيٺئين کان وٺي مٿين تائين۔ سڀني هي چونڊ.

— وقت بوقت اهي جماعتون پنهنجي سسٽائن ۽ بالا جماعتن کي پنهنجي ڪم جي رپورٽ ڏينديون رهنديون. — پارٽيءَ جو سخت انتظام، ٿوريءَ وارا گهڻائيءَ جي ماتحت رهندا.

— بالا جماعتن جا فصلابچا لاءِ زبردست جماعتون ٻڌل آهن. لوڪشاهي مرڪزيت جو مطلب آهي لوڪشاهي ۽ مرڪزيت جو هڪ ئي پر گهڻا سسٽا۔ پارٽيءَ ۽ انجي جدا يونٽن جي اراديءَ جو نرڻو ڪرڻ لاءِ، لوڪشاهي ضروري آهي ۽ مرڪزيت ۽ انتظام وري، ڪم جي اڪي ۽ پارٽيءَ جي فصلن کي عمل ۾ وجهڻ لاءِ لازمي آهي.

لوڪشاهي مرڪزيت تي لڳاتار زور ڏيڻ سان پارٽيءَ جي يڪوٽي جو اطمينان رهي ٿو، ۽ لڳاتار هي چوڻ موجب، انجي آرٽ اچي ٿو جدا جدا رايون جو اظهار ڪيو وڃي، گهڻائيءَ جي رايي جي هڪ ئي، فصلن ۾ اهو درج ٿئي ۽ انهن فصلن تي سهڻو، نوجھ سان عمل ٿئي.

سوويت ڪميونسٽ پارٽيءَ جا ڪيترا ميمبر آهن؟

سال ۱۹۶۷ جي وچ ڌاري سوويت يونين جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جا هڪ ڪروڙ ۲۶ لک ميمبر هئا. سائیکو سال اڳ، جڏهن پارٽيءَ جو پهريون پروگرام ۽ نيم ٺاهيا ويا هئا، تڏهن صرف ڪي هزار ميمبر مس هئا. سوويت ڪميونسٽ پارٽيءَ، سوويت سماج جي سماجڪ بناوت جو عڪس آهي. پارٽيءَ جا ۷۵ سيڪڙو ميمبر سڌيءَ طرح ڪيٽن ۽ ڪارخانن، پوکن ۽ ٽرنسپورٽ، معماري ۽ وڻج واپار ۾ رٽييل آهن؛ ۱۶ سيڪڙو ڪان مٿي تعليمي، وگيانڪ، صحت رکشا ۽ سڀيتڪ ڪيترن ۾ ڪم ڪندا آهن. ڪميونسٽن ۾ پورهيت، ڪسان ۽ آبادگار، انجنيئر، ڊاڪٽر، ماسٽر ۽ زراعتي ماهر آهن. مطلب ته هريشي وارا ميمبر آهن. هر هزار ميمبرن مان ۹۷۰ ڪميونسٽ جنگجو قومي اقتصاديت سان واسطو آهي، سي سڌيءَ طرح ڪارخانن ۾ ڪم ڪندڙ آهن. ڪميونسٽ پارٽيءَ جو مکيه انگ، پورهيت آهن. ڪانگرس جي ۲۲ بينڪ (۱۹۶۱) ۽ ۲۳ بينڪ (۱۹۶۶) جي وچ ۾ داخل ڪيل ميمبرن مان ۴۷۶۶ سيڪڙو پورهيت هئا.

باقي ميمبرن جي ۱۱ پٽيءَ ڪان مٿي ميمبر انجنيئر ۽ ٽيڪنيڪل پيشي وارا ۽ قومي اقتصاديت جي الڳ الڳ ڪيترن ۾ خاص ماهر آهن. اڌ ڪميونسٽ، سيڪنڊري، اڻپوري هائڊرو پاور ۽ هائڊرو پاور حاصل ڪيل آهن. پارٽيءَ جي ميمبرن مان اڌ کان مٿي، ۴۰ سالن کان گهٽ عمر جا آهن. عمر جي لحاظ کان پارٽي ميمبرن جي بناوت اهڙي آهي، جو ان مان پيڙهين جي گهاٽن نالن ۽ پارٽيءَ جي فوجي ۽ انقلابي روايت جي جهلڪ ملي ٿي.

ڪرڻ لاء ضروري آهي ته اهڙيون الدروني ۽ باهريون حالتون
پيدا ڪجن، يعني ته وڪاس ڪيل ڪميونزادي سماج اسان
کي وڃي ۽ دنيا جي سطح تي سماجواد جي نتيجي حاصل
ڪجي ۽ ان کي مضبوط ٿاڻجي.

ٽيون ڪم آهي، اهڙو نئون شخص تيار ڪرڻ جو ڪميونزاد
قائم ڪرڻ ۾ سرگرم بهرو وٺي. پورو دلگه واري ڪميونسٽ
پيداوار ۽ ورهاست ٽرين حاصل نه ڪري سگهي، جيئن
پورهيتن ۾ وڌ ۾ وڌ چٽي نه ايندي ۽ آرٽڪل انتظام ۽ هيري
پيداوار سان گڏ ڪميونزادي احساس نه هوندو.

لوڪن جي وڪاس ۾ پورهيتن جي پورهيتي جو وڏو هٿ
آهي. ڪميونزاد جي اسٽاپا ۾ ڪروڙين ماڻهن جو سهيوڪو آهي
۽ پورهيتي ۾ ئي سندن آلمڪ ۽ اخلاقي رنگ ۽ دلگه مڪمل
ٿئي ٿو. گڏيل مجلس، ريفٽي سهڪار ۽ ٻي سر حمايت ۾
ٽي انسان جو آلمڪ ۽ جسماني وڪاس سمائل آهي. انهيءَ ڪري
سبب هو دماغي ۽ اعليٰ اخلاقي مارڪ تي هلن ٿا.

پارٽي پروگرام جو اديش آهي هر هڪ روسي ٽارڪ ۾
شناس ۽ برجهه جو مادو پيدا ڪرڻ جيئن هو سماجواڊي وڪاس
جو نمونو ۽ اديش محسوس ڪري سگهي ۽ ڪميونزادي
سدائتن موجب پنهنجي جون ٺاهي سگهي.

ٽئين پارٽي پروگرام هيٺ رٿيل لڪسن پراپس ڪرڻ بعد
سرويت سماج لائاني ترقي ڪندو جڏهن جهڙي انساني اتهاست
اندر ڪنهن به حاصل نه ڪئي هوندي ۽ دنيا ۾ سرويت
ٽارڪ جي رهڻي ۽ جو. درجو اوجي ۾ اوچو ٿيندو.

ان سرشتي هيت رت جو سيندڙ عنصر جو خالص اچي ٿو.
 پڙا جا سمورا سبب ميسارجيوڙا وڃن. پر سماجواد هيت
 پورهيتن ۽ ڪسان وچ ۾ فرقائي پيدا ٿا ٿاڻي ٿو رهي. سماجواڊي
 مالڪي جا ٻه نمونا آهن، هڪ بلڪ ۽ ٻيو سهڪاري.
 گڏيل ڪيت ۽ جسماني ۽ دماغي پورهيتي وچ ۾ ڪافي فرق
 رهي ٿو. ڪميو نوادي نرمان طريقي هيت سرڪاري ۽
 سهڪاري گڏيل ڪيئن جو مالڪي طور گڏجي، جنتا جي مالڪي
 هيت ايندو، طبقاتي تفاوت مٽجي ويندا ۽ ان سان
 گڏوگڏ شهري ۽ دهائي، جسماني ۽ دماغي پورهيتي جو پيدا
 غائب ٿي ويندو.

سماج جي سياسي بناوت ۾ ٻه وڏو ڦيرو ايندو. جيئن جيئن
 سماجواڊي لوڪشاهي وڪاس ڪندي ٿيئن تيئن سماجڪ جيون ۽
 پوندي ۾ جنتا ويندي وڌيڪ ٻورو ويندي. سرڪاري
 سسٽائون رفته رفته ڪميونسٽ جو دمختيار سرڪاري جماعتن
 جو روپ وٺنديون. سرڪار اڃا لڳي عرصي تائين رهندي،
 چاڪا نه اٿجو واسطو آرٽڪل ۽ سڀيتڪ وڪاس جي شاهي
 ڪمن سان آهي. اها سرويٽ ناگرڪن جي اڏڪارن ۽ آزادين
 جي رڪيڪ آهي، قانون ۽ ملڪي ملڪيت جي محافظ آهي.
 سرڪار جو فرض آهي ملڪي حفاظت ۽ بچاءُ جو اطمينان
 ڏيارڻ، ائين ملڪن وچ ۾ لاپڊاڪ سهڪار قائم ڪرڻ،
 امراجشاهي گاهن جو مقابلو ڪري، حملي ڪندڙ کي هٽائڻ ۽
 ان جي رڪشا ڪرڻ. سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي پروگرام ۾
 ٽاليل آهي ته:-

”انهاسڪ ترقيءَ جو سڀاويڪ نتيجو آهي سرڪار جو ختم
 سرڪار بلڪل ختم ٿي وڃي، ان جي ٻڪي خاطري

سڌائين ۽ عمل ٻاڻيندڙن کي سوالن جا جواب اچي ٿا. وڃن ۽ اڃا
جي مڙي بنيادي مسئلن جي وڃڻاڪي پيچيدگي ۾ ڪل آهي.
سوويت اوائين جي ڪميونسٽ پارٽي ۽ ڊگري لئون ٻروگرام
ڪميونسٽ اوائين ڊگري ٻروگرام آهي.

سماھراد مان ٿري ڪمپوزاڊ م داخل ٿيڻ لاءِ ٽن همشريڪ
مٿن ۾ ٿيل ڪرڻ هي ضرورت آهي: ڪمپوزاڊ جي استاڻا لاءِ
سامگري ۽ تعمير ٿيڻ واري ڪرڻ، سماھراڊي سنڌ، ٻڌڻ
کي ڪمپوزاڊي لائن م تبديل ڪرڻ ۽ سڀني پورهيتن کي
ڪمپوزاڊ جي اعليٰ احساس جي سکيا ڏيڻ.

۱. پھراون اعر گم آھی کمزواراد ہی استابا لاء سامگری
۲. تعمیری بنیاد مہر کرک، عین لاء اتاہ نورما شکنی، جو
وگاس گھریل آھی، وڈی بٹمانی لی مشین دواران بہداوار
وڈالٹ ۽ وگیاک ۽ لکھیکی کوجمان جو اچڑو اہرک
کرک جو سماجی پروعتی جو وڈ م وڈ لیب ملی، اعزہ کارج
سڈ کرک لاء وگیاک ۽ لکھیکی وگاس جینی آڈار لی
سازی دس م اچلی، جو مکمل پورہندہ کیمو، کلن ہی مرکب
توہب جا اسباب ۽ بہداوار لاء پھلی، جا سولا طرہ ۽ پوٹ کمر
موج وارا بہداوار جا زوان کتر قائم کما کمزواراد ہی سامگری
۳. تعمیری بنیاد مہر کرک لاء سامیواد ہی آراکے قانون ۽ رٹان
رٹان مہرک پورہند لاء وگیاک - چارو ولٹ ہروری آھی.

ڪمپوٽر ۽ ٽيڪسٽ ۽ ٻيو ڪم ڪري ڪمپوٽر ۾ لکي جا
سڃاڻ ڪري ڏيکارڻ. ڪو به سڃاڻ ڪري ڏيکارڻ
ڪمپوٽر ۾ لکي ڏيکارڻ ۽ ٻيو ڪم ڪري ڏيکارڻ
ٻئي ۾ لکي ڏيکارڻ ۽ ٻيو ڪم ڪري ڏيکارڻ
ڪمپوٽر ۾ لکي ڏيکارڻ ۽ ٻيو ڪم ڪري ڏيکارڻ.

جاڳرڌاري سرشتي هيٺ، پومي اڌڪار ناسن ڪري پررهين جي سرڪار قائم ڪرڻ. ان وقت ڪيترن ان پروگرام کي خواب سمجهيو هو. بادشاهت جي حامين ته ان ويچار تي ئي نفليون ڪيون ته پررهيت ۽ ڳنڍوار ڪيئن راج ڪندا! پر پارٽي جي ان پهرئين پروگرام کي عملي روپ وٺڻ ۾ صرف ۱۴ سال لڳا. جڏهن سماجواڊي انقلاب، سوويت يونين ۾ سماجवाद جي آڌاوت لاءِ دستو ڪڍيو ته پارٽي ۽ پنهنجو ٻيو پروگرام تيار ڪيو، جو سال ۱۹۱۶ واري ۸ ڪانگريس بحال ڪيو. انهيءَ پروگرام جو پس پيش مقصد هو، سماجवाद قائم ڪرڻ. پارٽي جي ٽن لکن ۱۳ هزارن ميمبرن جا ۴۰۳ عيوضي، جنهن وقت ان ٽئين پروگرام تي بحث ڪري رهيا هئا، انوقت سڄو ملڪ، گهيري هيٺ وڪوڙيل هو ۽ ملڪ ۾ بڪ ۽ مونجھارو متل هو. پر ڪميونسٽ پارٽي ۽ جو، جتنا جي نرمال شڪتيءَ ۾ ويسه هو، ٽئين سرشتي جي سمپاونائن ۽ لاپن ۾ اعتماد هسو اها غلطي نه هئي. ويهن ورهين جي عرصي ۾ سوويت ڏيس، هنري پيداوار ۽ ٽڪيڪي سطح تي دنيا جي طاقتور ملڪن مان هڪ بڻيو آهي. انهيءَ عرصي ۾ زبردست سماجڪ تبديليون آيون آهن. سماجवाद استاڻن ڪرڻ واري لينن جي پوڄا، عملي روپ ورتو. پارٽيءَ جو ٻيو نمبر پروگرام پورٽ ريت سٿل ٿيو.

سوويت ڏيس جي ڪميونسٽ پارٽيءَ جي ٽئين پروگرام جون ڪهڙيون منزلون آهن؟

سال ۱۹۶۱ واري ۲۲ ڪانگريس ۾ ڪميونسٽ پارٽيءَ جيڪو پروگرام بحال ڪيو ان ۾ ڪميونسٽائي تعمير جي

ڪرڻ، انڊسٽريءَ جو وڌ ۾ وڌ وڪاس ڪرڻ، کيڏن کي زور
وٺائڻ، ملڪي رستن جي پورائي ڪرڻ ۽ اهڙي ڪوشش ڪرڻ
جيئن جنس جو سڀيتڪ ۽ آسودگيءَ جو معيار اوچو ٿئي.
سال ۱۹۶۶ جي پڇاڙيءَ ڌاري سرويت ڪميونسٽ پارٽي
جي بنيادي سنسٽائن جو تعداد ۳۳۵,۰۰۰ هو. اهي سنسٽائن
پورهيتن جي هر مجموعي - ڪارخانن، گڏيل کيڏن ۽ آفيسن ۾
انٽر ٿيل آهن. جيئن ته اهي سنسٽائن، سڀيتڪ ۽ آرٽڪل
پٿرن جي، هر دائري اندر ڪم ڪن ٿيون، ان ڪري اهي
ابتدائي پارٽي سنسٽائن، پارٽيءَ جي نيتي عملي ۾ آڻڻ ۾
اهم ڀاڱو وٺندڙن آهن ۽ اها نيتي عام سماجڪ مثالن جو اظهار
ڪندڙ آهي. ڪامگارن ۾، سماجڪ ۽ پبلڪ ڪاريه ڪرڻ جي
پوزجه ۽ ڌيان پيدا ڪرڻ ۽ حرڪت ڪميونسٽ پٺڀڄي سر
ڪميونسٽ جي اصولن تي عمل ڪري ۽ ٻين کي پڻ اهڙي سکيا ڏئي،
اعترفين ڳالهين تي چوڪسي رکڻ جو ذميو انهن مٿان آهي. ان ريت
پارٽي پٺڀڄڻ مڪاني سنسٽائن دوران عوام ۾ ڪاريه ڪندي
آهي ۽ سماجڪ ۽ والٽري سنسٽائن کان به ڪم وٺندي آهي.
انهن سنسٽائن جا لکين ميمبر آهن. سياسي مظهر سماجڪ ۽
سياسي سرگرمين ۾ بهرو وٺڻ، ان لاءِ پارٽي وس پڄندي،
انهن سنسٽائن جي آزاد روءِ رٿيل رستن کي همٿائيندي آهي.
سڄي لوڪ سماج جي، پارٽيءَ پاران رهبري معنيٰ سندن
واجبگيري رهبري. اها اڳواڻي اهڙي ناهي جهڙي ڪاروباري
ڪم ۽ هدايتن هيٺ ٿيندي آهي. پارٽيءَ جي سنسٽائن کي،
هن جماعتن مٿان ڪاروباري اڌڪار ڪونه ڏنل آهي، نه وري
هن اهڙن اڌڪارن جو ڪو ضرور ٿئي آهي. انهن کي اخلاقي
ق حاصل ٿيل آهي، جو وڌيڪ اثرات ۽ لايدانڪ آهي. هي

رڪندڙ هجن، ۽ طبقاتي طاقتن جي صحيح ڪٽ نسي ٻڌل هجن. هندڪي اهڙي ۽ پارٽي جي ضرورت آهي جا عوام جي بنيادي مفاد جي ترجماني ڪري ۽ مزدورن کي جدوجهد لاءِ وڌيڪ بنياد تي ٻڌل پروگرام ڏئي ۽ سندن ڪوششن جي رهبري ڪري ۽ انتظام سان هلائين.

سماجواڊي تبديليءَ جو بنيادي ۽ مکيه اديش آهي ته وصال لوڪشاهي قائم ڪئي وڃي. هن قسم جي لوڪشاهي فرمان ذريعي قائم نه ٿي سگهندي. سڀني مزدورن ۾ پنهنجي آئيندي لاءِ جو احساس پيدا ڪرڻ ۾ وقت لڳي ٿو ۽ ٽر ٽڪر ۾ اهو ئي نه سگهندو. ان حالت ۾ به پارٽيءَ کي ٿي سگهيا ڏيڻي ٿي پوي جيئن عوام بيدار ٿئي ۽ جيئن هنن جي جان ۽ آزادي وٺندو، جيئن تاريخ ۾ پهريون دفعو سڄي لوڪشاهي ايندي ۽ ٽڙهن ٿي سڄ پڄ جتا راج ڪندي.

سوويت سماج جي انقلابي ترقيءَ، پيداوار ۾ آيل بيحد واڌاري، ڪميونواڊي نظام جي پيچيدگين، سماج جي سڀني ڪيترن ۾ ڪيل ڪاريه سبب ڪميونسٽ پارٽيءَ جو سياسي ۽ جماعتي وقار وڌيڪ اهميت وارو بڻيو آهي.

سوويت ڪميونسٽ پارٽي پنهنجي اڳواڻيءَ جو اڌڪار ڪيئن ٿي ڪم آڻي؟

پارٽيءَ جو اهو ڪم آهي ته عوام کي ترقيءَ جي رفتار سمجهڻ ۾ مدد ڪري، جدا جدا سماجڪ حالتن جو هڪ ٻئي تي ڪهڙو مدار آهي، کين اهو محسوس ڪرائي ۽ ڏيکاري ته سماجڪ حالتون ڪهڙي ڏس ۾ وڪاس ڪن ٿيون ۽ ٻڌائي ته ان ۾ هو، ڪهڙو ڀارت ادا ڪري سگهن ٿا. پارٽي، عوام

اهي ٻارنئون، نئين سماج جي نرماني ۾ ڇڳي ۽ طرح سڀڪار
ڏين ٿيون.

سرشتو ڪيڙو به هجي، هڪ ٻارئي ۽ هو سرشتو هجي يا
نه، پر سوال آهي ته اختياربون ڪنهن کي سونپيل آهن ۽ هو
ڪنهن جي مثالي جو اوتو ٿو رکي. سوويت ڪميونسٽ ٻارئي ۽
جي نيٽ آهي پر وڃي لوڪن - مزدورن، ڪسانن، ودوائن
جي خدمت ڪرڻ ۽ سندن مثالي جي حفاظت ڪرڻ. تنهنڪري
انهن ماڻهن کي پڻ ڪنهن ٻارئي ۽ جي غرض ئي ڪانهي.

ڪميونسٽ ٻارئي، سوويت سماج جي
رهبري ڪندڙ طاقت ڇو آهي؟

ڪميونسٽ جي اڏاوت جي معنيٰ اها ئي آهي ته اناس جي
لڪل ٻالن کي روشن ڪجي ۽ اهو بنا سوچ وڃڻ جي ئي نه ٿو
سگهي. ان لاءِ گهرجي پرورڻ واري ۽ اهڙو وڌيڪ (پاسان)
جو جيون ۽ ان جي نيم سان ٺيڪيندڙ سڌارن جو جائزو هجي،
جنهن ۾ لارڻي واري جي اوسر پرورڻ جي دؤراند هجي
هجي. سوويت سماج جي اهڙي رهبري ڪندڙ طاقت آهي
ڪميونسٽ ٻارئي، جنهنجي دائري اندر ترقي پسند، سماجڪ
طور سڃاڻ ٿيل مزدور، سڀڪاري ڪيترن وارا آبادگار ۽ ودوان
ايڪتا جي ڏاڳي ۾ ٻڙيل آهن.

نئون سماجوادي ۽ آرٽڪ سرشتو قائم ڪرڻ لاءِ ۽ هرڪا
وٽا نئين طرز تي هلائڻ لاءِ مزدور لوڪن کي بهتر رهڻائي ۽
جي ضرورت آهي ۽ سندن رهبري اها ئي ٻارئي ڪري سگهي
ٿي جنهن جي نيتي، عملي حڪمت ۽ رمزون وڌيڪ اصول
ٿي ٻڌل هجن، سماجي وڪاس جي خارجي نيمن تي آڌار

سماجراجشاهي جنگ جاري رکڻ، جاگيردارن کي سندن جاگير و
قائم رکڻ جي موڪل ڏيڻ ۽ سرمايدارن کي سندن ڪارخانا
بئنڪون هٿ ۾ رکڻ جي چوٽ واپڻ ڏيڻ، عوام انهن پارٽين
مابت ڪرڻ چاهي، ڇاڪاڻ ته لکين لوڪ تيسين ڪنهن به
رٿي ۽ ڏانهن متوج نه ٿيندا، جيسين ان پارٽي جي ڏنل
صلاح سندن آزمودي سان نه ٺهڪندي.

پهرين سرويت سرڪار ۾ ڪميونسٽ ۽ ڪاپي ڌروارا سماجواڊي
انقلابي شريڪ ٿيل هئا، ان پارٽي جي اها ڪاپي ڌر، بنيادي
پارٽي ۽ کان الڳ ٿي هئي ۽ سرويتن کي تسليم ڪيو هو. پر
سال ۱۹۱۸ جي اونهاري ۾، ان ڌر، سرويت سرڪار خلاف
هٿياربند بغاوت ڪري ڪرڻ جي رٿا رٿي. پر ڪميونسٽن
جي خون ۾ سندن هٿ هو، لينن کي سخت زخمي ڪيائون،
انقلاب جي ورڌ منصور با سٿيائون ۽ ڌارين دخل بازن کي مدد
ڪيائون، تعجب ناهي ته عوام انهن سرگرمين کي بدحو ڏنو.

۽ تنهن ڪري سرويت يونين ۾ فقط هڪ ڪميونسٽ
پارٽي وڃي ميدان رهي، زار شاهي ۽ هيت پست ٿيل رشنا،
هن پارٽي جي زهمري ۽ هيت ڪارخانن، وڳيان، هنري ۽
سپيٽا جي ڏس ۾ وڪاس ڪيو، ۽ اهو سرويت ڏيس بطور
جتي گذران جو درجو وڌو ته ٻيون ڏينهن اوچو ٿيندو.

هڪ پارٽي سرشتو، سماجواد جو ڪو اڻ از شرط ڪونهي.
سرويت يونين ۾ اهو ڪن تاريخي حالتن جي بدولت قائم
ل آهي. ۽ ٻين ڪيترن سماجواڊي ملڪن ۾ ڪيتريون سياسي
ٽيون آهن، مثال طور پوزهيتن جي پارٽي، ڪسانن جي
ٽي وغيره جي سندن خاص سماجڪ ترقي ۽ جز نتيجو آهن.

ڪميونسٽ پارٽي

سوويت يونين ۾ صرف هڪ پارٽي جو آهي؟

رشا ۾ هڪ ئي پارٽي انگري آهي، جو اڳاٽي سڀني لوڪن - پورهتن، ڪائنات ۽ دماغ ڪم ڪندڙن جي سڀني گهرجن جي پورائي ٿي ڪري ۽ سندن بڻادن جي محاط آهي. سال ۱۹۱۷ کان اڳ، رشا ۾ ڪي الڳ الڳ پارٽيون هون ۽ ڪي گروپون جي ذڪر قابل آهن، سي هون ڪانسٽيبل ڊيموڪريٽس، سوشلسٽ ريپبلڪن ۽ ميمبرڪس، انهن ۾ ڪميونسٽ پارٽي ۽ وانگر پنهنجو سماجڪ ۽ راجسٽي ڪيتر ۽ مدح هو. پر ٽن انقلاب بعد - سال ۱۹۰۵ ۾، سروري ۽ آڪٽوبر ۱۹۱۷ ۾، عوام ڏٺو ته فقط ڪميونسٽ پارٽي ئي آهي ۽ سندن لاءِ مثيد آهي. ڪميونسٽ پارٽي امن، روٽي ۽ آزادي ۽ ۾ اڏينس لاءِ ميدان ۾ آئي، پر ان پارٽي جو مقصد هو

ڇو ڇونڊ يا ويا؟ آهي اُسيئر سال ۾ صرف ٻه هفتا عدالتن ۾ ڪم
ڪندا آهن، بشرطيڪ مقدمو گهڻو وقت نه هلي.

پيپلس اُسيئر هر طبقي ۽ ڌنڌي وارا مرد ۽ زالون ٿينديون
آهن، ۽ ظاهر آهي ته منجهانئن ڪيترن کي قانوني تعليم نه
هوندي آهي، پنهنجي آزمودي، اخلاقي معيار، سمجهه ۽
ويڪ جي سهاري تي هو فيصلو ڪندا آهن، جو قانون پٽاندڙ
هوندو آهي.

جيئن جوري رايو ڏيندا آهن ته ڏوهي آهي يا نه ۽ چوندا
آهن ته جوابدار کي هلڪي سزا ملي وغيره، هي جنتا جا اُسيئر
رائين ته ڪندا آهن، پر عدالت کي مليل اختيارين موجب ڪيس
جي نرني ڪرڻ ۾ هنن کي ڇڄ جهڙا هڪ سرڪا حق مليل آهن
۽ ڪيسن جي سڀني پهلن تي هو ويچار ڪندا آهن.

انهيءَ کان وڌيڪ ٻي ڳالهه اها آهي ته جوابدار کي ڏوهي
ٺهرائڻ يا ٻي ڏوهي ظاهر ڪرڻ خواه سزا بابت جيڪڏهن ٻه
اُسيئر، ڇڄ سان اختلاف رکندا ته ان حالت ۾ اُسيئرن جو رايو
تي قبوليو ويندو.

پيپلس اُسيئر سال ۾ ٻه دفعا ڇونڊ يا ويندا آهن. انهي معنيٰ
۾ لکين سوويت ناگرڪ انصاف جي ڪاروبار ۾ ڀاڳ وٺن ٿا.

۽ ٺڳي ڪندڙن کان بچاءُ مليل آهي، ڇو ته اهڙا ماڻهو سماج کي ٻڙي ٻڏيندو سوانت سدڪن ٿا. مغربي اخبارون ڪڏهن ڪڏهن ”آرنڪ ڏوهن“ جو حوالو ڏينديون آهن، پر دراصل اهي نوحداري جرم آهن؛ جهڙوڪ سرڪاري، عوامي، ملڪيت قبائلي، ٺڳي ڪرڻ، وڌيڪي سڪي جي بمب لٽن ڏين، م ڪو بهون هٿي قانون جي انتهائي ڪرڻ، ڪوڙا يا جعلِي سڪا ٺاهڻ يا جعلِي سڪن ٺاهڻ جي ڪوشش ڪرڻ. اهڙي سبب صرف ”آرنڪ جرم“ ڪونهن، پر نهايت گهٽ ڳالهه جهڙا ڪم آهن، جي سڄي ديس کي هاڃي ٿا رسائين، ٺههڪري اهڙا ڏوه، جي اڪثري حقيقي طريقي سان عادي ڏوهي ڪندا آهن، سي ڏوه خاص طور خطرناڪ ليکيا ويندا آهن. اهڙا ڏوه - دويت سرشتي؛ حالتن هيٺ ڇڏا پادا ٿين ٿا. انهن لاءِ ڳوٺن سزائون مقرر ٿيل آهن؛ جيئن اهي ٿين ٿا، ان ڪري قانون ساز صاعقت، انهن ڏوهن لاءِ قانون ٺاهيو آهي.

سوويت يونين ۾ جوري سرشتو آهي؟

سوويت عدالتن ۾ جج ۽ ٻن آسٽرون جي روبرو ڪيس هلايو ويندو آهي. عدالت سڀني ڪيسن جو فيصلو ڪڍيل بنياد تي ڏيندي آهي. شهري، علائقائي، پراديشڪ ڪورٽن وغيره؛ سوويت يونين جي سرپر ڪروٽ چا آسٽر پورهيتن جي عيوضين جا سوويت ڇوڏيندا آهن.

ٻيلس آسٽرون جي چوڻ، پورهيت، ڀڳهاردارن ۽ ڪسانن جي عام مڙن ۾، هٿ مٿي ڪرڻ جي طريقي سان ڪئي ويندي آهي. رئين فيڊريشن ۾ سال ۱۹۶۵ ۾ ليل ڇوڏين ۾ ۳۲۱،۳۵۶ ٻيلس آسٽر ڇوڏيا ويا. سوال آهي ته اهڙا آسٽر

ڪندي جنهنجي پڌرائي اخبارن ۾ ڪئي وڃي يا نه به
وڃي، ڏهن روپيا لائين ڏنڊ وجهندي، يا عهدي ڳو
يا ڊسمس ڪرڻ جو سوال اٿاريندي.
اهي عدالتون، مجموعن طرفان ڳجهي روت ذريعي هڪ
لاءِ چونڊيون وٺنديون آهن. انڪري انهن تي ڪافي آزمود
عزت وارا ۽ ذميوار شخص چونڊبا آهن.
سوويت يونين ۾ سياسي ڏوهه ٿين ٿا؟

ديش دروه ۽ وطن سان وشواس گهاٽ ڪرڻ جا ڏوهه تمام
جدا پادا ٿين ٿا، پر ڪن وقتن تي وديشي جاسوس، ڪن
سوويت ناگر ڪن ڪي جاسوسي ڪرڻ لاءِ پرتي ڪرڻ ۾
سڦل ٿين ٿا.

جيڪڏهن اهڙا شخص اڄڻاءِ ظاهر ڪندا آهن ۽ سندن
ڪاررواين سبب جيڪڏهن ڪي خراب نتيجا نه نڪتا هوندا
ته ان حالت ۾، سوويت سماج کين معافي ڏيندي، ۽ کين وجهه
ڏنو ويندو ته پنهنجي ڪيل گناهه جي ڪلڪ لاهڻ لاءِ،
ايمانداري سان محنت ڪن.

پر ڪن حالتن ۾، سماج ۽ ديس کي هاڃي رسائڻ لاءِ وشواس
گهاٽ ٿيل هوندو، تن حالتن ۾ جوابدار تي مقدمو هلايو ويندو
آهي ۽ سزا ڏيڻ وقت، هنڪي سخت سزا به ملندي آهي.

”آرٽڪل ڏوهه“ ڇا آهي؟

سوويت سماج جو اخلاق محنت ڪش جو اخلاق آهي.
ڪو پورهيو نه ڪندو، انکي ماني نه ملندي. سوويت
قانون هيٺ ايماندار پورهيت کي، رت چوسيندڙن، چورن

۾ن چئن جي ميمرن جي ٻان، صحت ۽ عرف جي سلامتي ۽
 لاءِ قانون ٺاهڻ آهن. جيڪڏهن ڪو به ڏيوي ۽ وقت ميمبر
 خلاف ڪو موجودگي ڏوهه ڪندو آهي ته انکي سخت سزا
 ڏني ويندي آهي ۽ ائين سمجهيو آهي ته اڳتي ڪنهن سرڪاري
 عرصي خلاف ڏوهه ڪيو آهي.

هئا جي عرض تي انهيءَ ٽوليءَ جي جسٽس ميمبر کي ڀڳهار
 سان وڌيڪ مرڪل ڏني ويندي آهي ۽ هندي انري-ٽريٽي ڏيڻا
 ملندا آهن، انعام ۽ يادگار طور لکڻا به ڪن ملندا آهن.

پڻاڻي عدالتون ڇا آهن؟

هي عدالتون (ڪامريدي ڪورٽس) ڪارخاني، آفيسن يا
 سسٽائين، يا وڏن ملڪتن جي مساوين، يا ڪن ننڍن مساوين
 پاران ڪڍيون ڪيون وينديون آهن. اسڪولن ۽ ڪاليجن ۾ به
 هي عدالتون قائم ٿيل آهن. پورهئي جي لمن جي انگن،
 نديا، عام ٻان تي اڏي هلي هلي، يا ٻين قسمن جي
 سماج وروڌي ڪمن نابت، جي ڏوهه جي دائري اندر نه آيل
 هوندا، اهڙا ڪس هي عدالتون ٻڌنديون آهن.

عام طور انهن پڻاڻي عدالتن جا ميمبر يا سروي ڪندڙ،
 ڏوهيءَ کي سختي طرح سڃاڻيندا هوندا آهن ۽ ڏوهي به ڪن
 سڃاڻيندا هوندو آهي، جهڙڪري سروي ٿي تڏهن ئي.
 جيڪڏهن جوابدار باايمان ۽ سچائيءَ سان پنهنجي ڪئي لاءِ
 پڇاءُ ظاهر ڪندو ۽ واسطدار شخص کان يا سڀني کان معافي
 وٺندو ته ان حالت ۾ پڻاڻي عدالت ان بعد تائين ايل ڪارروائي
 ڪائي سمجهندي، پر جيڪڏهن ضروري هوندو ته پوءِ اها
 عدالت هڪ جائيل قدم کڻندي: ڇڏ ڏيندي، فهايش

اڳيان آڻڻ کان اڳ انجي جاڇ ڪندي آهي. مليشيا ۾ ڀرتي
ٿيڻ مرضي ۽ پٽاندڙ آهي ۽ انجي سکيا لاءِ اسڪول ۽ ڪاليج
کوليل آهن.

مليشيا کي سندس سڀني ڪمن ۾، عام جنتا وٽان سهڪار
ملندو آهي.

”پيپلس بروڙينا“ ڇا آهي؟

هيءَ هڪ والنٽيري سنسٽا آهي، جنهن ۾ روزنڌاريءَ تي
ڪم ڪندڙ ۽ پگهار ڪندڙ شخص، وڊياري ۽ ڪسان شريڪ
آهن. هو رستن، گهٽين، پارڪن، راندين جي ميدانن مٿان
مهنن ۾ هڪ دفعو واندڪائيءَ وقت گشتي پهرو ڏيندا آهن.
هن وقت سوويت يونين ۾ ڪيترائي اهڙا ديهات آهن، جن ۾
هڪ به مليشيا وارو ڪونهي ۽ هنن جو سڄو ڪم جنتا سان
ڪندي آهي.

انهن والنٽيري ٽولين کي ڪي به ڪاروباري ڪم يا اختيارون
سونهيل ناهن جيئن مليشيا وارن کي آهن. هي ٽولين اڪثري
سمجهاڻيءَ جو طريقو اختيار ڪنديون آهن، وقتي چينپ به
ڪڍن ۽ صلاح به ڏين، پر ڪن وقتن تي کين سخت قدم به
ڪٽڻو پوي ٿو. ڏوهه جي اوگهڙ ڪئي ويندي آهي. ڏوهاريءَ
بابت سندس اسڪول يا دلازمت واري هنڌ اطلاع ڏنو ويندو
آهي ۽ ڏوهه بابت سمورو مصلحو ساڻي عدالت (ڪاميڊلي
ڪورٽ) حوالي ڪيو ويندو آهي. جيڪڏهن ڪو فوجداري
ڏوهه ڪيل هوندو آهي ته ان حالت ۾ اهي والنٽير، واسطيدار
ڏوهي کي مليشيا چونڪيءَ تي وٺي ويندا آهن.

ناگرڪن جون شڪايتون ٻڌندا آهن ۽ نگر واسيءَ کي سندس اڌڪار ڏيارڻ لاءِ شڪايتن جي جاچ پڙتال ڪندا آهن ۽ نگر واسبين کي مليل قانوني سهوليتن جي بچاءَ لاءِ قدم کڻندا آهن.

امن امان رکڻ لاءِ ملڪ جو سلامتي کاتو ۽ ڪرمچاري جيڪي قدم کڻن، تن مٿان نظرداري رکڻ جو قدم پروڪيورٽر جنرل جي آفيس ڪندي آهي. حوالائن ۾ سماجواڊي قانون جو ٻالن ٿئي، سا نظرداري ۾ اها آفيس رکندي آهي.

پروڪيورٽر جنرل جي ماتحت سمورين آفيسون خودمختيار آهن ۽ انهن مٿان صرف پروڪيورٽر جنرل جو ضابطو آهي.

عام امن امان رکڻ لاءِ ڪير ذميوار آهي؟

هر هڪ ٻولين ريلڪ ۾، امن امان رکڻ لاءِ مليشيا (Militia) پوليس آهي جا گهرو کالي جي هٿ هيٺ آهي. ڏوهن مٿان چوڪسي رکڻ ۽ مليشيا جي ڪاروبار، رهبري ۽ تعلق جي ذميواري سموريت پوليس جي عام امن امان کالي کي سرمليل آهي.

هيءَ مليشيا ڪيترن قسمن جا ڪم ڪندي آهي. سرڪاري حڪم، قانون ۽ امن امان بابت جاري ڪيل حڪمن جي پروي ٿئي، انجي نظرداري رکڻ ۽ عام جانن تي امن امان رکڻ ۽ سرڪاري، عام ۽ شخصي ملڪيت جو اڀاءُ ڪرڻ ۽ ناگرڪن جي رڪنا ڪرڻ انجو ڪم آهي ۽ آمدرفت جي نيمن جو ٻالن ڪيو وڃي، انلاءِ کيس چوڪس رهڻو آهي ۽ موٽرن ۽ ٻين واعظن هلائڻ لاءِ ليسان ۾ مليشيا ڏيندي آهي. عدالتن ۽ پروڪيورٽر جي کالي سان هيءَ مليشيا گڏجي ڪم هلائيندي آهي ۽ ڏوهن کي گرفتار ڪرڻ لاءِ قدم کڻندي آهي، ڪو به کيس عدالت

سرڪاري وڪيل، ديواني ۽ فوجداري ڪيسن جي شنوائِيءَ وقت حاضر رهي ٿو. سموري ڪارروائي، سزا يا فيصلو حقيقتن تي ٻڌل ۽ قانونن پٽاندڙ ٿئي، ان لاءِ هو نظرداري رکي ٿو ۽ ساڳئي وقت اهڙو ڏسي ٿو ته سزا يا فيصلي تي عمل ڪيو پئي ٿو، ڏنل فتويٰ يا سزا سان جيڪڏهن سرڪاري وڪيل مهمت نه ٿئي ته ان حالت ۾ هو، بالا عدالت ۾ اعتراض داخل ڪندو ۽ بالا عدالت کي ڏهن ڏينهن اندر اهڙي اعتراض جي بهاس ڪرڻي آهي.

پروڪيورٽر جنرل جا اڌڪار ڪهڙا آهن؟

سروايت يونين جو پروڪيورٽر جنرل، سروايت يونين جي سمير سروايت، ستن سالن لاءِ مقرر ڪندي آهي. هنجو اڌڪار ڪيتر ساري ڊيس مٿان آهي ۽ قانون جي پيروي ڪرڻ مٿان نظرداري رکڻ جو ڪم مٿانئس رکيل آهي. جيڪڏهن هن جي رايي موجب، ڪنهن ڪاٺي، جماعت، ڌنڌي يا مڪاني اختيارِيءَ، قانون جي ورڌ ڪو فيصلو ڪيو هوندو ته ان حالت ۾ هو، اهڙي حڪم يا فيصلي تي عمل ڪرڻ نيسين ملٽري رکي سگهي ٿو، جيسين سندس اٿارٽي حجت تي بالا عدالتي سنسٽا ڪو قدم کڻي.

پروڪيورٽر جنرل، يونين ۽ خودمختيار رپبلڪن، راجپن، ايراضي ۽ رپبلڪن اختيارِيءَ جي ماتحت شهرن لاءِ سرڪاري وڪيل مقرر ڪندو آهي، هنجو مدو ۵ سال ٿيندو آهي. هو يونين رپبلڪن لاءِ ٻڌ ساڳئي مدي لائين سرڪاري وڪيل مقرر ڪندو آهي.

پروڪيورٽر جنرل ۽ سندس زير دست سرڪاري وڪيل،

هائ ڪورٽ يا سرڪاري وڪيل اڳيان، قانوني حجت اٿارٽ
 ممڪن آهي. هن حالت ۾ اڌڪاري ڪرمچاري جيڪڏهن
 سمجهندا ته سزا يا تعويل ليک ٺاهي نه پوءِ اٿارٽيل اعتراض
 واسطيدار عدالت ڏانهن، حوالي طور موڪليندا آهن، جا وري
 قانون مطابق نئين سر ڪارروائي ڪندي آهي. هن دستور
 هيٺ، ڪيس جي نظرثاني ڪرڻ سان، اها خاطري رهي ٿي
 ته جيڪڏهن پورو ثبوت نه ليل هوندو ته ان کي درست ڪرڻ
 جو هرڪو امڪان آهي. هن دستور جي مراد آهي ته بي بنياد
 سزا يا فيصلي تي عمل ڪرڻ جو ڪوبه امڪان نه رهي.

عدالتي سنسٽائن تي نظرداري ڪير رکندو آهي؟

سماجواڊي قانون جي پورو پيرويءَ کي وڏي اهميت ڏني
 ويندي آهي. هرڪا هاءِ ڪورٽ، پنهنجي اڌڪاري دائري
 وارن زبردست ڪورٽن جي ڪاروبار مٿان نظرداري رکندي
 ۽ انهن کي هدايتون ڏيندي آهي ۽ اهو ڏيان رکندي آهي ته
 قانوني نيمن جي پيروي ۽ سزائون يا فيصلا ثبوت پٽاندڙ ٿين ٿا.
 هاءِ ڪورٽ کي هدايتڪار جي حيثيت ۾ اهو اڌڪار مليل آهي
 ته ڪيسن تي نظرثاني ڪري يا اهو ٻيهر اوائلي جاچ يا ڪارروائي
 هلائڻ لاءِ زبردست ڪورٽ ڏانهن واپس موڪلي يا ڏنل سزا
 يا فيصلو درست ڪري. ٻئي درجي واريون عدالتون سزا ۾
 درستي ڪرڻ وقت اها معاف ڪري سگهن ٿيون، پر سزا
 وڌائي نئون سگهن.

قانوني کاتي جو اهو فرض آهي ته اهڙي نموني پنهنجي
 نظرداري رکي، جيئن مکالي ڪورٽون کي به فيصلا يا
 سزائون ڏيڻ وقت قانون جو انگن نه ڪن.

دعوائون آهن. اڪثري (۷۱ سيڪڙو) کيس خانگي ناگرڪن وچر ٿين ٿا. ناگرڪن ۽ سنسٽائن وچر ذري گهٽ ۲۵ سيڪڙو معاملا ٿين ٿا. ۳ سيڪڙو معاملا وري سهڪاري کيٽن يا سرڪاري سنسٽائن خلاف ٿين ٿا.

پورهيتن جا جڳهڙا ۵۶ سيڪڙو ٿين ٿا. جاين بنسبت ۸ سيڪڙو، جرمني طور ڪيل دعوائون ۹ سيڪڙو، طلاق جا ڪيس ۱۳۶۷ سيڪڙو، گذر خرچ جا ڪيس ۲۰ سيڪڙو.

اڀيل داخل ڪرڻ جو دستور ڪهڙو آهي؟

فوجداري ڪيسن ۾ مليل سزا، فتويٰ واري ڏينهن کان ۷ ڏينهن پوءِ، قانوني طور عمل ۾ ايندي آهي. ديواني ڪيسن جي حالت ۾، ڏهه ڏينهن پوءِ. انهيءَ مدي اندر، واسطيدار شخص، سندس وڪيل، مدعي يا مدعالي، بالا عدالت ۾ اڀيل داخل ڪري سگهي ٿو. سرڪاري وڪيل پڻ ساڳئي مدي اندر، عدالت جي فيصلي خلاف اعتراض پيش ڪري سگهي ٿو. جنهن وقت اڀيل يا اعتراض داخل ڪيو ويندو آهي، ان وقت کان سزا جو عمل يا فتويٰ از خود تيسين ملتوي رهندي آهي، جيستائين بالا عدالت ڪيس جي نظر ثاني پوري ڪري. اڀيل يا اعتراض واريءَ عريضيءَ ۾ درج ٿيل سببن جي باوجود، بالا عدالت، ڪيس ۾ اونهو نه ويندي آهي. جيڪڏهن بالا عدالت کي ڏسڻ ۾ ايندو ته زبردست ڪورٽ جو ڏنل فيصلو يا سزا صحيح آهي ته ان حالت ۾ اها بحال ڪندي آهي، جنهن تي پوءِ عمل ڪيو ويندو آهي. ڪيئن نه جيڪڏهن سزا يا فتويٰ قانوني طور عملي روپ وٺي چڪي هوندي، ته به ان خلاف

ڪن خاص سنگن ڏوهن لاءِ، موم جي سزا مقرر ٿيل آهي. ديس دروه، جاسوسي ڪرڻ، دهشت انگيز ڪارروايون ڪرڻ، ڌاڙي هٽائڻ، اڳواٽ سوچيل رٿا پٽاندو ڪيل خون، سرڪاري پسڻ ۾ گھوٽيل هٽائڻ يا جهجهي انداز ۾ ملڪيت قبائلي، وڏي سڪي ۾ سٽي هٽائڻ ۽ ٻين سنگن ڏوهن، جن موجب ڪنهن کي بچون ڪرڻ جي ڪوشش ڪيل هوندي آهي يا سماجواڊي سرشتي کي ڊائراڊول ڪرڻ جو پٽن ڪيل هوندو آهي، تن حالتن ۾ موم جي سزا ڏني ويندي آهي.

ڏوه ڪرڻ وقت جهڪڻ هراڻدار جي عمر ۱۸ سالن اندر هوندي نه ان کي موم جي سزا ٿئي ملي سگهي، جيڪي استريون گروپون هونديون ته ڏوه ڪرڻ وقت يا جنهن وقت سزا ملندي يا سزا تي عمل ٿيو هوندو نه اهڙين حالتن ۾، قانون هيٺ موم جي سزا ڏيڻ جي اجازت مليل نه آهي.

سرويت ديس ۾، موم جي سزا کي سدائين عارضي سخت سزا سمجهيو ويندو آهي ۽ ڪن وقتن تي اها رد به ڪيل آهي. انهيءَ ۾ شڪ ڪونهي ته آخر اها سزا منسوخ ڪئي ويندي. قانون هيٺ هراڻدار کي ڪنهن اعڙيءَ عام سنڌيا يا پورهيتن جي گڏيل مجموعي جي حوالا ۾ رکي سگهجي ٿو، جي هڪي سڌارو جو ذميو همارو ڪنديون آهن ۽ ٻيو ڏوه ڪرڻ کي روڪڻ لاءِ، انجام ڪنديون آهن. هي دستور ڪافي اڪرائو ثابت ٿيو آهي.

ڪهڙيون ديواني دعوائون عام جام عدالتن
ڳيان لڃن ٿيون؟

عدالتن جي زير سماعت ڪسن ۾ ۸۵ سيڪڙو ديواني

دعوانون آهن. اڪثري (۷۱ سيڪڙو) کيس خانگي ناگرڪن وچ ۾ ٿين ٿا. ناگرڪن ۽ سنسٽائن وچ ۾ ذري گهٽ ۲۵ سيڪڙو معاملن ٿين ٿا. ۳ سيڪڙو معاملن وري سهڪاري ڪيٽن يا سرڪاري سنسٽائن خلاف ٿين ٿا.

پورهيتن جا جڳهڙا ۵۶ سيڪڙو ٿين ٿا، جابن بنسبت ۸ سيڪڙو، جرمني طور ڪيل دعوانون ۹ سيڪڙو، طلاق جا ڪيس ۱۳۶۷ سيڪڙو، گذر خرچ جا ڪيس ۲۰ سيڪڙو.

اڀيل داخل ڪرڻ جو دستور ڪهڙو آهي؟

فوجداري ڪيسن ۾ مليل سزا، فتويٰ واري ڏينهن کان ۷ ڏينهن پوءِ، قانوني طور عمل ۾ ايندي آهي. ديواني ڪيسن جي حالت ۾ ڏهه ڏينهن پوءِ. انهيءَ مدي اندر، واسطيدار شخص، سندس وڪيل، مدعي يا مدعاليه، بالا عدالت ۾ اڀيل داخل ڪري سگهي ٿو. سرڪاري وڪيل پڻ ساڳئي مدي اندر، عدالت جي فيصلي خلاف اعتراض پيش ڪري سگهي ٿو. جنهن وقت اڀيل يا اعتراض داخل ڪيو ويندو آهي، ان وقت کان سزا جو عمل يا فتويٰ از خود تيسين ملتوي رهندي آهي، جيستين بالا عدالت ڪيس جي نظر ثاني پوري ڪري. اڀيل يا اعتراض واريءَ عريضيءَ ۾ درج ٿيل سببن جي باوجود، بالا عدالت، ڪيس ۾ اونهو نه ويندي آهي. جيڪڏهن بالا عدالت کي ڏسڻ ۾ ايندو ته زبردست ڪورٽ جو ڏنل فيصلو يا سزا صحيح آهي ته ان حالت ۾ اها بحال ڪندي آهي، جنهن تي پوءِ عمل ڪيو ويندو آهي. ڪيس نه جيڪڏهن سزا يا فتويٰ قانوني طور عملي روپ وٺي چڪي هوندي، ته به ان خلاف

ڪن خاص سنگين ڏوهن لاءِ، مرم جي سزا مقرر ٿيل آهي. ديش دروه، حاسوسي ڪرڻ، دهشت انگيز ڪارروائين ڪرڻ، ڌاڙي هٽائڻ، اڳواٽ سوچيل رٿا پٽاندر ڪيل هٿون، سرڪاري پسمن بر ٽيوريٽن هٽائڻ يا جهجهي انداز ۾ ملڪيت قبائلي، وڌيشي سڳي ۾ سٽي هٽائڻ ۽ ٻين سنگين ڏوهن، جن موجب ڪنهن کي پٿون ڪرڻ جي ڪوشش ڪيل هوندي آهي يا سماجواڌي سرشتي کي ڊالراڊول ڪرڻ جو پٿن ڪيل هوندو آهي، ٽن حالتن ۾ مرم جي سزا ڏني ويندي آهي.

ڏوه ڪرڻ وقت هڪڙهن هراڊار جي عمر ۱۸ سالن اندر هوندي ته ان کي مرم جي سزا ٿئي ملي سگهي، جيڪي استريون گروپون هونديون ته ڏوه ڪرڻ وقت يا جنهن وقت سزا ملندي يا سزا تي عمل ٿيو هوندو ته اڏوڻ حالتن ۾، قانون هيٺ مرم جي سزا ڏيڻ جي، اجازت ملل نه آهي.

سرويت ديس ۾، مرم جي سزا کي سدائن عارضي سخت سزا سمجهيو ويندو آهي ۽ ڪن وقتن تي اها رد به ڪيل آهي، انهيءَ ۾ شڪ ڪونهي ته آخر اها سزا منسوخ ڪئي ويندي.

قانون هيٺ هراڊار کي ڪنهن اهڙيءَ عام سڳا يا ڀورهيٽن جي گڏيل مجرمي جي حوالي ۾ رکي سگهجي ٿو، جي هڪي سڌارو هر ذميو ٻيو همارو ڪنديون آهن ۽ ٻيو ڏوه ڪرڻ کي روڪڻ لاءِ، انعام ڪنديون آهن. هي دستور ڪافي اڪرائو ثابت ٿيو آهي.

ڪهڙيون ديواني دعوائون عام جام عدالتن
گيان لڄن ٿيون؟

عدالتن جي ذميو سماعت ڪيسن ۾ ۸۵ سيڪڙو ديواني

دعوانون آهن. اڪثري (۷۱ سيڪڙو) کيس خانگي ناگرڪن وچ ۾ ٿين ٿا. ناگرڪن ۽ سنسٽائن وچ ۾ ذري گهٽ ۲۵ سيڪڙو معاملن ٿين ٿا. ۳ سيڪڙو معاملن وري سهڪاري کيڏن يا سرڪاري سنسٽائن خلاف ٿين ٿا.

پورهيتن جا جڳهڙا ۵۶ سيڪڙو ٿين ٿا، جابن بنسبت ۸ سيڪڙو، جرمني طور ڪيل دعوانون ۹ سيڪڙو، طلاق جا ۱۳۶۷ سيڪڙو، گذر خرچ جا ۲۰ سيڪڙو.

اڀيل داخل ڪرڻ جو دستور ڪهڙو آهي؟

فوجداري کيسن ۾ مليل سزا، فٽرل واري ڏينهن کان ۷ ڏينهن پوءِ، قانوني طور عمل ۾ ايندي آهي. ديواني کيسن جي حالت ۾، ڏهه ڏينهن پوءِ. انهيءَ مدي اندر، واسطيدار شخص، سندس وڪيل، مدعي يا مدعا عليه، بالا عدالت ۾ اڀيل داخل ڪري سگهي ٿو. سرڪاري وڪيل پڻ ساڳئي مدي اندر، عدالت جي فيصلي خلاف اعتراض پيش ڪري سگهي ٿو. جنهن وقت اڀيل يا اعتراض داخل ڪيو ويندو آهي، ان وقت کان سزا جو عمل يا فٽرل از خود تيسين ملتوي رهندي آهي، جيسين بالا عدالت کيس جي نظر ثاني پوري ڪري. اڀيل يا اعتراض واريءَ عريضيءَ ۾ درج ٿيل سببن جي باوجود، بالا عدالت، کيس ۾ اونهو نه ويندي آهي. جيڪڏهن بالا عدالت کي ڏسڻ ۾ ايندو ته زبردست ڪورٽ جو ڏنل فيصلو يا سزا صحيح آهي ته ان حالت ۾ اها بيمال ڪندي آهي، جنهن تي پوءِ عمل ڪيو ويندو آهي. ڪيئن نه جيڪڏهن سزا يا فٽرل قانوني طور عملي روپ وٺي چڪي هوندي، ته به ان خلاف

ڪن خاص سنگين ڏوهن لاءِ، موصفي جي سزا مشرڪ لاءِ
ڏاڙي هٽل، اڳواٽ سوچيل رٿا پٽاندر ڪيل خون، سرڪار
پيسن ۾ ڦهوس هٽل، يا جهجهي انصار ۾ ملڪيت قبائلي
وڌيشي سڪي ۾ سٽي هٽل ۽ ٻين سنگين ڏوهن، جن موجب
ڪنهن کي خون ڪرڻ جي ڪوشش ڪيل هوندي آهي يا
سماجگادي سرشتي کي ڊالوادول ڪرڻ جو پٽن ڪيل هوندو
آهي، ٽن حالتن ۾ موصفي جي سزا ڏني ويندي آهي.

ٻوليءَ لاءِ ان کي موصفي جي سزا ٽي ۾ ۱۸ سالن اندر
استريون گروپون ڏنڊيون نه ڏوه ڪرڻ وقت يا جيئن وقت
سزا ملندڙ يا سزا تي عمل نٿو هوندو ته اڏين حالتن ۾،
قانون هٽل موصفي جي سزا ڏيڻ جي، اجازت مليل نه آهي.
سرويت ڏيس ۾، موصفي جي سزا کي سدائين عارضي سخت
سزا سمجهو ويندو آهي ۽ ڪن وقتن تي اها رد ۾ ڪيل آهي.
انهيءَ ۾ سڪ ڪونهي نه آخر اها سزا منسوخ ڪئي ويندي.
قانون هٽل جرابدار کي ڪنهن اهڙيءَ عام سستا يا پورهيتن
هي ڏنل مجموعي جي حوالي ۾ رکي سگهجي ٿو، جي جنڪي
سڌارو جو ذميو همار ڪندڙن آهن ۽ ٻيو ڏوه ڪرڻ کي
وڪيل لاءِ، انجام ڪندڙن آهن. هي دستور ڪافي اکرانو
ٿيو آهي.

ڪيتريون ديواني دعوائون عام عدالتن
فيڊرل لجن ٿيون؟

عدالتن جي زير سماعت ڪيسن ۾ ۸۵ سيڪڙو ديواني

جو ائين ڪرڻ سان، ڏوهيءَ کي سڌارڻ يا گناه کان پاڪ ڪرڻ جي مراد پر ثواب نٿي ٿئي.

جنڪي آزاديءَ کان محروم رڪڻ جي سزا ملندي آهي، سموري سزا قيدن ۾ ڪائيندا آهن، يا عام طرح سڌارڻ لاڳو ٿيندا آهن، (جا انهنجي حالت ۾ نهايت سخت هوندي آهي جن کي سنگين فوجداري ڏوهه ڪيو هوندو ۽ جيڪي خطرناڪ گنهگار هوندا آهن). سزا مقرر ڪرڻ وقت عدالتون اهو وڃياري ڏينديون آهن ته جوابدار جو ڪيل ڏوهه، ڪيتري قدر خطرناڪ آهي ۽ سزاياب شخص ڪهڙيءَ چال چلڪت جو آهي.

سوويت قانون هيٺ پٿرول (ٿوري مدي) تي آزاد ٿيڻ جو پريڪٽيڪل ٿيل آهي. جيڪڏهن سزاياب ٿيل شخص پنهنجي سٺيءَ هلت سان ثابت ڪندو ته هو سچ پچ سڌريو آهي ته ان حالت ۾، عدالت هنڪي مقرر مدي کان اڳ، آزاد ڪرڻ جو حڪم ڪري سگهي ٿي، بشرطيڪ سزا پوري ڪندڙ پنهنجي سزا جو آڌ يا ٽي حصو کائيو هوندو ۽ ان جو مدار ڪيل ڏوهه تي آهي.

سنگين ڏوهه ڪندڙن يا خطرناڪ عادي ڏوهارين جي حالت ۾ پٿرول تي آزاد ڪرڻ جو نيم لاڳو نه ڪيو ويندو آهي. بنديخاني ۾ سزا پوري ڪندڙن کي آپزاسي وارو پورهيو ڪرڻو پوندو آهي. هو هٿر سڪندا آهن ۽ ڪمائيندا آهن. هو سيڪنڊري لاسڪولن ۾ تعليم پڻ وٺندا آهن. اهي اپاءَ کين سڌارڻ جيون ۾ واپس آڻي، ڪارڪرد ۾ رٿيائڻ لاءِ ورتل آهن. جن سزا پوري هوندي، تنکي ڪنهن ڪرت ۾ رٿيائي روزگار ڏيڻ لاءِ اختيار ڏياريءَ وارا ٻڌل آهن.

سرويت ڏيڻ جي فوجداري قانون جي خاص شرطي آهي جو ان هڪ ڪيتريون اهڙيون سڙائون مقرر ٿيل آهن جن هڪ ڪروڙ ڏوهي پنهنجي آزادي لاءِ وڃائي. ٽي هزار چالي سڙا آهن، آزادي ڪوٺڻ بنا سڙا ٿيڻ جو ٻيو طريقو ڪرڻ، جنهن جو مدو هڪ مهيني کان هڪ سال تائين ٿئي ٿو.

جنهن سڙا ٿيڻ جو سزا ملندي آهي، سي اڪثري پنهنجي ڪرم واري هنڌ (ڪارخاني، آفيس، سنڪاري ڪيٽر) تي ئي سزا يوڳيندا آهن. سزا واري مدي ۾ هو جيڪو ڪمائيندا آهن، ان مان ڪا رقم کائي ويندي آهي، پر اها ڪنهن به حالت ۾ آفيس جي ويجهه سيڪري کان مٿي نه هوندي آهي. سڙا ٿيڻ جو مليل سزا جو مدو، واسطيدار ملازم جي سينارٿيءَ ۾ شمار ڪيو ويندو آهي.

ٽيڪاليءَ جي واپڪا اها آهي ته سڙا ٻاڻ ليل شخص کي ڪيئن ايراضيءَ ۾ رهڻ کان بندش وڌي وڃي.

معاوضي جي حالت ۾ ڏوهي کي، ڪيئن خاص هنڌ تي رهڻ لاءِ بدل رکيو ويندو آهي. صغيرن کي ٽيڪالي يا بندش جي سزا نه ڏني ويندي آهي. گريٽر ٽيڪالي يا آئينن ڏانهن کي، هن تي ننڍي عمر وارا ٻار مدار رکندڙ هوندا، تنهن سان ئي اهي سڙائون ڳوڙ نه آهن.

آزاديءَ کان متروڪ رکيل جو مدو، ڏهن سالن تائين ان حالت ۾ مقرر ڪري سگهجي ٿو، جن حالتن ۾ ڪو ناپايد سنگين ڏوهه ڪيل هوندو يا ڏوهي عادي يا خطرناڪ ڪنهن ڪار هوندو، جنهن حالت ۾ کيس ۱۵ سال سزا ملي سگهي ٿي. سرويت ٻيڻ جي فوجداري قانون هيٺ ۱۵ سالن کان مٿي عرصي تائين، آزادي کڻڻ جو پريشدار ٿيڻ نه ڪيل آهي.

ڪرڻ ۾ مدد ملي ٿي ۽ نياءَ پٽاندڙ مناسب سزا ملڻ جي تسلي
رهي ٿي.

سوويت قانون هيٺ ڪهڙيون سزائون ملي سگهن ٿيون؟

سزائن جو مدار ڪيل ڏوه تي آهي. سوويت ڊس ۾ سزا
صرف سزا طور نه ڏني ويندي آهي. انجو مقصد اهو به آهي
ته قصوروار کي سڌار جي ۽ منجهس ٻرجهه پيدا ڪجي.

غير فوجداري ڏوهن، جهڙوڪ عام هٿن تي ڳارڻ يا
گندي گفتار ڪرڻ لاءِ ٺهرايل ڏوهيءَ کي هي سزائون ملنديون
آهن، جن ۾ فوجداري جوڪم ڪونه آهي: ڏنڊ، مهني يا ٻن لاءِ
سڌاري طور محنت ڪرڻ، جنهن سان گڏ سندس ڪمائيءَ مان
ويجه سيڪڙو ڪاٽڻ، ۱۰ يا ۱۵ ڏينهن آزاديءَ کان کيس
محروم رکڻ.

فوجداري ڏوهن لاءِ هي سزائون آهن: کلي ٽنڊا، ڏنڊ،
ڪنهن عهدي ماڻھ کان خارجي يا ڪنهن قسم جي سرگرمين ۾
بھري وٺڻ کان منع، نيڪالي، جلاوطني، آزادي کوھڻ کانسواءِ
سڌاري طور پورهيو ڪرڻ ۽ جيل جي سزا.

ٻن قسمن جون سزائون ڪامپليمينٽري سزا طور ڏنيون
وينديون آهن، جي آهن فرجي يا ٻئي ڪنهن عهدي کان محروم
رکن ۽ ملاڪيت ضبط ڪرڻ.

صرف ڪن پيچد گنپير ڏوهن جي حالت ۾ ملاڪيت ضبط
ڪري سگهجي ٿي. ڏوهيءَ جي گهرج وارو ضروري سامان يا
وڌان هيٺ مقرر ٿيل شيون ۽ سندس ڪٽنب جو سامان سڙو
ضبط ڪونه ڪيو ويندو آهي.

وکیل حا حق ڪهڙا آهن ۽ هو ڪهڙو ڀارت ٿو آڏا ڪري؟

ڪنهن جي هڪ جماعت آهي، جنهن کي ڪاليجبر سڏجي
ٿو، جنهنجو ڪاروباري آڌڪار انهي جنرل باڊيءَ ۽ ان طرفان
چونڊيل ڪاروباري ڪاميٽيءَ کي سونپيل آهي. ڪاليجبر جو
ميمبر اهو سرويٽ ناگرڪ ٿي سگهي ٿو، جو وڪالت پاس ڪيل
گرنٽولٽ هوندو يا جنهنکي سرويٽ عدالتي جماعتن جي ڪاروبار
جو عملي آزمود هوندو.

قانوني معاملن ۾، صلاح ڏيندڙ وکیل فرساده ۽ عريضون
ٺيار ڪندا آهن. هو ديواني دعوائن ۽ فوجداري ڪيسن ۾ پڻ
پروي ڪندا آهن.

جوابدار ٻارن وکیل يا سندس مڃتا سان گروٽ ٻارن مقرر
ڪيل وکیل کي، اوائلي جاچ ختم ٿيڻ بعد، ڪيسن ۾ پهرو وٺڻ
ڏنو ويندو آهي. صغيرن يا ڏوهاري ٻارن يا جسماني ۽ دماغي
خلل سبب محتاج شخصن جي حالت ۾، جڏهن هو پنهنجو بچاءُ
ڪرڻ ۾ اُسرڻ هوندا آهن، تڏهن جاچ شيت پيش ڪرڻ
کان وٺي وکیل کي پهرو وٺڻ ڏنو ويندو آهي. وکیل کي حق
حاصل آهي ته ڪيسن سان تعلق رکندڙ سموري مصالحي جي
لهاس ڪري، جوابدار کان پڇاڻا ڪرڻ وقت حاضر رهي،
يا بيءَ حاج وقت حاضر رهي، ڇهن يا اسيرون اڳيان ڇپجڻ
آثاري عدالت، سرڪاري وکیل يا جاچ ڪندڙ جي ڪارروائي
يا راي خلاف شڪايتون درج ڪري. وکیل جو فرض آهي
ته جوابدار کي بيڏو هي ثابت ڪرڻ لاءِ شاهد پڻ ۽ ثابتون
پيش ڪري. مقدمي ۾ وکیل جي شرڪت سان سم ٿاڻ

عطا ٿيل آهي، جيڪڏهن ان آڌڪار جو انگهن ڪيل هوندو
نه بالا عدالت، ڏنل سزا رد ڪندي آهي.

جوابدار کي پنهنجي بجاءِ لاءِ پورو حق پراپت ٿيل آهي.
مٿي مڙهيل الزامن بابت، پنهنجي بجاءِ ۾ سمجهاڻي ڏيڻ ۽
شاهدي پيش ڪرڻ جو هنکي حق مليل آهي. هر جي چاهي
نه درخواست داخل ڪري، ڪيس بابت سمورو مبالغو نظر
مان ڪڍي يا ايباس ڪري سگهي ٿو ۽ پوءِ حجت اٿاري،
ڪيل ڪارروائي يا ڪنيل قدم يا ڇاڇ ڪندڙ جي ڏنل رايي يا
سرڪاري وڪيل خوراڪ ڪورٽ جي فيصلي خلاف دانهن
ڪري سگهي ٿو.

جوابدار خلاف ڪارروائي شروع ڪرڻ کان اڳ، عدالت هن
کي گهٽ ۾ گهٽ ٽي ڏينهن اڳ الزامن جو نقل موڪليندي.
مقدمي هلاندي، ڪيس سان واسطو رکندڙ سڀني ماڻهن وانگر
جوابدار کي پڻ شاهدي پيش ڪرڻ، ڇاڇ ۾ بهري وٺڻ ۽
درخواست داخل ڪرڻ جو سمان آڌڪار پراپت آهي. جوابدار
کي آخرين عرض ڪرڻ جو حق پڻ مليل آهي.

جوابدار پاڻهي پنهنجو بجاءِ ڪري يا انلاء ڪو وڪيل رکي
سگهي ٿو. عدالت ۾ هنجي بجاءِ لاءِ پبلڪ ڊفينس وڪيل (جنهن
جي سرويٽ يونين ۾ اها معنيٰ آهي نه جنهن فرم يا ڌنڌي ۾
جوابدار ملازم هوندو انجو ڪو عيوضي) وڪالت ڪري سگهي
ٿو. اڄڪلهه گهڻو تڻو پبلڪ ڊفينس وڪيل، مقدمن ۾ وڪالت
ڪن ٿا.

جن حالتن ۾ سرڪاري وڪيل وڪالت ڪندو آهي (۽
جيڪڏهن ڏوهي صغير، نابالغ، پوڙو يا گزنگو هوندو آهي) انهن
حالتن ۾ قانون پڻاندر بجاءِ جو وڪيل هئڻ ضروري آهي.

سان لباس چڪاس ٿيندي آهي ۽ منڍما کليءَ ڪورٽ ۾ هلايا ويندا آهن.

جن حالتن ۾ ملڪي راز طاهر ٿيڻ جو امڪان هوندو آهي، جنسياتي ڏوهن جي حالت ۾، يا ٻين نازڪ معاملن جي حالت ۾، جن ۾ صغير (۱۶ ورهين جي عمر الڌر) ڏوهي هوندا آهن، ٽن حالتن ۾ بند ڪري ۾ کڻي هلايا آهن. سڀني ڪورٽون پنهنجا فيصلا ۽ فتوائون عوام اڳيان طاهر ڪندڙون آهن.

نوجواڙي ڪيسن جي حالت ۾ عدالت ۾ شنوائي ٿيڻ کان اڳ اوائلي ڇاڇ ڪئي ويندي آهي. اها ڇاڇ سرڪاري وڪيل جي آفيس وارا ڇاڇ ڪندڙ يا سرڪاري سلامتي کاتي وارا ڪندا آهن. ڇاڇ ڪندڙن کي چيل هوندو آهي ته جوابدار جي مائدي ۾ يا برخلاف سمورن حقيقتن جي خاطري ڪن ۽ جن حالتن ۾ تڪڙو ڪندڙ کي ڏسڻ ۾ ايندو آهي ته منڍمي لاءِ پوريون حقيقتون ميسر نه آهن ته منڍم خارج ڪيو ويندو آهي.

ويجهڙائيءَ ۾ جيتا ۽ عدالتي سنڌائن جا نانا ڪافي وڏا ۽ پختا ٿيا آهن. ايترو چوڻا ڪافي آهي ته هر هڪ چوٽون منڍم آسانيءَ ڪورٽن ۾ مڏيءَ طرح آفيس ۽ ڊيپارٽمنٽن ۾ نيڪال ڪيو ويندو آهي، هر هڪ پنجن ڪيس ۾ سرڪاري وڪيلن ۽ پڇاڇ جي وڪيلن جي شرڪت سان فيصلا ٿيندا آهن.

کليل منڍم نه ٿيڻ صحيح فيصلي لاءِ ضروري آهي پر ان ذريعي عدالتن کي، پنهنجي مکيا ڪاربه ڪرڻ ۾ هٿي ملي ٿي.

جوابدار کي پنهنجي پڇاڇ جو حق هٿيل آهي؟

جوابدار کي هي حق سوويت وڌاڻ جي ٺهڻي ۱۱۱ عيت

عطا ٿيل آهي، جيڪڏهن ان اڌڪار جو انگهن ڪيل هوندو ته بالا عدالت، ڏنل سزا رد ڪندي آهي.

جوابدار کي پنهنجي بچاءَ لاءِ پورو حق پراپٽ ٿيل آهي. مٿي مڙهيل الزامن بابت، پنهنجي بچاءَ ۾ سمجهاڻي ڏيڻ ۽ شاهدي پيش ڪرڻ جو هڪي حق مليل آهي. هو جي چاهي ته درخواست داخل ڪري، ڪيس بابت سمورو مبالغو نظر مان ڪڍي يا اڀياس ڪري سگهي ٿو ۽ پوءِ حجت اٿاري، ڪيل ڪارروائي يا ڪنيل قدم يا ڇاڇ ڪندڙ جي ڏنل رايي يا سرڪاري وڪيل خواهه ڪورٽ جي فيصلي خلاف دانهن ڪري سگهي ٿو.

جوابدار خلاف ڪارروائي شروع ڪرڻ کان اڳ، عدالت هن کي گهٽ ۾ گهٽ ٽي ڏينهن اڳ الزامن جو نقل موڪليندي. جوابدار کي پڻ شاهدي پيش ڪرڻ، ڇاڇ ۾ بهري وٺڻ ۽ درخواست داخل ڪرڻ جو سمان اڌڪار پراپٽ آهي. جوابدار کي آخرين عرض ڪرڻ جو حق پڻ مليل آهي.

جوابدار پاڻهي پنهنجو بچاءَ ڪري يا انلاءَ ڪو وڪيل رکي سگهي ٿو. عدالت ۾ هنجي بچاءَ لاءِ پبلڪ ڊفينس وڪيل (جنهن جي سوويت يونين ۾ اها معنيٰ آهي ته جنهن فرم يا ڌنڌي ۾ جوابدار ملازم هوندو انجو ڪو عيوضي) وڪالت ڪري سگهي ٿو. اڪلهه گهڻو تڻو پبلڪ ڊفينس وڪيل، مقدمن ۾ وڪالت ڪن ٿا.

جن حالتن ۾ سرڪاري وڪيل وڪالت ڪندو آهي (۽ ڪڏهن ڏوهي صفي، نابين، پڙو يا گونگو هوندو آهي) انهن ۾ قانون پٽاندڙ بچاءَ جو وڪيل هجڻ ضروري آهي.

سان تهاڻ چڪاس ٿيندي آهي ۽ مٿي ڪلي ۽ ڪورٽ ۾ ڄاڻا
ويندا آهن.

هن حالتن ۾ بلڪي راز ظاهر ٿيڻ جو امڪان هوندو آهي،
جنسبائي ڏوهن جي حالت ۾، يا ٻن تارڪ معاملن جي حالت
۾، جن ۾ صبر (۱۶ ورهين جي عمر اندر) ڏوهي هوندا آهن،
هن حالتن ۾ پنڌ ڪري ۾ ڪيس هلايا آهن. سڀئي ڪورٽون
پنهنجا فيصلو ۽ فتواون عوام اڳيان ظاهر ڪندڙن آهن.

فرجداري ڪيسن جي حالت ۾ عدالت ۾ شرايعي ٿيڻ کان
اڳ اوائلي ڄاڻ ڪئي ويندي آهي. اها ڄاڻ سرڪاري وڪيل
جي آفيس وارا ڄاڻ ڪندڙ يا سرڪاري سلامتي کاتي وارا ڪندا
آهن. ڄاڻ ڪندڙن کي ڄل هوندو آهي ته جوابدار جي نالدي
۾ يا برخلاف سمورين حقيقتن جي خاطري ڪن ۽ هن حالتن
۾ حقيقت ڪندڙ کي ڏسڻ ۾ ايندو آهي ته مٿي لاءِ پوريون
حقيقتون مهيا نه آهن ته مقدم خارج ڪر ويندو آهي.

ويجهڙائيءَ ۾ جيتوڻي به عدالتي سسٽم جا ناڪا ڪافي وڏا
۽ ٻڌتا ٿيا آهن، ايترو چوڻا ڪافي آهي ته هر هڪ چورٽون مقدمو
آسان ڪورٽن ۾ سڌي طرح آفيسن ۽ ديهائن ۾ نڪال ڪيو
ويندو آهي، هر هڪ پنجن ڪيس ۾ سرڪاري وڪيلن ۽ اڄاڻ
جي وڪيلن جي شرڪ سان فيصلو ٿيندا آهن.

کليل مقدمو نه ٿيڻ صحيح فيصلي لاءِ ضروري آهي پر ان
ذريعي عدالتن کي، پنهنجي سکيا ڪار به ڪرڻ ۾ هٿي
ملي ٿي.

جوابدار کي پنهنجي بچاءَ جو حق مليل آهي؟

جوابدار کي هي حق سوويت وڌاڻ جي نري ۱۱۱ هيٺ

کانٻو ۽ يونين ريپبلڪن جون سهڙيم ڪورٽون آهن ۽ سڀني ڪار
مٿي آهي سوويت يونين جي سهڙيم ڪورٽ جا سڄي ڏيس
جي اعليٰ عدالتي جماعت آهي. يونين ريپبلڪن جون سهڙيم
ڪورٽون ۽ سوويت يونين جي سهڙيم ڪورٽ پنهنجي زبردست
عدالتن جي ڪاروبار تي نظرداري رکندڙون آهن ۽ انلاءِ قانون
مطابق سندن دائرو مقرر ٿيل آهي.

پراڊيشڪ، علائقائي ۽ شهري عدالتون ۽ قومي ايراضين ۽
خودمختيار ريڄن جون ڪورٽون، پنهنجي پنهنجي ايراضين
جي پورهيت - عيوضين جا سوويت، چونڊيندا آهن.

خودمختيار ۽ يونين ريپبلڪن جون سهڙيم ڪورٽون ۽ سوويت
يونين جي سهڙيم ڪورٽ وري پورهيت - عيوضين جا سهڙيم
سوويت چونڊيندا آهن.

سڀئي جج ۵ سالن لاءِ چونڊيا ويندا آهن ۽ پورهيت -
عيوضين جي سوويتن ڏانهن جوابدار آهن.

پيملس ڪورٽن جا جج پنهنجي ووٽرن ڏانهن پڻ جوابدار
رهندا آهن. جڏهن ڪي وقت وقت پنهنجي ڪم ۽ پنهنجن
عدالتن جي ڪاري جي رپورٽ پنهنجن ووٽرن کي ڏيئي آهي.
جيڪڏهن ڪوبه جج، ووٽرن طرفان رکيل وشواس لائق ثابت
نه ٿيندو آهي ته ان حالت ۾ انهيءَ جج کي هٽائي سندس
جاءِ تي ٻئي کي چونڊيو ويندو آهي. هيءَ حالت وري
پندي آهي.

تڏها ڪيئن هلايا ويندا آهن؟

سڀ کان اول ائين چوڻ گهرجي ته عدالتن ۾ بالڪل باريڪيبي ۽

پيپلس جج، بالغ ووٽ آڌڪار جي بنياد تي سڌي طرح
 نگر واري چونڊيندا آهن ۽ سندن مدو ۵ سال آهي. جتي ۽ لاء
 اميدوار، عام سنڌائون، عام ميٽن ۾ مقرر ڪنديون آهن.
 پارٽي، ٿرڊ يونٽن، نوجوانن ۽ سيٽڪ جماعتون اهي اميدوار
 کڻا ڪنديون آهن. هر هڪ ٽاڪرڪ جنهن جي عمر ۲۵ سال يا
 اٽڪان مٿي آهي، سو پنهنجي ملڪتي ۽ سماجڪ مرئبي جي
 لحاظ کانسواءِ پيپلس جج جي عهدي تي چونڊجڻ لاءِ مستدار آهي.
 نيم آٽومار، جن عدالتي جماعتن ۾ ڪم ڪيو هوندو، لکي تي
 انهن عهدن لاءِ اميدوار طور پيهاريو ويندو آهي. اٽڪل ۷۵
 سيڪڙو پيپلس جج اهي هوندا آهن، جي لا. گروٽوئيس. آهن
 ۽ ڪم از ڪم عدالتي سنڌائون ۾ ڏهه سال ڪم ڪرڻ جو آزموڻو
 هوندو اٿن. ڏهن جتن مان ٽي جج زالون هونديون آهن. جدا
 جدا ايراضن ۾ رهندڙ جالن ۾ جيڪي جنهن ايراضي ۾ گهڻائي
 ۾ رهنديون آهن، گهڻو نظر انهن مان ئي جج چونڊبا آهن، ڇاڪاڻ
 ته عدالتي ڪارروائي، هر هڪ ايراضي ۾ رهندڙ ماڻهن جي مڪاني
 پاشا ۾ هلندي آهي. جيڪي مدعانه اڻا ٻولي نه ڄاڻندا آهن
 تن جي مدد لاءِ دوپاشيا ميسر ڪيا ويندا آهن.
 گهڻا ديواني ۽ نوجداري ڪيس، پيپلس ڪورٽن ۾ هلندا
 آهن. الي ٿيل فصلن خلاف وڃهي بالا عدالت ۾ اپيل ڪري
 سگهي آهي. وڏن شهرن جي حالت ۾ اهي اپيلون سٽي ڪورٽ
 ۾ ڪيون وينديون آهن. تنهن سواءِ اپيل ٽن لاءِ، پراڊيشڪ
 ۽ علائقي ڪورٽون، قومي ايراضين، خودمختيار ريجنسن ۽
 خودمختيار ريلڪن ۾ سوري ڪورٽون آهن. انهن عدالتن جي
 اختيارن واري دائري اندر اچڻ جوڙا نهايت اهم نوجداري ۽
 ديواني ڪيس، اوائلي طور پڻ پيش ڪري سگهن ٿا. انهن

شخص کي ڪو به آڌ ڪاري نيسين گرفتار ڪري نٿو سگهي جيئن عدالت اهڙو فيصلو نه ڪيو هوندو يا قانوني آڌ ڪاريءَ ان لاءِ منظوري نه ڏني هوندي. جيئن عدالت ڪنهن کي ڏوهي نه ٺهرايو آهي، نيسين ڪنهن کي به ڏوهي نه سمجهيو ويندو يا سزا نه ڏني ويندي. قانون ۽ عدالت اڳيان سڀئي ناڳرڪ يڪسا آهن. قانوني ڪارروائي ان ٻوليءَ ۾ هلائي ويندي آهي جيڪا، مقدمي سان واسطو رکندڙ شخص سمجهندو هوندو، ۽ سڀني واسطيدارن کي وجهه ڏنو ويندو آهي ته دوپاسشي (بشارح يا سمجهاڻي ڏيندڙ) دواران ڪيس جي حقيقت بابت پوري ڄاڻ حاصل ڪن ۽ کين اهو به حق ڏنل آهي ته پنهنجي ڏيهي ٻوليءَ ۾ پنهنجي زباني ڏين ۽ مقدمات کليءَ عدالت ۾ هلندا آهن، جوابدار کي پنهنجي بچاءَ جو حق حاصل آهي.

عدالت، سرڪاري وڪيل ۽ ڇاڇ ڪندڙ ڪرمچاريءَ تي سرويٽ قانون هيٺ ٻنڌن پيل آهي ته ڪيس بابت سڀني حالتن جي جرڳي نموني ٽپاس ڪن ۽ ثابت ڪن ته ڪهڙين حالتن هيٺ ڏوهه ڪيل آهي.

سرويٽ انصاف سماجڪ ۽ سرڪاري سرشتي جو بچاءُ ٿو ڪري، سماجواڊي آرٽڪل بندوبست ۽ سماجواڊي ملڪيت، ناڳرڪ کي هليل شخصي سياسي، پورهئي، رهائشي ۽ ملڪيتي حقن جو بچاءُ ٿو ڪري. ساڳئي وقت اهو بنا شرط شروط قانون جي پورڻ پيروي ڪرڻ جو اطمينان ٿو ڏئي.

عدالتي سرشتو ڪيئن رٿيل آهي؟

عدالتي سرشتي جي ٻه رهن ۽ مکيه ڪڙي آهي دسترڪٽ پيپلس ڪورٽ.

انصاف

و شياء بر انصاف جا دلبرادي اصول ڪجهڙا آهن؟

سڀئي ڏاکڻي سماجڪ موٽي يا عهدي جي، مثال کانسواءِ،
 قانون اڳيان ڪجهڙا آهن. هن عڪس ۽ عاقل جي فهم ۽ پاڻي جي
 جي سموري يا ڏور وشناس جو ڪو اثر ڪونه ٿو رهي.
 سمورين سوويت عدالتون جهڙن مل آهن. جڏهن ملڪ اختيار
 وٺن ٿا ۽ ملڪ قانون جي مانتا آهن. اهو جهڙو عڪس اصول
 آهي. هن ڏاکڻي عڪس جي عملي ڏوشتي ۽ کان وٺي ڪوئي
 جي عڪس ۽ عاقل جي. جڏهن ڏاکڻي عڪس ۽ عاقل جي.
 - وڃي ۽ موجب ۽ قانون ڏاکڻي ۽ عاقل جي، عڪس جي
 ڏاکڻي مل ڪاٺي جي مد نظر ڏهن ٿا.

ڏاکڻي جي ٻوٽي ڏاکڻي ۽ شخصي آزاديءَ جي عاقل جي
 عڪس ۽ عاقل جي ڏاکڻي ۽ عاقل جي ڏاکڻي ۽ عاقل جي.

شخص کي ڪوبه اڌڪاري نيسين گرفتار ڪري نٿو سگهي
 جيسين عدالت اهڙو فيصلو نه ڪيو هوندو يا قانوني اڌڪاريءَ
 ان لاءِ منظوري نه ڏني هوندي. جيسين عدالت ڪنهن کي
 ڏوهي نه ٺهرايو آهي، تيسين ڪنهن کي به ڏوهي نه سمجهيو
 ويندو يا سزا نه ڏني ويندي. قانون ۽ عدالت اڳيان سڀئي
 ناگڙڪ يڪسان آهن. قانوني ڪارروائي ان ٻوليءَ ۾ هلائي
 ويندي آهي جيڪا، مقدمي سان واسطو رکندڙ شخص سمجهندو
 هوندو، ۽ سڀني واسطيدارن کي وجهه ڏنو ويندو آهي ته دوپاڻي
 (شرح يا سمجهاڻي ڏيندڙ) دواران ڪيس جي حقيقت بابت
 پوري ڄاڻ حاصل ڪن ۽ کين اهو به حق ڏنل آهي ته پنهنجي
 ڏيهي ٻوليءَ ۾ پنهنجي زباني ڏين ۽ مقدمات ڪليءَ عدالت ۾ هلندا
 آهن، جوابدار کي پنهنجي بچاءَ جو حق حاصل آهي.

عدالت، سرڪاري وڪيل ۽ ڄاڻ ڪندڙ ڪرمچاريءَ تي
 سرويٽ قانون هيٺ ٻڌڻ پيل آهي ته ڪيس بابت سڀني
 حالتن جي جوڳي نموني ٽپاس ڪن ۽ ثابت ڪن ته ڪهڙين
 حالتن هيٺ ڏوهه ڪيل آهي.

سرويٽ انصاف سماجڪ ۽ سرڪاري سرشتي جو بچاءُ ٿو
 ڪري، سماجواڊي آرٽڪل بندوبست ۽ سماجواڊي ملڪيت،
 ناگڙڪ کي هليل شخصي سياسي، پورهئي، رهايشي ۽ ملڪيتي
 حقن جو بچاءُ ٿو ڪري. ساڳئي وقت اهو بنا شرط شرط قانون
 جي پورو پيروي ڪرڻ جو اطمينان ٿو ڏئي.

عدالتي سرشتو ڪيئن رٿيل آهي؟

عدالتي سرشتي جي ٻه رهن ۽ مکيه ڪڙي آهي دسترڪت
 پيپلس ڪورٽ.

انصاف

رشيما ۾ انصاف جا بنيادي اصول ڪهڙا آهن؟

سهيڙي لاڳو ڪرڻ، سماجڪ مرئني يا عهدي جي، مثال ڪالسواءِ، قانون اڳيان هڪجهڙا آهن. هن هڪجهڙائيءَ کي قوميت، پارٽيءَ جي ميمبري يا ذرم وٺرائس جو ڪو اثر ڪونه ٿو رهي.

سموراين سموريت عدالتون چونڊيل آهن. جم غفردمختيار رهن ٿا ۽ فقط قانون جي ماتحت آهن. اهو جوڙجڪي اصول آهي. ان ذريعي ڪيس کي عملي درستيءَ کان وڃي ڪرڻ جي ٻڪي خاطري رهي ٿي. جم پنهجي فيصلو پنهجي اندرولي سوجهي ۽ موجب ۽ قانون پتالڏڻ ۽ قانون مطابق، ڪيس جي ناس ٿل حالتن جي مدنظر ڏين ٿا.

قانون هي پورٽ پابندي ۽ شخصي آزاديءَ جي خاطري هٿ ڄاڻايل جوڙجڪي نمون موجب ڏنل آهي: ڪڏهن به

ڌرم وروڌي پرچار چاهي ڇهيل ساهت دواران ڪيو وڃي
ٿو يا زباني، اهو ڪافي سڪيادائڪ هوندو آهي. ان ۾ ڌرمي
ماڻهن جي جذبات يا سندن پوڄا جي طريقي تي ڪا به نٿولي
ڪانه ڪئي ويندي آهي.

هت اهو جائز ضروري آهي ته سرويٽ ڏيس جي آدم
جي وڏي گهڻائي ناستڪ آهي ۽ سرويٽ سماج ۾ ماديت پرست
خيالن جو اثر آهي.

هي ٻار وجهندڙ وي. آء. لينن، سال ۱۹۰۵ ۾ لکيو هو: ”اسن انهيءَ ڳالهه تي زور ٿا ڏيون ته جيئن سرڪار جو واسطو آهي، جيئن ڌرم هڪ خانگي معاملو آهي. پر جيئن اسانجي پارٽيءَ جو تعلق آهي، جيئن ڌرم کي هرگز خانگي معاملو ڪري نه ليکينداسين.“

مارڪس جي مادياتي فلسفيءَ جا ڪمونسٽن قبولي آهي، سا بنيادي طور ڌرمي سکيا ۽ آدرش واري فلسفيءَ جي ورڏ آهي.

آئي ڌرم خلاف پرچار ٿيندو آهي؟

سڀني سرويٽ نگرواسن کي آزادي مليل آهي ته ڌرمي مرڻس بچا اٿس يا ڌرم خلاف پرچار ڪن. انهيءَ بنا، وويڪي آزادي آچي نه سگهندي. جيڪڏهن ڪنهن ڪنهن کي اهو ڀرو ۽ اهو رڪٽ کان نٿو روڪيو وڃي ته ٻيءَ ڪنهن کي ناسٽڪ ٿيڻ ۽ اهو ناسٽڪ ڪرڻ کان ڪيئن ٿوروڪي سگهجي، ته ڌرم، مادون وڳيان سان نٿو لهڪي؟

ماسڪو مان شايع ٿيندڙ اشعار ٽوڪا اي رليٽا (وڳيان ۽ ڌرم) ۾ اهڙو مبالغو ماهر ڪيل آهي، جنهن مان ڌرمي تعصب، ويچارن، ڌرمي فلسفيءَ جي ڪوڪلائي ۽ ڌرم سبب ٿيندڙ اخلاقي نقصان جو پتو پوي ٿو ”زنانه“ (ڳيان - علم) سوسائٽيءَ جا گيان جي وڪاس لاءِ دٻس ويٺاڪ والٽري سنٽا آهي، سا به ناسٽڪو ٿي لاءِ پرچار ٿي ڪائي زور ڏيندي آهي. ان جي زبردست ڌرم وروڌي وهاڪيان ٿيندا آهن ۽ انهن وهاڪيان وقت پادريءَ آسڪن کي پنهنجا پنهنجا دليل پيش ڪرڻ جو موقعو ڏنو ويندو آهي.

جماعت ورلد ڪائونسل آف چرچ جي ڪار به بهرو وٺندي
آهي. رشتين چرچ جا عيوضي، اڪثري ٻين ملڪن ڏانهن ويندا
آهن. مثال طور پٽربارڪ ائليڪسي، ائيس، بيلگر يد، بخاريسٽ
۽ ٻين راجڌانين ۾ وڃي چڪو آهي. آرچبشپ نڪوڊم، جو
ماسڪو واري پٽربارڪيءَ جي پرڏيهي نائن واري ڪاتي جو
سرڪردو آهي، سو فرانس، بيلجيم، ڀارت، متحد عرب ريپبلڪ،
يونان ۽ ٻين ملڪن مان ٿي آيو آهي. روسي آرٿوڊوڪس چرچ
جو عيوضي آرچ بريسٽ بورووائي ۽ بشپ ڪوئلياروو
وئتيڪان واري ايڪيومينيڪل ڪائونسل جي ٻئي اجلاس ۾،
درشڪن طور شريڪ ٿيا هئا.
ايڪونچليڪل ڪرسچن بيمپسٽ چرچ جون سفارتون جدا جدا
موقعن تي آمريڪا، برطانيه ۽ اتر يورپ وارن ملڪن ۾ وڃي
اٿي جي بيمپسٽس سان حالي احوالي ٿيا آهن. نوجوان بيمپسٽ
ود يارٿين جون ٽوليون برطانوي ڌرمي ڪاليجن ۾ سکيا وٺڻ لاءِ
پئي ويئون آهن. سرويٽ مسلمان وري وقت وقت عربي مسلمانن
جي نيند تي سندن مهمان ٿيندا آهن. ڪي ڪيرو واري مسلم
يونيرسٽي آل-اضخار مان ٿي آيل آهن. سرويٽ ٻوڏي منگوليز
ريپبلڪ، جيان ۽ ٻين ملڪن جي ڌرمي سنسٿائن سان له وچڙ
رهندا آهن.
سرويٽ يونين جي سڀني ڌرمي سنسٿائن جا پادري پهنه
وديشي پادرين سان آمن ڪانفرنسن ۽ اجلاس ۾ گڏ ٿيا آهن.
ڪوبه ڌرمي هاڻو سرويٽ يونين جي ڪميونسٽ
پارٽيءَ ۾ داخل ٿي سگهي ٿو؟
نه، هو ائين نٿو ڪري سگهي. سرويٽ ڪميونسٽ پارٽي

نري آهي. آرمينين (جارجين) چرچ جي مڙهي ايڪمبادون
(آرمينيا) ۾ آهي. ايراني خودمختيار ريپبلڪ ۽ چٽا ايراضيءَ
۾ روي ٻوڏي منڊ آهن.

رشيا ۾ ڌرمي اسڪول آهن؟

رشن آرٿوڊاڪس چرچ پاران ۸ سيپٽمبر (پالسالائون) ۽
۱۰ اڪٽومبر، ماسڪو ويجهو ڊاگورسڪ ۽ ليننگراڊ ۾ ڪوئل
آهن، رومن ڪيٿولڪن جون ۱۰۰ سيپٽمبر (ريگا ۽ ڪولاسن) ۽
آرمينين اٿاسٽالڪ چرچ طرفان پيران ويجهو ايڪمبادون ۾
ايڪسپري ڪوئل آهي. مسلمانن جا ۲ مدرسا (بخارا ۽ تاشقند) ۾
آهن ۽ يهودين جو پيشيا ماسڪو ۾ آهي. اسپوليا ۽ لٽويا
۾ لولوان ديولن طرفان پادري کي ڌرمي سکيا ڏني ويندي
آهي. ڪي ڌرمي اسڪول وڙي پيچي گريجوئيٽس ڪري
عام جي واڌاري لاءِ پرسنل وڌيڪ مرڪزن ۾ موڪليندا آهن.
روسي ڌرمي اسڪولن ۾ اهي ساڳيا وشه سڳاريا ويندا
آهن، جيڪي اهڙين وڌيڪي سنڌائن ۾ پاڙيا ويندا آهن.
انهيءَ سان گڏوگڏ سوويت جوڙجڪ جو ايسا به ڪرايو
ويندو آهي.

ڌرمي سنڌائون، روسي ڪتاب شايع ڪندڙن آهن.
ڌرمي مضمون، ڌرمي گرائڊ ۽ ٻيو ڌرمي ماحول ڇپائيندڙن آهن.

پادري ۾ ڪهڙا ملڪن سان ڳالها آهن؟

رشن آرٿوڊاڪس چرچ، ٻين ملڪن جي پادري ۽ ڌرمي
سنڌائن سان لهه وچڙ رکندي آهي. ماسڪو جي پادري ۾

آهن حتی ڪافي ڊولپون آهن. ڪيٽڪ ٻاڊرين کي ليٿونيا ۾
سڪا ملندي آهي. منجهان ڪي وري وئيشان. واران
سسٽائن ۾ ڏور اڀاس چالو رکندا آهن.

وڏن شهرن ۾ ڪي ڪيٽڪ ڊولپون آهن جي دستوري
ڌري. لوڪن جي اراضين کان ٻاهر آهن. مثال طور ماسڪو ۾
سس لولي ڪيٽرول آهي ۽ ڪشيرو، ڪيرو، لڊنگراڊ ۽ ٻين
ڪن شهرن ۾ ڊولپون آهن.

مسلمانن جي ڪهڙي حيثيت آهي؟

سويت يونين ۾ رهندڙ اسلامي برترڪارن هي رهيو
ڪوٽ لاءِ چار مذهبي مرڪز آهن؛ لاشندز، سترل ايشيا ۽
ڪرڪستان. وارو مسلم مذهبي ٽورنٽ، اؤفا، م، سالبرها ۽
سويت يونين وارن پوري پاڻس لاءِ مسلم مذهبي ٻورڊ،
بوناسڪ ۾ آڏو ڪاڪيش ۽ داغستان وارو مسلم مذهبي
ٻورڊ ۽ باڪوءَ وارو مسلم مذهبي ٻورڊ.

انهن ٻورڊن جا سرڪرڊا آهن سبي فرقي وارا مٿي سواءِ
باڪوءَ واري ٽرانس ڪاڪيش مذهبي ٻورڊ جي، جنهن ۾
شعبا فرقي وارا شامل آهن جنهن جو مذهبي بيشوا آهي
شيخ - آل - اسلام. مسلمان مڪي ۽ مديني شريف جي زيارت
(حج) ۾ سريڪ لڊا آهن.

ٻوڏين جي حيثيت ڪهڙي آهي؟

هن وقت هنهڪي سويت يونين ٽو سڏجي، ان ۾ ۱۸۶۱۷
صديءَ ۾ ٺهست مان ٻوڏي منع آڏو. ٻوڏي لائون، برلاس
واري خود مختيار ويلڪ ۽ چتا اراضين جي ٻوڏي مڙهين
۾ رهندا آهن.

ڌرمي سنسٿائن کي اخبارن، پارٽي پوسٽن ۽ ٻئي ڌرمي
ساهت ڇپائي پڌري ڪرڻ جو حق مليل آهي. پوڄا لاءِ آستان
نھرائڻ واسطي زمين خريد ڪرڻ ۽ پتي تي وٺڻ لاءِ ڌرمي
مرڪزن ۽ سوسائٽين کي حق حاصل آهي. کين اهو به اڌڪار
مليل آهي ته موم بتيون ٺاهڻ لاءِ ڪارخانا ۽ پوڄا جي سامگري
تيار ڪرڻ لاءِ وزڪشاپ کڻا ڪن.

جيڪڏهن ڪنهن به پست وارن جو تعداد گهٽ هوندو ۽
پنهجي سنسٿا ڪٿي نه ڪري سگهندا يا پنهنجي خرچ جي
پوريت نه ڪري سگهندا، ته ان حالت ۾ سرڪار سندن ڌرمي
مرڪز بند ڪري سگهندي، پر ان باري ۾ آخرين فيصلو راج
اڌڪارين جي مرڪزي سيا، بالا ڌرمي سنسٿائن سان صلاح
ڪرڻ بعد ڪندي.

رشين آرٿوڊاڪس چرچ جي حيثيت ڪهڙي آهي؟

سال ۱۴۴۸ کان وٺي اها چرچ (ڊپول) آزاد رهندي آئي آهي.
هن وقت ان جو سرڪردو اليڪسي آهي جو ماسڪو ۽ سڄي
رشيا جو پٽر بارڪ (پادري) آهي. هنجي هڪ صلاحڪار
ڪاميٽي آهي، جنهن ۾ مکيه اختياريءَ وارا شخص ڪنيل آهن.
رشين آرٿوڊاڪس چرچ جون ٻين ملڪن-آمريڪا، ڪئناڊا،
فرانس، چين، بلغيريا ۽ ايزرائيل ۾ ڪيتريون شاخون آهن.
رشين آرٿوڊاڪس چرچ مٿان سندن ڪاروبارين جو ڌرمي
اڌڪار آهي. هر پنهنجي ماهوار اخبار ”جرنل آف ماسڪو
پٽر بارڪي“ نالي ڪيندا آهن.

ڪئٿولڪس جي حيثيت ڪهڙي آهي؟

ڪئٿولڪ پادرين جون ايراضيون
هتي ڪيتريون ئي رومن

موجب نالو رکڻ چاهين ٿي، پڻ اهڙي آزادي ڏال آهي.
نقط رستن کان ڌرمي جلوس ڪڍڻ ۾ به ڌرمي، اٽل ڪرڻ
لاءِ اختيار واري جسي اها وسهه وٺي، ڀرلدي آهي. مثال ۾
دنيا ۾ آهي. ڪرڻ لاءِ ۽ مثال جي حدن اندر مالي جلوس
ڪڍڻ لاءِ موڪل وٺڻ جو ڪو ضرور ڪونهي.

ڊيول ۽ پادري جي پالڻا ڪير ڪندو آهي؟

ڊيولن ۽ پادري کي سندن ڀوتلڪن ۽ ڌرمي سسٽان مان
جيڪا پيداش ٿئي ٿي، ان تي ئي سندن سڄو دارومدار ۽
گذر آهي. ڪن چندا ۽ دنيا ۾ ملندا آهن. ۸ اپريل ۱۹۲۹ تي
جاري ڪيل سرڪاري فرمان ۾، ڌرمي سسٽان جي واپاڪيا
ڏيندي ڄاڻايو ويو آهي ته ڌرمي سسٽا اها آهي، جنهن ۾
۱۸ ورهين يا اٽڪان وڏي عمر وارا وشراسي ميمبر هجن ۽ اهي
ميمبر هڪ ئي ڌرم، بيمه يا عقيددي وارا هجن، هجڻو تعداد
ويهن کان گهٽ نه هوندو ۽ جيڪي پڙهڻجي ڌرمي گهرج پوري
ڪرڻ لاءِ پاڻ ۾ گڏيا هوندا.

مڪالي اختيار واري سان ڪيل اصرار هيءُ، ڌرمي
سسٽان کي اها زمين مثب ڪم آڻڻ جي موڪل مليل آهي
جنهن تي سندن ڊيوليون (يا مندر) ڪڙيون ٿيل آهن. ڊيولن
جي مرامه ۽ سنڀال جو سمورو خرچ سندن ڀوتلڪ ڪندا آهن.
پادري کي سندن بگهار، ڊيول جي اڌڪاري طرفان ٺاهيل
ليمن موجب ۽ کين ملندڙ ڊان جي رقم مان ملندو آهي. شادين
مرادن، نالي رکڻ يا فونيءَ لاءِ اُرداس پالڻ لاءِ جيڪا ڪم
ڪندا آهن انهيءَ مان پڻ پادري جي پورس ڪئي ويندي آهي.

جيڪي اجوڙون تيار ڪنديون آهن، تنجي ڇڪاس ڪرڻ، سندن وڌيڪ ڪم آهي انهن لڄوڙن تي ويچار ڪرڻ جن ۾ سرڪار ۽ ذريعي اڌ ڪارڻن کي بهرو وٺڻ هوندو آهي؛ مثال طور نواڻا ڪيون لاءِ پرنڊ ڪرڻ، اڀاس وغيره لاءِ بندوبست رکڻ، ٽين ذريعي سنڌائڻ کي رجسٽر ڪرڻ ۽ ڄاڻاڻا ڪرڻ. جنهن صورت ۾ ذريعي سنڌائڻ راج ڪاروبار کان الڳ رکيل آهن ۽ اسڪول ذريعي سنڌائڻ کان پري رکيل آهن، جنهن صورت ۾ سرڪاري اسڪولن ۾ ذريعي سکيا ڪانه ڏني ويندي آهي.

ڌرم ۾ وشواس رکندڙن خلاف ڪنهن قسم جو پيد پياؤ رکيل آهي ڇا؟

سوويت جهڙوڪ حيث مليل اڌ ڪار ۽ آزادين پادري ۽ ذرم وشواسي نه مائيندا آهن. انهن وسائين جي حقن جو اڃا سوويت قانون دؤارن ڪيل آهي (ڏاڍا ڄاڻاڻا خلاف ڪيل ڪو به ذريعو يا پيد پياؤ رکڻ سزا الڳ ڪيل آهي. مثال طور ٻه ٻه سوويت پارليامينٽ طرفان آڻيل قانون آهي ته ”ذريعي ويچارڻ جي لاءِ ڪنهنڪي اسڪول ۾ داخل نه ٿيڻ يا ڪم ٿيڻ کان انڪار ڪرڻ، اسڪول يا نوڪريءَ مان خارج ڪرڻ، قانون حيث مليل حقن حقوقن کان محروم رکڻ يا نڪروائين جي حقن تي ڳوڙا ٻڌڻ وجهڻ فوجداري ذريعو ليکيو ويندو.“ جيڪڏهن ڪجهه ۽ ڪنوار ڌارمڪ آهن ته ڊپول ۾ وڃي سادي ڪرڻ جي کين آزادي مليل آهي. ساڳيءَ طرح جيڪي مائٽ پنهنجي ٻار جو ڪرستائي رسر

ڪنٽرڪس جي اڌڪار م آهي. ان ٻيٽ جا ٻين ملڪن ۾
 ڪيترا ٻولنگه آهن، شاعري ڪري وڃي اڻڻ ۾.
 رشا جي ايشياڻي ڀائرن ۽ ڪالڪ خودمختيار رٿيلڪ ۾ وري
 موزن جون ٽوليون نظر اينديون.

ٻيا ننڍا ننڍا ٻيٽ جدا جدا ٻولنگه آهن، سي آهن
 وٿارمٿس، سرامٿ، دي آلدو ٻيٽس، ميروئائيٽس ۽ ميٿاد. تن.

ڌرم جو سرڪار سان ۽ اسڪول جو ڌرم سان
 ڪهڙو لاڳاپو آهي؟

ڌرم، سرڪار کان الڳ رکيل آهي يعني نه سڀني ٻيٽن ۽
 ڌرم کي عڪس سرڪا حق حاصل آهن. سرڪار سندن اندروني
 معاملن ۾ دخل ڪونه ڏئي ۽ نه وري ڪنهن به قسم جي مالي
 مدد ڏئي ڪندي آهي. سرڪار جي طلب آهي ته ڌرم ٻاٻٻ
 ٺاهيل قانونن جو پالڻ ڪيو وڃي. ڌرمي آستانن جي اُپس تي
 ٽيڪس وڌل ڪانهي. ڌرمي سسٽائن کي به سرڪاري معاملن
 ۾ دست اندازي ڪرڻ جو حق ڪونهي. ڌرمي وشناسن جي
 اوت ۾، ڪر نه پنهنجي ٽاڪرڪ فرض آڏائي ۽ کان منهن ٽٽو
 موڙي سگهي. فوجي فرض پالڻ کان ٻيٽ هو ٺٽائي نٿو سگهي.
 ڇاڪاڻ ته انهن وشناسين کي به، ٻين سرڪا حق حاصل آهن.
 ڌرمي سسٽائن ۽ سرڪار وچ ۾ ٻيو ڀيرو قائم رکڻ لاءِ سو وٽ
 سرڪار طرفان ڌارمڪ ٻيٽن لاءِ عڪس ڪائونسل قائم ڪيل
 آهي. ان ڪائونسل جي ميمبرن کي ڌرمي سسٽائن جي
 اندروني ٻالڻن ۾ دخل ڏيڻ جو ڪو اڌڪار مليل ڪونهي.
 ڪائونسل جو مکيه ڪم آهي، ڌارمڪ قانونن جي پروي ڪرڻ
 ۽ نظرداري رکڻ ۽ ڌرمي سسٽائون، سرڪار جي ويچار لاءِ

ديس جون سڀيئي ذريعي سنسٽائون هڪجهڙا حق ۽ وجهه ماڻهن تيون، پوءِ چاهي سندن پوئلڳ ٿورا هجن يا گهڻا. البت اهو سمجهڻ کپي ته جيڪي ذريعي گروه يا پٽ، پوڄا جي اوت بر ملڪ جي خلاف ڪارروايون ڪندا يا اهڙو پرچار ڪندا جنهن ڪري لوڪن ۾ اخلاقي ۽ جسماني پرشتاچار ڦهائجي يا ماڻهن جي سياسي ۽ ناڻرڪ حقن ۾ دخل ڏيندا تن ڏانهن سرڪار لاپرواهه نٿي رهي سگهي.

سوويت يونين ۾ ڪهڙا ذرم آهن؟

سوويت ديس ۾ وڏ ۾ وڏ پوئلڳن واري وڏي سنسٽا آهي، دشمن آرٿوڊاڪس چرچ. جارجيائي چرچ، جا به آرٿوڊاڪس آهي ته به خودمختيار آهي؛ اها جارجيائي ڪئٿولڪن جي اڌڪار ۾ آهي.

ٻيو نمبر گهڻائيءَ ۾ آهن مسلمان. روسي مسلمانن مان گهڻا سني آهن، پر شيعا به گهٽ نه آهن. مسلمان گهڻو ڏورانهين رپبلڪ ۾ رهن ٿا.

سوويت يونين ۾ رومن ڪئٿولڪس، ٻين جي پيٽ ۾ گهٽ آهن، جي لٿيون ۽ لٿونين رپبلڪ ۾، يوڪرين جي اولهه وارين ايراضين ۾ ۽ بالٽورشيا ۾ رهن ٿا. لٿيويا ۽ ايسٽونيا ۾ گهڻا پوڄاري ليٿوانيا جا پوئلڳ آهن.

اٽلي ڪي بيمپٽست به آهن؛ جن هندن ۽ شهرن ۾ گهڻا يهودي رهن ٿا، اٽلي يهودين جا پوڄا - گهر به آهن. آرمينيا ۾ ايڪميڊن نالي ذريعي آستان آهي، جو قديمي آرمينين (جارجين) جو اٽهاڪ روڪاني مرڪز سمجهيو ويندو آهي جو سڀني آرمينيائي رهاڪن جي سهريل ٻيٽسريمارڪ

ڌرم

سوويت ڊيس ۾ ووٽڪ جي آزادي آهي؟

هن سوال جو مختصر ۽ چتر جواب - سوويت جرڙ چڪ جي
فري ۱۲۴ مان ملندو:

”روسي لگرواسين کي ووٽڪ جي آزاديءَ جي خاطري
ٿئي ۽ نلاءِ سوويت ڊيس ۾ ڊپل کي سرڪار کان ۽ اسڪول کي
ڊپل کان الڳ رکيو ويو آهي. ڌرمي پوجا ۽ ڌرم خلاف پرچار
جو حق سڀني لگرواسين لاءِ تسليم ڪيل آهي.“

هر هڪ شخص کي ڌرم ڏانهن رخ وٺڻ جو فيصلو پاڻ ڪرڻ
آهي. فيصلو ڪڙو نه هجي، انچر سندس ٺاگر ڪهڙو ۾ ڪر
دخل ڪرائي. پاسپورٽن، سوالنامن، آدمشماريءَ وارن ڪارڊن
۽ ٻين سرڪاري ڪاغذن ۾ ڌرم جو ذڪر ڪونه ڪيو ويندو
آهي. انگري اعز چيوڻ ڏکيو آهي نه سوويت ڊيس ۾ ڌرم
حا مڃندڙ ڪيترا آهن.

ديس جون سڀيئي ڌرمي سنسٽائون هڪجهڙا حق ۽ وجهه ماڻهن تيون، پوءِ چاهي سندن پوئلڳ ٿورا هجن يا گهڻا. البت اهو سمجهڻ کپي ته جيڪي ڌرمي گروه يا پٽ، پوڄا جي اوت پر ملڪ جي خلاف ڪارروايون ڪندا يا اهڙو پرچار ڪندا جنهن ڪري لوڪن ۾ اخلاقي ۽ جسماني پرشتاچار ڦهائجي يا ماڻهن جي سياسي ۽ ناڳرڪ حقن ۾ دخل ڏيندا تن ڏانهن سرڪار لاپرواهه نٿي رهي سگهي.

سرويت يونين ۾ ڪهڙا ڌرم آهن؟

سرويت ديس ۾ وڏ ۾ وڏ پوئلڳن واري وڏي سنسٽا آهي، دشين آرٿوڊاڪس چرچ. جارجيائي چرچ، جا به آرٿوڊاڪس آهي ته به خودمختيار آهي؛ اها جارجيائي ڪٽلڪن جي آڌار ۾ آهي.

ٻيو نمبر گهڻائيءَ ۾ آهن مسلمان. روسي مسلمانن مان گهڻا سني آهن، پر شيعا به گهٽ نه آهن. مسلمان گهڻو ڏور باليجان ۽ بيلڪ ۾ رهن ٿا.

سرويت يونين ۾ رومن ڪٽلڪس، ٻين جي پٽ ۾ گهٽ آهن، جي لٽيوين ۽ لٽوانين ۽ بيلڪ ۾، يوڪرين جي اولهه وارين ايراضين ۾ ۽ بائلوڙشيا ۾ رهن ٿا. لٽويا ۽ ايستونيا ۾ گهڻا پوڄاري ليٿوئن جا پوئلڳ آهن.

آئي ڪي بيمپسٽ به آهن؛ جن هندن ۽ شهرن ۾ گهڻا يهودي رهن ٿا، آئي يهودين جا پوڄا - گهر به آهن. آرمينيا ۾ ايڪه يادن نالي ڌرمي آستان آهي، جو قديمي آرمينين (جارجين) جو اڻهاڪ روحاني مرڪز سمجهيو ويندو آهي جو سڀني آرمينيائي رهاڪن جي سهر ۾ پٿر پيارو

ٻا مدد ڪندي آهي ۽ وديشي نگر واسين وٽان روسين کي
 جيڪو پئسو پئجو ملڻو هوندو آهي، سي کس به ڪٽندي آهي.
 هيءَ ڪيترن ئي ملڪن جي وڪيلن سان ٺهڻا رکندي
 آهي. ۲۶ ملڪن ۾ ان جا مقرر ٿيل دائما عيوضي، سوويت
 نگر واسين جون ديواني دعوائن ۾ پروڙي ڪن ٿا ۽ پروڙي،
 ڏي وٺ جي اصول موجب ڪندا آهن.

ٻن سڀني سالي وڪيلن وانگر هن جماعت جي وڪيلن کي،
 سندن اصيلن وٽان ئي ملندي آهي. هيءَ سنسٽا هر سال هزارين
 کس ڪٽندي آهي، خاص ڪري وسمه جي ٻاري ۾.

سوويت نگر واسين کي، وديشي نگر واسين
 وٽان ورثي ۾ ملڪيت ملي سگهي ٿي؟

ان ٻاري ۾ ڪا به رڪاوٽ ڪانهي. جيڪڏهن وسمه ڪندڙ
 کي سندس عزيزن جو پتر معلوم نه هوندو آهي ته ان حالت ۾
 وڪيلن جي جماعت اُچارن ۾ هي اطلاع شايع ڪندي آهن:
 ”فلاڻي ملڪ ۾ رهندڙ اٽڪ جي ورثي بابت سندس پوڻي ب
 ٻا ٻئي ڪنهن عزيز يا عزيزن کي وڃي ٿي ڪجهه نه سڙ ٿين.“
 ان ۾ ڏرو به شڪ ڪونهي ته اٽڪ کي هڪدم اهو اطلاع ملندو
 ۽ هن، ان جماعت جي آندريس، ٽا ٿورسڪاءِ بلورڊ، ماسڪو
 ۾ اچي سڙ ٿندو.

ڪو به پرڏيهي ماڻهو، سوويت نگر واسيءَ جي
 ملڪيت، ورثي ۾ ماڻي سگهي ٿو؟

جيڪڏهن سوويت يونين جي نگر واسيءَ ڪنهن پرڏيهي
 نگر واسيءَ جي نالي وسمه کڻي هوندي ته رڳو هي قانون

نگرواسي پنهنجي سموري ملڪيت يا اُنجو ڪجهه حصو وصيت ڪري سگهن ٿا، جا ڪنهن به شخص يا شخصن کي ڪيل هجي پوءِ چاهي هو، هوءَ يا اُهي وصيت جي هٿ يا نه هٿ جي باوجود وارث ٺهرايل هجن. ڪوبه ننگرواسي سڀني وارثن کي ورثي کان وانجهي سگهي ٿو يا فيصلو ڪري ٿو سگهي ته جاءِ ڪنهن کي ملي، موٽر ڪير کڻي ۽ ڪنهن کي فقط مائٽاڻي ڪنهن کي ملي. پر اُپاهجن ۽ صغيرن جي حالت ۾ قانون سندن آسپس ملي. وصيت نامي ۾ پل ڇا به ڄاڻايل هجي، پر حق جو محافظ آهي. وصيت نامي ۾ ملڻو آهي، جو ان حصي جي به هنن کي ورثي ۾ حصو ضرور ملڻو آهي، جو ان حصي جي به ڀاڱي ٽين پٽيءَ کان گهٽ نه هوندو جو کين ورثي ۾ ملي ها، جيڪڏهن فوٽي جائز وصيت کان سواءِ گذاري ويو هجي ها. ڪابه ملڪيت سرڪار يا سماجڪ سنسٽائن کي وصيت ڪري سگهجي ٿي. اهڙي وصيت اڪثري اهي ڪندا آهن، جن وٽ ڪلا جو خزانو هوندو آهي. هو گهڻو ڀيرو پنهنجا چتر آرٽ گئلري يا عجائب گهرن حوالي ڪندا آهن.

وديشين جي ملڪيتي حقن جو بچاءُ ڪير ٿو ڪري؟

ماسڪو جي وڪيلن جي جماعت (Inyurkollegia) جنهن ۾ آزمودگار قاعدي دان آهن، جا وديشن ۾ روسي اصلين جي بمقادن جي سنڀال ڪندي آهي ۽ رڻپيا ۾ وديشي اصلين جي سهائتا ڪندي آهي، سا سرڪاري جماعت ناهي، پر اُها پيشو ور سنسٽا آهي. جن حالتن ۾ روسي ننگرواسين کي وديشيءَ کي رڻپيا ۾ ملڪيت ورثي طور ملي ٿي، انهن حالتن ۾ هيءَ جماعت ڪيس کڻندي آهي ۽ انهيءَ کانسواءِ هيءَ سنسٽا وديشين جي واپاري لين دين، ڏنڊن وغيره ۾ يا جهازران ڪمپنين جي

وہا ۾ ٿا. الياسڪ ليديلن ۽ سماجڪ بدل بدل جي باوجود
اڌون اڪلن انسانن جو ڪجهه نه ڪجهه سڪڙو سرور رهندو.

سوويت يونين ۾، ورثي ۾ ملڪيت حاصل
ڪري سگهجي ٿي؟

ڪابه ملڪيت تي واري لهرائي سرڪار حراي ڪرڻ جا
مثال پيدا ڪن ٿا. اهو لفظ ان حالت ۾ ٿيندو آهي، جڏهن ڪو
واري نه هوندو آهي. ٽيم اٽوسار سموري شخصي ملڪيت
ورثي ۾ ملي ٿي.

ڪوبه ماڻهو جڏهن فوت ٿئي ٿو، تڏهن قانون پٽاندڙ پهرين
فوتيءَ جا ٻار ملڪيت جا شدار ٿا ٿين، هن ۾ گڏ ورثي ٻار
به اچي ٿا وڃن. وڏا زال يا والدو مرد، ماڻڪ يا جيڪي هن
کي گود ۾ وٺن ٿا ۽ اهو ٻار جو فوتيءَ بعد ڄائو هجي سو به
اچي ٿو وڃي. پهرئين درجي ۾ آيل واريئن جي نه هئڻ جي
حالت ۾، ملڪيت جو ورثو فوتيءَ جي ڀائرن ۽ پٽن ۽ ڏاڏن
۽ نالن کي ملي ٿو. ساڳئي وقت قانون هيٺ اهو ورثو انهن
آباڻن (پيءُ اهي چاهي فوتيءَ جا عزيز هوندا يا نه) کي به
ملندو، هڪ فوتيءَ جي ڏيهائس کان گهٽ ۾ گهٽ هڪ
سال تائين، فوتيءَ تي پاڙهندڙ هوندا. پوءِ، پرڏي ٻڌ ملڪيت
جو هڪ سرپرست حاصل ڪن ٿا، جو هوند مري ويل ماڻهن
کي ملي ٿا.

وصيتنامي دوحب ورثي ۾ ملڪيت ملي سگهي ٿي؟

قانون هيٺ لهرائي آهي ته وصيت نامي نه هئڻ جي حالت
۾ هڪ واري کي ورثي جو هڪ سرپرست ملندو. سوويت

شاديء بنا بڙيل ماما جو درجو ڪهڙو آهي؟

شادي ڪرڻ بنا جيڪا ماءُ بڙجي ٿي، اُنکي سرويٽ سماج اندر پورو عزت ۽ هڪ سرڪا حق حاصل آهن. ۸ جولاءِ ۱۹۴۴ واري قانون هيٺ ڄاڻايل آهي ته شاديءَ بنا بڙيل ماءُ جي جيڪر بي عزتي ڪندو يا هنکي ڪنهن به نموني ذليل ڪندو، اُنکي سزا ملندي.

شاديءَ کان ٻاهر ڄاول ٻارن جو قانوني درجو ڪهڙو آهي؟

شاديءَ کان ٻاهر پيدا ٿيل ٻار سان (بالغ ٿيڻ کانپوءِ به) قانوني طور ڪوبه پيدائش نه رکيو ويندو آهي. ان حالت ۾ صرف اهڙين ٽڪليفن جو وڃاڙ رکڻو آهي، جي ٻالڪ جي نياڄ بسمت پيدا ٿين ٿيون، ڇاڪاڻ ته اها حقيقت آهي ته اهڙي ٻار جي پالڻ لاءِ سمورو خرچ پڪو فقط ماءُ کي ڪرڻو پوي. بغير شاديءَ بڙيل ماءُ جي حالت ۾ سرڪار سھائتا ڪندي آهي ۽ رقم ڏيندي آهي يا جي ماءُ چاهي ته، سندس ٻار جي ٻال پوڻ ۾ مشقت پالڻا ڪئي ويندي آهي.

ڇڙهن مردن زالن جو سيڪڙو وڌيڪ آهي ڇا؟

هر هڪ هزار ماڻهن ۾ ۲۲۵ ڇڙا جنھي عمر ۲۵ کان ۶۰ ورهين تائين آهي، سي اڪيلا (ڇڙها) آهن، جن مان ۳۵ مرد ۽ ۱۹۰ زالون آهن. ان مان ائين سمجھڻ نه ڪوي ته زالون ڪو ڪم ڪندي هئڻ ۾ دلچسپي نٿيون وٺن، پر اها حالت گذريل ٻي مهاڀاري لڙائيءَ جي دڪڻاڪ نتيجي جو عڪس آهي، ڇاڪاڻ ته ڪيترا مرد جيڪي شايد پتي يا پتا بڻجن ها، سي مارجي

مخال رکيو ويندو آهي ۽ گھڻو ڀيرو فيصلو ماءُ جي مٿي ۾ ٿيندو آهي. هر هڪ حالت ۾ عدالت به ٻاويڪيٽي ۽ سان حالتن جو اڀياس ڪندي آهي، جنهن ۾ ٻار ڏانهن مائٽن جي ورتاءُ ۽ ٻار جو سن هئڻ ڏانهن رخ به اچي ٿو وڃي. ٻار پل ڪنهن وقت به رهي، پر ابي ڏو (مائٽ) کي طلاق بعد ٻار کي ڏسڻ جي گهرائڻي ملندي آهي.

شادين جو عدد گهٽو آهي يا نه؟

سال ۾ اٽڪل ٻه ڀيرا لک ۾ هي آلم جي ۱۹۹۱ سيڪڙو کان مٿي آهي. آمريڪا جي حالت ۾ انگ آهي ۱۹۸۷ سيڪڙو، نيدرلڊ ريلڪ جرمنيءَ جي حالت ۾ ۱۹۸۸ ۽ فرانس جي حالت ۾ ۱۹۷۱ سيڪڙو.

ڪي دلچسپ مشاهعتون هون ٿيون. گذريل آدمشماريءَ موجب شادي ڪيلن جو سيڪڙو هن ريت هوندو:

عمر جا گروپ	سوويت يونين	آمريڪا
۲۱ کان ۲۴ سالن	۶۹.۶۷ سيڪڙو	۶۷.۶۸ سيڪڙو
۲۵ کان ۴۴ سالن	۹۵.۶۷ سيڪڙو	۸۵.۶۱ سيڪڙو
۴۵ کان ۵۴ سالن	۹۶.۰۰ سيڪڙو	۸۳.۶۱ سيڪڙو
۵۵ کان ۶۴ سالن	۹۳.۶۴ سيڪڙو	۷۹.۶۷ سيڪڙو
۶۵ کان مٿي	۸۰.۶۰ سيڪڙو	۶۵.۰۰ سيڪڙو

ماڻھ جي حالت ۾ ۵۵ ورهين جي عمر ۽ پيءُ جي حالت ۾ ۶۰ ورهين جي ڄمار وارو پيرسن سڏبو. تنهن کانسواءِ ڪهڙيءَ پيءُ عمر واري محتاج ماڻهن جي سنڀال ڪرڻ لاءِ هو بندل آهن. ماڻهن جي آلائوسن نلي، اولاد جي ڪمائيءَ مان ڪيتري رقم ڪائي وڃي، اُنجو فيصلو ڪورٽ ڪندي آهي.

طلاق جو عدد گهڻو آهي ڇا؟ اهي ڪيئن ورتا وڃن ٿا؟

قائم ٿيل طلاق جو سرشتو سخت آهي. جيڪا ڌر طلاق لاءِ ڪارروائي ڪندي اُنکي، عوامي عدالت اڳيان اهڙي درخواست داخل ڪرڻي آهي، طلاق جو ڪيس پهرين عوامي عدالت وٽ اچي ٿو، جا ڌرين وچ ۾ پرڇاڻ لاءِ ڪوشش ڪندي آهي. جيڪڏهن جوڙو پرڇاڻ لاءِ اقراري نه هوندو ته پوءِ بالا عدالت فيصلو ڏيندي ته شادي رد ڪئي وڃي، بشرطيڪ طلاق لاءِ ڪافي سبب هوندا. ڇڏ ڇڏ عرصي کان الڳ رهيل يا ناسالم دماغ واري ساٿيءَ کان طلاق حاصل ڪرڻو سولو آهي. سرويٽ ۽ ۵۰ ۾ ڏهن هزارن ماڻهن پٺيان ۱۶ طلاق ٿين ٿا، بنسبت آميرڪا جي، جتي ڏهن هزارن پٺيان ۳۳ طلاق ٿين ٿا.

طلاق جي حالت ۾ ٻار ڪير رکندو آهي؟

هن حالت ۾ عدالت صرف ٻنار جي پلائيءَ جي درستيءَ کان فيصلو ڪندي. قانون جي لحاظ کان ٻنهي ماڻهن کي هڪ سريڪو حق آهي. ان هوندي به، جيڪڏهن ٻنهي وچ ۾ ٻار جي پرڏاڻ جي ضرورت هجي ته ٻار کي مائٽ جي پرڏاڻ جي ضرورت هجي.

ٻوليٽون ۽ وڏا ميدان، ٿيٽو ۽ سٺي ماڻھون پئي وڌايون آهن.
 ٻارن جي نوجوان واري اڌڪار هيٺ ماڻھن مان ڪي فرض
 مڙھيل آهن. اهو صاف سمجھيل آهي ته ماڻھن کي پنھنجن ٻارن
 جي هٿ ڇڏڻو پيو آهي. ڇوڪر اڃا سامونڊي سسٽم
 موجب قائم ڪيل سماجڪ سرشتي جي ٺيڪن مان لھڪي آهي.
 ٻار جيڪي ۱۴ سالن جو ٿي ٿين ٻار طرفان ڪيل هر هڪ
 نقصان لاءِ مائٽ ٺاھي آھن. جيڪي مائٽ پنھنجن ٻارن کي
 اسڪول ۾ موڪلڻ کان انڪار ڪندا ٿين ڪتاب ڪاروباري
 قدم کڻو ويندو. . . .

ٻئي ماءُ ۽ پيءُ پنھنجن ٻارن جي پڙهائڻ ڪرڻ لاءِ ٻڌل
 آهن. طلاق جي حالت ۾ ٻنهي مائٽ وٽ ٻار هوندو. سو عدالت
 معرڪي پيءُ ڌر کي خرچ پيوڻ لاءِ مجبور ڪري سگھي ٿو.
 هڪ ٻار جي سار سنڀال لاءِ مائٽ جي پگهار جو چوٿون حصو
 ٻن ٻارن لاءِ ٽيون حصو ۽ ٽن يا اٺن کان مٿي ٻارن لاءِ ڪافي
 جو اڌ کائڻو ويندو آهي.

ماڻھن ڏانھن ٻارن جا ڪهڙا فرض آهن؟

سڄي دنيا والڪر هٿ ۾ ٻارن مان اڃا ئي اميد رکي
 ويندي آهي ته پنھنجن مائٽن جو چيو مڃين، هنن لاءِ ادب ۽
 ٻار وڪڻڻ ۽ ليڪ ڇپڻ هٿ.
 بالغ ٻار سان مائٽن جو قانوني تعلق ڪهڙو رهي، اهڙو سوال
 سوويت ڪمونسٽ پريڪٽس ڪونڊ آلي - قانون صرف انهن حالتن
 ۾ داخل ٿئي ٿو جنهن حالت ۾ ٻار احسان فراموش ٿئي ٿو ۽
 مائٽن ڏانهن نا فرمانداري ڏيکاري ٿو يا اڳي هٿ هلي
 ٿو. پنھنجن پيرس مائٽن جي پالڻا ڪرڻ ٻارن جو فرض آهي.

ماء جي حالت ۾ ده ورهين جي عمر ۽ پيءُ جي حالت ۾ ۶۰ ورهين جي ڄمار وارو پيرس سڏبو. تنهن کانسواءِ ڪهڙيءَ بست عمر واري محتاج ماڻهن جي سنڀال ڪرڻ لاءِ هو ٻنڌل آهن. ماڻهن جي آلائوسن بلي، اولاد جي ڪمائيءَ مان ڪيتري رقم ڪائي وڃي، انجو فيصلو ڪورٽ ڪندي آهي.

طلاق جو عدد گهڻو آهي ڇا؟ اهي ڪيئن ورتا وڃن ٿا؟

قائم ٿيل طلاق جو سرشتو سخت آهي. جيڪا ڌر طلاق لاءِ ڪارروائي ڪندي اُنکي، عوامي عدالت اڳيان اهڙي درخواست داخل ڪرڻي آهي. طلاق جو ڪيس پهرين عوامي عدالت وٽ اچي ٿو، جا ڌرين وچ ۾ پرڇاڻ لاءِ ڪوشش ڪندي آهي. جيڪڏهن جوڙو پرڇاڻ لاءِ اقراري نه هوندو ته پوءِ بالا عدالت فيصلو ڏيندي ته شادي رد ڪئي وڃي، بشرطيڪ طلاق لاءِ ڪافي سبب هوندا. ڳچ عرصي کان الڳ رهيل يا ناسالم دماغ واري ساٿيءَ کان طلاق حاصل ڪرڻو سولو آهي. سوويت ديس ۾ ڏهن هزارن ماڻهن پٺيان ۱۶ طلاق ٿين ٿا، بنسبت آميرڪا جي، جتي ڏهن هزارن پٺيان ۴۴ طلاق ٿين ٿا.

طلاق جي حالت ۾ ٻار ڪير رکندو آهي؟

هن حالت ۾ عدالت صرف ٻار جي پلائيءَ جي درستيءَ کان فيصلو ڪندي. قانون جي لحاظ کان ٻنهي ماڻهن کي هڪ سر ٻيو حق آهي. ان هوندي به، جيڪڏهن ٻنهي وچ ۾ ٻار بابت اقرار نه ٿئي ته ٻار کي مانا جي پرڏاڻپ جي ضرورت پوي ٿي.

سھوليتون، وڏا ميدان، ٺيڪو ۽ سٺا ماڻھو ٻڌي وڌايون آهن.
 ٻارن جي نياڄ راري اڌڪار جهڙو مائٽن مٿان ڪي فرض
 مڙهيل آهن. اهو صاف سمجهيل آهي ته مائٽن کي پنهنجن ٻارن
 جي هڪ چٽي اهڙي ٻڌائي آهي چيو اها سامهون وٺي
 موجب قائم ڪيل سماجڪ سرشتي جي ٽپن مان لٽڪي آهي.
 ٻارن جي ۱۴ سالن جو ٿي ٿيڻ ٻارن طرفان ڪيل هر هڪ
 نشان لاءِ مائٽ ٿاڻهي آهن. جيڪي مائٽ پنهنجن ٻارن کي
 اسڪول ۾ موڪلڻ کان انڪار ڪندا آهن خلاف ڪارروائي
 قدم کڻيو ويندو.

ٻئي ماءُ ۽ ٻئي پنهنجن ٻارن جي پرڏاهه ڪرڻ لاءِ ٻڌل
 آهن. طلاق جي حالت ۾ جنهن مائٽ وٽ ٻار هوندو. سو عدالت
 معرفت ٻيءَ ڌر کي خرچ پوڻ لاءِ محصور ڪري سگهي ٿو.
 هڪ ٻار جي ٺار سڃاڻڻ لاءِ مائٽ جي ٻيڙي جو ڇوڻو ڪڍڻ
 ٻن ٻارن لاءِ ٿيون حصو ۽ ٽن يا اٺن مٿي ٻارن لاءِ ڪمائيءَ
 جو اڌ ڪاٺو ويندو آهي.

هاڻن ڏانهن ٻارن جا ڪهڙا فرض آهن؟

سڄيءَ دنيا وانگر هڪ به ٻارن مان اهائي اميد رکي
 ويندي آهي ته پنهنجن مائٽن جو چيو مڃي، ۽ ٻيءَ لاءِ ادب ۽
 ٻيو رکڻ ۽ ليڪ هٿ هڻڻ.

بالغ ٻارن سان مائٽن جو قانوني ٺاهو ڪهڙو رهي، اهڙو سوال
 سوويت ڪنهن به ڪڏهن ڪونه ٿي. قانون صرف انهن حالتن
 ۾ داخل ٿئي ٿو جنهن حالت ۾ ٻار احسان فراموش ٿي ٿو ۽
 مائٽن ڏانهن نا فرمانداري ڏيکاري ٿو يا اڳي هٿ هلي
 ٿو. پنهنجن پيرن مائٽن جي ٻالا ڪوڙا ٻارن جو فرض آهي.

بيء مهياڀاري جنگ بعد شاديء جي منڊي مٿان واري
آڳاٽي رسم وري چالو ڪئي ويئي آهي. جوان جوڙا اڪثري
شاديء جي منڊي پائيندا آهن. پدا، خاص ڪري مرد گهڻو
ڪري اها زم پائيندا آهن.

جيتوڻيڪ جدا جدا قومن ۾ شاديء جون رسمون علحد يون
علحد يون آهن ته به گهڻوڻو شاديء بعد محفل سڀيئي ڪندا
آهن ڇا ڪنوار يا گهوت جي گهر ۾ ٿيندي آهي. سوکڙين
جي ڏي وٺ ٿئي. ڀرپورا واريون رانديون به ڪن. سنگيت
۽ ٿروٽڪا سواڙيء سان مجلس جي رونق وڌائين ٿا. ڪنوار
اچي پوڻاڪ پائيندي آهي. مبارڪون ڏنيون وينديون آهن.
۽ کانو ٿيندو آهي.

پڙهنجن ٻارن ڏانهن مائٽن جا ڪهڙا فرض آهن؟

مائٽن جو مکيه فرض آهي ٻارن جو نپاڇ. اهو سندن فرض
۽ حق آهي. ٻار جيڪي ۱۸ سالن جا ٿين ٿيسين مائٽن کي
ڀرڊاڻ ڪرڻي آهي. سندن صحت جو خيال رکڻو آهي. انهن
جي تعليم ڏانهن ڌيان ڏيڻو آهي ۽ کين سماج لاء ڪارائتي
ڪاريه واسطي تيار ڪرڻو آهي.

سرڪار ان ڏس ۾ مائٽن جي مدد ڪندي آهي. مالي
سھائتا ڪندي آهي؛ مثال طور وڏن اولادي ڪنهن کي مدد
ندي آهي. ٽن جيئن هر هڪ ٻار تعليم پرائي سگهي ۽ هندي
ٿڙو وجهه ملي. جيڪڏهن ڪنهن سبب کان، ڏينهن جو مائٽ
بهنجي ٻارن جي سار سنڀال نه لھي سگھندا هجن ته هو ٻارن
کي ٻال مندرون ۽ ٻال پالنا ڪيندڙن ۾ موڪلي سگھن ٿا.
سرڪار هميشه ٻارن لاء ڊاڪٽري علاج، زائدين جون

ٻار، مڙو، يا اها ملڪيت جا شاديءَ کان اڳ گهوت ۽ ڪنوار
۽ انهيءَ ڀوڳي ڀولڻي.

”گڏيل شادين“ بابت سوويت ڊيس جو رخ ڪهڙو آهي؟

سوويت قانون موجب سماجڪ ڌاروڪ، قومي يا نسلي
پيدائش کان شادين تي ڪي به پيڏن ناهن. ”گڏيل شادين“
عام آهن. جيڪڏهن ڪو ڪرڻهڙو جوان، ڪنهن روسي ڀرڪريءَ
سان شادي ٿو ڪري ته اتي ڪنهن کي به عجب نه ٿو لڳي،
بسا جڏهن روسي، يهودي، يوڪريني، لٿوي يا رشا پر
ڏهندڙ ۱۰۰ سالن مان ڪي به شادين ذريعي بگڙيل ٿين ته
ڪوئي غور نه ڪندو.

شاديءَ جون رسهون ڪهڙيون آهن؟

جڏهن ڪو به جوان ڀرڪري ڪرڻ جو فيصلو ڪندو
آهي ته هن مڪاني سوويت جي سول رڪارڊس کاتي کي
هو اهڙي عريضي ڪندا آهن يا ماسڪو، ليننگراڊ ۽ ٻين شهرن
پر خاص طور کليل شاديءَ جي مهلن کي درخواست ڪندا آهن.
ان بعد ٿورن ڏينهن اندر شادي ڪندڙ ڪنوار ۽ گهوت مڙو
کاتي يا شادي مهل ۾ ايندو آهي. سندن مائٽ ۽ مڙو به ايندا
آهن ۽ سرڪاري طور ٿيندڙ شاديءَ ۾ شريڪ ٿيندا آهن.
گهوت ۽ ڪنوار رجسٽر ۾ پنهنجو نالو درج ڪندا آهن ۽ سندن
صحت جي تصديق واسطدار ڪلارڪ ۽ شاهد ڪندا. ان بعد
ٽين شادي ڪيل جوڙي کي شاديءَ جو سرٿيڪٽ ملندو
آهي ۽ سڀئي حاضران کيس وڌائون ڏيندا آهن.

واري آدمشماري موجب هر هڪ هزار ڪٽنب مان ۲۶۰ ڪٽنب
 ۾ ۲ ڀاتي هئا. ۲۶۰ ڪٽنب ۾ ۳۱۷ ڪٽنب ۾ ۴۱۳۴ ۾ ۵
 ۽ ۱۲۹ ڪٽنب ۾ ڇهه يا وڌيڪ ڀاتي هئا. سوويت يونين ۾ ٻين
 ملڪن وانگر، ڊيهائي ڪٽنب شهري ڪٽنب کان وڌا ٿا ٿين.
 جدا جدا ريپبلڪ راجن ۾ فرق رهي ٿو. ايسٽونيا ۾ سراسري
 طور ڪٽنب ۾ ۳ ڀاتي آهن پر آرمينيا ۾ وڌ ۾ وڌ سراسري
 انگ ۴۶۷ آهي. جيتوڻيڪ ايسٽونيا ۽ ترڪمينا ۾ هڪجهڙا
 ڪٽنب آهن، پر سڄي ايسٽونيا ۾ فقط ۲۱۸ ڪٽنب اهڙا آهن
 جن ۾ ۱۰ يا وڌيڪ ماڻهو آهن، ۽ ترڪمينا ۾ ۷۵۰۸ اهڙا
 ڪٽنب آهن.

سال ۱۹۵۹ واري آدمشماري موجب ۷۱ سيڪڙو ڪٽنب
 جا سنڀاليندڙ مرد هئا ۽ ۲۹ سيڪڙو ڪٽنب جون سنڀاليندڙ
 زالون هيون.

شاديءَ ۾ حاصل ڪيل گڏيل ملڪيت جو مالڪ ڪير؟

رواجي ريت هن قسم جو سوال شادي ڪيل جوڙن جي
 جيون ۾ آڻي ڪونه. صرف ڪن غير معمولي خاص حالتن
 هيٺ اهو سوال پيدا ٿئي ٿو جڏهن ڪٽنب ٿئي ٿو پري،
 گهڻو ڪري طلاق ذريعي، يعني ٽن جنهن وقت شاديءَ بنسبت
 ٺاهيل قانون جي اوت ورتي وڃي ٿي. قانون موجب شاديءَ
 ۽ ٺاهيل قانون جي اوت ورتي وڃي ٿي. قانون موجب شاديءَ
 وقت حاصل ڪيل گڏيل ملڪيت مٿان ٻنهي حصيدارن جو حق
 تسليم ڪيل آهي. دستور اهو آهي ته اهڙي ملڪيت ٻنهي
 گهرو ۽ ڪنوار وچ ۾ طلاق جي حالت ۾ آڏو وڌ وڃي ٿي.
 هي نيمر، جاءِ، اونهاري جي آرام گهر، موٽر، فرنيچر،
 جواهرات سان لاڳو ڪيل آهي ۽ نه شخصي سامان سان ۽ مثال

شادي ۽ ڪٽنب

شاديءَ لائق عمر لاءِ ڪهڙي حد آهي؟

ڪو به ماڻهو شادي ڪرڻ کان اڳ پوريءَ عمر جو هجي .
۱۸ ورهيه جو يا ان کان مٿي عمر واري کي شادي ڪرڻ جو
معي آهي . ڪن حالتن ۾ ۱۸ سالن کان اڳ شاديءَ لاءِ اصرار
ڪري سگهجي ٿو، پر انهن حالتن ۾ مائٽن ۽ اختيارين وٽان
اجازت وٺڻي آهي . ڪن رهنما ۽ ليکڪن برڪمور جي عمر
۱۶-۱۷ گهڻي ٿي . پر ڪنهن مولداو يا آذربائيجان ۽
۱۶ ورهين ۾ شادي ڪري سگهجي ٿي .

کاتي جي قانون جي فقري ۷ هيٺ اهڙي خاطري ڏنل آهي .
 قانون موجب هر نموني جي لکچر - خطن ، ٿارن ، مٺي آرڊرن ،
 چو بچاء ٿيل آهي . صرف جنگ وقت ٽوال آفيس ۾ سينسرشپ
 آفيسون کوليل هيون . اڄ فقط ان حالت ۾ نگر واسين جي خانگي
 لکچر ۽ پڙهي ويندي آهي ، جنهن حالت ۾ ڪنهن قصور ڳولهن
 يا ثابت ڪرڻ جي ضرورت محسوس ڪبي آهي . اهو اتفاقي
 ٿئي ٿو ، هن حالت ۾ عدالتي وارنٽ يا آڌڪاريءَ جو پروانعو
 گهربل هوندو آهي .

هڪ هنڌ ڇڏي ٻئي هنڌ آزادي سان وڃي سگهجي ٿو؟
 لاسڪ. اهو ٻنهي هڙڪ شخصن تي ڇڏيل آهي . ڪي تنگ
 دل ماڻهو سارو جيون هڪ ئي نگر يا ديهات ۾ رهڻ چاهيندا
 آهن . ٻيا وري ثقافتي ماڻهو اهڙا آهن جي بدل بدل جا شائق
 آهن . ڪيترا نه سدائين هڪ هنڌان ٻئي هنڌ ڏانهن رهندا ئي
 رهن ٿا ۽ اهڙن ماڻهن کي پنهنجي چونڊ پسنديءَ لاءِ جهجهائي
 هنڌ آهن . پورهيت پيشور شخصن جي هر هنڌ ضرورت آهي ؛
 مرڪزي ايشيا ۾ ، ٽانگا ايراضيءَ ۾ ، يوڪرين جي سرسبز وادين
 ۾ ، آرڪٽڪ سرڪل وارن نون نگرن ۾ ، ۽ ٻين هنڌ .

ڪو به ماڻهو پنهنجي ڪم ڪار جو هنڌ بدلائي سگهجي ٿو؟
 بيشڪ ، هو ائين ڪري سگهي ٿو . کيس صرف ايترو ڪرڻو
 پيشڪ ، هو ائين ڪري سگهي ٿو . کيس صرف ايترو ڪرڻو
 آهي جو آڌڪارين کي ٻن هفتن جو اطلاع ڏيڻو آهي ، جيئن
 هو سندس جاءِ پرڻ لاءِ ٻيو ڪو ماڻهو هٿ ڪري سگهن .
 جيڪڏهن آڌڪارين کي ڪو به اعتراض نه هجي ته هڪدم
 فارغي (ڊسچارج) حاصل ڪري سگهجي ٿي يعني ٻن هفتن
 جي مدي پوري ٿيڻ کان اڳ ئي .

ضروري آهي ته انهن سمن جي باوجود سواڙيءَ کي صرف
 لڏهن تي ڏنل ڪري سگهجي ٿو، جڏهن اهڙي طبعت خاڪن کان
 هنڪي روڪڻ لاءِ هلايل عيلا ٺاڪامياب ثابت ٿيا هجن. پر سڀ
 اهو هجي ته سواڙي يا سندس ڪٽنب، سواءِ سڄي سبب جي
 نسي عرصي (جهڙن مهينن کان مٿي) تائين جاءِ ر حاضر نه رهيا
 هجن يعني ته جاءِ جڏهن سڄي پيچ خالي ٿيل هوندي. جيئن ته
 جاءِ جي سياليندڙ کي، غير حاضريءَ جو اطلاع ڏيڻ، سواڙيءَ
 لاءِ ممڪن آهي، تنهن ڪري سمجهي سگهجي ٿو ته اهڙا ڪيس
 عدالت اڳيان ڇو نه ٿا اچن. پر سڀ اهو به ٿي سگهي ٿو ته
 سرڪاري جاءِ حاصل ڪل سواڙيءَ کي ساڳيءَ ايراضيءَ ۾
 رهڻ جوڳو ٻيو ڪو مڪان به هجي. صرف انهيءَ بنياد تي ئي
 سواڙيءَ کي ٿي ڏنل ڪرڻ لاءِ قانوني ڪارروائي ڪري ٿي
 سگهجي ۽ اهي واجبي سبب آهن، ڇاڪاڻ ته ٻيا به ڪيترا
 اهڙا ماهر آهن جن کي سٺيءَ جاءِ جي ضرورت رهي ٿي.
 جيئن کي رهڻ جوڳي پهنجي جاءِ هجي، سو سرڪار کان مشغ
 ۾ فليٽ وٺي سا ٻالھ مراداً جي خلاف سمجهي ٿي وڃي.
 آخر ۾ قانون عيبت ڄاڻايل آهي ته ڪو ڪٽنب جيڪڏهن رد
 ڪل (ڏاڍن) جاءِ ۾ رهيل هجي ته اٽڪي اهڙيءَ جاءِ منهن
 اٿارڻ وڌندو. پر اڃا - رهائش جي ٻالھ جهڙي جو نه ان مخالف
 ۾ سرڪار ان ڪٽنب کي نئون فليٽ ڏيندي.

خالصي لکپڙهه جي بچاءَ لاءِ ڪپڙي
 خاطري ڏنل آهي؟

سرونٽ نونن جي جوڙجڪ واري مٿي ۱۲۸ ۽ ۱۲۹ ٽال ٺال

ماڻهن لاءِ نيون جاپون ۽ فلئٽس ميسر ڪيا ويندا. رٽرو واپس آهي ته ۴۵,۰۰۰ هزار روپل خرچ ڪري گهر ۽ بندر ٺاهڻ لاءِ وڃن. جاپن جي مسئلي حل ڪرڻ لاءِ هيءَ لڪڙي وڌائي وڌائي وڃي آهي.

گهرن ۾ حد دخلي روڪڻ لاءِ ڪهڙي خطري ڏنل آهي؟

سرويت جوڙجڪ جي فئري ۱۲۸ هيٺ لاءِ ميل ٽيڪس ۾ ڄاڻايل آهي ته ڪوبه شخص ٻئي ماڻهوءَ جي گهر ۾ سندس موڪل کانسواءِ داخل نه ٿئي، سواءِ سرڪاري عملدار جي، ۽ ڪنهن ڏوهيءَ کي ڳولهڻ يا ڪا ثابتي حاصل ڪرڻ لاءِ آيل هجي. پر انلاءِ هنڪي واجبي سبب هجي ۽ ڪورٽ وٽان وارنٽ مليل هجي يا مالڪ وٽان اجازت ملي هجي.

هن جوڙجڪي حق جي انگهن ڪندڙ کي قانون پٽاندڙ سخت سزا ملندي آهي.

مسواڙيءَ کي سندس فلٽ مان بي دخل ڪري سگهجي ٿو؟

صرف ڪن غير معمولي حالتن هيٺ، قاعدي جي عدل اندر سرڪاري جاءِ ۾ ويٺل مسواڙيءَ کي جاءِ مان اُٿارڻ لاءِ ان حال ۾ عدالتي ڪارروائي ڪري سگهجي ٿي، جيڪڏهن هو لڳا رهائشي جاءِ کي نقصان رسائيندو هجي يا پنهنجي بيهودن ۽ هاشي جاءِ کي نقصان رسائيندو هجي. لاش هٿ سان پاڙيسرين جي امن ۾ رهندو هجي. اهو جاءِ سالر دماغ ماڻهو اهڙيون ڳالهون ڪونه ڪندو. اهو جاءِ

ٻيندڙ مارج جو صرف ڪيترو متعديت ٿيڻ آهي ۽ ڪن حالتن ۾ نه ڪوڏي به ڪيئن ٿين. سال ۱۹۷۰ تائين سرڪاري مال پالنا ڪينڊرون ۾ ۱۲,۲۰۰,۰۰۰ ٻار وڃائي سگهيا. انهن ڪرڻ سان شعري آدم جي هالڪن لاءِ ٺهيل سسٽم به ڪيرج ٿيڻ لڳو.

۸ سالن تائين اسڪولي تعليم لاءِ مهيا ٿيل آهي. ۲۱۰,۰۰۰ اسڪولن ۾ ۴,۰۰,۰۰,۰۰۰ وڌيڪار ٿي داخل آهن. سال ۱۹۷۰ تائين ۲۲,۰۰۰ وڌيڪ اسڪول مير ڪيا ويندا.

آلي ٻارن جي سڀني ۽ سڄوليءَ جو سمورو پر بند آهي. عاليشان محل، نوجوان ٽيڪنيڪل ڄاڻن وغيره لاءِ ڪمندو ڪرليل آهن. والدين لاءِ ميدان آهن. ڪيٿارين لاءِ ڪسٽوم شالائون آهن، ٿرڙا جا ٺاڻ ۽ اوائاري هي ڪئمپون وغيره جو پر بند ڪيل آهي.

سرکار طرفان میسر کیل سمورن سہلین وارن
گہرن تی لگرواسین کی حق آھی؟

سرڪار نه لفظ هروڪ نڪرواسي، جو اهو مع لليم لي
ڪري، پر ڇڏيو ٿاڻو ڪوچ ڪري ٿينس ۽ جوڙائي لي ڇڏي
ٿاڻي مائر ميراڙ، ميراڙي پريدا آهن، ها ڪنسي بجيٽ جو
۴-۵ سوڪرو ٿئي ٿي.

۸ ڪروڙ ماڻهو، هي گل آدم جي ٽن پٽي آهن، سي ٽن
 ڄاڻن ۾ رهن ٿا ۽ ڪل ڊويزنل ستن سالن (۱۹۵۹-۶۵) ۾ پنهنجن
 ڳوٺن جي حالت سڌاري لاءِ انهيءَ عرصي ۾ سرڪار ڪروڙ ٽن
 روپي خرچ ڪري ڄاڻن جوڙايون آهن. سال ۱۹۶۶-۱۹۷۰ تائين
 ڄاڻن جوڙائڻ جي وٽس وٺيل آهي، ان موجب ۶۵,۰۰۰,۰۰۰

آهن. سرڪاري ڪاروباري سنڌائن، پبلڪ سنڌائن ۽ سهڪاري
ڪيترن ۾ ۵۵ سيڪڙو زالون ڪم ڪن ٿيون. ۷۱ سيڪڙو استريون
تعليمي سنڌائن جي عملي تي آهن ۽ عام صحت سنڌي کان
۸۶ سيڪڙو زالون آهن.

اڄ ۽ خاص وڃڻ جي سيڪڊوري تعليم حاصل ڪيلن ۾
۶۰ سيڪڙو زالون آهن. سرويٽ يونين اندر ۳۳ سيڪڙو زالون
انجنيئر آهن. وڊيارٽين ۾ ۴۴ سيڪڙو زالون آهن. وگيانڪ
ڪاريه ۾ ۲۵۰,۰۰۰ زالون رٿيل آهن، جنهن ۳۶,۰۰۰ هزار زالون
ڊي. ايس. سي. يا اير. ايس. سي. ڊگري يا فٽ آهن.
هڪ هزار کان مٿي استريون پروفيسر آهن. سرويٽ يونين جي
سائنس ائڪڊميءَ جون ۲۵ زالون ميمبر يا ڪرپسائڊنگ
ميمبر آهن.

سرويٽ يونين جي هائوڪي سرويٽ ۾ سرويٽ، جا ملڪ جي
بالا قانون ساز مجلس آهي، ان ۾ سال ۱۹۶۹ وارين چونڊن بعد
۱۵۱۷ چونڊيل ميمبرن مان ۴۲۵ زالون ميمبر هيون ۽ اهڙو انگ
سڀني سرمايدار ملڪن جي پارليامينٽن کان وڌيڪ آهي.
ڪميونسٽ پارٽيءَ ۾ هر هڪ پنجن ميمبر استري آهي.

ٻارن جي نپڇاڻ لاءِ سرڪار واسطيدار آهي؟

هن ڏيس ۾ ٻارن جو درجو پهريون آهي ۽ ان ڏس ۾
سرڪار جون ڪيل ڪوششون عالم اشڪار ۽ مقبول آهن. ماڻ
جڏهن ڪم ٿي وڃن ٿا، تڏهن سندن ٻارن جي روزاني يا
وڌيڪ هفتي لاءِ سنڀال ڪرڻ واسطي وڌيڪ ۾ وڌيڪ ٻال ٻالنا
ڪيندر کوليا وڃن. انهن سنڌائن ۾ ٻارن جي سنڀال ٻلي

ڪيا وڃن. هر هڪ شهرواني ٿيڻو ساڳيو حالتن هيٺ جيئن شروع ڪريو ۽ هڪ ئي سائونسي وڃي مليل ٿو رهي، سماج اندر مرلي جو فيصلو پورو ٿئي جي مدنظر ڪيو ويندو آهي، علم ۽ لياقت هر ويڙهه رکڻو آهي، انهيءَ ڪري ڇهن م ڪنهن ڪاروباري عهدي لاءِ ڇاهه آهي، سو ڪنهن به مکيه عهدي تي رهي سگهي ٿو ۽ اڃا پوءِ ڪارڪنن جي مڃڻ وارا ٻڌڻ مٽريءَ جي بدسلهه، ساڳئي نموني ٿيڻو آهي.

استورين کي نوادري حاحق ڪئن ٿا عمل ۾ لڳن؟

سوويت يونين اندر استورين کي سڀني ڪيترن وارا لڳ، سرڪاري، سڀيتڪي، سياسي ۽ نج عام سرگرمين ۾ هڪ سرڪاري وڃي مليل هر حق حاصل آهي. هر سرڪاري راج ڪاروبار ۾ ٻاڏ وٺي ٿيون، هڪ سرڪاري پوزيشن لاءِ ڪنهن عڪسپوزو پگهار مليندو ۽ نوڪرين ۾ ر ڪنهن سان وڃي مليندو.

سرڪار، نال مندوين، نوڊلنگ اسڪولس، لائبررين، ڪليبن، سڀني قسمن جي شيرا ڪينڊون، (سروس شايس) ٿوري ڪوبه لاءِ ٻه ٽي ڏيندي آهي. ڏاڏن کي ڪنهن ڪارڪن ۾ هڪ ڊسٽ، جنرل ۾ ر ڪن، سي سورا ڪنهن ڏاڏن آهي، ڇهن ڪري هڪ ئي آهي ڪوبه هر هڪ سرڪاري وڃي ملن ٿو، ڏاڏي يا نوڪريءَ لاءِ ڪيا وٺي سگهن ٿيون ۽ بيشي بيشي واريءَ ڪرڻ کي جيتوڻيڪ ڪري سگهن ٿيون.

سال ۱۹۹۰ جي شروع ۾ سوويت يونين ۾ ۱۲۵,۸۰۰,۰۰۰ ڏاڏن هجن، هر آدم جو ٻه ڏاڏا هڪڙو هيو. ۱۹۷۰,۰۰۰ هڪڙي ڏاڏي وٽ ۾ وٺيل هجن، يعني پگهار وارا هر ۴۰ هڪڙو ڏاڏي هڪڙي ڪٿي ۾ پوءِ ڪڍڻ ۾ ڏاڏن ۴۰ هڪڙو

اڻيهي چونڊيندا آهن. اخبارون ۽ مخزنون عوام وٽان آيل خط
 ۽ مضمون وغيره، يڪدم شايع ڪنديون آهن. وڏين ۽ مکيه
 سوويت اخبارن کي هرروز هزارين خط ايندا آهن. اخبارون ۽
 مخزنون هزارين دلچسپ رسم پيش ڪنديون آهن، جن ۾
 انيڪ آزمودا درج هوندا آهن، جي هنڌاڻي جوڳا آهن ۽ انفرادي
 خواه سنسٽائن جي ڪاري ۽ اوڻاين تي راءِ زني ڪنديون آهن.
 خواه مضمون وغيره هرڪيتر وارا لوڪ لکندا آهن. سوويت
 پريس عوام جي ملڪيت آهي، جي ئي سندن مالڪ ۽
 سهائڪ آهن.

جماعتي ۽ عام ميڙن لاءِ آزاديءَ جي ڪهڙي گهرجي آهي؟

پورهيتن کي بهترين عام جڳهين، جهڙوڪ ڪلبون، ٿيٽر،
 ڪسٽر شالون ۽ ٻيون عام جاڳو ڪم آڻڻ جي آزادي آهي،
 جتي عام ميڙ، ۽ ڪانفرنسون وغيره سڏائيندا آهن.
 شاهي ميڙ ۽ مظاهرا وري چؤسولن، رستن ۽ هالن ۾ ٿيندا
 آهن ۽ انوقت رستن تي آمدرفت بند رکي ويندي آهي.
 موڪلن جي خوشيءَ ۾، ميڙ عام سنسٽائن جي ڀتين سان
 سڏاڻبا آهن. ڪڏهن ته اوچتا مظاهرا به ٿيندا آهن. مثال طور
 آڪاش بائرين جي مرحبا لاءِ، يا ڪنهن انٽرراشٽري واقعي جي
 اعتراض ۾ يا پٺڀرائي ۽ پسندي ظاهر ڪرڻ لاءِ پاڻمرادو مظاهرا
 ٿيندا آهن:

بالا عهددار ڪير ٿي سگهي ٿو؟

سوويت ديس ۾ ڪي به عهدا يا لقب ڪنهن جي عطا

ڏنل آهي. سڀني ٻارن لاءِ ۸ سال اسڪولي تعليم لازمي لهرائيل آهي. هرسرجي تعليم، ابتدائي ۽ ڪارولي ڪاليج تائين، مفت آهي.

آتي تقريبي آزاديءَ تي عمل ڪيئن ٿو ٿئي؟

سرڪار عسود سماج سڀني سوالن تي راءِن ظاهر ڪرڻ جو حق، سرويت جوڙجڪ جي ۱۲۵ قسري. هيت ڏنل آهي. اولهين تي ڪلي ۽ ريس راه ٽي ڪرڻ جو هرڪ شهر واسي، ڪي ٽي ٽي ٽي حاصل آهي پر هرڪ ڪو به ٻري آهي. سرڪاري ميمبر، وزير يا ٻئي ڪنهن تي پريس خواهه پيڊاوار وارن ميٽنگن پر اڪيٽي ڪري سگهجي ٿي. اولهين تي ٽيڪا ڪرڻ، وڪاس ڪارڊ ڪي هتي ڏيڻ جو مکيه وسيلو آهي. جيتوڻيڪ هرڪ سرويت نڪرواسي ڪي تقريبي آزادي مليل آهي، پر نه به ٻن ڄاڻن وچ ٺاهي ۽ وڃي وڌائڻ يا نسلي پيد ٻار لاءِ اٻارڻ يا حثارت ٺهائڻ تي پيدش پيل آهي ۽ ان لاءِ ڪارولي سزا ڇڏيل آهي. جدا جدا ماڻهن خلاف حثارت ٺهائڻ يا جنگي پرچار ڪرڻ قانون هيٺ ڏوهه لهرائيل آهي.

آخبري آزاديءَ ڪي عملي ڄاهو ڪئن ٿو ڏنو وڃي؟

پورهيتن جي جماعتن ۽ پورهيتن ڪي ٻئي ۽ پراڻن ڪر آليا جي سڀولي آهي. ڇهائيءَ جي پڌرائيءَ لاءِ گهريل بي سموري سامگري مليل آهي. اشارون، مخزنون، ڪتاب ۽ ٻيو سامهه ساڙي ديس ۾ ڇنڊن ۽ رٿو ڪي وڪري ڏري وڃي وڃي ٿو. اشارن ۽ مخزنن جا سمادڪي منڊل پهنجي روءِ سوز فيصلو ڪندا آهن ته ڪي ڇا شايع ڪرڻو آهي ۽ پهنجو منتر

ٻڌن، محتاجن ۽ بيمارن لاءِ ڪهڙو پرڀت آهي؟

هيءَ ذميوارِي سماج هموار ڪئي آهي. روز يا پگهار ڪنڊڙن کي ٻڌائي جي پينشن جو حق حاصل آهي. محتاجيءَ ڪري يا ڪمائيندڙ ڀاتيءَ جي گذاري وڃڻ بعد سرڪاري فنڊ مان پينشن ڏني ويندي آهي. عارضي محتاجيءَ جي حالت ۾ سرڪاري سماجڪ وڃي فنڊ مان سهايتا ڏني ويندي آهي. سهڪاري ڪيٽن جي هاري ۾ جي حالت ۾ کين پينشن ۽ سهايتا جو حق مليو آهي ۽ اها پينشن ۽ سهايتا آل يونين سوشل انسٽيٽيوٽس فنڊ مان ڏني ويندي آهي. اهو فنڊ سهڪاري ڪيٽن جي ڪمائل نفعي ۽ سرڪار وٽان ملندڙ سالياني آمداد مان ڪٽو ڪيل آهي.

نگرواسين کي سرڪاري صحت سلامتيءَ جو حق آهي؟

هائو، کين اهڙو حق آهي. هر ڪنهن لاءِ مفت ۾ قابل ڊاڪٽري علاج جو بندوبست آهي. روزانو وڌيڪ ۽ وڌيڪ اسپتالون ۽ صحت گهر قائم ڪيا ويا وڃن. سرويٽ يونين ۾ سڄيءَ دنيا جي ڊاڪٽرن جي ڇوڻين پتيءَ جيترا (580,000) ڊاڪٽر آهن، جيتوڻيڪ رشا جو آدم دنيا جي آدم جو ست سيڪڙو مس آهي.

تعليم پرائڻ جو قانوني اڌڪار مليل آهي؟

ها. اهو سرويٽ يونين جي جوڙجڪ جي ۱۲۱ فري هيٺ

سماج ۾ جهڪا سڏنا عامل ڪئي ويئي آهي، ان تي کيس
سباوتڪ نثر آهي.

سرويت بونج جي جوڙجڪ هي ۱۸ فٽري ۾ ڄاڻايل آهي:
”سرويت لکرواسين کي ڪم يا ڪرم جو حق عطا ٿيل آهي
يعني ۴ لک ۾ موجب ڪيل پورهيتي اٺوسار هن کي بگهار
ملندو ۽ روزگار لاءِ کيس ڪوتاهي مليل آهي.“ انکي سڄي
سماجواڌي آرٽڪل ۾ ڏنل آهي. هيءَ راءِ
مارڪيٽ جي ٽهه لک کان آهي، ان ڪري اتي ٽري
سان وڪاس ٿي رهيو آهي. انهن حالتن هيٺ پيروڌاريءَ
جو سوال ٿي ڪونهي ۽ هرگز پيهي پستيءَ موجب روزگار
ڇوڏي سگهجي ٿو.

آرام ۽ فرحت جي حق جي گذرڻي مليل آهي؟

ڪوبه ڪاروباري اڌڪاري، لکرواسيءَ جي ان جوڙجڪي
حق جو انگهه نثر ڪري سگهي. آرام ۽ فرحت جي ڪوتاهي
روزانو ۷ ڪلاڪ ڪم ڪرڻ سان ڏنل آهي. (ڪن پيشن ۽
وڃاڻن جي حالت ۾، روزاني ڪم لاءِ ٻه يا چار ڪلاڪ مشور
ٿيل آهن) ۽ سالاني بگهار سان موڪل ڏني ويندي آهي.
ٿرڻ پوئسٽن ساوڌائيءَ سان نظر رکندڙن آهن ۽ پورهيتن لاءِ
ٽائيل ٽائون ۽ ٽيمن جو پالڻ ٿئي ٿو ۽ ان حق مالڪ لاءِ هو
هرسرمون سپوليٽون ميسر ڪندڙن آهن. انهيءَ مراد حاصل
ڪرڻ لاءِ هو، موڪل مالڪ لاءِ گهر، صحت گهر ۽ ڪلبن برپا
ڪري رهيو آهي ۽ ڪيترائي ولدوگاهه ۽ والدين جا اسٽان،
سڏائي ڪندڙن ۽ ٻين سپوليٽن لاءِ ميسر ڪيون آهن.

سرڪاري سنسٽائن تي عيوضي چونڊڻ جو حق ڪنهن کي آهي؟

سوويت يونين جي جوڙجڪ هيٺ، انجو هرڪو ڏيکرواسي جنهنجي عمر ۱۸ سال آهي، سو هي حق ماڻي ٿو ۽ اهو حق هو قوم، جاني، ذم، جنس تعليم، رهائش، سماجڪ نسل، جائدادِي درجي يا اڳين سرگرمين جي پيد بنا ماڻي ٿو، سواءِ ان شخص جي، جنهن کي قانوني طور پاڳل ٺهرايو ويو هوندو.

سرڪاري سنسٽائن تي چونڊڻ جو ڳو ڪير آهي؟

عمر جي شرط کان سواءِ جنهن کي نه ووت جو حق حاصل ٿيل آهي سو انهن سنسٽائن تي چونڊجي سگهي ٿو. سوويت يونين جي سهريلر سوويت جي ميمبر يا عيوضي لاءِ گهٽ پر گهٽ ۲۳ سال عمر مقرر ڪيل آهي، يونين يا خودمختيار ريپبلڪ جي سهريلر سوويت جي ميمبر لاءِ ۲۱ ورهيه عمر مقرر ٿيل آهي ۽ مڪاني سوويت جي عيوضي لاءِ يعني ريجنل سوويت کانوٺي ويندي ڏيهاني سوويت تائين، عمر جي حد ۱۸ سال يا اٺڪان مٿي ٺهرايل آهي.

روزگار جي حق لاءِ سوويت قانون ۾ ڪهڙو پرڀند آهي؟

اڄڪلهه، هرڪنهنکي، سندس شخصي بهبودي ۽ ڪٽنبِي ڪلياڻ، ٻڍايي، مطلب نه هر اهم ڳالهه لاءِ، پوءِ چاهي هروڪتي به رهندو هجي، سٺي پگهار واري روزگار تي پاڙو آهي ۽ اُتي به نه کيس سياڻپي جي چٽا يا ڊپ نه آهي. ان باري ۾ سوويت

نگرواسي - اڌڪار ۽ آزاديون

سوويت نگرواسي ڪيڙا مکيه حوزو جڪي
حق هائين ٿا؟

محدد جماعت واري عالمڪو انساني حقن جي پڌرنامي مان
سوويت يونين جوڙجڪ جي ٻيٽ ڪمي نه اسانڪي صاف
تسريح ۾ ايندو ته ان پڌرنامي ۾ درج ليل سمورا لوڪشاهي جي
برابريون، جن جوڙجڪ ۾ شامل آهن، ان وڌيڪ ٻاليد (اما
جن ته جوڙجڪ ۾ درج ليل ڪيترا حق ۽ آزاديون وڌيڪ
سجڻ آهن، ۽ مکيه ٻاليد اها آهي ته اهي صرف پڌرناما نه آهن،
سوويت يونين ۾ چالو سماجڪ ۽ سياسي حالتون تي اعڙيون
تسريحاتي عملي جي نگراني آهي.

عهدن تي چونڊيل آهن. انڪري صحيح معنيٰ ۾ هي ڪنٽرول سرشتو لوڪ پر به سڏجي ٿو.

انهن پبلڪ ڪنٽرول سنسٽائن جو مکيه ڪم آهي، ٿڌي تي سرڪاري ۽ پارٽي هدايتن، امن امان، انتظام، سماجواڊي نيمن جي پالن تي نظرداري رکڻ. خاميون دور ڪرڻ، خوين کي همٿائڻ، ترقي پسند ويچارن کي هٿي ڏيڻ، ڪامورا شاهي جو مقابلو ڪرڻ ۽ بي ايماني ۽ سستي ختم ڪرڻ.

پبلڪ ڪنٽرول جماعتن کي وسيع اختيار يون آهن. ڪنهن به سرڪاري يا آرٽڪل اڌڪاريءَ کان پڇا ڪرڻ، خامين دور ڪرڻ لاءِ وقت، آڀاءُ ۽ معياد مقرر ڪرڻ، بي بندوبستي ۽ بي قاعدي ڪارروايون روڪڻ، ڪاروبارين جا فيصلا مهمل رکڻ، ڪين بدلي ڪرڻ يا عهدي تان هٽائڻ، مالي يا انتظامي ٻڌڻ وجهڻ ۽ گنهگارن خلاف قانوني ڪارروائي ڪرڻ، اهي ٻڌڻ انهن جي جماعتن جون مختصر اختيار يون.

البت ليسن جي لفظن موجب پبلڪ ڪنٽرول جو مطلب ”پڪڙڻ“ ۽ ”ڀول ٻڌرا ڪرڻ“ نه سمجهڻ گهرجي، پر ان جو اُدیش هئڻ گهرجي ”سڌارڻ ۽ خبردار ڪرڻ“ ۽ اهڙيءَ طرح ڀار ٿي ۽ سرڪاري آرٽڪل سنسٽائن کي هٿي ڏيڻ ۽ ڪميونزم جي اڏاوت لاءِ ڪن ڪيترن به سڌارو آڻڻ.

پبلڪ ڪنٽرول سنسٽائون، پريس، ريڊيو، ٽيليويزن ۽ پرچار جي ٻين وسيلن جو وڌ ۾ وڌ استعمال ڪندڙون آهن. پنهنجي ڪم جي رپورٽ فڪٽرين ۽ سنسٽائن کي ڏينديون آهن. وسيع پيماني، سلسلي ۽ پٽراين ڪري، پبلڪ ڪنٽرول سرشتي کي اوج عزت ۽ قابليت حاصل ٿي آهي.

معدن ۾ لوڪشاعن سونھي موجب جيون ۾ ڀاڳ وٺڻ لاءِ اٽل ساهه
ڪڍڻو پوڃي.

سرويت سماج جي ترقيءَ جو اڇاڻا اڏوڻي آهي ته سرڪاري
سونھي لاءِ ٻه عوام کي وڌ ۾ وڌ ٻيڙي وٺڻ جو وجهه ڏنو ويو
آهي ۽ آهستي آهستي سرڪار، جيتا جي خودمختيار ڪميسن
پهتي رهي آهي.

پبلڪ ڪنٽرول ڇا آهي؟

هي ڪنٽرول سونھو سڃي ملڪ سان لاڳو آهي؛ سرويت
پوليسن جي پبلڪ ڪنٽرول ڪاميٽي، پوليسن ۽
خودمختيار پبلڪن جون اڙيون ڪاميٽيون، علائقائي، ضلعي
۽ ڊيپارٽي سطحن وارن ڪاميٽيون، ڊيپارٽن ۾ ٻڌڻا ڪوڊ
جماعتون ۽ ٻيو ٻيو نولٽ وغيره هن وسع سونھي ۾ وڌو
آڏا آهن.

ڪنٽرول وارو هي سرويت سونھو، ٻين جي اصول موجب
آهي، جنهن پٽالڊو عوام کي ٽي ضابطي ۽ نظرداري رکڻ جو وڌ
۾ وڌ اڏڪار آهي. سڀني پبلڪ ڪنٽرول ڪاميٽن ۾ پارٽي
جي سڀاڻن جا عورتي، پورعيتن جي سونھن جا عورتي، ٽريڊ
ارٿين، حوالن جي جماعتن، همري ڪارخاني جي عملي جا
نمائندا، شريڪ ٿيل آهن. عام سسٽائن جي مشاورتن ٿي، پورعيتن،
سڳاري ۽ سرڪاري ڪتن ٿي ڪم ڪندڙن کي ڪوڊ ڪئي
ويهي آهي ۽ والٽري لولي، پبلڪ ڪنٽرول ڪاميٽن جي
سموري ڪار ۾ جي چڪاس ڪن.

سالڪر لکن کان مٿي پورعيت پبلڪ ڪنٽرول ڪروڙن ۽

ڪرڻ تي ٿيندو آهي. سال ۱۹۶۷ ۾ ميونسپل وڪاس لاءِ ٺاهيل
ماسڪو پوڄا مان ڪن انگن اکرن جو حوالو ڏجي ٿو:
۱۲۰,۰۰۰ هزار فلوئس، ۳۲-اسڪول، ۲۵۰ عام شيوا جون
سنسٽائون ۽ ۲۲ ڪسٽ شلائون ڪوليجون هيون. تنهن سواءِ
۲۰۰ دڪان، ۱۷۵ هوٽلون، ۲۵ دواخانا ۽ ۱۰ سينيما گهر-
جوڙاڻا هئا.

انهن مڪاني سرويٽن جي بهيت سال ۾ سال وڌندي ٿي
رهي، جو ڏيکاري ٿو ته ملڪ جي آرٽڪ ۽ سڀيتڪ وڪاس
ڪندي قومي زندگيءَ ۾ مڪاني سرويٽن جو حصو وڌي
رهيو آهي.

سرڪاري ڪاروبار ۾ عوام جو ڪهڙو حصو آهي؟

سرويٽ يونين جي سرڪاري ڪاروبار ۾، عوام جو حصو
بعد گهڻو آهي. هر پبلڪ سرگرميءَ ۽ ڪيترن جدا جدا قسمن
يون پبلڪ ڪاميٽيون بهرو وٺن ٿيون. پيداوار ڪانوني ڪلچر ۽
ڪلائين، سڀ ڪم سندن سهڪار سان ٿين ٿا. فوج ۽ عدالت
جهڙين سرڪاري سنسٽائن جا ڪي ڪاريه پبلڪ سنسٽائن حوالي
ڪيل آهن.

راج ڪاروبار ۾ عوام وڌيڪ ۽ وڌيڪ ڀاڱو وٺي، اهو آهي
سرويٽ ديس جو مڙل مقصد. انڪي هتي ڏيڻ لاءِ رهڻي ۽
درجو اوچو ڪيو ٿو وڃي ۽ سڀيتڪ وڪاس تي پڻ زور ڏنو
ٿو وڃي. جنتا جي نمائندگي بهتر نموني ٿئي، اهڙو پٽن ڪو
آهي. رٿيل قاعدن تي عام بهت ڪيو ويندو آهي. ڪا
هلائيندڙ سنسٽائن ۾ وقت بوقت سڌارو آندو وڃي ٿو ۽

نظر داري رکڻ ۽ ديهائي ڇوڙائي مال جو اڀاءُ ڪرڻ جا ڪم
ڪندي آهي.

ديهائي سرويٽ، ديهائن جون ميٽگرون سڏائيندي آهي،
جتي مڪاني ماڻهن لاءِ وڃار ۽ بيمه ڪيو ويندو آهي.
هنن ديهائي سرويٽن کي ٻه ٻالا سرويٽن ڇوڙيون ڪاميٽيون
هولڊيون آهن، هي سندن مکيه ڪمن جي سرانجامي ڪنديون
آهن ۽ اهي ڪاميٽيون رعواسن جي مڪمل سهڪار سان
سرو و ڪم هلائينديون آهن.

مڪاني سرويٽ جي بابت ڪٿن ٿيندي آهي؟

مڪاني سرويٽ جي بيمه واسطيدار ٻولين سرويٽ جي
سرڪاري بيمه جو انگ آهي ۽ سرويٽ خرچ جو رٽيڪلر
سهر سرويٽ ڪندي آهي، پر جيڪڏهن بيمه بحال ڪرڻ
وٽس مڪاني سرويٽ سمجهندي ته سندس حصي ۾ آهي ڪيل
رهر ڪائي ناهي ته انکي اها رهر پهچڻ ڏوٿن مطابق وڌائڻ
جي اختيار آهي.

مڪاني سرويٽن کي ڪم هلائڻ لاءِ وڏيون رقمون ڏنل
آهن. مثال طور ۱۹۶۶ ۾ ڪل ۲,۱۱۰ ڪروڙ روپل ڪم ڏنل
هئا. اها رهر مکيه طرح آرٽڪل جماعتن ۽ ڏنڌن مان ڪمپل ٿئي،
ڊن، سرڪاري ٽيڪس ۽ ايم جي پس ڏوٿن مان حاصل
ڪيل هوندي آهي. مڪاني سرويٽن جون ڪاروباري ڪاميٽيون
عوام جي جان سان بيمتون لاهينديون آهن، جي وري سرويٽ
انڪ وٽس بحال ڪيون وينديون آهن.

انهن بيمتن ۾ روح ڪيل عروج، گهڻي ڀاڱي عام عوام

ضلع سوويت، پنهنجي زبردست سنسٽائن جي ڪار به لاءِ
دايتون ڏيندي آهي، خاص ڪري ديهاتي سرويٽن تي ڌيان
يندي آهي.

ديهاتي سوويت ڇا آهي؟

هيءَ ڳوٺ لاءِ سرڪاري اختيارِيءَ واري جماعت آهي.
انهن جماعتن جو تعداد ٻين عوامي اختيارِيءَ وارين جماعتن کان
زياده آهي ۽ سندس ۱۵ لک عيوضي آهن. سندن ايراضيءَ
۾ يارهن ڪروڙ آدم رهي ٿو.
دستور موجب ديهاتي سوويت جو هڪ وڏي ڳوٺ ۽
آس پاس وارين ننڍين بستين مٿان ضابطو رهي ٿو. هر هڪ
ديهاتي سوويت جي دائري اندر آيل ايراضيءَ ۾ اڪثري ٽن
کان پنجن هزارن تائين آدم رهي ٿو. سراسري طور ضلع سوويت
هيٺ ۱۵ کان ۲۰ تائين ديهاتي سوويت اچي ٿيون وڃن.
پنهنجي ايراضيءَ ۾ امن آمان رکڻ، نگر وارين جي حقن جي
حفاظت ڪرڻ، مڪاني، سهڪاري يا سرڪاري ڪيبن جي
سهيڀا ڪرڻ، زرعي ڪم جي پور ڪرڻ، وڏ ۾ وڏ پيداوار
پراپت ڪرڻ ۽ عوام طرفان قائم ڪيل پسون پالنا سنسٽائن جي
پروڄائڻ تي عمل ڪرڻ جا ڪار به انهنجي دائري اندر اچن ٿا.
ديهاتي سوويت ريلوي اُپٽ ۽ ڪپٽ جو ليڪو چوڪو رکندي
آهي، سڀيتڪ ۽ پبلڪ شيواٽرن ميسر ڪندي آهي، تعليمي ۽
صحت سنسٽائن جو ڪار به سڌاريندي آهي، ڪنٽرول مرس
ڪوآپريٽو سوسائٽين جي ڪم تي نظرداري رکندي آهي.
گڏيل ڪيبن وچ ۾ سهڪار رکڻ، گهرن وغيره جوڙائڻ لاءِ سامگري
ميسر ڪرڻ، ديهاتن ۾ نيڪ ڍنگ سان مڪان ٺهڻ، انهي

آمدڻ لاءِ سهولتون ميسر ڪرڻ، شروعاتي ۽ سماجياتي قاعدن لاءِ ڪميشنون.

شعري سرويٽ جي سمورين سرگرمين جو مؤل آءِ ايش آئي
رعواسن جي پلائي ۽ ايتروڻ رهائش لاءِ حتمڪن بتن ڪرڻ.

ديهاڻي ايراضيءَ ۾ ضلع سرويٽ جو
ڪاريه ڪيتر ڪهڙو آهي؟

هن سرويٽ جو ڪر آهي ديهاڻي پورهتن جي وڪاس
۽ ذريعي بهداوار لسف قاعدن جي عمل تي نظرداري رڪڻ ۽
اعڙا اباڻ وٺڻ، جن ذريعي هندچر سڌارو ۽ ڪاچرل واڌارو ٿئي.
ضلع سرويٽ جي اختيار ۽ هيٺ، عسبان ڪم اچن لاءِ
امن امان عالم رڪڻ ۽ شهرواسين جي حقن جي حفاظت ڪرڻ
ضلع لاءِ بحيت لاءِ ۽ بحال ڪرڻ ۽ امن سان تعلق رڪندڙ
قانونن تي پوريءَ طرح عمل ڪرڻ ۽ مڪاني رستا جهڙاڻا
ڳولڻ ۽ بستن ۾ گهرون لاءِ جهڙو بندوبست ڪرڻ ۽ ڏاڏن جو
انعام ڪرڻ ۽ عدولن وغيره جو پڙهند رڪڻ ۽ حصي، سماجڪ
سلامتي لاءِ ٻن ڪرڻ ۽ اڌال مندورن، اسڪولن، لڊوڪ شورا
سسٽائن، ڪلس، بستڪالڻ ۽ ٻين سميتڪ سيالڻ جو پڙهند
ڪرڻ. ضلع اندر عام جي خدمت ۽ ٻين سميتڪ جو بندوبست
ڪرڻ پڻ سرويٽ جي جهاڏاري آهي.

ضلع سرويٽ جون اڪثري عيت جاڳاڏاڏل ڪميشنون
ڊولڊرن آهي: ذريعي، بحيت ۽ مالي، سميتڪ ۽ عام تعليم،
اسڪولن، حصي، سماجڪ سلامتي، رستن ايترائي، ڏاڏي
واٽار، حصي سڌار ۽ آهنگ لاءِ ڪميشن.

سندس ڪم آهي. هوءَ مڪاني آرٽڪل ۽ سڀيتڪ مسئلن نسبت
 هدايتون ڏيندي آهي - جابن ۽ ميونسپل معاملن، واپار، ڏنڊي،
 هوٽلن، اسڪولن، سڀيتڪ سنسٽائن، صحت-شيوا، سماجڪ
 سلامتي، لوڪ شيوائن ۽ سهنجن جو پربند رکندي آهي. شهري
 سرويٽ جي مکيه ۽ مکيه فرضن مان هڪ ڪم آهي جابون جوڙائڻ.
 سرويٽ جي سڌي طرح شهري سرويٽ جي
 هنري ڪارخانا، جي سڌي طرح شهري سرويٽ جي
 ضابطي هيٺ نه هوندا آهن، تنجي جدا جدا پهلن ۽ سرگرمين
 تي هوءَ ڪنٽرول رکندي آهي. خاص ڪري اهڙا شهري
 جماعت چوڪسي رکندي آهي ته ڪارخانا پنهنجن ملازمن جي
 ضروري گهرجن جي پورٽ ڪيئن ٿا ڪن. هنن لاءِ گهر ميسر
 ڪرڻ ۽ صحت ۽ مشينن جي خطرن ۽ باه وغيره کان بچاءَ لاءِ
 ڪهڙا احتياطي پتن ڪيل آهن، تنجي چڪاس ڪنديون آهن.
 هو اهو به خيال رکنديون آهن ته ڪارخانا پنهنجي به بهيت
 کان وڌيڪ خرچ نه ڪن ۽ نه وري مقرر تعداد کان وڌيڪ
 ماڻهو ئي رٽائين. هوءَ ڪارخانا کڙا ڪرڻ، سڀيتڪ سنسٽائن ۽
 گهرن اڏائڻ لاءِ زمين ڏيندي آهي. جيڪڏهن ڪنهن شهر
 جي آبادي وڌي هوندي آهي ۽ انکي ضلعن (ٽڪن) ۾
 ورهايو ويندو آهي ته ان حالت ۾ شهري سرويٽ وري انهن
 ضلعي - سرويٽن جي ڪاروباري ڪاميٽين جي رهنمائي به
 ڪندي آهي.

نيمن موجب شهري سرويٽ ڪي هيٺ ڄاڻايل ڪاريه لاءِ
 استعبدانگ، ڪميشنون، ٺاهڻيون آهن: آڊٽ، بهيت ۽ مالي
 مسئلن، ڪلچر ۽ عام تعليم، اسڪولن، صحت ۽ سماجڪ سلامتي
 ميونسپل، گهرن، رستن، عام سهنج، ڏنڊن، هوٽلن، ڪارخانن ۽

آهتي آهتي ڪميشن جو اڌڪار وڌندو پوءِ ٽي : عمل ۾
اهي سڃاڻڻ ڪرڻ پوءِ اهي اڌڪار ۾ داخل ڪندون
آهن، هي ٺٽه سوويت ڪاروباري ڪاميٽي ۽ جي اڌڪار ۾
هوندا آهن.

مڪاني سوويت ۽ سندن ڪاروباري ڪاميٽيون، ڪيترن
بلڪ سسٽم ۽ عوام جي پئجرائي ۽ ٽي مدار رکندڙن آهن.
اهي مڪاني سوويت پڻهجي ۽ پروسس ڪاروباري کائن جي
ڪاروبار لاءِ هدايتون ڏيندا آهن. ان امان رکڻ، شپرواسن
هي مٿن جي حفاظت ڪرڻ، قانون جي پيروي ڪرڻ،
آرٽڪل ۽ سيٽڪ سوالن ۾ رهنمائي ڪرڻ ۽ مڪاني ايجنٽ ليار
ڪرڻ، اهي سمورا ڪم مڪاني سوويت جي اختيار آهن.

ڪيترن ۾ عئشي، پروسس يا ملڪ جي ٻئي ڪيترن ۾ حصي جي
مڪاني سوويت، پڻهجي ڪاروباري ڪاميٽي چواند پئي آهي،
جنهن ۾ هڪ پيٽرن، وائيس چيئرمين، هڪ سيڪريٽري ۽
ميمبر هوندا آهن. اهي ڪاروباري ڪاميٽيون، پڻهجن سوويتن
جا فيصلا عمل ۾ آڻيندا آهن ۽ بالا استعاري ۽ واران سسٽم
جي چورس ٽائون ۽ فيصلي تي عمل ڪندڙن آهن. هر هڪ
مڪاني سوويت جي ڪاروباري ڪاميٽي ۽ مٿي هڪ شپ
مالي، صحت، اوجها، سيٽڪ ڪاروبار لاءِ الڳ الڳ ڪارا ۽
مڪاني هنرن لاءِ هڪ نئون هوندا آهن.

شهر جي سوويت جي دستن جو ڪٿڙو
دائرو آهي؟

شهر جي سوويت، لڳ ڀڳ هر آرٽڪل ۽ سيٽڪ وڪاس جون
ٽيڙن ۽ پيڙن ۽ ٻين ڪيترن آهي. ايجنٽ ليار ڪرڻ ۽

سيڪڙو، سهڪاري ڪڙمي، ۴۲۶۷ سيڪڙو زالون، ۴۶۱ سيڪڙو
پارٽي ميمبر يا آميدوار ۽ ۵۳۶۹ سيڪڙو غير - پارٽي ميمبر
ٿيندا آهن.

جدا جدا هڪ سو ڄاڻن جا عوضي، انهن مڪاني سرويتن
جا ميمبر آهن. جن مان اڌ کان مٿي پهريون دفعو چونڊجي
آيل آهن.

رپبلڪن جي جوڙجڪ هيٺ رئيل معياد مطابق انهن مڪاني
سرويتن جا اجلاس سڏايا ويندا آهن، پر ڪنهن به حالت ۾ سال
اندر چئن دفعتن کان گهٽ ٻينڪون نه ٿينديون آهن. بالا
سرويتن ۽ سندن ڪاروباري ڪاميٽين يا عيوضين جي ٽوليءَ
طرفان طلب ڪرڻ تي، وڌيڪ ٻينڪون پڻ سڏائي سگهبيون آهن.
هر هڪ سرويت طرفان ٺاهيل اسٽئنڊنگ ڪميشنون - ۵ - ڪي
ڪمن جو نڪال ڪنديون آهن. انهن ۾ بچيت ۽ مال ڪميشنون
به اچي ٿيون وڃن. تنهن سواءِ سميٽي، تعليمي، صحت،
سماجڪ سلامتي، ضروري شيوائن، گهرن ٺاهڻ، سماجواڊي
قانون ۽ ٻين لاءِ به اهڙيون ڪميشنون هونديون آهن. سال
۱۹۶۷ جي شروعات ۾ ۵۰ هزار مڪاني سرويتن جو اٽڪل
۳ لک اسٽئنڊنگ ڪميشنون هيون، جنجا ۱۶ لکن کان مٿي
ميمبر هئا.

انهيءَ ريت ميمبرن جي ۸۰ سيڪڙي کان مٿي ميمبر
اسٽئنڊنگ ڪميشن جي ڪاريه ۾ پهرو وٺندا آهن. انهن ڪميشن
کي ۲۵ لکن کان مٿي والٽيئر سندن مسئلن جي اونهي اڀياس
ڪرڻ ۾ مدد ڪندا آهن، جنهن بعد ڪميشنون پنهنجون رپورٽون
ٿيار ڪنديون آهن ۽ سرويت ٻينڪ جي ويچار لاءِ عملي
سفارشون ڪنديون آهن. مڪاني حالتن مطابق هر هڪ سرويت
ڪميشن جو عدد ۽ سندن ڪاريه کيتر مقرر ڪندي آهي.

خود مختار رياست جي سربر سروريت جي حق اختيار اٿس،
 اٺين رياست جي سربر سروريت جي اختيار کان ثابت آهن.
 انجا ڪي قانون، اٺين سربر سروريت جي حواليءَ ڪيا آهن.
 مثال طور جوڙيجڪ ۾ ڪيل درستين تي اٺين رياست جي
 سربر سروريت کان حوالي وٺي آهي.

خود مختار رياست جي سربر سروريت پنهنجي پٽن ۾
 ڀونڊ ٻنڊي آهي هو اڄتائين هي حق واري عرصي ۾ راج ڪاروبار
 جي ٻاا اختيار آهي.

خود مختار رياست جي ٻاا ڪاروباري سسٽم، انجي وڙالي
 ڪائونسل آهي ۽ رياست جو آرٽڪل ۽ سيٽڪ وڪاس ان جي
 حوالي آهي.

اختياريءَ واريون مڪاني سنسٽائون ڇا آهن؟

علائقن، پرديشن، قومي ايراضي، شهرن، ضلعن ۽ ڊيپارٽمنٽن
 جي حق اختيار، واريون سنسٽائون پرديشن جي
 عرصي جي جماعتون (سروريت) آهن. ڪيهن ۾ واسطدار
 ايراضيءَ جا رجسٽري آهي جماعتون ٻن سالن لاءِ چونڊ ٿيندا آهن.
 انهن لاءِ عرصي جو فيصلو اٺين رياست جي جوڙيجڪ
 موجب ڪيو ويندو آهي. ڪيهن ۾ علائقي يا پرديشن جي
 سروريت ۾ ثابت ٿيڻ ۽ ۱۰۰ عرصي لڌا آهن، ضلعي
 - سروريت ۾ ۷۵، شهري سروريت ۾ ۵۰ ۽ ڊيپارٽمنٽن جي
 سروريت ۾ ۲۵ مهينو لڌا آهن.

مارچ ۱۹۶۷ ۾ انهن مڪاني سروريتن جون چونڊون ٿيون
 هيون. سڄي سروريت اٺين ۾ ڪل ۳۰ لک عرصي ٿيندي
 ويا هئا. انهن عرصن جو ۱۹۶۶ ۾ سڪيو پرديشن، ۱۹۶۳

يوڄڻا، قانون ساز مجلس لاءِ رٿون ٺاهڻ، وديشي معاملن لاءِ ۽
سميٽڪ ۽ آرٽڪل ڪيترن جي جدا جدا شاخن لاءِ ڪاميٽيون.
انهن ڪاميٽين جا ميمبر ۸ کان ۱۶ تائين ٿيندا آهن، جنجو مدار
هر هڪ رپبلڪ جي خاص وصفن تي آهي. يونين رپبلڪن جي
سپرير سوويتن جون ۱۷۰ ڪاميٽيون آهن، جن ۾ ۳ هزار
ميمبر آهن.

يونين رپبلڪ جي وزرائي ڪائونسل پنهنجي راجه اندر بالا
ڪاروباري اختيارن واري سنسٽا آهي. اها يونين رپبلڪ جي
سپرير سوويت مقرر ڪندي آهي ۽ ان ڏانهن ئي جوابدار آهي
پر انجي بيلڪ جي وچ واري عرصي ۾، اها پريزيڊنٽ ڏانهن
جوابدار آهي. هر هڪ يونين رپبلڪ جي پڪيڙ ۽ آرٽڪل حالت
آئوسار، سندن وزرائي ڪائونسلن ۾ وزير وغيره ڪتيا ويندا آهن.
خود مختيار رپبلڪن جون بالا اختيارن واريون جماعتون، يونين
رپبلڪ جي اهڙين جماعتن جهڙيون آهن.

خود مختيار رپبلڪ جي سپرير سوويت، ڇهن سالن لاءِ
چونڊبي آهي، جنهنجا عيرضي هر هڪ رپبلڪ جي جوڙجڪ
موجب مقرر ٿيل آهن. خود مختيار رپبلڪن جي سپرير سوويت
جي ميمبرن جو تعداد ۶۰ کان ۱۵۰ تائين آهي.

انهن رپبلڪن جا سپرير سوويت، رپبلڪ جي جوڙجڪ
درستيون ڪندا آهن. انهن جون آرٽڪل يونٽون ۽ بجيٽون بحال ڪرڻ
آهن. اهي قانون ٺاهين، خود مختيار رپبلڪن جي سپرير سوويت
جو پريزيڊنٽ چونڊين ٿا، وزرائي ڪائونسل مقرر ڪن ٿا
خود مختيار رپبلڪ جي سپرير ڪورٽ چونڊين ٿا ۽ پنهنجي
زبردست جماعتن جي سرگرمين تي ضابطو رکن ٿا.

ٻنهي ٻنڪ جي سربر سوويت:

هيءَ بهنجي ۽ ٻنڪ جو جوڙڪ ٻال ڪندي آهي ۽ ان
م دوستيون آڻيندي آهي ۽

جڪي خود اختيار ٻنڪون، اٽو انگ آهن، تن جا
جوڙڪ ٻال ڪندي آهي ۽ حدن جو بصار ڪندي آهي ۽
ٻنڪ جي بچت ۽ آرٽڪ بوجن تي منظوري ڏيندي آهي ۽
ٻنهي ٻنڪ جي عدالتن طرفان سراپا ٿيل ٽارگن کي
معافي ڏيندي آهي ۽

ٻنڪ جي فوجي انتظام جو پرڀند ڪندي آهي ۽
انٽر اسٽري نائس نڪس ٻنهي ٻنڪ جي وڌواري جو نونو
ڪندي آهي.

ٻنڪن سربر سوويت جو پرڀند ڪري، سربر سوويت
چونڊيندي آهي، جو پورو وقت ان ذاتين جوابدار آهي. ان
پرڀند ڪري، وائس چيئرمين، شڪ سڳو پٽي ۽ ميمبر
ٿيندا آهن. سربر سوويت پرڀند ڪري، ڪيترا ميمبر هجن، ان
جو انگ ٻنڪ جي جوڙڪ ۾ ڏنل آهي. ٻنهي ٻنڪون،
جن ۾ خود اختيار ٻنڪون ۽ خود اختيار وائيس (ٽڪر)
شامل آهن، ٽنهي پرڀند ڪري، انهن جا عيوضي،
وائس چيئرمين طور ضرور شامل ڪرڻا آهن. ٻنهي ٻنڪ جي
سربر سوويت جي پرڀند ڪري، خود اختيار ٻن ٻنڪ جي
جوڙڪ ۾ ڏنل آهن. سربر سوويت جي اجلاس وڃي،
پرڀند ڪري، سڄي ٻنهي ٻنڪ لاءِ ٻا اختيارن واري سرڪاري
جماعت آهي.

ٻنهي ٻنڪن جا سربر سوويت هڪٻئي جدا جدا استندنگ
ٽيڪنيڪون ٿا ڪندا آهن: اختيارنامي جي ڪاميٽي، بچت -

گھڻيون ڪاميٽيون، سوويت يونين جي وڙرائي ڪائونسل
 ن زبردست آهن يا هٿ هيٺ آڻس؛ مثال طور گهرو آڏاوت
 عمارت سازيءَ جي راجهه ڪاميٽي سوويت يونين جي آڏاوت
 ڪاميٽيءَ جي آڏ-ٺ-ن آهي ۽ آڳهن بابت راجهه ڪاميٽي وري
 سوويت يونين جي پوجنا ڪاميٽيءَ جي زير نظر آهي.
 راجهه ڪاميٽين ۽ يونين جي وڙرائي ڪائونسل جي ڪاميٽين
 کي پنهنجي پنهنجي ڪيترن ڪاريه هلائڻ لاءِ مڪمل اختياري
 مليل آهي.

يونين ۽ خودمختيار ريپبلڪن ۾ بالا اختيارين
 واريون گهڙيون جماعتون آهن؟

هر هڪ ريپبلڪ کي پنهنجي سپريم سوويت، پريزيڊنٽ،
 وائس ڪائونسل ۽ سپريم ڪورٽ آهي.

هر هڪ ريپبلڪ جي سپريم سوويت اُتي جي قانون ساز
 چلس آهي، جا چئن سالن لاءِ چونڊبي آهي. آدم جي بنياد
 ي ۽ يونين ريپبلڪ جي جوڙجڪ آئوسار عيوضي مقرر ٿيل آهن.
 روسي فيڊريشن، پنهنجي آدم جي هر هڪ ٽيڊي لڪ ماڻهن
 روسي هڪ عيوضي، سپريم سوويت ٽي چونڊيندي آهي، پر
 پٺيان هڪ لکيون ۽ ٽرڪمن يونين ريپبلڪ لاءِ نمبر وار عدل
 يوڪرين، هڪ لک، ٽه هزار ۽ پنج هزار.

يونين ريپبلڪ تي سپريم سوويت جي عيوضين جو تعداد الڳ
 الڳ آهي. سال ۱۹۶۷ ۾ ريشن فيڊريشن جي سپريم سوويت
 ۸۸۴ ميمبر هئا. يوڪرين ۾ ۴۶۹، بئيلوروشيا ۾ ۴۲۱، ڪرگستان
 ۾ ۴۷۶، ازبڪستان ۾ ۴۵۸ ۽ ترڪمني ۾ ۲۸۵ ميمبر هئا.

برنمين جا عرضي، قابل پورهيت ۽ وگيائي شريڪ ليندا آهن. جدا جدا ڪيترن جون باقاعدي ڪانفرنسون ٿينديون آهن، حتيٰ اُهم اسمن تي حصه ۽ خيالن جي ڏي-وٺ ڪئي ويندي آهي ۽ آزمودني جي آڌار تي اوڻايون ويچارون وينديون آهن. اهڙيءَ ريت هڪ وڏي رهنمائي ۽ هڪ هيٺ هلندڙ ڪارڊ تي گڏيل حصه دوران روشني پوندي آهي ۽ آخر مسئلا حل ڪيا ويندا آهن.

سرويت پوراءِ ها وڏي پنهنجين اختيارن اندر حڪم جاري ڪندا آهن ۽ هدايتون ڏيندا آهن، پرئين جي وڙرائي ڪانفرنس جي ٽيمن ۽ چالو ٽائون مطابق ڪڍيل حڪمن جي پوئاري ۽ عمل تي نظر ڌاري ڪندا آهن ۽ اهڙيءَ ريت ڪاروبارن مٿان چرڪسي رکندا آهن.

راجيه ڪاميٽين جي دائري اندر ڇا ٿو لڳي؟

ڪاروباري جماعتي سرشتي پراجيه ڪاميٽين کي اهم جڳهه مليل آهي. انهن مان ڪيترن جو قومي آرٽڪل حالت سان وڏو واسطو آهي. (مثال طور سرويت پورن جي راجيه (اسٽيٽ) راجيه ڪاميٽي ۽ پورن جي راجيه (آڏامو ڪاميٽي)، ٻئي ٻيون ڪاميٽيون خاص ڪارڊ ڪنديون آهن. (جهڙوڪ راجيه جي سرويت پورن جي ڪاميٽي ۽ راجيه جي ووڪيٽيل ۽ ٽيڪسٽڪل سڪيا ڪاميٽي). سرويت پورن وڙرائڻ جي هٿ هيٺ ڪي راجيه ڪاميٽيون وري سڀيتڪ ڪيتر جي جدا جدا سرگرمين لاءِ مقرر ٿيل آهن. سٽيما، رينڊر ۽ ٽيليفون، پريس لاءِ الڳ الڳ ڪاميٽيون آهن ۽ وڊيشن سان سڀيتڪ ٽائون جوڙڻ لاءِ وري سرويت پورن جي وڙرائي ڪانفرنس جي ڪاميٽي ٺاهيل آهي.

رڪن ٿيون، جن مٿان سرويٽ يونين جي مرڪزي سرڪار ۽ رپبلڪن جو گڏيل ضابطو آهي.

وزرات جي سرگرمين جو ڪهڙو نمونو ٿئي ٿو، تنهنجو سڃاڻپ ڪيس سڀ-رد ڪيل ڪاربه تي مدار آهي. گهڻين سرويٽ وزارتن جو واسطو آرٽڪل حالت ۽ پيداوار سان آهي. ڪل ۴۵ وزارتن مان ۴۵ جي هٿ هيٺ هنر ۽ ڪارخانا، ٽرنسپورٽ ۽ زرعي ڪاربه هلندو آهي. ڇهن جو واسطو ٽيھي ۽ پرڏيھي واپار سان آهي. سڀيتڪ ڪاربه، سيڪنڊري ۽ هائر تعليم ۽ پبلڪ صحت جو ڪم به اهي سنڀالين. باقي صرف وديشي معاملن، بچاءُ ۽ امن امان جا ڪاٺا سنڀاليندڙ، ۳ وزارتون، ڪاروباري يا سياسي آهن.

آرٽڪل وزارتن مٿان اها جوابداري پيل آهي ته پنهنجن جدا جدا ڪيترن پيداوار لاءِ پوري پوري ڪوشش ڪن ۽ زرعي خواهه هنري ڪيترن ۾ واڌارو ڪري ملڪ جي آرٽڪل حالت مضبوط ڪن ۽ ڊيس جون سڀ گهرجون پوريون ڪن. مرڪزي اختيارين وارا جدا جدا ڪيترن ۾ آرٽڪل وڪاس لاءِ رهبري ڪندا آهن، پر ساڳئي وقت انفرادي ريت هرڪنهن کي پنهنجي نموني وڪاس ڪرڻ جي آزادي ڏنل آهي. هر هڪ کاتو هڪ وزير جي هٿ هيٺ آهي، جو وري وزارتي ڪائونسل ۽ سپريم سرويٽ ڏانهن جوابدار آهي.

هر هڪ وزير پنهنجي وزارت جي ڪاليجيم (Collegium) جو چيئرمئن آهي، جنهنجا ميمبر سرڪار بحال ڪندي آهي، اها رهبري ڪندڙ سنڌا ڪاروبار جي وڌيڪ اهم مسئلن تي ويچار ڪري نيمرو ڪندي آهي ۽ زبردست ڪاميٽين جي رپورٽن تي غور ڪندي آهي. ان ڪاليجيم جي ميٽنگن ۾ ٿرڊ

جيت، پرڏيهي ٺاڻن ۽ ٻين پيئڻين سرگرمين جو سمورو سماچار
سانده سرپر سوويت کي ڏيندي آهي.

سرڪار جا ميمبر (وزيرون) پورهيتن جي عام سڃاڻن ۽ سرگرم
ڪارڪنن اڳيان رپورٽون ڏيندا آهن، ويڊيو ۽ ٽيليوين دوران
پڌرايون ڪندا آهن.

سرپر سوويت ڏانهن جوانداريءَ جي احساس، عام سڃاڻن
۽ اخبارن ۾، وڙائي ڪم جي ڪرڻاھين جي انگنپڻي ۽
پارليامينٽ ۾ ميمبرن جي ڪل آھڻ جي مد نظر سرڪار جي
خواھ انفرادي طور وڙهون جي ڏساري وڌيل آهي، جنھن
ڪري هر، عوام جي بهودي ۽ پائيدار سمورو ڪار به ڪندا آهن.

سوويت وزارت جا ڪهڙا ڪم آهن؟

سال ۱۹۹۷ جي وچ ڌاري ۵۴ وزارتون هيون، جن مان ۲۲،
آل يونين ۽ ۳۲ يونين ريپبلڪن وزارتون هيون.
هر هڪ آل يونين وزارت، سڄي ڏيس لاءِ قومي آرٽڪل
بندوبست ڪري ٿي ۽ يونين ريپبلڪن وزارتون وري ساڳيون
آرٽڪل بندوبست واسطيدار ريپبلڪ جي واسطيدار وزارتن معرفت
ڪنديون آهن.

آل يونين وزارتون وڏي واپار، ريلويون، واپاري جهازون،
گهرو هوائي جهاز راني ۽ هيري وڪاس ڪار به لاءِ ۽ ٻين اهم
ملڪي ڪمن جهڙوڪ موٽرن، گئس، هٿياربندي، جهاز ٺاهڻ
۽ اليڪٽرانڪس جو پرڀند ڪنديون آهن.

يونين ريپبلڪن وزارتون هنن ڪيترن جهڙوڪ زراعت، تعليمي،
سهيڙڪ، صحت، وڏي معاملي، بچاءُ، ٺار، تنھال سلسلي،
واپار، ڪوئلا کانئن، مالي، وڪ ۽ لوھ جي ڪارخانن سان واسطو

وزراتي ڪاٿونسل جون اختيار يون ڪهڙيون آهن؟

سرويت وڙائي ڪاٿونسل سڄي ۽ ٻين جي سرڪاري اختيارن واري بالا ڪاميٽي آهي. اها ڪاٿونسل، سرويت يونين جي سپريم سرويت ڏانهن جوابدار ۽ نلاهي آهي يا سپريم سرويت جي اجلاس جي وچ عرصي ۾ پريزيڊنٽ ڏانهن جوابدار ۽ نلاهي آهي. اها ڪاٿونسل ملڪي قانون پٽانڌڙ حڪم ۽ فرمان جاري ڪندي آهي ۽ انهن تي عمل ٿئي، انجو پربند ڪندي آهي. ان جا فيصلا ۽ حڪم سڄي سرويت ڏهن سان لاڳو.

آهن، جي سڀني کي مڃڻا آهن. وزيرائي ڪاٿونسل، آل-يونين ۽ يونين ريپبلڪن وزيرائن جي ڪاروبار وچ-مرسپنڊنٽ قائم رکندي آهي. جيڪي سرڪاري ڪاميٽيون سڌي طرح وزيرائي ڪاٿونسل جي اختيار ۽ هيٺ آهن ۽ ٻيون به مرڪزي سنسٽائون، جيڪي انجي هٿ هيٺ آهن، تن مٿان ضابطو رکندي آهي.

وزيرائي ڪاٿونسل، ملڪ جي آرٽڪل ۽ بجيٽ عمل ۾ آڻيندي آهي ۽ انجو ڪم آهي قرض ۽ مالي سرشتي کي پستي ڏيڻ. سرڪار جي بچاءَ ۽ ناگرڪن جي سلامتي ۽ خاطر امن امان قائم رکڻ لاءِ اها اپاءَ وٺندي آهي.

آها وڌيڪي نائن بابت عام هدايتون ڪندي آهي. فوجن جي انتظام لاءِ هدايتون ڪندي آهي.

اها سرويت يونين لاءِ سرڪاري ڪاميٽيون قائم ڪندي آهي يا جي ضرورت هوندي آهي ته آرٽڪل، سيٽڪ ۽ بچاءَ جي ڳالهين لاءِ ڪاتا ۽ ڪاميٽيون ٽريون ڪندي آهي. سرويت يونين سرڪار قومي آرٽڪل پوڄائن جي پورائي.

وزراتي ڪائونسل جي صورت ڪهڙي آهي؟

وزراتي ڪائونسل هن ريت ٺهيل آهي:—

هڪ چيئرمين؛

ٻهريون وائيس چيئرمين؛

وائيس چيئرمين؛

سرويت يونين جا وزير؛

سرويت يونين ڪاميٽي جو چيئرمين؛

سرويت اڏاوت ڪاميٽي جو چيئرمين؛

سامگري رسد ڪاميٽي جو چيئرمين؛

وزراتي ڪائونسل جي پبلڪ ڪنٽرول ڪاميٽي جو چيئرمين؛

پروهيٽ ۽ لواڙا ڪاميٽي جو چيئرمين؛

وگيان ۽ ٺيڪنالاھي ڪاميٽي جو چيئرمين؛

ووڪيشنل ٽيڪنيڪل ٽريننگ ڪاميٽي جو چيئرمين؛

ذريعي بيدار حاصل ڪاميٽي جو چيئرمين؛

وڊيوي آرٽسڪ معاملو ڪاميٽي جو چيئرمين؛

سرويت يونين جي وزارتي ڪائونسل جي سلامتي ڪاميٽي

جو چيئرمين؛

V/o Selkhoztekhnika جو چيئرمين؛

سرويت اسٽيٽ بئنڪ جي بورڊ جو چيئرمين؛

سرويت وزارتي ڪائونسل جي انڪن اڪرن (اسٽيٽسٽيڪل)

جي کاتي جو هالا اڏڪاري.

سرويت جھڙڪ اٽوسار، سرويت يونين وزارت بر، يونين

پبلڪن جي ڪائونسلن جا چيئرمين پڻ شريڪ ڪيا ويندا آهن.

هڪ وقت سرويت وزارتي ڪائونسل ۾ نوي (۹۰) ميمبر آهن.

نهایت اهر پارت ادا ڪندي آهي ۽ انجيا عيوضي،
اُتر- پارليامينٽري يونين جي سڀني جماعتن ۾ پاڳ وٺندا آهن.

سرويت يونين جي سرڪار ڪيئن ٺهندي آهي؟

سرويت يونين ۾ چونڊن بعد جيڪا پهرين سپريم سرويت
گڏبي آهي، اُتي سرڪار وجود ۾ ايندي آهي. پنهنجن مجلسن
جي گڏيل بينڪ اڳيان وڙائي ڪائونسل جو چيئرمين ٻڌرائي
ڪندو آهي ته وڙائي ڪائونسل پنهنجون اختيارون سپريم
سرويت کي سپرد ٿي ڪري. ان بعد ڪائونسل جو فرض پورو
ٿيل سمجهو ويندو آهي.

اها ٻڌرائي پوءِ سپريم سرويت جي بينڪ ۾ ظاهر ڪئي
ويندي آهي. بحث بعد نظر ثنائي ۽ واري عرصي ۾ ڪائونسل
جي ڪيل ڪم تي اجلاس بحالي ٿيندو آهي. ۽ اها بينڪ،
وڙائي ڪائونسل جو نئون چيئرمين مقرر ڪندي آهي ۽ کيس
هدايت ڪندي آهي ته سائي وزيرن جا نالا پيش ڪري.

ان بعد سپريم سرويت جي پنهنجن مجلسن جي جيڪا گڏيل
بينڪ سڏائي ويندي آهي، ان اڳيان وڙائي ڪائونسل جا
نالا رکيا ويندا آهن ۽ سپريم سرويت انهن نالن تي بحالي ٿيندي
آهي. ان ريت بحال ڪيل وڙائي ڪائونسل - سرويت ڊيس جي
سرڪار - وجود ۾ ايندي آهي.

سپريم سرويت جي ٻي بينڪ ٽائين وڃن عرصي ۾ سرڪار
بابت سمورا فيصلو سنڀاليندو آهي. سرويت جو پريزيمڊنٽ ڪندو آهي.
جن لاءِ وري سپريم سرويت جي منظوري گهربل ٿيندي آهي.

سڀو ٻي سوويت جا انٽرواڪٽوي ٺاڻا ڪهڙا آهن؟

سوويت يونين جي ٻالا اڌڪارن واري سياست هئڻ سبب سڀ سوويت، وڌيڪي ٺيڪي ۽ هي مسئلن تي گهڻو ڌيان ڏيندي آهي. انٽرواڪٽوي معاملن بابت اڻڄي ٿو ته جو اڏيڻ آهي ۽ امن ۽ جدا جدا ملڪن وچ ۾ مٽر ۽ سڀڪار وڌائڻ.

وڌيڪي ٺيڪي ۽ نسبتي سڀ سوويت جا ڪل فاصلا، فرمان اڀيلن ٻڌائين، پڌرنامن ۽ ٻين دستاويزن جي صورت ۾ ايندا آهن. سڀ سوويت جي وڌيڪ ٺيڪي ۽ بابت سڀني کان وڌيڪ اهميت وارو پڌرنامو سال ۱۹۵۵ جي ۹ فيبروري تي شايع ڪيو ويو هو. اهو پڌرنامو دنيا جي آل پبلڪ ۽ پارليامينٽس ڏانهن مخاطب ڪيل آهي، اهو پڌرنامو، لينن جي شائڪه سهجيون هي اعليٰ آڏي تي بهاريل آهي. ان ۾ ان ڳالهه تي گهڻو زور ڏنل آهي ته جدا جدا ملڪن جي پارليامينٽس وچ ۾ سڌي لهه وچڙ ۽ ڀڙ رڪي وڃي. جدا جدا ملڪ هڪ ٻئي ڏانهن پارليامينٽري سٽارٽون موڪلين ۽ هڪڙي ملڪ جا پارليامينٽ ميمبر ٻئي ملڪ جي پارليامينٽ ميمبرن سان ميٽنگن ۾ ڏي وٺ ڪن، اهڙا وجهه ميسر ڪرڻ تي زور ڏنل آهي. مواد اها آهي ته ان ريت جدا جدا ملڪن وچ ۾ سمجهڻو آڻڻ آسان ٿئي ۽ جدا جدا ملڪن وچ ۾ سهڪار ۽ مٽر جو ٽائريڪٽو ٿئي. سال ۱۹۵۵ کان اڳ سوويت يونين ۾ صرف ۱ پارليامينٽري سٽارٽون آيون هيون ۽ سال ۱۹۶۷ جي شروعات ۾ سوويت ۾ ۶۴ ملڪن جي ۹۵ سٽارٽن جي ميزباني ڪئي ۽ اڃا سڀ سوويت جون ۶۰ کان مٿي سٽارٽون ۴۵ ملڪن ۾ ويهون آهن. سوويت پارليامينٽري گروپ اهڙن ٽالن ٽالن ڪرڻ ۾

پنهنجي سموري ڪاري لاءِ سپريم سوويت سان جوابدار آهي.
 جوڙجڪ موجب پريڙيدار جا مکيه ڪم هي آهن:-
 سوويت يونين جي سپريم سوويت جون بينڪون سڏائڻ،
 پنهنجن مجلسن (چيمبرس) وچ ۾ متعبد پيدا ٿيڻ جي حالت ۾
 اهي سميت ۽ نئون چونڊون ڪرڻ لاءِ حڪم جاري ڪرڻ،
 ملڪ جي اندروني ۽ وڊيشي مکيه معاملن بابت فرمان ڪڍڻ،
 چالو قانون جي سمجهاڻي ڏيڻ،
 پنهنجي روءِ سوء يا يونين ريپبلڪ جي طلب تي سڄي ملڪ
 ۾ چونڊون يا لوڪ راءِ بابت حڪم ڏيڻ،
 سوويت يونين سرڪار جا ميمبر ۽ مرڪزي ڪائون جا بالا
 اڌڪاري مقرر ڪرڻ يا خارج ڪرڻ، جن لاءِ پس پيش سپريم
 سوويت کان بحالي وٺڻ،
 ناگرڪن کي عزت افزائيءَ جا پلا ۽ فرمان ڏيڻ،
 معافيءَ جو اڌڪار استعمال ڪرڻ،
 ٻين ملڪن سان، سوويت يونين جيڪي اقرار ڪندي، سي
 بحال يا رد ڪرڻ.
 سپريم سوويت جي اجلاس جي وچ ۾ ملڪ مٿان ڪو حملو
 ٿيڻ وقت يا انٽر اسٽري اقرار هيٺ، اڳرائيءَ جي مقابلي لاءِ
 پرسپر رکيا جي ڏنل وچن جي پالڻ لاءِ پريڙيدار، جنگي حالت
 جو اعلان ڪري سگهي ٿو.
 وڊيشن ۾ روسي راجدوت موڪلڻ، انهن جون مقررون
 ڪرڻ يا کين واپس گهرائڻ، ٻين ملڪن جي راجدوتن جون
 سندون سويڪار ڪرڻ يا روس طرفان تسليم ڪيل ملڪن
 جي راجدوتن کي واپس موڪلڻ، اهي سموريون اختيار يون
 پريڙيدار کي آهن.

سروير سوويت اڳيان پيش ڪرڻ لاءِ مسئلن تي اوائلي
ويچار ڪرڻ ۽ جوڳين رٿن جا مسودا تيار ڪرڻ سان گڏوگڏ
سيڙهي استعدادنگه ڪاميٽيون اها نه نظرداري رکندڙون آهن نه
سروير سوويت جي ڪل فيصلن جو سيڙهي ڪاروباري
ڪاميٽيون پالڻ ڪن.

استعدادنگه ڪاميٽيون نهايت اهم ڀارت آڏا ڪندڙون آهن
۽ هن وقت سروير سوويت جي ٻنهي مجلسن جا ۷۰۰ ميمبر
انهن ڪاميٽين تي ڪم ڪن ٿا. اجلاس جي بهتڪن لائين انهن
ڪاميٽين جو ڪارڻه سروير سوويت جي پرڏيوار جي هدايتن
هيت هلندو آهي.

پنهنجي چالو ڪارڻه جي سلسلي ۾، سروير سوويت، چاچ يا
چوڪسي ڪاميٽيون پڻي کڙيون ڪري سگهي ٿي يا ڪن
خاص سوالن بابت ڪاميٽيون ٺاهي سگهي ٿي. مثال طور
سال ۱۹۶۲ ۾ سوويت يونين لاءِ نئون جوڙجڪ تيار ڪرڻ لاءِ
هڪ خاص ڪاميٽي کڙي وئي هئي.

سروير سوويت جو پرڏيوار جا آهي؟

پرڏيوار (پرڏيوار، منڊل) هڪ بالائين دانها ڪم ڪندڙ
آڏڪاري سسٽم آهي، جا ملڪي ڪاروبار هلائي ٿي ۽ سروير
سوويت جي بئنڪن لائين وچين وقت ۾ سمورو راج اڏڪار
انجي هٿ ۾ رهندو آهي. ان ۾ ۳۷ ميمبر آهن، جي سوويت
يونين واري سروير سوويت جي ٻنهي مجلسن (چيمرس)
جي پهرين گڏيل بيلڪ ۾ چونڊيا ويندا آهن. پرڏيوار ۾ هڪ
چيئرمين، ۱۵ نائب چيئرمين (هر هڪ يونين ريلڪ لاءِ هڪ)،
هڪ سيڪريٽري ۽ ويهه ميمبر ٿيندا آهن ۽ هي پرڏيوار

ويچار ڪري ٿي.

انڊسٽري، ٽرانسپورٽ ۽ آمد و رفت ڪاميٽي (۴۱ ميمبر).
آڏاوت ۽ اٽلاء مال جي انڊسٽري لاء ڪاميٽي (۳۱ ميمبر).
ريزاعٽ لاء ڪاميٽي (۴۱ ميمبر).

پبلڪ صحت ۽ سماجڪ سلامتيءَ لاء ڪاميٽي (۳۱ ميمبر).
پبلڪ تعليم، وڳيان ۽ سنسڪرتيءَ لاء ڪاميٽي (۳۱ ميمبر).
واپار ۽ عام فائدي جي لاء سنسٽائن جي ڪاميٽي (۳۱ ميمبر).
قانوني رٿن جي ڪاميٽي (۳۱ ميمبر) - هيءَ عام نموني
جي بلن جي مسودي ٺاهڻ سان لاڳاپو رکي ٿي، جهڙوڪ
زمين ۽ پاڻيءَ جي واهڻي کي باقاعدي هلائڻ، عدالتي سرشتو ۽
قانوني طريقو، ديواني ۽ فوجداري قانون، ڪٽنب - قانون .
اها ڪاميٽي قانوني رٿن تي ويچار ڪري ٿي. بلن جي کليل
پبلڪ بحث ۾ جنتا، سرڪار ۽ پبلڪ سنسٽائن جي سفارش ۽
ٽيڪائن تي غور ڪري ٿي ۽ اهي سپرير سرويٽ ۾ بحث لاء
پيش ڪري ٿي.

وڌيڪي معاملن جي لاء ڪاميٽي (۳۱ ميمبر) . هيءَ
ڪاميٽي، سرويٽ رشا جي وڌيڪي ٿاڻن سان واسطو رکي
ٿي. اها جدا جدا ملڪن سان رشا جي سياسي، آرٽڪ،
وڳيانڪ، سپيٽڪ ۽ ٻين وهنوارن جو اڀياس ڪندي آهي ۽
انٽر اسٽري جماعتن ۾ سرويٽ يونين جي شرڪت جو معائنو
ڪندي آهي.

خاص معاملن جي چند چار ڪرڻ لاءِ اسٽيڊنگ ڪاميٽيون،
ننڍيون ننڍيون سب - ڪاميٽيون ڪڍيون ڪري سگهن ٿيون .
سپرير سرويٽ اڳيان پيش ڪرڻ لاء مسئلن تي اوائلي

مسودا عام جيتا جي ڪليل بحث لاءِ رکبا ويا هئا.

ان کان پوءِ بل ٿي، رشا جي سرپرست سوويت ۾ ويچار ڪيو ويندو آهي. ان تي غرضي بحث ڪندا آهن ۽ پوءِ ان تي ووٽ ورتو ويندو آهي. ڪوبه قاعدو سرپرست سوويت جي ٻنهي مجلسن ۾ پاس ٿي وڃڻ کان پوءِ ئي بحال ڪيو ويندو آهي. رشا جي چوڙجڪ ۾ ڪا درستي آڻڻ لاءِ اهو ضروري آهي ته ان کي ٻنهي مجلسن جي عرضن جو گهٽ ۾ گهٽ ۾ حصو پاس ڪري. ڪوبه بل لوڪ. راءِ لاءِ مرڪلي سگهڻي نه. ٻولين ريلڪ جي وڏي ۾ وڏي قانون ساز سسٽم آهي انجي سرپرست سوويت.

سرپرست سوويت ۾ ڪهڙيون اسٽنڊنگ ڪاميٽيون آهن؟

انجي هر هڪ چيمبر يعني مجلس کي ٻنهيون ڪاميٽيون آهن. ويجهڙائيءَ ۾ ٻولن جي سوويت ۾ چار ڪاميٽيون ۽ قومن جي سوويت ۾ پنج ڪاميٽيون هيون. لڳ ڀڳ آگسٽ ۱۹۶۶ ۾ رشا جي سرپرست سوويت جي ٻنهي اجلاس (ستين مهڙي) لڳل ڪيو ته انجي هر مجلس ۾ ٻنهيون ٽيهه ڪاميٽيون ٺاهيون وڃن:-

اختيارنامي جي ڪاميٽي (۳۱ ميمبر) - هيءَ وضو ڄا اخبارناما چڪاسي ٿي ۽ ٻين ڪانٽرو عرضن جي حبيب ۾ سندن ڪم ڇڏي ٿي ۽ ٻنهيون ٽڪن ۾ سندن مليل رپورٽون نظر مان ڪڍي ٿي.

ٻوڙ ۽ ايجنڊا جي ڪاميٽي (۵۱ ميمبر) - هيءَ قومي آرٽڪل ٻوڙ ۽ سرڪاري ايجنڊا، آرٽڪل ڪيترن جو حصي مطابق وڪاس ۽ انجا مسئلا، انٽر-ڪيتر رشتا - ٽن جي بنيادي علامتن لسي

هو پنهنجي سرويت دٿاران پاس ڪيل ٺهرائن کي عملي جامي
پهرائڻ ۾ مدد ٿو ڪري.
سماجرادي اوجهاهيءَ جو وڪاس هر نگر واسيءَ جي لاءِ
راج ڪاروبار ۾ شريڪ ٿيڻ ممڪن بڻائي ٿو. اها هڪ دستوري
ڳالهه ٿي ويئي آهي ته چونڊيل عيوضين جو ٽن گهٽ ۾ گهٽ
آڌ چڱهين نوان ماڻهو ڀرين ٿا.

قاعدا ڪيئن پاس ٿيندا آهن؟

ڪو به ناگرڪ يا ناگرڪن جي سنسٽا يا سنگه سڏيءَ طرح
ڪو به بل پاس ڪرائڻ لاءِ پيش ڪري سگهي ٿو. اهو گهڻو
ڪري پريس دٿاران ڪو ويندو آهي يا سڌو سرڪاري سنسٽائن
کي سفارش طور پيش ڪيو آهي. رشيا جي سپر ٽيرو سرويٽ جي
هر چيمبر (مجلس) کي قاعدن جي رٿن لاءِ هڪ استعبدنگ
ڪاميٽي آهي، جا ڏسندي آهي ته ڪهڙيون سفارشون زبان
جوڳيون آهن. ان کانپوءِ ضروري قاعدي جي مسؤدي تي
شروعاتي ڪم ٿئي ٿو، جنهن ۾ عيوضي، ماهر ۽ جدا جدا
سنسٽائون شريڪ ٿين ٿيون.
بل عام ماڻهن جي اڳيان پيش ڪري سگهجي ٿو، جيئن ته
انجي سار ۽ انجي هر مکيه رٿ تي غور ڪري سگهن ۽ ڪي
به درستيون پيش ڪن.
ويجهڙائيءَ وارن سالن ۾ رشيا ۾ گهڻي اهميت وارا قاء-
بحال ڪيا ويا آهن. اهي قاعدا سرڪاري پينشن جي ٺهڻ
سرشتي، تعليمي سرشتي کي ٽئين سر جوڙڻ، عيوضين کي
واپس گهرائڻ، ڪم جي ڪلاڪن کي گهٽائڻ، پنج سالي بوم
انهن سيني سان لاڳاپو رکڻ ٿا. انهن سيني حالتن ۾ بل

عروضي ۽ جي گير کان وٺي اجلاسن جي هنڌن تائين ۽ واپس
 ٽيهر تائين مسافري ۽ جو شرح هنڪي ملندو آهي .
 رڻيا جي سهولت سوويت جو عيوضي، پنهنجي عهدي بنسبت
 ڪم جي پورائي ۽ لاء هوائي جهاز، ريل ۽ جهاز رستي مٿس
 مسافري ڪري سگهي ٿو. شهر ۽ ضلعي جي سوويتن جا عيوضي
 وڏن شهرن ۾، ميونسپل سِين، ٽرامن وغيره ۾ مٿس راضي وڃي
 سگهن ٿا. اجلاسن هلائڻ وقت يا جڏهن عيوضي سوويتن جي
 ڪاميٽين ۾ رڌل رهي ٿو يا جڏهن هو ڪي خاص ڪم ڪري
 ٿو، تڏهن کيس ايترو سراسري پگهار ملي ٿو، جيترو اُتي ٿو
 مليل، جتي هو پنهنجو روزانو ڪم ڪار ڪري ٿو.

سوويت يونين ۾ پگهاردار قانون ساز جو ٿي آهڻ ؟

سوويت جو عيوضي سڀ کان پهرين پنهنجي ڪم ۾ ماهر آهي .
 اتي سوويت جو عيوضي ڪم مزدور، انجنيئر، راج ڪرمچاري،
 سائنسدان، پريس ۾ ڪم ڪندڙ يا ميٽيڪ ڪم ڪندڙ ٿئي ٿو.
 پارليامينٽ ۾ پيش ٿيل ميمبرن جو نه هئڻ، ڪنهن به حالت ۾
 عيوضين کي مکيه راجيٽڪ ۽ آرٽڪل مسئلن تي ويچار ظاهر
 ڪرڻ جي آزادي ۽ ۾ ڪتر ٿي وڃي ٿي. اٽلويٽيٽي خاص ڪيترن
 ۾ سندن مهارت ۽ روزمره جي مسئلن جي جان، ڪن عام مسئلن
 بابت صحيح نقط نظر پيش ٿي ۽ چونڊيندڙن جي پلي لاء
 سندن فيصلن تي انهنجو زوردار اثر ٿئي ٿو. جڏهن به عيوضي
 کي ڪاميٽين تي چڱي وقت لاء ڪم ڪرڻو ٿو پوي تڏهن
 سبابتڪ هنڪي ضروري عرصي لاء پنهنجي ڪم سان موڪل
 ملي ٿي.

عرصي پنهنجو گهڻو وقت جتان هي وڃي رهي گذاري ٿو.

عهدي تان هٽائڻ جو سوال ووت ڏيندڙن جي ميٽن ۾ اٿاري
سگهجي ٿو. قاعدي پٽائڻدڙ عيوضيءَ کي اهو حق آهي ته
هو پنهنجي عهدِي رد ٿيڻ جي سبب ۾ سوويت کي يا پنهنجي
ٽڪ کي سمجهاڻي پيش ڪري. عيوضيءَ کي سندس عهدِي
تان واپس گهراڻي جي باري ۾ ووت وٺڻ جو انتظام واسطو رکندڙ
سوويت جي ڪاروباري سنسٽا يا رشيا جي سهرير سوويت
جو پريزيڊنٽ ڪري ٿو.

پنهنجن سڀني ڪمن لاءِ عيوضي، ووت ڏيندڙن ڏانهن
جوابدار آهن. جيڪڏهن عيوضي، پاڻ کي بدنام ٿو ڪري ته
هن کي ڪنهن به وقت واپس گهراڻي سگهجي ٿو. ووٽر عيوضين
سان ڏاڍا سخت ٿيندا آهن.

۱۹۶۵ ۾ سڀني سوويتن جي ۲۰ لکن کان مٿي عيوضين مان
اٽڪل ۸۰۰ عيوضين کي واپس گهرايو ويو. رشيا جي سهرير
سوويت جي گڏيل بئي، پنهنجن ۽ ڇهين ميٽن مان ڏهه عيوضي
واپس گهرايا ويا.

ڇا، عيوضي پگهار ڪٽندڙ آهي؟

رشيا ۾ پيشه ور قانون ساز (Professional-Parliamentarians) ڪونه ٿيندا آهن، جي پنهنجو گذران ان نموني ڪن. انهن سڀني
عيوضين کي پنهنجا ڪم ڪاريون آهن، جن وسيلي هو پيٽ
پالنا ڪن ٿا. عيوضيءَ کي پنهنجن فرضن جي بجا آوريءَ لاءِ
جي خرچ ڪرڻا پون ٿا، سي هن کي پر جي ملندا آهن.
پنهنجن ووٽرن سان لکڙهه لاءِ، ٺاهڻ ۽ تار خرچ، عيوضي
جي خرچ جو هڪ دائمي اسم آهي.

عروضي ۽ حافرس ڪهڙا آهن؟

سڀ کان اڳ، سوويت جي ڪم ڪارن جي عام هدايتن لاءِ ۽ چونڊن جي پرچار وقت سوويت ۽ ان جي عرصن کي وٺڻ پاران خاص ڏنل مهمائش جي پيروي ڪرڻ لاءِ عروضي ئي جوابدار آهي. ان مهمائش ۾ وڏيون طلبون اچي وڃن ٿيون، جهڙوڪ گهر ۽ مونسبل آڏولتون، سهوليتون مسر ڪرڻ ۽ بيمڪ ڪائن جون خدمتون، گهڻا سڪول ۽ اسپتالون. عروضي ۽ جو ڪم آهي پنهنجي لڪ جي ماڻهن کي، سوويت ۾ پاس ٿيل اهرائن کان واقف ڪرڻ، انهن جي سمجهائي ڏيڻ ۽ چونڊيندڙن کي انهن جي اڃا آوريءَ ۾ چٽيءَ سان شامل ٿيڻ لاءِ آماده ڪرڻ ۽ اٽلي چوڪسي رکڻ ته سوويت پاران وٺيل ٽههڙن جي پيروي ڪن پئي ڪئي وڃي.

سال ۾ ٻه دفعا، عروضي هڪ پنهنجن ڪم ٻاس ۽ ٻو سوويت جي ڪم ٻاس پنهنجن لڪن کي احوال ڏيندا آهن. اهڙي نموني هر هڪ ناگرڪ پنهنجو رايو ظاهر ڪري سگهي ٿو ۽ ڪنهن نه عروضي يا سڄي سوويت جي ڪم ٻي لڪڻي پڻ ڪري سگهي ٿو.

ڇا ووٽ ڏيندڙ، عروضين کي واپس گهرائي سگهن ٿا؟

جڪڏهن ڪو عرصي پنهنجي ووٽ ڏيندڙن جو وڌواس وڃائي ٿو يا ڪو اهڙو ڪم ڪري ٿو، جو انجي اوچي عهدي جي شان وٽان نه آهي ته ووٽ ڏيندڙن کي اهو حق آهي ته ان عرصي ۽ کي واپس گهرائي وٺن. عروضي ۽ کي سندس

و ڪا به رٿ پيش ڪري سگهي ٿو ۽ ٺهڙائڻ جي مسودي ۾
بدليون آڻي سگهي ٿو. هو سڀني ڳالهين جي فيصلي ۾ پنهن
جو ووت به ڏيئي سگهي ٿو.

جيڪڏهن ڪنهن به عيوضي ڪي سرويٽ يا ان جون
استندنگ ڪاميٽيون، اختياري ڏين يا سرويٽ جون ڪاروباري
سنسٽائون کيس عرض ڪن ته هن کي اهو حق آهي ته هو
ڪاروبار جي سنسٽائن، سرڪاري ۽ گڏيل ڪيٽن جي ڪمن
ڪارين جي چڪاس ڪري سگهي ٿو ۽ انهن جي بالا عملدارن
کان هڪ عيوضي جي حيثيت ۾ فرض پالڻ لاءِ ڪنهن به احوال يا
انگن اکرن جي گهر ڪري سگهي ٿو. هو پنهنجن ووٽرن
جا فرياد ۽ درخواستون معقول سنسٽائن ڏانهن سندن غور لاءِ
موڪلي ٿو ۽ معاملن جي تڪڙي نميري لاءِ ڪوشش وٺي ٿو.

سپريم سرويٽ جي عيوضي ڪي حق آهي ته هو سرڪار
يا ڪنهن به منتريءَ کان ڪوبه سوال دستوري طور پڇي
سگهي ٿو. اهڙن سوالن جا جواب ٽن ڏينهن اندر ضرور ملڻ ڪن.
سرويٽ جي منظوريءَ کان سواءِ ڪنهن به عيوضي ڪي
مقدمو نٿو هلائي سگهجي ۽ نه ئي ان کي گرفتار ڪري ٿو سگهجي.
مقدمو نٿو هلائي سگهجي ۽ نه ئي ان کي گرفتار ڪري ٿو سگهجي.
اجلاس جي وچ واري عرصي ۾ مقدمي يا گرفتاريءَ لاءِ
سرويٽ جي ڪاروباري سنسٽا جي رضامنديءَ جي ضرورت
آهي.

عيوضين ۾ ماڻهن جو گهڻو وشواس آهي، هو هلندي و
ٿين ٿا ۽ کين ڪافي اختياري مليل آهي، جيئن هو سماج
پلائيءَ لاءِ پنهنجن حقن جو اثرائتو استعمال ڪن.

جي باوجود هن نموني جي هتي :-

۱,۵۱۷	ٻنهي سياڻن پر عيوضين جو ڪل عدد
۱,۰۹۲	مرد
۴۲۵	زالون
۹۹۲	رشيا جي سرور سوويت تي پٿريون دفعو چونڊيل
	سوويت يونين جي سامهون واري پارٽي جا ميمبر ۽
۱,۱۴۱	اميدوار ميمبر
۳۷۶	شهر-مارئي عيوضي
۶۹۸	مردور ۽ هاري

انجنير، ڪيٽي ۽ جا ماهر، ماسٽر، سائنسدان،
ليکڪ، انگريزي، پگهار تي ڪم ڪندڙ، ڪاروبار-
مئنيجر، سوويتن، پارٽي ۽ جي جماعتن ۽ ٿرپڊ

۸۱۹ بونين جا ڪم پر لڳايل عيوضي

عمر جي حساب سان هن نموني وڃي آهي :- ۳۰ سالن جي
اندر ۱,۸۲, ۴۰ ۽ ۳۰ سالن جي وچ ۾ ۴۲,۴ ۴۰ ۽ ۵۰ سالن جي
وچ ۾ ۴۲,۰ ۵۰ ۽ ۶۰ سالن جي وچ ۾ ۳۸,۶ ۶۰ کان مٿي ۰۹۵.
سرور سوويت پر ۵۸ نومبر، عيوضين طور ويل آهن.

عيوضي ۽ ڪيڙا حق آهن؟

ڪنهن به سوويت جو عيوضي سوويت جي ڪنهن به منسا
لاءِ چونڊ ڪري سگهي ٿو يا خود چونڊجي سگهي ٿو:
سوويت جي دائري اندر ڪو به سوال خود غور ڪرڻ لاءِ
پيش ڪري سگهي ٿو ۽ ان جي نتيجي ۾ پاڻ به شريڪ ٿي
سگهي ٿو.

سوويت جي اجلاس ۾ نتيجي آيل سوالن جي سار ٿي،

آهي ۽ هنڪي ان تڪ جي سڀني سنسٽائن، سوسائٽين ۽ ٽولين جي پٺڀرائي ملندي آهي.

اميدوار چونڊ جي آزاديءَ جو حق، آزاد-ووت دٿارن مليل آهي. هر ووت ڏيندڙ کي اها خاطري ڏنل آهي ته کيس اميدوار جي فائدي ۾ يا برخلاف ووت ڏيڻ جا سڀ وجهه ڏنا ويندا. جيڪڏهن ووت ڏيندڙ سمجهن ته اميدوار سندن وشواس جي لائق نه آهي ته هو سندس برخلاف ووت ڏيئي سگهن ٿا. اهڙيءَ طرح ۱۹۶۷ ۾ مڪاني سرويتن جي چونڊ ۾ ويهن لکن کان به مٿي اميدوارن مان ۱۲۹ اميدوارن کي ووتن جي گهريل کان به مٿي سگهي ۽ هو نه چونڊيا ويا.

سرويت جتنا چونڊن کي، فقط اها ڪرت ڪري نه ٿي سمجهي ته عيوضي-سيائن تي فقط ڪن ماڻهن کي چونڊڻو آهي، پر هنن لاءِ چونڊن جو مطلب اهو به آهي ته هو ان جي پر وگرام تي نظر ٻڌائي ڪري سگهن. چونڊن ۾ ماڻهو تمام گهڻي تعداد ۾ بهرو ٿا وٺن؛ ان حقيقت مان اهو ظاهر آهي ته جتنا جو سرڪاري نيتين سان پوريءَ طرح سان ساٿ آهي. مثال طور ۱۹۶۷ ۾ مڪاني سرويتن جي چونڊ ۾ ساميوادي ۽ غير-پارٽيءَ وارن جي بلاڪ جي اميدوارن کي ووت ڏيندڙن مان ۹۹ سيڪڙو جي پٺڀرائي هئي.

رشيا جي سپريم سوويت جي بناوت

ڪهڙي آهي؟

جون ۱۹۶۶ ۾ چونڊيل، رشيا جي سپريم سوويت (ستون مٿر)

پارٽيون ڪنهن نيندڙون آهن، جن جا مقصد هڪ ٻئي جي ورڌ هجڻ يا جي جدا جدا پروگرام پيش ڪن ۽ عرصي سنڌائن ٿي ضابطي حاصل ڪرڻ لاءِ ڪم ڪش ڪن. سوويت يونين ۾ هڪ پارٽي آهي - ساميواڊي پارٽي. سڄي جيتا - مزدورن، هارين ۽ دماغي ڪم ڪندڙن - انهن سڀني ان پارٽيءَ کي ڪم سونپي ڇڏيو آهي نه هوءَ سندن اڃائن ۽ آرزوئن جو عرصي پٽو ڪري. اهوئي سبب آهي جو رشا ۾ عرصي ۽ جي عهدي لاءِ اميدوار جنسا جا اميدوار ٿين ٿا، ۽ اهي ساميواڊين جي هڪ ئي گروهه ۽ غير - پارٽي (non-party) وارن پارٽي ٺاهيا وڃن ٿا. اهڙين حالتن ۾ هڪ ئي پروگرام وارن جدا جدا اميدوارن ۾ ووٽ کي مصروعي طور پاڻن ۾ پيڻ ۾ ڪو مطلب نه آهي ۽ اهو هڪ رواج ٿي ويو آهي نه هڪ ئي اميدوار ٻيهارو وڃي.

سڀني اميدوارن جا نالا عام جيتا جي سنڌائن ۽ مڙن ۾ نامزد ڪيا ويندا آهن. چونڊن جي قاعدي موجب لڙڻي عملي طرح اهڙن مڙن ۾ ڪيترن به اميدوارن بابت آزاد ٺڪڙي ۽ بيم ٿيندو آهي. اميدوار جي نالي هي نامزدگي گهڻائي جي وٺڻ سان حاصل ٿيندي آهي. هنن مڙن ۾ چونڊن هي لکن جي ڪانفرنس لاءِ عرصي پٽو چونڊنا آهن. هنن ئي ڪانفرنس ۾ سڀني سنڌائن، ادارن ۽ مختلف ڪش جي جمعا ٽولين طرفان نامزد ٿيل اميدوارن بابت سوچ و بچار ٿيندو آهي ۽ انهن مان بهترين لائق اميدوار جو نالو چونڊيو آهي. جنهن به اميدوار کي سندس ٺڪڻ جي ڪانفرنس جي حمايت نه ملندي آهي سو يا پاڻ پڌهنجو نالو يا هجي سنڌا، سندس نالو واپس وٺندي آهي. ٺڪ - ڪانفرنس ۾ چونڊيل نالو پوءِ ڪمونسٽن ۽ غير - پارٽي ماڻهن جي هڪ يڪي - لاک پارٽي نامزد ٿيندو

ماڻهن پنهنجا ووٽ ڏنا (رجسٽر ٿيل ووٽ ڏيندڙ جو ۹۶۹۴ سيڪڙو). انهن مان ۹۷۶، ۵۷۰، ۱۴۳ ماڻهن (۹۶۷۶ سيڪڙو) يونين جي سرويٽ لاءِ ووٽ ڏنو ۽ ۹۷۸، ۵۹۵، ۱۴۳ ماڻهن (۹۶۸۰ سيڪڙو) قومن جي سرويٽ لاءِ ووٽ ڏنو.

رشيا جي سپريم سرويٽ تي ڪير ٿو چوندجي سگهي؟

ڪوبه سرويٽ ننگرواسي جنس، قوم ۽ پگتي نسل جي پيد بنا سپريم سرويٽ تي چوندجي سگهي ٿو، بشرطيڪ هو گهٽ پر گهٽ ۲۳ سالن جو هجي. سياسي مدين، پارٽي ۽ جا ڪم ڪندڙ، پبلڪ نيتائون، ڪاروبار هلائيندڙ، عملدار، مزوري ڪمائيندڙ يا پگهار ڪندڙ يا ڪنهن به پيشي وارا، سڀ سپريم سرويٽ تي چوندجي سگهن ٿا. سپريم سرويٽ ۾، سماج جي جدا جدا درجن جا ماڻهو اچي وڃن ٿا. ان ۾ ملڪ جي سڀني ڌنڌن ۽ ڪرڻ جا عيوضي شامل آهن.

عام طور هر ٽڪ مان ڪيترا اميدوار چوندن لاءِ بيهي سگهن ٿا؟

چوندن لاءِ هر ٽڪ مان ڪيترا به اميدوار بيهي سگهن ٿا، ان باري ۾ سرويٽ رشيا جو چوند-قاعده ڪا به حد مقرر نٿو ڪري. تنهن هوندي به جدا جدا سنڌائن ۽ ڪم ڪندڙن پاران ٿيل اميدوارن مان فقط هڪ چٽوئي هڪڙي ٽڪ مان اميدوار بيهندو آهي.

اهو ائين ڇو آهي؟
انجو سبب اهو آهي ته رشيا ۾ مخالف سماجڪ شڪليون يا

هي ٻين جماعتن ۽ سياڻن ۾ مقرر ڪيا ويندا آهن. ڪنهن به لاڳو جي مقرر ۽ جي سفارش ڪري سگهجي ٿي، پوءِ پل هو پارٽي ۽ هر ميمبر هتي يا نه. اها سسٽم سڀا يا سهڪاري جماعت، جا اميدوار جي مقرر ڪري ٿي، هميشه اهو زبان ۾ رکندي آهي ته انجي سفارش، ورتون هي ڳڻپائي ۽ جو راءِ ايش ڪندڙ هجي. اهڙي ڪارڻ آهي جو وٽس هر ڳا، لائق ۽ مان مرئي وارا لاڳو ٿي مقرر ڪيا ويندا آهن. جهڪي رڻيا هي سهرار سوويت جي عيوضي ۽ جسون جوابداريون هڻي ۽ طرح لاهي سگهن.

ٻولڻ کان ۳۰ ڏينهن اڳ ۽ ان کان پوءِ، اميدوار پنهنجو نالو بهالڪا ڪاميٽين ۾ داخل ڪرائي سگهن ٿا.

ٻولڻون سڄي رڻيا ۾ ساڳي ڏينهن ٿي اينديون آهن، ڏهڻو ڪري آرٽار ڏينهن. ووت ڏيڻ جو وقت صبح جو ۶ بجي کان رات جو ۱۰ بجي تائين هوندو آهي.

هر ووت ڏيندڙ کي وولن جي ڳڻپائي ۽ جي ڳڻپائي ڏني ويندي آهي. جنهن ووت يا ڪمري ۾ ووت جو ڪاغذ پيو ويندو آهي، اتي لفظ ووت ڏيندڙ ٿي حاضر رهي سگهي ٿو. ووت جا پريل ڪاغذ سبل ليل بئڪ - بتي ۽ ۾ وڌا وڃن ٿا.

جنهن اميدوار کي اڌ کان مٿي ووت ملن ٿا، اهو چونڊيل سمجهيو وڃي ٿو، بشرطيڪ ووت ڏيندڙن مان گهٽ ۾ گهٽ اڌ حصي ٻولڻن ۾ ڀاڱو ورتو هوندو. جيڪڏهن ڪنهن به اميدوار کي وولن جي ڳڻپائي نه هوندي ته ۱۵ ڏينهن جي اندر ٻين ٻولڻن جو ادواسف ڪيو ويندو.

رڻيا جي سهرار سوويت جي چونڊن ۾ جنتا هميشه شمار ٿيڻي امداد، ۾ ڀاڱو وٺندي آهي. ۱۹۶۱ جي چونڊن ۾ ۱۳،۶۱۷،۰۰۱

۱۲ ڪروڙ ۷۰ لک آهي. ايسٽونيا کي به ايتريون ئي جايون آهن،
ٽوڙي هن رپبلڪ جو آدم ٿوري ۾ ٿورو (۱۳ لک) آهي.
يونين جي سوويت جي چونڊن لاءِ سڄو ئي ملڪ ٽڪن ۾
وراھيل آهي، ٽوڙي سندس بناوٽ فيڊرل (ڌرمن جو اتحادي
مرڪز) نموني جي آهي (۳۰۰,۰۰۰ رهاڪن جي پٺيان هڪ
ٽڪ) ۱۹۶۶ جي چونڊن ۾ اهڙا ۷۶۷ ٽڪ هئا. ڌرمن جي
سوويت جي چونڊن لاءِ ضلعا ٺاهيا وڃن ٿا، جن ۾ آدم جو
انگ زير وڃي نه آندو ويندو آهي. هر هڪ يونين رپبلڪ ۾
۳۲ ٽڪ، هر هڪ خودمختيار رپبلڪ ۾ ۱۱، هر هڪ خودمختيار
ٽڪ ۾ ۵ قومي ايراضيءَ ۾ هڪ آهي. اهڙيءَ طرح ڪل
۷۵۰ ٽڪ آهن. هر يونين رپبلڪ يا خودمختيار رپبلڪ
يا خودمختيار ٽڪر اندر ٽڪن جي آدم جو انگ ساڳيو آهي.
هر هڪ ضلعو هڪ عيوضي، يونين جي سوويت ۽ هڪ عيوضي،
ڌرمن جي سوويت لاءِ چونڊي ٿو. ووٽ ڏيندڙن جي فهرست
چونڊن کان ۶ مهينا اڳ شايع ٿيندي آهي. هر هڪ ٽڪ علائقن
۾ وراهيو وڃي ٿو، جنهن ۾ ۵۰۰ کان ۳۰۰۰ ٽائين ووٽ ڏيندڙ
ٿين ٿا، علائقا اڃا به ننڍا ئي سگهن ٿا. اهي چونڊن کان ۴۵
ڏينهن اڳ رٿيا وڃن ٿا.

چونڊن لاءِ چونڊ-ڪاميٽيون ڪڙيون ڪيون وڃن ٿيون، جي
مرڪزي چونڊ-ڪاميٽي کان وٺي علائقا-ڪاميٽين تائين ٿين ٿيون.
انهن ڪاميٽين ۾ ٿرڊ يونين، سهڪاري سوسائٽين، ساميوادي
پارٽي سنسٽائن، جوانن ۽ ڪم ڪندڙن جي ٻين ڪيترين سياڻن
۽ سوسائٽين جا عيوضي اچي وڃن ٿا.
چونڊن لاءِ اميدوار، ڪارخانن ۾ ڪم ڪندڙن جي ميٽن
۾، گڏيل ڪيٽن ۽ سرڪاري ڪيٽن تي، سنسٽائن ۽ ڪم ڪندڙن

سپريمر سوويت ٻن جماعتن ۾ ڇو وراهيل آهي؟

سوويت يونين جهجهين جانين وارو فيڊرل نموني جو راج آهي، جنهن ۾ ۱۰۰ کان به مٿي جانين جا ماڻهو اچي وڃن ٿا. ان ڪري ئي هن ملڪ جي راج اختيار ۽ جي مکيه سنسٽا ٻن جماعتن جي ٺهيل آهي. هڪ آهي يونين جي سوويت، جا ڪنهن به جالي - پيد کان سواءِ رشيا جي سڀني ڪم ڪندڙن جي عام فائدين جي عيوضي سنسٽا آهي. ٻي آهي قومن جي سوويت، جا هر قوم ۽ جاتي جي مخصوص فائدين جو اظهار ڪري ٿي، جن جو انهن جي نرالن آرٽڪل وصف، تاريخ جي وڪاس ٿيل سڀيتا ۽ رهڻي جي نموني تي مدار آهي. ٻنهي جماعتن کي سمان اڌڪار آهن. ٻنهي کي قانونن ٺاهڻ جو ساڳيو حق آهي. ڪوبه قاعدو انهن ٻنهي جماعتن مان پاس ٿيڻ کان پوءِ ئي عمل ۾ اچي سگهي ٿو.

سوويت چونڊ - سرشتي جون خاص صفون ڪهڙيون آهن؟

درحقيقت ووت ڏيندڙن جو عدد هن ملڪ جي بالغ ناگريڪن جي عدد برابر آهي، جو هيٺ ۱۴ ڪروڙ ۴۰ لکن کان به مٿي آهي (۱۲ جون ۱۹۶۶ تي).
ووت ڏيڻ ۾ سمانتا جي اصول جي بلڪل چڱيءَ طرح پيروي ڪئي ويندي آهي. ڪوبه اميدوار، چونڊن لاءِ فقط هڪ ٽڪ مان بيهي سگهي ٿو. شهر يا ڳوٺ ٻنهي هنڌن تي، آدمشماري جي حساب سان ٽڪ ٺاهيا ويندا آهن. سڀني ووت ڏيندڙن کي سوويتن ۾ اميدوار بيهارڻ لاءِ ۽ بنا ڪنهن رنڊڪ جي ووتن جي پرچار ڪرڻ لاءِ ساڳيا حق آهن. ان ڏس ۾ هنن

واعي جي بنيادي اصولن جي سمجهاڻي ۽
 تعليم ۽ عام ندرستي جي کيتو بنيادي اصولن جي سمجهاڻي.
 آرٽڪل انگن اکرن جي هڪ ڪري سرشتي ۽ انتظام.
 پر رهيو. قانون سازي، عدالتي سرشتي ۽ عدالتي ڪارروائي،
 شادي ۽ ڪتب. قانون، ديراڻي ۽ فوجداري قانون سازي ۽
 جي بنيادي اصولن جي سمجهاڻي ۽
 روسي نائگرڪي ۽ وديشم جي حقن سان لاڳاپو رکندڙ
 قانون سازي ۽

ٻولين جي معامي نامن جي پڌرائي ڪرڻ.
 رشا جي سرپر سرويت پنهنجو پريز پڌر چونڊيندي آهي جو
 اجلاس هي وڃ واري وقت جو پنهنجو ڪاروبار هلائيندو آهي
 ۽ جو هن ملڪ جي راج. اختياري ۽ جي مکيه ڪاروباري ۽
 انتظامي سيا. رشا جي مٿي. سيا (رشين سرڪار). مٿي
 ڪري ٿو. هي رشا جي سرپر ڪروٽ چونڊي ٿو ۽ رشا
 جي ”پروڪيورٽر جنرل“ جي مٿي ۽ انجي دٿاران ٿئي.
 رشا جي سرپر سرويت پر ۱۵۰۰ کان مٿي عيوضي آهن
 جي چئن سالن جي مدي لاءِ چونڊيا ويندا آهن. رشا جي سرپر
 سرويت، ٻن سمن اڌڪارن وارن جماعتن پر، راهيل آهي. انهن
 مان هڪ آهي ”سرويت آف ڊي پرنس“ ۽ ٻي ”سرويت آف
 ڊي ٽيڪنيڪل“. رشا جي مکيه سرويت جا اجلاس سال پر ٻه
 دفعا ڪوٺايا ويندا آهن. انجو خاص اجلاس ٻه ڪوٺائي سگهجي
 ٿو. اهو يا ته ”پريز پڌر“ جي مٿي ۽ مطابق ٿي سگهي ٿو يا
 ڪنهن ٻه پرنس رپبلڪ جي گهر پٽاندڙ.
 رشا جي سرپر سرويت ۽ سندس ”پريز پڌر“ جو اسٽان
 ماسڪو ڪرملن پر آهي.

لڙائيءَ ۽ صلاح سان واسطو رکندڙ سوال؛

سوويت رشيا ۾، نين رپبلڪن جي داخلا؛

سوويت رشيا جي جوڙجڪ جي عمل تي ضابطو رکڻ ۽
سوويت يونين جي جوڙجڪ سان يونين رپبلڪن جي جوڙجڪ
جي موافقت جي خاطري ڪرڻ؛

يونين رپبلڪن جي حدن ۾ تبديلين جي بحالي؛

يونين رپبلڪن اندر نون خودمختيار رعيتي راجهن ۽

خودمختيار ٽڪرن ٺاهڻ جي بحالي؛

رشيا جي بچاءَ جو انتظام، رشيا جي لشڪر جي هدايت

ڪرڻ، يونين رپبلڪن جي فوجي آڏن جي انتظام لاءِ هدايتي

اصولن جي سمجهاڻي ڏيڻ؛

حڪومت جي هڪ-هتيءَ جي آڌار تي وديشي واپار؛

حڪومت جي سلامتيءَ جي نگهباني؛

آرٽڪل يونين جي منظوري؛

حڪومت جي هيڪاندي ڪيل بجيت جي بحالي ۽ انجي

پيرويءَ جي رپورٽ، سڄي يونين، رپبلڪي ۽ مڪاني بجيٽن

لاءِ محصول ۽ ڊولون مقرر ڪرڻ؛

يونين حدن اندر بئنڪن، هنري ۽ زراعتي سنڀالڻ ۽

واپاري ڪاروبار جو انتظام، سڀني يونين رپبلڪن جي حدن

اندر هنر ۽ جڳهين جوڙجڪ لاءِ عام هدايتون ڏيڻ؛

يونين جي اهميت واري آمدرفت جو انتظام؛

ڌن ۽ قرض جي سرشتي جو بندوبست؛

راج-ويهي جو انتظام؛

ٽيڪا ڪٽڻ ۽ قرض ڏيڻ؛

زمين جي پٽي ۽ معدني دولت، جهنگل ۽ پاڻيءَ جي

جنهن جو سرچشمو خود جيتا آهي ۽ جو عرار ۽ انهن جي راجا جي نام وڃي ۽ وڃي ۽ سڏي سڏا آهي.

حتي اٽڪل ۵۰,۰۰۰ سوويت آهن، جي رشا جي مڪاني سوويت کان وٺي مکيه سوويت تائين شمارجن ٿا. سڀ سوويت، چونڊيل سياڻون آهن. ويهن لکن کان مٿي عبوضن جي سڀاها لاءِ هتي ۱۰ ڪروڙ ٽيه لک والٽرون جي سڀا موجود آهي. ان ڪري سوويت کي ساڳئي وقت جيتا جي سڏا سمجهيو وڃي ٿو.

جنهن وقت کان سوويت رشا جو هائوڪو جوڙجڪ عمل ۾ آيو آهي، (اهو ۱۹۳۶ ۾ سوويتن جي آلن ڪانگريس ۾ بحال ڪيو ويو) تڏهن کان اڄ تائين ۱ ڪروڙ ۶۵ لک ناگ-رڪ مڪاني سوويتن تي عبوضن جي حيثيت ۾ چونڊيا ويا آهن. جيڪڏهن اسين رشا جي لکين ڪم ڪندڙ والٽرون کي ڏيان ۾ آئسڊاسين ته نظر ايندو ته هر ڇهون يا سون بالغ ناگرڪ سوويتن جي ڪم ۾ ڀاڱو وٺي ٿو.

رشيا جي سپريم سوويت ڇا آهي؟

رشيا جي سپريم (مڪم) سوويت ان ملڪ جي راج-اختياري ۽ جي وڏي ۽ وڏي سڏا آهي. ان ملڪ جي سڄي قاعدي ساز اختياري فطرت سپريم سوويت تي ماڻي ٿي سگهي. سندس حد هن ريت آهي:-

انٽر اسٽري رشتن ۾ رشا جو عبوضيت، رشا ۽ ٻين راجن جي وچ ۾ عيدنامن جو فيصلو، اٽالي ۽ منسوي، وڏي راجن سان ٻرنن ريلڪن جي لاڳاپن نسبت عالم ڪارروائي ۽ جي نيمن کي جاري ڪرڻ.

اختياريء جون سنسٽائون

ملڪ کي هلائڻ وارو ڪير؟

ملڪ جي سڄي اختياري اتي جي مزدورن، هارين ۽ دماغي ڪم ڪندڙن کي سونپيل آهي يعني نه اها سڄيءَ جنتا جي هٿ ۾ آهي.

راج - اختياريءَ جون سنسٽائون ڪم ڪندڙن جي عيوضين جون سنسٽائون (سوويٽس) آهن، ۽ سندن چونڊون رشا جا سڀ ٽاڱرڪ ڪندا آهن، جن جي عمر ۱۸ سال يا اٽڪان مٿي هوندي آهي. اها چونڊ پرشيدي نموني عام، هڪ سمن ۽ سڌي ووٽ حق جي آڌار تي ٿيندي آهي.

لينن، سوويت جو بيان هن ريت ڪيو آهي ”اختياريءَ جو اهو سرشتو جو سڀني لاءِ کليل آهي، جنهنجي ڪارروائي جنتا کان لڪل نٿي رهي، جو انهن جي پهچ کان ٻاهر ڪونهي،

١. ايسٽونيا ۾ هڪ ٻائيءَ جي پٺيان هيترو ڪپڙو لٽي ٿو،
تيئن جو انداز سڄي رشتا ۾ گهڻي ۾ گهڻو آهي.

ايسٽونيا جا مڇي فائينڊز ٻڙا ۽ ريشٽرٽر جهاز ايسٽ
انٽلنٽڪ مهاڳن ۾ پتي مارڻ ويندا آهن. ۱۹۴۰ ۾ مڇي ۲۲,۸۰۰
ٽن هئي، جا وڌي ۱۹۶۶ ۾ ۲ لک ٽن ٿي. هتي هڪ ٻائيءَ
پٺيان جيتري مڇي ٿاسي ٿي ۽ ڏين ۾ بند ٿي وڪامي ٿي،
اولوي سرويٽ يونس جي پتي ڪنهن به ريلڪ ۾ نه ٿي.
ايسٽوليا جي گهڻي زمين ٿي اناج ۽ گاهه پوکجي ٿو. سڀي
ڪارخانن لاءِ هڪ مکيه فصل آهي. ٻائي جي نمڪال لاءِ شاهي
بندوبست ڪرڻ سان پوک لائق زمين ۽ پوک وڌي آهي.

ڪيترن ئي ملڪن جا جهاز لالين جي بندر تي ايندا آهن.
سوويت زماني ۾ اوجي تعليم ۽ خاص دشمن جي سکولن ۾
شاگردن جو تعداد پنهنجو پنهنجو ۴۶۵ ۽ ۱۳ دفعا وڌيو آهي. ۲۷
هزار شاگردن کان مٿي ۳۵ خاص دشمن جي سيڪنڊري سکولن
۾ پڙهن ٿا ۽ ۲۲ هزار شاگرد ۶ اوج تعليمي سکولن ۾ سکيا وٺن
ٿا. اڄ ايسٽوليا ۾ هر ۱۰ هزارن پٺيان ۱۶۶ شاگرد آهن.

ٿيرون، ڪلن، ٿيرون ۽ ميوزمن جو تعداد ٻڌ گهڻو ٿي
وڌيو آهي. ۱۹۶۶ ۾ ايسٽوني ٻوليءَ ۾ ۱۴۰۰ سٽون سان ڪتاب
نڪتا، سڄو ۸۷ لک ڪاپيون ڇپيون.

هيءَ رپبلڪ سوويت يونين جي اُتر اولھ ڪنڊ تي آهي.
هن ۾ مڪيه خشڪ زمين سان گڏ بالٽڪ سمنڊ جا ۸۰۰ ٻيٽ
به اچي وڃن ٿا.

انجنيئرنگ ۽ ڌاتوءَ جا هنر، هتي جا مڪيه هنر آهن. هتي
رستو ٺاهيندڙ مشينون، ڪاهيون ڪوئيندڙ مشينون، تيل، ڪاٽين

جون مشينون، ڪيميڪل شيون ٺهنديون آهن.
ايسٽونيا بجلي شڪتي جي لحاظ کان شاهوڪار آهي. اتي

هڪ ٻرندڙ ڪڇي پٿر مان گئس (شيل) ۽ ٻيون ڪيميڪل
شينون ٺهنديون آهن. ڪوهٽلا-جروي شهر ۾ لڙائي بعد ٺاهيل

شيل جو ڪارخانو دنيا ۾ وڏي ۾ وڏو آهي. هتان ايسٽونيا
جي ٻين شهرن ۽ ليننگراڊ ڏانهن گئس موڪلي ويندي آهي.

سنه ۱۹۴۰ ۾ شيل جي پيداوار ۱۹ لک ٽن مان وڌي ۱۹۶۶
۱ ڪروڙ ۶۱ لک ٽن ٿي.

هتي بجلي شڪتيءَ جي انڊسٽري تمام زور شور سان
هتي بجلي شڪتيءَ جي انڊسٽري تمام زور شور سان

وڌي رهي آهي. هتي نروا آبشار سميت ڪيترائي بجلي گهر
وڌي ويا آهن. بالٽڪ ضلع ٽرمل اسٽيشن ته سوويت يونين جي

آڏيا ويا آهن. بالٽڪ ضلع ٽرمل اسٽيشن ته سوويت يونين جي
اُتر اولھ واري حصي ۾ وڌي ۾ وڌي آهي. ٻي نئين بالٽڪ

ضلع ٽرمل اسٽيشن پڻ تيار ٿي رهي آهي. سڀني يونين رپبلڪن
مان ايسٽونيا ۾ ئي، هڪ ڀاتي ۽ پٺيان گهڻي ۾ گهڻي بجلي پيدا

ٿئي ٿي.
ايسٽونيا ۾ ڪاٺ جون قديم ترين انڊسٽريون، سوئي ڪپڙي

۽ انڊسٽريءَ سان گڏ تمام تيزيءَ سان ترقي ڪري رهين
ن. ٿورو وقت اڳي مادرن ڪرينگولم ملن پنهنجي شتابدي

هائي. ۱۹۴۰ ۾ ڪپڙي جي ڪارخانن ۲ ڪروڙ ۳۰ لک ميه
۽ ٻيو پيدا ڪيو، پر ۱۹۶۶ ۾ اهو وڌي ۱۴ ڪروڙ ميه

آهي، جي ڪرڻا جي لحاظ کان اوچي درجي جا آهن.

ترڪميا هي زال جي درجي پر ٿورو دست قرو آيو آهي.
اڳي اُهي خريد فروخت جي چر سمجهون وينديون هون، اڄ
هتي زال ۽ مرد جي وچ ۾ برابري آهي ۽ ٻنهي کي تعليم ۽
روزگار لاءِ برابر وجه آهن. هتي هاڻي ۳۳ هزار اسٽريٽون زالن
آهن، جي اوچي سيڪنڊري يا ماضي وارين جي تعليم واري
فڪرن آهن.

اڳي جيڪي جائي-جيڪڙا ۽ جيتونا رواج هوندا هئا، سي هاڻي نسلن تي ويا آهن. ڪليوڪا ڊولڊر ۽ ڪنوار اڄ نائيڪن جالين ۾ گذارن ٿا. وڳو پنهنجي ڏهن سان هلندڙ ريلدار تي نسل ۾ رهندا آهن.

لوڪميا ۾، ٻين سرويٽ ريلڪن وانگر وڏي جمار هڪ دستور ٿي ويو آهي. مرم، خاص ڪري ٻارن جو نه ڪيتر ڪيترجي ويو آهي. اڄ هتي ۲۵۰ اسپتالون آهن، جتي انٿلاپ کان اڳ فقط ۱۳ هونديون هيون. ڊاڪٽرن جو عدد به تمام ڪيتر وڌي ويو آهي. ريلڪ کي ۱۰ هزارن پٺيان ۲۰ ڊاڪٽر آهن.

ایستادین سوویت سوشلسٹ ریپبلک

لائي: ۲۱ جولاءِ ۱۹۴۰ء؛ سوويت يونين
۶ آگست ۱۹۴۰ء تي داخل ٿيل؛ ايراضي ۴۵,۱۰۰
چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي)
۱,۵۰۴,۰۰۰؛ جنهن مان ايتولي ۷۴۶۲ سيڪڙو،
روسي ۲۰۶ سيڪڙو، فنش ۱۴ سيڪڙو،
يوڪريني ۱۴ سيڪڙو آهن.

راڻڏاڻي، ٽالين جو آدم آهي ۳۴۶,۰۰۰.

ڪاليج يا يونيورسٽي ڪانه هئي. هاڻي اُتي اڄ تعليمي گهر
۱۱ آهن، خاصي وڻن جا سبڪندڙي اسڪول ۴۵ آهن، جن ۾
۸۰ هزار شاگرد پڙهن ٿا. جنرل اسڪولن ۾ ۵۵۳,۰۰۰ شاگرد
پڙهندا آهن.

هتي نهايت قديم ۽ قيمتي دستخط لڌا ويا آهن، جن جو
عدد ۱۱,۰۰۰ آهي، جن مان ڪي صابن، جاگرافي، فيلسوفي،
۴ پراچين يوناني وڊوائن جون تصنيئون آهن، جيڪي آرميني
ٻوليءَ ۾ ئي ترجمو ٿيل آهن.

ترڪمن سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

لاهيل: ۲۷- آڪٽوبر ۱۹۲۳ تي، ابراهيم
۴۸۸,۱۰۰ چورس ڪلوميٽر آدم (۱- جنوري ۱۹۶۸
تي) ۲,۰۲۹,۰۰۰ جنهن مان ترڪمن ۶۰۶۹
سيڪڙو آهن، روسي ۱۷۶۳ سيڪڙو آهن، ازبڪ
۸۴۳ سيڪڙو آهن، ۽ ڪزڪ ۴۶۶ سيڪڙو آهن.
راڄڌاني عاشق آباد جو آرم آهي ۲۴۳,۰۰۰.

ترڪميا (ترڪمستان) ساڳيءَ ويڪرائي ٿاڪ ۾ آهي،
جنهن ۾ اتر آفريڪا آهي. انجي ڏاکڻي پيڙي ”ڪشڪا“ ۾
خط استوا جي ايترو ويجهو آهي، جيترو آفريڪا ۾ ڪانهي. هتي
ايتري اس نئي ئي حيتري مصر ۽ ڪئليفورنيا ۾ نئي ئي.
ترڪميا جي نشي تي ٻيلو رنگ تي زوردار نظر ايندو، وچ
ايشيائي بيابانن جو وڏو ۽ بيابان ڪارا ڪم، هن ابراهيم
جو ۽ حصو والاري ٿو. هن رڳو ٻيٽ واريءَ زمين تي حبالي
ڊگه پائيءَ تي ئي مدار رکي ٿي. ان ڪري واهن، تلائن ڪي

هيو آهي .
آرمينيا گرم پٽي ۾ آهي . ان جي ماڻھن ۾ گهم جي گهٽتائي
آهي ، نه به واهن جو پاڻي وڏا ۽ ڀانت ڀانت جا فصل پيدا ڪري
ٿو . اُتي ڪڻڪ ، مڪائي ، جو ، ڪمند ، ڪپھ ، ڊاڪ ، تماڪ ،
ڏاڙھون ، زردالون ۽ انڇير ٿين ٿا . آرميني ميو و مينڇا ، سواد ۽
سڳند کان مشهور آهي . هر سال پوک لائق زمين وڌندي رهي
ٿي . پنيون ۽ ميون جا باغ وڌيڪ ٿلهجي رهيا آهن .

ان هوندي به اهي ٻهاڙ ٿي آهن ، جتي قدرت جا لڪل
خزانا ٿين ٿا ، ۽ جي ئي آرمينيا جي آرٽڪ حالت جو نهايت
اهم حصو آهن . هتي پتل ، لوهه ، مڱگينز ، نيپيلائين وغيره ٿين ،
جيڪي ڏانن جي ڪارخانن جو بنياد آهن . ٻهاڙن ۾ جدا جدا
رنگن ۽ قسمن جو دلڪش سنگمرمر ٿئي ٿو .

زمين جي هيٺان قدرتي دولت ڪرڻا لاءِ بجلي ڪپي ٿي .
آرمينيا ۾ ڪوئلو ۽ تيل خاص نه ٿئي ، پر اُتي ٽڪڙيون وهندڙ
ندين آهن ، جن جي پاڻيءَ مان بجلي پيدا ڪئي وڃي آهي .
سيون تلاءُ جيڪو ٻهاڙن تي ، سمنڊ جي سروس کان ٻن ڪلوميٽرن
جي اوچائيءَ تي آهي ، اُنڪي اُدارت ماڻھيءَ ۾ پوک لاءِ ڪم
آندو ويو آهي . ڇهه بجلي گهر اچي ٺهي راس ٿيا آهن . به بجلي
گهر زير زمين آهن .

هتي ٺاهيل مال ٻڙن کن ٻاهرين ملڪن ڏانهن ويندو آهي .
آرمينيا جا ٺاهيل مشيني ٻڙا ، موٽرون وغيره هندستان ، اٽلي ،
متحد عرب رپبلڪ ، انڊونيشيا ، ترڪي ۽ سويڊن ڏانهن
وينديون آهن .

سماجواڊي انقلاب کان اڳ ههڙي قديم ڪلچر واري ملڪ
۾ به رڳو ۱۵ سيڪڙو ماڻهو پڙهي يا لکي سگهندا هئا . اُتي ڪوبه

هتي هر ۱۰ هزارن ماڻهن پٺيان، ۱۲۰ کان مٿي شاگرد آهن.
 تاجڪستان ۾ اٽل باقاعدي هلندڙ ٽيٽر آهن، ۸۰۰ کان مٿي
 ڪلبون ۽ ڪلچرل مرڪز آهن، ۸۵۰ کان مٿي لئسريٽون، قومي
 پرڪاشن گهر ۽ فلم اسٽوڊيو آهن.

آرمينيئن سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۹- نومبر ۱۹۲۰ سي ۽ ايراضي،
 ۲۹,۸۰۰ چورس ڪلوميٽر، آدم (۱ جنوري
 ۱۹۶۸ تي) ۲,۷۳۰,۶۰,۰۰۰ جنهن مان آرميني ۸۸
 سيڪڙو آهن، آذربائيجاني ۶۱ سيڪڙو، روسي
 ۳۴ سيڪڙو ۽ ۱۴۵ سيڪڙو آهن.
 راجڌاني يريوان، جو آدم ۶۸۷,۰۰۰ آهي.

آرمينيا بياڙي ملڪ آهي ۽ ٽرنسڪاسٽيا جي ڏکڻ ۾
 آهي. سڀني بياڙن جو ڇت آهي اراڪنس (الائڪس) جيڪو اڳيون
 برلڊر جبل آهي. بياڙن جي ٿري ۾ سرسبز ماڻهون آهن ۽ تمام
 تيز وهندڙ نديون، پهنجور پاڻي بياڙن جي اولهين لاهين کان
 ڪلندرون وڃي ٿري ۾ ڇڏن.

هيءَ ننڍي ۾ ننڍي يونين ريپبلڪ آهي ته هتي ڪنهن
 کي نه زمين نه هئڻ جي شڪايت ڪانهي. انڪسلاپ کان اڳ
 آرمينيا ۾ رڳو ۷۵۰,۰۰۰ ماڻهو رهندا هئا. اتي پوک لائق زمين
 جي گهٽتائي ۽ ڪري، هزارن ماڻهو يوروزتاريءَ وڃان، ريشيا
 ايشيا، آفريڪا ۽ يورپ جي جدا جدا ڀاڱن ۾ پيا پڙهندا هئا.
 اڄ ائين مان ڪيترائي پنهنجي ملڪ واپس آيا آهن ۽ هر هڪ
 کي ڪم ملي ٿو ۽ هو سٺيءَ واري ۽ بي فڪر حياتي گذاري

وڃي آهي. ڪنهن جي پيدائش ۾ تاجڪستان، ازبڪستان
۽ بيلگ ڪانچوءَ پير نمبر شهر آهي.

سير درياھ تي اڏيل ڪاپرڪ ڪم بجلي گھر نه رڳو
تاجڪستان جي پر ازبڪستان جي پڻ بجلي شڪتي وڌائي آهي.
ان درياھ تي اڏيل بند ڪري هڪ شاهي تاجڪ تلاءُ ٺهي
پير آهي. وڃڻ نديءَ تي ٽوريڪ بجلي گھر ٺهي رهيو آهي.

وڃڻ ندي، جيڪا تاجڪستان جي ۵۳۰ ٽن ڏين کان ٻڏل ۾
ٻڏل آهي، تنهن تي جيڪو بند ٺهي رهيو آهي، سو سو
ماڻن واريءَ جڳهه جيڏو اوچو ٿيندو. اهو پامير ۾ هڪ هزار
سمنڊ لاهي ڇڏيندو. جنهن ۾ هڪ هزار ڪروڙ ڪروڙ ڪروڙ
کان به وڌيڪ پاڻي رهندو. هن بجلي گھر جي شڪتي ۲۸
لک ڪلو واٽ ٿيندي، جيڪا آمريڪا جي گرانڊ ڪوليءَ کان
به وڌيڪ آهي. هيءُ شاهي تلاءُ تاجڪ ۽ ازبڪ بيلگن جي
۳۰ لک هيڪٽرن زمين کي آباد ڪري سگهندو. وڃڻ ۽
پنج ڏين تي پڻ بجلي گھرن اڏڻ جون پٺاڻيون آهن ۽
هرڪو، ٽوريڪ بجلي گھر کان گھڻو وڏو ٿيندو.

انقلاب کان اڳ هيءُ ايراضي ريشيا جي گھڻي ۾ گھڻي جاهل
ايراضي هئي. تاجڪ زالون صفا اڻ پڙهيل هيون ۽ هڪ هزار
مردن مان رڳو ۵ مرد لکي يا پڙهي ڄاڻندا هئا. ۱۹۱۴ ۾ اُتي
رڳو مسجدن ۾ ڪي مذهبي مڪتب هئا ۽ ڪجهه روسي ٽيھي
اسڪول هئا، جن ۾ رڳو هڪ ماسٽر پاڙهيڏڻ هو.

اڄ اُتي ۳ هزار جنرل اسڪول آهن، جن ۾ ۶۱۳،۰۰۰ شاگرد
پڙهن ٿا. هتي هڪ سائنس ائڪڊمي آهي، ۶۰ ڪوچا جا
آڌارا آهن، ۷ اوچي تعليم جا اسڪول آهن ۽ ۳۰ خاص وڃڻ
جا سينڪڊري اسڪول آهن، جن ۾ ۶۲ هزار شاگرد پڙهن ٿا.

(۱ جنوري ۱۹۶۸ تي) ۲,۷۳۶,۰۰۰ جنهن مان
ٽاچڪ ۳۷ سيڪڙو، اڙيڪ ۲۳ سيڪڙو،
روسي ۱۶ سيڪڙو آهن.

راجڌاني دشنی، جو آدم آهي ۲,۴۱,۰۰۰.
ٽاچڪ ريلڪ بر گورنئي پانڊمن خودمختيار رستن (راجڌاني
خروڙڪ) اچي ٿو وڃي.
هيءَ هڪ جابلو ريلڪ آهي. پامر حملن جو گهڻو حصو،
هن بر اچي وڃي ٿو.

سرويت پڙ. وگيانين هن ايراضيءَ مان ڪوئلو، تيل، گئس،
شيو، جست، سون، چاندي، پياڙي پٿر ۽ ڄاڻ جوڙڻ جو مال
لڌو آهي. نين سرويت ريلڪن جي مدد سان ٽاچڪستان
ان معدني پيداش جي استعمال سان هڪ مادون انڊسٽري
آڏي آهي. پهرين ڪوئ ۽ کاڌي جون فڪٽريون لکڻيون
پوءِ ڪاٺين ڪوٺڻ جا، ڌاتو ٺاهڻ جا، انجنيئرنگ، اليڪٽريڪل
انجنيئرنگ ۽ ڪيميڪل ڪارخانا کوليا ويا.

ريلڪ جي راجڌاني، جيڪا اڳ ۾ گدلي مري پيئي
لڳندي هئي، سا هاڻي اجري نه ٿري هائڊ الي آهي جو اتي
اڄ ٿو ڪنن، مٿون جي پوڙن، ڪوئ، ريشم ۽ اُن جا
ڪارخانا آهن.

ڪيترائي وقت کان ٽاچڪ اُن آبائيندڙ ۽ چوپاڻو مال چاريندڙ
آهن. اڄ گڏيل ۽ سرڪاري ڪپڻن بر هزارين ڪوئا کون مشينون
ڪم آڻن ٿيون. اتي وڏا راه پٽ ڪوٺيا ويا آهن. وڃڻ ۽ ڪسار
ماڻهن جون شاهي ايراضيون، جي اڳ ۾ پاڻيءَ کان سواءِ سڄ پيئي
واڪا ڪندي هئي، اتي اڄ وڏا وڏا فصل ٿيندا آهن. ڪوئ،
ريشم، ڊاڪ، مڙي ۽ چوپاڻي مال پالڻ جي ڪم کي اوج ڏئي

بجليءَ کان به گهڻي آهي. هيءَ سستي بجلي ئي ڪم اچڻ سان
گذرڻ لاءِ ڪم اچي ٿي. ٽڪري
وهندڙ زرين نديءَ تي وڏا بجلي گهر اڏيا ويا آهن. ڪرگهيزيا
۾ هڪ ماڻهو پٺيان جيڪا بجلي پيدا ٿئي ٿي، سا ترڪيءَ
جي بجليءَ کان ۶ دفعا وڌيڪ آهي، ايران جي کان ۱۵ دفعا
وڌيڪ آهي ۽ پاڪستان کان ۲۶ دفعا وڌيڪ آهي.
اڳي ڪرگهيزيا کي ”بنا رستن وارن جبلن“ جو ملڪ سڏيو
ويندو هو. اڄ تہ ائين نٿو ٿئي. شاهي جبلن ۽ ماڻهن کي
چيري شاهي رستا ٺاهيا ويا آهن. هوائي آمدرفت پڻ جهجهي
انداز ۾ ڪتب آندي وڃي ٿي.
انقلاب کان اڳي ڪرگهيزيا (جڏهن سٽرلنڊ کان پنجوٽو
وڌو آهي) ۾ رڳو ۴ سيڪنڊري اسڪول هئا ۽ هڪ به
ڪاليج نه هو.

هتي ۱۹۶۶ ۾ جنرل اسڪولن ۾ ۶۵۷,۰۰۰ شاگرد هئا، ۳۶ خاص
رشين جي سيڪنڊري اسڪولن ۾ ۳۵,۰۰۰ کان مٿي شاگرد
هئا، ۸ اوچي تعليمي سنڌائن ۾ اٽڪل ۳۷,۰۰۰ شاگرد هئا.
ڪرگهيز سائنس ائڪڊميءَ هيٺ ڪيتريون ئي ڪوچنا جون
سنڌائون آهن، جن ۾ ۴ هزار ڪوچنيڪ ڪم ڪن ٿا.
هن رپبلڪ ۾ ۶ باقاعدي هلندڙ ٿيٽر ۽ ۱۵۰۰ آئمپوٽر
ڪلا جون ٽوليون آهن.

ٽاچڪ سوويت سوشلسٽ رپبلڪ
ٺاهيل: ۱۴ آڪٽوبر ۱۹۲۴ تي خودمختيا
رپبلڪ ۽ ۵ دسمبر ۱۹۳۶ تي يونين رپبلڪ
ٿيڻ، ايراضي ۱۴۳,۱۰۰ چورس ڪلوميٽر، آدم

ٻا لکي سگهندو هو. هنن کي پنهنجي لکاوٽ واري ٻولي به نه هئي.

سرويت زماني ۾ رولو ڪرڳهڙ هڪ هند ٻولي لکي ويندا، لکاوٽ جي ٻولي حاصل ڪيائون ۽ زراعت جا ماهر بڻيا. (انقلاب کان اڳ، اُهي روسي ۽ يوڪريني زمين ڪٽڻ پيدا ڪندا) ۽ پنهنجي انڊسٽري اڏيائون.

ڪرڳهڙ ۾ هاڻي ڪڻڪ، ڪڇ، تماڪ سڻي، ليلن جا ٻوٽا پست جي ڏوڏي ٿئي ٿي. آرٽڪ ٺڪڻ نظر کان ڊاڪ، ميوو ۽ ريشم پڻ اهم ڇڪهه والارين ٿا.

واهن کوان جي ڪري ڪرڳهڙ ۾ پوک لائق زمين وڌي ويئي آهي ته پوک جو انداز پڻ زياده ٿيو آهي. ان لحاظ کان اورتو-ٽوڪوئي لاءِ (۲۰ چورس ڪلوميٽر) ۽ وڏي چوٽا واه جي اڏاوت، خاص اهميت واري آهي.

هتي چوپايو مال چارڻ، زراعت جي مکيه شاخ آهي. پوک لائق زمين جي هڪ ڪروڙ ۳۰ لکن هيڪٽرن مان هڪ ڪروڙ ڏهه لک هيڪٽر چراگاهه سان ڄاڻيل آهن. چوپايو مال ۽ ريشم ٿي هنن ريلڪ جي دولت آهي. ڪرڳهڙ، گيانين چوپائي مال پالڻ لاءِ نران نمونا ڪڍيا آهن.

هتي شهر ۽ ليل پڻ ٿئي ٿو. پارو ۽ سرمو پست هتي جام ٿئي ٿو. سرويت زماني ۾ ڪرڳهڙ ۾ ۳۰ کان مٿي انڊسٽريون، ۵۰۰ غير لوهي ڏالن، مشين، اوزارن، تيل، گئس، پتلي ۽ کاڌي جا ڪارخانا ٺاهيا ويا آهن.

هن ريلڪ ۾ سڄي اولهه ۽ اوڀر ۾ موجود پاڻيءَ جي شڪنيءَ کان به گهڻي شڪتي آهي. هتي بجلي گهر هائي چمڪا پتلي پيدا ڪندا آهن، سال ۱۹۱۳ واري سڄي ريشا جي

لٽبررين ۾ ۱ ڪروڙ ۳۵ لک ڪتاب ۽ مخزنون آهن.
 هن رپبلڪ ۾ ۱۰ باقاعدي هلندڙ ٽيپڙ، هڪ سرڪاري
 سنگيت سوسائٽي ۽ گيت ودياليه آهي. ائيجوئر يعني
 غير-پيش ور ڪلا جو گهڻو قدر آهي. هتي هڪ هزار ڳاڻڻا، ۷۵۰
 ناچ ٽوليون، هڪ هزار کان مٿي ٽائڪ منڊليون ۽ ۵۰۰ کان
 مٿي لوڪ سنگيت ٽوليون آهن. تنهن کان سواءِ شائقن لاءِ ۳۰۰
 ائيجوئر آرٽ اسٽوڊيا آهن، جتي سدائين گيتن، ٽائڪن ۽
 ائيجوئر ڪلا جا ميلا لڳندا آهن.

ڪرگهيز سوويت سوشلسٽ رپبلڪ

ٺاهيل: ۱۴ آڪٽوبر ۱۹۴۴ تي خودمختيار
 ريجن، ۱ فيبروري ۱۹۲۶ تي خودمختيار رپبلڪ
 ۽ ۵ دسمبر ۱۹۳۶ تي يونين رپبلڪ بڻجڻ ۽
 ايراضي ۱۹۸,۵۰۰ چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱
 جنوري ۱۹۶۸ تي) ۲,۸۳۶,۰۰۰؛ جنهن مان
 ۴.۴۵ سيڪڙو ڪرگهيز، روسي ۳۰.۴۲، اُزيڪ
 ۱۰.۴۶، يوڪريني ۶.۴۶ سيڪڙو آهن.
 راجڌاني فرؤنزي جو آدم آهي ۴۱۲,۰۰۰.
 ڪرگهيز رپبلڪ ٻن شاهي جبلن جي قطارن - ٽين - شان ۽
 پامير جي جنگشن تي بيٺل آهي. اها قدرتي حسن ۽ حيرت
 انگيز آبهوا کان مشهور آهي. هڪ ئي ڏينهن ۾ توهين چئن
 ئي مندن جو مزو ماڻي سگهو ٿا.
 انقلاب کان اڳ، ڪرگهيزي رڳو رڳو سڌائين ٽڪرين ۽ ماڻرين
 ۾ ٿيا رهندا هئا. هو سڀني حقن کان وانجهيل هئا ۽ هڪ فقيرائي
 ۽ دڪي حياتي گهاريندا هئا. رڳو هڪ يا ٻه سيڪڙو آدم پڙهي

ماربندا آهن پر ائنلانتڪ سمند ۾ ڪنڊا ۽ آفريڪا واپڙو ٻيٽ،
اها ماربندا آهن. سنه ۱۹۶۶ ۾ جيڪا مڇي ڦاسائي وئي سا
۱۹۴۰ واري وقت کان ۲۸ دفعا ڪن گڏي هئي. ڏهن ۾ بند
ٿيل مڇيءَ جي پيداوار ٻي اوتري ٿي وڌيل آهي.

هتي منو حصو زمين جو اناج ۽ گاهه آبائو ۾ ڪم اچي ٿو.
هتي چوپائي مال جي پالنا ڪري، کاڌي، مکڻ ۽ ڇنڇن
ٺڪڙيون تمام ڪڙو وڌيون آهن.

گڏيل ڪيئن ۾ ٻي ڪڪڙيون ۽ مڪيون پالون وڃن ٿيون.
اُتي سونهري لوهڙن کي به پاليو ويندو آهي.

هن ريلڪ جي آرٽڪل حالت جي ڇڙڇڙي ٿرڻي ڪرڻ لاءِ
ٿرون رليون ويئون آهن، جن موجب رهندڙ سامان، اليڪٽرڪل
ٽرانسميٽ مشينون، اليڪٽريڪل انجنيئرنگ، اوزارون، ججهيون
لاهيونڊڙ مال، گوشت ڏهن ۾ بند ڪرڻ، کير ۽ مڇيءَ جي
انڊسٽريءَ کي اوج ڏي ويندي.

ٻن جنگ وقت لڳو جا ۳۰۰ اسڪول ڇڪ ٿي ويا ۽
۹۰۰ اسڪولن کي نقصان رسو ۽ اٽڪل ۳ هزار ماستر ٽائون
حقان ماريا ويا. لڙائيءَ بعد، اسڪول اصل نقصن سر اڏڻا پيا.
حالي اُتي ۱۵۰۰ جنرل اسڪول آهن ۽ اوچي تعليم جي
اسڪولن جو تعداد، جو ۱۹۴۰ ۾ ۴ هيو، سو هينئر وڌي ۱۰
ٿيو آهي ۽ شاگردن جو تعداد ٽيڙو ٿيو آهي.

ٻين ريلڪن وانگر لڳو ٿي ٻه سائنس اڪيڊمي آهي.
رڱا ۽ ٻين شهرن ۾ وڳائي ساهت، لڳو ٿي ۽ روسي ٻولن ۾
جهڙو آهي. هر سال ۲ هزار ڪتاب (عنوان) لکندا آهن،
هن جون ۱ ڪروڙ ۳ لک ڪاپيون جهڙيون آهن. هن ريلڪ ۾
۸۰ اخبارون جهڙيون آهن. هتي جي شهرن ۽ ڳوٺن جي ۱۶۰۰

آدم جي واڌ ۱۹۴۰ واري زماني جي واڌ کان بيٺي آهي.
 اها ڳالهه خاص ذڪر قابل آهي ته گذريل ۷ سالن (۱۹۵۹ کان ۱۹۶۵) ۾ ۱۰ لکن کان مٿي ماڻهن کي (ڪل آدم جو ٽيون حصو) رهڻ لاءِ نوان فليٽ مليا آهن.

ليٽووين سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۱ جولاءِ ۱۹۴۰ ۽ سوويت يونين ۾

داخل ٿيل ۵ آگسٽ ۱۹۴۰ ۽ ايراضي ۷۳,۷۰۰

چورس ڪلوميٽر: آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي)

۲,۲۹۸,۰۰۰ جنهن مان لٽوي ۶۲ سيڪڙو آهي،

روسي ۲۶۶ سيڪڙو، بائيلورشين ۲۶۹ سيڪڙو

۽ پولش ۲۶۹ سيڪڙو آهي.

راجڌاني، رگا جو آدم ۶۹۱,۰۰۰ آهي.

لٽووا جي پيداش سڄي سوويت يونين ۾ مشهور آهي.
 سوويت لٽووا سڄي سوويت يونين جو $\frac{1}{4}$ حصو اڇلي ريلوي

گاڏا، $\frac{1}{5}$ ريڊيا ۽ $\frac{1}{4}$ گهرو ڪپڙن ڌوئڻ جون مشينون ٺاهيندي

آهي. ان جي ڪل هري پيداوار (۱۹۶۶ جي انگن موجب)

لٽائيءَ کان اڳ واري وقت کان ۱۷ دفعا وڌيل آهي ۽ انجنيئرنگ

۽ ڌاتو ٺاهيندڙ پيداوار ۱۲۰ دفعا وڌي آهي.

رڪ، پگهريل لوهه، معدني فريٽائيزر، سيمينٽ، ڪپڙن،

برٽن، چمپلن، ۽ کاڌي جي شين جي پيداوار به تمام گهڻو وڌيل

آهي. رڳو ٻن ڏينهن ۾ ئي لٽووا جيڪي هري چيزون ٺاهي

ٿي، سي ۱۹۴۰ ۾ هڪ مهيني ۾ ٺهنديون هيون.

لٽووا هڪ سامونڊي ملڪ آهي جتي مڇي مارڻ جو ڌنڌو

اهم ڀاڱو ادا ڪري ٿو. لٽووين هاڻي نه رڳو بالڪ ۾ مڇي

حا باغ ۽ ۸۰ هزار هيڪٽر زمين تي انگور پرکيا ويندا. ۱۹۷۰ ۾
ڊاڪ جي بڊاوار ۱,۲۴۰,۰۰۰ ٽن ٿيندي.

ويجهڙائيءَ ۾ ريلڪ ۾ اليڪٽرڪ موٽرس، ڪبلس،
ٽرنڪٽرن، سمبلس، ڊوئلڻ جون مشينون ۽ ريشاپريٽرن جا
ڪارخانا کڙا ڪيا ويا آهن. ڇمڙي جي ٻوٽن ڇمپلن جي بڊاوار
ٽيڙيءَ سان وڌي رهي آهي.

مولداويا ۾ بحلي جون ٻيڻ ڪپڙيون سهوليتون ميسر آهن. سال
۱۹۴۰ ۾ مولداويا ۱ ڪروڙ ۷۰ لک ڪلوڊاٽ بحلي ٻڌا ڪندي
هئي، پر عالمي ۳۹۰ ڪروڙ، بحلي ٻڌا ڪندي آهي. ڊليستر
لڏيءَ تي هڪ وڏو بحلي گهر لهرائيل آهي. ۱۹۶۶ جي
شروعات ۾ مولداويا ۾ جيڪا بحلي ٻڌا ڪئي ويندي هئي،
سا انقلاب واري وقت کان اڳ واري سڄي رشا جي بحليءَ
کان ڏنڊوڻي هئي.

مولداويا ۾ ۲۵۰۰ جنرل تعليم جا سڪول آهن ۽ ۳۸ خاص
وشن جا سيڪنڊري سڪول ۽ ۷ اوچي تعليم جا گهر
۽ هڪ پرنڊورسٽي به آهي جنهن ۸۱۰۰۰ شاگرد خاص وشن جي
تعليم وٺن ٿا.

مولداوين انگڊمي آف سائنس جي هڪ هڪ ۵۰ ڪرشنا
جا ادارا آهي.

مولداويا جي قومي اصلوڪي ڪلا ٻيڻ ٽرني ڪري رهي
آهي. اُتي ۲ سرڪاري ٿيٽر آهن، هڪ سنگس سوسائٽي
آهي، ۱۰ آئيجنٽ ڪلاڪارن جا ٿيٽر آهن، ڪيتريون ئي
راڻن ۽ ناچن جون ٽوليون آهن، آئيجنٽ آرٽ اسٽوڊيو، ۱۵۰۰ کان
مٿي ڪلون آهن ۽ ۱۶۰۰ ٽيرويون آهن.

مبدڪل مستائن جو عدد ٻيڻ ڪپڙو ٿي وڌي ويو آهي.

۱۴,۵۰۰,۰۰۰ کان وڌيڪ هوندو آهي. ۸۰ اخبارون شايع ٿينديون آهن، جنهن ۾ ڪل ڪاپيون ۱۰ لک هونديون آهن. اتي ۱۰ هزار پٺيان ۲۲ ڊاڪٽر آهن. لئٽونيا جا صحت گهر ۽ آرام گهر نه فقط لئٽونيا واسين کي پر ٻين يونين ريپبلڪن جي جنس کي پڻ پاڻ ڏانهن ڇڪيندا آهن.

مولداوين سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ناهيل، ۲ آگسٽ، ۱۹۴۰؛ ايراضي ۳۳,۷۰۰ چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي) ۳,۴۸۴,۰۰۰؛ جنهن مان مولداوين ۶۵۴ سيڪڙو يوڪريني ۱۴۶ سيڪڙو، روسي ۱۰۶ سيڪڙو، گاڙهي ۳۴ سيڪڙو آهن.

راجڌاني، ڪشينيو جو آدم ۳۱۲,۰۰۰ آهي. سوويت يونين جي ڏکڻ اولهه ۾ ٺهيل مولداوين ريپبلڪ جون حدون ڏاکه جي وڏن چڱن وانگر لڳنديون آهن. سڄي ٻي اهو ڏاکه ۽ ميوا پيدا ڪندڙ ملڪ آهي. سوويت يونين جي ڏاکه جو ۱/۲ حصو ۽ عطر جو ۱/۲ حصو مولداويا ۾ ئي ٿيندو آهي. يوڪرين کانپوءِ مولداويا ٽماڪ جي پيدائش ۾ ٻيو نمبر ملڪ آهي. هن ريپبلڪ ۾ ڏاکه ۽ ميوو کائڻ لاءِ ڪافي مڪاني موجود آهي. سڄي ۽ تيل جي ٻوٽن جي پيدائش پڻ ٿيندي آهي. سورج مڪي، سڄي ۽ تيل جي ٻوٽن جي پيدائش پڻ ٿيندي آهي. ميون، ڏاکه، پاجين ۽ ڪمند جي پوک جي وڌيڪ ڪري ۱۹۴۰ واري وقت کان انٽرنيون ٿي ڪاڌي جون انڊسٽريون. هيءَ ريپبلڪ سڄي سوويت يونين جي ڏاکه جي وچون آهي. اها ڪيترو ئي شراڻن ٺاهڻ جو هڪ وڏي ۾ وڏي مرڪز آهي. اها ڪيترو ئي ڪاڌو ڏيڻ ۾ بند ڪري موڪليندي آهي.

۱۹۷۰ تائين، رٿن موجب، ۲۲ هزار هيڪٽر زمين تي ميون

ذريعي آدم جي آجائي واڌ ۽ پروڊيگي ۽ ڪي سدائن لاء ختم
 ڪيو ويو آهي. ڪيترائي نوان ڪارخانا ٺهي رهيا آهن. سال
 ۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ اندر انٽرنگ انڊسٽريءَ جي پسندوار ۱۴۷
 دفعا وڌندي، اوزار ۲ دفعا وڌندا، ڪپڙو ۲۴۷ دفعا ۽ سٺل
 پوشاڪون ۲۴۲ دفعا وڌنديون. اتي مڇي ڦاسائڻ لاء مادون
 آرمار لاهي وئي آهي. ۱۹۴۰ ۾ مڇي ۱۲۰۰ ٽنن کان وڌي
 ۱۹۶۶ ۾ ۲۷۱،۵۰۰ ٽن ٿي. اتي ڪڙڪ، جڙ، مڪائي، سٺي
 مٺو پيٽ، پٽاٽا ۽ ڀاڄيون پڻ پيدا ٿينديون آهن. پهرين جنوري
 ۱۹۶۷ تي، ۱،۶۰۰،۰۰۰ چوپايو مال ۽ ۱،۷۰۰،۰۰۰ سونڙ هئا.
 هڪ ڀاتي ۽ پٺيان جهڪو ڪر ۽ مڪڻ جو انداز وڌيو آهي، سو
 سرمايداري سرشتي هيٺ ٻهٽل حد کان گهٽر مڻي آهي.
 ڏيڻ واري زمين کي آباد ڪرڻ لاء خاص ڪوششون ورتيون
 لسون وڃن. ساليانو اٽڪل هڪ لک هيڪٽر زمين، ڏيڻ جي
 ڀاتيءَ کان آڇي ڪئي ويندي آهي.

اڄ اوچي تعليم جي ۱۱ سنڀالين ۾ ۵۱ هزار شاگرد پڙهن ٿا
 جيڪر تعداد لڳڻيا ۾ سرمايداري راج واري وقت جي تعداد
 کان ٿورو آهي. ۱۹۵۹ جي آدمشماري مطابق ۱۴۳ سيڪڙو
 آدم کي اوچي تعليم ۱۷۴۵ سيڪڙو کي وچولي (سيڪنڊري)
 تعليم ڏني وئي، پر چوٿي لڳڻيا ۾ اهي انگ اکر هئا ۰۴۲ ۽
 ۶۴ سيڪڙو.

لڳڻيا ۾ ۱۱ لکير آهن. آلمپڙڙ ڪلاڪون ڪي خاص
 هٿيار ويندو آهي ۽ لکين ٿولنباوسي شهر ٿوري ڳولائي
 سنگت محفلن، نائڪن ۽ ناچ - ٽولن ۾ ڀاڳ وٺندا آهن. اتي
 ۲۲۰۰ لکريون آهن، جن ۾ ۱ ڪروڙ ۷۰ لک ڪتاب ۽ مخزنون
 آهن. ساليانو ۲ هزار ڪتاب چما آهن جنجي ڪتابن جو تعداد

ٽئونين سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۱ جولاءِ ۱۹۴۰ تي ۽ سوويت يونين ۾
۳ آگسٽ ۱۹۴۰ تي داخل ڪيل؛ ايراضي ۶۵,۲۰۰
چورس ڪلوميٽر؛ آدم، (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي)
۳,۰۶۴,۰۰۰ جنهن مان لٽوانيا ۷۹۴۳ سيڪڙو،
روسي ۸۴۵ سيڪڙو، پولش ۸۴۵ سيڪڙو،
ٻالٽورشين ۱۴ سيڪڙو آهن.
راجڌاني ولس آهي، جنهنجو آدم ۳۲۹,۰۰۰

آهي.

هن ريپبلڪ گذريل مهاڀاري جنگ ۾ نازين جو نهايت پير حم
ورٽاءُ سٺو. هنري ڪارخانا ۽ گهر گهڻي ڀاڱي تباهه ٿي ويا.
آمدرفت ۾ صفا بند ٿي ويئي. جيڪو ڪجهه جنگ وقت تباهه
ٿي ويو هو، سو لٽوانيا ۾ وري نئين سر ٺهيو ۽ هيءَ ريپبلڪ
هڪ ترقي يافتہ هنري، زرعي ۽ ڪلچرل ملڪ ٿي پيو.
رشين فيڊريشن، يوڪرين ۽ ٻين ريپبلڪن جي مدد سان
لٽوانيا ۾ نوان ڪارخانا اڏيا آهن، جتي مشيني ٻرڙا، اوزار ۽
جهاز ٺهن ٿا. بجليءَ جو هنر پڻ تيزيءَ سان ترقي ڪري
رهيو آهي.

۱۹۶۶ ۾ لٽوانيا جي جيڪا هنري پيداوار هئي سا ۱۹۴۰
واري وقت جي پيداوار کان ۱۸ دفعا مٿي هئي. اُتي هاڻي
ريڊي ٺاهڻ جو سامان، ٻيڙل انجنيون، معدني فرٽلائيوز،
ڪپڙو، بوت ڇمڇل، فرنيچر، سائيڪليون ۽ ڪاٺ، چيني ۽
عنبر جي ڊاڪش دستڪاريءَ جو سامان ٺهي ٿو. مهاڀاري
جنگ کانپوءِ هنري ڪم ڪندڙن جو تعداد پنجوڻو ٿي ويو آهي.

ٺٺل ڪڍڻ ۽ صاف ڪرڻ لاءِ مضبوط ٻٺ ٺهندڙون آهن، جيڪي دنيا ۾ مشهور آهن. ٺٺل ۽ گئس جي بنياد تي ڪيميڪل انڊسٽري ٻٺ ٺڪري وڌي رهي آهي. هن ريلڪ جون ٺٺل-ٺٺون ۹۰ قسم جون جدا جدا چيزون ٺاهي تيار ڪن ٿيون. مياپاري جنگ کان پوءِ هتي ۱۰۰ ڪارخانا جوڙيا ويا آهن، جن ۾ ڪي وڏا جون ٺٺڪريون، ٽائپر ٺٺڪري، هڪ پائپ رولنگ مل ۽ ڪي آڊومينٽ جا ڪارخانا اچي وڃن ٿا. سمگسٽ هر ٺٺون شهر، ٽرنس ڪاڪشبا جو هڪ وڏو رڪ جو مرڪز بڻجي پيو آهي.

آرر پاليجان ۾ سرسبز زمين ۽ چڱو پاڻي آهي. هتي هڪ نئين قسم جي جابلو عملي پٿر واري رڍ پالي وڃي ٿي. آرر پاليجان ۾، خاص ڪري ڪوڙا-آرڪس جي ٺرائي ۽ ۾ ويڇ ٿيڻ لاءِ نوان شاهي واڌ ڪوٺيا ويا وڃن. اهڙين راج ٺاڻ-زمين تي وڏا فصل ٿيا آهن.

انٿلاب کان اڳ، اتان جو ۹۰ سيڪڙو آدم اڻ پڙهيل هو. هاڻي اُتي ۷۸۰۰۰ جوان ۱۱ اوچي تعليم جي سسٽم ۾ سکيا وٺن ٿا. اڳ اُتي اهڙو هڪ ۾ سڪول ڪونه هو.

ايشيا ۽ آمريڪا مان آيل سوين شاگرد آرر پاليجان ريلڪ جي راجڌاني پاڪوڙ ۾ پڙهڻ لاءِ ايندا آهن. انٿلاب کان اڳ اُتي رڳو ۱۲ انجنيئر هئا، ليڪن هاڻي هزارين آرر پاليجانسي انجنيئر آهن. هتي سڪول ويندڙن جو تعداد ايران ۽ ترڪي جي شاگردن جي ڪڏهن عدد کان به گهڻو آهي، جيتوڻيڪ هنن ملڪن جو آدم آرر پاليجان جي آدم کان گهڻو وڌيڪ آهي. ريلڪ جي انڪامي آف سائنس، هڪ وڏو وگياني مرڪز آهي. هتي ۱۲۰ ڪوچن جا ادارا آهن، جن ۾ ۱۳ هزار وگياني ڪم ڪندڙ ڪم ڪن ٿا.

آداڪارن ۽ چترڪارن، واکاڻ حاصل ڪئي آهي. جيارجيا جا لوڪ گيت ۽ نرت-ٽوليون سوويت يونين کان ٻاهر به پڙسد آهن. جيارجيا صحت گهرن کان به خوب مشهور آهي. خاص ڪري ڪاري سمنڊ جي ڪناري ڀرسان، نظاريدار جڳهين تي آڏيل ڪيترا ئي صحت گهر ۽ آرام گهر آهن. انهن مان ڪي مکيه آهن - بروزومي، گاگرا ۽ تسخالتو بولسپس. لکين ماڻهو، هر سال جيارجيا ۾ وئڪيشن ماڻڻ ۽ دوا درمل لاءِ ايندا آهن.

آذربائيجان سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۸ اپريل ۱۹۲۰ تي؛ ايراضي ۸۶,۶۰۰ چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي) ۴,۹۱۷,۰۰۰. جنهن مان آذربائيجاني ۶۷۵۵ سيڪڙو، روسي ۱۳۶۶ سيڪڙو، آرميني ۱۲ سيڪڙو آهن.

پندرهن سالن جي ڊيموگرافي
آذربائيجان جي آبادي ۱۲,۱۸,۰۰۰ آهي.

هيءَ ريپبلڪ اتر ۾ ڪاڪيشيا جي اوڀر ۾ ڪئسپين سمنڊ سان گڏيل آهي. ريپبلڪ جي گهڻي حصي ۾ گورا ننديءَ سامهون آهي. شاخ آراڪا اچي وڃي ٿي. هيءَ ريپبلڪ ٽرائي ۽ اُن جي سامهون ۾ گهڻي وڃڻ ڪري تي نڪري پوءِ ڪئسپين سمنڊ ۾ اُڀري ٿي. هيءَ ريپبلڪ ۾ نيل جو نامور اڻپشيران اُپٻيٽ نهي پيو آهي. لک ۾ نيل جو تيل گهڻي وقت کان دنيا ۾ مشهور آهي. هن ليڪ ۾ ساليانو ٻه ڪروڙ ڇهه لک ٽن تيل جا ملندا آهن. هتي

هن جي ٻن، ٻاغن ۽ وڏن ڪيترائي فصل ملندا آهن، جن مان مکيه آهي چانهه. ها پٿريون دعو سرويٽ زماني ۾ هتي ٻوڪي وڃي آهي. جيارجيا ۾، لڳ ڀڳ سڄي سرويٽ ٻوٽن جي ڪل چانهه جي ٻوڪ هر ۹۶ سيڪڙو ٿئي ٿو. ٻين ۽ سنگتون جي ٻوڪ پڻ هتي ٿئي ٿي. هيءَ ريلڪ ڊاڪ جي شراب، اوچي تماڪ ۽ خاص ٿيلن کان پڻ مشهور آهي. جيارجيا ۾ ڪيتريون ئي معدني شيون آهن. ڪئائي ٻراچمن شهر جي اوڀر ۾ چئري مئنگنز کان آهي جا دنيا جي هڪ قيمتي کان آهي.

جيارجيا هي ڪالين ۽ ٽڪٽرم جو مال ڪيترن ئي ملڪن ڏانهن ويندو آهي. جيارجيا، ٻاهرين ملڪن ۾ اوچي مئنگنز ۽ فولاد، ڪالين جي اوزارن، ڪيميڪلس ۽ دوائن، ڪپڙي، ريشمي ست ۽ ٿل کان مشهور آهي. سرويٽ زماني ۾ هتي هڪ هزار کان به مٿي هنري ڪارخانا اڏيا ويا آهن. سنه ۱۹۶۶ ۾ جيارجيا جي هنري پيدايش ائٽلڊ واري زماني جي پيدايش کان ۶۲ دفعا گهٽي هئي ۽ ۱۹۴۰ واري زماني جي پيدايش کان ڇهون ٿي هئي. جيارجيا، هڪ تعليم وڌيڪ ۽ ڪلچر ۾ ترقي ڪئي آهي. سا به اڇڙي ٿي اچر آهي. ائٽلڊ کان اڳي جيارجيا جا ۵۰ سيڪڙو ماڻهو اڻ پڙهيل هئا، پر هاڻي اتي هر ڏهن هزارن ۾ ۱۷۰ شاگرد آهن، جيڪو تعداد اٽلي ۽ فيڊرل جرمنيءَ جي شاگردن کان به تمام گهڻو آهي. ائٽلڊ کان اڳي جتي اوچي تعليم جو هڪ تعليم-گهر هو جنهن ۾ ۳۰۰ شاگرد هئا، اتي هاڻي ۱۸ اهڙا تعليم-گهر آهن، جن ۾ ۸۱ هزار شاگرد پڙهن ٿا. ائٽلڊ کان اڳي هتي رڳو ٽي ٽيٽر هئا، پر هاڻي اتي ۲۰ ٽيٽر آهن. ڪيترن ئي قابل جيارجياي سگيت ڪارن، شاعرن،

اٽي ۲۰ ٽيٽر، ۵۶۰۰ ڪلڊون ۽ ۶۶۰۰ ٽيٽر ڀرڻ آھن.
ڪزڪ ائڪڊمي آف سائنس هڪ وڏو وڱ-ڀاني مرڪز
آهي. اٽڪي ۱۶۰ ڪروڙ اڌارا آھن، جن ۾ اٽڪل ۲۰ هزار
وڱياني ڪم ڪندڙ ڪم ڪن ٿا.

جيارجين سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۵ فيبروري ۱۹۲۱ تي؛ ايراضي ۶۹,۷۰۰
چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي)
۴,۶۵۹,۰۰۰، جنهن مان جيارجائي ۶۴۳ سيڪڙو،
آرمينيائي ۱۱ سيڪڙو، روسي ۱۰.۴ سيڪڙو،
آذربائيجاني ۳.۴ سيڪڙو آهي.
راجڌاني تفلسي آهي، جنهنجو آدم
۸۶۱,۰۰۰ آهي.

جيارجائي ريپبلڪ ۾ آبخازين خودمختيار ريپبلڪ (راجڌاني-
سخومي) ۽ نه اڃا پڻ خودمختيار ريپبلڪ (راجڌاني- بائومي)
۽ ڏکڻ اوسيشين خودمختيار ريڊن (راجڌاني- تسخينوالي)
اچي وڃن ٿا.

جيارجيا ۾ جتي وروڪڙ جبل آھن، اُتي ماڊرن سڀيتا پڻ
آهي ۽ جھونيون پراچين نشانيدون آھن ته نيون فڪٽريون به
آھن ۽ ڊاڪ جا منھ ۽ چانهه جا ڪيٽ آھن ته شهرن ۽ ڳوٺن ۾
ميشينون به آھن ۽ سڄي جي ترورن ۾ ٻڌل ڪارو سمنڊ به آهي
ته روايتي اداس گيت به آھن.
سورم پھاڙين جي وچ ۾ اولھ ٽرنس ڪاڪيشز وٽ ھن
ريپبلڪ ۾ قدرتي ميدان آھن ته قيمتي معدني ذريعا به موجود
آھن. هي ڪاري سمنڊ جي ڪناري لڳ پکڙيل جھجھي ساوڪ
۽ سبزي ۽ ڀرپور ٽڪر آهي.

مڪيه ڪارخانا اڪڙو لڙي ڪري رهيا آهن. ڪڙڪستان جي ڪارخانن جي لڙيءَ جي پيماني جو اندازو اٿان جي سوڪولروو- سربائي لوهه جي شاهي ڪاٺين ۽ پوڻاڪن جي ڪشادن ڪارخانن مان لڳائي سگهجي ٿو. سنه ۱۹۶۵ ۾ اُتي ۲ ڪروڙ ۶۵ لک ٽن لوهه جا ٻڌا ٿيا.

۱۹۶۶ ۾ ڪڙڪستان ۾ ۱ ڪروڙ ۱۴ لک ڪلوڊن اڇلي ٻڌا ٿي، جيڪا انقلاب کان اڳ جي سڄي دنيا ۾ ٻڌا ٿيندڙ اڇليءَ کان به ڏهونڻي آهي. لڙڪش ٽي اڏيل شاهي آسٽ- گئمنوگورسڪ ۽ پختارما پتلي گهر زور شور سان هلي رهيا آهن. اُتي ٻرمڪ لڙمل اسٽيشن (۲۴ لک ڪلوڊن) ٻيڻي لهي، جا دنيا ۾ هڪ وڏي ۾ وڏي اسٽيشن آهي.

مدرست، ڪڙڪستان سان پاڻيءَ کانسواءِ باقي ٻين حالتن ۾ گهڻي سٺاوت ڏيکاري آهي. وچ ڪڙڪستان ۾ هنري ڪارخانا آڏجي رهيا آهن ۽ اُتي پاڻيءَ جي رسد زباده ڪرڻ لاءِ ۴۵۰ ڪلوميٽر ڊگهه واغ ٻيو ڪوٽو وڃي. هي ۴۰ ميٽر واڪرو ۽ ۶-۷ ميٽر اونچو واغ لڙڪش نديءَ جو پاڻي کڻي سڪل ميدان آباد ڪندو.

گڏيل ۴۰ سالن ۾ ڪڙڪستان جي شهرن جو تعداد بطور ٿيو آهي ۽ هنري حالتن جو تعداد پڇوڙ ٿيو آهي. اسٽيشن جي بلڪل وچ ۾ بئڪوٽور ۾ جيڪا ڪڙڪ واسن جي بستي آهي سا جڳهه مشهور آهي. هتان ئي سرويت ”ووسته-روڪ“ ۽ ”ووسترد“ ٻولاري جهڙا ٻولار ۾ آڏايا ويا هئا.

ڪڙڪستان ۾ ۱۰،۵۰۰ جنرل سيڪنڊري اسڪول، ۱۷۹ خاص ڪم ۾ جا سيڪنڊري اسڪول ۽ ۴۱ اوچي تعليم جون سسٽائون آهن.

١٨٤٢ سيڪڙو آهن. ڏيھي آدم جو
حصو انگري گھٽجي ويو آھي، جو پوري حصي
واري سوويت يونين مان ڪيترا بانيڪار
ڪڙڪستان کي آباد ڪرڻ لاء آيل آهن.
راڄڌاني، آلمان آيا آھي، جنھنجو آدم
۶۶۸,۰۰۰ آھي.

پڪيٽ جي لحاظ کان ڪڙڪ ريپبلڪ (ڪڙڪستان) رشين
فيڊرشين کان پوءِ ٻيو نمبر آھي. اھا وولگا کان آلتائي جبلن تائين
۽ سائبيريائي ميدانن کان وٺي وچ ايشيا ئي بيا بانن تائين
پکڙيل آھي.

سوويت زماني ۾، اتي ۲۷ هزار ڪارخانا، ڪاٺيون ۽ بجلي
گھر ٺاھيا ويا آهن. ٿورن سالن ۾ اتي ۲۶ ڪروڙ ھيڪٽر زمين
جا پوکيا ويا آهن. شاهي غير آباد زمينن جي آبادي ڪري
ڪڙڪستان، سوويت يونين جي تمام وڏن اناج اُپائيندڙن
علائقن مان ھڪڙو ڄڻو وڃي ٿو. نون زمينن تي پنج سو
وڏيون سرڪاري بينون کڙيون ڪيون ويون آهن.

ڪڙڪستان، يونين ريپبلڪن ۾ واپار جي لحاظ کان اناج،
پشم ۽ ڪلون پيدا ڪندڙ، ٻيو نمبر ريپبلڪ آھي ۽ گوشت جي
لحاظ کان ٽيون نمبر آھي. اتي ڪوھ، ڪمند، چانور، ٻاک،
سورج ۽ ڪي گل ۽ ميوو پڻ ٿيندو آھي.

ڪڙڪستان ۾ گھڻيون ئي معدني شيون آهن. اتي ٻن هزار
دفعن کان به وڌيڪ لوهي ڌاتن کانسواءِ ۽ ٻيا ڌاتو به ليڄن ٿا.
جن ۾ گھڻو نامو آھي. انجنيرنگ جا ۽ ٻيا
آبي لوهه، رڪ، بجلي، ڪيميڪل، انجنيرنگ جا ۽ ٻيا

برستان لڳا پيا هئا، اُتي هينئر ڪيتريون ئي جانيون آباد ٿي هيون آهن.

هنگري اسٽيپس ۾ ۸ لک هيڪٽر پوک لائق زمين مان، ۳ لک هيڪٽر زمين نه آباد ڪئي به ويٺي آهي.

۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ واري عرصي ۾ ۵ لک هيڪٽر زمين تي پوک ڪرڻ جي رٿا ٺهيل آهي.

ازبڪستان، سِير درياھ، چرچڪ ۽ زيرآوشن ندين جو پاڻي نه فقط پوک لاءِ پر سستي بجليءَ لاءِ پڻ ڪم آڻي ٿو. چرچڪ ۾ ۱۶ آئروميٽڪ بجلي گھر ٺاهيا ويا آهن. ٿڙائي بعد فرخد، ڪيرڪ - ڪم ۽ ٻيا بجلي گھر نه فقط بجلي ڏين ٿا پر زمين کي زرخيز به ڏين ٿا.

ازبڪستان هاڻي زبردست هنري مالڪ ٿي پيو آهي، جتي ۷۰ کان مٿي ڪارخانا آهن. اُتي ڪوئلي جون ڪاٺيون ۽ تيل جا کوھ آهن. رڪ ۽ مشينون پڻ اُتي ٺهن ٿيون. انقلاب کان اڳي ازبڪستان جي ڪپھ، رشا جي وڃڻ ٽڪرن ۾ صاف ٿيندي هئي، پر هاڻي انکي پنهنجيون ڪپڙي جون وڏيون ملون آهن. روسي ڪٽيندڙن ازبڪ واسين کي ڪپڙي ٺاهڻ جي فن ۾ ماهر بڻايو آهي. اڄ ازبڪستان جي هڪ ڀاتيءَ پٺيان جيڪو سوئي ڪپڙو ٺهي ٿو، سو انگلنڊ، فرانس ۽ جپان جي پيٽ ۾ وڌيڪ آهي.

ڪز-يل - ڪم بيا بان ۾، بخارا-خيوا جي گئس پيدا ڪندڙ ايراضي لڻ سان، ازبڪستان زبردست اهميت حاصل ڪئي آهي. اُتي هينئر شاهي گئس انڊسٽريءَ جو وڪاس ڪيو پيو وڃي، جا وچ ايشيائي ريلڪن، ڪزڪستان ۽ يورل ايراضين کي

ٻيٽ ۾ گهٽي ۾ ٿيڻو آدم آهي ۽ اها گهٽي ۾ گهٽي وڪاس
ڪيل ريلڪ آهي. اها سوويت يونين جي ڏکڻ اڀرندي ۾
اصل وچ ايشيا جي دن وٽ آهي.

ازبڪستان، سوويت يونين جي گهٽي ۾ گهٽي ڪهه
اڀائيندڙ ايراضي آهي. ۱۹۶۶ ۾ ڪهه جا ۴۰ لک ٽن پيدا ٿيا،
جيڪي سڄي سوويت يونين جي ڪهه جي پيدائش جو ۳
صو هئا. دنيا ۾ آمريڪا ۽ چين کانپوءِ ازبڪستان، ڪهه جي
پيدوار جي لحاظ کان ٽيون نمبر ملڪ آهي.

هيءَ ريشمي ڪپڙي کان پڻ مشهور آهي (سوويت يونين
جي ريشم جي ڪپڙي مال جو اٽڪل اڌ حصو هتي ملندو آهي).
هي چارون جي ٻوڪ کان به ارڪ آهي (سڄي فصل جو ۳ حصو).
وچ ايشيا جي سوويت ريلڪن ۾ چوٽائي مال پالڻ جي ڪم ۾ اڳ
هي پهريون نمبر آهي.

ازبڪستان هائي پيماني تي آباد ڪيل زمين وڌائي رهيو
آهي ۽ کيتي ڪرڻ لاءِ وڏا واھ وغيره جوڙائي رهيو آهي.
هڪٽارين ڪل ۱۳۰,۰۰۰ ڪلوميٽرن جيتري لسانيءَ جيترا واھ
ڪوٺايا ويا آهن، جن مان وڏي ۾ وڏو ۲۷۰ ڪلوميٽر ڊگهو
گربت نريٽس ڪئنال آهي. ۱۹۶۶ ۾ ۱۱۶ ڪلوميٽر لنڊو سينٽرل
نريٽس ڪئنال شروع ڪيو ويو هو. اهو واھ ۱۴۰,۰۰۰ هڪٽر
زمين آباد ڪندو.

سرنڊ ۽ تاشقند هي ساوڪ وچر جيڪي هنگري، آسٽري
آهن، لن جي وڏي وڪاس لاءِ ڪوشش چالو آهي. دور دور
وٽ ٻن ۾ به واھ کوٽيا ويا آهن. اتي هائي ڪهه جا ڪيٽ،
ميون جا باغ، ۽ انگورو جا مٽي اُسرندا وڃن ٿا، هتي اڳ چڻ

سڪول نه هئا. ۱۹۱۳ ۾ فقط هڪ ڪتاب، بائلورشين ٻوليءَ ۾ ڇپيو هو.

اڄ بائلورشيا ۾ ۱۳ هزار جنرل سڪول، ۱۲۲ سيڪنڊري ۽ خاص ڪمن جا سيڪنڊري سڪول ۽ ۲۷ اوچي تعليم جون سنسٽائون آهن. ڪل آدم جو ۱۶۲ سيڪڙو شاگرد آهن، جيڪو جپان، فرانس، بيلجيم، اٽلي ۽ ٻين سرمايداري ملڪن جي سيڪڙي کان مٿي آهي.

پهريون بائلورشين ٽيڪسٽ ۱۹۲۰ ۾ ڪيو هو. هاڻي اُتي ۱۱ بيشه ور ٽيڪسٽ آهن. سڄي ريپبلڪ ۾ ۷ هزارن کان مٿي لئبرريون آهن، جن ۾ ۴ ڪروڙ ۲۰ لک ڪتاب ۽ مخزنون آهن. اُتي ۱۵۰ اخبارون نڪرن ٿيون، جن جون ۲۹ لک ڪاپيون ڇپجنديون آهن.

بائلورشيا پڻ اتحادي قومن جي منڊل جي ميمبر آهي.

اُزيڪ سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل: ۲۷ آڪٽوبر ۱۹۲۴ تي؛ ايراضي ۴۴۹,۶۰۰ چورس ڪلوميٽر؛ آدم (۱-جنوري ۱۹۶۸ تي) ۱۱,۲۶۶,۰۰۰ جنهن مان اُزيڪ ۶۲۶۲ سيڪڙو، روسي ۱۳۶۵ سيڪڙو، تاتار ۵۶۵ سيڪڙو، ڪرڪ ۴۶۱ سيڪڙو، تاجڪ ۳۶۸ سيڪڙو، ڪارا-ڪلپ ۲۶۱ سيڪڙو آهن.

راجڌاني تاشقند آهي، جنهنجو آدم ۱,۲۹۵,۰۰۰ آهي. ڪارا-ڪلپڪ خودمختيار ريپبلڪ (راجڌاني نڪوس) اُزيڪ ريپبلڪ جو حصو آهي.

اُزيڪ ريپبلڪ ۾ ٻين وچ ايشيائي سوويت ريپبلڪ جي

گڏيل مهاڀاري لڙائيءَ ۾ بالورسٽا جي ليل ساحي ۽ جي لحاظ کان، هائي چيڪا ان هنري ترقي ڪئي آهي، ما نهايت خبرست انگيز آهي. ان جي ۲۷۰ شهرن ۽ ضلع سرڪن مان ۲۰۹ زمين دؤر لي ويا. لازمن آئي جنگ کان اڳ لهيل ۱۷۰۰ سيڪٽرن کي ئي بيڪار بڻائي ڇڏيو ۽ انهنجي قيمتي سامان جرمينيءَ کي ويا. هن جنگ ۾ بالورسٽن پنهنجي اڌ کان وڌيڪ قومي دولت وڃائي.

باوجود ان جي بالورسٽن، ٻين وريلڪ پٺڙن جي مدد سان نڪري ترقي ڪري ورتي. هائي ان جي ۶ ڏينهن جي هنري پيداوار، ائٽام کان اڳ واري زماني جي سالياني هنري پيداوار جهڙي آهي. آئي هرڪ يائيءَ پٺيان جيڪي مشيني اوزار لهن ٿا، سي لڳ ڀڳ آمريڪا ۽ انگلنڊ جيترا آهن ۽ فرانس ۽ جاپان کان وڌيڪ آهن. هڪ يائيءَ پٺيان لهندڙ لارن جي پيداوار اٽليءَ کان به وڌيڪ آهي، انجي ٽوڪٽرن هي پيداوار آمريڪا ۽ فرانس کان به وڌيڪ آهي، آئي انگلنڊ ۽ نيدرلڊ جرمينيءَ کان به وڌيڪ مٿر سائڪلون لهن ٿيون.

بالورسٽا ۾ ۶۰ لک هيڪٽر زمين ئي پرڪ ٿئي ٿي، جنهن مان ۲۹ لک هيڪٽرن ئي اناج پرڪي ٿو. آئي پٺائي، سٽي ۽ ڪنڊ جي پرڪ ٿئي ٿي ۽ ڇوڙائي مال پالڻ ۽ مکڻ لاهڻ جو ڪم پڻ ٿئي ٿو. پهرين جنوري ۱۹۶۷ تي آئي ۱۵ لک ڇوڙا مال، ۳۶ لک سرٿر ۱۴ لک ڍڻون هيون. سٽي، مکڻ، ڪنڊ جا ڪارخانا ۽ ڍڻ ۾ گرسم وڃڻ جا ڪارخانا پڻ آئي نڪرا وڌي رهيا آهن.

ائٽام کان اڳ آئي جي آدم جو ۸۰ سيڪڙو ٻا نه پڙهي ٻا نه لکي سگهندو هو. بالورسٽن ٻوليءَ ۾ سکيا ڏيندڙ ڪي به

بيٽريون ٿي. لتبار ٽريون وغيره آهن، هڪ وڏو وگيائي مرڪز
 ۽ جنهن ۾ هڪ لک شاگرد وگيائي تعليم پرائين ٿا.
 يوڪرين ۾ ۶۰ ٽيڪٽر، ۲۵ راڳ جي شوقينن جو سوسائٽيون
 ۲۶ هزار ڪلبون ۽ ڪلچرل مرڪز آهن.

يوڪرين ۾ ڪيترائي ڊزن پڙڪاشڪ آهن، جيڪي ساليانو
 ۱ ڪروڙ ڪتاب شايع ڪندا آهن، جن مان يوڪرين ٻوليءَ
 تي ۷ ڪروڙ ۷۵ لک ڪتاب هوندا آهن. هن رپبلڪ ۾ ۲۵۰۰
 ان ٻه مٿي اخبارون ڇپيون آهن، جنجون ڪل ڪاپيون هڪ
 ڪروڙ ۳۵ لک آهن.

بائلورشين سوويت سوشلسٽ رپبلڪ

ٺاهيل ۱ جنوري ۱۹۱۹ تي، ايراضي ۲۰۷,۶۰۰
 چورس ڪلوميٽر، آدم (۱ جنوري ۱۹۶۸ تي)
 ۸,۸۲۰,۰۰۰، جنهن مان بائلورشين ۸۱۶۱ سيڪڙو،
 روسي ۸۶۲ سيڪڙو، پولش ۶۴۷ سيڪڙو،
 يهودي ۱۶۹ سيڪڙو، يوڪريني ۱۶۷ سيڪڙو آهن.
 راجڌاني منسڪ آهي، جنهن جو آدم
 ۸۰۵,۰۰۰ آهي.

انقلاب کان اڳي بائلورشيا وڪري لاءِ فقط سٽي، ڪاٺ ۽
 ڌاتو پيدا ڪندي هئي. هاڻي اها مولرون، بال بيٽرنگ،
 اليڪٽرڪ مولرون، ڪپڙي جون مشينون، ليلوين، واچون،
 ڪئميراٽون، پيڙا، فرنيچر وغيره ٺاهي ٿي. دنيا جي
 مارڪيٽ ۾ بائلورشيا جون هري شيون وڏي پيماني تي
 هلندون آهن.

يوڪرين، سوويت يونين جي زرعي پيداش جو هڪ ائبار خانو ۽ پٽ تمام اهم هنري ايراضي آهي. دنيا جا وڏي ۾ وڏا Blast furnaces ۽ Open-hearth furnaces هتي جوڙيل آهن. هن رپبلڪ ۾ کوئلي، رڪ ۽ ٻين ڪيميائي چيزن جا ناياب ڪارخانا آهن، جتي ڏائن جا اوزار، جديد مشيني اوزار، چرخيون، اليڪٽرڪ لوڪوموٽو، شاهي تارازيون ۽ مال لاهڻ ڇاڙهڻ جون مٽرڪ ڪلون وغيره پيدا ٿين ٿيون.

اڄ يوڪرين جي رڳو ۹ ڏينهن جي هنري پيداوار ۱۹۱۳ جي زماني واري پيداوار کان به وڌيڪ آهي. يوڪرين جي پگهريل لوهه جي پيداوار فرانس، اٽلي ۽ آسٽريا جي گڏيل پيداوار کان به وڌيڪ آهي. يوڪرين، هر هڪ پاڻي ۽ پٺيان، جيڪا رڪ، پگهريل لوهه، کنڊ، کوئلي ۽ لوهه جي پيداوار آپائي ٿو، سا آمريڪا، انگلنڊ، فرانس ۽ فيڊرل جرمني جي هڪ پاڻي ۽ واري پيداوار کان وڌيڪ آهي.

مهاڀاري لڙائيءَ کانپوءِ ئي يوڪرين اٽڪل ۲۵۰۰ وڏا هنري ڪارخانا ٺاهيا آهن. سنه ۱۹۴۰ جي پيٽ ۾ اڄ يوڪرين جي بجليءَ جي پيداوار ڏهون آهي. سنه ۱۹۶۶ ۾ هن رپبلڪ جي بجليءَ جي ڪلووات پيدا ڪئي. اٽلي ڪيترائي ساليانر ڏهه هزار ڪروڙ بجلي ڏيئي ٿي پٽ بجلي گهرن جي بجلي گهر ٺاهيا ويا آهن. ڊنيئر ڪاڇوڪا ۽ ڪريمنچگ بجلي گهر جو ڪم پيو هلي. ڊنيئر، ڪيو ۽ ڊنيئر وڊرز هينسٽ گهر پوري رفتار سان هلي رهيا آهن. ڪيو ۽ ڊنيئر وڊرز هينسٽ بجلي گهر چالو ڪيا ويا آهن ۽ ڪيو ٽي نئون بجلي گهر ٺهي رهيو آهي.

اٽلي اتر ڪريميائي واهه ٺاهيو ويو آهي جيڪو ڏکڻ يوڪرين جي لکين هيڪٽر سڪل زمين کي آباد ڪري ٿو. هي واهه

يُوكرين سوويت سوشلسٽ ريپبلڪ

ٺاهيل ۲۵ دسمبر ۱۹۱۷ تي ؛ ايراضي
۶۰۱,۰۰۰ چورس ڪلوميٽر؛ آدم، ۴۶,۳۸۱,۰۰۰
۱ جنوري ۱۹۶۸ تي. جن مان يوڪريني ۷۶۶۸
سيڪڙو، روسي ۱۶۶۹ سيڪڙو، بهرودي ۲
سيڪڙو، ٻارلش ۴۹. سيڪڙو آهي.
راجڌاني ڪيوآهي، جنهنجو ڪل آدم آهي
۰۱,۴۵۷,۰۰۰

يوڪرين ريپبلڪ آدم جي لحاظ کان رشن فيڊرشن کانپوءِ
ٻيو نمبر وڏي آهي ۽ پکيڙ جي لحاظ کان، (رشن فيڊرشن
۽ ڪزڪ فيڊرشن کانپوءِ) ٽيون نمبر وڏي آهي. هندي زمين
ٻيلن ۽ ميدانن وارين ايراضين مان لنگوي آهي. اها ٽرنس
ڪارپالسيا کان ڏان نائين ۽ پوليسڪي جي ڏيڻ کانولي ڪاري
سمند جي ٽيري ڪناري نائين پکڙيل آهي.

يوڪرين ريپبلڪ اتحادي قومن جي منڊل جي ميمبر آهي.
گذريل مهاڀاري جنگ ۾ يوڪرين ريپبلڪ تمام گهڻو نقصان
سنو. نازين هتي ۴۵ لک ماڻهو ماري ڇڏيا ۽ ۲۰ لکن کان مٿي
يوڪرينن کي، زوري ٻڃائي جرمنيءَ ۾ ٻانها ڪري ڪم آندو.
سوين شهرن، نگرن ۽ هزارين ڳوٺن کي ساڙيو ٻارڻو ويو. جنهن
ڪري هڪ ڪروڙ ماڻهو پڻ گهرائي پيا. سن ۱۹۵۰ تائين
يوڪرين انڊسٽريءَ جي حالت مهاڀاري لڙائي کان اڳ واري
حالت کان بهتر بڻجي ويئي ۽ هاڻي ان جي هڪڙي پيداوار
سڄي سوويت يونين جي ۱۹۴۰ جي زماني واري پيداوار کان
وڌيڪ آهي.

هندو آهي. اُتي تمام جهجهي انداز ۾ لوه، ٽامو، مڱنيز،
 شمش، ڪوبالت، مڪرو، جست، سون ۽ ٻيا قيمتي پٿر لڌا.
 اُتي سڄي سوويت يونين جو $\frac{2}{5}$ حصو شيون ٺهن ٿيون،
 اُڪل اڌ حصو ڪڇو لوه، اڌ حصي کان به مٿي رڪ ۽ ڪوئلو،
 سونو حصو تيل جو، $\frac{1}{10}$ حصو بوت، ڇهه ۽ $\frac{1}{3}$ حصو ڪپڙو ٺهي
 ٿو. دنيا جا وڏي ۾ وڏا بجلي - گهر وولگا ٿي ۽ سائبريا جي
 انگارا نديءَ تي ٺهيل آهن. هن فيڊريشن جي اوڀر وارين
 ايراضين ۾، ڪڇي مال جا انبار آهن ۽ پڻ پاڻي اٿاهه آهي، ان
 ڪري اُتي هنر تمام نڪڙو ترقي ڪري رهيو آهي.

رشين فيڊريشن، سوويت يونين جي وڏي ۾ وڏي زرعي
 پيداش واري ايراضي آهي. فيڊريشن جي ۱۲ ڪروڙ ۴ لک،
 هيڪٽر* پوک ٿيل زمين مان ۷ ڪروڙ ۷۵ لک هيڪٽرن تي
 اناج پوکيو آهي (جنهن مان ۴ ڪروڙ هيڪٽر زمين تي ڪڍڪ
 پوکي آهي). سوويت يونين جي ڇوٽائي مال، سوئڙن ۽ ڍڻ
 جو اُڪل اڌ حصو فيڊريشن جي گڏيل ۽ سرڪاري ڪيئن جو
 هوندو آهي.

رشين فيڊريشن جي سڀني علائقن ۽ ايراضين ۾ هنر ۽ زرعي
 پيداش وڏي پيماني تي وڌي رهي آهي.
 روسي ڪلچر کي سڄي دنيا تسليم ڪيو آهي. رشين
 فيڊريشن جون يونيورسٽيون، ڪاليج، ڪوچنا گهر، ٽيٽر ۽
 ميوزيم به خوب مشهور آهن. فيڊريشن کي پهرئين نمبر جا
 صحت گهر آهن، جيڪي ڪاري سمنڊ جي ڪناري، ڪاڪيشز
 جي جبلن ۽ ٻين هنڌ ٺاهيل آهن، جنهن هڪ سال لکين ماڻهن
 کي فائدو ملندو آهي.

* هڪ هيڪٽر = ۲.۴۵ ايڪڙ

جيتاري ڪي پئنيچر پئنيچر نرالورنگ ۽ آهي جيٽروڪ نير،
 سٺو، لڳو. مثال طور ڪڙڪ ريلڪ جي جهنڊي ۾ ڪڙڪ ميدان
 جي آسماني رنگ جي چوگرد ٻاڙهي رنگ جا پٽا ڏنل آهن.
 اهي پٽي ريلڪ جون نشانين آهن، جن ۾ انهن جي
 هٿا جي جوڙجڪي ڪوشش واري صلح پسند حياتي ۽ جو
 عڪس ملي ٿو. هاڻي پٽي ريلڪ بابت ٻين حقيقتون،
 انڪر اکر ۽ پٽي ڏجن ٿيون.

رشين سوويت فيڊريٽو سوشلسٽ ريلڪ

تاريخ ۷ نومبر ۱۹۱۷ تي، ايراضي ۱۷,۰۷۵,۰۰۰
 چورس ڪلوميٽر، آدم، ۱ جنوري ۱۹۶۸ تي،
 ۱۲ ڪروڙ ۷۹ لک. جنمان ريشن ۸۳۶۳ سيڪڙو
 ٽائر ۲۵۵ سيڪڙو، ٻوڪري ۲۶۹ سيڪڙو،
 چؤواش ۱۴۲ سيڪڙو آهن.

هن ريلڪ ۾ ۱۶ خودمختيار ريلڪون، ۵
 خودمختيار ريجن ۽ ۱۰ قومي ايراضيون آهن.
 راجڌاني ماسڪو آهي، جنهنجو آدم
 ۶,۵۶۷,۰۰۰ آهي.

ريشن فيڊريشن، ايراضي ۽ آدم جي لحاظ کان سڀني ريلڪن
 کان وڏي آهي ۽ آزاد طور تمام ترقي يافته آهي. اها هالنڪ
 کان وٺي پشٽڪ سمند تائين ۽ آرڪٽڪ سمند کان وٺي وچ
 ايشياڻي بياپان تائين پکڙيل آهي. يورپ، ڪالولي ايشيا تائين
 پکڙيل هڪ سبب، ريشن فيڊريشن ۾ پائنت پائنت جون ايراضيون
 اچي وڃن ٿيون.

ريشن فيڊريشن ۾ سڀني مشهور معدني شيون ٿين ٿيون.
 اهي هيلنائين هيرا نه پيدا ٿين، پر ٿاڙو پاڪو ٿيا آهن، لڏا آهن.
 اوڀر سائبريا ۾ ئي سڀني سرمايدار ملڪن کان وڌيڪ ڪوئلو

يونين رپبلڪون

يونين رپبلڪون ڇا آهن؟

هن ننڍن سوالن واري ڪتاب ۾ يونين آف سوويت سوشلسٽ رپبلڪس جي يونين رپبلڪن بابت رڳو تمام عام خبرچار ڏيئي سگهجي ٿي.

مثال طور بائووريشن رپبلڪ جي فوجي نشاني وٺو. ان ۾ اڀرندڙ سج جي ترورن ۾ ڏاٽو ۽ مٿڪو ڏيکاريل آهي جنهي چوگرد ان جا سنگ، گاهه ۽ سٽي ۽ جي سٺن سان وڪوڙيل آهن. اُزيڪ رپبلڪ جي نشانيءَ ۾ وري ڏاٽي ۽ مٿڪي سان گڏ ڪٽ ۽ ڪپهه جا ڪانا، گل ۽ کليل ڪپهه جا ڏيٺا ڏيکاريل آهن. جيارجيا رپبلڪ جي نشانيءَ ۾ اسانڪي نيري رنگ جي جابلو قطار، اناج جا سونهري سلا ۽ ڀاڪ ۽ انگور جا چڱا ڏسڻ ۾ اچن ٿا. يونين رپبلڪن جي قومي گيتن ۾ لوڪ گيتن جون ڏنئون ڏنل آهن. سوويت يونين جي جهنڊي جو ڳاڙهو رنگ سڀني قومن جي جهنڊن ۾ وڌيڪ نمايان آهي، پر هر هڪ

نيدريشن بر جيڪي ۱۶ خودمختيار رپبلڪون آهن، تن مان
۱۱ ايران خودمختيار وڃن هيون.

سوويت سماج جي ترقيءَ جي لڙي، هڪٻئي بر پائي
واري مدد ۽ سڀ کان وڌيڪ روسي قوم جو اڳئين پٽيل ۽
پنتي پيل ماڻهن کي بچند، مدد ڏيارڻ کري، خودمختيار يونٽن
اتري نه آرڻڪ ۽ راجپتي اُنئي ڪئي آهي، جو اهي خودمختيار
سوويت رپبلڪون بڻجي پيا آهي. مثلاً اڄ جيڪي ۱۵ يونٽن
رپبلڪون آهن، تن مان ۶ خودمختيار رپبلڪ مان بدلاجي. ٻولن
رپبلڪون ليل آهن.

ٻورو هوندو آهي ۽ اهو گهڻو ڪري جدا جدا قومن جو ٺهيل
ٿوندو آهي.

اهڙيون قومي ايراضيون رڳو ريشن فيڊريشن ۾ آهن، ۽
سڀ اثر ۾ آهن.

هر ڪنهن قومي ايراضيءَ کي، سوويت يونين جي قومن
جي سوويت ۾ هڪ عيوضي مليل آهي. انکي ريشن فيڊريشن
جي سپريم سوويت ۾ پنهنجي آدم جي عدد ۽ حصي مطابق
عيوضي چونڊي موڪلڻا پوندا آهن.

ان قومي ايراضيءَ جو راج ڪاروبار پورهيتن جي رينجڊل
سوويت ۽ ان جي ڪاروباري ڪاميٽيءَ جي هٿن ۾ آهي،
جيڪي ريشن فيڊريشن جي مڪاني سوويت جي يڪي سرشتي
جو حصو آهن.

سرڪار ۽ ڪورٽن ۾، قومي ايراضيءَ جي گهڻائيءَ واري
قوم جي ٻولي ڪم ايندي آهي. ڪل ڏهه قومي ايراضيون
آهن: اُگن - بريات، چڪوتڪا، ايونڪي، خانتي، منسي،
ڪومي - پرمياڪ، ڪورياڪ، نينٽس، تيمير، آست - اوردا بريات،
ييمالو - نينٽس.

ڪابه قوم پنهنجي خودمختياريءَ جو روپ بدلائي
سگهي ٿي؟

نرالن روپن ۽ ترقيءَ جي اڳوڻن سطحن سبب، سوويت يونين
۾ ڪن قومي يونٽن لاءِ اهو ممڪن آهي ته اهي پنهنجي
خودمختياريءَ جو گهات يا بناوٽ، ٻئي وڌيڪ اوچ ۽ عملي
روپ ۾ مٽائي سگهن ٿا (ڪن خاص حالتن هيٺ). ريشن

رہلڪ ۾ لڌي پيئون خود مختيار رپلڪ آهي. چيار جا رپلڪ ۾ اخبارن ۽ اجارن خود مختيار رپلڪون آهن ۽ اُڙبڪ رپلڪ ۾ دعار اڪاڻڪ خود مختيار رپلڪ آهي.

خود مختيار ريجن (ٽڪر) ڇا آهي؟

اهڙو هڪ اهڙو قومي علائقائي يونٽ آهي، جيڪو پنهنجي ذاتي قومي روپ ۽ رسمون موجب انتظامي خود مختياري ماڻي ٿو. اهو ريجن ڪنهن يونين رپلڪ يا علائقي جو حصو هوندو آهي. انجي طاقت پورهيتن جي عيوضن جي سروسٽ کي ڏنل آهي جنهنجي سرڪار، ان سروسٽ جي، ڪاروباري ڪاميٽي آهي. هر ڪنهن ريجن کي سروسٽ يونين جي، قومن جي سروسٽ ۾ د عومي موڪلڻ جو حق آهي ۽ جنهن رپلڪ جو اهو ريجن حصو آهي، ان کي پنهنجي حصي مطابق عومي موڪلڻا آهن. سرڪار، ڪورٽ، سڪورل، ٻن رپلڪ سسٽائن ۽ اخبارن ۾ ان ريجن جي نولي ڪم ايندي آهي.

۱۹۶۶ ۾ سروسٽ يونين ۾ اُنڪ خود مختيار ريجن هئا، جن مان پنج ريجن ميدانن ۾ هئا - اُڊيڪي، گورلي اُلتالي، بهري، ڪراچي ۽ چرڪس ۽ خاڪس، اُڙبائيچان رپلڪ ۾ گورلي ڪارايچ، چارچيا ۾ ڏکڻ اوسيئين ۽ لاجڪستان ۾ گورلي بدحشان خود مختيار ريجن آهي.

قومي ايراضي ڇا آهي؟

قومي ايراضي (National Area) هڪ اهڙو قومي علائقائي يونٽ آهي، جنهن کي پنهنجو قومي روپ ۽ رسمون ٿن ٿيون. اڪثر ڪري اها هڪ وڏي ايراضي ٿيندي آهي، جنهنجو آدم

قومي حڪومت آهي، جا يونين رپبلڪ جو راجنيتي طرح هڪ
خودمختيار حصو آهي. ان رپبلڪ جي علائقي جو فيصلو اُتي
رهندڙ گهڻائي واري قوم ڪندي آهي ۽ اهڙي خودمختيار
رپبلڪ جو نالو به ان قوم پٺيان سڏبو آهي.

هر ڪنهن خودمختيار رپبلڪ کي پنهنجو پنهنجو جوڙجڪ آهي
جو قومي وصفن ۽ طاقت جي وڌين سنسٽائن جو عڪس آهي، جي
آهن: سهرير سرويٽ، سهرير سرويٽ جو پريزيڊنٽ، وزيرن جي
ڪائونسل، سهرير ڪورٽ ۽ مڪاني انتظام هلائيندڙ سياڻون.

خودمختيار رپبلڪ کي پنهنجو علائقو آهي، جنهنجي حدن
۾ ان جي منظوريءَ کانسواءِ ڪابه ڦير گهير ڪري نٿي سگهجي.
اُنکي پنهنجو عدالتي سرشتو آهي ۽ آرٽڪل ڪلچرل واڌاري،
شهرواسيپٽي، راجڌانيءَ، نشاني ۽ جهنڊي بابت پنهنجا قانون
ٺهيل آهن.

هر ڪنهن خودمختيار رپبلڪ کي سرويٽ يونين جي سهرير
سرويٽ جي قومن جي سرويٽ ۾ ۱۱ عيوضي ڏنل آهن ۽
پنهنجي يونين رپبلڪ ۾ حصي مطابق عيوضي چونڊيل
(Proportional Representation) آهن. خودمختيار رپبلڪ،
يونين رپبلڪ جو هڪ حصو هئڻ ڪري، سرويٽ يونين کان
ڇڄي نه ٿي سگهي.

ويه ٽي خودمختيار رپبلڪون (۱۹۶۶ تاءِ) چئن يونين رپبلڪن
جو حصو آهن. رشين فيڊريشن ۾ ۱۶ آهن - بشڪير، برباڪ،
داغستان، ڪبارديو - بلڪر، ڪلمياڪ، ڪاريلين، ڪومي،
ماري، مورووين، اتر اوسيٽين، تاتر، ٽوا، ادمرت، چيڪينو
- انگش، چوواش ۽ ياکوف خودمختيار رپبلڪون. آزر بائيجان

هي سزا معافي ڪري سگهي ٿي. اها پنهنجي روح لاءِ جو
نمرانو مقرر ڪندي آهي.

سيني يونين ريپبلڪن کي برابريءَ جي حقن جي ڳڻائي
ملايل آهي. هر ڪنهن کي سوويت يونين جي فيڊريشن ۾ برابر
عرضو مليل آهي.

۱. سوويت يونين جي سهريل سوويت هيءَ قومن جي سوويت
ٽائرس ۾، هر ڪنهن يونين ريپبلڪ کي ۳۲ عرصي مليل آهن.
— سهريل سوويت جي پوزيٽو، جنهن هڪ چيئرمين ۽ ۱۵
ڊپٽي چيئرمين آهن. هر هڪ يونين ريپبلڪ مان هڪ عرصي
ايندو آهي (اهو عرصي، روايت موجب اڪثر ڪري پنهنجي
يونين ريپبلڪ جي سهريل سوويت هي پوزيٽو جو چيئرمين
هوندو آهي).

— سوويت يونين جي وزيرن جي ڪائونسل ۾، هر هڪ
يونين ريپبلڪ جي وزيرن جي ڪائونسل جو چيئرمين، پاڻمرادو
عرصي ٿي ايندو آهي.

— سوويت يونين جي سهريل ڪورٽ ۾، هر هڪ ريپبلڪ
جي سهريل ڪورٽ جو چيئرمين پاڻمرادو عرصي ٿي ايندو آهي.
ڪنهن به هڪ يونين ريپبلڪ کي ۱۰ خاص اليگڙ اختيارون
۽ رعايتون ڪونه مليل آهن.

ڇا ڪابه يونين ريپبلڪ، سوويت يونين کان اليگڙ
ٿي سگهي ٿي؟

ها، سوويت يونين ۽ هر هڪ يونين ريپبلڪ جي جڙجڪ
۾ اهو حق درج ٿيل آهي.

خودمختيار ريپبلڪ ڇا آهي؟

خودمختيار (Autonomous) ريپبلڪ، سوويت سوشلسٽ

۾ سوويت يونين ۽ انهن سڀني کي هڪجهڙا حق مليل آهن.

يونين ريپبلڪن جي برابر ۽ خودمختياريءَ کي
ڪيئن سلامت رکيو ويندو آهي؟

هرڪنهن يونين ريپبلڪ کي پنهنجو جواز هڪ آهي، جنهن ۾
انجمن خاص قومي خصوصيتون درج ٿيل آهن.
هرڪنهن يونين ريپبلڪ کي راج ڪاروبار لاءِ هي وڏي-دون
سياڻون آهن:- سپريم سوويت، سپريم سوويت جي پريزيڊنٽ
وزيرون جي ڪائونسل (قومي ڪاروبار جي وڏي پروڊي سنسٽا)
سپريم ڪورٽ ۽ پورهيتن جي عيوضن جا مڪاني سوويت ۽
انهن جون ڪاروبار ڪاميٽيون. هر هڪ يونين ريپبلڪ کي پنهنجو
قانوني سرشتو آهي. کيس ديواني، فوجداري ۽ ليبر قانون،
ڪئمپي قانون، قانوني نيم، شهر واسينٽر، گيت، جهنڊو، فوجي
نشاني ۽ راجڌاني، سڀ پنهنجا آهن.

ڪنهن به يونين ريپبلڪ جي علائقي ۾ انجي منظوريءَ کان
سواءِ ڪابه ٽيريٽوري ٿي سگهي. هرڪنهن ريپبلڪ کي پرڏيهي
ملڪن سان سڌا ناتا جوڙڻ، عهدناما ڪرڻ، عيرضي موڪلڻ ۽
گهڙائڻ، پنهنجي فوج رکڻ جو حق آهي.

هرڪا اهڙي ريپبلڪ پنهنجي علائقي اندر پنهنجي اختياري
آزادي سان استعمال ڪندي آهي. يونين ريپبلڪ جي سپريم
سوويت پنهنجي لاءِ جواز هڪ بحال ڪندي آهي ۽ انهن
خودمختيار ريپبلڪن جو جواز هڪ به منظور ڪندي آهي، جي انجو
حصو آهن. اها ريپبلڪ جي آرٽڪل پوڄنا ۽ بحال ڪندي
آهي. اها ڪنهن به ريپبلڪ جي ڪورن طرفان ڏنل ڏوهارين

سوويت يونين ۾ رهندڙ ماڻهن وچ ڪهڙا نانا آهن؟

سوويت يونين جي قومن ۾، مڪمل طرح برابري آهي. سڀني کي وڏن ويجهڙ لاءِ ساڳيا وجهه ميسر آهن. هندجا رشتا نانا پائٽي، دوستي، عزت ۽ سهڪار تي ٻڌل آهن. جوڙجڪ جو ۱۳۳ اسر جوڙو: ”سوويت يونين جي سڀني شهر واسين کي، بنا ڪنهن قومن يا نسل جي پيد ۽ي آرٽڪل، راجسٽي، سرڪاري نوڙي ڪنٽرول ڪيترن ۽ ٻين پبلڪ سرگرمين ۾ برابري حق ميسر آهن، جيڪي قانوني طرح رد نٿي ڪي سگهن.“

نگرواسين جي حقن تي قومن يا نسل جي بنياد تي ڪا به سڏي يا اڻسڏي روڪ وجهڻ يا انهن ڏانهن ڪا خاص رعایت ڏيکارڻ، فرسوار يا قومي جدائي يا ڏڪار ۽ ٻيان ڳهلائڻ، قانوني طرح ڏوهه آهي.“

هرڪنهن قوم کي خاص مقرر ٿيل قومي حڪومت يا قومي علائقو آهي يعني نه انکي يا نه يونين رپبلڪ، يا خودمختيار رپبلڪ، يا خودمختيار ٽڪر يا قومي ايراضي هوندي آهي.

يونين رپبلڪ ڇا آهي؟

هڪ يونين رپبلڪ، مزدورن ۽ هارين جي آزاد خودمختيار سماجواڊي حڪومت آهي.

ان ۾، ان ايراضي ۾ رهندڙ ڏيهي ماڻهن جي ڳهڙائي هوندي آهي، ۽ رپبلڪ کي نالو به انهن ماڻهن جو ئي ڏنو ويندو آهي.

يونين رپبلڪون علائقي، آدمي، قومي رومپ ۽ ٻين ڪيترن خصوصيتن جي لحاظ کان هڪ ٻئي کان نرالين آهن. ان هوندي

زمين وڪڍي يا خريد ڪري سگهجي ٿي؟
 ڪنهن به سرڪاري يا سهڪاري سنسٽا، ماڻهن جي ٿولي
 هڪ شخص کي گهربل زمين سرڪار وٽان مفت ۾ ملندي
 هي. سپاويڪ ان نموني حاصل ڪيل زمين وڪڍي نه ٿي
 سگهجي. گڏيل ڪيٽن جي زمين، هارين، مڙورن يا آفيس جي
 ملازمن کي گهرن جوڙائڻ لاءِ مفت ۾ بدلي ٿي سگهندي آهي.
 ڪير به سرڪاري يا سهڪاري ڪيٽ وٽان مليل زمين تي
 اڏايل اونهاري جا گهر وڪڍي سگهي ٿو پر رڳو گهر ۽ نه زمين
 وڪڍي سگهجي ٿي. زمين ساڳين شرطن شروطن تي نئين
 مالڪ کي مفت ۾ بدلي ٿي ملندي آهي. ان سبب ڪري ئي
 سوويت يونين ۾ زمين-ڍل ڪانهي.

ڪهڙي بنياد تي انتظام لاءِ ايراضي وراهيل آهي؟
 ڪابه انتظامي ايراضي هڪ وڳيانڪ بنياد تي وراهي
 ويندي آهي ۽ ان لاءِ هيٺين ڳالهين جوڌيان رکيو ويندو آهي:-
 قومي روپ ۽ رواجن جون انتهاسڪ خصوصيتون؛ ايراضي
 جو آرٽڪ وڪاس؛ آدم جو عدد ۽ گهاٽائي؛ ڪن
 آرٽڪ مرڪزن ڏانهن ان آدم جو چڪڙي وڃڻ؛ آمدرفت
 جو طرف ۽ قسم؛ ان ايراضيءَ جي اثر دار ۽ چٽي ڪاروبار جي
 گهرنتي. سوويت يونين ۾ انتظامي ايراضيءَ جا مکيه يونٽ هي
 آهن:- ريڙجن، (ٽڪر) ضلع، شهر ۽ ڳوٺ. ان کانسواءِ وڏي
 ۾ وڏي يونين ريپبلڪ ريشن فيڊريشن ۾ علائقا ۽ قومي ايراضيون
 پڻ آهن.
 هرڪا يونين ريپبلڪ انتظامي ايراضيءَ جا سوال پاڻ پنهنجي
 فيصل ڪندي آهي.

جي سڀني شاخن جي وڌيڪ ترقيءَ لاءِ جلد ئي پئسو گڏ ڪري
سگهجي ٿو. انڪري ئي سرويٽ يونين ۾ هنري پيداش جي
ترقي تمام وڏي پئماني تي ٿي ٿي. قومي اُپٻڻ سڄي جيتا
کي فائدو رسائي ٿي ۽ نه ڪن خاص ماڻهن کي.

زمين جو مالڪ ڪير آهي؟

قدرتي دولت وانگر زمين پڻ جيتا جي ملڪيت آهي.
زمين جي اڪيلي سر مالڪ هئڻ ڪري، سرويٽ سرڪار ملڪ
هي قدرتي دولت جي چڱيءَ طرح سنڀال ڪري ٿي، معدني
ذريعن، بيلن ۽ پاڻي کي پوري نموني استعمال ڪري ٿي ۽
کيئن جي آبادي وڌائي ٿي.

سڄي زمين گڏيل ڪيبن کي مٿس ۾، سدائن لاءِ بدلي
ڏي وٺي. اهي زمين حا حق قاعدي موجب متحفظ ٿيل آهن.
سرويٽ سرڪار پگهاردار ملازمن کي، گڏيل نموني پاجمن
۽ مڃڻ پوکڻ لاءِ زمين جا پلاٽ ڏيندي آهي ۽ انهن شخصن
کي پنهنجا گهر يا اولهاري جا آرام گهر ٺاهڻ لاءِ پڻ پلاٽ
ڏيندي آهي. اها پبلڪ سسٽم هئڻ ڪري پريڊ يونيس، سهڪاري
سوسائٽين، نوجوان نڊولين، راندين جي سوسائٽين کي پڻ
آرام گهر، پارڪ يا راندين جا ميدان اڏڻ لاءِ پلاٽ ڏيندي
آهي.

هنري ڪارخانن، ريلويون، شهرن ٺاهڻ لاءِ پڻ گهريل پلاٽن
جون سڀ ضرورتن ڀرڻ ڪيون وينديون آهن. اهڙيءَ طرح
زمين جو سرڪاري مالڪ هئڻ سڄي سماج جي فائدين سان
مڪمل طور ٺهڪي ٿو.

(پنهجن جڳهين، چوپايو مال، اوزارن ۽ اُپت سميت) اچي-
وڃن ٿيون. جڏهن جڏهن ڪميونسٽ سماج ٺهندي ويندي ٿين
ٿين سهڪاري ۽ گڏيل ڪيڏن جي قسم جي ملڪيت وڌيڪ ۽
وڌيڪ سماجواڊي رنگ اختيار ڪندي ويندي ۽ تان جو سڄي
جنتا جي ملڪيت (سرڪاري ملڪيت) سان وڃي ملندي.
هيتائين اهڙي ڪيتري ئي ملڪيت آهي، جيڪا سهڪاري ۽
سرڪاري ڪيڏن جي گڏيل ملڪيت آهي.

پيداوار جي وسيلن جو عام جي ملڪيت بطبع ڏان
ڪهڙا فائدا آهن؟

ان ڪري انساني لوت ڪسوت جو خاتمو ٿئي ٿو. ان کانسواءِ
ان ڪري سڄي پيداوار، سڌو سنئون پورهيتن جي فائدين لاءِ
ڪم آڻي ٿي ۽ هاڻوڪي ٿوري آئيندي جي
رٿا عمل ۾ آڻي سگهجي ٿي، ۽ اڳواٽ رٿي سگهجي ٿو ته ڪيتري
انداز ۾، ڪهڙي ڪهڙي پيداوار وڌائجي، ڪهڙيون ۽ ڪيتريون
جايون، ڪاٺيون، بجلي گهر ٺاهجن ۽ ڪيترن ۽ ڪهڙن قسمن
جي پورهيتن کي سکيا ڏجي ۽ ڪهڙن قسمن جا سکول،
ڪاليج ٺاهجن، ڪيترا نوان گهر اڏجن ۽ اهي ڪٿي هجن.
عام جن ملڪيت جي بنياد تي بيٺل آرٽڪل جوڻا، ملڪ
جي ذريعن جو عقل پسند نموني استعمال ڪري ٿي ۽ آرٽڪل
آئيني ۽ ڪي ميزان ۾ آڻي ٿي، جنهن ڪري پيداوار ۾ انڌو ٿڌ
آرٽڪل گهٽ ٿا ۽ بيروزگاري کي پنجهو اچي وڃي ٿو.
عام جي ملڪيت هٿ ڪري، اقتصاديت (Economy)

سماج، جنهنجا ئي سڀ ٻڌاوار جا وسلا ملڪيت آهن، تنهنجي حڪومت خود عوضي آهي.

سرڪاري ملڪيت، يعني سڄي جنتا جي ملڪيت آهي -

ڏهن، معدني دولت، پاڻي، پٽا، فڪٽريون، ملڻ، ڪاٺيون، ريلويون، پاڻي ۽ هوا جي آمدرفت، وڏا سرڪاري ڪم، ٽيڪنيڪل مرمت ڪندڙ هنڌ، بئنڪون، آمدرفت جا ذريعا، ميونسپل، ڪليئرل ۽ ٻيون سنڌاڻون (جهڙوڪ اسپتالون، آرام گهر، سنڌو دري، سڪول، ڪاليج، ٿيٽر)، شهرن ۽ هنري ايراضي جو هائوسنگ فنڊ. ٻڌاوار جي سهوليتن جو ۹۰ سيڪڙو سرڪاري ملڪيت آهي.

جئن سوويت سماج ڪميونزم ڏانهن قدم وڌائيندي ٿي سوويت يونين جي جنتا جي ملڪيت آهستي آهستي وڌندي ۽ وڌيڪ ۽ وڌيڪ مضمحل ٿيندي. ڪميونزم ۾ نه رڳو انهيءَ کي ئي ٻڌاوار جي ذريعن جو مالڪاڻو حق هوندو.

سهڪاري ۽ گڏيل ڪيٽن جي ملڪيت جو مطلب ڇا آهي؟

هيءَ ملڪيت وري ٻن پوزيٽن جي گڏيل ملڪيت آهي. جيڪي جدا جدا قسمن جي سهڪاري ڪوششن ۾ حصدار آهن يعني گڏيل سهڪاري ڪم ۽ هائوسنگ ۽ ٻن قسمن جو سهڪاري سنڌاڻون.

جنتا جي ملڪيت (سرڪاري ملڪيت) وانگر، سهڪاري ۽ گڏيل ڪيٽن جي قسم جي ملڪيت ٻن پوزيٽن جي فائدو لاءِ ئي آهي. ٻن ملڪيت ۾ گڏيل ڪم ۽ سهڪاري سنڌاڻون.

سيئي ماڊرن وسيلآ آهن ۽ جي تازه ترين وگيانڪ ۽ ٽيڪنيڪل
عاميائين کي ڪم ۾ آڻيندا آهن. سنه ۱۹۱۹ کان ۱۹۶۵ تائين
ارين جو تعداد، جنڪي سيڪنڊري تعليم ملي، ۲۷ سيڪڙي
ان وڌي ۳۱ سيڪڙو ٿيو. گڏيل ڪيٽن جي هارين جي اُپ
ٻڌ، هننجي ڪلچرل درجي ۽ سماجڪ شعور سان گڏوگڏ تمام
گهڻي وڌي آهي.

ٻڌيمان ۾ پڻ تبديل آئي آهي. انقلاب کان اڳ ٻڌيمان جي
فقط ننڍي ٽولي هئي جيڪي گهڻو ڪري سکيا ستابا هئا ۽
مٿئين طبقن جون ئي گهرجون پوريون ڪندا هئا. سنه ۱۹۶۶ ۾
سوويت يونين ۾ ۱ ڪروڙ ۳۰ لک ماڻهو خاص ماهر هئا، جن
کي سيڪنڊري يا اوچ تعليم مليل هئي، پر ۱۹۶۶ ۾ اهڙا شخص
وڌو ۵ لک هئا. اڄڪلهه جنتا جو گهڻو ۽ گهڻو حصو ودوان
ٻڌجي رهيو آهي. هنن مان تمام گهڻي اڪثريت مزدورن ۽
هارين جي ڪٽنب مان اچي ٿي. سوويت ودوان پنهنجي علم
۽ ڪم کي سڄي جنتا لاءِ ڪم آڻيندا آهن.

سيئي سوويت ماڻهو پنهنجن ويچارن، فائدين ۽ اُديشن جي
هڪجهڙائيءَ ڪري پاڻ ۾ تمام گهڻي ميلاپ سان رهندا. سوويت
سماج هڪ سمان محنت ڪش جي سماج هئڻ ڪري سماجي ۽
سياسي طرح مضبوطيءَ سان متحد آهي. اُتي سماجي جهڳٽن لاءِ
ڪوبه وجهه ٿي ڪونهي.

”سڄي جنتا جي ملڪيت“ لفظن جو ڪهڙو
مطلب آهي؟

سوويت سرشتي ۾ سڄي جنتا جي ملڪيت ساڳئي وقت
حڪومت جي پڻ ملڪيت آهي ڇو ته اڄوڪي حالت ۾ سڄي

۽ آرام ۽ صحت گهرن جو ٻڌ انتظام ڪيل آهي. بڊاي نوڙي
بيماريءَ ۾، مدد لاءِ سرڪار پاران سوشل انشورنس ۽ مشمت
دوا درمل جو پرهند ٿيل آهي.

سوويت سماج ۾ ڪهڙا طبقا آهن؟

۱۹۱۷ واري آڪٽوبر انقلاب لوت ڪوت ڪندڙ طبقن کي
ختم ڪري ڇڏيو. هاڻي سوويت سماج ۾ ٻه پورهيت طبقتا آهن.
مزدور ۽ هاري ۽ ٻڌ پورهيت ٻڌمان.

انقلاب کان اڳ رشا ۾، مزدور طبقي ۾ ٻين سرمايداري
ملڪن وانگر، پرولتاري ماڻهو هئا، جنکي ڪو نه پيداواري وسيلو
نه هو ۽ فقط پنهنجو پورهيو وڪڻي ئي گذران ڪندا هئا. هاڻي
سوويت مزدور طبقو بلڪل ئي لڙالو پورهيت طبقو آهي ڇو ته
سماجواد ۾ هنکي هاڻي اڳي وانگر پنهنجو پورهيو سرمايداري
واپارين کي وڪڻڻو ڪونه ٿو پوي، پر ڪن انهن ڪارخائن ۽
ملين ۾ ڪم ڪرڻو پوي ٿو، جيڪي سڀ سڄي سماج جي
ملڪيت آهن.

جنهن ڄڻ پيداوار وڌي ٿي تنهن ڄڻ مزدور طبقو وڌندو رهي
ٿو. هن طبقي جو رول، آرٽڪل مسئلن جي حل نوڙي ملڪ جي
سماجي ۽ راجيستي وهندوار ۽ سماجي وڪاس لاءِ پاڪل اهم ۽
اختياريءَ وارو آهي. سوويت يونين جي ڪمپوزم ڏانهن وڪ
وڌائڻ ۾ مزدور طبقو هڪ مک سماجڪ طاقت آهي.

جهڙي رشا جا هاري، سڄي ڀي نه ننڍي پيداش ڪندڙ
شخص هئا، جيڪي سڄي عمر غريبيءَ ۽ تباهيءَ ۾ غرق هئا.
اڄوڪي رشا جا هاري يعني سوويت ڪسان آهي ماڻهو آهن،
جيڪي گڏيل ڪيٽن ۾ متحد ٿيل آهن، جنکي زرعي پيداش جا

ٻنڄ مهنا لاڳيتو سڄي ملڪ ۾ بھت مباحثو ٿيو هو. هاڻي
ڊسمبر ”جوڙجڪ - ڏينهن“ هئڻ سبب موڪل جو ڏينهن آهي.
هن وقت سرويٽ يونين جي، سپرلر سرويٽ (پارليامينٽ)
ران ڪڙي ڪيل ڪميشن، هڪ نئون جوڙجڪ تيار ڪري
هي آهي.

سرويٽ جوڙجڪ جون ڪهڙيون نراليون وصفون آهن؟

سرويٽ جوڙجڪ جي هڪ خصوصيت آهي، هڪ سمان
لوڪشاهي. اُتي شهر واسين جي حقن تي، جنس، نسل، قوم،
تعليم ۽ ملڪيت جي درجي جي لحاظ کان ڪا به روڪ ڪانهي.
هر ڪنهن شهر واسيءَ کي ڪم ڪرڻ، تعليم حاصل ڪرڻ، آرام
۽ فرصت ماڻڻ ۽ پيريءَ جي ترقي جي برابر حق آهي. سڀني
کي ڳالهائڻ، پريس، ميڙن ۽ جماعتن ۾ شرڪت جي آزادي آهي.
سرويٽ يونين ۾ سڄي طاقت، شهرن ۽ ڳوٺن جي پورهيتن
جي هٿن ۾ آهي، جن جا عيوضي ”پورهيتن جون سرويٽ“
تي چونڊيل هوندا آهن ۽ جي ئي حڪومت جو راجبستي بنياد
آهن. سرويٽ يونين جو آرٽڪل بنياد آهي، سماجوادي نموني
جو آرٽ شاسٽر ۽ پيداوار جي ذريعن جو عام ملڪيت بڻجڻ.
داخل ڪرڻ تائين محدود نٿو رکي، پر انهن کي عمل ۾ آڻڻ
تي ڀڄڻ زور نٿو. مثال طور شهر واسين جي حقن
کي عملي جامي پهرائڻ لاءِ اُتي آرٽڪل وڪاس رٿائتي نموني تي
رهيو آهي ۽ زنان ڪارخانا ۽ ملون جڙي رهيو آهي، جي
مڪمل روزگار جو پڪو وسيلو آهن. آرام ۽ فرحت ماڻڻ جي
حق کي عمل ۾ آڻڻ لاءِ پورهيتن لاءِ ساليانو پگهار سان مرڪلن

لرڪمانه ۽ ايسٽونائي سوويت سوشلسٽ ريپبلڪس.

ڊو. ايس. ايس. آر. جو پهريون چوڙجڪ ڪڏهن بحال
ڪيو ويو؟

جنوري ۱۹۱۸ ۾ مزدورن، سولھون ۽ ھارين جي عيوض
جي ٽن رشن ڪانگريس متحده ڪئن ۽ مظلومن جي حقن جو
پڌرنامو بحال ڪيو. هن پڌرنامي، آئندو ر انٽلاب ۾ حاصل ٿيل
نائنن کي هڪ قانوني روپ ڏنو ۽ ٻن سماجواڊي حڪومت
جي مکيه اصولن ۽ اديشن جو اعلان ڪيو.

هن اعلان نامي ۾ چيو ويو ته سوويت سرشتي جو مکيه مقصد
آهي انساني لوت ڪسوٽ کي ختم ڪرڻ ۽ سماج مان خدا خدا
طفا مڪمل طرح ڪڍي ڇڏڻ. ان، رشا کي هڪ ريپبلڪن
فيڊريشن ڪري پڌرو ڪيو ۽ زمين تي خالگي ملڪيت جو حق
ختم ڪيو. ان متحده ڪئن جي طاقتي جي نرمانن کي بحال
ڪيو، هڪ اعليٰ قومي آرٽڪل ڪائونسل ڪڙي ڪئي ۽ ٻين
کي قومي ملڪيت ٺاهيو. ان سوويت يونين جي ٻڌڻي ٿيئي
جي بنيادي اصولن جو اعلان ڪيو، جيڪي هي هئا: امن،
ڳجهن عهدنامن کي رد ڪرڻ ۽ سڀني قومن جي آزاديءَ جي
عرف ڪرڻ.

مٿين پڌرنامي ۾ ظاهر ڪيل اصولن جي بنياد تي ئي
سوويت يونين جو پهريون چوڙجڪ، بين سوويت ڪانگريس ۾
۳۱ جنوري ۱۹۲۴ تي بحال ڪيو ويو.

هاڻوڪو چوڙجڪ سوويت يونين جي غور واري آئين
سوويت ڪانگريس ۾ ۵- نومبر ۱۹۳۱ تي بحال ڪيو ويو، جنهن

تي پنج مهنا لاڳيتو سڄي ملڪ ۾ بحث مباحثو ٿيو هو. هاڻي
۵- ڊسمبر ”جوڙجڪ - ڏينهن“ هئڻ سبب موڪل جوڏينهن آهي.
هن وقت سرويٽ يونين جي، سهريل سرويٽ (پارليامينٽ)
پاران ڪٿي ڪيل ڪميشن، هڪ نئون جوڙجڪ تيار ڪري
رهي آهي.

سوويت جوڙجڪ جون ڪهڙيون نراليون وصفون آهن؟
سرويٽ جوڙجڪ جي هڪ خصوصيت آهي، هڪ سمان
لوڪشاهي. اُتي شهر واسين جي حقن تي، جنس، نسل، قوم،
تعليم ۽ ملڪيت جي ڌري جي لحاظ کان ڪا به روڪ ڪانهي.
هر ڪنهن شهر واسيءَ کي ڪم ڪرڻ، تعليم حاصل ڪرڻ، آرام
۽ فرصت ماڻڻ ۽ پوريءَ جي ترقي ۽ ناهڻ جي آزادي آهي.
ڪي ڳالهائڻ، پريس، ميڙن ۽ جماعتن ۾ ڳولڻ جي پورهيتن
سوويت يونين ۾ سڄي طاقت، شهرن ۽ ڳوٺن جي پورهيتن
جي هٿن ۾ آهي، جن جا عيوضي ”پورهيتن جون سرويٽ“
تي چونڊيل هوندا آهن ۽ جي ئي حڪومت جو راجهنيتي بنياد
آهن. سرويٽ يونين جو آرٽيڪل بنياد آهي، سماجواڊي نموني
جو آرٽ شاسٽر ۽ پيداوار جي ذريعن جو عام ملڪيت بڻجڻ.
سوويت يونين جو جوڙجڪ پاڻکي رڳو شهر واسين جي حقن
داخل ڪرڻ تائين محدود نٿو رکي، پر انهن کي عمل ۾ آڻڻ
تي ٻڌل زور ڏئي ٿو. مثال طور شهر واسين جي ڪم جي حق
کي عملي جامي پهرائڻ لاءِ اُتي آرٽيڪل وڪاس ڏنائين نموني تي
رهيو آهي، نوان ڪارخانا ۽ ملون ڇڙي رهيو آهن، جي
مڪمل روزگار جو پڪو وسيلو آهن. آرام ۽ فرحت ماڻڻ جي
حق کي عمل ۾ آڻڻ لاءِ پورهيتن لاءِ ساليانو پگهار سان مرڪب

ڪمائيءَ ۽ ايسٽونائي سرويٽ سوشلسٽ ريپبلڪس.

ايس - ايس - آر جو پهريون جوڙجڪ ڪڏهن بحال
ڪيو ويو؟

جنوري ۱۹۱۸ ۾ مزدورن، سولجرن ۽ هارين جي عيوضن
جي ٽين رشن ڪانگريس متحده ڪئن ۽ مظلومن جي حقن جو
ٽرنامو بحال ڪيو. هن ٽرنامي، آڪٽوبر انقلاب ۾ حاصل ٿيل
ٽنن کي هڪ قانوني روپ ڏنو ۽ ٻي سماجواڊي حڪومت
جي مکيه اصولن ۽ اديس، جو اعلان ڪيو.

هن اعلان نامي ۾ چيو ويو ته سرويٽ سرشتي جو مکيه مقصد
هي انساني اوت ڪسوت کي ختم ڪرڻ ۽ سماج مان جدا جدا
طبقات مڪمل طرح ڪڍي ڇڏڻ. ان، رشا کي هڪ ريپبلڪن
بنياد پيش ڪري ٻڌو ڪو ۽ زمين تي خالگي ملڪيت جو حق
ختم ڪيو. ان متحده ڪئن جي طاقتي جي فرمانن کي بحال
ڪيو. هڪ اعليٰ قومي آرٽڪل ڪائونسل ٽري ڪئي ۽ ٻين
کي قومي ملڪيت بڻايو. ان سرويٽ يونين جي ٻوڏ ٻي ٻي
جي بنيادي اصولن جو اعلان ڪيو، جيڪي هي هئا: امن،
ڳجهن عهدنامن کي رد ڪرڻ ۽ سڀني قومن جي آزاديءَ جي
عزت ڪرڻ.

مٿين ٽرنامي ۾ ظاهر ڪيل اصولن جي بنياد تي ئي
سرويٽ يونين جو پهريون جوڙجڪ، ٻن سرويٽ ڪانگريس ۾
۳۱ جنوري ۱۹۲۴ تي بحال ڪيو ويو.

هاڻوڪو جوڙجڪ سرويٽ يونين جي غور واهي آئين
سرويٽ ڪانگريس ۾ ۵- ڊسمبر ۱۹۳۱ تي بحال ڪيو ويو، جنهن

پيٽر جي اجازت نه ڏئي، جيڪا مڪمل وشواس، پاڻي ۽
ايڪتا ٿي. بيٺل هجي.

۳۰ ڊسمبر ۱۹۲۲ ۾ يوڪرين، بالٽورشيا، ٽرنس ڪاڪيشن ۽ رشين
رپبلڪس ۾ سوويت ڪانگريسون ڪنيون ٿيون، جن هڪ
يڪي حڪومت ”يونين آف سوويت سوشلسٽ رپبلڪس“
ٺاهڻ جو ويچار قبول ڪيو. هنن سوويت ڪانگريسين پنهنجا
عيوضي چونڊيا، جن تي اهو ڪم رکيو ويو ته هو اهڙو اقرارنامو
ٺاهين جنهن موجب ”يونين آف سوويت سوشلسٽ رپبلڪس“
(يُو. ايس. ايس- آر) وجود ۾ اچي.

۳۰ ڊسمبر ۱۹۲۲ ۾ ماسڪو ۾ ڪانگريس گڏ ٿي، جتي يونين
آف سوويت سوشلسٽ رپبلڪس جي برپا ٿيڻ جو پڌرنامو ۽
اقرارنامو پڻي بحال ڪيا ويا.

پهرين پهرين ان يونين ۾، رشين سوويت فيڊريٽو سوشلسٽ
رپبلڪ، يوڪرين سوويت سوشلسٽ رپبلڪ، بالٽورشين سوويت
سوشلسٽ رپبلڪ ۽ ٽرنس ڪاڪيشن سوويت فيڊريٽو سوشلسٽ
رپبلڪ شامل ٿيون. پوءِ وچ ايشياڻي سوويت رپبلڪون
شريڪ ٿيون.

۱۹۴۰ ۾ لٿونيا، لٽويا ۽ ايستونيا جي پورهيتن پنهنجن
لاءِ هلچل هلائي، جنهنجي سوب سان اُتي هڪ نئون سر
وجود ۾ آيو. هنن ملڪن پاڻيڪي سوويت رپبلڪون
پڌرو ڪيو ۽ سندن عرض تي کين يونين آف سوويت سوش
رپبلڪس ۾ شامل ڪيو ويو.

اڄ يُو. ايس. ايس- آر ۾ ۱۵ يونين رپبلڪون آهن:
يوڪرين، بالٽورشين، اُزيڪ، ڪزڪ، جياڙجيا، آذربائيجان،
لٿونياڻي، مولداوياڻي، لٽوياڻي، ڪرگهيز، تاجڪ، آرمينيا

جي حق (الڳ ٺهڻ ۽ آزاد راج ڀرڻا ڪرڻ سميت) سڀني قومي ۽ مذهبي خاص حقن ۽ پنڌن جي خاتمي ۽ قومي اقليتن ۽ ٽولن جي آزاد ترقيءَ جو اعلان ڪيو ويو.

هنن مقنن اصولن جو فقط اعلان نه ڪيو ويو پر انهن تي لڳاتار عمل به ڪيو ويو.

هيٺيون آزاد سرويٽ رپبلڪس هتيءَ ۾ آيون:-
رشن فيڊريشن (نومبر ۱۹۱۷ ۾)، يوڪرين رپبلڪ (ڊسمبر ۱۹۱۷ ۾)،
بائلورشين (جنوري ۱۹۱۹ ۾)، آذربائيجان (اپريل ۱۹۲۰ ۾)،
آرمينيا (نومبر ۱۹۲۰ ۾)، جيارجيا (فيبروري ۱۹۲۱ ۾)،
۱۹۲۲ ۾ آذربائيجان، آرمينيا ۽ جيارجيا گڏجي ٽرنس ڪاڪيڪس
سرويٽ فيڊريٽو سوشلسٽ رپبلڪ ٺاهي. وچ ايشيا ۽ دور اوڀر
ايواڪس ۾ پڻ سرويٽ رپبلڪس وجود ۾ آيون. رشن فيڊريشن
۾ وري ڪيتريون ئي خودمختيار (Autonomous) رپبلڪس
ڪڍيون گيون.

فلينڊ، استونيا، لتويا، لٿونيا ۽ پولنڊ وڃا کان الڳ ٿي
آزاد حڪومتون بڻيون.

جئن جئن هي نوجوان آزاد سرويٽ رپبلڪس اندروني انقلاب -
دشمن ۽ ناڪارن ڪاه ڪندڙ جو مقابلو ڪري، پنهنجي آرٽڪل
حالت اڏي، تن هنن پاڻ ۾ فوجي، آرٽڪل ۽ پرڏيهي وهنوار
جي لحاظ کان گڏجي يونين ٺاهي. اهو طاهر ٿي بيٺو ته پاڻ ۾
گڏجي هڪ بڪي سرويٽ حڪومت قائم ڪرڻ ۾ فائديندي
آهي. ان ڏس ۾ ٽرنس ڪاڪيڪس رپبلڪ شروعات ڪئي جنهن
جي ٻين سڀني سرويٽ رپبلڪس پٺڀرائي ڪئي.

لنن چيو هو، ”اسان کي جدا جدا قومن جي رضا خوشيءَ
سان ٺاهيل يونين ڪري، جيڪا هڪ قوم کي ٻئي قوم هٿان

جي ايڪتا جي بنياد تي ئي سازسازڪت وارا رشتا ناتا وڌندا.
 پوءِ حڪومت جي جڳهه هڪ ڪميونسٽ خودمختيار سماج جو
 سرشتو وٺندو. آرٽڪل ۽ ڪلچرل ڪيترن ۾ ڪاروباري سنسٽائون
 پنهنجي راجنيتي حيثيت وڃائي ڇڏينديون. ڪورٽ، لشڪر،
 پوليس ۽ ٻيون سرڪاري سلسلي - سنسٽائون گم ٿي وينديون.
 سماج جو ڪاروبار قانوني زور زبردستيءَ تي نه پر رضاخوشيءَ
 سان مڃندڙ سليس اخلاقي ۽ سماجڪ نيمن تي هلندو. آهستي
 آهستي ماڻهن جو راهو وهندڙ اڪل سپاويڪ ٿي ويندو.
 سوشلزم ۽ ڪميونزم صلح سان ڳنڍيا پيا آهن. ان ڪري
 سرويٽ يونين ۽ ٻين سماجراڻي ملڪن جو مکيه ڪارڻ آهي
 صلح قائم رکڻ لاءِ آدم ڪرڻ. ڪميونسٽ ويچار، عام ماڻهن
 جون دليون ۽ دماغ کينجي رهيا آهن، نه لڙائي جهڳڙي سان،
 پر هڪ اعليٰ سماج جو مثال قائم ڪرڻ ۽ سک ۽ سمجهي جا
 امڪان پيدا ڪرڻ سان.

يونين آف سوويٽ سوشلسٽ ريپبلڪس
 ڪڏهن ۽ ڪيئن ٺهي؟

آڪٽوبر انقلاب جي سوڀ کانپوءِ رڳو هڪ سوويت
 ريپبلڪ ڪري پڌرو ڪيو ويو.
 سوويت سوشلسٽ حڪومت، انساني انهناس ۾ پهرين
 حڪومت هئي جنهن پنهنجي وجود ۾ اچڻ سان ئي يڪدم
 سڀني پيڙيل ماڻهن ۽ قومن کي مڪمل آزادي ڏني. ۱۶ نومبر
 ۱۹۱۷ تي جيڪو رڳو جي عوام جي حقن جو پڌر نامو ظاهر
 ٿيو، انهن روسي جنگ جي اڙاري ۽ خودمختياري، خودارادي

رنگ ٿي بدلجي ويندو ڇو ته اها وڌيڪ ۽ وڌيڪ مڃي ۽
 آئرومنٽڪ بڻجندي ويندي، جنهن لاءِ هر ڪنهن ڪم ڪندڙ کي
 گهرجي ڄاڻ ۽ سدائين ترقي ڪندڙ ٻڌي ۽ جي ضرورت پوندي.
 ڪميونزم ۾، پيداواري طاقتن ۾ ئي حد ترقي ٿيڻ ڪري،
 ماڻهن کي تمام گهڻا مادي ۽ روحاني فائدا ملندا ۽ هندي گهرجن
 جي وراعت جو نئون روپ پيدا ٿيندو. هر ڪنهن شخص کي
 پنهنجن گهرجن آهر سڀڪجهه ملندو، پوءِ چاهي هجر سماجڪ
 درجو ڪهڙو به هجي. سياورڪ، گهرجن واهي ۽ رواجي گونا
 گون هونديون، پر اهي ڪنهنجا بهودا رپڙڪ نه هونديون.
 اڄ به اتي انساني گهرجن، کاڌي، ڪپڙي، مڪان، گهر و شين
 ۽ روحاني فائدين لاءِ هڪ عئل پسند ۽ سٺي ڪوئي مشر لئ
 آهي. تڏهن به سوشلزم (سماجواڊ) اجرڪي حالت ۾ اهي سڀ
 گهرجن چڱي طرح ميسر ڪرڻ جي قابل نه ٿي آهي.
 ڪميونزم جو اهو ادبش آهي ته لڳاتار سماجڪ ترقي ۾
 اضافو ٿيندو رهي ۽ هر ڪنهن شخص کي پنهنجي وڌندڙ گهرجن
 ۽ رجمن مطابق مادي ۽ تمدني فائدا ملندا رهن.

گهرجن آهر اڃرو وڌيڪ واري ڪميونزم جي اصول جي
 حاصل ٿيڻ سان ماڻهن ۾ مڃت ڏانهن اختيار ڪيل رخ پڻ
 بدلجي ويندو. اهو رڳو ٻئي ڪمانڊ جو ذريعو نه ٿيندو. پر
 هڪ پاڻمرادو، شعوري ۽ اندرين ڪم لاءِ چاهيا جو ڪارڻ
 ٿيندو. اهو انساني نالن کي پڻ حبس ۽ خود پسند خواهشن
 کان آبرو ڪري، هر ڪنهن شخص کي انساني آدم جي هر ڪنهن
 ڪيتري ۾ سڃ پڃ آزاد ڪندو. انڪري هر شخص لاءِ ساز
 لوڪ ۾ ترقي ڪرڻ جا لامحدود امڪان پيدا ٿيندا.
 هڪ شخص ۽ سماج جي وچ ۾، شخصي ۽ سماجڪ فائدين

ي آزادي، جماعت بنديءَ جي آزادي، وويڪ جي آزادي،
 ٻي آزادي ۽ چونڊ ۽ پاڻ چونڊائڻ جي حق ڏئي ٿو. اهو
 رڪنهن شهر واسيءَ کي ڪم ڪرڻ جو، آرام جو، وندر جو،
 خدمت تعليم ۽ دوا درمل جو، پيريءَ جي ٿوشي جو حق ڏئي ٿو.
 شهر واسين کي سڀ راجنيتي آزاد ٻڌڻ، سماجڪ حق ڏيئي،
 سماجواد، هڪ شخص جي آزاد ۽ هم آهنگ ترقي لاءِ سڀ
 ضرورتون ميسر ڪري ٿي ڏئي.

جڏهن جڏهن سماجواد وڌندي هلي ٿي، تڏهن اها پنهنجي اعليٰ
 منزل - ڪميونزم (ساميواڊ) تي پهچي ٿي. سوويت جيتا جو
 هاڻي اهم ڪارڻ آهي ڪميونزم جي اڏاوت ڪرڻ.

ڪميونزم ڇا آهي؟

ڪميونزم هڪ اهو غير طبقيوار سماجڪ سرشتو آهي، جنهن
 پيداوار جا ذريعا سڀني ماڻهن جي گڏيل ملڪيت آهن ۽ جو
 عمل سماجڪ برابري تي ٻيٺل آهي. هيءَ اها سماج آهي،
 جنهن ۾ هڪ شخص جي چؤ طرفي ترقي هڪ حقيقت بڻجي
 ٿي ۽ جنهن ۾ پيداوار جون طاقتون روزانه وڌندڙ سائنس ۽
 ڪملاڻ جي لڳاتار ترقيءَ تي اُسرڻ ٿيون. هيءَ هڪ اها سماج
 آهي، جنهن ۾ عام دولت ايتري نه جهجهي ٿي ٿي جو ڪميونزم
 جي هن اعليٰ اصول کي حاصل ڪرڻ لاءِ بنياد ٺهي ٿو: ”هرڪو
 پنهنجي لياقت موجب ڪم ڪري ۽ گهرجن آهر کيس اُچورو
 ملي.“

ڪميونزم ۾ بدني ۽ دماغي پرور هتي جي تفاوت سان گڏ
 شهرن ۽ ڳوٺن جو فرق پڻ ختم ٿي ويندو. خود محبت جو روپ

سماجواد ڇا آهي؟

سماجواد هڪ اهڙو سرشتو آهي، جيڪو بيدار جي ذريعن تي قومي ملڪيت بڻائڻ جي بنياد تي ٺهيل آهي، جنهنڪري ان ۾ خون جو سينڊڙ طبعا ڪونهن ۽ هڪ انسان هجي انسان هٿان ڦٽو پڙجي. ان ۾ سماجڪ برابري آهي ۽ سموري طاقت پورهيتن جي هٿن ۾ آهي. سماجواد هن اصول تي ٺهيل آهي: ”هر ڪنهن کي پنهنجي ذاتي لياقت مطابق ڪم جو وجهه ملڻ کپي ۽ اڃو روڪ ڪم جي مد نظر، جنهن ۾ انداز ۽ خاصيت پڻي وڃن ٿا.“

بيدار جي ذريعن جو قومي ملڪيت هئڻ سبب ملڪ جي آزادڪ حالت، هڪ ئي پرچا هيٺ آڻي سگهجي ٿي ۽ ان کي بهتر بڻائي سگهجي ٿو. خود بيدار جا ذريعا ئي روڪ ٽوڪ ٽڪڙا وڌي سگهن ٿا ۽ قومي اُپٽ کي سڀني محنت ڪش جي فائدي لاءِ ڪم آڻي سگهجي ٿو. ائين سڀني شخصن جي مادي ۽ روحاني گهرجن کي ٽڪڙو ٻورو ڪري سماجواد ۾ مڪمل مشغول حاصل ڪري سگهجي ٿو.

سماجواد، فرد جي حقيقي آزاديءَ جو ضامن آهي. سماجواڊي سماج ۾ ڪنهن به ماڻهوءَ جي حيثيت فقط محنت ئي مقرر ڪري ٿي. سوويت سماجواڊي سرشتو، مڪمل طرح قومي ظلم ختم ڪري، سڀني ماڻهن ۽ قومن ۾ برابري قائم ڪري ٿو. اهو زالن کي به مردن سان گڏ، راجسيتي ۽ سماجڪ ڪيترن ۾ برابري جا حق ڏئي ٿو. اهو، ڪنهن به جنس، قومييت ۽ جاتيءَ جي بنياد تي هر ڪنهن کي برابر ڪم لاءِ برابر اڃورو ڏئي ٿو. اهو سڀني شهر واسين کي، ٻالھائڻ جي آزادي، ڀرپس جي آزادي، گڏجڻ

طبقه کان گهڻي بهتر سماج ٺاهي سگهندا. سرماييداري طبقه ۾
ائين ئي سمجهيو ته ان کانسواءِ ٻيو کوئي حڪومت سنڀالي
نه سگهندو.

اڄوڪي زماني ۾ جو سماجوادي حڪومتن جو سرشتو پيدا ٿيو
آهي ۽ جنهن ۾ دنيا جي ڪل آدم جو اٽڪل ٽيون حصو اچي
وڃي ٿو، تنهنجو بنياد آڪٽوبر انقلاب ۾ ئي سمائل آهي.
آڪٽوبر انقلاب جي آزمودني (قومي مسئلي کي حل ڪرڻ جي
آزمودني سميت) بيٺڪن ۽ غلام ملڪن جي جنتا کي پنهنجي
آزاديءَ جي جنگ لاءِ اُتساهت ڪيو.

هن انقلاب جو ٻيو هڪ پهلو، جيڪو انٽر راشٽري اهميت
وارو آهي، سو اهو آهي ته اٽھاس ۾ هي ٻيڙيون انقلاب هون
جنهن جنتا کي راجپوتي حقن سان گڏ، هڪ محفوظ زندگي
ٻوڙڻ لاءِ مادي ضرورتن ميسر ڪري ڏنيون. رشا ۾ هن انقلاب
ڪري، جيڪا حڪومت ۽ سماج ڪڙي ٿي، تنهن اهو مثال قائم
ڪيو ته ڪيئن هڪ عام راجي شهر واسيءَ جو وڌيڪ پلو ڪري
سگهجي ٿو ۽ ٻڻ سندس سڪه وڌائي سگهجي ٿو. ان ٻين ملڪ
جي پورهيتن کي به پنهنجن حقن کي لڙي حاصل ڪرڻ لاءِ
همٿاير.

آڪٽوبر انقلاب، ٻين قومن جي وچ ۾ سازسلوڪٽ ۽ سهڻو
جا نوان رشتا قائم ڪرڻ جو اعلان ڪيو. سوويت يونين ۽
سماجوادي ملڪن ۾، انسانداس، ٽرٽ جي جنگين کي
ڪرڻ ۽ عالمگير امن ۽ سڪي آڻيندي کي هٿ ڪرڻ جي ڪو
۾، پڪي ۽ ڀروسو جوڳي مدد حاصل ڪئي آهي.

۽ زميندارن جون سڀ زمينون ڇاريون ڪي سدائين لاءِ مٿس
ڏيئي ڇڏيون. جيڪون، ريلواڙيون ۽ وڏا هٿي ڪارخانا،
قومي ملڪيت بڻايا ويا.

هن انقلاب طبقاتي ظلم، هڪ انسان جو ٻئي انسان هٿان
پڙڇڻ ۽ قومي ستم سڀ ختم ڪري ڇڏيا. ان هر ڪنهن قومي
کي خودداري جو حق ڏنو جنهن موجب هو ٻڪل جدا ٿي
ٿي ٿي سگهي. سڀني پورهيتن کي لگڙاسن جا سڀ حق ڏنا
ويا. زالن کي غلاميءَ کان آزاد ڪيو ويو ۽ انهن کي ٻيهر
دفعو ڪم ٻرائڻ جا حق عطا ٿيا.

آڪٽوبر انقلاب روس جي انهن کي هڪ غريمعولي ڀاءُ
ادا ڪيو. ان رشا کي سرمايڊاري سرشتي کان ٻاهر ڪڍي
دنيا ۾ هڪ اعليٰ ترقي پسند سرشتي جي شروعات ڪئي. ان رشا
کي پنهنجي قديم لڙين ڇهالين ڪي دور ڪري، هڪ ترقي
يافته ۽ طاقتور سماجداري ملڪ بڻائڻ جو موقعو ڏنو.

آڪٽوبر انقلاب جي اڻٽراشتري اهميت ڪهڙي آهي؟

آڪٽوبر سماجداري انقلاب، دنيا ۾ ٻن مخالف سماجڪ سرشتن
کي وجود ۾ آندو. هن انقلاب دنيا ۾ پهرين سماجداري حڪومت
ٻڌا ڪري انسان ذات جي تاريخ ۾ هڪ نئون دؤر شروع ڪيو
جو هو سرمايڊاري سرشتي مان نڪري - سماجداري ۽ ساميڊاري
سرشتي ۾ داخل ٿيو. ان، دنيا جي تاريخ جي ٻن ڏين ۾ نڪري
وڪ وڌاري - سماجڪ ترقي ۽ انسانيت جي سرب.

آڪٽوبر انقلاب، قوم جي مک طاقت - محنت ڪش ڪي
انهن جوڙڻ لاءِ ڄاڻايو ۽ اهو ثابت ڪيو ته اهي سرمايڊاري

سماجڪ ۽ سرڪاري سرشتو

روسي اتهاڻا ۾ آڪٽوبر انقلاب ڪهڙو ڀاڱو ورتو؟

فيبروري ۱۹۱۷ تائين روس، دنيا جي سڀني رجعت پرست ۽ ظالم بادشاهتن مان هو. ان بادشاهت جي مدد سان سرماهندار ۽ زميندار، جن وٽ ئي ملڪ جي گهڻي دولت فيد هئي، مزدورن ۽ ڄاڙين کي بيرحميءَ سان پڙبندا هئا. رشا، آرٽڪل طور هڪ ٻئي بيل ملڪ هو، جتي جيتا جي تمام گهڻائي ڏاڍي تنگدستيءَ ۾ گذاريندي هئي.

بجربن مچاڀاري لڙائيءَ ۾ رشا ڏاڍو نقصان سٺو ۽ محنت ڪندڙ انسانن جون مصيبتون پڻ تمام گهڻيون وڌي ويون. انساني حالتون پيدا ٿيون، جن فيبروري ۱۹۱۷ ۾ عام بغاوت ۽ آڏي. بادشاهه نڪولس ٻئي کي مجبور ٿي تخت ڇڏڻو پيو. هڪ عارضي بورژوا سرڪار حڪومت جون واڳون ورتيون.

چورائيندڙن ۽ مڪاني آفيسرن کي قدرتي پيداش کي نقصان
رسائڻ لاءِ عيوضو پوري ڏيڻو پوندو آهي.

بيلن ۽ مڇيءَ جي سنڀال لاءِ خاص سرڪاري ڇاڇ سنسٽائون
آهن. انهنڪي پبلڪ سنسٽائون، خاص ڪري شڪار ڪندڙن
۽ مڇين جون ڪلبون، مدد ڪنديون آهن.

سرڪار، راندين جي جانورن ۽ مڇيءَ جي گهڻن اهم ذاتين
جي سار سنڀال ۽ وڌائڻ ويجهائڻ لاءِ خاص بجيٽ ٺاهيندي آهي.

هڪ هٿان ٻئي بدن ٻڌڻ ڪري، هڪ هٿان ٻئي
بجلي گهرن ۾ ندين تي بدن ٻڌڻ ڪري، هڪ هٿان ٻئي
هٿ وٺڻ ۽ مڇين جي سنڀال جو مسئلو پيدا ٿيندو آهي، جنهن
کي حل ڪرڻ لاءِ اڃا تائين بدن ۾ پوريون ڏاڪڻيون ۽ لنگهه

ڪونهن. قيمتي مڇين جي هٿرادو نموني پالڻا ڪرڻ تي خاص
ڌيان ڏنو وڃي ٿو. جڏهن ندين تي بدن ٻڌا وڃن ٿا، تڏهن
قاعدي موجب ٽون ٽلائن ۾ مڇين لاءِ آڪيرا ٺاهيا وڃن ٿا.
ايندڙ ۲۰ سالن لاءِ پاڻيءَ جي ذريعي جي استعمال ۽ سنڀال لاءِ
هڪ وڏي عرصي واري ماسٽر پلان ٺاهي پيئي وڃي. ان ۾
مڇيءَ جي پالڻا ۽ سنڀال لاءِ، اڀاءُ ڏنل آهن.

قدرتي ذريعن جي اثرائتي نموني استعمال جا هيٺيان انگ
اگر آهن:- انقلاب کان اڳ اُتي ۷۰ سالن ۾ رڳو ۸۹۱,۰۰۰ هيڪٽر
زمين بيلن لاءِ هئي (۱۸۴۴ کان وٺي ۱۹۱۴ تائين). سوويت
حڪومت جي ۴۸ سالن ۾ (۱۹۱۷ کان ۱۹۶۵ تاءِ) ۱۵,۰۰۰,۰۰۰
هيڪٽرن کان به وڌيڪ زمين بيلن لاءِ ڪم آڻي. هلندڙ پنج
سالي پوڄنا (۱۹۶۶ کان ۱۹۷۰ تائين) موجب ۹,۰۰۰,۰۰۰
هيڪٽر زمين بيلن لاءِ ڪم ايندي. انقلاب کان اڳي جيڪي
جانور چٽ ختم ٿي ويا هئا، تن جو عدد هاڻي تمام گهڻو وڌيل
آهي. اُتي ۹۰۰,۰۰۰ جهنگلي سؤر، ۷۵۷,۰۰۰ سامڻ، ۴,۰۰۰,۰۰۰
اُترين ڦاڙها، ۳۰۰,۰۰۰ سائبريائي پڪريون ۽ ۴,۰۰۰ لڏڙا آهن.

هي. اهو ۱۹۲۶ ۾، برگڙون جي اهم جانور سهڙو ۽ سائبرائي
پلن جي، ايباس ۽ سنڀال لاءِ کڙو ڪيو ويو هو.

المن حفاظتي هنڌ، ڏاکڻي ڀرورل جي اوڀر وارن
هين تي، ۳۲,۰۰۰ هيڪٽرن ۾ پکڙيل آهي. اهو ۱۹۲۰ ۾ المن
ڪرڻ جي معدني پيدائش، نمائندگي ۽ جانورن جي سنڀال ۽
ايباس لاءِ کڙو ڪيو ويو هو. هتي سائوٿ ڀرورل نچرل ميوزيم
ڪوچنا لٽاريٽري پڻ ٺهيل آهي. هتي ۱۴۵ کان مٿي معدني
نمون لڌيون ويئون آهن، جن مان ۳۰ کن نڀا اڻڻيون آهن،
جيڪي دنيا جي ٻئي ڪنهن به هنڌ ڪونه لڌيون ويئون هيون.
وورنيز حفاظتي هنڌ، ۳۰,۸۰۰ هيڪٽر ڊگهو آهي ۽ ۱۹۲۲
لڌڻ جي ڀالو لاءِ کڙو ڪيل آهي.

هن کانسواءِ ٻيا پلن جا حفاظتي هنڌ پڻ آهن، جتي ڀالو
ڀالو جي آبهوا ۽ طبعي بناوت ۾ وڻن، ٻوٽن، پلن ۽ جهنگلي
جانورن جي سنڀال ۽ وڪاس جي ڪوچنا ٿئي ٿي، جنهن ۾ مشهور
آهن - ڪاڪسيائي، لگورڊيخ، ڏڪالا ۽ ٿيردا جابلو پلن
جا حفاظتي هنڌ، جيڪي ڪاڪسيو ۾ آهن ۽ سڪوئي - آلن ۽
ڪروٽسڪ، جيڪي سرويت دور اوڀر آهن ۽ ڪرسڪ حفاظتي
هنڌ، جيڪو ڀروري حصي ۾ هڪڙو ٿي آهي.

قدرتي پيدائش جي ڪهڙي سنڀال ڪئي وڃي ٿي؟

ڪيتريون بهلڪ ۽ سرڪاري سنڀالون قدرتي پيدائش جي
سنڀال جي ڪم ۾ مشغول رهن ٿيون. انهن لاءِ قانوني اپاءَ پڻ
ڏنو وڃي ٿو، جيڪو پلن جي استعمال ۽ ڪن خاص جانورن،
پکين ۽ ٻين جي قسم جي شڪار تي پيدائش پل آهي. شڪار

جي مکيه ڏانهن جي سنڀال لاءِ ۸۰ کان وڌيڪ هنڌ آهن جتي
انهنکي قومي آرٽڪ حالت جي بهتريءَ لاءِ وڳيانڪ کوجنا لاءِ
پڻ ڪم آندو ويندو آهي.

پيچورا - ايلچم حفاظتي هنڌ، اتر-يورل ۾، ڪوهي
خودمختيار رياست ۾ پيچورا نديءَ جي اتر ۾ آهي، جنهنجي
پکيڙ ۷۱۴,۳۰۰ هيڪٽر آهي. اهو ۱۹۳۰ ۾ شروع ڪيو ويو هو،
ان لاءِ ته اترئين بيلن جي پٽي جي خاص وڀاڳن جي پيدائش ۽
رشيا جي يورپي حصي جي اترئين ايراضيءَ جي خوراڪ، مڇين
۽ راندين جي جانورن جي، سنڀال ۽ اڀياس ڪري سگهجي. هن
حفاظتي هنڌ جي هڪ خاص رت آهي سامر جانور کي پالتو
جانور بڻائڻ.

بيلوويز بيلو، بيسو اهڙو هنڌ آهي جيڪو ۱۹۴۰ ۾ شروع
ٿيو. اهو بائالورشيا جي بريسٽ ۽ گروڊنو ايراضين ۾ ۷۴,۲۰۰
هيڪٽر ڊگهو آهي. اُتي يورپي هرڻ، هرڻي، جهنگلي سوئر ۽
سامر جي اڀياس ۽ اُتيءَ جو مرڪز آهي ته اولهه يورپي قسمن
جي وڏن پنن وارن بيلن جي سنڀال ۽ اڀياس جي پڻ جڳهه آهي.

استراخان حفاظتي هنڌ، وولگا نديءَ جي دواڻي ۾
۴۲,۵۰۰ هيڪٽرن ۾ پکڙيل آهي. اهو ۱۹۱۹ ۾، پاڻيءَ جي
ڪڪڙن جي آڪيرون ۽ کين چاڻڻ جي جڳهين جي حفاظت
ڪرڻ ۽ وولگا دواڻي جي وڪاس جو اڀياس ڪرڻ لاءِ شروع
ڪيو ويو هو.

برگوزن حفاظتي هنڌ، ۲۴۸,۲۰۰ هيڪٽر لبرو آهي ۽
بئڪال ڍنڍ جي اوڀر ڪناري ۾ ۽ برگوزن ايراضيءَ ۾ ٺهليل
۹

گذريل ۱۵ سالن ۾ جهان ۾ جو تعداد ايترو ئي ويو آهي ۽ انجنيرن
چڙوڻيون ئي ويون آهن.

سرويت ايترا اٽلانٽڪ هندي، پئسفڪ مهاڻاڪرن ۽ آرڪٽڪ
۽ آئس آرڪٽڪ ۾ اونهي پاڻيءَ ۾ مڇي مارڻ ويڊا آهن.
سرويت يونين ۾ جيڪا مڇي ڦاسندي آهي، سا دنيا جون ٽيون
حصو آهي. ۱۹۶۶ ۾ سرويت يونين ۾ ڦاسايل مڇيون ۽ سامونڊي
جانور ڪل ۶۰ لک ٽن هئا. سنه ۱۹۷۰ ۾ اهو انداز وڌائي ۸۰
۹۰ لک ٽن ڪرڻ جي رٿ ٺهيل آهي.

سرويت يونين جي معدني پيدائش ڪهڙي آهي؟

سرويت يونين ۾ سهڻي قسم جون معدني شيون پيدا ٿيون
آهن. انهنجو انداز ۾ لک جي وڌندڙ گهرجن لاءِ ڪافي آهي.
سرويت يونين ۾ ۱۶ مشهور معدني شين مان ۱۳ موجود
آهن، جنر ليل، شينور، جست، نڪل، باڪسائيٽ، پارو، گندڪ
وغيره ۾ اچي وڃن ٿا.
دنيا جي معدني شين جو هيٺيون حصو، سرويت يونين ۾
پيداو آهي:—

لوھ جو ۴۱ سيڪڙو

پوٽش لورڻ جو ۵۴ سيڪڙو

ڪوئلي جو ۵۷ سيڪڙو

ڪوئلي جو قسم (Peat) ۶۰ سيڪڙو

مڪينز جو ۸۸ سيڪڙو

سرويت يونين ۾ ليل، معدني گئس، پلاسٽيڪ جو ڪهڙي
۾ ڪهڙو پيداوار ٿيل آهي ۽ سون ۽ ٻين شاهان ڌاتن جو پيداوار
ڪهڙي خزانو موجود آهي. سرويت يونين ۾ ڪيترن ئي ڌاتن

ٻڌاڻا ۽ ڪارڻ، جابلو ٻڪرو وغيره، وڃن ايتيا جي ٻيڙن ۾ وري
 رڙ ۽ ٻڪري، ٻرناڻي ٿاڙ ۽ جابلو ٻڪرو وغيره ٿين ٿا. واپار جي
 لحاظ کان نياپت اهم آهن پهرين ٻيڙن ۽ جانور (نورينٽرا) ڇڏيندڙ،
 ٻيڙن، ٻرناڻي (ٻيڙن)، پهرين جي انداز، ٽراپڪ ۽ اڳي جي لحاظ
 مان سوويت يونين ۽ ٻيڙن نمبر ملڪ آهي. ليننگراڊ ۾ ٻن ٻن
 سالن کانپوءِ پهرين جو انٽرناشنل نيلام ٿيندو آهي.

روشيا ۾ ڪاٺ جي هٿيءَ جا ڪيترا قسم آهن؟

سوويت يونين جي ٻيڙن، ٽري، ۽ سمنڊن ۾ اٽڪل ۱۵۰۰
 ٻيڙن جون ڇيڙون ٿين. واپار جي لحاظ کان ۲۵۰ کن ٻيڙيون اهم آهن.
 اتر جي ٽري ۾ سائبرياڻي اسٽرگين، اسٽرليٽ، سالمن،
 سگ، گرلينگ، ٻرڇ، ٻرڇوٽ، ڪارپ، ٻرڇوٽ، اسٽرڪلڪ،
 ڪرومين، ٻيڙيڪ ٻرڇ، شيت ۽ ٻيڙيون ٿين. اتر وارن سمنڊن ۾
 هيرنگ، ڪاڊ، ٻاس، فلڪٽ، ٽراٽا ۽ ٻيڙيون ٿين. بالٽڪ سمنڊ ۾
 اسٽرگين، اسٽرڪلڪ، ڪاڊ، ايل، لمري ٿين. ڏور اوڀر ۾ سالمن
 سائبرين سالمن، همپٽڪ سالمن، ٻرڇ، هليٽ، هيرنگ، فلڪٽ،
 گري مليٽ ۽ ڪاڊ ٻيڙيون ٿين. ڏاکڻي ٽري ۾ اسٽرليٽ، ڪارپ،
 ڪرومين، ٻرڇ، ٻيڙيڪ ٻرڇ، روج ۽ شيت ٻيڙيون ٿين. ڪاري
 سمنڊ ۾ گري مليٽ، ٻليٽ، ڪوپي، ٻيڙيڪ ٻرڇ، اسٽرگين،
 مڪريل، اسڪاڊ ٿين. ڪاسپين سمنڊ ۾ ووبلا، سارڊيل،
 ٻيڙيڪ، اسٽرگين، سالمن ۽ سيورگا ٻيڙيون ٿين.

ڪاسپين سمنڊ جي ٻيڙن — ٻيڙيڪ، اسٽرگين ۽ سيورگا ٻيڙن
 مان مشهور روسي ڪٽوڙ آچار ٺهندو آهي. سوويت ٻيڙي
 ٽاسيندڙ آرماڙ عالمي دنيا ۾ وڏي ۾ وڏي ۽ آب-ٽريٽ آهي.

ٺٺن، جي ڌيري ڌيري اُتر ۾ پيلائي ننڍا ڏانهن ۽ ڏکڻ ۾
بلائي ميدانن ڏانهن مڙن ٿا.

اُتر يورپي ۽ سائبرياڻي پيلا (ٿاڱا) لکين ڪلوميٽرن ۾ پکڙيل
آهن، جن جون مکيه ذاتيون آهن ديال، صنوبر، سڙو وغيره.
يورپي حصي جي ڏکڻ ۾ ۽ دور اوڀر ۾ شاهه بلوط، سارمه،
صنوبر وغيره جا پيلا تمام عام جام آهن.

ڏکڻ ۾ ننڍن جي ڀرسان پيلن جون وڏيون گول پٺيون آهن.
ڪاڪيشز جون لاهيون شاهه بلوط، صنوبر جي پيلن سان چانيل
آهن. وچ ايشياڻي جبل ته اُهو ٻيرو، صنوبر ۽ اڪروت جي وڻن
جي پيلن کان، ساري دنيا ۾ مشهور آهن.

هنن پيلن جي آرٽڪ ادميت بيهڻ گهڻي آهي. سويٽ
يونين سڀني ملڪن کان گهڻي ۾ گهڻو ڪاٺ پيدا ڪندڙ آهي.
اُتي ۱۹۶۵ ۾ ۳۷۶,۰۰۰,۰۰۰ ڪيوبڪ ميٽر ڪاٺ ڪنوڪيو ويو،
جنهن مان ۲۷۶,۰۰۰,۰۰۰ ڪيوبڪ ميٽر واپار لاءِ هئا. سويٽ
يونين گهڻوئي ڪاٺ ٻاهر روانو ڪندي آهي.

جانورن ۽ ٻوڏن بابت ڪهڙي خبر چار آهي؟

سويٽ يونين ۾ اٽڪل ۱۷۰۰۰ ذاتين جا ٻوٽا پيدا ٿين ٿا.
اُتي گهڻن ئي قسمن جا جانور ٿين ٿا. اُتر ۾ گوج مڇي،
برفاني رڇ، سامونڊي گهوڙا، بگهڙ، برفاني لومڙ، سها ۽ ڦاڙها
ٿين ٿا.

پيلن واري ايراضيءَ ۾ ناسي رڇ، سياهه گوشت، لومڙ، سمور،
نوريٽڙا، هرڻ ۽ رخ پکي ٿين ٿا. سويٽ يونين جي دور اوڀر
۾ اُسوري پيلن ۾ چيٽا ۽ سانڍا ٿين ٿا ۽ ڏاکڻن ميدانن ۽ بيابانن
۾ سها، تلور پکي، هرڻ، چيٽا ۽ ٻيا جانور ٿين ٿا ۽ ڪاڪيشز

۽ ماسڪو ندين کي ڳنڍيو آهي ۽ سوويت رياڌتائي ماسڪو جي پاڻيءَ جو مسئلو حل ڪيو آهي. ٽيون آهي ۱۰۱ ڪلوميٽر ڊگهو وولگا - ڊان واھ، جيڪو ۱۹۵۲ع ۾ شروع ڪيو ويو، جنهن ڪاري ۽ ڪنھن سمنڊ جي وچ ۾ پاڻيءَ جو ننڍو رستو ٺاهيو آهي. چوٿون آهي اتر ڪريميائي واھ (جيڪو اڃا اڏجي رهيو آهي) جو آڪٽوبر ۱۹۶۳ ۾ کوليو ويو، جيڪو ڊنبر نديءَ جو پاڻي کڻي ڪريما جي سرڪ وارن ميدانن تائين پهچائي ٿو. جڏهن سڄو پاڻي تيار ٿيندو، تڏهن اهو ۴۰۰ ڪلوميٽر ڊگهو ٿيندو. جولاءِ ۱۹۶۴ ۾ ٻيڙيون دفعو، ۳۶۱ ڪلوميٽر ڊگهي وولگا - بالٽڪ واھ ۾ جهاز راني شروع ٿي. هي واھ دنيا ۾ لسي ۾ لنبو آهي. جيڪي ڏان واھ ٺهڻ بيا، سي پنجن سمنڊن - اڀي، بالٽڪ، ڪنھن، ڪاري ۽ آزوو - کي ڳنڍي، هڪ اونڙو پاڻيءَ جو رستو ٺاهيندا. ان ڪري بالٽڪ سمنڊ کان ڪاري سمنڊ تائين جيڪو پاڻيءَ جو رستو آهي، سو سڄي يورپ جي سامونڊي رستي جو اڏ آهي.

کان جي پيداش ڪيتري آهي؟

سوويت يونين جي اٽڪل اڌ حصو ايراضي بيلن سان ڀريل آهي، جا ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ چورس ڪلوميٽر کن ٿيندي. اها دنيا جي بيلن جي ايراضيءَ جو ٽيون حصو ٿيندي. اٽڪل ۸,۴۰۰,۰۰۰ چورس ڪلوميٽر بهلائي ايراضيءَ جو مالدو وٺي سگهجي ٿو ۽ کان جي ٻچت ۸ هزار ڪروڙ ڪيوپڪ ميٽر آهي. ساليانو ۸۰ ڪروڙ ڪيوپڪ ميٽرن جي واڌ سان سڄي دنيا جي گهرج پوري ڪري سگهجي ٿي.

هي بيلا اولهه ۾ بالٽڪ سمنڊ کان، اوڀر ۾ بئسفڪ تائين پکڙيل

آزبيڪستان، ٽاجڪستان ۽ ڪرگھيز جون ڪي ايراضيون اچي
وڃن ٿيون. چوٽا ۽ وچولو گرمي پد آهي. ۳۰-۲۵+ ڊگريون (س)
جيڪو خط استوا جي گرمي پد کان گھڻو آهي. جنوريءَ ۾ وچولو
گرمي پد آهي ۱۶ ڊگريون (س). هنن بيانن ۾ اڪثر
ڪري سڄي سال ۾ ۲۵۰ ملي ميٽرن کان به گھٽ برسات
پوندي آهي.

صدين پُر ترڪمانيه، ڪرڪستان، آزبيڪستان، ٽاجڪستان
۽ ڪرگھيز جي ماڻهن بيانن خلاف جبري جنگ جوئي.
ڏورندڙ ڪوشش کانپوءِ هنن ٽن ايراضين کي ريڄ ڏيئي
ڪجهه ساوڪ پيدا ڪئي. ليڪن ڪنور وڃي، هندجي مڪنت
جو ڦل برباد ڪري ڇڏي هئي. رڳو سرويت زماني ۾ ئي
بيانن کي آباد ڪرڻ ۽ وڏيون ڀڙڪون ڪرڻ ۾ ڪيترائي واه
کوٽائڻ لاءِ هڪ مڪمل رست تيار ڪئي وئي.

ڪوٽائڻ لاءِ هڪ مڪمل رست تيار ڪئي وئي. هندگري ميدانن،
گڊريل ۲۰ سالن ۾، ڪارا ڪم بيان، هنگري ميدانن،
ترڪمانيه جي وڃڻ ۽ ڪرگھيز جي ماڻهيءَ ۾ ۽
آزبيڪستان جي ڏورانهن ڏيئي ڪرگھيز ۾ ڇو ڏيئي ٿي وڏا واه ٺاهيا
آزبيڪ ۽ مرغاب ۽ ڪرگھيز ۾ ڇو ڏيئي ٿي وڏا واه ٺاهيا
ويا آهن، جيڪي ڇو انسانن هٿان ٺاهيل نديون پيئون لڳن.

۸۱۵ ڪلوميٽر لنڊر ڪارا ڪم واه، جيڪو اڃا تائين پيو
ٺهي، هاڻي به ”آمو درياءَ“ نديءَ مان پاڻي ڪير، ترڪمانيه جي
راجڌانيءَ عاشق آباد ڪري پيو پاڻي پهچائي. اڄڪلهه اهو واه
۱۶۰،۰۰۰ هيڪٽر زمين ۾ ڪرگھيز جي پاڻي ٿو ڏئي، جنهن مان ۴۰،۰۰۰
هيڪٽر ڪوھ ڀرڪڻ لاءِ ڪم اچن ٿا. سنه ۱۹۷۰ تائين، ه
۱۲۰،۰۰۰ وڏي آباد ٿيل هيڪٽرن کي پاڻي ڏيندو جيڪو
هن واه جي ٺهندڙ زمين سان واسطو رکندڙ آهن ۽ ۹۰،۰۰۰

اونهائي ۱۶۲۰ ميٽر آهي. سراسري طور بنگال ڏنڊ، سمنڊ جي سٺو کان ۴۵۳ ميٽر مٿي آهي. هن ڏنڊ ۾ ۳۰۰ کان به گهڻيون نديون ۽ وهڪرا جوڙ ڪن ٿا، پر گهڻا هڪڙي ويڪري ۽ اونهي ندي - انڪارا، ان مان وڃندي آهي. بنگال ڏنڊ ۾ تمام ترالن قسم جا جانور رهندا، جن جون اڪل ۱۰۰۰ ڏالين آهن. انهن مان ئي هڪ آهي آهن جيڪي هن ڏنڊ ۾ ئي پيدا ٿيندڙ آهن.

سڀني کان مشهور ڪاري پاڻيءَ جي ڏنڊ - بنگال ۾ آهي. ها وولگا جي اوڀر ۾، آسٽراخان ايراضيءَ ۾ آهي. هن ڏنڊ ۾ گهڻي ڪاري پاڻيءَ جا ڇشما پوندا آهن ۽ هن جي عام لور جو پٺاڙ سڄو ڀڄو اُڪت آهي. هڪ صديءَ کان به مٿي هن ڏنڊ مان لور ڪڍيو ويو آهي ته ان جو پٺاڙ ڀريل ئي آهي. بنگال ڏنڊ کي ڪيترائي ئي وقت کان ”رشيا جي لور جو خزانو“ ڪري ڪڍيو ويو آهي. هڪ وڏيائيءَ ڪٽ ڪئي آهي ته هن ڏنڊ ۾ ايترو ته لور آهي جو اهو سڄي دنيا کي هڪ هزار سالن تائين ڏيئي سگهجي ٿو.

آئي ڪي بيان آهن؟

هن ملڪ جو چوون حصو نيائون ۽ ٽيڙ نيائون سان ڇانيل آهي. آرڪٽڪ ڪنارن لڳ آهن، هندو جون وڻڪار بنا بي بيان ٻڪڙون - شاهي ريفلا ميدان، جي رڳو ڪڏهن ٿوري وقت لاءِ اونڌا ٿي ۾ ڇڏن بسرف ٻڙندي آهي تڏهن پاڻيءَ جا ڇمڪندڙ ٿلاءِ ٺهي پوندا آهن ۽ سائي سينور جهڙي ويڊي آهي. ڪئسپين سمنڊ کان وٺي اوڀر طرف هڪ شاهي ايشيا لور ٻٽ ڇانيل آهي، جنهن ۾ ڪرڪستان جا ڏاکڻا ضلعا، ٽرڪمانستان

بجليء جا ذريعا آهن. اهي ذريعا دنيا جي پاڻيءَ جي بجليءَ
 جي ذريعن جو ۱۱ء سيڪڙو آهن. ڏيکڻ، پاڻيءَ جي نيڪال
 ۽ وهڪ جي رفتار ۾ سوويت يونين ۾ گهڻيون ننڍيون دنيا جي
 تمام وڏين ننڍين مان آهن. مثال طور، ليٽا (۴۲۷۰ ڪلوميٽر)
 وولگا (۳۶۹۰ ڪ - م) اوب (۳۶۸۰ ڪ - م) آرٽيش
 (۴۴۲۲ ڪ - م) بينيسي (۳۳۵۰ ڪ - م) آمور (۲۸۴۶ ڪ - م)
 ڪولوما (۲۶۰۰ ڪ - م) يورل (۲۵۳۴ ڪ - م) ڊنيپر (۲۲۸۵
 ڪ - م) اولينڪ (۲۱۶۲ ڪ - م) ڊان (۱۹۷۰ ڪ - م) انگارا
 (۱۸۳۰ ڪ - م).

سوويت يونين ۾ گهڻيون ڏنڊون آهن؟

اُتي ۲۵۰,۰۰۰ ڏنڊن مان ۱۹ ڏنڊن جي ايراضي هڪ هزار
 چورس ڪلوميٽر آهي. انهن مان چار آهن آرل، بئڪال،
 بالخش ۽ لڊوگا، جنهن هر هڪ جي ايراضي ۱۵,۰۰۰ چورس
 ڪلوميٽرن کان مٿي آهي.

گهڻيون ڏنڊون يورپي حصي جي اتر اولهه واري ايراضي
 ۽ اولهه سائبيريا ۾ ئي آهن. تازي پاڻيءَ واريون ڏنڊون جن
 ۾ مچي جام ٿئي ٿي، سي گهڻائيءَ ۾ آهن.

اوڀر سائبيريا ۾ بئڪال ڏنڊ هڪ غير رواجي ڏنڊ آهي. اها
 ايشيا ۽ يورپ ۾ تازي پاڻيءَ جي وڏي ۾ وڏي ڏنڊ آهي.
 سڄي دنيا ۾ اونهي ۾ اونهي آهي. حساب لڳايو ويو آهي ته
 ان ڏنڊ ۾ سڄي بالٽڪ سمنڊ جو پاڻي سمائجي سگهي ٿو. اها
 ۶۳۶ ڪلوميٽرن ڊگهي آهي، ۷۹ ڪ - م ويڪري آهي ۽ ڪ
 ايراضي ۳۱,۵۰۰ چورس ڪ - م اٿس. ان جي گهڻي ۾ گهڻي

ميٽر مٿي آهي. هڪ م هڪ حصو جيڪو ڪشميرين سمنڊ جي
مٿسڪينڪ اڀيٽ ۾ آهي، سو سمنڊ کان ۱۳۲ ميٽر هيٺ آهي.

سوويت يونين ۾ شاهي بهار ڪهڙا آهن؟

اٺي هيلين ۱۱ چوٿون آهن جي سمنڊ کان ۳ ھزار ميٽر
مٿي آهن :-

ڪمزور چوٽي	— ۷۴۹۵ ميٽر (پامير جبل)
پوبدا چوٽي	— ۷۴۳۹ ميٽر (نن شان جبل)
لبن چوٽي	— ۷۱۳۴ ميٽر (نرس-آلاء قطارون)
خان-ٽينگري چوٽي	— ۶۹۹۵ ميٽر (نن شان جبل)
ايم-روس	— ۵۶۳۳ ميٽر (ڪاڪيشائي جبل)
ڊڪ - ٽو	— ۵۱۹۸ ميٽر (ڪاڪيشائي جبل)
ڪزيڪ	— ۵۰۴۷ ميٽر (ڪاڪيشائي جبل)
اسلخ	— ۴۵۰۶ ميٽر (آلتائي جبل)
آراگس	— ۴۰۹۵ ميٽر (ڪاڪيشائي جبل)
منڪو - سر ڊيڪ	— ۳۴۹۱ ميٽر (ساپان جبل)
ڊو-ڊو-ڊا	— ۳۱۴۷ ميٽر (چرسڪي قطار)

سوويت يونين ۾ گهڻيون ننڍيون آهن؟

اٺي اٽڪل ۱۵۰,۰۰۰ ننڍيون آهن، جيڪي ۱۰ ڪلوميٽر
يا ان کان وڌيڪ ڊگهيون آهن. انهن جي ڊيگهه ۳,۰۰۰,۰۰۰
ڪلوميٽرن کان به وڌيڪ آهي، جنهن مان ۵۰۰,۰۰۰ ڪلوميٽر
جهارائيءَ يا ترهي تي لڙل لائق آهن.
سرويت يونين ۾ گهڻي ۾ گهڻو پاڻي ۽ ان مان پيدا ٿيندڙ

جهان، آسٽريليا ۽ نيوزيلينڊ جا ڪيترائي ٻوٽا جيڪي ڀونوچ
 سمنڊ جي ڪنارن تي به نه اُڀرن، سي ريشيا ۾ سوچي ۾ ائين
 اُڀرندا آهن جهڙي نموني اُو پنهنجن اصل هنڌن تي اُڀرن ٿا.
 ان ڪناري واري ايراضيءَ ۾ ڪيترائي صحت سڌار گهر آهن.
 مئسيٽا ندي جي ماڻھو، جيڪا سوچي ايراضيءَ جو جنسي
 جواهر آهي، اُن ۾ مرضن کان چٽايندڙ گرم پاڻيءَ جا تمام
 ڪمائنڻا چشما آهن. سوويت راج ۾، ڪاڪيشياڻي ۽ ايشياڻي
 گرم پٽن ۾، چانهه، تماڪ ۽ ٽرينج وغيره جي شاهي پوک.
 ڪافي وڻي آهي.

ملڪ جي طبقي بناوت ڪهڙي آهي؟

سوويت يونين جي ڏکڻ اولهه، ڏکڻ ۽ اوڀر حدن سان لڳو
 لڳ، پڪڙيل اوچن جبلن ۾ هڪ مضبوط پتو آهي. ان ۾ ڇهه ڪنڌڙ
 ڪريشيا جا ڪارپٽين جبل آهن، جيڪي چوٽين تي چڙهندڙن
 کي خاص وطن ڏيندا آهن. ڪاڪيشيا جا شاهڻا پهاڙ، وچ ايشيا
 جون مضبوط پهاڙيون، ڏکڻ ۽ اتر اوڀر سائبيريا جون ڪڙڙ
 واريون اداس چوٽيون ۽ دور اوڀر واريون ڪهريون پهاڙي
 ايراضيون پڻ هتي آهن.
 سوويت يونين جي لڳ ڀڳ اڌ ايراضي مٿاهن پٽن ۽ جبلن
 سان ڇانيل آهي. وچ سائبيريائي مٿاهون پٽ ٿي، جيڪو اوڀر
 ۾ بينيسي کان وٺي ليٻا تائين وڃي ٿو، سو اولهه ۽ ورپ جي
 ايراضيءَ جي اڌ جيترو آهي.
 اوچاين ۾ به صاف فرق آهي. اوچي ۾ اوچي چوٽي
 ”ڪميونزم چوٽي“ جيڪا پامير ۾ آهي، سا سمنڊ کان ۱۴۹۵

ٽائين انهنجو تعداد ۱۹۲۶ واري انگ کان وڌي ٿو ٿي ويو،
جڏهن هر هڪ جو آدميه ۵ لکن کان مٿي هو. اٺن شهرن جو آدميه ۱۰ لکن
کان مٿي آهي، جهڙوڪ ماسڪو (۶,۵۰,۷۰,۰۰۰) ليننگراڊ
(۳,۷۰,۶۰,۰۰۰) ڪيو (۱,۴۱,۷۰,۰۰۰) باڪو (۱,۱۹,۶۰,۰۰۰) تاشقند
(۱,۲۴,۱۰,۰۰۰) گورڪي (۱,۱۲,۰۰,۰۰۰) خارڪوف (۱,۱۲,۵۰,۰۰۰)
۽ نرووسبيرسڪ (۱,۰۶,۴۰,۰۰۰).

پهرين جنوري ۱۹۶۱ تي، سرويٽ يونين ۾ ۷۰۴,۸۱۱
ديھاتي جانيون هيون. انهن مان ۲۸۳,۴۹۳ آھي ھيون جن جو
آدم ٽھن کان گھٽ ھو ۱۳۷,۰۸۵ جو آدم ۱۱ کان ۵۰ ٽائين
ھو ۸۰,۹۲۴ جو آدم ۵ کان ۱۰۰ ٽائين ھو ۱۸۲,۹۲۷ جو
آدم ۱۰ کان ۱۰۰۰ ٽائين ھو ۱۹,۵۰۷ جو ۱۰۰۱ کان ۵۰۰۰
ٽائين ھو ۶۷۵ جو عدد ۵۰۰۰ کان وڌيڪ ھو.

آبهوا گھڙي قسم جي آھي؟

اھو ملڪ جيڪو گرم پٽي واري ايراضيءَ کان وٺي آرڪٽڪ
مھاساگر واريءَ ايراضيءَ تائين پکڙيل آھي، ان جي آبهوا سڀاويڪ
مھاساگر واريءَ ايراضيءَ ۾ سڄي ملڪ ۾ هڪ خصوصيت
جدا جدا قسمن واري ٿيندي. سڄي ملڪ ۾ تفاوت جدا جدا
عام آھي تہ جيتوڻيڪ سياري ۽ اونھاري جو فرق
ھندن تي ٿريل آھي تہ بہ ھر ھنڌ جدا جدا مندن جو فرق
ڪافي ڇٽو آھي. سڄي رشا ۾ (سواءِ تھمير جي اُپٻيٽ ۽
آرڪٽڪ مھاساگر جي ٻيٽن جي) اونھاري ۾ گرمي پد ۳۰
ڊگري (سينٽيگريڊ) تائين ۽ ان کان مٿي ويندو آھي ۽ سياري
۾ اھو لھي ڪاٺو ۳۰ ڊگري (س) کان بہ گھٽ ٿيندو آھي
(سواءِ)

جي ايراضيءَ ۾ ٽي تاريخ جي نگران ۾ پيدا ٿيل آهن . اُلي
 وڏين قومن جهڙوڪ روسي * (۱۱۴,۱۰۰,۰۰۰ ماڻھو) يوڪريني
 (۳۷,۳۰۰,۰۰۰) هانگريش (۷,۹۰۰,۰۰۰) آريڪي (۶,۰۰۰,۰۰۰)
 گريشي (۳,۶۰۰,۰۰۰) آذربائيجاني (۲,۹۰۰,۰۰۰) آرميني
 (۲,۸۰۰,۰۰۰) جارجيائي (۲,۷۰۰,۰۰۰) لٿونيائي (۲,۳۰۰,۰۰۰)
 ۴ يهودي (۲,۳۰۰,۰۰۰) سان گڏ ٻيا ماڻھو به آهن، جن جو عدد
 هڪ هزار کان به گهٽ آهي، جهڙوڪ آلتيت، ناناسن، اوروچي،
 ٽولار، يوڪاگير ۽ ٻيا.

دسي قومن، جيڪي ڪل آدم جو ۹۷۶۶ سيڪڙو آهن،
 ان کي پنهنجو راج ڪاروبار آهي. رڳو ڌارين نسلن وارن قومن
 (جرمن، پولش، بلگيريائي، ڪرن، يوناني) کي پنهنجو راج
 ڪاروبار ڪوڏي.

رشيا ۾ شهري ۽ ديهاڻي جاتين جو عدد ڪيترو آهي؟

پهرين جنوري ۱۹۶۶ تي اُتي ۱۸۳۲ شهري ۽ ۳۴۱۸ ڳوٺاڻي
 اهلن جون جاتيون هيون. انهن شهرن ۾ آهي به آهن، جيڪي
 ۸۰۰ سالن کان ۱۰۰۰ يا ۱۵۰۰ سال جهوڙا آهن، جهڙوڪ ڪرم،
 اوروگوروڊ، ماسڪو، سمورين بخارا، ٽلس، نه تازا ۱۰، ۲۰،
 ۳۰ سالن کان اسرائيل شهر پڻ آهن، جهڙوڪ مگنيٽوگورسڪ،
 ادرلسڪ، اڪارڪ، مگدان، ڪارگندا، رستوي، انگرسڪ،
 اورلسڪ ۽ ٻيا.

آڪٽوبر انقلاب کان اڳي رشيا ۾ رڳو ۲۹ شهر هئا، جن جو
 آدم هڪ لک کان مٿي هو. سال ۱۹۶۶ ۾ انهن جو عدد ۱۹۲
 هو، جنهن ڪل آدم ۶۴,۸۰۰,۰۰۰ هو. پهرين جنوري ۱۹۶۷

• جنوري ۱۹۵۹ تائين.

مردن جي گهڻيل آدم جو هي تفاوت ڏينهن ڏينهن
 گهٽجندڙ آهي، پر ان جي صفا مڃي وڃڻ تي ڪجهه وقت
 لڳندو. سال ۱۹۶۶ جي شروع ۾ اُتي ۱۰ ڪروڙ ۶۱ لک مرد
 ۽ ۱۲ ڪروڙ ۵۸ لک زالون هيون. انهن مان زالن جي ڀيٽ ۾ مرد
 ۴ سالن کان گهٽ عمر وارا گهڻا هئا. ايڏي گهڻائيءَ مان
 گهڻو حصو ۲۳ سالن کان گهٽ عمر وارن مردن جو آهي. سراسري
 انگ اکر ڏيکارين ٿا ته مرد، ڪل آدم جو ۴۵۶ سيڪڙو آهن.

شهرن ۾ رهندڙن جو تعداد گهڻو آهي؟

۱- جنوري ۱۹۶۷ تي شهرن ۾ رهندڙن جو عدد ۱۲۸,۰۰۰,۰۰۰ هو ۽ ڳوٺن ۾ رهندڙن جو ۱۰۶,۴۰۰,۰۰۰ هو.
 پهرين مهاڀاري لڙائي کان اڳ ۲۸ سيڪڙو آدم شهرن ۾
 رهندڙ هو. ۱۹۳۹ ۾ ان جو عدد وڌي ۳۲ سيڪڙو ٿيو ۽
 ۱- جنوري ۱۹۶۷ تي وڌي ۵۵ سيڪڙو ٿيو.
 ۱۹۷۰ جي پڇاڙيءَ ۾ شهرن ۾ رهندڙن جو عدد وڌي ۱۴
 ڪروڙ ۴۰ لک ٿيڻ گهرجي. ۱۹۷۵ ۾ ۱۶ ڪروڙ ۵۰ لک ۱۹۸۰ ۽
 ۱۹ ڪروڙ ٿيندو. ۱۹۸۰ جي آخر ۾ سوويت يونين جو ۷۰
 سيڪڙو ڪن آدم، شهرن ۾ رهندو.

سوويت يونين ۾ گهڻيون قوهون آهن؟

سوويت يونين گهڻين قومن وارو ملڪ آهي. ۱۹۵۹ واري
 آدمشماريءَ موجب اُتي ۱۰۹ قومن ۽ ٻين قومن سان لاڳاپيل
 رڪندڙ ۱۱ ننڍيون قومي ٽوليون رجسٽر ٿيل آهن.
 ۹۰ کان مٿي قومن ڏسي آهن، جيڪي سوويت يونين

مومي نڪر، جو اتر اوڀر جي ٻيڙيءَ تي آهي. انڊر هڪ
چؤرس ڪلوميٽر پٺيان آدم آهي، ۽ ۱۰ ماڻهو.

آدمشماري ڪيتري نڪري وڌندڙ آهي؟

سوويت يونين ۾ هڪ صدي ۾ ۴۰ ماڻهو (روز اٽڪل ۹
هزار) ۽ هڪ سال ۾ ٽيهن لکن کان به مٿي ماڻهو ڄمندا آهن.
۱۹۵۷ کان ۱۹۶۶ وارن ڏهن سالن ۾ ۳۳,۰۰۰,۰۰۰ آدم وڌيو.
اها واڌ سوڊن، ڊينمارڪ، فنلئنڊ، يونان ۽ آسٽريا ملڪن جي
گڏيل آدمشماريءَ کان به گهڻي آهي.

ٻي مهاڀاري لڙائيءَ ۾ سوويت يونين تي گهڻي ۾ گهڻو
 نقصان ٿيو. انجا ٻن ڪروڙن کان به وڌيڪ ماڻهو مئا. ان
هولنديءَ ۽ باوجود جنگ واري عرصي ۾ گهڻي گهٽيل ڄم جي
سبب رشيا جو آدم ۱۹۶۷ جي شروعات ۾ لڙائيءَ کان اڳ
واري زماني کان به ۴ ڪروڙ وڌيڪ ٿي ويو. رشيا جو اڌ
آدم ۲۶ سالن جي عمر اندر آهي. سوويت يونين جو آدم ۱۹۷۰
تائين وڌي ۲۵ ڪروڙ ٿيندو، ۱۹۷۵ تائين ۲۶ ڪروڙ ۳۰ لک
۽ ۱۹۸۰ تائين اٽڪل ۲۸ ڪروڙ ٿيندو.

زالن جو آدم ڪيترو آهي؟

۱۹۳۹ جي آدمشماريءَ موجب اتي مريدن جو آدم ۴۸
سيڪڙو هو ته زالن جو ۵۲ سيڪڙو هو. ۱۵ جنوري ۱۹۵۹
جي آدمشماريءَ جي انگن لڙائي حالت ظاهر ڪئي، جنهن
موجب مريدن جو ۴۵ سيڪڙو ته زالن جو ۵۵ سيڪڙو آدم هو.
اڌو فرق ٻي لڙائيءَ ۾ گهڻن مريدن جي موتن جي ڪري آهي.
۱۹۵۹ جي آدمشماريءَ مطابق ۴۰ کان مٿي عمر واري گروه
جو ۶۲۴۵ سيڪڙو زالون هيون.

شماريءَ جي گھاٽائي ڪيتري آهي؟

۱- جنوري ۱۹۶۷ تي رشا جي آدمشماري ۲۳۴,۰۰۰,۰۰۰
 ۲- مٿي هٿي. چين ۽ هندستان کان پوءِ سڀ کان وڌيڪ رشا جي
 دنيا جو گهڻي ۾ گهڻو آدم رهي ٿو. سراسري طور رشا جي
 آدم جي گھاٽائي (۱- جنوري ۱۹۶۷ تي) هڪ چورس ڪلوميٽر
 پٺيان ۱۰.۴ ماڻهو آهي. سڀاويڪ طور اتي گهڻي عرصي جون
 رسيل ايراضيون آهن جتي سراسري گھاٽائيءَ کان گهڻا دفعا
 مٿي آدم رهي ٿو ۽ بالڪل ڇڏي آدم واريون ايراضيون پڻ
 آهن، جي خاص ڪري اُن ۾ نظر اينديون.

جن يونين ريپبلڪن جي هڪ چورس ڪلوميٽر پٺيان
 آدمشماريءَ جي حساب سان گهڻي ۾ گهڻي گھاٽائي آهي سي
 هي آهن: مولداويا جي ۱۰۰ ماڻهو؛ يوڪرين جي ۷۶؛ آرمينيا جي
 ۷۵؛ جيارجيا جي ۶۵؛ ۽ آذربائيجان جي ۵۵. جن ريپبلڪن
 جي گھاٽائي گهٽ ۾ گهٽ آهي، سي آهن: ڪراڪستان جي
 ۴۵؛ ترڪمانيه جي ۴۰؛ بين جي گھاٽائيءَ جو انگ آهي- رشين
 فيڊريشن، ۷۶۴؛ ڪرگهيز، ۱۳؛ تاجڪستان، ۱۹؛ ازبڪستان، ۲۲؛
 ايسٽونيا، ۲۹؛ لٽونيا، ۳۶؛ بئلاورشيا، ۴۲؛ لٽونيا، ۴۶.
 سڀ کان وڌيڪ رشا جي يورپي حصي ۾ آدم جي گھاٽائي هڪ
 چورس ڪلوميٽر پٺيان ۳۰ ماڻهن کان ڪجهه مٿي آهي، ۽ ان
 جي ڀيٽ ۾ ايشيا جي حصي ۾ فقط ۳ ماڻهو آهي.

گهڻي ۾ گهڻي گھاٽائيءَ واري ايراضي آهي يورپي پاڻي
 جو وچ، خاص ڪري ماسڪو وارو ٽڪر (جنهن ۾ ماسڪو به اچي
 وڃي ٿو) جنهن جو هڪ چورس ڪلوميٽر پٺيان آدم آهي ۲۴۵
 ماڻهو. تمام گهٽ ۾ گهٽ گھاٽائيءَ وارو ٽڪر آهي ابونڪ

مياساڻر ۽ نرينگ سمند، اگوتسڪ جو سمند ۽ جهان جو سمند آهن ۽ اولھ ۾ بالٽڪ سمند اس.

سرويت يونين جون حدون يارهن ملڪن سان ملندڙ آهن: ناروي، ملڪند، پولنڊ، زيمڪوسلويڪيا، هنگاري، رومانيا، ترڪي، ايران، افغانستان، چين، منگوليا ۽ ڪورياڻي عوامي لوڪسائي رپبلڪ. ڪن هنڌ ۾ جهان ۽ آمريڪا جون حدون ۾ سرويت يونين جي تمام ويجهو آهن.

رشيا جي ۶۰,۰۰۰ ڪلوميٽر حدن مان، ۳۴ حصا سائونڊي حدن جا آهن.

دنيا جي ٻئي ڪنهن ۾ ملڪ جون اڀڙيون وڏيون ۽ ايترو گهڻن ملڪن سان ملندڙ حدون ڪونهن.

رشيا ڪيتري وڏي آهي؟

سرويت يونين دنيا ۾ وڏي ۾ وڏو ملڪ آهي. اها ۲۲,۴۰۰,۰۰۰ چورس ڪلوميٽرن جي ايراضيءَ ۾ پکڙيل آهي، جا دنيا جي وسيل ايراضيءَ جو ڇهون حصو آهي. سرويت يونين، آمريڪا کان اٽڪل ۲ ڀاڱا دنيا وڏو آهي، هندستان کان سترڻو آهي، جهان کان ۶۰ ڀاڱا ۽ انگلنڊ کان ۹۰ ڀاڱا وڏو آهي. اتر کان ڏکڻ تائين سندس ڪل ڊيگهه اٽڪل ۵۰۰۰ ڪلوميٽر ۽ اولھ کان اوڀر تائين لڳ ڀڳ ۱۰,۰۰۰ ڪلوميٽر آهي، جنهن خط استوا جو چوٿون حصو اچي ٽوڙجي.

دنيا جي ۲۴ وراڻيل ٽڪرن مان، يارهن ٽڪر، رشيا جي وچ مان لنگهن ٿا. جڏهن ماسڪو واسي راس جي ماني ڪائيندا آهن، تڏهن سندن ٻيا ڏيس واسي، جيڪي سڪالن بئن ۾ رهندا، پريام جي آخيان ڪندا آهن.

آدم، طبعي بناوت ۽ آبهوا

يونين آف سوويت سوشلسٽ ريپبلڪس ڪٿي آهي؟
يونين آف سوويت سوشلسٽ ريپبلڪس اوڀر يورپ ۽ اتر

وچ ايشيا ۾ آهي.
انجي حد، هڪ طرف، آرڪٽڪ مهاڀاڳر ۾، فرنز جوزف لنڊ
جي پيٽن ۾، رڊولف پيٽ جي چوٽيءَ (۸۱۴۵۰ ڊگريون اتر ۾)
کان وٺي ڏاکڻي تري جي ان نشان تائين آهي، (۳۵۴۰۰۸ ڊگريون
اتر ۾) جو ترڪمانيا ريپبلڪ جي ڪشڪ شهر جي ويجهو آهي. اوله
کان اوڀر ۾ رشيا، ڪالداگراڊ جي شهر (۱۹۴۳۸ ڊگريون اوڀر ۾)
کان وٺي بيرنگ جي ڳچي سمنڊ ۾ رٿمانوف پيٽ تائين آهي.
(۱۶۹۴۰ ڊگريون اولهه ۾).

رشيا جي اتر ۾ آرڪٽڪ مهاڀاڳر ۽ پٿر پيٽس، وائيٽ (آچر)
ڪارا، لٽيفيف، اوڀر سائبيريا ۽ چڪچي سمنڊ آهن؛ ڏکڻ
بلڪ (ڪارو)، ازوف ۽ ڪئسپين سمنڊ اٿس؛ اوڀر ۾ بئسف

فهرست

صفحه		پاڻو پھريون
۹	...	۱. آدم، طبعي بناوت ۽ آيتوا
۳۲	...	۲. سماجڪ ۽ سرڪاري سرشت
۵۱	...	۳. بونين ريلنگون
۶۳	...	۴. اختيار ۽ جون سنگتون
۱۳۴	...	۵. نگر واپسي - آڌگار ۽ آزاد يون
۱۴۰	...	۶. شادي ۽ ڪتب
۱۵۱	...	۷. ذريع
۱۶۰	...	۸. انصاف
۱۶۰	...	۹. ڪميونٽ پاڙي
۱۶۰	...	۱۰. گريڊ يونينون
۱۶۰	...	۱۱. عوامي جماعتون
۱۶۰	...	۱۲. قومي انصافيت جو اظهار
۱۶۰	...	۱۳. انڊسٽري
۱۶۰	...	۱۴. زراعت
۱۶۰	...	۱۵. آمدورفت

انسانیت پر۔ ان۔ چیت۔
ترجی۔ ایل۔ کولوکولو

ایڈیٹر (سڈی ایڈیشن) :
پروفیسر ارجن ہیرچند آٹھی (شاد)

قیمت ہک ریو

USSR: Questions and Answers.

(Vol. I)

Sindhi Edition

هيءُ ڪتاب آر. جي. اُڪلور بمبئي ۾، سرويت پورين جي
ڪانسوليٽ جنرل جي خبرچار کاتي پاران، جالڪي پرنٽنگ پريس،
۷۷، ڪاپر بازار، بمبئي-۱۶، مان ڇپايو ۽ ”پٿر اٺڙ“
۵۱، ايل. پولا پائي ٽيسائي روٽ-۱، بمبئي-۲۶، مان پڌرو ڪيو.
ٽيليفون نمبر: ۳۶۸۴۶۶

فهرست

صفحه	پاڻگو پهريون
۹	۱. آدم، طبعي بناوت ۽ آبهوا
۳۲	۲. سماجڪ ۽ سرڪاري سرشتو
۵۷	۳. يونين رپبلڪون
۹۳	۴. اختيار ۽ جون سنسٽائون
۱۳۴	۵. نگر واسي - اڌڪار ۽ آزاد يون
۱۴۶	۶. شادي ۽ ڪٽنب
۱۵۸	۷. ڌرم
۱۷۰	۸. انصاف
۱۹۰	۹. ڪميونسٽ پارٽي
۲۲۱	۱۰. ٿريڊ يونينون
۲۵۲	۱۱. عوامي جماعتون
۲۶۵	۱۲. قومي اقتصاديت جو انتظام
۲۹۲	۱۳. انڊسٽري
۳۱۵	۱۴. زراعت
۳۵۳	۱۵. آمدرفت

اڻاڻا ٿيڻ - اڻ - چيڻ :-

جي - ايل - ڪرلو ڪولو

اڻاڻو (سنڌي اڻاڻو) :-

پروفيسر ارجن ميرچنداڻي (شاد)

قيمت هڪ روپو

USSR: Questions and Answers.

(Vol. I)

Sindhi Edition

هيءُ ڪتاب آر. جي. اڪلو، بمبئي ۾، سوويت يونين جي
ڪانسوليٽ جنرل جي خبرچار کاتي پاران، جانڪي پرلنگ پريس،
۷۷، ڪاٺڙ بازار، مهير، بمبئي-۱۶، مان ڇپايو ۽ ”پراڊائز“
۵۱، ايل. يولاڻي ڊائناميڪس روٽي-بمبئي-۳۶، مان پڌرو ڪيو.
ٽيلي فون نمبر: ۳۶۸۴۶۶

